BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM
ET ROMANORUM
TEUBNERIANA

FLAVIUS IOSEPHUS

OPERA OMNIA

EDIDIT

S. A. NABER

II.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

Die hellenische Kultur. Dargestellt von Fritz Baumgarten, F Poland, Richard Wagner. 2. Auflage. Mit 7 farbigen T 2 Karten und gegen 400 Abbildungen im Text und auf 2 D tafeln. [X u. 491 S.] gr. 8. 1907. geh. ℳ 10.—, in Lein geb. ℳ 12.—

Dem Bedürfnis nach einer zusammenfassenden Darstellung der griechischen einem zweiten in Vorbereitung befindlichen Bande] der römischen Kultur in Umfange, als sie bisher vorliegt, soll dies Werk Rechnung tragen. Die Verfass nämlich im praktischen Schuldienst stehen, haben es als ihre Aufgabe angesehe gesicherten Ergebnisse der neueren Forschung in einer für jede bildeten faßlichen und lesbaren Form darzubieten, unter Besonder rücksichtigung der Bedürfnisse und der Ergebnisse des Unterrichts in den Ober unserer höheren Schulen. Dem geschriebenen Wort tritt ergänzend und weiterf ein reichhaltiger Bilderschmuck zur Seite, der um so weniger fehlen durfte, je lebe gerade das Kulturleben des Altertums uns durch seine Denkmäler veranschaulicht

„Ein Buch, das, ohne mit Gelehrsamkeit zu prahlen, die wissenschaftliche Tüch der Verfasser bezeugt. Überall sind auch, bei der Behandlung der Kunst wie d Schrifttums und der politischen Verhältnisse, die neuesten Funde eingehend berücksi Die Darstellung ist meist knapp, aber inhaltreich, verständlich und gefällig. T ist gleich der kurze Abschnitt über Sprache und Religion in der Einleitung. Ganz haft scheint mir die Behandlung der Kunst. Nirgends bloße Redensarten, selten die für den Leser in der Luft schweben, weil ihm die Anschauungen fehlen. W zeigen ist, wird meist an gut gewählte Beispiele angeknüpft. Neben der äußerlich schichte der Kunst kommt auch die Stilentwickelung zu vollem Recht. Das sta Leben, besonders in Athen, wird in allen seinen Betätigungen anschaulich und doch zu ausführlich vorgeführt. Vergleiche mit späteren Verhältnissen erleichtern oft d ständnis. Die Schilderung des geistigen Lebens hebt besonders die gewaltigeren lichkeiten hervor, begnügt sich aber nicht mit bloßen Tatsachen und Urteilen, führt, soweit tunlich, auch Proben an oder gibt Inhaltsangaben der überlieferten die auch dem mit der griechischen Literatur unbekannten Leser ein Verständnis Bedeutung dieser Geistesheiden eröffnen." (Lehrproben und Lehrgä

Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Von Prof. Dr. Ed. Schw Fünf Vorträge: 1. Hesiod und Pindar; 2. Thukydides und Eurip 3. Sokrates und Plato; 4. Polybios und Poseidonios; 5. Cicero. 2. [VI u. 125 S.] gr. 8. 1906. geh. ℳ 2.—, in Leinwand geb. ℳ 2 6

„Die Vorträge enthalten vermöge einer ganz ungewöhnlichen Einsicht Staats- und Geisteslebens der Griechen, vermöge einer seelischen Feinfühligkeit Interpretation, wie sie etwa Burkhardt besessen hat, historisch-psychologische A von großem Reiz und stellenweise geradezu erhabener Wirkung. ... Die Verinnerli die Schwartz auf diese Weise seinen Gestalten zu geben versteht, ist m. W. bisher erreicht, und die gedankenschwere Kraft seiner Sprache tritt dabei so frei, ung und einfach daher, daß man oft kaum weiß, ob die ernste Schönheit des Ausdruck die Tiefe des Gedankens höhere Bewunderung verdient ..."

(Jahresbericht über das höhere Schulwesen. 1

Geschichte des hellenistischen Zeitalters. Von Julius Ka I. Band: Die Grundlegung des Hellenismus. [X u. 433 S.] gr. 8. geh. ℳ 12.—, in Halbfranz geb. ℳ 14.—

„Kaerst geht nirgends einer Schwierigkeit aus dem Wege, umsichtig hat seiner Entscheidung stets die Möglichkeiten erwogen. Daß sein Werk ganz aus ist, zeigt mit am deutlichsten sein Maßhalten. Es ist ein gefährliches Gebiet, schichte Alexanders, wo jeder leicht zeigen kann, was er nicht kann; mit dem Mu Jugend ist Kaerst an diese Aufgabe gegangen, um in der Kraft der Mannesjahre lösen. Das Urteil über ein Werk, das völlig hat ausreifen können, darf einen Maßstab anlegen, aber diese Geschichte Alexanders enttäuscht auch die Leser nicht viel erwarten. In Forschung und Darstellung, nach Form und Inhalt ist sie bedeutendste [illegible] J. G. Droysen." (Liter. Zentralblatt 1901. Nr

FLAVII IOSEPHI

OPERA OMNIA.

POST IMMANUELEM BEKKERUM

RECOGNOVIT

SAMUEL ADRIANUS NABER.

VOLUMEN SECUNDUM.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXXIX.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Adnotatio Critica.

Archaeol. Libr. Sext. § 2 ἐπὶ ταύτης· ἐπ' αὐτῆς E. — § 2 σχήματος κείμενον· om. RO. — § 3 ἐξεμοῦντες· uncini sunt Ernesti. — § 4 τῆς γῆς· om. Lat. — § 5 ἡ κιβωτός· eiic. Nr. — § 10 ἐπὶ συνέσει mavult Ns. — § 16 οὓς Ns., ὡς vlg. — § 16 ἐπ' αὐτοῖς Bk., ἐπ' αὐτούς vlg. — § 16 ἦραν Nr., ἤγειραν vlg. — § 18 quid est καταβιοῦντος? An forte βαστάζοντες? Nr. — § 19 εὔκαιρον (ὄν) Ns. — § 20 ἡμᾶς SP, prob. Hw. — § 20 μὲν ἀπηλλάχθαι· δεσποτῶν ἐπι om. M. — § 20 διαμενοῦσιν Df., διαμένουσιν vlg. — § 21 προστρέπεσθε Hudson., προτρέπεσθε vlg. — § 25 ὄχλων· ὅλων E. — § 27 ἐκκρούσας Nr., ἐκκροτήσας vlg. — § 29 οὐκέτ' ἐστράτευσαν Ns., οὐκ ἐπεστράτευσαν vlg. — § 35 συντρέχουσι· συνέτρεχε E. — § 35 ἔλεγον· ἔλεγε E. — § 36 θείας· θείους M²SP. — § 38 ὑπερηφανήσαντας· ὑπερηφανήσοντας Ns. — § 38 ἵνα μὴ βασιλεὺς ᾖ· εἰ μὴ βασιλεύσει RO, prob. Ns. — § 40 καὶ ἑκατοντάρχους om. ROM. — § 40 καὶ ἁρματοποιούς om. RO. — § 41 ὃ θεραπαινίδες· ὡς θεραπ. Ns. — § 42 ἴσοι γενόμενοι MLat., ὃς γενόμενος vlg., quam lectionem miror quomodo Niesio probari potuerit. — § 42 μεταγιγνώσκοντες· μεταγνόντες E. — § 42 ἱκετεύσετε Nr., ἱκετεῦσαι vlg., ἱκετεύσατε M, ἱκετεύσουσι E. — § 44 ἀνάγκην Nr., ἀνάγκη vlg. — § 46 ἐξερευνῶν τὰς ὄνους om. RO. — § 47 παρ' αὐτόν E, πρὸς αὐτόν vlg. — § 48 αὐτῷ Df., αὑτῷ vlg. — § 51 αὐτόν· ἑαυτόν E. — § 51 ὑποτυχών Hw., προστυχών vlg. — § 51 χώραν· χρείαν MSP. — § 52 ἀνέλυον MSP, ἀπελύοντο RO. — § 52 ἕκαστος Nr., ἕκαστοι vlg. — § 53 μηδενὸς ἄλλου παρόντος om. RO. — § 55 τὸν θεόν MSP, τῷ θεῷ rell. — § 57 ὑπ' ἐμοῦ· ἐξ ἐμοῦ OE, prob. Ns. — § 58 οὐδ' — οὐδ'· οὔθ' — οὔθ' Ns. — § 59

ἕξειν Nr., ἔχειν vlg. — § 59 οἶμαι· εἶναι O. — § 61 κτήμασι ed. princ., κτήματι cod., *jumentis* Lat. — § 61 ἄλλων παθῶν ὁρμὴν χρήσεται om. RO. — § 61 σκῆπτρα· πατριάς Spanhem. Improbat Ern. — § 68 πέραν τοῦ Ἰορδάνου· delet articulum Krebsius, cf. § 71. 99. 373. — § 70 καλυπτομένης· σκεπομένης Suid. — § 71 πολιορκήσειν Ns., πολιορκῆσαι vlg. — § 73 πέμψαντες — διήγγελλον· MSP, πέμπουσιν — οἳ ἤγγελλον rell., οἵπερ ἤγγ. commendat Krebs. — § 74 οἵ δ' εἰς· οἵ δ' ἀκούοντες εἰς E. — § 77 τοὺς οὐκ ἀπαντῶντας SP, τοὺς ἀπαντῶντας M, τοὺς ἀπάντων rell. — § 82 ἐκ ταὐτοῦ γένους αὐτοῖς πρέπειν δὲ μᾶλλον om. RO. — § 85 ἐπανῆλθον· ἐπανῆλθε E. — § 87 μόσχον ἢ πρόβατον eiicit Ns., cf. Praef. vol. I p. LIX. — § 90 πρῶτον μὲν Ἀσσυρίων om. RO. — § 91 οἶδεν Ns., εἶδεν vlg. — § 93 καὶ πείσειν om. Lat. — § 95 λαβὼν — σωματοφυλακεῖν αὐτόν om. RO. — § 96 χρῆσθαί τε καθάπαξ· ἢ χρῆσθαι E. — § 96 μάκελλαν SP, μακέλλην ME, δίκελαν (δίκελλαν) RO. — § 96 εἰς τούς· παρὰ τούς E. — § 101 προσήγαγεν MSP, τὴν θυσίαν ἐπετέλει rell. — § 102 ἣν κατὰ βούλησιν· ἣν spurium Ns. — § 105 μόνος Hw., μόνον vlg. — § 107 συντίθεται δ' ὁ Σ. παῖς τῷ ὁπλοφόρῳ κρύφα πορευθέντες αὐτοὶ εἰς τὴν τῶν πολεμίων παρεμβολὴν ἐκδραμεῖν. Miror constructionem. — § 110 ὑποστρέψομεν RO, ὑποστρέψωμεν vlg. — § 113 ὡς ἀνελθεῖν MSP, rell. ὡς om. — § 117 εἴη E, ᾖ vlg. — § 118 ἐπακηκοώς· ἀκηκοώς E. — § 118 ἀποθλίψας· ἀποβλίσας Nr. — § 119 ἀπεῖπε μὴ γεύσασθαι· μὴ om. MSP. — § 120 ἔναιμα· ἐν αἵματι ROM, ἔναιμα ἔτι Hw. — § 121 ἐκεῖ eiic. Bk. — § 124 ἀποκτενεῖν Huds., ἀποκτείνειν vlg., ἱλάσεσθαι Nr., ἱλάσασθαι vlg. — § 126 φίλτρων· φιλτάτων Nr. — § 126 προτιμήσας ed. princ., ἐτίμησε codd. — § 130 προηγάγετο· προήγαγε E. — § 134 ἐμφανίζειν αὐτήν Hw., ἐμφανίζει vlg. — § 134 ἐστι· ἦν E. — § 135 μαχομένους — ἐπιπίπτειν καὶ κυκλουμένους· μαχόμενος — ἐπιπίπτων καὶ κυκλούμενος Ns. — § 136 τὰς δ' ὀρύγμασιν om. RO. — § 140 Σικιμιτῶν· Κενιτῶν Hw., coll. 1 Reg. XV 6 et Antiq. V § 207. — § 144 ἁμαρτήμασιν OSP, rell. ut videtur ἁμαρτήματα· ἁμαρτήματα χαρίζεσθαι παραιτήσει Ns., quod plurimum miror. — § 146 βουλεύσεσθαι Ern., βουλεύεσθαι vlg. — § 149 τέρπεται E, ἐπιτέρπεται vlg. — § 149 παρὰ θυόντων· παρά spurium visum Ns. — § 150 ἄν

om. OME. — § 152 *ἐλλαμβάνεται· λαμβάνεται* Ns. — § 156 *ὢν (ἂν) πειραθείη· ἂν* Ns. inseruit. — § 157 *ἐπιδείξῃ· ἐπιδείξω σοι* E. — § 158 *καλεῖ· συγκαλεῖ* E. — § 159 *ἔκρινεν· κρίνει* Ns. — § 160 *ταύτην* Ern., *ταύτῃ* Cocc., *ταύτης* vlg. — § 162 *πρεσβυτέρου· πρεσβυτάτου* Ns. — § 162 *μὴ πρὸς τούτοις· εἰ πρὸς τούτοις* E. — § 164 *αὐτός· αὐτὸς εἰς εὐωχίαν* E. — § 165 *παραμενεῖν* Df., *παραμένειν* vlg. — § 165 *γενήσεσθαι* Df., *γενέσθαι* vlg. — § 166 *μετοικισαμένου· μετοικήσαντος* E. — § 166 *πνιγμοὺς αὐτῷ· πνίγοντα αὐτόν* E. — § 167 *σπουδῆς· πολλῆς σπουδῆς* M. — § 167 *πολεμιστήν·* quid latet? An *παλαιστήν* cf. § 182? Nr. — § 168 *ἐλθόντι· ἐλθόντος* E. — § 168 *(ἐν) ἑαυτοῦ* Nr., uti et § 338. — § 169 *τὸν δ' οὐκ ἀντ. — κατέχειν· ὁ δ' οὐκ ὂν ἀντειπεῖν τ. Σ. συνεχώρησε δὴ κατέχειν* Hw. — § 170 *(τὸ) μεταξύ* Hw. — § 170 *ὁμοίως δ' ἐπί τινος* Ns., *ἐπὶ ὁμοίου* MSP, *δέ τινος* vlg. — § 171 *διέστησε* MSP, *διέστη* ROE, *διίστη* Ns. — § 171 *καταβὰς οὖν τις· κ. οὖν εἷς* E. — § 171 *μέρη· μέλη* Ns. — § 173 *τὸ τοῦ πολέμου τέλος* MSP, *τὰ τοῦ πολέμου* rell. — § 173 *ἑνὶ τῷ νενικηκότι* Ns., *ἐν τῷ νενικηκότι* vlg., *unius victoria* Lat. — § 173 *οἶμαι* Bk., *εἶναι* vlg., cf. § 59. — § 173 *σωφρονέστερον* Cocc., *σωφρονέστατον* vlg. — § 175 *ἀπέλυσε· ἀπέστειλε* E. — § 178 *πρεσβύτατος· πρεσβύτερος* ROM, *πρῶτος* E. — § 179 *βαλών· βαλῶ* Ns. — § 185 *βαλών· λαβών* SP. — § 186 *πρὸς ἄνθρωπον· πρὸς ἀνθρώπων* Ns. — § 191 *ἐρριμμένον· ἐρηριμμένον* Nr. — § 191 *διέγνωσαν· διεγνώκεσαν* SP. — § 195 *σφαλεράν* SP, *ἀσφαλεστέραν* rell. — § 196 *ἐδείκνυτο· ἐβλέπετο* MSP. — § 199 *πῶς ἔχει· ὅπως ἔχει* E. — § 200 *τοῦτο* Ern., *οὕτως* vlg. — § 204 *ἀναφυγήν* Nr., *ἀναφυγεῖν* vlg. — § 204 *ὡς ἀδυνάτοις· ὡς* del. Ern. — § 208 *εὐεργέτην δ' αὐτοῦ γεγενημένον·* om. ROLat. — § 210 *χλεύης· λέσχης* S. — § 210 *μόνον τολμῶντα* Hw., *οὐδενὸς τολμῶντος* Ns., *μόνος τολμῶν* vlg., *nullo utique praesumente* Lat. — § 210 *χηρείαν· χηρείας* Cocc. — § 211 *ἐκδικίαν· ἐκδίκησιν* M. — § 212 *λόγος· λογισμός* SP. — § 214 *καλέσας· καλέσας αὐτόν* E. — § 215 *ὑπομενεῖν* Df., *ὑπομένειν* vlg. — § 216 *καταλάβῃ* E, *καταλάβοι* vlg. — § 216 *φεῦγε δ' ἕως* Ns., *φεῦγε δὲ ὡς* vlg., *fuge citius dum* Lat. — § 216 *ἴσθι γὰρ — ἀπολούμενος* E, *ἴσθι γὰρ σαυτὸν — ἀπολούμενον* vlg. — § 217 *αὐτῆς* MSP, *ὡς αὐτήν* rell. — § 217 *σαλεύοντι·*

σαλεύοντος E. — § 217 quid est τὸ κατακείμενον? — § 217 ἀσθμαίνειν· ἀσθενεῖν ROSP, ἀσθενοῦντα E, *dormire* Lat. — § 219 ἀποκτενεῖν Ns., ἀποκτείνειν vlg. — § 219 ἀποκτεῖναι MSP, ἀποθανεῖν rell., *perimi* Lat. — § 220 μετὰ τοῦ θεοῦ MSP, μετὰ τοῦ θυμοῦ R, μετὰ θυμοῦ O. — § 221 πρὸς αὐτόν· ἐπ' αὐτόν E. — § 224 ἐπιβουλῆς· βουλῆς RO. — § 224 πράττοντα· προστάττοντα RO. — § 225 ὤμνυεν· ὄμνυσιν E. — § 226 ἐφ' οὕτω πιστωσαμένῳ et om. οὐκ ἔπεισεν MSP. — § 229 μηνύσειν Ns., μηνύειν vlg. — § 233 ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ ἂν ταῦτα φησὶν ἀκούσῃς add. ROE atque hinc paulo supra: καὶ τρία ἀκόντια δὲ βαλών. — § 236 ἐπυνθάνετο παρὰ τ. π.· παρά om. E. — § 237 αὐτομόλων· *de muliere ultro virum appetente* Lat. — § 237 μήτ' αὐτόν Df., μηδ' αὐτόν vlg. — § 242 θάνατον· πόλεμον ROM. — § 242 τὴν αἰτίαν· τὸ αἴτιον E. — § 245 διέφυγε· ἔφυγε E. — § 245 μανίαν· μανίας MSP. — § 245 γενέσθαι Ns., γενήσεσθαι ROM. — § 246 πρὸς αὐτόν· παρ' αὐτόν E. — § 247 χρεία· χρέα Hw. — § 248 προσγεγενημένης M, γεγενημένης rell. — § 248 ἕως ἂν γνῷ Ern., ἕως ἂν ἀπογνῶ MSPELat., ἕως οὗ ἐπί RO. Corrupta verba sunt. — § 248 κατ' αὐτόν· καθ' αὐτόν vlg. — § 250 ὑφ' οὗ MSP, ἐφ' οὗ RO, ἐφ' ᾧ δέ Ns. — § 251 τόπος — προσαγορευόμενος· τόπος ἦν τις RO. Minime mihi persuasit Ns. Praef. vol. I p. XXXVII, cf. § 262. — § 251 καὶ τάξεως Hw., τάξεως codd., καὶ τῆς τάξεως Ern. — § 256 σὸν om. E. — § 256 ἤδη· ᾔδη Ns. (?) — § 257 τῷ μηδέν Ns., τὸ μηδέν vlg. — § 259 ἀπολογίᾳ· ὁμολογία RO, *confessionem* Lat. — § 259 μετὰ τῆς γενεᾶς om. RO. — § 260 ὁμοίους· ὁμοίως Ns. — § 260 varii numeri traduntur 305, 85, 385 et 530, cf. § 268. — § 261 δύο om. E. — § 262 καταβαλών· καταλαβών RO. — § 262 αὐτό Hw. Ns., αὐτόθι vlg. — § 263 δίκαιον· μέτριόν τε καὶ δίκαιον RO. — § 263 πρὸς αὐτῷ Ns., πρὸς αὐτό vlg. — § 263 ἔννοιαν Df., εὔνοιαν vlg. — § 265 ἢ διὰ τὴν ἐξουσίαν· ἢ νὴ Δία τὴν ἐξουσίαν Ns. (?) — § 266 ἐθελοκακήσαντες Nr., ἐθελήσαντες vlg. — § 267 ὅσους· οὓς Ns. — § 268 καὶ τήν· καί om. RO, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς κριταῖς πολιτείαν spuria visa Ns. — § 268 τρόπῳ Ns., ἐν τρόπῳ vlg. — § 269 διασωθῆναι om. RO, διασωθείς E. — § 269 τῶν οἰκείων αὐτῷ E, αὐτοῦ vlg. — § 270 μένειν Hw. Ns., τὸ μένειν vlg. — § 271 τοῦ θεοῦ διά· εἰ

ὁ θεὸς παρά MSP. — § 271 εἰ ἐπιτρέπει· εἰ om. MSP. — § 271 ἐξέχεε· ἔθετο E. — § 272 συνεῖλον· συνήλισαν E. — § 272 φήμῃ Ern., φήμη vlg. — § 272 αὑτό Df., αὐτό vlg. — § 273 λαβόντι E, ἑλόντι vlg. — § 276 μεταβαλομένῳ Bk., μεταβαλλομένῳ vlg. — § 278 ἀμείψεσθαι Ns., ἀμείψασθαι vlg. — § 279 αὐτῷ τὴν εὔνοιαν om. in RO, in rell. post τὸν ἐχθρὸν collocantur, cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXVII. — § 280 κέρδους προσδοκίαν· κέρδους ἐπιθυμίαν τε καὶ προσδοκίαν SP, cf. Ns. Praef. vol. I p. XLV. — § 282 ἧκον· ἦλθον E. — § 283 λαβὼν δέ· λαβὼν οὖν E. — § 283 ἔνθα· ἔνθεν E. — § 284 καιρὸν ἔχειν· καιρὸν εὑρεῖν E. — § 284 ἀφαιρεῖ· ἀναίρει RO, ἀποτέμνει SPE. — § 284 πτέρυγα· κροκύδα RO, cf. § 289. — § 285 προελθών E, προσελθών vlg. — § 286 διαβολή· διαβάς RO. — § 286 ὑπ᾽ ὄψει· ἐπ᾽ ὄψει MSP. — § 287 ἴσθι· om. MSP. — § 288 οὕτως παρῆκας Nr., αὐτὸς παρῆκας vlg., *sic abiens praeterisses* Lat. — § 289 τρέφων E, φέρων vlg. — § 290 λαβόντας Hw., λαβόντες vlg. — § 291 δὴ νῦν· γοῦν E. — § 291 μοι· μου E. — § 292 ἀποθνήσκει om. RO. — § 293 οὐ κοινόν· οὐχ οἷον P. — § 295 μηδέν᾽ Exc. Peiresc, μηδέν vlg. — § 296 λελογχώς· λελαχώς RO. — § 297 συνεύχεται· ἐπεύχεται E. — § 297 μαθόντα Exc. Peiresc., μαθόντι vlg. — § 297 ἠδικήκαμεν· ἠδίκησαν RO, ἠδικήσαμεν MS. — § 297 γεγόναμεν MSP, γεγόνασι RO. — § 297 μετανοήσειν — παρασχόμενον Df., μετανοήσει — παρασχόμενος vlg. — § 301 γεγονέναι MSP, γέγονε RO. — § 301 δεσπότου· ταῦτ᾽· δεσπότου καὶ ταῦτ᾽ vlg., δεσπότου καὶ αὐτῆς· ταῦτ᾽ Ns. — § 302 οὐ γὰρ ἀγνοεῖν om. ROELat. Non mihi persuadet Ns. Praef. vol. I p. XXXVII. ὁμοίων ὄντων τῷ ὀνόματι Ns. — § 304 ἀξίαν τοῦ· ἄξιον τό Cocc. — § 305 ἀπ᾽ ἀνδρός· add. ἕως τετραπόδου RO. — § 306 νεκρωθῆναι· ναρκωθῆναι? Nr. — § 307 αὐτός· αὐτόν vlg., αὑτόν Ns. — § 307 μηδενός Ns., καὶ μηδενός vlg. — § 307 ὑπερορῶντος διδόντος — ἐπιφέροντος RO, ὑπερορῶντα διδόντα — ἐπιφέροντα vlg. — § 308 θεραπείας· ἰδίας θεραπείας E. — § 308 εἶναι· ὄντα MSP. — § 310 ἐπί· ἐν E. — § 311 λαθών· διαλαθών vlg., καὶ λαθών E. — § 313 ὃς κοιμωμένῳ παρέκειτο M, ὃς ἦν παρ᾽ αὐτῷ κείμενος alii. — § 313 πάντα· πάντ᾽ ἄν Ns. — § 314 αὐτοὺς ἐκ MSPE, αὐτὸν ἀπό RO. — § 314 τοῦτόν τ᾽ ἐφώνει· τοῦτον τῇ φωνῇ Ns. — § 315 ἐπὶ τὸν βασιλέα καὶ πάντας

τοὺς ἄλλους om. RO. — § 317 αὐτόν Bk., αὐτόν vlg. — § 317 οὐδὲ τὴν ψυχήν om. RO, qui praeterea ἀπολλύμενον. — § 318 ἐπειπών· εἰπών RO. — § 319 καταβάς Hw. Ns., ἀναβάς vlg. — § 321 εἰς E, πρός vlg. — § 324 τῶν Ἰουδαίων· τῆς Ἰουδαίας Hw. — § 324 ἤλπισε γὰρ οὗτος om. RO. — § 324 ἐμίσησε· ἐπολέμησε M et suprascr. ἐμίσησε. — § 325 συμμαχῆσαι· συμμαχήσειν ROSPE. — § 326 τἀγῶνος τοῦ πρός ed. pr., τοὺς ἀγῶνας τοὺς πρὸς — χωρήσαντας vlg. — § 328 ἀντικρύ· ἄντικρυς RO. — § 328 ἰδόντα· om. RO. — § 329 ἀνέπεσε· κατέπεσε MSP. — § 329 ποῖ· εἰ κατὰ νοῦν MSP. — § 330 Steph. Byz. urbs appellatur Δῶρος et consentiunt RO; error est ex duarum urbium confusione. — § 331 ἄλλον· ἄλλους Cocc. — § 332 βασιλεὺς εἶ· εἶ om. ROE. — § 333 βλέπειν εἶπεν MSP, εἶπεν RO, εἶπεν ὁρᾶν E. — § 333 εἰπόντος· om. ROM. — § 333 ἡλικίαν· ἡλικίαν κελεύσαντος MSP. — § 334 μηδέ Df., μήτε vlg. — § 334 προνοησόμενον· προνοησάμενον ed. princ., *prospexisti* Lat. — § 336 ἐπὶ τῆς μάχης· ἐν τῇ μάχῃ E. — § 337 ῥᾳδίως κατενήνεκτο MSP, ῥᾳδίως ἔκειτο νέκυς ὅστις RO et Ns. ὥς τις pro ὅστις. — § 340 παρ' ἧς ἄν· παρῆσαν RO. — § 342 ὅτῳ Nr., ᾧ vlg. — § 342 μᾶλλον add. Nr. — § 343 διώκειν Df., διώξειν vlg. — § 345 ποταποί Cocc., ποδαποί vlg. — § 345 διάδοχον· διαδοχήν MSP. — § 345 μνήμην· ζωήν RO. — § 346 δοκεῖ· δοκεῖν Ns. — § 346 μόνος καί· καὶ μόνος Ns. — § 347 οὐχ οὕτω SP, οὐδ' οὕτως M, οὔπω rell. ut videtur. — § 349 προσήκει· προσῆκεν MSP. — § 350 χρῆσθαι· χρώμενοι SP. — § 351 μετὰ τοῦτον δ' ὁ· om. RO. — § 352 δέξασθαι· ἐδέξατο E, ὃν φυγόντα — καὶ πρὸς αὐτόν Ns. — § 353 στρατηγῶν· στρατιωτῶν RO. — § 353 κακώσαντι Bk., κακώσαντα vlg. — § 353 πολέμιον· πολέμου E. — § 353 ἐργασάμενος· εἰργασμένος E. — § 353 πρόφασιν add. SP. — § 359 ἀναστήσας· ἀναπείσας S. — § 359 ἀρχιερατικήν SP, ἱερατικήν vlg. — § 360 τίς· τίνος MSP. — § 361 δι' ἀρρωστίαν· κατ' ἀρρωστίαν R. — § 362 ἐπὶ γῆς· ἐπὶ γῆν RO. — § 363 παρέσυρεν αὐτῶν· αὐτοῖς RO. — § 364 καὶ αὐτοί· καὶ αὐτός Ns. — § 365 ἀναστρέφοντες· ἀναστραφέντες SP. — § 365 ἀπολαμβάνοντας· ἀπολαμβάνοντες RO. — § 369 εἰς αὐτούς· πρὸς αὐτούς RO. — § 370 καρτερόν· τὸ κρατερόν E om. στῖφος. — § 371 ἐπὶ τὴν ἀκμήν· εἰς E, αἰχμήν RO. — § 371 καὶ μὴ δυνά-

μενος· ἀδυνατῶν RO, ἀδυνατῶν δέ Ns. — § 371 ὤσασθαι MSPE, μηδ' ἵστασθαι RO. Probari poterit μήθ' ἵστασθαι μήτ' ἐπερείσας. — § 371 περιστρέφεται SP, ἐπιστρέφεται rell. — § 371 τοῦτο δύνασθαι ποιῆσαι· MSP, δύνασθαι rell. — § 372 χρυσόν· χρυσοῦν ὄντα E. — § 373 ὀχυρότητος Cocc., ὀχυρωτάτας vlg. — § 374 πρὸς τὰ τείχη· εἰς τὰ τείχη RO. — § 376 δυνηθέντων ἤ om. RO. — § 377 καύσαντες Ns., κλαύσαντες vlg., cf. 1 Reg. 31, 13. — § 378 καὶ εἴκοσι delet Haverc.

Libr. Septim. § 6 αὐτὸς αὐτοῦ ed. princ., αὐτός vlg. — § 7 ἐπαγόμενος· εἰσαγόμενος M. — § 9 ἀρχιστράτηγος· στρατηγός E. — § 9 πέραν τοῦ Ἰορδάνου· art. delet Krebsius, cf. 23. 59. 198. — § 11 turbatum locum ita constituit Hw.: ἀπήντησε δ' αὐτῷ πεμφθεὶς ὑπὸ Δαυίδου ὁ Σουρίου μὲν παῖς, ἐκ δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐκείνου Σαρουίας γεγονὼς αὐτῷ Ἰώαβος. — § 12 προελθόντες Bk., προσελθόντες vlg. — § 12 τὸ μεταξύ· τὰ μεταξύ RO. — § 12 ἐλλαμβανόμενοι· ἐλαυνόμενοι RO. — § 13 μάχης· τῆς μάχης RO. — § 13 ἐνέκειτο Nr., ἐπέκειτο vlg. — § 14 διαφανέστερος· ὁ διαφανέστερος MSP. — § 14 μόνον· μόνους MSP. — § 14 ἵππῳ Ns., ἵππων ROM, ἵππον SP, ἵππους E. — § 15 ἔπειθε· ἐπείθετο ROE. — § 15 προσέμενον· προσιέμενον RO. — § 16 ὑπὲρ τοῦ τ'· ἐπί RO. — § 17 ἀναβάς· latet corruptela. — § 17 ὅς ἐστιν ἐν· ὡς ἔστη ἐπ' MSP. — § 17 μέγας· μετά MSP. — § 17 ἀνακαλεῖ· ἀνακαλεῖται E. — § 17 ἐπέσχε· ἐπισχών RO. — § 20 τοῦ — παιδός Lat., τῶν — παίδων vlg. — § 21 ἐκ γυναικῶν τοσούτων om. RO. — § 21 πρεσβύτατος· πρεσβύτερος E. — § 21 τὸν δέ γε MSPE, τὸν δέ rell. — § 22 συμπιπτόντων· συμπίπτοντος RO. — § 22 ἀρχιστράτηγος· ἀντιστράτηγος RO, cf. § 31. 109. 122. 127. 129 cet. — § 23 πίστιν ROE, πίστεις rell. — § 25 ἅς om. RO. — § 26 δικαιῶν Hw., δικαίως vlg. — § 26 καὶ χιλιάρχους om. ROM. — § 27 ἔχοντας ἑτοίμως· add. πρώην E. — § 27 ᾗ βούλονται· ἣν β. Bk. — § 29 σημαίνων E, σημανῶν vlg. — § 30 συχνάς· πολλάς RO. — § 31 ἔμπροσθεν· ὕστερον RO. — § 31 ποιήσεται· ποιήσηται ed. princ., ποιήσειε Ns. — § 31 ἀφαιρεθείη· ἀφεθείη RO. — § 32 καὶ πρῶτον· πρῶτον RO. — § 34 εἴκοσι· *quasi viginti* Lat. — § 34 ἀπαντήσας· ὑπαντήσας MSP. — § 34 ἐγχειροῦντες· ἐπιχειροῦντες RO. — § 36 περὶ τῆς στρατηγίας· ἐπὶ τῇ στρατηγίᾳ E. — § 37 περι-

ποιοῦσιν· ποιοῦσιν RO. — § 38 δεινοῦ del. Hw. — § 38 μὴ πορίσασθαι· μή add. Cocc. — § 38 ἔπειτ' αὐτήν Hw., ἔτι ταύτην MSP, ἔτι αὐτήν RO. — § 38 ἔργα del. Hw. — § 38 ἐν φόβῳ· ἐν om. M. — § 38 τοῦ ἀποβαλεῖν edit. princ., τοῦτ' ἀπολαβεῖν vel ἀποβαλεῖν vlg. — § 38 ἀνῃρημένον· ἀνῃρῆσθαι E. — § 39 ἀποθάνοι· ἀπέθανε Ns. — § 40 μέντοι γε· μέν RO. — § 40 ἐνδύντι· ἐνδυσαμένων SP. — § 42 συνέχεε MSP, συνέσχε RO. — § 42 γεύσασθαι Ns., γεύσεσθαι codd. — § 43 ἀποθανόντα· τὸν ἀποθανόντα RO. — § 43 ὁποίας Nr., ἐν τοῖς ὁμοίοις RO, ἐν τοῖς ὁμοίοις ὁποίοις MSP, om. Lat., ὁμοίοις ἧς Ns. — § 44 oratio hiat. — § 44 ἦν εἰκὸς μὲν ἦν ὡς SP, ὡς εἰκὸς ἦν RO. — § 44 τοῦ καί· αὐτοῦ καί vlg. — § 44 καὶ συνέχειν αὐτά om. MSPLat. — § 45 ὑμῖν· ἡμῖν RO. — § 46 ἐπεβίω· οὐκ ἐπεβίω M. — § 47 παρ' αὐτῷ αἴτιον R, παρὰ τὸ δωμάτιον MSP. — § 48 κτείνουσιν· κατακτείνουσιν SP. — § 50 οὐχ ὡς· ὡς οὐχ M. — § 50 μή· μὴ ζῶντα E. — § 51 εἰργασμένον· ἐργασάμενον MSPE. — § 52 νομίσαντες E, νομίσαντας vlg. — § 52 τῇ — τελευτῇ SPE, τὴν — τελευτήν rell. — § 54 τοιούτους MSP, τοιοῦτον vlg. — § 56 μετὰ τούτοις· μετὰ τούτους MSP, *cum quibus* Lat. — § 56 βασιλεύσειν· βασιλεῦσαι codd. — § 57 τοῦ ἡμίσους — φυλῆς om. RO. — § 59 δέ inser. Ns. — § 60 βασιλεύειν· βασιλεύσειν M. — § 61 κωλύσειν Ns., κωλύειν vlg. — § 61 ὀχυρότητι· ἐχυρότητι Ns. — § 62 ἐμφανίσων Ern., ἐμφανίζων vlg. — § 65 βασίλειον τά· βασίλειον ὄντα εἰς R et fort. Lat. — § 66 κατασκευάσειαν MSP, κατεσκεύασαν RO. — § 66 ἄνω SPL, κάτω ROME. — § 66 παραλαβών E, περιλαβών vlg., *muniens* Lat. — § 67 turbae huius loci inde ortae videntur quod nota φασί τινες ὅτι καὶ Ὅμηρος ταῦτ' ὠνόμασε τὰ Σόλυμα in textum recepta est. Ns. cf. Praef. vol. I p. XXXII. — § 70 ἕνδεκα edit. princ., ἐννέα codd. — § 71 τιτάνων SP, γιγάντων rell. — § 72 ποταπόν Cocc., ποδαπόν vlg. — § 75 ἀποβαλοῦσι· ἀποβάλλουσι ROSP. — § 75 τριπλασίῳ στρατῷ ἐπῆλθον MSP, τριπλάσιος στρατὸς ἐπῆλθεν RO. — § 76 μὲν οὖσι om. RO. — § 77 οὐδέν· μηδέν E. — § 77 πρώτης om. ME. — § 78 τοιούτου — τέλους· τοιαύτης δ' ἀποβάσης κ. τ. τ. μάχης RO. — § 78 πορευθέντας Ns., καὶ πορευθέντας vlg. — § 79 ἐπί Nr., ἔτι vlg. — § 79 βαστάσαντες E Suid., βαστάζοντες RO, βαστάξαντες rell. —

§ 79 *παισίν·* videtur excidisse mentio Ozae. Ns. — § 80 *ὀρχήσεων· ὀρχήσεως* E. — § 83 *ἔμεινε* SP, *ἐπιμένει* ROM. — § 84 *ταῦτα συμβέβηκεν· τούτων μετέδωκεν* RO. — § 84 *ὡς ἐκ* M, *καὶ ἐκ* vlg. — § 84 *ἀθρόως· εὐθέως* Exc. Peiresc. — § 84 *πειρασόμενος· πειραθησόμενος* MSP. — § 85 *κρατοῦντος· κροτοῦντος* RO. — § 86 *αὐτῇ·* lacunam statuit Ns. — § 86 *θυσίας τ' ἐπετέλεσε πολυτελεῖς* MSP, *θυσίας τελείας* RO. — § 87 *ὁ τηλικοῦτος — γυμνούμενος* om. RO. — § 90 *περιορᾷ* E, *περιορᾶν* vlg. — § 92 *λίαν* add. ROS. — § 93 *γενήσεσθαι* Ns., *γενέσθαι* RO, *ἔσεσθαι* MSPE. — § 93 *αὐτὸν δὲ τιμωρήσων* om. M. — § 95 *τῆς προνοίας· ἔτι δὲ περὶ τῆς προνοίας* corr. Ns. — § 96 *περιορᾶν* Nr., *ὁρᾶν* vlg. — § 99 *ἑπτακισχιλίους· πεντακισχιλίους* ROE. — § 100 *ἀπέβαλε· ἀποβαλών* MSP. — § 100 *τῆς Ἀδάδου· καὶ τῆς Δαυίδου* SP. — § 100 *ὡς δισμύριοι* E, *δισμύριοι* vlg. — § 101 *ὑστάτῃ· δὲ* add. RO, *τε* MSP. — § 101 *ἡττᾶτο· ἥττητο* RO. — § 102 *τῇ ἀρχῇ· καὶ τὴν ἀρχήν* RO. — § 103 *καλουμένην·* add. *γῆν* RO. — § 104 *φρουράς· φρουράν* E. — § 105 *λαβὼν αὐτάς· ταύτας ἑλών* E. — § 106 *καλούμενον· καλουμένην* MSP. — § 107 *ἔλθοι* Ns., *ἔλθῃ* vlg. — § 108 *πρεπούσης· προσούσης* RO. — § 109 *μόνον· μόνῳ* MSP. — § 110 *παῖδες· πάντες* ROM. — § 111 *ἄλλον· ὅλον* RO. — § 112 *ἔχοι· ἔχει* MSP. — § 113 *πεσόντας· περιπεσόντας* M. — § 114 *αὐτόν· τὸν βασιλέα* E. — § 114 *διαίτης· τραπέζης* MSP. — § 115 *ἄγειν τ'· ἄγεται δ'* M. — § 117 *καιρόν* SPE, *χρόνον* rell. — § 117 *Ἀννών· ναννών* RO, *αὐτοῦ* MSPLat., *ἀνών* E. — § 117 *ἢ — τούτῳ· ἣν πρὸς ἐκεῖνον εἶχε* E. — § 118 *βασιλέα· ἀνών* E. — § 119 *Ἀννών· ναάσης* MSP om. Lat. — § 120 *εἰς τ. πρ. πρός* RO. — § 121 *ἡγεμόνες· οἱ ἡγεμόνες* RO. — § 121 *πρὸς τὸν πόλεμον* E, *εἰς τὸν π.* vlg. — § 121 *ἐκ τῆς — χώρας· τῶν Ἀμαληκιτῶν* SP. — § 123 *ἀντικρύ· ἄντικρυς* RM. — § 125 *ἀνδράσιν· ἅπαντα δράσειν* MSPLat. cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXVI. — § 125 *πρεπούσης· προπεσούσης* M, *προτρεπούσης* SP. — § 127 *συμμαχίᾳ· συμμαχίαν* MSP. — § 129 *παρέδοσαν· παρέδωκαν* EZon. — § 130 *φύσει* om. MSP. — § 130 *κρατεῖν* Nr., *κατασχεῖν* vlg. — § 130 *τέγους* SP, *στέγους* rell. — § 130 *εἶδε* om. RO. — § 130 *αὐτήν* MSPE, *αὐτῇ* RO. — § 131 *τῷ ἁμαρτήματι· τὸ ἁμάρτημα* RO. — § 131 *σκέψηται· σκέψεται* Nr. — § 131 *τινα· πάντας* RO, *πάντως* Ns. —

§ 131 *καθήκειν* Ns., *καθήκει* vlg. — § 133 *γυναῖκα· γυναῖκα ἔλθοι* M. — § 133 *τῆς γυναικός· γυναικός* R. — § 134 *προσέταξεν* MSPE, *ἐκέλευσεν* RO. — § 136 *κινδυνεύσει* Ns., *κινδυνεύει* ROM, *κινδυνεύσειε* SP. — § 136 *γενομένης* Hudson., *γινομένης* vlg. — § 137 *προσεπιβοηθήσειν· προσβοηθήσειν* E. — § 139 *μή* om. RO. — § 140 *ἐν μέσῳ ἅμα δ' αὐτῷ τινὲς καὶ ἄλλοι τελευτᾷ συγκαταπεσόντων ἑτέρων* RO. Exhibui Hudsonis coniecturam. — § 141 *ἀγγέλους· ἄγγελον* E. — § 141 *σπουδάσειε* Ns., *σπουδάσει* RO. — § 141 *τῷ τείχει· τὸ τεῖχος* RO. — § 142 *φάσκοντος· καὶ φάσκοντος* Huds., *φάσκοντός θ'* Ns. — § 142 *πέτρῳ· πέτρα* RO. — § 142 *ἐπιβολῆς* Huds., *ἐπιβουλῆς* codd. — § 143 *ἐν τοῖς* MSP, *ἐνίοις* RO. Mire Ns. — § 144 *ἔχοντι· ἔχοντα* RO, *ἔχοντα ἔγνω* SP. — § 144 *ἀπελθόντα· ἀνελθόντα* Ns. — § 144 *κατ' αὐτόν· κατ' αὐτῶν* RO. — § 145 *ἐντεταλμένα· ἐντεταγμένα* M. — § 145 *ἠπείγετο· ὑπήγετο* R. — § 146 *πανσαμένην* R, *πανσαμένης* vlg. — § 147 *τί φρονεῖ· τῇ φρονήσει* RO. — § 149 *συνδατούμενος* Nr., *συνδιαιτώμενος* M, *συνδιαιρούμενος* vlg. — § 149 *ἐπελθόντος· ἐλθόντος* E. — § 150 *πρὸς τούτῳ· πρὸς τοῦτο* R. — § 151 *πάσης* om. MSP. — § 151 *ἐν κύκλῳ· μὲν κύκλῳ* RO. — § 151 *ἔχοι· ἔχει* codd. — § 153 *συγχυθέντος· συσχεθέντος* RO. — § 153 *μὲν ταῦτα* ed. princ., *μετὰ ταῦτα* codd. — § 154 *προσηνέγκατο· προσήκατο* E. — § 155 *πένθει τέκνον* S, *ποθηνοῦ τέκνον* RO, *τέκνον πόθῳ* M, *πένθει .... τέκνον* eras. *πόθῳ* P, *luctu filii* Lat. — § 157 *ἔκπληξιν· τὴν ἔκπληξιν* E. — § 157 *εἰπεῖν* om. RO. — § 158 *ἐλπίδα· ἐλπίδας* RO. — § 158 *πάντ'· ταῦτ'* E. — § 159 *τούτου τεταμιευμένου* Cod. Vat. ap. Hudson., *ταμείας* RO, *τομιᾶς* M, *τοῦτο τεταμιευμένον* SP. — § 160 *ἐφῆκεν· ἀφῆκεν* E. — § 163 *πρεσβύτατος* E, *πρεσβύτερος* vlg. — § 165 *ῥᾴω* Ern., *ῥάων* MSP, *ῥᾷον* ROS. — § 166 *καταπεσών* MSP, *πεσών* RO. — § 166 *ἔχοι· ἔχει* M. — § 166 *προσέταξεν· ἐπέταξεν* E. — § 167 *κολλυρίδας καὶ τηγανίσασα* om. RO. — § 168 *ἠξίωσεν· ἐκέλευσεν* M. — § 170 *κορείαν· διακόρησιν* MP. — § 170 *ἀπιέναι· ἀπεῖναι* codd. — § 170 *ἐπιτρέπει· ἐπιτρέποι* vlg. — § 173 *ἐμίσει γάρ* Nr., *ἐμίσει γε* MSP, *ἐμίσει* vlg. — § 174 *τοῖς — πταίσμασι· τῷ — πταίσματι* E. — § 175 *ὡς· ὡς ἂν* MSP. — § 175 *πέμψαντος· πέμψας* RO. — § 175 *ὁπηνίκ' ἂν* Hw., *ὁπηνίκα* vlg. — § 175 *νεύσαντος αὐτοῦ· νεύ-*

σαντα αὐτόν RO. — § 175 φονεῦσαι E, φονεύσωσι vlg. — § 176 ἐμπηδήσαντες· ἐπιπηδήσαντες E. — § 177 δοκοῦντι γενομένης· δυναμένοις δοκοῦντι γινομένοις RO, δοκοῦντι γινομένης om. M. — § 179 ἐλπίδας· ἐλπίδα M. — § 181 Ἀβεσσάλωμον om. E. — § 182 ἤ Df., ὡς codd. — § 183 ἐπιλοίπους· ἔτι λοιπάς RO, ἔτι λοιπόν E. — § 184 συγκατανεύσαντος· συγκαταινέσαντος MS. — § 184 κατοικτείραντος· κατοικτείραντι RM, οἰκτείραντος E. — § 185 ἀληθῶς om. RO. — § 186 οὖσαν· εἶναι E. — § 186 σκῆψιν· σκέψιν M, *consilium* Lat. — § 188 ὡς ἤκουσε MSP, ἤκουσε γάρ RO. — § 188 χωρεῖν· μὴ χωρεῖν ROM. — § 189 πάντων Ns., πάντας SP, πᾶν rell., om. E, *omni decore* Lat. — § 189 τῷ τ' εἴδει· τὸ εἶδος ROM. — § 191 πυνθανόμενος· πυθόμενος M. — § 192 διαμένοντος MSP, μένοντος RO. — § 193 ἡδέως· εἰσδέος RO, ἵλεων Ern. — § 194 ἐκτήσατο E, ἐκέκτητο vlg. — § 195 ὡς· ὥστε M. — § 195 τάχ' αὐτῶν· τάχα δὲ καὶ δι' αὐτόν Hw. — § 195 ἐπταικότων· add. τῶν RO. — § 195 εὐνομίαν· εὔνοιαν RO. — § 196 ἔχειν add. MSPLat. — § 196 αὐτοῦ· αὐτῷ Ns. — § 196 φεύγων E, φεύγοντα vlg. — § 196 ἐφέντος Ns., ἀφέντος vlg. — § 197 ἀποδείκνυται· ἀναδείκνυται OE. — § 198 τῆς τόλμης· τόλμης MSP. — § 198 οὐ δεδομένῃ· οὐ om. ROMLat. — § 199 προθύμως om. RO. — § 200 ὡς edit. princ., ὅπως codd. — § 201 διαγγέλλειν· διαστέλλειν RO. — § 204 ὡς τά· ὡς τάχα E et e corr. ὡς τάχα τά. — § 204 ὠφελήσειν — συνερχόμενον· εἰσερχόμενον RO. — § 204 μετ' οὐ· μετά M. — § 208 ἐξιέναι· ἐξεῖναι ROM. — § 208 χάριν· χάριν ἔχειν MSP. — § 208 ὑπέρ· ὑπερβολήν RO. — § 209 ἐπέρχεται RO, ὑπέρχεται rell. — § 209 ἴσως om. RO. — § 212 δεῖν αὐτόν· αὐτόν del. Ns. — § 212 ἦν· ἦν οὐκ M. — § 212 προσῆκε· προσήκειν M. — § 213 ὁμονοήσειν· ὁμονοῆσαι RO. — § 214 κελεύει om. RO. — § 214 παλλακαῖς· παλλακίσι E. — § 215 κτενεῖν Ns., κτείνειν vlg. — § 215 σῴους· ζῴους OE, *incolumes* Lat. — § 216 φίλον SP, ἀρχίφιλον rell., *amicum antiquum* Lat. — § 217 συνόντων αὐτῷ· σὺν αὐτῷ νῦν ὄντων MSP. — § 217 πολεμίων· ἐχθρῶν RO. — § 218 αὐτοὶ δὲ θ.· αὖθις Ns. — § 219 ἐπὶ τὸν — αὐτὸς τήν om. M. — § 220 ὀρύγμασιν del. Ern., coll. VI § 136. — § 222 πέμψαντες· πέμψας M. — § 223 ὅπως — πραττόμενα· om. ELat. — § 224 ἄριστ'· ἄριστον MSP. — § 225 αὐτούς· ὡς E. —

§ 225 *κώμῃ* MSP, *πόλει* RO. — § 226 *πιόντας· sumsisse potum* Lat., *ἀπιόντας* M, *μείναντας* SP, *ἰόντας* E. — § 226 *συντόνως· συντόμως* MSP. — § 227 *καὶ τάχει· κατὰ χεῖρα* MSP. — § 227 *τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ· τοῖς* E. — § 228 *κρατήσειν· μέλλειν* add. MSP, *κρατήσαντ'* Ns. — § 230 *τότε· πρώτης τότε* SP. — § 231 *ἐκτένειαν· εὐθηνίαν* SP, *copiam* Lat. — § 231 *ἤδη· ἅμα* MSP. — § 232 *ἦγεν·* om. ROM. — § 233 *ποτ'· μήποτ'* SP, *quando* Lat., *ἕως ἂν πρότερος ἐπ' αὐτόν* Hw. — § 233 *τὴν στρατιάν* om. RO. — § 234 *σύν·* om. RO, unde coni. Ns.: *νικηθέντος μὲν γὰρ αὐτοῦ*. — § 234 *παρασκευάσειν·* futurum Hudsono debetur. — § 235 *πεισθείς* E, *ἡσθείς* vlg. — § 236 *ἀντικρύ· ἄντικρυς* R. — § 236 *ἐπεδείκνυτο· ἐπεδείκνυντο* SP. — § 237 *ἵνα· ἵνα τῶν* MSP. — § 237 *φιλοτιμουμένων — νικῶσιν* om. M. — § 239 *ἔτι* om. RO. — § 240 *χιλίους· δισχιλίους* M. — § 241 *ἀχανές· ἀφανές* MSP, *valde profundam* Lat. — § 242 *ὥστ'· ὡς* MSP. — § 242 *σχῆμα· σχίσμα* RO. — § 242 *ἐπέσχε* Cocc., *ἀπέσχετο* vlg. — § 246 *προσήκειν· προσῆκεν* RO, *προῆκεν* M. — § 246 *ἀπιέναι* Cocc., *ἀπεῖναι* vlg. — § 247 *αὐτῷ· αὐτὸν ἐπί* MSP. — § 247 *ἐφεῖναι· ἀφεῖναι* MSP. — § 247 *ποιήσεσθαι·* futurum Hudsonis est. — § 247 *ἐκλαβών* SP, *ἐκβαλών* rell. — § 248 *πρὸς τὸν Δαυίδην·* spurium Ns. — § 249 *ἥκειν· εἶναι* RO. — § 249 *ἀγαθῶν* Ns., *ἀγαθόν* vlg. — § 249 [*ἀγαθόν*] ex edit. princ. est. — § 249 *προστρέχειν* Huds., *προτρέχειν* vlg. — § 250 *ἔχοι· ἔχει* E. — § 250 *βοῆς· φωνῆς* RO. — § 250 *δύνασθαι* SP, *δεδυνῆσθαι* rell. — § 252 *γάρ· οὖν* SP. — § 252 *ἀνεκλαίετο* M, *ἀπεκλαίετο* RO, *ἀνεκαλεῖτο* SPE. — § 252 *ἔτι* acc. ex MSP. — § 254 *οἷα* Nr., *οἷς* vlg. — § 256 *προελθών· προσελθών* MSP. — § 257 *εἰς τήν· πρὸς τήν* E. — § 258 *διεπέμποντο· διέπεμπον* ROM. — § 259 *οὐ παρακαλ.· οὐ* deest M. — § 260 *ὡς αἰσχρόν ἐστιν· ὡς οὐ χρεών* E. — § 261 *ἦν* om. M. — § 263 *τῶν δέ· τῶν μέν* M, *τῶν μὲν οὖν* Cocc. — § 264 *προσπεσὼν δ' ἀναβάντι· προσέπεσε δ' ἀναβάς* MSP, *προσπεσών δέ* E. — § 264 *ἔσπευσε· ἐσπούδασε* MSP. — § 267 *τὴν ἐσθῆτα· ἐσθῆτα* E. — § 268 *παρασκευάσαι· παρασκευάσασθαι* M. — § 269 *οἶδα γάρ· οἶδα* RO. — § 269 *ἐνισχύειν βουλομένη· ἣν ἰσχύειν τε βούλεται* MSP. — § 270 *σύ· σύ τε* RO, *σύ γε* Ns. — § 271 *καταψευσαμένου τοῦ Σιβᾶ· καταψευσάμενον τὸν Σιβᾶν* MSP. — § 271 *μὴ μετά· μετά* R, om. OM. —

§ 272 *Δαυίδην τε* MSP, *δαυίδη* RO, *Δαυίδης* Ns. — § 272 *πατρός· πατήρ* RO. — § 273 *τοιοῦτον· οὐ τοιοῦτον* MSP. — § 273 *μὴ ἀπολαύειν· μή* om. MSP. — § 276 *τῆς χώρας* MSPE, *πάσης φυλῆς* RO, *provinciae* Lat. — § 276 *ἀπάντησιν· ὑπάντησιν* MSP. — § 277 *κρύφα καί·* om. RO, *occulte et latenter* Lat. — § 278 *μοίρας· μοῖραν* E. — § 280 *ὡς· πρός* ROE. — § 282 *ἔτι μηδέν· μηδένα* RO. — § 283 *ἄγοντος* E, *ἀγαγόντος* vlg. — § 283 *διεζωσμένος· περιζωσάμενος* MSP. — § 284 *φιλοτεχνεῖ· φιλοτέχνως* MSP, om. E. — § 284 *ἐκπεσεῖν· ἐποίησεν ἐκπεσεῖν* MSPE. — § 284 *ἀπέκτεινεν· ἀπέθανεν* R. — § 284 *στρατηγίας· στρατιᾶς* RO. — § 286 *κολαζούσης* codd., *κολαζόμενος* vlg. Quid latet? An *πλεοναζούσης*? Nr. — § 287 *ἠλέουν· πλέον* MSP. Turbata oratio est. — § 288 *χαράκωμα· χαρακα* E. — § 289 *ἐξαιρῶσι· ἐξαίρωσι* RO, *ἐξάγωσι* vlg. — § 289 *ἀπ' αὐτῶν· ἁπάντων* MSP. — § 289 *σὺ δὲ σπουδάζεις· τί δὴ σπεύδεις* E. — § 290 *παύσεσθαι* Df., *παύσασθαι* vlg. — § 291 *γνωριζομένου· γνωρίμου* MSP. — § 292 *στράτευμα· στρατόπεδον* E Zon. — § 293 Hw. spuria coll. § 110. — § 293 *ὑπομνημάτων· ὑπομνηματογράφων* MSPLat. — § 296 *Μεμφιβόσθου* ed. princ., *'Ιεβόσθου* codd. — § 298 *μετ' οὐ πολύν* ed. princ., *μετὰ πολύν* vlg., cf. Ns. Praef. vol. I p. LVII. — § 298 *πρός* E, *ὑπό* rell. — § 299 *φασὶν ἕλκειν* Nr., *συνέλκειν* vlg. — § 299 *ἀποκτενῶν·* futurum Ns. est. — § 300 *εἰς μάχην· πρὸς μάχην* E. — § 301 *ηὐδοκίμησε· ηὐδόκησε* RO. — § 303 *ἐστρατοπεδεύσαντο· ἐστρατεύσαντο* RO, *ἐστρατοπέδευσαν* MSP, *ἐστράτευσαν* E. — § 303 *Γίττη* Hudson. inseruit. — § 306 *ἀρκείσθω λελέχθαι· ἀρκούντως λέλεκται* MSP. — § 308 *κατέβαλε· καταβαλεῖν* RO. — § 309 *ἀπὸ τῶν ὀρέων* add. P, *descendentes de montibus* Lat. — § 309 *ἀναιρουμένους· ἀνῃρημένους* RO. — § 312 mutata interpunctio Hw. debetur. — § 312 *θαυμάζων — ἐθελήσειν· θαυμάζειν — ἐθελήσων* Bk. — § 312 *ἐθελήσειν· ἐθελήσειν μᾶλλον ἂν χαρίσαιτό οἱ* E. — § 313 *καὶ μηδὲν — τολμῆσαι* om. RO. — § 315 *ἱερεύς* suspectum Ns. — § 315 *βαλών· λαβών* MSP. — § 316 *ὅμοιον· ἀλλοῖον* RO. — § 318 *βουλόμενος· βουληθείς* E. — § 318 *τελέσαι* Nr., *τελέσειν* MSPE, *τελέσειεν* RO, *τελεῖν* Ns. — § 319 *μελλήσαντα· μελήσαντι* MSP. — § 320 *ὧν — ἥμαρτεν· ἁμαρτών* MSP. — § 322 *κελεύοντος· κελεύσαντος* MSP. — § 323 *γ' ἕληται* M Lat., *γένηται* rell. —

§ 323 *προειπών· προσειπών* Ns. — § 327 *τῆς γῆς· γῆς* E. — § 328 *εἰς αὐτόν· πρὸς αὐτόν* RO. — § 329 *ἱκεσίας· ἱκετείας* M. — § 329 *θυσίαν· θυσίας* MSP Exc. Peiresc., *hostias* Lat. Itidem § 331. — § 329 *ἔσπευσεν· ἔπεμψεν* M Exc. Peiresc. — § 331 *ὠνήσεσθαι·* futur. Ns. est. — § 334 cf. Praef. Ns. vol. I p. LVII. — § 336 *τοῦ ναοῦ·* add. MSP. — § 337 *συνετώτατος* Nr., *νεώτατος* vlg. — § 337 *πεφυρμένον· πεφυραμένον* RO. — § 338 *πρὸ τῆς· πρώτης* RO. — § 339 *ἐπὶ σοῦ* Nr., *ὑπὸ σοῦ* vlg. — § 340 *ἀργύρου· ἀργυρίου* MSP. — § 340 *προσδέῃ· σοι προσδέῃ* MSP. — § 341 *προσπαρεκελεύσατο· προπαρεσκευάσατο* RO. — § 341 *ἀσχολεῖν* ed. princ., *εὐσχολεῖν* codd. — § 342 *ἀποθέσθαι· ἐναποθέσθαι* Nr. — § 343 *ἐπιλεχθεῖσα· ἐπιλεγεῖσα* E. — § 346 *συνεργούς· συνεργόν* E. — § 347 parenthesin indicavit Hw. — § 347 *πηγήν· πύλην* RO, *γῆν* M, *fontem* Lat. — § 348 *βασιλεὺς — Δαυίδης· βασιλεῦσαι βούλεται* RO. — § 348 *καὶ πρὸς Δ. — παραλάβοι* SP Lat., *εἴπερ Ἀδωνίας τὴν ἀρχὴν ἤδη παραλάβοι* rell., *παραλάβοι καὶ περὶ τούτου πυθέσθαι τοῦ βασιλέως* RO. — § 349 *διεξέρχεται· καὶ διεξέρχεται* RO. — § 350 *πάντα* om. M. — § 350 *ὡς· ὥστε* M. — § 351 *εἰσδέξασθαι* Nr., *ἐκδέξασθαι* vlg., *μὴ ἐκδέξασθαι* M. — § 353 *ἐκπεπηδήκει· ἐκκεχωρήκει* MSP. — § 353 *καθεδεῖσθαι* SP, *καθιεῖσθαι* RO, *καθῆσθαι* M. — § 354 *ἅπαντας* add. MSPE. — § 357 *εἰσήγαγον· εἰσῆγον* MSP. — § 357 *εὐχόμενοι· ἐπευχόμενοι* RO. — § 360 *ἀγαθῶν* Ns., *ἀγαθόν* codd. — § 360 *ἔφευγον* MSP, *ἔφυγον* rell. — § 361 *τοῦ θεοῦ καὶ τῶν τοῦ* om. M. — § 361 *κεράτων* om. M. — § 361 *ἃ δὴ προεῖχεν* om. E Lat. — § 361 *ἐλλαβόμενος· ἐπιλαβόμενος* E. — § 362 *αἴτιον· αἴτιος* E. — § 362 *ἱκεσίας· ἱκετείας* M. — § 362 *πρὸς αὐτόν* add. MSP. — § 363 *ἐπί* om. MSP Lat. — § 363 *ἐτῶν ἕως πεντήκοντα* om. M — § 364 *τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ* add. MSP Lat. — § 366 *πάντων τῶν· πάντων παρόντων τῶν* M. — § 367 *κατὰ νύκτα· νύκτα* MSP. — § 368 *κατὰ (μίαν ἐπὶ) τριάκονθ' ἡμέρας* Hw. — § 369 *ἄρχοντα· ἄρχοντας* MSP. — § 370 *ὡς δ' ἕκαστα τούτων* om. RO. — § 370 *ὑψηλοτάτου· ὑψηλοῦ* E. — § 372 *ἕξ· ἔτι* ROM. — § 372 *τούτῳ* Bk., *τούτων* vlg. — § 373 *προσήκει* Ern., *προσῆκεν* vlg. — § 373 *σπαρῆναι· σπανίσαι* RO. — § 374 *σαυτόν* MSP, *αὐτόν* rell. — § 374 *προσδόκα· προσδοκάτω* RO, quod nescio quomodo Niesio placuit. — § 375 *ὅσοι*

τε· ὅσοι γε E. — § 377 *χρυσοῦ — ἀργύρου· χρυσίου — ἀργυρίου* MSP. — § 378 *ἀπαρχήν* Ns., *ἀπαρχῆς* vlg. — § 378 *διακονίας· διακονίαν* R, *διακονία καί* M, *διακόσια καί* SP, *oblationis primitias faciens* Lat. — § 379 *ἐπετρόπευεν· ἐπετρόπευσεν* codd. — § 382 *θυσίας· θυσίαν* E. — § 383 *συνειδώς· συνιδών* ME. — § 384 *ἄρτι* SP, *ὄντως* M, om. RO. — § 384 *προστιθέμενον· προστεθειμένον* MSP. — § 385 *τὰ νόμιμα· τι τῶν νομίμων* RO. — § 385 *πρὸς ἅπαντα· πρὸς τἀναντία* Ns. — § 385 *δεῖ· δοκεῖ* RO. — § 386 *ὤν· ὡς* RO. — § 388 *ἄμυναι· ἄμυνε* RO. — § 390 *οὕτως ἀρίστῳ ἀνδρὶ γεγενημένῳ καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχοντι καὶ τοσούτων ἐθνῶν σωτηρίαν ἐγκεχειρισμένῳ βασιλεῖ ἔδει προσεπαινέσαι καὶ τό τε τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εὐσθενὲς καὶ τὸ τῆς σωφροσύνης συνετόν· ἀνδρεῖος γὰρ ἦν* RO, *οὐ* (sive *τί*) *δεῖ προσεπαινέσεως* Ns., qui minime mihi persuasit Praef. vol. I p. XXXVII. — § 390 *παρατάξεις· πράξεις* MSP. — § 391 *ἐξαίρετα τοῖς· δικαιότατα* RO. — § 393 *ἕνα* om. M. — § 394 *ἐπέτυχεν· ἐνέτυχεν* E. Discrepat Antiq. XVI 7, 1. Hw.

Libr. Octav. § 2 *καθίσας* Ern. — § 2 *ὁ μὲν πᾶς ὄχλος· ἅπας ὁ λαός* E. — § 2 *πανεύδαιμον* OE, *πανευδαίμονα* rell. — § 5 *οὐ· μή* E. — § 6 *καταπράξεσθαι·* futur. Bk. est. — § 6 *ἐπί· πρός* E. — § 9 *ὀργήν· ὀργῆς* MSP. — § 10 *τὸν ἱερέα· τὸν ἀρχιερέα* E. — § 11 *καταλύεται· κωλύεται* E. — § 14 *τινῶν* om. M. — § 17 *τούτων* Ns., *τούτῳ* codd. — § 18 *χαίρειν· χάριν — ἔχειν* MSP. — § 20 *εἰς τόν· τόν* vlg. — § 20 *φυγήν· φύσιν* RO. — § 20 *παντὶ τῷ χρόνῳ· ἀντὶ τοῦ χρόνου* Ns. — § 21 *ἐπιτελῶν· ἐπιστέλλων* RO. — § 22 *αἱρεῖσθαι· αἰτεῖσθαι* E. — § 23 *λαβών· λαλῶν* cod. Vat. ap. Huds. — § 24 *πολεμίων·* add. *κάθεξιν* SP. — § 25 *Ἰουδαίους· ἰδίους* MSP. — § 29 *ἀπαιτῶ· ἀπαιτοῦσα* E. — § 29 *οὐκ· μή* E. — § 29 *ἐλέγξαι· ἐξελέγξαι* MSP. — § 31 *προσέταξε· ἐκέλευσε* RO. — § 32 *ἀπαιτούσης καί·* om. MLat. — § 34 *τὸ λοιπόν· λοιπόν* MSP. — § 36 *προσεπῆρχε* Hudson., *προσυπῆρχε* codd. — § 37 *περὶ Ἀρκήν· περιαλκῆ* RO, *πετριακήν* SP, *circa arcae civitatem* Lat. — § 37 *Ἰωσαφάτης* Hw., *Σαφάτης* vlg. — § 37 *κάτω* om. M. — § 37 *ἐπὶ δὲ τούτων· ἐπὶ τούτων* RO. — § 37 *εἰς* Haverc. inseruit; tentat Hw.: *τὴν δὲ ἄχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου χώραν ἐπιτείνουσαν Βασὰν ἐπετέτραπτο.* Uncinis inclusa desunt in Cod. Vatic., quod Ns. neglexit ad-

notare. — § 38 τῷ συναύξειν Ns., τὸ συναύξειν codd. — § 40 πτηνῶν MSP, πετεινῶν RO. — § 41 κώμας· χώρας M. — § 42 ὡς τούς τε· ὥστε τούς M. — § 44 συνετάξατο· συνέταξεν E. — § 44 τῶν τ' ἐπιγείων MSP, τῶν ἐπιγείων RO, τῶν πετεινῶν E. — § 45 ἐνδούμενα E, οἱ ἐνδούμενοι RO, ἐνδούμενοι MP, ἐναδόμενα S. — § 46 δαιμονίων· δαιμόνων E. — § 47 ὑπὸ τῇ σφραγῖδι· ὑπὸ τὴν σφραγῖδα EZon. — § 47 ἐπανήξειν· ἐπανελθεῖν MSPE. — § 48 ἀνατρέψαι· ἀναστρέψαι E. — § 50 ἀποστέλλει· ἐπιστέλλει M. — § 51 ἐποίησεν· πεποιηκέναι RO. — § 52 ἐπ' ἐμοῦ Nr., ὑπ' ἐμοῦ vlg. — § 54 μεγάλα· μεγάλου RO. — § 54 δὲ καὶ σύ· om. M. — § 56 πιθανοῖς· ἀπιθάνοις? Nr. — § 56 ἀξιοῦμεν. ὡς οὐδὲ συγκεχωρημένον· ἀξιουμένου συγκεχαρισμένον RO. — § 56 τῇ πραγματείᾳ Ns., τῆς πραγματείας vlg. — § 57 πέμψας· πέμπων E. — § 57 δισμυρίους· δισχιλίους M. — § 57 δύναται· add. χωρῆσαι MSP. — § 57 ξέστας· χόας Theodoretus. — § 58 ὤμοσαν· ὡμολόγησαν MSP. — § 58 ἐπὶ μῆνα ἕνα om. RO. — § 58 παραγινομένους om. RO. — § 59 παροίκων· παροικιῶν SP. — § 59 λιθείαν· ἀνθίαν M. — § 60 προστετάχει· *velociterque* Lat. — § 62 χρόνον· χρόνον ἐτῶν τεσσαράκοντα RO. — § 62 οἰκίσεως Bk., οἰκήσεως codd. *Τύρου* add. ed. princ. — § 62 ἐπικεισομένων· ἐποικοδομηθησομένων MSP. — § 63 ἐπενοεῖτο· ἐποιεῖτο RO. — § 64 ὀροφῆς· κορυφῆς RO. — § 65 πρόναον MSPE, προνάιον RO. Itidem § 75. — § 65 τεταμένον· τεταγμένον MSP. — § 65 ἔχον δέ om. E. — § 65 πλάτος ELat., πλάτους codd. — § 66 μῆκος Ns., μήκους codd. — § 66 ἐπῳκοδόμηντο· ἐπωκοδόμηνται E. — § 66 δὲ τούτοις· δ' ἐπὶ τούτοις E. — § 67 οὗτος del. Ns. — § 67 κοινή· om. M. — § 67 συγκρατουμένους· συγκροτουμένους RO. — § 68 ἐβάλετο· ἐλάβετο RO. — § 68 φαινομένης Nr., φερομένης vlg. — § 68 ἐξεσμένην· ἀνεξεσμένην RO. — § 68 ἐνετόρευσεν· ἐνετόρνευσεν SP. — § 69 ἁρμοδίως Ns., ἁρμονίως vlg. Itidem § 83. — § 69 σφύρας· σφύραν MSP. — § 69 ὕλην· τούτων ὕλην M. — § 71 ἐπέστησε· ἀπέστησε RO. — § 71 ἐνεργασάμενος· ἐργασάμενος M. — § 72 κόκκου· κοκκίνου MSP. — § 72 ἐκτεταμέναι· ἐκτεταμμέναι MSP. — § 73 ἀπ'· om. RO. — § 73 ἀπέστησεν Ns., ἀνέστησεν vlg., *aberant* Lat. — § 73 ἦσαν· εἰσίν RO. — § 75 ὅ· ᾧ M. — § 75 ταῖς Df., τοῖς vlg. — § 76 ἐξεμηχανήθη· ἐμηχα-

νήθη RO. — § 77 *δακτύλων* Ern., *πήχεων* vlg. — § 78 *παραστάδα· παστάδα* RO. — § 78 *κατὰ τὴν ἀριστεράν·* om. RO. — § 79 *ὑπερήρειστο* Df., *ὑπήρειστο* RO. — § 80 *ἔσω· εἰς* RO. — § 80 *ἀπονεῦον· ἐπινεῦον* MSP. — § 81 *τετραγώνους* Ern., *τετραγώνων* codd. — § 81 *τετορευμένον* Hudson., *τετορνευμένον* codd. — § 82 *ἐφ' οἷς· ἐφ' ἧς* Ns. — § 83 *ὅπως· πῶς* MSP. — § 84 *αὐτοῖς· αὐταῖς* MSP. — § 84 *δέκα· δώδεκα* SP. — § 85 *χυτρογαύλους* Theodoretus, *κυθρογαύλους* MSP, *κυτροκαύλους* RO. — § 85 *δέκα· δώδεκα* SP. — § 86 *ἔθηκε· ἀνέθηκε* MSP. — § 87 *ὕδατος·* add. E *αὐτούς τε καὶ τὴν θάλασσαν.* — § 88 *ποδιστῆρας· σποδιστῆρας* Hw., qui interpretatur *aschbakken* (*aschenbehälter*). — § 88 *λαβίδας* M, *λέβητας* rell. — § 90 *ἀντικρύ· ἄντικρυς* R. — § 90 *ἐν τούτῳ δ'· εἰς τοῦτο γάρ* MSPE. — § 91 *οἰνοχοῶν* Cocc., *οἰνοχόας* vlg. — § 92 *ἀσσάρων* Huds., *ἐσσάρωνες* vlg. — § 94 *τετρακισμυρίας* MSP, *τετρακισμύρια* RO. — § 95 *θριγκόν· τριγχόν* RO, *θριγγόν* E. — § 96 *τετραγώνου* Ns., *τετραγώνῳ* vlg. — § 96 *νομίμων· νόμων* E. — § 97 *μεῖζον ὡς* Hudson., *μειζόνως* codd., *μεῖζον* E. — § 97 *ἐγχώσας· ἐγχωρήσας* M, *χώσας* E. — § 97 *ἐννεύσαντας· νεύσαντας* M. — § 97 *ἧς· οὗ* E. — § 99 *καὶ — ἀναθημάτων* om. RO. — § 99 (*ἃ*) *ἄν τις ἰδών· ἃ* add. Bk. — § 99 *ἐν τῷ παντί· ὡς ἐν τ. π.* RO, *χαλεπῶς* vel *μόλις ἐν τ. π.* Ns. — § 99 *ταῦτ'· ἀλλ' οὐκ* Cocc. — § 99 *συγκρινομένῳ* Cocc., *συγκρινόμενα* vlg. — § 99 *συμπερανθῆναι· συμπερασθῆναι* RO. — § 101 *προῆγον· προσῆγον* M. — § 101 *θυμιαμάτων· θυμάτων* ELat. — § 103 *εἰσενεγκεῖν· μετενεγκεῖν* MSP. — § 104 *τοὺς δέκα — ὑπό·* om. M. — § 104 *τότε· olim* Lat., unde *ποτε* Ns. — § 105 *ἀντικρύ· ἄντικρυς* RM. — § 105 *συναλίσας· συναθροίσας* SP. — § 106 *κεκραμένον· περικεκραμένον* SPE. — § 107 *ἔχεις·* om. RO, hinc Ns : *σοὶ γὰρ εἶπεν.* — § 107 *κἀξ ὧν* M, *καὶ ἄξιον* RO, *ἄξιον* SP, hinc tentat Hw.: *σὺ γάρ, εἶπεν, οἶκον μὲν αἰώνιον ἔχεις ἄξιον σεαυτῷ κἀξ ὧνπερ εἰργάσω κτἑ.* — § 108 *κατεσκεύακα· κατεσκεύασα* MSP. — § 108 *ἀφέστηκας·* add. ROM *οὐδὲ σαυτῷ*, *a tuis sedibus* Lat., *τῶν σεαυτοῦ* Cocc. — § 108 *οἰκῶν* Ern., *οἰκεῖν* vlg. — § 108 *πᾶσιν· πάντας μᾶλλον δὲ πᾶσιν* M. — § 108 *μᾶλλον· μάλιστα* MSP. — § 109 *αὐτός· αὐτῷ* Ns. — § 109 *προείποι· προσείποι* RO. — § 110 *οἰκοδομήσει* Ern., *ᾠκοδομήσειεν* ROM, οἰ-

κοδομήσειεν SP. — § 110 τὸν θεόν om. RO. — § 110 περὶ μηδενός· περί del. Krebs. — § 111 λαόν om. RO. — § 111 οὐρανόν Nr., ὄχλον vlg. — § 112 μᾶλλον om. M. — § 112 δυσμεναίνοντα· διαμένοντα MSP. — § 112 δεξιοῦσθαι ἀξιώτερον Cocc., δεξιώτερον vlg. — § 112 ὁμολογῶ· ὀφείλω M. — § 113 καθωμολόγησας· καὶ ὡμολόγησας MSP. — § 114 δέ Bk., δή codd. — § 114 πολεμίων· *bellorum* Lat. — § 115 τύχῃ add. SP. — § 115 ἐπί· εἰς MSP. — § 116 προστρεπόμενοι· προτρεπόμενοι MSP. — § 117 οὐχ· om. ROSP. — § 118 θεῷ προσήνεγκε· βωμῷ προσῆγε MSE, *in templo obtulit* Lat. — § 118 ἅπασαν· om. ROM. — § 118 ἀνήρπασε· ἥρπασε MSP, ἥψατο E. — § 119 δήλωσιν εἶναι· δῆλος ἦν M. — § 119 ἡσθείς· ἡττηθείς RO. — § 119 ποιεῖν ELat., εἰπεῖν codd. — § 120 εὐχομένους· εὐχομένου codd. — § 120 διαμένουσιν Df., διαμενούσας codd. — § 121 ἕξουσι ed. princ., ἕξειν codd. — § 121 καταστήσουσι· καταστήσειν RO. Ns. hocet multa alia non debuerat probare. — § 121 ἀλλὰ καὶ καθέξειν om. M. — § 121 προσήκειν Ern., προσῆκεν vlg. — § 121 οὐχ οὕτως· οὐχ om. M. — § 121 οὐχ ὑπαρχόντων· οὐχ om. RO. — § 121 ποριοθέντα· περισωθέντα MSP, περιποιηθέντα Cocc. — § 124 ἕκαστοι· ἕκαστος RO. — § 124 εἰς· ἐπί SP. — § 126 μενεῖ Ern., μένοι codd. — § 127 μεταβαλόμενον Bk., μεταβαλλόμενον vlg. — § 127 αὐτόν Ns., αὐτῶν codd. — § 127 ἀλλοτρίας· ἀλλοτρίους RO. — § 128 καταπρησθησόμενον· καταπροδοθησόμενον SP. — § 129 προαχθέντες Ern., παραχθέντες vlg. — § 130 οὖν· SP, om. rell. — § 130 μόλις· μόγις RO. — § 130 ἐργασίας· εὐδοξίας M. — § 131 πολύ· πολύ τε RO, πολύ τι Ns. — § 131 ἀλλὰ μή MSP, ἀλλά RO. — § 133 Κορινθίως· κορινθίως μέν RO. — § 134 τετράγωνος om. RO. — § 134 ἀπόλυσιν· ἀπόλαυσιν M. — § 135 κατημφίεσεν ὅν· κατημφιεσμένον MSP, κατημφίεσεν ὅς Huds. — § 135 θεωρίων· θεωρία MSP, θεωρίαν Hudson., Τυρίων Ern. — § 135 γῇ· ἡ M. Nihil hic dispicio. — § 135 ἐπαινουμένη· ἀπαρνουμένη RO. — § 136 καλύπτοντα· καλύπτοντας M. — § 137 βαφαῖς· γραφαῖς MSP. — § 137 τούτοις· πρὸς τούτοις MSP. — § 137 ἑστιάσεις· ἑστίασιν RO. — § 137 περίπλεων Cocc., περίπλεω vlg. — § 138 καὶ διηγήσασθαι add. SP. — § 138 τὸ — κάλλος· τά τε τῶν ἀνημμένων εἰς ἀέρα κάλλη RO. — § 140 παμμεγέστατον· παν-

μεγέϑη σκαπτόν ROM. — § 140 ἀναβαϑμούς MSP, βαϑμούς RO. — § 140 ἑκατέρου· ἑτέρου M. — § 144 Ἑλληνικήν· Ἑλλάδα E. Menandri locus repetitus est c. Apion. I 18. — § 144 τὴν βασιλείαν c. Apion. add. παρ᾽ αὐτοῦ codd. Antiqq. — § 145 εἰς· κέδρινα ξύλα εἰς c. Apion. — § 146 ὕλην ξύλων ἀπελϑών· an ἄπλετον? Nr. — § 146 καὶ ναόν· καινά Ns. — § 146 τοῦ Ἡρακλέους — μηνί· τότε τοῦ ἡρακλέους καὶ τῆς ἀστάρτης τέμενος ἀνιέρευσεν καὶ τὸ μὲν τοῦ ἡρακλέους πρῶτον ἐποιήσατο ἐν τῷ περιτίῳ μηνὶ εἶτα τὸ τῆς ἀστάρτης c. Apion. — § 146 τοῖς τε· ὁπότε c. Apion. — § 146 Ἰτυκαίοις Gutschmid., ἠύκαίοις RO. — § 146 καὶ ὑποτάξας· οὓς καὶ ὑποτάξας c. Apion. — § 146 λύων add. Euseb. — § 147 Dii locus repetitus est c. Apion. I 17. — § 147 ὃν ἐν νήσῳ add. c. Apion. — § 147 ἐγχώσας· χώσας c. Apion. — § 147 ἱερῶν· ναῶν c. Apion. — § 148 φασί c. Apion., φησί vlg. — § 148 λύσιν· add. RO. — § 148 ἀξιοῦν c. Apion., ἀξιοῦντα vlg, ἀξιῶσιν M. — § 149 λῦσαι· διαλῦσαι SPLV. — § 150 τάξίωμα· τάξιώματα RO. — § 150 προσεπεσκεύασε EZon., προσεπεσκεύαζε vlg. — § 153 ἐνδρόσους· εὐδρόσους? Nr. — § 153 ὁδόν om. RO. — § 154 ἀπῳκίσϑαι· ἀποκεῖσϑαι ROLV. — § 154 οὐδαμοῦ M, μηδαμοῦ rell. — § 155 μετ᾽ αὐτούς· μετὰ τοῖς MSPV, κατ᾽ αὐτούς Ns. — § 155 τοῖς μεταξὺ χρόνοις· τῷ μεταξὺ χρόνους SP. — § 155 ὅτι Φαραών Ns., ὁ Φαραώ vlg. — § 156 σημαῖνον· σημαινόμενον RO. — § 157 ϑεμένης· τιϑεμένης Bk. — § 158 Νίκαυλιν· dicitur Νίτωκρις Herodt. II 100. — § 158 δηλῶν· δῆλον ROMSLV. — § 158 καὶ διά· διά Ns. — § 159 ὁμολογοῦντα· ὁμοφωνοῦντα SPLV. — § 160 ἔτι· ἀπό MSPLV. — § 160 οὐχ· μή E. — § 160 φόρον· φόρους E. — § 160 προσεπέταξε· ἔταξεν E. — § 160 ἐπελέγετο· ἐξελέγετο M. — § 161 αὐτούς· ἐκείνους M, ἢ ἐκείνους SPLV. — § 162 ἐφ᾽ ἃς ἀεί Nr., ἐφ᾽ ἃς ἄν vlg. — § 163 οὐ πόρρω· add. τῆς Krebs. — § 163 Αἰλανῆς Hudson., Ἰλάνεως RO. — § 163 Ἰουδαίων· Ἰδουμαίων M. — § 165 τὴν δὲ τῆς· τῆς δὲ γῆς RO, τὴν δὲ γῆς E. — § 165 ἐκ τῶν Ns., καὶ τῶν vlg. — § 166 μεταπεῖσαι· μεταπεσεῖν? Nr. — § 166 μάλιστα SP, μάλιστα καί rell., καὶ μάλιστα Ns. — § 166 δεηϑεῖσα· βουληϑεῖσα Exc. Peiresc. — § 167 λίϑου πολυτελοῦς· λίϑων πολυτελῶν RO, cf. § 174 et 176. — § 167 ϑᾶττον· ἑαυτοῦ RO. — § 168 ἀκουομένης· ἀκοῆς E. — § 168 ταύτῃ· αὐτῇ

ROMExc. Peiresc. — § 169 *παρά* Nr., *περί* vlg. — § 172 *ἱστόρηκα· ἱστόρησα* MSPExc. Peiresc. — § 173 *μακάριόν τε· μακάριόν γε* Ns. — § 173 *τις· τις γοῦν* SP. — § 174 *χρυσίον·* add. *καὶ ἑκατόν* E. — § 174 *λίθον πολυτελῆ· lapides pretiosos* Lat., *λίθους πολυτελεῖς* Huds., *λίθων πολυτελῶν* Ns. — § 175 *ἑτοιμότερον ὤν· ἑτοιμότερος ὤν* MSP. — § 176 *λίθων πολυτελῶν* SPLat., *λίθου πολυτελοῦς* ROM. — § 176 *ὑποστήριγμα· ὑποστηρίγματα* MSP. — § 177 *ἐμφερῆ· εὐχερῆ* RO, *rotunda quasi pinea* Lat. — § 177 *συκίνοις· πευκίνοις* RO. — § 179 *μὴ συγκαταριθμουμένου· ἥμισυ καταριθμουμένου* RO. — § 179 *δώρων* Ns., *δωρεῶν* vlg. — § 181 *τι· τις* codd. — § 181 *ἀγαγεῖν· παραγάγειν* RO, *ἀπάγειν* MSP. — § 181 *πλοῦν· πλοῦτον* RO. — § 183 *τὸν δὲ — δισχιλίοις* om. ROM. — § 184 *εὐπρεπεστέρους· ἐκπρεπεστέρους* MSP. — § 185 *καθειμένοι· καθιέμενοι* M. — § 186 *αἰώραν· ἔω* MS. — § 187 *τὸ ῥαστώνην* Ns., *τότε ῥάστην* RO, *τε στορατήν* M. — § 188 *ὢν·* add. Ns. — § 190 *ἐνέμεινε* EZon., *ἐπέμεινε* vlg. — § 191 *ἠρέσκετο· ἤρκεῖτο* EZon. — § 192 *ὑπιδομένου* Df., *ὑπειδομένου* vlg. — § 192 *σέβωσι* RSPExc. Peiresc., *σέβονται* M. — § 194 *γάμων·* an *γαμετῶν*? Nr. — § 195 *τῶν ὑπό· τῷ ὑπό* MExc. Peiresc. — § 195 *ἀναθήματι· ἀναστήματι* E. Conclamatus locus est. — § 195 *ὄν* add. SP. — § 197 *ζῶντος μέν· ζῶντος ἀναξίως* RO. — § 197 *ἀφαιρεθήσεσθαι·* add. *μέν* RO. — § 198 *φυλάς·* add. *μόνας* ROM. — § 198 *ναόν· λαόν* SP. — § 200 *καταστρεψαμένου· κατασκαψαμένου* RO. — § 200 *φησὶν ἕξ· μόνος οὗτος* SP. — § 202 *ἐνοχλῶν· ἐν ὄχλῳ* RO. — § 202 *ἀφείθη· παρεχώρει* E. — § 203 *παρανομίας· αἰτίας καὶ παρανομίας* Suid. — § 204 *ἔχων τι* Hw., *ἔχοντι* vlg., *ἔχων τε* Ns. — § 204 *ἀποδείκνυται· ἀναδείκνυται* E. — § 205 *οἰκοδομίας· οἰκοδομῆς* E. — § 206 *συνήντησε· συνηβόλησε* R, *συνοβόλησε* O. — § 206 *εἰς ὅ· εἰς ὃ μή* SP. — § 207 *προσειπών· προειπών* ROM. — § 207 *γεγενημένην· γενομένην* ME. — § 207 *αὐτῆς* MSP, *ἦν αὐτός* RO, *αὐτῷ ἦν* E, *αὐτῇ* ed. princ. — § 208 *εἶναι πειρῶ· ἔσο* E. — § 209 *περιάγειν* Nr., *ταράττειν* ROSP, *παράττειν* M, *παράγειν* Ns. — § 209 *ἐπιβολήν* Ns., *ἐπιβουλήν* vlg. — § 210 *γνῶναι* om. M. — § 211 *ἅπαντας ὑπερβαλών· πάντας ὑπερβάλλων* M. — § 211 *εἰς — ἔδοξέ μοι· εὐκαιρότερον ἕξομεν* RO. — § 212 *ἐκεῖσε· ἐκεῖ* E. — § 214 *ἀποκρινεῖσθαι* Ns., *ἀπο-*

κρίνεσθαι vlg. — § 214 βουλεύσασθαι τοῦ· βουλεύσεσθαι τῷ Hw. Ns. — § 214 ἔχεσθαι· ἔσεσθαι RO. — § 215 χειρώσεσθαι· χειρώσασθαι codd. — § 216 πρός γε ed. princ., πρός τε codd. — § 217 παρήνεσαν· παρήνεσε E. — § 217 βραχύτατον Theodoretus, βραχύτερον vlg. — § 217 σκληροῦ λίαν· σκληρουχίας M, σκληρότητος SP, σκληροῦ E. — § 218 πεισθείς Nr., ἡσθείς vlg. cf. § 277. — § 218 ὡς om. M. — § 219 ὡς ὑπὸ σιδήρου om. RO. — § 219 εἶναι· οὐδέ RO. — § 219 πατήρ E, πάππος rell. — § 220 καταπραύνῃ καί om. M. — § 220 ὑπὸ νεότητος om. RO. — § 220 ποιήσῃ Ns., ποιήσειν ROMS, καὶ ποιήσειν P. — § 221 ἅρματος· ἅρμα RO. — § 223 ὑπό· παρά EZon. — § 223 γάρ· γὰρ ἄν SP. — § 223 προαίρεσιν· πρόρρησιν P. — § 223 οὐκ ἐπεξῆλθε Nr., οὐ κατεξῆλθε M, οὐκέτ' ἐξῆλθε vlg. — § 224 cf. Ns. Praef. vol. I p. LVII. — § 225 ἐπιτρέψῃ· ἐπιστρέψῃ M. — § 225 πρώτῳ· ἑτέρῳ Nr. — § 228 κατεσκεύακε· κατεσκεύασε PE. — § 228 προσκυνήσωσιν· προσκυνῆτε E. — § 228 ὑμῶν M, ὑμῶν αὐτῶν rell. — § 231 σταθείς· στάς E. — § 232 ψευδιερεῖς· ψευδεῖς ἱερεῖς E. — § 233 αὐτήν M, ταύτην vlg. — § 233 ἀναγαγεῖν· ἀγαγεῖν ROSE. — § 233 ἐπ' Nr., ἀπ' vlg. — § 235 γεύσεσθαι Nr., γεύσασθαι vlg. — § 236 πρεσβύτης om. M. — § 236 ὑπ'· παρ' E. — § 236 ὑπό Nr., ἀπό vlg. — § 237 σπευσάντων· σπουδασάντων M. — § 238 δασεῖ· βαθεῖ MSP. — § 240 ἀριστώντων E, ἀριστούντων codd. — § 241 ἐληλεγμένῳ ψεύδει Df., ὡς ἐληλεγμένου ψευδοῦς Ns., ἐληλεγμένου ψεῦδος ed. princ. — § 242 γνωρισθησομένων· γνωσθησομένων OMSP. — § 243 κηδεύσας· κηδευσάμενος M. — § 244 ὡς ὑπὸ λέοντος om. RO. — § 244 ἀπώλετο· ἀπόλοιτο MSP. — § 245 ὁσίων· θείων MExc. Peiresc. — § 247 πρὸς διατρ.· τὰ πρὸς διατρ. Ns. — § 249 τέκνα δ' εἶχε ed. princ., τέκνα δέ codd., τεκνοῖ δέ Ns. — § 250 παλλακὰς δὲ τριάκοντα om. RO. — § 251 ῥοπή Ns., τροπή vlg. — § 251 κατεφρόνησεν· καταπεφρόνηκεν MSP. — § 254 ἠκολούθει· ἐξηκολούθει MSP. — § 256 ταχθῆναι· ἀχθῆναι M. — § 256 ὁ δέ· ὁ γάρ Ns. — § 260 Ἁλικαρνασεύς· ita libri. — § 261 ἐπάγει· λέγει MSP. — § 262 γάρ· δέ Herodt. — § 265 καθ' ἡμέραν MSPExc. Peiresc., καθ' ἑκάστην RO, *cotidie* Lat. — § 266 γενεᾶς· δωρεᾶς M. — § 266 στρέψειν Nr., τρέψειν vlg. — § 269 φανείς om. R. — § 269 ποιήσομαι· ποιῆσαι RO, cf. § 313. —

§ 270 *μηδέν* ROSP, *μηδενός* MExc. Peiresc. Suid. — § 270 *τιμῆς* Suid., *τιμήσας* RO, *ἐτίμας* M, *ἐτίμησας* SPE. — § 270 *ἐξωλίσω* RO, *ἐξολοθρεύσω* rell. — § 272 *ἀπαγγελοῦσα* Ns. futur. est. — § 273 *τῷ προειρημένῳ τοῦ παιδὸς θανάτῳ* Ern. — § 273 *πάθους· τάχους* SP. — § 274 *ἀθροίσας· ἀριθμήσας* MS. — § 274 *ἐπιλέξας· ἐπιλεξάμενος* P. — § 277 *ταύτης· καὶ ταύτης* RO. — § 278 *παραίτησιν· παράστασιν* RO. — § 278 *ἐκγόνων· ἑπομένων* RO. — § 279 *ἥκετε* MS, *ἧκε* ROLat., *ἥκει* Ns. — § 281 *παύσασθαι· παύσασθε* RO. — § 284 *καὶ τὴν — αὐτῆς·* om. ROLat. — § 287 *δευτέρου ἔτους· δεύτερον ἔτος* MSP. — § 288 *φίλου· φιλίππου* R. — § 289 *ἀποθανόντας· ἀποθνήσκοντας* MSP. — § 290 *ἁπάσης· ἀπὸ πάσης* MSP. — § 292 *ἀπήντησεν· ὑπήντησεν* E. — § 293 *ἑλεῖν· ἔχειν* M. — § 294 *τῆς πόλεως* Bk. Hw., *τῶν πολεμίων* M, *τῶν πόλεων* rell. — § 294 *καὶ τῆς· καὶ κατὰ τῆς* SP. — § 295 *σύν* MSP, *παρ'* RO. — § 295 *τετυχηκότες· τετευχότες* MSP. — § 296 *τὸ κρατεῖν* E, *κρατεῖν* codd. — § 296 *ἅπαντα· ἅπαντα τά* ROSE. — § 297 *σπαρήσεται· διασπαρήσεσθαι* E. — § 297 *κατ' ἰδίαν* (*ἕκαστος*) Hw. — § 297 *δικαίου· θείου* MS. — § 299 *πεποιημένος* MSP, *πεποιηκώς* RO. — § 299 *ἐξολέσειν· ἐξελάσειν* M. — § 300 *οὐκ ἠμείψατο τὴν εὐεργεσίαν· οὐχ ἥψατο τῆς εὐεργεσίας* RO. — § 300 *ἔπειτα τῷ· ἐπιτάττων* M, *ἐπιτάττων τῷ* RO. — § 300 *ἀνεδέξατο* M, *ἐνεδείξατο* vlg. — § 301 *οὐ* om. SP. — § 301 *ἡσύχασεν· δέον ἡσυχάσαι* SP. — § 301 *μετανοήσας· μετανοῆσαι ὅπως* SP. — § 301 *παρὰ τοῦ θεοῦ* om. RO. — § 302 *ἀλλ'* om. P. — § 302 *οἱ* (*ἀγαθοί*) Hw. — § 302 *κακοῖς·* del. Ns. — § 303 *παραλαβών· ἀναλαβών* Ns. — § 303 *ἀπεχούσῃ* (*τῶν*) *Ἱεροσολύμων* Krebs. — § 303 *κακώσωσι· κακῶσι* E. — § 304 *πρός· ἐπί* E. — § 304 *συμμαχεῖν* Ns., *συμμαχίαν* vlg. — § 305 *χρημάτων· κτημάτων* R. — § 305 *καὶ ἄλλας πολλάς* om. M. — § 306 *πρός· πρὸς τήν* MSP. — § 307 *ὁ παῖς* E, *παῖς* vlg. — § 310 *ἡγούμενον· ἡγεμόνα* E. — § 311 *ἠρημωμένην· ᾑρημένην* Bk. *detentam* Lat., *ἠλλοτριωμένην*? Nr. — § 311 *αὐτά* Ns., *αὐτό* vlg. — § 312 *ἀποδεδομένου· ἀποδομένου* MSP. — § 313 *ἀποστήσωσιν· ἀποστήσουσιν* RO. — § 313 *ἐλθεῖν* Nr., *ἑλεῖν* vlg., *ἀνελεῖν* Cocc. Ern. — § 314 *μοχθηρούς· πονηρούς* Ern. — § 314 *ᾑρέθησαν* Ern., *ἐγνώσθησαν* RO, *εὑρέθησαν* MSP. — § 315 *καί· καὶ κατ'* E. — § 316 *καινίσας· κινήσας* MSP. — § 318 *ἀσέλ-*

γειαν· ἀσέβειαν Exc. Peiresc. Suid. — § 318 *Τυρίων·* add. *καὶ Σιδωνίων* Exc. Peiresc. Suid. — § 318 *ὑπερβεβληκώς· ὑπερβεβηκώς* RM. — § 319 *μεγίστου· μεγάλου* RO. — § 319 *ἐπομόσας· ἐπομοσάμενος* E. — § 319 *τὴν γάρ· τὴν μὲν γάρ* RO. — § 321 *παρεκάλεσεν· παρεκέλευσεν* RO. — § 322 *ἔνδον* om. RO. — § 322 *ἔλαιον· ἐλαίου* RO. — § 322 *συνειλοχυῖαν* E, *συνειληχυῖαν* RO, *συνειλεχυῖαν* M. — § 322 *ποιήσασα· ὀπτήσασα* Nr. — § 323 *αὐτή· αὐτῇ* Ns. — § 323 *ἐχορήγει· χορηγεῖ* RO, *χορηγεῖν* Ns. — § 325 *καὶ τάς — αἰκιζομένη·* om. ME. — § 326 *καταθείς· κατακλιθείς* E. — § 326 *ἀμείψεσθαι* Ns., *ἀμείψασθαι* vlg. — § 326 *τὴν ὑποδεξαμένην* om. M. — § 327 *κατοικτείραντος· κατοικτειρήσαντος* MSP. — § 327 *χαρίσασθαι· ἀμείψασθαι* RO. — § 327 *πᾶσαν· πᾶσαν τήν* RO. — § 328 (*οὐκ*) *ὀλίγου* Hw., coll. 3 Reg. XVIII 1. — § 328 *ἄρτων* ROM, *αὐτῶν* SP. Minime persuasit Ns. Praef. vol. I p. XLI. — § 328 *σπανίζειν· σπανιζόντων* RO. — § 329 *ἀπιέναι* Huds., *ἀπεῖναι* vlg. — § 329 *οὐχ· τοῦ* R, *ποῦ* O. — § 330 *ὑπογείοις· ὑπὸ Γάρις* R, *ὑπογάροις* O. — § 331 *ἀπό·* om. E. — § 332 *ἔλεγεν — αὐτόν* om. M. — § 333 *μή· μὴ καί* E. — § 333 *μὴ δυνάμενος· καὶ μὴ δυναμένου* MSP. — § 335 *ἐπεισενηνοχότας· ἐνηνοχότας* RO, *ἔπεισεν ἠνοχότας* M, *εἰσενηνοχότας* E. — § 336 *ἀνελθόντα· ἀπελθών* E. — § 338 *ἀποκριναμένου· ἀποκρινομένου* MSP. — § 338 *τότε αὐτούς* RO. Ns. coniecturam *μαθήσεσθ'* non intelligo. — § 339 *ἐκλεξαμένους· δεξαμένους* RO. — § 340 *μέχρι* om. RO. — § 340 *τὴν θυσίαν* om. RO. — § 340 *ἐγγύς· εὐθύς* RO. — § 341 *κατά· ἕνα κατά* Ns. — § 341 *κατὰ φυλήν· καθ' ἑκάστην φυλήν* Zon. — § 341 *σχίζας· σχίδακας* EZon. — § 341 *προσέταξε· ἐκέλευσε* RO. — § 341 *πηγῆς· ὡς πηγῆς* Ns. — § 342 *καλεῖν· παρακαλεῖν* Ns. — § 343 *τὴν γῆν· τῆς γῆς* RO. — § 343 *ἀληθῆ μόνον· ἀληθινόν* SP. — § 343 *προφήτας· ψευδοπροφήτας* E. — § 346 *'Ιζάρου· 'Ισαχάρου* Cocc., cf. § 355 et 417. — § 348 *ἐσχάτης· ἐσχάτοις* RMSP. — § 350 *ὁ ὤν·* add. RO. — § 350 *ἔφησε γάρ· ἔφησε* MSP. — § 352 *ἐκ Δαμασκοῦ· Δαμασκοῦ* Ns. — § 354 *κελεύοντος· κελεύσαντος* SP, *μὴ κελεύσαντος* M. — § 355 *καρπώσεσθαι* Exc. Peiresc. Suid., *καρπώσασθαι* vlg. — § 356 *σκαιότητα· σκληρότητα* E. — § 357 *ἐπί* om. M. — § 358 *'Ιεσραηλιτῶν* Huds., *'Ισραηλιτῶν* codd., *'Ιουδαίων* Suid. — § 358 *αὐτῶν· αὐτῶν* Ns. — § 360 *συμβαλοῦντα·*

συλλαλοῦντα RO. — § 361 *εἶναι* Exc. Peiresc., *ὄντα* codd. — § 361 *ὑπ' αὐτοῦ· ὑφ' αὐτοῦ* Ns. — § 361 *νόμους* om. RO. — § 362 *σακκίον· σάκκον* E. — § 362 *ἀνθομολογούμενος· ἀνομολογούμενος* ROM. — § 362 *ὡς τὸν θεόν* Nr., *καὶ τὸν θεόν* vlg. — § 364 *αὐτὸς μέν· αὐτός* ROM. — § 364 *ἰσχυρά· ἐχυρά* E. — § 367 *αὐτοῦ· ἐμοῦ* M. — § 369 *ἀφορμήν· ἀφορμῆς* R. — § 369 *ἀηδοῦς· αἰδοῦς* RO. — § 369 *μὴ δεῖν· μηδέν* MSP. — § 371 *γῆς·* om. RO, *γῆν* M. — § 374 *καλέσας* MSP, *καλέσαντος* RO. — § 375 *δήσαντες·* add. *αὐτούς* SPE. — § 375 *καὶ — διώκουσιν* om. RO. — § 376 *διασωθῆναι· σωθῆναι* RO. — § 377 *ὁδόν* om. MSP. — § 378 *ἔτει· ἐπί* RO. — § 379 *πῶς ἐπιστρατεύσηται· πῶς ἂν ἐπιστρατεύσηται* vlg., *πῶς ἂν ἐπιστρατεύσαιτο* Ns. — § 379 *νενικῆσθαι· ἐνιᾶσθαι* M. — § 380 *εἰς* MSP, *πρός* RO. — § 382 *νίκην· νικήσειν* OM. — § 382 *διδόναι·* om. ROM. — § 382 *ἡμέραις· ἡμέρας* Ns. — § 382 *εἰς· πρός* MSP. — § 382 *οἰκείαν δύναμιν· ἰδίαν γνώμην* RO. — § 383 *ἐνέκειτο* Nr., *ἐπέκειτο* vlg. — § 384 *δέκα· δώδεκα* E. — § 384 *ὑπόγειον· ὑπόγαιον* MSP, *ὑπόγεων* E. — § 385 *σχοινία· σχοινίοις* M. — § 386 *καθεζομένῳ· καθημένω* E. — § 387 *δὲ διδούς* Ns., *δὲ δούς* E, *δ' ἐπιδούς* codd. — § 389 *τινί· ἑνί* MSP. — § 389 *παρακούσαντι· παρακούσαντα* RO. — § 390 *φυλακῇ· φυλακήν* MSP. — § 392 *ὡς* om. RO, *ὅτι θεός* Ns. — § 392 *ὑπό· ἀντί* Zon. — § 392 *οἰκείαν* Bk., *οἰκίαν* vlg. — § 393 *καταληφθείσαις* P, *καταλειφθείσης* RO, *καταλειφθείσαις* MS. — § 393 *φρουράς· φυλάς* RO. — § 394 *βασιλεῖς· βασιλικαῖς* RO. — § 395 *γῆν· χώραν* SP. — § 395 *ὑπ' αὐτόν* SPE, *περὶ αὐτόν* M, *ἐπ' αὐτῇ* RO, *ἐν αὐτῇ* Ns. — § 396 *ἄλλας· πολλάς* Cocc. — § 396 *καὶ ὅπλα* om. RO. — § 397 *ἐκ τῆς — ἡγεμών* om. RO. — § 399 *καὶ καθίσαντες· καθίσαντες* RO. — § 399 *οἰκείοις· ἰδίοις* RO. — § 401 *τοῦ θεοῦ· τὸν θεόν* MP. — § 402 *ψευδοπροφῆται τυγχάνουσιν· ψευδοπροφητῶν συμβουλευσάντων ἐκστρατεῦσαι κρατήσειν παρατυγχάνουσιν* RO, *ψευδοπροφητῶν συμβουλευσανπαρατυγχάνουσιν* M. — § 403 *φυλακῇ· φρουρᾷ* RO. — § 403 *υἱόν·* add. *δ' εἶναι* RO. — § 404 *τἀληθές· τἀληθῆ* E. — § 404 *ὑπ' αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη* om. M. — § 405 *καὶ ὅτι — προυφήτευσε* om. M. — § 406 *ἐννοίᾳ· ἐννοίας* E. — § 408 *κρείττονι προφήτῃ· κρίνειν τὸν προφήτην* RO. — § 409 *μηδέν· οὐδέν* E. — § 410 *κρυβησόμενον* MSP,

κρυβόμενον RO, *κρυπτόμενος* Zon. — § 412 *μὲν τὸν Ἄχαβον* om. MSP. — § 412 *κατασοφιζόμενοι* Ns., *κατασοφιζόμενον* vlg. — § 414 *ὀψίας* om. RO. — § 414 *ἀνελεῖν· ἑλεῖν* RO. — § 415 *τραπείησαν· τραπῇ δεῖσαν* SP. — § 415 *δύνοντος· δύντος* Ns. — § 415 *λιφαιμήσας* RO, *λιποθυμήσας* rell., *factus exsanguis* Lat. — § 417 *προειρηκότος· προειπόντος* RO. — § 419 *χρεών· χρέως* R, *χρέους* O.

Libr. Non. § 2 *τοῦ θεοῦ· τῷ θεῷ*? Nr. — § 2 *ἐπῆρχε· ὑπῆρχε* MS, *ὑπῆρχε κύριος* RO, *ἦρχε* ed. princ. — § 5 *δή* Cocc., *δεῖ* vlg. — § 5 *ἀποφαίνεσθαι· ἀποφανεῖσθαι* ROM. — § 5 *ταύτῃ· αὐτῇ* MSP. — § 5 *προσήκειν· προσήκει* vlg. — § 6 *καὶ ὁ μὲν βασιλεύς* om. RO. — § 8 *ὥστε· ὥστε μή* RO. — § 9 *κατάσχεσιν* MSP, *κατοίκησιν* RO. — § 9 *ἱκέτευεν Ἰαζίηλος· ἱκέτευε τὸν θεὸν ἵνα ὑπερμαχήσῃ αὐτοῖς ζηΐλος* RO, cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXVIII. — § 11 *ἀναβάσεως· ἀναβασίλεως* R. — § 11 *Ἐξοχῆς*, cf. Hw. Spec. p. 110. — § 12 *Λευίτας μετὰ τῶν ὑμνούντων· ληουίτων* R. — § 14 *σκυλεύοντες· σκυλεύσαντες* MSP. — § 17 *κτήματος· πράγματος* Ern. An *πλεονεκτήματος*? Nr. — § 20 *πέμπει· ἔπεμπε* MSP. — § 20 *αὐτούς· αὐτοῖς* E. — § 20 *μή· οὐ* E. — § 21 *τὸ τάχος· τοῦ τάχους* RO. — § 22 *περιειλημένον· περικείμενον* E. — § 22 *ἐπ'* MSP, *πρός* RO. — § 23 *ἄκοντα· καὶ ἄκοντα* E. — § 23 *βιάσεσθαι* Df., *βιάσασθαι* vlg. — § 24 *λαβόντα· λαβεῖν* M, *λαβών* SP, *ἄξειν* om. M. — § 24 *κατέλθοι· ἑκὼν ἔλθοι* E. — § 24 *καὶ τοῦτον* E, *κατ' αὐτοῦ* codd. — § 25 *πυνθανόμενος· πυθόμενος* E. — § 25 *βασιλέως* MSP, *βασιλικῷ* rell., *βασιλικῷ δέ* vel *ἀλλὰ βασιλικῷ* Boysen. — § 26 *ποταπόν* E, *ποδαπόν* codd. — § 27 *παρανομίᾳ· πονηρίᾳ* MSP. — § 29 *παραλαβών· ὑπολαβών* ROM. — § 30 *ὑφ' ἑαυτόν· ὑφ' αὐτῷ* E prob. Krebs. — § 31 *ὄντων* inser. Nr. — § 31 *αὐτοῖς· αὐτούς* RO. — § 31 *ταύτῃ ποιήσεσθαι* Ns., *ταύτην ποιήσασθαι* vlg. — § 31 *τῆς Σαμαρείας* MSP, *τῶν Ἰσραηλιτῶν* RO. — § 32 *πλανηθέντων· πλανηθέντες* RO. — § 32 *παραδώσων· παραδώσον* P, *παραδώσοντας* rell. — § 33 *πέμψαντ'· πέμψας* ROLat. — § 34 *διοχλεῖν· διενοχλεῖν* SP. — § 35 *ψάλλοντα· ψαλμόν* RO. — § 37 *πολὺς* et *σφοδρῶς* in M locum commutarunt. — § 38 *ὅρων* Ns., *ὀρῶν* vlg. — § 39 *ἐρυθραίνεται· ἐρυθραίνετο* E. — § 39 *διὰ δίψος· δι' ἀψίδος* M. — § 40 *αὐτοῖς· αὐτούς* MSP. — § 41 *τάς τε πόλεις* om. RO. —

§ 41 *ἐξέκοψαν· ἔκοψαν* RO. — § 42 *αἱρεθῆναι· ἀναιρεθῆναι* MSP. — § 43 *πρεσβύτατον* E, *πρεσβύτερον* codd. — § 43 *διέλυσαν· ἔλυσαν* EZon. — § 45 *πρεσβύτατον* ROEZon., *πρεσβύτερον* MSP. — § 45 *γυναικός* RO, *μητρὸς μέν* MSPZon. — § 47 *τραφῆναι κεκρυμμένους καί* om. RO. — § 47 *εὐεργεσίαν* Ern., *ἐργασίαν* vlg. — § 48 *ἔχοι· ἔχει* RO. — § 48 *μεταχεῖν· μετασχεῖν* ROP, *μετεγχεῖν* S. — § 49 *καὶ τοῖς — προσταττούσης* om. M. — § 49 *οὐδέν· μηδέν* RO. — § 49 *τοῦτο* Bk., *ταῦτα* vlg. — § 50 *περιττόν· περισσότερον* MSP. — § 51 lacunam indicavit Hudson. — § 53 *ψευδοδοξεῖν· μὴ ψευδοδοξεῖν* MSPE Lat. — § 53 *βουλευόμενα· βεβουλευμένα* E. — § 53 *πέμψας· πέμψασι* M, *πέμψαι καί* RO. — § 54 *ταραχῆς· τάχους* M. — § 55 *καταφρονῶν· κεχρημένος καταφρονῶν* RO, *χρώμενος καταφρονῶν* S, *χρώμενος* P, cf. Hw. p. 42. — § 56 *ἐπιβαλόντα· ἐπιβαλεῖν* RO. — § 56 *ἀφ' ἧς· ὑφ' ἧς* Nr. — § 57 *ἐπεσκοτισμένοι* RO, *ἐπεσκοτημένοι* rell. — § 57 *πύλας· θύρας* MSP. — § 60 *τῇ δυνάμει· τῆς δυνάμεως* ROLat. — § 63 *βούλεσθαι· βουλεύεσθαι* MS. — § 64 *ἅλως· ἅλωας* vlg. — § 64 *παράσχοι* Bk., *παράσχοιεν* vlg., *παράσχοι ἄν* Ns. — § 65 *μετὰ τῆς· μεθ'* E. — § 66 *ἤ· νῦν* RO. — § 67 *πόρον τ'* Ns., *παρόντα* R, *πόρον* MSP. — § 67 *ἐξέπεμψε· ἔπεμψε* E. — § 68 *ἀφαιρήσοντα· ἀφαιρησόμενον* E. — § 69 *προσαποθλίψατε· προσαποθλίψαι* MSP. — § 69 *τῇ θύρᾳ· τὴν θύραν* RO. — § 69 *κατάσχετε· κατασχεῖν* MSP. — § 71 *ἀφῖκτο* Nr., *ἀφίκετο* vlg. — § 71 *καὶ πραθήσεσθαι· καὶ παραθήσεται* RO, *ita ut* Lat., quod ducit ad *ὡς πραθήσεσθαι* Nr. — § 72 *ἡ προσδοκωμένη· spes iam futurae abundantiae* Lat., unde Hw. inser. *εὐπορία*. — § 76 *ἵππων· ὅπλων* MSPE Lat. — § 77 *ἐπακούειν· ὑπακούειν* RO. — § 79 *ἐπεμνήσθημεν· ἐμνήσθημεν* RO. — § 79 *ὡς· καί* M. — § 79 *πρός· ἐν* RO. — § 79 *ἐν μέσῳ, φαγόντες* MSP, *ἐμφαγόντες* RO. — § 79 *κομίσαντες· κομίσαντές τ'* Ns. — § 80 *μηδενός· ὡς οὐδενί* E. — § 82 *ἀπογνόντος* ed. princ., *ἀπογνόντας* codd. — § 82 *ἐπί· εἰς* RO. — § 82 *καὶ μηδαμῶς — καταφρονήσαντας* SPLat., *μὴ καταφρονήσαντας* RO, *φρονήσαντας* M, cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXVI sq. — § 83 *προελθοῦσαν· προσελθοῦσαν* RO. — § 83 *τῶν ἐχθρῶν· τοῦ λιμοῦ* R. — § 84 *ἐξέπεμψεν· ἔπεμψεν* SPZon. — § 84 *ῥιπτοῦντες* SP, *ῥίπτοντες* rell. — § 85 *ἐλάμβανον* SP, om. rell. —

§ 85 εἶχον· ἔσχον E. — § 85 ὡς· om. ROE. — § 88 καιρόν· χρόνον M. — § 88 κομίζοντα· κομιοῦντα Ns. — § 91 ἐγκύους· ἐγγύους ROM. — § 92 δίκτυον· δίκτυα R. — § 94 πομπεύουσι· πέμπουσι MSP. — § 94 τῇ τιμῇ· τιμῇ Ns. — § 94 ἔχοντες· ἔχουσιν MSP. — § 95 πατρῴων· πατρίων ROME. — § 95 Ἰσραήλ MSP, λαοῦ RO. — § 97 πορρωτέρω· περαιτέρω E. — § 99 ταῦτα· τοιαῦτα E. — § 99 ἔτι γὰρ ἐπὶ γῆς ἦν add. SP, cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXVII. — § 99 ᾗ· ἐν ᾗ E. — § 99 μιμητὴς οὐκ· μὴ μιμητής RO. — § 99 θρησκείαν om. RO. — § 100 αὐτοῦ E, αὐτοῦ τοῦ βασιλέως codd. — § 101 αὐτῷ Vat. ap. Huds., αὐτοῦ vlg. — § 101 ἐπιδόντα SP, ὁρῶντα rell., cf. Ns. Praef. vol. I p. XLV. — § 103 αὐτοῦ Df., αὐτοῦ vlg. — § 104 λογισάμενοι· λογισάμενος vlg. — § 106 ἠρήκει· ἠρημώκει R. — § 106 ἐκεῖθεν· ἐκεῖ E. — § 108 ἅγιον add. RO. Cur hoc Niesio displicuit? — § 108 ἐκδικήσει· ἐκδικήσεις E. — § 109 ὅνπερ οἱ· οἷπερ RO. — § 109 ὑπολειφθῇ E, ὑπολειφθείη codd. — § 109 ἔνθα· εἶτα RO. — § 111 ὑπεστρώννυεν Cocc., ἐπεστρώννυεν vlg. — § 113 προσπεσεῖν· ἐμπεσεῖν MSP. — § 114 πεισθέντες Nr., ἡσθέντες vlg. — § 114 παραλαβών· ἀναλαβών M. — § 115 οὖν· δέ ROM. — § 115 ἕπεσθαι· ἐπιθέσθαι M. — § 117 ἔφαμεν· ἔφημεν codd., ἔφην Ns. — § 118 ἔχοι· ἔχει E. — § 118 καὶ πόρνην om. RO. — § 118 διά· κατά E. — § 120 καθεζόμενος· καθεζομένους M, καθεζομένου SP. — § 120 τοῦ ἅρματος del. Ns. — § 120 ὁδόν om. RO. — § 121 ἐπιβάς· ἀναβάς RO. — § 122 εἰσελθόντος· ἐλθόντος E. — § 122 ὁ ἀποκτείνας ME, ὃς ἀποκτείνῃ R, ὃς ἀπέκτεινας S. — § 123 ἵππων· ἱππέων RO. — § 124 ἤ· πλήν SP. — § 125 τρεφομένων δ'· add. αὐτῶν RO. — § 125 τὴν δ' ἑτέραν· τὴν ἑτέραν δέ Ns. — § 126 γράφει E, ἐγεγράφει RO, ἔφη MS. — § 127 οὐδέν· οὐδενός Ns. — § 127 συνθέντες· συνελόντες M. — § 128 ἀναστῆσαι· ἀναστῆναι ROMPE. — § 129 στρατεύσαιτο· ἐστρατεύσατο E. — § 130 ἱππεῖς om. M. — § 130 ἐπορεύετο· εἰσεπορεύετο M. — § 133 ἐπί· εἰς E. — § 133 συνεισελθεῖν· συνελθεῖν R. — § 133 ψευδοπροφήτας καὶ τούς om. RO. — § 133 ἰδεῖν add. SP. — § 134 τὴν τιμωρίαν· τιμωρίαν MSP. — § 136 ἔμελλε· ἔλεγε RO. — § 136 τοῖς ἱερεῦσι· τῷ ἱερεῖ RO. — § 136 οἶκον· add. τοῦ βάαλ E. — § 137 οὐδένα· μηδένα E. — § 137 ἔξωθεν om. RO. — § 138 ἐθισμῶν· θεῶν ROM. —

§ 139 *τῶν· ἐπὶ τῶν* RO, *ἔτι τῶν* Ns. — § 140 *τὴν ἀπώλειαν· ἀπώλειαν* MSPE. — § 140 *ἔτι γένοιτο· ἐπιγένοιτο* E. — § 142 *τὸ βασίλειον· τὰ βασίλεια* E. — § 142 *κἄν* Nr., *καί* vlg. — § 142 *ἐνιαύσιον· ὃν ἐνιαύσιον* Ns. — § 142 *τῶν κλινῶν* om. Lat., delet Ern. — § 142 *ἐν τῷ ἱερῷ — τισιν Ἰώδαος* om. M. — § 143 *ἑβδόμῳ·* add. *ἔτει* E. — § 143 *πείσας· συμπείσας* MSP. — § 143 *συνεπιθέσθαι· συμπείσεσθαι* RO, *συνθέσθαι* E. — § 143 *τὴν δὲ βασιλείαν· τὰ δὲ βασιλεια* E. — § 143 *περιποιῆσαι· συμπεριποιῆσαι* MSP. — § 144 *πράξεως· τάξεως* RO. — § 144 *περιπορευθέντες* Ns., *πορευθέντες* vlg. — § 145 *δεόμενον· γενόμενον* RO. — § 145 *ἦν· ἧς* M. — § 146 *τετάρτην· τρίτην* RO. — § 146 *πύλαις· φυλακαῖς* MSP. — § 146 *τυγχανέτω* om. RO. — § 147 *μηδέν* RO, *μηδένα* MSP. — § 148 *συναψομένους* Nr., *συναψαμένους* vlg. — § 149 *ἐπέθεσαν· ἐπέθηκαν* MSP, *περιέθετο* Zon. — § 150 *τοῦ ἀρχιερέως· τῶν ἀρχιερέων* RO. — § 150 *προστεταγμένων· προστεταγμένοι* RO. — § 151 *σκηνῆς· στήλης* RO. — § 151 *βασιλικὸν περικείμενον· βασίλειον ἐπικείμενον* RO. — § 151 *αὐτήν* om. MSPE. — § 152 *προσέλθῃ* Df., *προσέλθοι* vlg. — § 152 *ἐλλαβόμενοι· λαβόμενοι* E. — § 154 *πατρίου· πατρῴου* SP. — § 156 *εἰς· ἐπί* RO. — § 160 *οὐ γάρ· οἷαν* MS, *οἷς ἄν* P, *in quo* Lat. — § 161 *ἀργύρου· ἀργυρίου* EZon. — § 162 *προήσεται* E, *προεῖται* RO, *προῆται* M, *πρόηται* SP, *εὐγνωμόνως* accessit ex E. — § 162 *ᾧ· ὡς* RO. — § 164 *καὶ ὁ ἱερεύς* om. RO. — § 164 *ἀποχρώντως· ἀποχρῶν* RO. — § 164 *βαλεῖν* add. MSP. — § 164 *ἐπί· ἔτι* SP. — § 166 *πρὸς· περί* E. — § 167 *τοὺς προφήτας·* singularis est in E. — § 169 *ἀποδείξαντος· ἐπιδείξαντος* RO. — § 169 *μέντοι·* add. *γε* Exc. Peiresc. — § 170 *λεηλατήσαντος· μελλήσαντος* Ns. — § 170 *βασιλείων· βασιλέων* MSPE. — § 171 *πεισθείς· ἡσθείς* Zon. — § 171 *οὐκ ἐπήγαγεν· οὐκέτ' ἤγαγεν* RO. — § 172 *θήκαις δέ·* add. *ταῖς βασιλικαῖς* MSP. — § 175 *λαός· βασιλεύς* SP. — § 176 *δυναμένους· τοῦτο δυναμένους* Cocc. — § 176 *τελέως μή· ἢ τελέως* Cocc. — § 179 *βλέποντος αὐτοῦ* om. M. — § 179 *ἀπιέναι* Cocc., *ἀπεῖναι* codd. — § 179 *καταλείπειν* Bk., *καταλιπεῖν* vlg. — § 179 *ἐξωπλισμένοις* MSP, *ἐξωπλισμένον* RO, cf. Ns. Praef. vol. I p. XLII. — § 180 *τοῦτο· τοῦτον* Ns. — § 181 *ἀπέτεμον· ἀπετέμοντο* E. — § 183 *ἤδη·* om. MSP. — § 188 *ὑπέρ* Nr., *περί* vlg. — § 188 *ἔτη·*

χρόνον R, χρόνων O. — § 189 στρατόν· λαόν OM, om. E. — § 190 φθῆναι· ὀφθῆναι ROM. — § 191 κατά· ἐπί MSP. — § 192 προελθόντες· προσελθόντες MS. — § 192 διήρπασαν· διήρπαζον πᾶσαν RO, cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXVIII. — § 193 μηδέν· οὐκ E. — § 194 χειρῶν· τῶν χειρῶν RO. — § 194 τινάς· τινά RO. — § 195 νεωτερίζειν MS, νεωτερίζων rell. — § 196 ὑπήκουε· ὑπήκουον E. — § 196 διακριθησόμενον· κριθησόμενον M, κριθήσεσθαι E. — § 197 δ'· add. αὐτῷ E. — § 197 μνηστευομένη· μνηστευσομένη codd. — § 198 ἔσται· ἔστω E. — § 198 ταύτῃ· ταύτης E. — § 199 ὧν ἐντίθησιν SP, ἐντίθησιν RO, ὧν τίθησιν M. — § 200 πείσειε· πεισθείη RO, πείσει Ns. — § 201 διακοπῆς· κοπῆς M. — § 202 Ἱεροσολύμων· Ἱεροσολυμιτῶν RO. — § 204 καὶ τὴν — ὀλιγωρίαν· Huds., τῆς — ὀλιγωρίας vlg. — § 205 ἀτόποις· καὶ ἀτόποις P. — § 205 κακῶν· ἀγαθῶν RO. Sane admirabilis lectionis varietas, cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXVII. — § 206 πολεμήσαντα· πολεμήσοντα RO. — § 209 ὁ κυβερνήτης· οἱ κυβερνῆται RO. — § 210 ὑπονοήσαντες· ἐπινοήσαντες ROE. — § 210 ἐνδέχεται· δέχεται R, λέγεται Ns. — § 210 ἦν· εἴη M. — § 211 post θεοῦ lacunam statuit Ns. — § 212 εἶναι om. RO. — § 212 οὕτως· αὐτούς RO, quod Ns. non debuerat probare. — § 213 ἐκβρασθῆναι· ἐκκρεμασθῆναι RO. — § 214 πάνυ χρόνον· πάλιν M. — § 216 ἔτος om. RO. — § 216 φιλοπονώτατος· φιλοφρονώτατος RO. — § 217 νικήσας· κινήσας M. — § 218 ἢ ὑπό· ὑπό bis RO. — § 218 κατεσκαμμένα M Exc. Peiresc., καταβεβλημένα rell. — § 219 πολλοῖς· ὑψηλούς SP. — § 219 καὶ ἑκατόν· ἕκαστον RO. — § 220 ἐπιλέκτου RO, ἐπιλέκτους rell. — § 221 φάλαγγας· φάλαγγα M, φυλάττειν Exc. Peiresc. — § 221 δορυβόλα· βαρύβολα RO. — § 221 καὶ ἀρτῆρας SP, om. rell. — § 222 τοιαύτῃ Suid., ταύτῃ τῇ codd. — § 222 τύφου· τοῦ τύφου ROM. — § 223 εὐπραγίας SP, εὐπραξίας rell. — § 223 ἁμαρτήματα· ἀρρωστήματα P. — § 223 ἐπιθυμιάσων SP Lat., ἐπιθυσιάζων M Exc. Peiresc. Suid., θυμιάσων E Zon. — § 224 εἶπον· del. Nr. — § 224 ἐφεῖσθαι E, ἐφεῖται vlg. — § 224 ἄξουσι· ἕξουσι E. — § 225 τοῦ ναοῦ· *populo* Lat. — § 225 λαμπρόν· λαμπρότερον Exc. Peiresc. — § 225 Ἐρωγῇ· ἀπορρωγῇ Exc. Peiresc., κρήνῃ Ῥωγήλ Hamaker. ap. Iuynboll de Amoso p. 38. — § 227 αὐτῷ· αὐτοῦ E. — § 228 μησί·

μῆνας M. — § 229 ἀναιρεῖ· ἀνελεῖ M. — § 230 ἐδῄου· ἐδῄωσε E. — § 231 συγγνωστόν· καὶ οὐδὲν ἀσύγγνωστον M. — § 232 ἀπαντᾷ· ἀπήντα MSP. — § 235 πέραν τοῦ Ἰορδάνου· artic. delet Krebs. — § 235 αὐτῇ· αὐτήν MSP. — § 235 γῆν Nr., τήν vlg. — § 235 τοὺς οἰκήτορας Bk., καὶ τοὺς οἰκήτορας vlg. — § 236 ἐπιμελητής MSP, ἐπιμελής RO, ἐπιμεληθείς Bk. — § 237 ἱδρύσας· ἵδρυσε Bk. — § 238 προσέταξεν· ἐπέταξεν E. — § 238 τοσούτους E, τοὺς αὐτούς vlg. — § 239 οὕτως MSP, οὕτως ὡς R, ὡς Ns. — § 239 ἄργυρον· ἀργύριον M. — § 240 ἐθελήσουσι· ἐθέλουσι RO. — § 240 πάρεσις· παρέσεις RO. — § 242 ἅπερ SP, ἃ rell. — § 243 παραβὰς νόμους τούς om. RO. — § 243 οἷς om. RO. — § 245 Ἰουδαίους· Ἰουδαίας P. — § 246 ἅμα καὶ μεγάλοις om. RO. — § 247 διαρπάσαντες· ἁρπάσαντες M. — § 248 ἐκεῖνο· ἐκείνου R. — § 250 ἐπεσκέπτετο· ἐσκέπτοντο E. — § 250 ὀνόματι· ὄνομα RO. — § 250 πολιτείᾳ· πολιᾷ RO. — § 250 τοῖς ὁπλίταις RO, τοὺς ὁπλίτας E, τοῖς πολίταις MSP. — § 250 ἔλυσάν τε· *labantesque* Lat. i. e. ἔλουσαν. — § 251 τέτταρες· τεσσαρας σταδίους RO, *illi quattuor* Lat. — § 252 παθών· μαθών RM. — § 253 ὡς· πρός MP. — § 254 ἐξ· ἀπ' MSP. — § 254 βασιλικοῖς· βασιλείοις E. — § 257 εἰς τὸν θεόν Nr., τὸν θεόν vlg. — § 259 οὐκ εἶχεν Ὠσήης· ὡσῆος (β) οὐκ (α) εἶχεν R, οὐχ εἶχεν ἴσως MSP, cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXVI. — § 259 ὑπήκοον om. RO, quod miror placuisse Niesio. — § 260 θεοσεβής MSPE, εὐσεβής ROZon. — § 261 τιμήν MSP, καὶ τιμήν RO, delet Ern. — § 261 μεμαθηκόσιν MSP, μεμαθηκότας RO. — § 262 συνελθόντας· καὶ συνελθόντας RO. — § 263 χώραν· ἅπασαν χώραν E. — § 265 διεχλεύασαν· ἐχλεύασαν RO. — § 266 ἐπενοοῦντο· ἀπενοοῦντο ROM. — § 268 τῶν ἡγεμόνων· τῆς ἡγεμονίας E. — § 268 καὶ ἄρνας ἑπτά om. M. — § 269 ἐπεσάλπιζον· ἐσάλπιζον RO. — § 270 ἑξακοσίους· ἑξακοσίας MSP. — § 271 ὁ βασιλεὺς ἐχαρίσατο om. RO. — § 273 διέταξε· προσέταξε MSP. — § 275 καταστρέψεσθαι futur. Hw. Ns. debetur. — § 275 τούτους om. E. — § 277 Ὠσήης· ὡς εἴη vlg. — § 279 ἐκ ταύτης om. RO. — § 280 ἐξελθόντες· ἐξῆλθον RO. An ἐκλιπόντες? Nr. — § 280 τήνδε· ὃν δέ RO. — § 280 χώραν· χώραν ταύτην vlg. — § 280 ἐτῶν M, ἔστιν ἐτῶν rell. — § 282 τὸν Δαυίδου — Ἱεροβοάμου om. M. — § 284 Κιτταίων· Κιτιέων Ns. — § 284 ἐπὶ τούτου

πέμψας· de codicum lectionibus Niesius αὐτολεξεὶ ita refert: ἐπὶ τούτους ** άμψας, post τοὺς tineae morsu duae literae ita evanuerunt, ut exiguae reliquiae, quae adhuc cernuntur, literarum ε et λ esse videantur, ά certum est R, ἐπὶ τούτοις ἐλαμψᾶς O, ἐπὶ τούτους πέμψας MSPLV, *contra quos denuo Salamanassis — insurgens* Lat. Hinc profectus Niesius elicuit ἐπὶ τούτου Σελάμψας deque ea scriptura disputavit Praef. vol. I p. XXXIII, ut ostenderet codicis Regii, quocum Oxoniensis fere conspirat, plane singularem esse praestantiam, nec tamen mihi persuadere potuit. Primum Salmanassar, quod Tielius interrogatus me docuit, nusquam Selampsas dicitur eaque nominis forma ante Niesium plane inaudita erat. Concedo sane ἐπὶ τούτους esse corruptum et apparet ἐπὶ τούτου restituendum esse, quod Niesius verissime observavit; sed in participio πέμψας sic absolute posito plane nulla est offensio et credo Salmanassarem bellum legato cuidam suo gerendum mandavisse, sicuti Babyloniorum rex facit X § 40: πέμψας τὴν χώραν ἐλεηλάτησε, vel § 99. Interpres Latinus absurde *contra quos* et proprium nomen de suo inseruisse videtur quemadmodum itidem factum est in Epitome X § 15 et VIII § 223 in Latina versione et VII § 211 et alibi; nulla ars efficiet umquam ut Selampsae commenticium nomen eius auctoritate confirmetur. Si quis putat Menandrum ipsius Salmanassaris nomen ponere debuisse, locum velim accurate expendat et mutabit sat scio sententiam. Haud contemnendum indicium inest in § 283, quae perplexe quidem scripta est, sed prima utique verba ex ipso Menandro sunt. Iosephi morem cognosce I § 158: μνημονεύει δὲ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβράμου Βηρωσός, οὐκ ὀνομάζων. Denique bis diserte legimus, § 283 et § 287, Salmanassaris nomen exstare ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις, idem de Menandro Iosephus adeo non affirmat, ut negare videatur: μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Μένανδρος. Ceterum Flaviana haec ἀλαζονεία est, nam ipse vult Tyriorum annales inspexisse videri, quos non magis legit quam tu vel ego. — § 285 οὐχ· αὐτῷ οὐχ SPLV. — § 286 ἡ τιμή Bk., τιμή vlg. — § 287 διακωλύσουσι· διακωλύουσι RO. — § 287 ἀρύεσθαι· ἀρύσασθαι MSP. — § 289 λοιμόν· λοιμός MSPLat. — § 289 καὶ μηδεμίαν MSPV, οὐδεμίαν RO. — § 290 διδαχθέντες· ταχθέντες

codd., cf. Ns. Praef. vol. I p. LIX. — § 290 **ἐθρήσκευον· θρησκεύουσι** MSPV. — § 291 **μεταβολήν· add. καὶ συγγένειαν** ROSPV, quae delevi. Paulo aliter Ns., sed operose Hw. Specim. p. 57. — § 291 *εὖ πράττοντας· εὐπραγοῦντας* ROV, cf. Ns. Praef. vol. I p. XLII.

Libr. Decimi § 1 *ἀσσυρίων· βαβυλωνίων* RO, quos perperam Ns. sequitur. — § 2 *ἀναχωρήσειν· ἀναχωρεῖν* MSP. — § 4 *ἐν τέλει· ἐπὶ τέλει* ROLV. — § 5 *αὐτόν· αὐτὸν αὐτοῖς* SP, *αὐτοῖς* LVE. — § 5 *αὐτῷ ἐξέπεμψε· ἀντεξέπεμψε* Nr. — § 6 *προελθόντες* Huds., *προσελθόντες* vlg. — § 6 *ἀκροάσασθαι· ἀκροᾶσθαι* SPLV. — § 6 *ἢ διὰ τοὺς — καταγωνίσασθαι· an certe propter aegyptios sperans exercitum suum illorum solacio sublevari* Lat. — § 6 *ὑπ'· δι'* Cocc. — § 6 *αὐτῶν· αὐτόν* SPLV, fortasse om. Ns. — § 7 *δηλοῦτ'· δηλοῦν* ROM. — § 7 *διαπαρεὶς ἤσθετο· διαπαρείσησθαι τό* M. — § 8 *φράζειν· κράζειν* M. — § 8 *διατόρῳ· διαφόρω* MSPLV. — § 8 *λέγειν* Df., *λέγων* vlg. — § 9 *ἕτοιμος — παρέχειν· εἰς ἑτοιμασίαν ὑμῖν παρέχειν ἕτοιμός εἰμι* MSP, *ἑτοιμασίαν παρέχειν ὑμῖν* LV. — § 9 *οἷς ἰσαρίθμους· οἳ ἰσαρίθμους* ROM. — § 9 *δύναμιν* om. RO. — § 9 *δοίητε· μὴ δώητε* M. — § 10 *φανεῖται· φαίνεται* MSP. — § 14 *ἐπανερχόμενον* Ern., *παρερχόμενον* vlg. — § 15 *ἀσσύριος· σεναχήρειμος* E. — § 15 *ἐπιστολάς· ἐπιστολήν* E. — § 15 *διαφθερεῖν* Ns., *διαφθείρειν* vlg. — § 16 *πολιορκηθήσεσθαι· ἐκπολιορκηθήσεσθαι* Ern. — § 16 *τῷ δὲ μέλλοντι* MSP, *μέλλοντι* rell., *μέλλειν* Ns. — § 16 *πάντων· πάντων ἂν εἶναι* SP, *πάντων ἀνεῖναι* LVLat., om. rell. — § 16 *ἀδεεῖς· ἀνεὶς* RO. — § 16 *τοὺς ὑπ' αὐτῷ* Hw. Ns., *τῶν ὑπ' αὐτοῦ* vlg. — § 16 *γενομένους* M, *γενομένων* vlg. — § 16 *γεωργήσειν· ἀοργητί* RO. — § 17 *καί* suspectum Ns. — § 17 *ἐπιβολῆς* Df., *ἐπιβουλῆς* vlg. — § 17 *συμμαχίαν· συμμαχίᾳ* RO. — § 17 *ἐμβαλεῖν·* add. *ταραχήν* RO, *ἀρχήν* LV. — § 18 *ἄπρακτος — αὐτοῦ φησίν* SPLV, om. RO, quos sequitur Ns., qui mihi quidem minime persuasit Praef. vol. I p. XLIII et XLVIII. — § 18 *βασιλεύς· ἱερεύς* SPLV. — § 18 *ἐπήκοος· ὑπήκοος* MV. — § 19 *οὐκ — ἀλλ'· καί — καί* LV. Fortasse vere contendit Ns. vol. I Praef. p. XLIX apud Herodotum II 141 insiticia esse verba *τε καὶ Ἀσσυρίων*. — § 20 *μαρτυρεῖ ἱστορῶν* V, *ἱστορεῖ* rell. — § 20 *ἦρχε· ὑπῆρχε* ROM. —

§ 20 *καὶ τῇ Αἰγύπτῳ* om. RO, add. codd. *λέγων οὕτως* exc. LV; post *οὕτως* lacunam indicavit Hudsonus, cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXI. — § 21 *εἰς· ἐπί* E. — § 21 *κατέλαβεν* Zon., *καταλαβών* codd. — § 21 *διὰ λοιμοῦ κινδυνεύουσαν* inser. Huds.; desunt verba in codd.; *in periculo pestilentiae constitutum* Lat. — § 21 *γάρ* inser. Huds. — § 21 *ἐνσκήψαντος* MZon., *ἐκπέμψαντος* ROSPLV, *πέμψαντος* E. — § 22 *μετά· περί* RO. — § 22 *βασιλείαν* RO, add. *εἰς* rell. — § 22 *πόλιν* inser. Hw. — § 23 *ἀνετέθη· ἀνηρέθη* LVZon. — § 23 *ναῷ· υἱῷ* LV. — § 23 *Ἀράσκῃ· Ἀράσκης* Hw. — § 23 extrema conclamata: *τῶν μετ' αὐτοὺς — Σεναχηρίβου* om. Lat. — § 24 *Ἱεροσολύμων* M, *Ἱεροσολυμιτῶν* rell. — § 25 *προσεδόκων* LV et fort. Lat., *προσδοκῶν* vlg. — § 25 *οὐδέ· οὐδὲ γάρ* vlg.; post *φίλοι* lacunam statuit Ns. Tentat Hw.: *οὐδ' ἄρ' ὄφελος αὐτῶν ἦν.* — § 25 *ὑπὸ τοῦ βασιλέως· τοῦ βασιλέως* Nr. — § 26 *ὀδυρόμενος· ὀδυνώμενος* LVE. — § 26 *ἱκετεύει* E, *ἱκέτευε* vlg. — § 26 *χρόνον* add. RO. — § 26 *πατήρ·* add. *τέκνων* MSP. — § 27 *αἰτήσεως· αἰτίας* M. — § 27 *ἔτι τε* Ns., *ἔτι δέ* ROLV, *ἔτι* MSP. — § 27 *τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνου· τὴν ἡγεμονίαν ἕνεκα* Hw. — § 28 *ἐπηγγελμένων* MLat., *ἀπηγγελμένων* vlg. — § 28 *πιστοῦται· πιστοῦσθαι* Ern. — § 29 *εἰπεῖν* om. ROM. An forte *ποῖόν τι βούλεται*? Nr. — § 29 media conclamata est. — § 29 *ἤθελεν· ᾔτησε* E. — § 30 *κομίζοντας* E, *κομίσοντας* ROP, *κομίσαντας* MSLV. — § 31 *παρασκευήν· κατασκευήν* E. — § 32 *παρελθόντες* LV, *παρόντες* rell. — § 33 *ὡς μετ' ὀλίγον* MSP, *οὐ μετ' ὀλίγον* RO, quod Ns. probavit, *μετ' ὀλίγον* E, *non post multum* Lat. — § 33 *ἀπολέσοντας* ROL, *ἀπολέσαντας* rell., quod miror quomodo Niesio placere potuerit. — § 33 *δουλεύοντας* ROM, futurum est in rell. quos nunc Ns. sequitur. — § 34 *λυπηθείς· δυσωπηθείς* M. — § 34 *ἔθνος· γένος* MSP, *gentem* Lat. — § 34 *οὐκ· μή* E. — § 35 ante *ὧν* lacuna est sec. Ns. — § 35 *εἴτ' ἀγαθὸν εἴτε· εἴ τι* RO, quod Ns. miro consilio probavit. — § 37 *τρόπῳ· πρώτῳ* ROLVE. — § 38 *ὠμῶς* add. MSPExc. Peiresc. — § 39 *ἐξυβρίσαντας* Exc. Peiresc., *ἐξυβρίζοντας* codd. — § 42 *ὧν ἐπιβουλεύειν· ὧν μεταβουλεύειν* ed. princ., *et ad servitium eius et omnem cultus divini religionem accedere* Lat., *θεῷ δὲ δουλεύειν* Ns. — § 42 *ναόν· λαόν* R. — § 42 *ἐκτίνειν* SPLV, cur tandem Ns. *ἐκτείνειν*

maluit? — § 42 *παρ'* Ns., *πρός* codd. — § 44 *διοικησάμενος· διηγησάμενος* ROLat., *διαιτησάμενος* LV. — § 44 *πρό· πρός* M. — § 44 *πάντων· καὶ πάντων* Ns. — § 44 *εἰσκομιδῇ* inser. Cocc., mavult Ns. *συγκομιδῇ*. — § 45 *ἀμέλει δέ· ἀμέλει οὐδέ* RO, *ἀμελει* Exc. Peiresc., *ἀμεταμελήτῳ δέ* Hw. — § 45 *ἐξ ἐκείνου* Exc. Peiresc., *ἐκείνου* vlg. — § 45 *λογιζόμενος· λογιζομένοις* Hw., Ns. mire praefert *λογιζομένου*. — § 46 *περιγίγνεται· παραγίγνεται* codd. — § 49 *οὗτος* Nr., *αὐτός* vlg. — § 49 *ζηλωτής* post *βασιλέως* add. Df.; Ns. ante *Δαυίδου* lacuna videtur esse. — § 50 *ἄν· ἂν ὁ* ROM, *ἀνεί* Ns. — § 50 *καὶ κατά· κατά* SP, prob. Ns. — § 51 *σοφίᾳ· οὐ σοφίᾳ* V. — § 51 *καὶ τῇ — πειθόμενος* om. ROLV. — § 51 *τοῖς γὰρ νόμοις κτέ*. misere corrupta sunt. An forte *κατακολούθως* et (*κολάσεως*) *μὴ τυγχάνειν*? Nr. — § 51 *τούτων* SPLV, *πρώτων* ROM, *priorum rerum* Lat., *προγόνων* Ns. — § 52 *περιιών* Bk., *περιών* vlg., *περιάγων* ROM. — § 53 *ὁλοκαυτώσεις· συνήθεις ὁλοκαυτώσεις* M. — § 54 *διαπεμψάμενος· διαπέμψας* ROM. — § 54 *ἔχοι* Cocc., *ἔχει* vlg. — § 57 *τῶν χρημάτων* om. RO. — § 57 *προκομίσαντα* Bk., *προκομίσαντας* vlg. — § 57 *τὰ τοιαῦτα σκεύη· τὰς φιάλας* V. — § 58 *τὰς βίβλους αὐτῶν· αὐτῶν* om. Df. — § 59 *ἐπιφανοῦς· ἐπιφανῶν* LVE. — § 59 add. *λέγειν* P pr. m. — § 59 *αὐτοί* Ns., *αὐτῶν* vlg. — § 60 *παρά* sqq. corruptissima sunt, Ns. — § 60 *ἀπέστειλεν* SPL, *ἐπέστειλεν* vlg. — § 60 *ἤνεγκεν· ἐξήνεγκεν* E. — § 60 *ἄν τις· ἄντικρυς* ROL. — § 60 *γε* Bk., *τε* vlg. — § 60 *σωφρονεῖν* del. Ns. — § 61 *ἐποίσειν* Nr., *ποιήσειν* vlg. — § 61 *παθήματα* LV, *πάθη* rell. — § 63 *ποιήσασθαι· ἐπιποιήσασθαι* ROM. — § 63 *πίστεις· πίστιν* ROLVE. — § 63 *θρησκεύσειν — φυλάξειν* futur. Ns. sunt. — § 66 *κατέκαυσε· κατέσκαψε* M, *πυρὶ παραδέδωκε* RO. — § 67 *προφήτην· προφήτην ἀχίαν* LV. Non est Achias Antiqq. VIII § 231. Sacra scriptura non habet nomen proprium 3 Reg. XIII 1 coll. 3 Reg. XI 29, notante Hw. — § 67 *γενησόμενα* Cocc., *τὰ γενησόμενα* vlg. — § 69 *τοῖς βασιλευομένοις· ταῖς βάσεσι λιθίναις* vel *τοῖς βαθμοῖς τοῦ τεμένους* Huds., *ταῖς βασιλικαῖς τοῦ τεμένους* Hw. Dubito equidem. — § 70 *καὶ τήν* codd., *τήν* Cocc., *τὴν καί* Df. — § 70 *τὸ πάσχα* del. Df. — § 70 *τρισμυρίους· δισμυρίους* RO. — § 70 *ὁλοκαύτωσιν* SP, *ὁλοκαυτώματα* rell. — § 71 *Ἑβραίων* Nr., *ἱερέων* vlg., *Ἰουδαίων* Huds. —

§ 72 ἱερείων· ἱερέων ROMP. — § 72 ἑκάστῳ· ἑκάστου MSPVLat. — § 72 ἱερέων· *hostias* Lat. — § 72 καὶ διακονουμένων om. M. — § 74 ἀγείρας Cocc., ἐγείρας Ns. cum vlg., quod miror. — § 75 ἐφ' οὓς διεγνώκειν Nr., ἐφ' οὗ διέγνωκεν vlg. — § 76 πεπρωμένης· add. ἀλαζονείας ROM. — § 77 ἐκείνης SPLV, ἐκεῖ RO. — § 78 ἐπ' αὐτῷ· ἐπ' αὐτόν R. — § 78 ἤχθη· ἤρθη? Nr. — § 78 θρηνητικόν· uncini sunt Ns. — § 79 ὃς πρῶτος· πρῶτος SLVELat., ὡσαύτως Hw. — § 81 ἐκ πόλεως Hw. Ns., καὶ πόλεως vlg. — § 81 Λοβάνης· add. γεγονώς Ns. — § 83 τοῦτο· τό M, τῷ Ns. — § 83 post χρημάτων lacuna sec. Ns. coll. 4 Reg. XXIII 35. — § 84 τις om. RO. — § 84 Εὐφράτῃ· add. ποταμῷ RO. — § 85 ἀμυνούμενος· futur. Cocc. est. — § 85 ἐξώρμησεν· ὥρμησεν ROM. — § 87 τοὺς Ἰουδαίους· τὴν Ἰουδαίαν E. — § 88 τρίτῳ· τετάρτῳ Ns. — § 89 ἡμέραν om. RO. — § 89 πέπρωται τῇ πόλει LVE, δεῖ τὴν πόλιν ROMSP. — § 89 Ἰωάκιμον τὸν βασιλέα· in aliis dativus est. — § 89 ὑπ' αὐτοῦ· add. Cocc. πέπρωται. — § 90 ἀκούσαντες LV, ἀκούοντες vlg. — § 91 ἀπέγνωσαν· *recesserunt* Lat., κατέγνωσαν Ns. — § 92 οὐ· μή RO. — § 93 ὄχλοις· ὅπλοις RO. — § 94 ποιῆσαι· γενέσθαι PLV. — § 95 ἀχθῆναι· ἀναχθῆναι SPL. — § 96 οὖν· add. μὴ εὑρεθέντες E. — § 96 δέχεται· add. ὁμολογίᾳ Ns. — § 96 οὐδέν· μηδέν E. — § 96 μήτ' — μήτε Df., μηδέ — μηδέ vlg. — § 97 εἰσελθών ML, ἀπελθών rell. — § 97 εἰς αὐτήν· add. ὁ βαβυλώνιος RO. — § 98 δέκα· τρεῖς M. — § 100 ἀπάρας· ἐπάρας MSPLVE, *sumens* Lat. — § 101 οὐδ' ἐνιαυτόν· οὐδενὶ αὐτῶν ROLVSP. — § 102 δὴ κομισθέντας· δοκιμασθέντας M. — § 103 καὶ γάρ· νέοι γάρ vel καὶ γὰρ νέοι Ns. — § 103 ὕβριζεν· ἐξύβριζεν ROLV. — § 104 πρός· ὡς V. — § 104 πολεμήσει· πολιορκήσει Krebs. — § 105 συνῄνει Bk., συνῄδει vlg. — § 105 συμφέρον· συμφέρειν MSPExc. Peiresc. — § 105 πεπιστευκέναι· πεπίστευκεν Ern. — § 106 γράψας OZon., ἀκούσας RMSPLV, om. ELat. — § 106 συμφωνοῦντας· σύμφωνα LV. — § 106 ὥστε ἤ· ὡς ἤ τε Ns. — § 107 καὶ περὶ ὧν — καταγνούς· ἠπίστησε E. — § 108 εἰ — γένοιτο Cocc., αἳ — ἐγένοντο vlg. — § 111 πολεμήσειν· πολιορκήσειν E. — § 111 οὓς ἀναστήσειεν Ns., *quos — demigraverat* Lat., οὔτε ἀναστήσειν codd., cf. Ns. Praef. vol. I p. LVII. — § 111 ἥξειν· ἀνήξειν Ns. — § 112 παρελ-

θών· προελθὼν RO. — § 113 ὑπ'· ἐπ' ROLVE. — § 115 συλλαβών· λαβὼν RO. — § 116 ἐπολιόρκει SPV, πολιορκεῖ rell. — § 116 ἐνσκήψαντα· ἐνσκηψάντων ROM. — § 117 γὰρ αὐτούς· παρ' αὐτοῦ RO. — § 118 ἐπιμένοι· ἐπιμενεῖ Ns. — § 118 φύγοι· φεύξεται E. — § 119 κατηγιῶντο· καὶ ᾐτιῶντο ROM, poscebant Lat., ἠξίουν Ns. Praef. vol. I p. LVIII. — § 119 κινδυνεῦσαι Ns., κινδυνεύσειν SPLV, pugnare Lat., om. ROM. — § 119 παρῄνει Ns., moneret Lat., ἀπειλεῖ codd. — § 119 φεύγειν· φεύγων ROM. — § 119 πάντας· πάντως MSPLV. — § 121 πλήρη· πλήρου RO. — § 121 ἰδίῳ· βιαίῳ? Nr. — § 121 πρό· πρός Cocc., ἀπό Ns. — § 121 πηλοῦ Cocc., πλήθους codd. — § 123 ἐπί Ern., ἐν vlg. — § 123 σχοινία· σχοίνους RO. — § 124 τί, si quid Lat., εἴ τι Ns. — § 124 ἐπιστρατεύσειν futur. Hudsono debetur. — § 124 ὑμᾶς om. ROM. — § 124 εὐλαβοῦμαι· δέδια LV, δεδιέναι E. — § 124 νῦν SP, νῦν γε rell. — § 125 δεδομένῃ Ns., λεγομένῃ vlg. — § 126 μὴ πεισθέντα Huds., ἐμπρησθέντα codd., concremari Lat., ἐμπρησθέντ' ἐπιδεῖν Ns. — § 126 γὰρ αὐτόν· quod si non fieret ipse Lat., αὐτὸν γάρ Hw., παρακούσαντα (sive ἄλλως) γὰρ αὐτόν Ns. — § 127 γινόμενα· λεγόμενα ROLV. — § 127 δεδιέναι· δέδιε ROM. — § 127 ὁμοφύλων· φίλων RM. — § 127 κολασθῇ· κωλυθῇ RO, φονευθῇ LVE. — § 128 οὔτε τὰ τέκνα om. R. — § 128 μενεῖν Df., μένειν vlg. — § 129 εἰ· οἱ ROLat. — § 131 ἐλέχθη· συνηνέχθη Ns. — § 131 σφόδρα καί· καὶ σφόδρα Ns. — § 131 μεγάλων· μετὰ μεγάλων LV, faciens turres cum magnis et aedificiis et aggeres ingentes exaltans Lat. — § 131 ἤγειρε· ἀνεγείρας E. — § 132 μηδέ Df., μήτε vlg. — § 132 πρὸς πάντα τά om. M. — § 133 ὀξύτητος Hw. Ns., τῆς ὀξύτητος vlg. — § 133 τὸ πλέον Ern., πλέον vlg. — § 133 αἵρεσιν ROLV, ἀναίρεσιν MSP, quos Ns. sequitur. — § 133 ἀπελεχθήσεται· ἀπελεγχθήσεσθαι RVL. — § 134 λιμοῦ· λοιμοῦ E. — § 134 ἠκόντιζον· κατηκόντιζον E. — § 135 τις· τίς γε LV. — § 136 τοὺς ἡγεμόνας· τῶν προσηκόντων Zon. — § 136 καρτερᾶς· num forte Ἐρωγῆς? Nr. cf. IX § 225. — § 136 ἐρήμου· ἐρημίας E. — § 137 ἀλλαχόσε· ἀλλαχοῦ RO. — § 138 ἀμνήμονα· ἀγνώμονα SPLV. — § 138 πρὸ τοῦ Cocc., πρόσω vlg. — § 140 ἐκέλευσε — θῦσαι MS, ἐκέλευσεν ἀνελεῖν καὶ τοὺς φίλους παραχρῆμα RO. — § 140 ὁρῶντος

om. ROM, an forte *παρόντος*? Nr. — § 142 *καί· καὶ πάντα* MSPLV. — § 142 *ἀπαντᾷ· ἅπαντα* ROLLat. — § 142 *ἐξ αὐτῶν· αὐτῶν* Cocc. — § 143 *πάντες· πάντα* Ns. — § 143 *ὧν· ἐξ ὧν* vlg. Aliquid hic turbatum est. — § 146 *κατέσκαψεν* LVE, *κατέστρεψεν* rell. — § 148 *τετρακισχίλια· τρισχίλια* LVEZon., *tria millia* Lat. — § 148 *ὅσα δέ* MSP, *ὅσα μήν* ROLV, *ὅσα γε μήν* Ns. — § 150 *ἤγαγεν* om. RO. — § 151 *καταδείξαντες· κατασχόντες* Cocc. — § 153 *παῖς* LVE, *filius* Lat., *παῖδες* ROMSP. — § 155 *Ἑβραίων· Ἰουδαίων* M. — § 155 *τελεῖν· τελέσειν* ROMSP. — § 156 *ἐπιστείλῃ· ἐπισταλῇ* RO. — § 157 *οὐδ'* Df., *οὐδέ* vlg. — § 157 *ἀλλαχόσε που· ἀλλαχοῦσε ποῦ* L. An forte *ἀλλαχοῦ γέ που*? Nr. — § 157 *εἶχεν· ἔχειν* ROLVE. — § 158 *κατέμεινεν· κατέμεινεν εἰς Δάναν* vlg. — § 159 *ἤκουσαν* om. RO. — § 159 *τοὺς ταύτην* Ns., *καὶ τοὺς ταύτην* vlg. — § 161 *μηδέν* E, *οὐδέν* vlg. — § 162 *ἥν* Zon., *εἰς ἥν* vlg. — § 162 *ἀνακτίζειν* Nr., *καὶ ἀνακτίζειν* vlg. — § 162 *ἀπέλυσε·* add. *διά* RO, *διάγειν* SP, *διάγειν διά* LVE. — § 163 *τελεῖν* Ns., *τελέσειν* ROMSPE. — § 163 *αὐτοί· καὶ αὐτοί* MSP. — § 164 *χώραν· χάριν*? Nr. — § 164 *πέμψαι* E, *πέμψειν* ROMSLat., *πέμπειν* LV. — § 166 *ἐπιβουλήν· ἐπιβολήν* V. — § 166 *ὧν· ὡς* RO. — § 166 *ὥσθ' ὅν* Df., *ὥσθ' ᾧ* Huds., *ὅς τό* LV, *ὡς τῷ* rell. — § 166 *αὐτόν* Df., *αὐτὸν δέ* vlg. — § 167 *ἀλλ' εἰ· ἀλλά* RO. — § 167 *διαφθεῖραι· φθεῖραι* ROSPE. — § 168 *τῶν ἡγεμόνων· ἡγεμόνες* LV. — § 170 *ὡς πρός* Ns., *quasi ad* Lat., *πρός* codd., *πρὸς τόν* E. — § 170 *αὐλήν· αὔλειον* Ns., *αὔλιον* E. — § 171 *παραδῶσιν· παραδώσειν* ROSPL. — § 171 *ἐσθῆτα· ἐσθῆτας* SLat. Zon. — § 172 *ἀφικνεῖται· ὥρμησε* E. — § 175 *ἀνέσωσεν· διέσωσεν* E. — § 175 *ὑπέμεινεν* SP, *ἐπέμενεν* RO, *ἐπέμεινεν* vlg. — § 176 *ὄντων· ὄντες* E. — § 176 *βουλῆς· συμβουλῆς* RO. — § 176 *τοῦ* LV, *τούτου* ROSP. — § 177 *ταῦτα· ταὐτά* Ns. — § 178 *παθόντας· πεπονθότας* ROM. — § 179 *συμβουλίας· συμμαχίας* SP. — § 180 *ἀποκτενεῖ· ἀποκτείνει* ROL. — § 180 *ἄξει· ἀπάξει* Zon. — § 181 *ἐπολέμησε· ἐπολέμει* E. — § 182 *καταστρεψόμενος αὐτὴν καί· καὶ καταστρεψάμενος αὐτήν* E. — § 183 *δὶς ἐλθόν· διελθών* ME, *εἰσελθὼν δέ* RO, *transisse* Lat., *μετενεχθέν* Zon. — § 183 *ὁ τῶν* Cocc., *τῶν* vlg., sed collationes Haverk. faciunt ut interdum de diligentia

Niesii dubitem. — § 184 *ἀντ' αὐτῶν· ἐν αὐτῷ* E. — § 184 *εἰς ἣν· ἐν ᾗ* E. — § 184 *οὐδέν· οὐδὲ ἕν* E. — § 184 *ναός· λαός* ROMSP. — § 185 *ὅσος* SP, *ὅς* rell., *ὅστις* E. — § 185 *διεληλύθει* Ns., *ἐληλύθει* vlg. — § 186 *Ἰουδαίων· δέκα Ἰουδαίων* M. — § 187 *τῶν ἄλλων· ἄλλων* ROM. — § 187 *κατεστρέψατο· κατέστρεψε* E. — § 187 *ἐξεδίδασκε* om. Lat. fort. recte sec. Ns. — § 188 *μετωνόμασε· ἐπωνόμασε* RO. — § 189 *βασιλεύς·* add. *ἐκδιδάσκων τὰ τῶν χαλδαίων γράμματα* Exc. Peiresc. — § 189 *τῶν γραμμάτων* om. RO. — § 190 *ἐμπεπιστευμένῳ· ἐπιτετραμμένω* LVE. — § 192 *μεταβαλούσης·* praes. est in RO. — § 192 *ἔτι· ἔτι τῶν* L. — § 192 *ἀνάγειν* Ns., *ἄγειν* codd., *διάγειν* E. — § 193 *οὐδέν* om. ROExc. Peiresc. — § 194 *ἐλωβῶντο· ἐλωβοῦντο* LV, *ἐφέλκοντο* ROM. — § 194 *τροφῆς· τρυφῆς* LV. — § 194 *αὐτήν* om. O, *ἐναντίαν* Ns. — § 194 *Ἑβραίοις· βαρβάροις* LE, *barbaros* Lat. — § 195 *σημαίνει* E, *τὸ σημεῖον* codd., *τὸ σημαινόμενον* Cocc. — § 196 *αὐτός* E, *αὐτοῖς* codd. — § 196 *σημαινόμενον* Zon. Cocc., *σημεῖον* vlg. — § 196 *ὑπισχνουμένων* E, *ὑποσχομένων* vlg., *ὑποσχομένου* R. — § 198 *καὶ ταύτῃ·* om. Lat. recte ut videtur Ns. — § 198 *διὰ ταύτης* SP, *δι' αὐτῆς* vlg. — § 199 *σῶσαι* MSPExc. Peiresc., *γνωρίσαι* ROLV, *ἐλεῆσαι* E. — § 199 *συναπολέσθαι· συναπολέσαι* RO. — § 201 *τὸ τεθνάναι· τῷ τεθνάναι* M. — § 203 *μηδενός· μὴ δὲ ἑνός* M. — § 203 *αὐτῷ· αὐτό* RLV. — § 203 *ὁ θεός· φησὶν ὁ θεός* M. — § 203 *ἐμῆς· ἐμαυτοῦ* LV. — § 204 *ἐφρόντιζον· ἐφρόντισε* E. — § 204 *παρ' αὐτῶν· παρ' ἀνθρώπων* Exc. Peiresc. — § 205 *κατακοιμηθέντι· κοιμηθέντι* RO. — § 207 *εἶδες* om. ROM. — § 207 *ἐξ· ἀπό* LVE. — § 207 *καταβαλόντα· καταλαβόντα* ROSPExc. Peiresc. — § 207 *συντρῖψαι· συνθρύψαι* ROM. — § 207 *τὸν δέ· ὡς τὸν μέν* ROM. — § 207 *σφοδροτέρου· σφοδροῦ* E. — § 208 *βασιλέων· βασιλειῶν* E. — § 210 *ἀκριβείας· ἀληθείας* PLVE. — § 210 *τί· εἰ* LV. — § 212 *τοιᾶσδε* Exc. Peiresc., *τοιαύτης* codd. — § 213 *πεδίῳ·* add. *Δεηρὰ καλουμένῳ* m. 2 P. — § 213 *ἐμβληθήσεσθαι· ἐμβληθῆναι* ROSPZon. — § 214 *οὐ· μή* SPExc. Peiresc. — § 215 *οὐ γάρ — αὐτῶν·* om. ROM. — § 215 *τοῦ μηδέν* V, *τῷ μηδέν* rell. — § 215 *κατασκευάσαντος* E, *παρασκευάσαντος* codd. — § 218 *περὶ τῶν· τῶν* LV. — § 218 *Ἑλλάδα· Ἑλληνίδα* LV. — § 218 *ἀφαιρῶν* Ns., *ἀφαιρεῖν* codd.

— § 219 εὐτυχέστερος· εὐψυχέστερος RO. — § 220 Locum Berosi (§ 220—226) iteravit Iosephus cont. Apion. I 19 sq., inde Eusebius sumsit totum Chronic. I p. 45 sqq. et partem (§ 221—222) praep. evang. IX 40; ex Eusebio Syncellus p. 416 sqq. Ns. — § 220 ἐν ἡλικίᾳ· ἔτι ἐν ἡλικίᾳ c. Apion. — § 221 ἐξ ἀρχῆς c. Apion., ἐκ ταύτης τῆς ἀρχῆς codd., ἐξαῦθις Euseb., ἐξ αὐτῆς Gutschmid. — § 221 ἐποιήσατο· ἐποίησεν c. Apion. — § 221 κατὰ τοῦτον c. Apion., κατ' αὐτόν vlg. — § 222 βαρυτάτης V contr. Apion., βαθυτάτης ROSPL. — § 223 παραλαβών· καταλαβών c. Apion. — § 223 διατηρουμένην· διοικουμένην SP. — § 223 ὁλοκλήρου· ἐξολοκλήρου c. Apion. — § 223 ἀποδεῖξαι· ἀποδείξαι RSP. — § 224 ἑτέραν καταχαρισάμενος· ἑτέραν c. Apion., ἕτερα vlg., καταχειρισάμενος O, καταχρησάμενος LV, *contulit* Lat., προσχαρισάμενος c. Apion., προσκαταχρησάμενος Sync., προκαθιδρυσάμενος Gutschmid. — § 224 ἀναγκάσας· ἀνακαινίσας SP, *prisca reparavit* Lat., ἀναχώσας Gutschmid. — § 224 ἀναστρέφοντας c. Apion., ἀναστρέψαντας RO, ἀναστρέψας SP, ἀποστρέφοντας Ern. — § 224 κατασκευάζειν om. RO. — § 224 περιεβάλετο ed. princ., ὑπερεβάλετο ROSPV c. Apion., ὑπερεβάλλετο L, *erexit* Lat. — § 225 τούτων δὲ — πλίνθου c. Apion., τούτων δὲ τῆς ὀπτῆς πλίνθου vlg. — § 225 τὴν λοιπήν· τὴν πόλιν καὶ τὴν λοιπήν RO. — § 225 περρισσὸν — λέγειν· μακρὰ δ' ἴσως ἔσται ἐάν τις ἐξηγῆται c. Apion. — § 225 πλὴν ὡς ὄντα Df., πλησίον τὲ τὰ RO, πλὴν ὅσον τὲ τά LV, *verum tamen hoc sciendum quia dum essent* Lat., πλὴν ὄντα γε ὑπερβολὴν ὡς c. Apion., πλὴν ὄντα ὑπερβολῇ Sync. — § 226 λίθινα· λίθινα ὑψηλά c. Apion. — § 226 καταφυτεύσας· add. δέ Ns. — § 226 οἰκείας· ὀρείας c. Apion. — § 227 δι' ἧς· δι' ὧν Cocc. — § 227 ὑπερβεβηκότα· ὑπερβεβληκότα Ns. — § 229 ἐπὶ τῶν· ἔντιμον ἐπὶ τῶν 2 m. P. — § 229 βασιλείων SPLVE, βασιλέων R. — § 229 Ἰεχονίᾳ cf. Ns. Praef. vol. I p. XXXI. — § 232 πολιορκουμένῳ αὐτῷ E, πολιορκουμένων τούς vlg. — § 232 δειπνῶν· add. καὶ πίνων M, evan. R. — § 232 καὶ πρός· καὶ γυρῷ E, καὶ ἀργυρῷ εἰς O, καὶ ἄργυρος εἰς L, καὶ σκευῶν ἦν πολὺς ἄργυρος εἰς V, evan. R. — § 233 εἰς τόν SPLVE, πρὸς τόν RO, τόν Ns. — § 234 τοῦτο τὸ γένος· τούτου τοῦ γένους Ns. — § 235 ποιήσαντι· ποιήσοντι E. — § 236 ἔτι μᾶλλον· ἐπὶ μᾶλλον E. —

§ 236 γραμμάτων· πραγμάτων RO, uti et § 238. — § 237 εὑρεῖν· ἐξευρεῖν LVE. — § 240 ἐνδύσασθαι SP, ἐνδεδύσθαι rell. — § 240 περὶ τὸν αὐχένα· περιαυχένιον Ns. — § 241 μηνύσειν 2m.PErn., μηνύειν ROSLVE, *significaturum se esse* Lat., μηνύει Df. — § 241 ὕβρεις· παροινίας E. — § 241 φύσιν· τέχνην V. — § 243 γεγραμμένων· προγεγραμμένων ROSL. — § 243 γράμματα· γεγραμμένα LVE. — § 243 τούτῳ Df., τοῦτο codd. E. — § 245 ἔλεγεν om. Lat., del. Cocc. — § 245 φράσαντος· φήσαντος E. — § 246 παρέσχετο — ἀνάγκης· παρέσχετο SP, παρέσχετό rell., τὴν μὲν — καθαίρεσιν c. ras. 37 litt. m. 2P, τὸ μὲν ἐφ' οἷς δοθήσονται λογιζόμενος ἴδιον αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνάγκης rell., καὶ τῆς ἀνάγκης om. Lat., πεπρωμένης add. SPLV. Cf. Praef. Ns. vol. I p. XLVII. — § 246 προφητεύσαντος — ἐκπλήρωσιν· c. ras. 24 litt. m. 2P, προφητεύσαντος εἶναι, τὰ δὲ ὡμολογημένα vlg. — § 249 μεταδιδούς· μεταδούς LVE. — § 249 Δαρεῖος· add. εἰς ταύτην SPL, εἰς αὐτήν rell., om. V. — § 250 τὸ θεῖον· add. πεπιστευμένος vlg., del. Df. — § 251 αἴσχιστον· αἴσχιστος LV. — § 251 δοκοῦν Cocc., δοκῶν ed. princ., δοκεῖν codd. — § 251 δοθείη· ποιοίη Cocc. — § 251 καλῶς τι προσλαβεῖν· καλῶς πρὸς τὸ λαβεῖν vlg., καλῶν πρός τινός τι λαβεῖν Cocc. — § 254 προτίθησι· προστίθησι ROL. — § 256 καὶ τοῦτ' ἡμερώτερον· αὐτὸς τοῦτο ποιεῖ μόνος καί E, εὐσέβειαν L, ἀσέβειαν rell., post διατήρησιν lacuna sec. Hw., *sed propter custodiam fieret praeceptorum, ille contemnens praecepta ad suum oraret deum; credentes etenim, quia propter magnum favorem, quo eum Darius diligebat etiam illorum decreta contemnens Daniheli veniam daret, in hoc potius habentes invidiam magis instabant et nulla mansuetudine recedebant* Lat. — § 257 ἧς· ἡ RO, ᾗ Ns. — § 257 νέμειν· νεμεῖ Lat. fort. recte Ns. — § 259 ὑπακούσαντος Ibbetson., ἐπακούσαντος vlg. — § 261 προσέξουσιν V, προσήξουσιν ROL, προσάξουσιν P, προσθίξουσιν E, προσψαύσουσι Zon., *accederent* Lat. — § 262 διεσπάραττον· διεσπάραξαν E. — § 262 ἐμπεπλησμένους PLV, πεπληρωμένους ROS. — § 263 ἔπεμψε· διέπεμψε RO. — § 263 πᾶν LVE, πάντων rell. — § 264 ὑπὸ δόξης SPLV, ἐπὶ δόξῃ RO. — § 264 ἐκπρεπέστατον SP, εὐπρεπέστατον rell. — § 265 πολιοῦται· παλαιοῦται SPLVLat. — § 266 ἅπαντα· ἀπαντᾷ Ns, cf. Praef. vol. I p. XXXIV. — § 266 ὡς

ἑνί τινι τῶν μεγίστων· ὡς ἕνι μάλιστα Ns. — § 266 *ηὐτυχήθη προφητῶν* om. RO. — § 267 *καταλέλοιπεν· κατέλιπεν* E. — § 268 *ὄχλοις· ἄλλοις* LV. — § 268 *ἀποφέρεσθαι· ἀποφαίνεσθαι* RO. — § 269 *αὐτοῦ γινομένου* Huds., *αὐτὸν γενόμενον* vlg. — § 269 *ἐξέλθοι* Huds., *ἐξῆλθεν* vlg. — § 269 *καταλειφθείη· κατελείφθη* E. — § 269 *ταραχθείς· ταρραχθείς* S, *καταραχθείς* et *καταρραχθείς* P, *καταταραχθείς* Hw. — § 270 *ἀναστάντι δ'· δ'* deest ap. Chrysost. adv. Iud. V 8. — § 270 *κριόν·* add. *ἐσήμαινε* codd., *ἐσήμαινεν ἰδεῖν* E, *κριὸν μέγαν* Chrysost. — § 270 *κυρίξαντα* Huds., *ῥήξαντα* ROSPLVE, *κυρήξαντα* 2 m. P, *πλήξαντα* Chrysost., *impetitum* Lat., *κορύψαντα* Bk. — § 271 *ἄλλα* add. Chrysost. — § 271 *αἱρήσειν* SPLVE, *ἀναιρήσειν* O. — § 271 *συγχεῖν· συλήσειν* Chrysost. — § 271 *τὰ περί* om. Chrysost. — § 271 *γενέσθαι* om. LVE. — § 272 *τούτων γάρ· τὸν μέλλοντα τούτων* Chrysost. — § 273 *παραλήψεται· ἀφαιρεθήσεται* Chrysost. — § 274 *τὴν — ἀναβλάστησιν· τῇ — ἀναβλαστήσει* Ns. — § 274 *τεττάρων· τεσσάρων βασιλέων* SP, *quatuor cornuorum* Lat. — § 274 *τὴν — ἀποστροφήν· τῇ — ἀποστροφῇ* Ns. — § 274 *τοὺς διαδόχους· τῶν διαδόχων* Chrysost. — § 274 *γενήσεσθαι* Ns., *γενέσθαι* codd., *ἔσεσθαι* Chrysost. — § 275 *τινά· ἕνα τινά* Chrysost. — § 275 *κατ' αὐτούς* Chrysost., *κατὰ τούτους* codd. — § 275 *πολιτείαν· βασιλείαν* E. — § 276 *εἶδεν· εἶπε* Chrysost. — § 276 *τὸν αὐτὸν — ἐρημωθήσεται* om. Lat. fort. recte Ns. — § 276 *τρόπον· χρόνον* LVE. — § 276 *αἱρεθήσεται — ναός* acc. e Chrysost. — § 277 *δείξαντος· διδάξαντος* V. — § 277 *κατέλιπεν· κατέλειψεν* vlg. — § 278 *φροντιστοῦ* SPLVE, *ἀφρόντιστον* O, *sine cura aliqua* Lat. — § 279 *ὑπό* Ns., *ἀπό* vlg. — § 279 *φορᾶς* SPLVE, *συμφορᾶς* O. — § 281 *ἀνέγνων· διέγνων* LV. — Ceterum libri IX et X non integri mihi superesse videntur, sed passim in brevius contracti.

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΕΚΤΗ.

⟨1⟩ *Λαβόντες δ' οἱ Παλαιστινοὶ τὴν τῶν πολεμίων* 1
κιβωτὸν αἰχμάλωτον, ὡς προειρήκαμεν μικρὸν ἔμπροσθεν, εἰς Ἄζωτον ἐκόμισαν πόλιν, καὶ παρὰ τὸν αὐτῶν θεὸν ὥσπερ τι λάφυρον (Δαγὼν δ' οὗτος ἐκαλεῖτο) τιθέασι. ⟨2⟩ *τῇ δ' ἐπιούσῃ πάντες, ὑπὸ τὴν τῆς ἡμέρας ἀρχὴν εἰσιόντες εἰς τὸν ναὸν προσκυνῆσαι τὸν θεὸν αὐτῶν, ἐπιτυγχάνουσιν αὐτῷ τοῦτο ποιοῦντι τὴν κιβωτόν· ἔκειτο γὰρ ἀπ' αὐτῆς ἀποπεπτωκὼς τῆς βάσεως, ἐφ' ἧς ἑστὼς διετέλει. καὶ βαστάσαντες πάλιν ἐφιστᾶσιν αὐτὸν ἐπὶ ταύτης, δυσφορήσαντες ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ. πολλάκις δὲ φοιτῶντες παρὰ τὸν Δαγῶνα καὶ καταλαμβάνοντες ὁμοίως ἐπὶ τοῦ προσκυνοῦντος τὴν κιβωτὸν σχήματος κείμενον, ἐν ἀπορίᾳ δεινῇ καὶ συγχύσει καθίσταντο.* ⟨3⟩ *καὶ τελευταῖον ἀπέσκηψεν εἰς τὴν τῶν Ἀζωτίων πόλιν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν φθορὰν τὸ θεῖον καὶ νόσον. ἀπέθνησκον γὰρ ὑπὸ δυσεντερίας, πάθους χαλεποῦ καὶ τὴν ἀναίρεσιν ὀξυτάτην ἐπιφέροντος πρὶν ἢ τὴν ψυχὴν αὐτοῖς εὐθανάτως ἀπολυθῆναι τοῦ σώματος, τὰ ἐντὸς ἀναφέροντες [ἐξεμοῦντες] διαβεβρωμένα καὶ] παντοίως ὑπὸ τῆς νόσου διεφθαρμένα. τὰ δ' ἐπὶ τῆς χώρας μυῶν πλῆθος ἀνελθὸν*

§ 1 = 1 Reg. V 1.

[τῆς γῆς] κατέβλαψε, μήτε φυτῶν μήτε καρπῶν ἀποσχόμενον. ⟨4⟩ ἐν δὴ τούτοις ὄντες τοῖς κακοῖς οἱ Ἀζώτιοι καὶ πρὸς τὰς συμφορὰς ἀντέχειν οὐ δυνάμενοι συνῆκαν ἐκ τῆς κιβωτοῦ ταύτας αὐτοῖς ἀνασχεῖν, καὶ τὴν νίκην καὶ τὴν ταύτης αἰχμαλωσίαν οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ γεγενημένην. πέμπουσιν οὖν πρὸς τοὺς Ἀσκαλωνίτας, ἀξιοῦντες τὴν κιβωτὸν αὐτοὺς παρὰ σφᾶς δέξασθαι. ⟨5⟩ τοῖς δ' οὐκ ἀηδὴς ἡ τῶν Ἀζωτίων δέησις προσέπεσεν, ἀλλ' ἐπινεύουσι μὲν αὐτοῖς τὴν χάριν, λαβόντες δὲ τὴν κιβωτὸν ἐν τοῖς ὁμοίοις δεινοῖς κατέστησαν· συνεξεκόμισε γὰρ αὐτῇ τὰ τῶν Ἀζωτίων [ἡ κιβωτὸς] πάθη πρὸς τοὺς ἀπ' ἐκείνων αὐτὴν δεχομένους. καὶ πρὸς ἄλλους παρ' αὐτῶν ἀποπέμπουσιν Ἀσκαλωνῖται. ⟨6⟩ μένει δ' οὐδὲ παρ' ἐκείνοις· ὑπὸ γὰρ τῶν αὐτῶν παθῶν ἐλαυνόμενοι πρὸς τὰς ἐχομένας ἀπολύουσι πόλεις. καὶ τοῦτον ἐκπεριέρχεται τὸν τρόπον τὰς πέντε τῶν Παλαιστινῶν πόλεις ἡ κιβωτός, ὥσπερ δασμὸν ἀπαιτοῦσα παρ' ἑκάστης τοῦ πρὸς αὐτὰς ἐλθεῖν, ἃ δι' αὐτὴν ἔπασχον.

2 ⟨7⟩ ἀπειρηκότες δὲ τοῖς κακοῖς οἱ πεπειραμένοι, καὶ τοῖς ἀκούουσιν αὐτὰ διδασκαλία γενόμενοι τοῦ μὴ προσδέξασθαι τὴν κιβωτόν ποτε πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοιούτῳ μισθῷ καὶ τέλει, τὸ λοιπὸν ἐζήτουν μηχανὴν καὶ πόρον ἀπαλλαγῆς αὐτῆς. ⟨8⟩ καὶ συνελθόντες οἱ ἐκ τῶν πέντε πόλεων ἄρχοντες, Γίττης καὶ Ἀκκάρωνος καὶ Ἀσκάλωνος, ἔτι δὲ Γάζης καὶ Ἀζώτου, ἐσκόπουν τί δεῖ ποιεῖν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει τὴν κιβωτὸν ἀποπέμπειν τοῖς οἰκείοις, ὡς ὑπερεκδικοῦντος αὐτὴν τοῦ θεοῦ καὶ συνεπιδημησάντων αὐτῇ διὰ τοῦτο τῶν δεινῶν καὶ συνεισβαλόντων μετ' ἐκείνης εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν.

§ 4 = 1 Reg. V 7.

⟨9⟩ ἦσαν δ' οἱ λέγοντες τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν, μηδ' ἐξαπατᾶσθαι τὴν αἰτίαν τῶν κακῶν εἰς ἐκείνην ἀναφέροντας· οὐ γὰρ ταύτην εἶναι τὴν δύναμιν αὐτῇ καὶ τὴν ἰσχύν· οὐ γὰρ ἄν ποτ' αὐτῆς κηδομένου τοῦ θεοῦ ὑποχείριον ἀνθρώποις γενέσθαι. ἡσυχάζειν δὲ καὶ πρᾴως ἔχειν ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι παρῄνουν, αἰτίαν τούτων οὐκ ἄλλην ἢ μόνην λογιζομένους τὴν φύσιν, ἢ καὶ σώμασι καὶ γῇ καὶ φυτοῖς καὶ πᾶσι τοῖς ἐξ αὐτῆς συνεστῶσι κατὰ χρόνων περιόδους τίκτει τοιαύτας μεταβολάς. ⟨10⟩ νικᾷ δὲ τὰς προειρημένας γνώμας ἀνδρῶν ἔν τε τοῖς ἐπάνω χρόνοις συνέσει καὶ φρονήσει διαφέρειν πεπιστευμένων συμβουλία, καὶ τότε μάλιστα δοξάντων ἁρμοζόντως λέγειν τοῖς παροῦσιν, οἳ μήτ' ἀποπέμπειν ἔφασαν δεῖν τὴν κιβωτὸν μήτε κατέχειν, ἀλλὰ πέντε μὲν ἀνδριάντας ὑπὲρ ἑκάστης πόλεως χρυσοῦς ἀναθεῖναι τῷ θεῷ χαριστήριον, ὅτι προυνόησεν αὐτῶν τῆς σωτηρίας καὶ κατέσχεν ἐν τῷ βίῳ διωκομένους ἐξ αὐτοῦ παθήμασιν οἷς οὐκέτ' ἦν ἀντιβλέψαι, τοσούτους δὲ τὸν ἀριθμὸν μῦς χρυσοῦς τοῖς κατανεμηθεῖσιν αὐτῶν καὶ διαφθείρασι τὴν χώραν ἐμφερεῖς· ⟨11⟩ ἔπειτα βαλόντας εἰς γλωσσόκομον αὐτοὺς καὶ θέντας ἐπὶ τὴν κιβωτόν, ἅμαξαν αὐτῇ καινὴν κατασκευάσαι, καὶ βοῦς ὑποζεύξαντας ἀρτιτόκους, τὰς μὲν πόρτεις ἐγκλεῖσαι καὶ κατασχεῖν, μὴ ταῖς μητράσιν ἐμποδὼν ἑπόμεναι γένωνται, πόθῳ δ' αὐτῶν ὀξυτέραν ποιῶνται τὴν πορείαν, ἐκείνας δ' ἐξελάσαντας τὴν κιβωτὸν φερούσας ἐπὶ τριόδου καταλιπεῖν, αὐταῖς ἐπιτρέψαντας ἣν βούλονται τῶν ὁδῶν ἀπελθεῖν· ⟨12⟩ κἂν μὲν τὴν Ἑβραίων ἀπίωσιν καὶ τὴν τούτων χώραν ἀναβαίνωσιν, ὑπολαμβάνειν τὴν κιβωτὸν αἰτίαν τούτων τῶν κακῶν·

§ 10 = 1 Reg. VI 4.

'ἂν δ' ἄλλην τράπωνται, μεταδιώξομεν αὐτήν' ἔφασαν, 'μαθόντες ὅτι μηδεμίαν ἰσχὺν τοιαύτην ἔχει.'

3 ⟨13⟩ ἔκριναν δ' αὐτὰ καλῶς εἰρῆσθαι, καὶ τοῖς ἔργοις εὐθὺς τὴν γνώμην ἐκύρωσαν. καὶ ποιήσαντες μὲν τὰ προειρημένα προάγουσι τὴν ἅμαξαν ἐπὶ τὴν τρίοδον καὶ καταλιπόντες ἀνεχώρησαν· τῶν δὲ βοῶν τὴν ὀρθὴν ὁδὸν ὥσπερ ἡγουμένου τινὸς αὐταῖς ἀπιουσῶν, ἠκολούθουν οἱ τῶν Παλαιστινῶν ἄρχοντες, ποῦ ποτὲ στήσονται καὶ πρὸς τίνας ἥξουσι βουλόμενοι μαθεῖν. ⟨14⟩ κώμη δέ τις ἔστι τῆς Ἰούδα φυλῆς, Βηθσάμη τοὔνομα· εἰς ταύτην ἀφικνοῦνται αἱ βόες, καὶ πεδίου μεγάλου καὶ καλοῦ τὴν πορείαν αὐτῶν ἐκδεξαμένου παύονται προσωτέρω χωρεῖν, στήσασαι τὴν ἅμαξαν αὐτόθι. θέα δ' ἦν τοῖς ἐν τῇ κώμῃ, καὶ περιχαρεῖς ἐγένοντο· θέρους γὰρ ὥρᾳ πάντες ἐπὶ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν ἐν ταῖς ἀρούραις ὑπάρχοντες, ὡς εἶδον τὴν κιβωτόν, ὑφ' ἡδονῆς ἁρπαγέντες καὶ τοὖργον ἐκ τῶν χειρῶν ἀφέντες ἔδραμον εὐθὺς ἐπὶ τὴν ἅμαξαν. ⟨15⟩ καὶ καθελόντες τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ ἄγγος ὃ τοὺς ἀνδριάντας εἶχε καὶ τοὺς μῦς, τιθέασιν ἐπί τινος πέτρας, ἥτις ἦν ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ θύσαντες λαμπρῶς τῷ θεῷ καὶ κατευωχηθέντες τήν θ' ἅμαξαν καὶ τοὺς βοῦς ὡλοκαύτωσαν. καὶ ταῦτ' ἰδόντες οἱ τῶν Παλαιστινῶν ἄρχοντες ἀνέστρεψαν ὀπίσω.

4 ⟨16⟩ ὀργὴ δὲ καὶ χόλος τοῦ θεοῦ μέτεισιν ἑβδομήκοντα τῶν ἐκ τῆς Βηθσάμης κώμης οὓς οὐκ ὄντας ἀξίους ἅψασθαι τῆς κιβωτοῦ (ἱερεῖς γὰρ οὐκ ἦσαν) καὶ προσελθόντας αὐτῇ βαλὼν ἀπέκτεινεν. ἔκλαυσαν δὲ ταῦτα παθόντας αὐτοὺς οἱ κωμῆται, καὶ πένθος ἐπ' αὐτοῖς ἦραν οἷον εἰκὸς ἐπὶ θεοπέμπτῳ κακῷ, καὶ τὸν

§ 13 = 1 Reg. VI 12.

ἴδιον ἕκαστος ἀπεθρήνει. ⟨17⟩ τοῦ τε μένειν τὴν κιβωτὸν παρ' αὐτοῖς ἀναξίους ἀποφαίνοντες αὐτούς, πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἑβραίων πέμψαντες ἐδήλουν ἀποδεδόσθαι τὴν κιβωτὸν ὑπὸ τῶν Παλαιστινῶν. κἀκεῖνοι γνόντες τοῦτ' ἀποκομίζουσιν αὐτὴν εἰς Καριαθιαρίμαν, γείτονα πόλιν τοῖς Βηθσαμίταις, ⟨18⟩ ἔνθα τινὸς Λευίτου τὸ γένος, Ἀμιναδάβου, δόξαν ἔχοντος ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ θρησκείᾳ καταβιοῦντος, εἰς τὴν οἰκίαν τὴν κιβωτὸν ἤγαγον, ὥσπερ εἰς πρέποντα τῷ θεῷ τόπον, ἐν ᾧ κατῴκει δίκαιος ἄνθρωπος. ἐθεράπευον δὲ τὴν κιβωτὸν οἱ τούτου παῖδες, καὶ τῆς ἐπιμελείας ταύτης ἕως ἐτῶν εἴκοσι προύστησαν· τοσαῦτα γὰρ ἔμεινεν ἐν τῇ Καριαθιαρίμᾳ, ποιήσασα παρὰ τοῖς Παλαιστινοῖς μῆνας τέτταρας.

⟨19⟩ τοῦ δὲ λαοῦ παντὸς ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καθ' 2
ὃν εἶχεν ἡ τῶν Καριαθιαριμιτῶν πόλις τὴν κιβωτόν, ἐπ' εὐχὰς καὶ θυσίας τραπέντος τοῦ θεοῦ καὶ πολλὴν ἐμφανίζοντος τὴν περὶ αὐτὸν θρησκείαν καὶ φιλοτιμίαν, ὁ προφήτης Σαμούηλος ὁρῶν αὐτῶν τὴν προθυμίαν, ὡς εὔκαιρον πρὸς οὕτως ἔχοντας εἰπεῖν περὶ ἐλευθερίας καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν αὐτῇ, χρῆται λόγοις οἷς ᾤετο μάλιστα τὴν διάνοιαν αὐτῶν προσάξεσθαι καὶ πείσειν. ⟨20⟩ 'ἄνδρας' γὰρ εἶπεν, 'οἷς ἔτι νῦν βαρεῖς μὲν πολέμιοι Παλαιστινοί, θεὸς δ' εὐμενὴς ἄρχεται γίνεσθαι καὶ φίλος, οὐκ ἐπιθυμεῖν ἐλευθερίας δεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ποιεῖν δι' ὧν ἂν ἔλθοι πρὸς ἡμᾶς, οὐδὲ βούλεσθαι μὲν ἀπηλλάχθαι δεσποτῶν, ἐπιμένειν δὲ πράττοντας ἐξ ὧν τοιοῦτοι διαμενοῦσιν. ⟨21⟩ ἀλλὰ γίνεσθε δίκαιοι, καὶ τὴν πονηρίαν ἐκβαλόντες τῶν ψυχῶν καὶ θεραπεύοντες αὐτὴν ὅλαις ταῖς διανοίαις

§ 17 = 1 Reg. VI 20.

προστρέπεσθε τὸ θεῖον καὶ τιμῶντες διατελεῖτε. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ποιοῦσιν ἥξει τἀγαθά, δουλείας ἀπαλλαγὴ καὶ νίκη πολεμίων. ἃ λαβεῖν οὐθ' ὅπλοις οὔτε σωμάτων ἀλκαῖς οὔτε πλήθει συμμάχων δυνατόν ἐστιν· οὐ γὰρ τούτοις ὁ θεὸς ὑπισχνεῖται παρέξειν αὐτά, τῷ δ' ἀγαθοὺς εἶναι καὶ δικαίους. ἐγγυητὴς δ' αὐτοῦ τῶν ὑποσχέσεων ἐγὼ γίνομαι.' ⟨22⟩ ταῦτ' εἰπόντος ἐπευφήμησε τὸ πλῆθος ἡσθὲν τῇ παραινέσει, καὶ κατένευσεν αὐτὸ παρέξειν κεχαρισμένον τῷ θεῷ. συνάγει δ' αὐτοὺς ὁ Σαμούηλος εἴς τινα πόλιν λεγομένην Μασφάτην· κατοπτευόμενον τοῦτο σημαίνει κατὰ τὴν τῶν Ἑβραίων γλῶτταν. ἐντεῦθεν ὑδρευσάμενοί τε σπένδουσι τῷ θεῷ, καὶ διανηστεύσαντες ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπ' εὐχὰς τρέπονται.

2 ⟨23⟩ οὐ λανθάνουσι δὲ τοὺς Παλαιστινοὺς ἐκεῖ συναχθέντες, ἀλλὰ μαθόντες οὗτοι τὴν ἄθροισιν αὐτῶν μεγάλῃ στρατιᾷ καὶ δυνάμει, κατ' ἐλπίδα τοῦ μὴ προσδοκῶσι μηδὲ παρεσκευασμένοις ἐπιπεσεῖσθαι, τοῖς Ἑβραίοις ἐπέρχονται. ⟨24⟩ καταπλήττει δ' αὐτοὺς τοῦτο καὶ εἰς ταραχὴν ἄγει καὶ δέος, καὶ δραμόντες πρὸς Σαμούηλον ἀναπεπτωκέναι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὸ φόβου καὶ τῆς προτέρας ἥττης ἔφασκον, καὶ διὰ τοῦτ' ἠρεμεῖν, 'ἵνα μὴ κινήσωμεν τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν. σοῦ δ' ἀναγαγόντος ἡμᾶς ἐπ' εὐχὰς καὶ θυσίας καὶ ὅρκους, γυμνοῖς καὶ ἀόπλοις ἐπεστρατεύκασιν οἱ πολέμιοι· ἐλπὶς οὖν ἡμῖν οὐκ ἄλλη σωτηρίας ἢ μόνη ἡ παρὰ σοῦ καὶ τοῦ θεοῦ ἱκετευθέντος ὑπὸ σοῦ παρασχεῖν ἡμῖν διαφυγεῖν Παλαιστινούς.' ⟨25⟩ ὁ δὲ θαρρεῖν τε προτρέπεται, καὶ βοηθήσειν αὐτοῖς τὸν θεὸν ἐπαγγέλλεται. καὶ λαβὼν ἄρνα γαλαθηνὸν ὑπὲρ τῶν ὄχλων

§ 22 — 1 Reg. VII 6.

θύει, καὶ παρακαλεῖ τὸν θεὸν ὑπερέχειν αὐτῶν τὴν δεξιὰν ἐν τῇ πρὸς Παλαιστινοὺς μάχῃ καὶ μὴ περιιδεῖν δεύτερον αὐτοὺς δυστυχήσαντας. ἐπήκοος δὲ γίνεται τῶν εὐχῶν ὁ θεός, καὶ προσδεξάμενος εὐμενεῖ καὶ συμμάχῳ τῇ διανοίᾳ τὴν θυσίαν, ἐπινεύει νίκην αὐτοῖς καὶ κράτος. ⟨26⟩ *ἔτι δ' ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τὴν θυσίαν ἔχοντος τοῦ θεοῦ καὶ μήπω πᾶσαν διὰ τῆς ἱερᾶς φλογὸς ἀπειληφότος, προῆλθεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἡ τῶν πολεμίων δύναμις καὶ παρατάττεται πρὸς μάχην, ἐπ' ἐλπίδι μὲν νίκης ὡς ἀπειλημμένων ἐν ἀπορίᾳ τῶν Ἰουδαίων, μήθ' ὅπλα ἐχόντων μήθ' ὡς ἐπὶ μάχην ἐκεῖσ' ἀπηντηκότων. περιπίπτουσι δ' οἷς οὐδ' εἰ προύλεγέ τις ῥᾳδίως ἐπείσθησαν.* ⟨27⟩ *πρῶτον μὲν γὰρ αὐτοὺς ὁ θεὸς κλονεῖ σεισμῷ, καὶ τὴν γῆν αὐτοῖς ὑπότρομον καὶ σφαλερὰν κινήσας τίθησιν, ὡς σαλευομένης τε τὰς βάσεις ὑποφέρεσθαι καὶ διισταμένης εἰς ἔνια τῶν χασμάτων καταφέρεσθαι· ἔπειτα βρονταῖς καταψοφήσας καὶ διαπύροις ἀστραπαῖς ὡς καταφλέξων αὐτῶν τὰς ὄψεις περιλάμψας, καὶ τῶν χειρῶν ἐκκρούσας τὰ ὅπλα, γυμνοὺς εἰς φυγὴν ἀνέστρεψεν.* ⟨28⟩ *ἐπεξέρχεται δὲ Σαμούηλος μετὰ τῆς πληθύος, καὶ πολλοὺς κατασφάξας κατακολουθεῖ μέχρι Κορραίων, τόπου τινὸς οὕτω λεγομένου. καὶ καταπήξας ἐκεῖ λίθον ὥσπερ ὅρον τῆς νίκης καὶ τῆς φυγῆς τῶν πολεμίων, ἰσχυρὸν αὐτὸν προσαγορεύει, σύμβολον τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ γενομένης αὐτοῖς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἰσχύος.*

⟨29⟩ *οἱ δὲ μετ' ἐκείνην τὴν πληγὴν οὐκέτ' ἐστρά-* 3
τευσαν ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας, ἀλλ' ὑπὸ δέους καὶ μνήμης τῶν συμβεβηκότων ἡσύχαζον. ὃ δ' ἦν πάλαι

§ 25 — 1 Reg. VII 9.

θράσος τοῖς Παλαιστινοῖς ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, τοῦτ' ἐκείνοις μετὰ τὴν νίκην ἐγένετο. ⟨30⟩ *καὶ Σαμούηλος στρατεύσας ἐπ' αὐτοὺς ἀναιρεῖ πολλούς, καὶ τὰ φρονήματ' αὐτῶν εἰς τὸ παντελὲς ταπεινοῖ, καὶ τὴν χώραν ἀφαιρεῖται ἣν τῶν Ἰουδαίων ἀπετέμοντο πρότερον κρατήσαντες τῇ μάχῃ· αὕτη δ' ἦν ἡ μέχρι πόλεως Ἀκκάρωνος ἀπὸ τῶν τῆς Γίττης ὅρων ἐκτεταμένη. ἦν δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν φίλια τοῖς Ἰσραηλίταις τὰ ὑπολειπόμενα τῶν Χαναναίων.*

3 ⟨31⟩ *ὁ δὲ προφήτης Σαμούηλος διακοσμήσας τὸν λαὸν καὶ πόλιν αὐτοῖς ἀποδούς, εἰς ταύτην ἐκέλευσε συνερχομένους περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους κρίνεσθαι διαφορῶν. αὐτὸς δὲ δὶς τοῦ ἔτους ἐπερχόμενος τὰς πόλεις ἐδίκαζεν αὐτοῖς, καὶ πολλὴν ἐβράβευεν εὐνομίαν ἐπὶ*
2 *χρόνον πολύν.* ⟨32⟩ *ἔπειθ' ὑπὸ γήρως βαρυνόμενος καὶ τὰ συνήθη πράττειν ἐμποδιζόμενος, τοῖς υἱοῖς τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν προστασίαν τοῦ ἔθνους παραδίδωσιν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Ἰώηλος προσηγορεύετο, τῷ δὲ νεωτέρῳ Ἀβία ὄνομα ἦν. προσέταξε δὲ τὸν μὲν ἐν Βεθήλοις πόλει καθεζόμενον κρίνειν, τὸν δ' ἕτερον ἐν Βαρσουβαί, μερίσας τὸν ὑπακουσόμενον ἑκατέρῳ λαόν.* ⟨33⟩ *ἐγένοντο δὲ σαφὲς οὗτοι παράδειγμα καὶ τεκμήριον τοῦ μὴ τὸν τρόπον ὁμοίους τοῖς φύσασι γίνεσθαί τινας, ἀλλὰ τάχα μὲν χρηστοὺς καὶ μετρίους ἐκ πονηρῶν· τότε μέν γε φαύλους ἐξ ἀγαθῶν παρέσχον αὑτοὺς γενομένους.* ⟨34⟩ *τῶν γὰρ τοῦ πατρὸς ἐπιτηδευμάτων ἐκτραπόμενοι καὶ τὴν ἐναντίαν ὁδὸν ἀπελθόντες δώρων καὶ λημμάτων αἰσχρῶν καθυφίεντο τὸ δίκαιον, καὶ τὰς κρίσεις οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀλλὰ πρὸς τὸ κέρδος ποιούμενοι, καὶ πρὸς τρυφὴν καὶ πρὸς διαίτας πολυ-*

§ 30 = 1 Reg. VII 10.

τελεῖς ἀπονενευκότες, πρῶτον μὲν ὑπεναντία ταῦτ' ἔπραττον τῷ θεῷ, δεύτερον δὲ τῷ προφήτῃ πατρὶ δ' αὐτῶν, ὃς πολλὴν καὶ τοῦ τὸ πλῆθος εἶναι δίκαιον σπουδὴν εἰσεφέρετο καὶ πρόνοιαν.

⟨35⟩ ὁ δὲ λαός, ἐξυβριζόντων εἰς τὴν προτέραν 3
κατάστασιν καὶ πολιτείαν τῶν τοῦ προφήτου παίδων, χαλεπῶς τε τοῖς πραττομένοις ἔφερε καὶ πρὸς αὐτὸν συντρέχουσι (διέτριβε δ' ἐν Ἀρμαθᾷ πόλει), καὶ τάς τε τῶν υἱῶν παρανομίας ἔλεγον, καὶ ὅτι γηραιὸς αὐτὸς ὢν ἤδη καὶ παρειμένος ὑπὸ τοῦ χρόνου τῶν πραγμάτων οὐκέτι τὸν αὐτὸν προεστάναι δύναται τρόπον· ἐδέοντό τε καὶ ἱκέτευον ἀποδεῖξαί τιν' αὐτῶν βασιλέα, ὃς ἄρξει τοῦ ἔθνους καὶ τιμωρήσεται Παλαιστινοὺς ὀφείλοντας ἔτ' αὐτοῖς δίκας τῶν προτέρων ἀδικημάτων. ⟨36⟩ ἐλύπησαν δὲ σφόδρα τὸν Σαμούηλον οἱ λόγοι διὰ τὴν ἔμφυτον δικαιοσύνην, καὶ τὸ πρὸς τοὺς βασιλέας μῖσος· ἥττητο γὰρ δεινῶς τῆς ἀριστοκρατίας ὡς θείας καὶ μακαρίους ποιούσης τοὺς χρωμένους αὐτῆς τῇ πολιτείᾳ. ⟨37⟩ ὑπὸ δὲ φροντίδος καὶ βασάνου τῆς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις οὔτε τροφῆς ἐμνημόνευσεν οὔθ' ὕπνου, δι' ὅλης δὲ τῆς νυκτὸς στρέφων τὰς περὶ τῶν πραγμάτων ἐννοίας διεκαρτέρει.

⟨38⟩ ἔχοντι δ' οὕτως ἐμφανίζεται τὸ θεῖον καὶ 4
παραμυθεῖται μὴ δυσφορεῖν ἐφ' οἷς ἠξίωσε τὸ πλῆθος, ὡς οὐκ ἐκεῖνον ὑπερηφανήσαντες ἀλλ' ἑαυτόν, ἵνα μὴ βασιλεὺς ᾖ μόνος· ταῦτα δέ, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου, μηχανᾶσθαι τἆργα. λήψεσθαι μέντοι γ' οὐκ εἰς μακρὰν μετάνοιαν αὐτοὺς ἐπίπονον, 'ὑφ' ἧς οὐδὲν μὲν ἀγένητον ἔσται τῶν ἐσομένων, ἐλεγχθήσονται δὲ καταφρονήσαντες καὶ βουλὰς οὐκ

§ 35 = 1 Reg. VIII 5.

εὐχαρίστους πρὸς ἐμὲ καὶ τὴν σὴν προφητείαν λαβόντες. ⟨39⟩ κελεύω δή σοι χειροτονεῖν αὐτοῖς ὃν ἂν ἐγώ σοι προείπω βασιλέα, προδηλώσαντα ποταπῶν τε πειραθήσονται βασιλευόμενοι κακῶν, καὶ διαμαρτυράμενον ἐφ' οἵαν σπεύδουσι μεταβολήν.'

5 ⟨40⟩ ταῦτ' ἀκούσας Σαμούηλος ἅμ' ἕῳ συγκαλέσας τοὺς Ἰουδαίους ἀποδείξειν αὐτοῖς βασιλέα ὡμολόγησεν, ἔφη δὲ δεῖν πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἐκδιηγήσασθαι τὰ παρὰ τῶν βασιλέων ἐσόμενα καὶ ὅσοις συνενεχθήσονται κακοῖς. 'γινώσκετε γὰρ ὅτι πρῶτον μὲν ὑμῶν ἀποσπάσουσι τὰ τέκνα, καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἁρματηλάτας εἶναι κελεύσουσι, τοὺς δ' ἱππεῖς καὶ σωματοφύλακας, δρομεῖς δ' ἄλλους καὶ χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους· ποιήσουσι δὲ καὶ τεχνίτας, ὁπλοποιοὺς καὶ ἁρματοποιοὺς καὶ ὀργάνων τέκτονας, γεωργούς τε καὶ τῶν ἰδίων ἀγρῶν ἐπιμελητὰς καὶ σκαπανεῖς ἀμπέλων, ⟨41⟩ καὶ οὐδέν ἐστιν ὃ μὴ κελευόμενοι ποιήσουσιν ἀνδραπόδων ἀργυρωνήτων τρόπον. καὶ τὰς θυγατέρας δ' ὑμῶν μυρεψοὺς ἀποφανοῦσι καὶ ὀψοποιοὺς καὶ σιτοποιούς, καὶ πᾶν ἔργον ὃ θεραπαινίδες ἐξ ἀνάγκης πληγὰς φοβούμεναι καὶ βασάνους ὑπηρετήσουσι. κτῆσιν δὲ τὴν ὑμετέραν ἀφαιρήσονται, καὶ ταύτην εὐνούχοις καὶ σωματοφύλαξι δωρήσονται, καὶ βοσκημάτων ἀγέλας τοῖς αὐτῶν προσνεμοῦσιν. ⟨42⟩ συνελόντι δ' εἰπεῖν, δουλεύσετε μετὰ πάντων τῶν ὑμετέρων τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς αὐτῶν οἰκέταις ἴσοι γενόμενοι· καὶ μνήμην ὑμῖν τῶνδε τῶν λόγων γεννήσει καὶ τὸ πάσχειν αὐτά, καὶ μεταγινώσκοντες ἱκετεύσετε τὸν θεὸν ἐλεῆσαί θ' ὑμᾶς καὶ δωρήσασθαι ταχεῖαν ἀπαλλαγὴν τῶν βασιλέων. ὃ δ' οὐ προσδέξεται τὰς δεήσεις ὑμῶν, ἀλλὰ παραπέμψας

§ 39 = 1 Reg. VIII 9.

ἐάσει δικαίαν ὑποσχεῖν ὑμᾶς τιμωρίαν τῆς αὐτῶν κακοβουλίας.'

⟨43⟩ ἦν δ' ἄρα καὶ πρὸς τὰς προρρήσεις τῶν 6
συμβησομένων ἀνόητον τὸ πλῆθος, καὶ δύσκολον ἐξελεῖν τῆς διανοίας κρίσιν ἤδη παρὰ τῷ λογισμῷ καθιδρυμένην. οὐδὲ γὰρ ἐπεστράφησαν, οὐδ' ἐμέλησεν αὐτοῖς τῶν Σαμουήλου λόγων, ἀλλ' ἐνέκειντο λιπαρῶς καὶ χειροτονεῖν ἠξίουν ἤδη τὸν βασιλέα καὶ μὴ φροντίζειν τῶν ἐσομένων· ⟨44⟩ ἐπὶ γὰρ τιμωρίᾳ τῶν ἐχθρῶν ἀνάγκην τὸν πολεμήσοντα σὺν αὐτοῖς ἔχειν, καὶ οὐδὲν ἄτοπον εἶναι τῶν πλησιοχώρων βασιλευομένων τὴν αὐτὴν ἔχειν αὐτοῖς πολιτείαν. ὁρῶν δ' αὐτοὺς μηδ' ὑπὸ τῶν προειρημένων ἀπεστραμμένους ὁ Σαμούηλος, ἀλλ' ἐπιμένοντας, 'νῦν μέν' εἶπεν 'ἄπιτε πρὸς αὐτοὺς ἕκαστος, μεταπέμψομαι δ' ὑμᾶς εἰς δέον, ὅταν μάθω παρὰ τοῦ θεοῦ τίνα δίδωσιν ὑμῖν βασιλέα.'

⟨45⟩ ἦν δέ τις ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς ἀνὴρ 4
εὖ γεγονὼς καὶ ἀγαθὸς τὸ ἦθος, Κεῖσος ὄνομα. τούτῳ παῖς ὑπῆρχεν. ἦν δὲ νεανίας τὴν μορφὴν ἄριστος καὶ τὸ σῶμα μέγας, τό τε φρόνημα καὶ τὴν διάνοιαν ἀμείνων τῶν βλεπομένων· Σάουλον αὐτὸν ἐκάλουν. ⟨46⟩ οὗτος ὁ Κεῖσος, ὄνων αὐτῷ ἐκ τῆς νομῆς καλῶν ἀποπλανηθεισῶν (ἥδετο γὰρ αὐταῖς ὡς οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν κτημάτων), τὸν υἱὸν μεθ' ἑνὸς θεράποντος ἐπὶ ζήτησιν τῶν κτηνῶν ἐξέπεμψεν. ὁ δ' ἐπεὶ τὴν πάτριον περιῆλθε φυλὴν ἐξερευνῶν τὰς ὄνους, εἰς τὰς ἄλλας ἀφίκετο, οὐδ' ἐν ταύταις ἐπιτυχὼν ἀπιέναι διεγνώκει, μὴ ποιήσῃ περὶ αὐτοῦ τῷ πατρὶ τὸ λοιπὸν φροντίδα. ⟨47⟩ τοῦ δ' ἑπομένου θεράποντος, ὡς ἐγένοντο κατὰ τὴν Ἀρμαθὰν πόλιν, εἶναι προφήτην ἐν αὐτῇ φήσαντος ἀληθῆ

§ 43 = 1 Reg. VIII 19.

καὶ παρ' αὐτὸν βαδίζειν συμβουλεύοντος (γνώσεσθαι γὰρ παρ' αὐτοῦ τὸ περὶ τῶν ὄνων τέλος), οὐδὲν ἔχειν πορευθέντας εἶπεν ἀντὶ τῆς προφητείας ὃ καὶ παράσχωσιν αὐτῷ· κεκενῶσθαι γὰρ ἤδη τῶν ἐφοδίων. ⟨48⟩ τοῦ δ' οἰκέτου τέταρτον αὐτῷ παρεῖναι σίκλου φήσαντος καὶ τοῦτο δώσειν (ὑπὸ γὰρ ἀγνοίας τοῦ μὴ λαμβάνειν τὸν προφήτην μισθὸν ἐπλανῶντο), παραγίνονται, καὶ πρὸς ταῖς πύλαις περιτυχόντες παρθένοις ἐφ' ὕδωρ βαδιζούσαις ἐρωτῶσιν αὐτὰς τοῦ προφήτου τὴν οἰκίαν. αἳ δὲ σημαίνουσι, καὶ σπεύδειν παρεκελεύσαντο πρὶν αὐτὸν εἰς τὸ δεῖπνον κατακλιθῆναι· πολλοὺς γὰρ ἑστιᾶν, καὶ προκατακλίνεσθαι τῶν κεκλημένων. ⟨49⟩ ὁ δὲ Σαμούηλος διὰ τοῦτο πολλοὺς ἐπὶ τὴν ἑστίαν τότε συνήγαγε· δεομένῳ γὰρ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν αὐτῷ τοῦ θεοῦ προειπεῖν τίνα ποιήσει βασιλέα, τῇ παρελθούσῃ τοῦτον μηνύσαντος (πέμψειν γὰρ αὐτός τινα νεανίσκον ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς κατὰ τήνδε τὴν ὥραν) αὐτὸς μὲν ἐπὶ τοῦ δώματος καθεζόμενος ἐξεδέχετο τὸν καιρὸν γενέσθαι, πληρωθέντος δ' αὐτοῦ καταβὰς ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐπορεύετο. ⟨50⟩ συναντᾷ δὲ τῷ Σαούλῳ, καὶ ὁ θεὸς αὐτῷ σημαίνει τοῦτον εἶναι τὸν ἄρξειν μέλλοντα. Σάουλος δὲ πρόσεισι τῷ Σαμουήλῳ, καὶ προσαγορεύσας ἐδεῖτο μηνύειν τὴν οἰκίαν τοῦ προφήτου· ξένος γὰρ ὢν ἀγνοεῖν ἔφασκε. ⟨51⟩ τοῦ δὲ Σαμουήλου φράσαντος αὐτὸν εἶναι, καὶ ἄγοντος ἐπὶ τὸ δεῖπνον ὡς τῶν ὄνων ἐφ' ὧν τὴν ζήτησιν ἐκπεμφθείη σεσωσμένων, τά τε πάντ' ἀγαθὰ ἔχειν αὐτῷ κεκυρωμένα, ὑποτυχὼν 'ἀλλ' ἥττων' εἶπεν 'ἐγώ, δέσποτα, ταύτης τῆς ἐλπίδος, καὶ φυλῆς μικροτέρας ἢ βασιλέας ποιεῖν, καὶ πατριᾶς ταπεινοτέρας τῶν ἄλλων

§ 48 — 1 Reg. IX 8.

πατριῶν. σὺ δὲ παίζεις καὶ γέλωτά με τίθεσαι περὶ μειζόνων ἢ κατὰ τὴν ἐμὴν χώραν διαλεγόμενος.' ⟨52⟩ ὁ δὲ προφήτης ἀγαγὼν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἑστίασιν κατακλίνει καὶ τὸν ἀκόλουθον ἐπάνω τῶν κεκλημένων (οὗτοι δ' ἦσαν ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμόν), προστάττει δὲ τοῖς διακόνοις παραθεῖναι τῷ Σαούλῳ μερίδα βασιλικήν. ἐπεὶ δ' ἡ κοίτης ὥρα προσῆγεν, οἳ μὲν ἀναστάντες ἀνέλυον πρὸς αὑτοὺς ἕκαστος, ὁ δὲ Σάουλος παρα τῷ προφήτῃ σὺν τῷ θεράποντι κατεκοιμήθη.

⟨53⟩ ἅμα δ' ἡμέρᾳ Σαμούηλος ἀναστήσας αὐτὸν 2
ἐκ τῆς κοίτης προύπεμψε, καὶ γενόμενος ἔξω τῆς πόλεως ἐκέλευσε τὸν μὲν θεράποντα ποιῆσαι προελθεῖν, ὑπολείπεσθαι δ' αὐτόν· ἔχειν γὰρ αὐτῷ τι φράσαι [μηδενὸς ἄλλου παρόντος]. ⟨54⟩ καὶ ὁ μὲν Σάουλος ἀποπέμπεται τὸν ἀκόλουθον, λαβὼν δ' ὁ προφήτης τὸ ἅγιον ἔλαιον καταχεῖ τῆς τοῦ νεανίσκου κεφαλῆς, καὶ κατασπασάμενος 'ἴσθι' φησί 'βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεχειροτονημένος ἐπὶ Παλαιστινούς τε καὶ τὴν ὑπὲρ Ἑβραίων ἄμυναν. τούτων δ' ἔσται σοι σημεῖον ὅ σε βούλομαι προγινώσκειν. ⟨55⟩ ὅταν ἀπέλθῃς ἐντεῦθεν, καταλήψει τρεῖς ἀνθρώπους ἐν τῇ ὁδῷ προσκυνῆσαι τὸν θεὸν πορευομένους εἰς Βέθηλα, ὧν τὸν μὲν πρῶτον τρεῖς ἄρτους ὄψει κομίζοντα, τὸν δὲ δεύτερον ἔριφον, ὁ τρίτος δ' ἀσκὸν οἴνου φέρων ἀκολουθήσει. ἀσπάσονται δέ σ' οὗτοι καὶ φιλοφρονήσονται, καὶ δώσουσί σοι ἄρτους δύο· σὺ δὲ λήψει. ⟨56⟩ κἀκεῖθεν ἥξεις εἰς τὸ Ῥαχήλας καλούμενον μνημεῖον, ὅπου συμβαλεῖς τῷ σεσῶσθαί σοι τὰς ὄνους εὐαγγελιουμένῳ. ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἐλθὼν εἰς Γαβαθὰ προφήταις ἐκκλησιάζουσιν ἐπιτεύξει, καὶ γενόμενος ἔνθους προφητεύ-

§ 52 = 1 Reg. IX 22.

σεις σὺν αὐτοῖς, ὡς πάνθ' ὁντινοῦν ὁρῶντα ἐκπλήττεσθαί τε καὶ θαυμάζειν, λέγοντα πόθεν εἰς τοῦτ' εὐδαιμονίας ὁ Κείσου παῖς παρῆλθεν; ⟨57⟩ ὅταν δέ σοι ταῦτα γένηται τὰ σημεῖα, τὸν θεὸν ἴσθι μετὰ σοῦ τυγχάνοντα, ἄσπασαί τε τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς συγγενεῖς. ἥξεις δὲ μετάπεμπτος εἰς Γάλγαλα ὑπ' ἐμοῦ, ἵνα χαριστήρια τούτων θύσωμεν τῷ θεῷ.' φράσας ταῦτα καὶ προειπὼν ἀποπέμπει τὸν νεανίσκον. τῷ Σαούλῳ δὲ πάντα κατὰ τὴν Σαμουήλου προφητείαν ἀπήντησεν.

3 ⟨58⟩ ὡς δ' ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ Ἀβηνάρου (καὶ γὰρ ἐκεῖνον τῶν ἄλλων οἰκείων μᾶλλον ἔστεργεν), ἀνερωτῶντος περὶ τῆς ἀποδημίας καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γεγονότων, τῶν μὲν ἄλλων οὐδὲν ἀπεκρύψατο, οὐδ' ὡς ἀφίκοιτο παρὰ Σαμούηλον τὸν προφήτην, οὐδ' ὡς ἐκεῖνος αὐτῷ σεσῶσθαι τὰς ὄνους ἔφρασε· ⟨59⟩ περὶ δὲ τῆς βασιλείας καὶ τῶν κατ' αὐτήν, ἃ καὶ φθόνον ἀκουόμενα καὶ ἀπιστίαν ἕξειν ᾤετο, σιωπᾷ πρὸς αὐτόν, καὶ οὐδὲ πρὸς εὔνουν σφόδρα δοκοῦντ' εἶναι καὶ περιττότερον τῶν ἀφ' αἵματος ὑπ' αὐτοῦ στεργόμενον ἀσφαλὲς ἢ σῶφρον ἔδοξε μηνύειν, λογισάμενος, οἶμαι, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν οἵα ταῖς ἀληθείας ἐστίν, ὅτι βεβαίως οὐδεὶς εὔνους οὔτε φίλων οὔτε συγγενῶν, οὐδ' ἄχρι τῶν παρὰ τοῦ θεοῦ λαμπρῶν ἀποσώζει τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ πρὸς τὰς ὑπεροχὰς κακοήθεις τυγχάνουσιν ἤδη καὶ βάσκανοι.

4 ⟨60⟩ Σαμούηλος δὲ συγκαλεῖ τὸν λαὸν εἰς Μασφαθὴν πόλιν, καὶ πρὸς αὐτὸν διατίθεται λόγους οὓς κατ' ἐντολὴν φράζειν ἔλεγε τοῦ θεοῦ, ὅτι τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐκείνου παρασχόντος καὶ τοὺς πολεμίους δουλώσαντος ἀμνημονήσειαν τῶν εὐεργεσιῶν, καὶ τὸν μὲν

§ 57 — 1 Reg. X 6.

θεὸν ἀποχειροτονοῦσι τῆς βασιλείας, οὐκ εἰδότες ὡς συμφορώτατον ὑπὸ τοῦ πάντων ἀρίστου προστατεῖσθαι, θεὸς δὲ πάντων ἄριστος, ⟨61⟩ αἱροῦνται δ' ἔχειν ἄνθρωπον βασιλέα, ὃς ὡς κτήμασι τοῖς ὑποτεταγμένοις κατὰ βούλησιν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ τῶν ἄλλων παθῶν ὁρμὴν χρήσεται, τῆς ἐξουσίας ἀφειδῶς ἐμφορούμενος, ἀλλ' οὐχ ὡς ἴδιον ἔργον καὶ κατασκεύασμα τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος οὕτω διατηρῆσαι σπουδάσει, ὁ θεὸς δὲ κατὰ ταύτην τὴν αἰτίαν κήδοιτο. 'ἀλλ' ἐπεὶ δέδοκται ταῦθ' ὑμῖν καὶ κεκράτηκεν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὕβρις, τάχθητε πάντες κατὰ φυλάς τε καὶ σκῆπτρα, καὶ κλήρους βάλετε.' ⟨62⟩ ποιησάντων δὲ τοῦτο τῶν Ἑβραίων ὁ τῆς Βενιαμίτιδος κλῆρος ἐξέπεσε. ταύτης δὲ κληρωθείσης ἔλαχεν ἡ Ματρὶς καλουμένη πατριά, ἧς κατ' ἄνδρα κληρωθείσης λαγχάνει ὁ Κείσου βασιλεύειν παῖς Σάουλος. ⟨63⟩ γνοὺς δὲ τοῦθ' ὁ νεανίσκος φθάσας ἐκποδὼν αὑτὸν ποιεῖ, μὴ βουλόμενος, οἶμαι, δοκεῖν τὴν ἀρχὴν ἑκὼν λαμβάνειν· ἀλλὰ τοσαύτην ἐνεδείξατο ἐγκράτειαν καὶ σωφροσύνην, ὥστε τῶν πλείστων οὐδ' ἐπὶ μικραῖς εὐπραγίαις τὴν χαρὰν κατασχεῖν δυναμένων, ἀλλ' εἰς τὸ πᾶσι γενέσθαι φανεροὺς προπιπτόντων, ὃ δ' οὐ μόνον οὐδὲν ἐνέφηνε τοιοῦτον ἐπὶ βασιλείᾳ καὶ καὶ τῷ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἐθνῶν ἀποδεδεῖχθαι δεσπότης, ἀλλὰ καὶ τῆς ὄψεως αὑτὸν τῆς τῶν βασιλευθησομένων ἐξέκλεψε, καὶ ζητεῖν αὐτὸν καὶ περὶ τοῦτο πονεῖν παρεσκεύασεν. ⟨64⟩ ὧν ἀμηχανούντων καὶ φροντιζόντων ὅτι γένοιτο ἀφανὴς ὁ Σάουλος, ὁ προφήτης ἱκετεύει τὸν θεὸν δεῖξαι ποῦ ποτ' εἴη, καὶ παρασχεῖν εἰς ἐμφανὲς τὸν νεανίσκον. ⟨65⟩ μαθὼν δὲ παρὰ τοῦ θεοῦ τὸν τόπον ἔνθα κέκρυπται ὁ Σάουλος,

§ 61 = 1 Reg. X 19.

πέμπει τοὺς ἄξοντας αὐτόν, καὶ παραγενόμενον ἵστησι
μέσον τοῦ πλήθους. ἐξεῖχε δ' αὐτῶν ἁπάντων, καὶ τὸ
6 ὕψος ἦν βασιλικώτατος. ⟨66⟩ λέγει δ' ὁ προφήτης
'τοῦτον ὑμῖν ὁ θεὸς ἔδωκε βασιλέα. ὁρᾶτε δ' ὡς καὶ
κρείττων ἐστὶ πάντων καὶ τῆς ἀρχῆς ἄξιος.' ὡς δ'
ἐπευφήμησε τῷ βασιλεῖ σωτηρίαν ὁ λαός, τὰ μέλλοντα
συμβήσεσθαι καταγράψας αὐτοῖς ὁ προφήτης ἀνέγνω
τοῦ βασιλέως ἀκροωμένου, καὶ τὸ βιβλίον τίθησιν ἐν
τῇ τοῦ θεοῦ σκηνῇ, ταῖς μετέπειτα γενεαῖς εἰς μαρτύ-
ριον ὧν προείρηκε. ⟨67⟩ ταῦτ' ἐπιτελέσας ὁ Σαμούηλος
ἀπολύει τὴν πληθύν, καὶ αὐτὸς δ' εἰς Ἀρμαθὰν παρα-
γίνεται πόλιν· πατρὶς γὰρ ἦν αὐτῷ. Σαούλῳ δ' ἀπερ-
χομένῳ εἰς Γαβαθήν, ἐξ ἧς ὑπῆρχε, συνήρχοντο πολλοὶ
μὲν ἀγαθοί, τὴν προσήκουσαν βασιλεῖ τιμὴν νέμοντες,
πονηροὶ δὲ πλείους, οἳ κατεφρόνουν τ' αὐτοῦ καὶ τοὺς
ἄλλους ἐχλεύαζον, καὶ οὔτε δῶρα προσέφερον οὔτ' ἐν
σπουδῇ καὶ λόγῳ τὸ ἀρέσκεσθαι τὸν Σάουλον ἐτίθεντο.
5 ⟨68⟩ μηνὶ δ' ὕστερον ἄρχει τῆς παρὰ πάντων αὐτῷ
τιμῆς ὁ πρὸς Ναάσην πόλεμος, τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα.
οὗτος γὰρ πολλὰ κακὰ τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ποτα-
μοῦ κατῳκημένους τῶν Ἰουδαίων διατίθησι, μετὰ πολ-
λοῦ καὶ μαχίμου στρατεύματος διαβὰς ἐπ' αὐτούς,
⟨69⟩ καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν εἰς δουλείαν ὑπάγεται, ἰσχύι
μὲν καὶ βίᾳ πρὸς τὸ παρὸν αὐτοὺς χειρωσάμενος, σοφίᾳ
δὲ καὶ ἐπινοίᾳ πρὸς τὸ μηδ' αὖθις ἀποστάντας δυνη-
θῆναι τὴν ὑπ' αὐτῷ δουλείαν διαφυγεῖν ἀσθενεῖς
ποιῶν· τῶν γὰρ ἢ κατὰ πίστιν ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων
ἢ λαμβανομένων πολέμου νόμῳ τοὺς δεξιοὺς ὀφθαλμοὺς
ἐξέκοπτε. ⟨70⟩ ἐποίει δὲ τοῦθ' ὅπως, τῆς ἀριστερᾶς
αὐτοῖς ὄψεως ὑπὸ τῶν θυρεῶν καλυπτομένης, ἄχρηστοι

§ 66 = 1 Reg. X 24.

παντελῶς εἶεν. ⟨71⟩ καὶ ὁ μὲν τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλεὺς ταῦτ᾽ ἐργασάμενος τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τοὺς Γαλαδηνοὺς λεγομένους ἐπεστράτευσε. καὶ στρατοπεδευσάμενος πρὸς τῇ μητροπόλει τῶν πολεμίων (Ἰαβὶς δ᾽ ἐστὶν αὕτη) πέμπει πρὸς αὐτοὺς πρέσβεις, κελεύων ἤδη παραδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τῷ τοὺς δεξιοὺς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς ἐξορύξαι, ἢ πολιορκήσειν ἠπείλει καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἀναστήσειν· τὴν δ᾽ αἵρεσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς εἶναι, πότερόν ποτε βραχύ τι τοῦ σώματος ἀποτεμεῖν ἐθέλουσιν ἢ παντάπασιν ἀπολωλέναι. ⟨72⟩ οἱ δὲ Γαλαδηνοὶ καταπλαγέντες πρὸς οὐδέτερον μὲν ἐτόλμησαν οὐδὲν εἰπεῖν, οὔτ᾽ εἰ παραδιδόασιν αὐτοὺς οὔτ᾽ εἰ πολεμοῦσιν, ἀνοχὴν δ᾽ ἡμερῶν ἑπτὰ λαβεῖν ἠξίωσαν, ἵνα πρεσβευσάμενοι πρὸς τοὺς ὁμοφύλους παρακαλέσωσι συμμαχεῖν αὐτοῖς, καὶ εἰ μὲν ἔλθοι βοήθεια, πολεμῶσιν, εἰ δ᾽ ἄπορα εἴη τὰ παρ᾽ ἐκείνων, παραδώσειν αὐτοὺς ἔφασκον ἐπὶ τῷ παθεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ δοκῇ. ⟨73⟩ ὁ δὲ Ναάσης καταφρονήσας τοῦ τῶν 2
Γαλαδηνῶν πλήθους καὶ τῆς ἀποκρίσεως αὐτῶν, δίδωσί τ᾽ αὐτοῖς τὴν ἀνοχὴν καὶ πέμπειν πρὸς οὓς ἂν θέλωσι συμμάχους ἐπιτρέπει. πέμψαντες οὖν εὐθὺς κατὰ πόλιν τοῖς Ἰσραηλίταις διήγγελλον τὰ παρὰ τοῦ Ναάσου καὶ τὴν ἀμηχανίαν ἐν ᾗ καθειστήκεσαν. ⟨74⟩ οἳ δ᾽ εἰς δάκρυα καὶ λύπην ὑπὸ τῆς ἀκοῆς τῶν περὶ τοὺς Ἰαβισηνοὺς προήχθησαν, καὶ πέρα τούτων οὐδὲν αὐτοῖς ἄλλο πράττειν συνεχώρει τὸ δέος. γενομένων δὲ τῶν ἀγγέλων καὶ ἐν τῇ Σαούλου τοῦ βασιλέως πόλει, καὶ τοὺς κινδύνους ἐν οἷς εἶναι συνέβαινε τοὺς Ἰαβισηνοὺς φρασάντων, ὁ μὲν λαὸς ταὐτὰ τοῖς πρώτοις ἔπασχεν (ὠδύρετο γὰρ τὴν συμφορὰν τὴν τῶν συγγενῶν), ⟨75⟩ ὁ

§ 71 = 1 Reg. XI 1.

δὲ Σάουλος ἀπὸ τῶν περὶ τὴν γεωργίαν παραγινόμενος ἔργων εἰς τὴν πόλιν ἐπιτυγχάνει κλαίουσι τοῖς αὐτοῦ πολίταις, καὶ πυθόμενος τὴν αἰτίαν τῆς συγχύσεως καὶ κατηφείας αὐτῶν, μανθάνει τὰ παρὰ τῶν ἀγγέλων. ⟨76⟩ καὶ ἔνθους γενόμενος ἀποπέμπει μὲν τοὺς Ἰαβισηνοὺς ὑποσχόμενος αὐτοῖς ἥξειν βοηθὸς τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν καὶ πρὶν ἥλιον ἀνασχεῖν κρατήσειν τῶν πολεμίων, ἵνα καὶ νενικηκότας ἤδη καὶ τῶν φόβων ἀπηλλαγμένους ὁ ἥλιος ἐπιτείλας ἴδῃ. ὑπομεῖναι δ'
3 ἐκέλευσέ τινας αὐτῶν ἡγησομένους τῆς ὁδοῦ. ⟨77⟩ βουλόμενος δὲ φόβῳ ζημίας τὸν λαὸν ἐπὶ τὸν πρὸς Ἀμμανίτας ἐπιστρέψαι πόλεμον καὶ συνελθεῖν αὐτοὺς ὀξύτερον, ὑποτεμὼν τῶν αὐτοῦ βοῶν τὰ νεῦρα, ταὐτὸ διαθήσειν ἠπείλησε τοὺς οὐκ ἀπαντῶντας, εἰ μὴ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ὡπλισμένοι κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἀπαντήσουσιν ἡμέραν καὶ ἀκολουθήσουσιν αὐτῷ καὶ Σαμουήλῳ τῷ προφήτῃ, ὅποι ποτ' ἂν αὐτοὺς ἀγάγωσι. ⟨78⟩ τῶν δὲ δι' εὐλάβειαν τῆς κατεπηγγελμένης ζημίας εἰς τὸν ὡρισμένον καιρὸν συνελθόντων, ἐξαριθμεῖται ἐν Βαλᾷ τῇ πόλει τὸ πλῆθος, εὑρίσκει δὲ τὸν ἀριθμὸν χωρὶς τῆς Ἰούδα φυλῆς εἰς ἑβδομήκοντα μυριάδας συνειλεγμένους· τῆς δὲ φυλῆς ἐκείνης ἦσαν ἑπτὰ μυριάδες. ⟨79⟩ διαβὰς δὲ τὸν Ἰορδάνην καὶ σχοίνων δέκα δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἀνύσας ὁδὸν φθάνει μὲν ἥλιον ἀνίσχοντα, τριχῇ δὲ τὸ στράτευμα διελὼν ἐπιπίπτει πανταχόθεν αἰφνιδίως οὐ προσδοκῶσι τοῖς ἐχθροῖς, καὶ συμβαλὼν εἰς μάχην ἄλλους τε πολλοὺς ἀποκτείνει τῶν Ἀμμανιτῶν καὶ Ναάσην τὸν βασιλέα.

⟨80⟩ τοῦτο λαμπρὸν ἐπράχθη τῷ Σαούλῳ τοὔργον, καὶ πρὸς πάντας αὐτὸν τοὺς Ἑβραίους διήγγειλεν ἐπαι-

§ 76 = 1 Reg. XI 6.

νούμενον καὶ δόξης ἀπολαύοντα θαυμαστῆς ἐπ' ἀνδρείᾳ. καὶ γὰρ εἴ τινες ἦσαν οἳ πρότερον αὐτοῦ κατεφρόνουν, τότε μετέστησαν ἐπὶ τὸ τιμᾶν καὶ πάντων ἄριστον νομίζειν. οὐ γὰρ ἤρκεσεν αὐτῷ τοὺς Ἰαβισηνοὺς σεσωκέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν Ἀμμανιτῶν ἐπιστρατεύσας χώρᾳ πᾶσαν αὐτὴν καταστρέφεται, καὶ πολλὴν λαβὼν λείαν λαμπρὸς εἰς τὴν οἰκείαν ὑπέστρεψεν. ⟨81⟩ ὁ δὲ λαὸς ὑφ' ἡδονῆς τῶν Σαούλῳ κατωρθωμένων ἔχαιρε μὲν ὅτι τοιοῦτον ἐχειροτόνησε βασιλέα, πρὸς δὲ τοὺς οὐδὲν ὄφελος αὐτὸν ἔσεσθαι τοῖς πράγμασι λέγοντας ἐβόων 'ποῦ νῦν εἰσὶν οὗτοι;' καὶ 'δότωσαν δίκην·' καὶ πάνθ' ὅσα φιλεῖ λέγειν ὄχλος ἐπ' εὐπραγίαις ἠρμένος πρὸς τοὺς ἐξευτελίζοντας ἔναγχος τοὺς τούτων αἰτίους. ⟨82⟩ Σάουλος δὲ τούτων μὲν ἠσπάζετο τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν περὶ αὐτὸν προθυμίαν, ὤμοσε δὲ μή τινα περιόψεσθαι τῶν ὁμοφύλων ἀναιρούμενον ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας· ἄτοπον γὰρ εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδομένην νίκην αἵματι φῦραι καὶ φόνῳ τῶν ἐκ ταὐτοῦ γένους αὐτοῖς, πρέπειν δὲ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους εὐμενῶς διακειμένους ἑορτάζειν.

⟨83⟩ Σαμουήλου δὲ φήσαντος καὶ δευτέρᾳ δεῖν 4
χειροτονίᾳ Σαούλῳ τὴν βασιλείαν ἐπικυρῶσαι, συνίασι πάντες εἰς Γάλγαλα πόλιν· ἐκεῖ γὰρ αὐτοὺς ἐκέλευσεν ἐλθεῖν. καὶ πάλιν ὁρῶντος τοῦ πλήθους ὁ προφήτης χρίει τὸν Σάουλον τῷ ἁγίῳ ἐλαίῳ καὶ δεύτερον ἀναγορεύει βασιλέα. καὶ οὕτως ἡ τῶν Ἑβραίων πολιτεία εἰς βασιλείαν μετέπεσεν. ⟨84⟩ ἐπὶ γὰρ Μωυσέος καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ, ὃς ἦν στρατηγός, ἀριστοκρατούμενοι διετέλουν. μετὰ δὲ τὴν ἐκείνων τελευτήν, ἔτεσι τοῖς πᾶσι δέκα καὶ πρὸς τούτοις ὀκτώ, τὸ πλῆθος

§ 81 = 1 Reg. XI 12.

αὐτῶν ἀναρχία κατέσχε. ⟨85⟩ μετὰ ταῦτα δ' εἰς τὴν προτέραν ἐπανῆλθον πολιτείαν, τῷ κατὰ πόλεμον ἀρίστῳ δόξαντι γεγενῆσθαι καὶ κατ' ἀνδρείαν περὶ τῶν ὅλων δικάζειν ἐπιτρέποντες· καὶ διὰ τοῦτο τὸν χρόνον τοῦτον τῆς πολιτείας κριτῶν ἐκάλεσαν.

5 *⟨86⟩ ἐκκλησίαν δὲ Σαμούηλος ποιήσας ὁ προφήτης τῶν Ἑβραίων, 'ἐπόμνυμι' φησίν 'ὑμῖν τὸν μέγιστον θεόν, ὃς τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους, λέγω δὴ Μωυσῆν καὶ Ἀαρῶνα, παρήγαγεν εἰς τὸν βίον, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐξήρπασεν Αἰγυπτίων καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῖς δουλείας, μηδὲν μήτ' αἰδοῖ χαρισαμένους μήθ' ὑποστειλαμένους φόβῳ μήτ' ἄλλῳ τινὶ πάθει παραχωρήσαντας εἰπεῖν εἴ τί μοι πέπρακται σκαιὸν καὶ ἄδικον ἢ κέρδους ἕνεκα ἢ πλεονεξίας ἢ χάριτος τῆς πρὸς ἄλλους, ⟨87⟩ ἐλέγξαι δ' εἰ καὶ τῶν τοιούτων τι προσηκάμην, μόσχον ἢ πρόβατον, ἃ πρὸς τροφὴν ἀνεμέσητον δοκεῖ λαμβάνειν, ἢ εἴ τινος ὑποζύγιον εἰς ἐμὴν ἀποσπάσας χρείαν ἐλύπησα, τούτων ἕν τι κατειπεῖν παρόντος ὑμῶν τοῦ βασιλέως.' οἱ δ' ἀνέκραγον τούτων οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ γεγονέναι, προστῆναι δ' ὁσίως αὐτὸν*
6 *καὶ δικαίως τοῦ ἔθνους. ⟨88⟩ Σαμούηλος δέ, ταύτης ἐξ ἁπάντων τῆς μαρτυρίας αὐτῷ γενομένης, 'ἐπεὶ δεδώκατέ μοι' φησί 'τὸ μηδὲν ἄτοπον ἔθ' ὑμᾶς περὶ ἐμοῦ δύνασθαι λέγειν, φέρε νῦν μετὰ παρρησίας ἀκούσατέ μου λέγοντος ὅτι μεγάλ' ἠσεβήσατε εἰς τὸν θεὸν αἰτησάμενοι βασιλέα. ⟨89⟩ διαμνημονεύειν δ' ὑμᾶς προσῆκεν ὅτι σὺν ἑβδομήκοντα μόνοις ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν ὁ πάππος Ἰάκωβος διὰ λιμὸν εἰς Αἴγυπτον ἦλθε. κἀκεῖ πολλῶν μυριάδων ἐπιτεκνωθεισῶν, ἃς εἰς δουλείας καὶ χαλεπὰς ὕβρεις ἦγαγον οἱ Αἰγύπτιοι, ὁ θεός,*

§ 86 = 1 Reg. XII 1.

εὐξαμένων τῶν πατέρων, χωρὶς βασιλέως παρέσχεν αὐτοῖς ῥύσασθαι τῆς ἀνάγκης τὸ πλῆθος, Μωυσῆν αὐτοῖς καὶ Ἀαρῶνα πέμψας ἀδελφούς, οἳ ἤγαγον ὑμᾶς εἰς τήνδε τὴν γῆν ἣν νῦν ἔχετε. ⟨90⟩ καὶ τούτων ἀπολαύσαντες ἐκ τοῦ θεοῦ προδεδώκατε τὴν θρησκείαν καὶ τὴν εὐσέβειαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμίοις ὑποχειρίους γεγενημένους ἠλευθέρωσε, πρῶτον μὲν Ἀσσυρίων καὶ τῆς ἐκείνων ἰσχύος ὑπερτέρους ἀπεργασάμενος, ἔπειτα Ἀμμανιτῶν κρατῆσαι παρασχὼν καὶ Μωαβιτῶν, καὶ τελευταῖον Παλαιστινῶν. καὶ ταῦτ' οὐ βασιλέως ἡγουμένου διεπράξασθε, ἀλλ' Ἰεφθοῦ καὶ Γεδεῶνος στρατηγούντων. ⟨91⟩ τίς οὖν ἔσχεν ὑμᾶς ἄνοια, φυγεῖν μὲν τὸν θεόν, ὑπὸ βασιλέα δ' εἶναι θέλειν; ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἀπέδειξα τοῦτον ὃν αὐτὸς ἐπελέξατο· ἵνα μέντοι γε φανερὸν ὑμῖν ποιήσω τὸν θεὸν ὀργιζόμενον καὶ δυσχεραίνοντα τῇ τῆς βασιλείας ὑμῶν αἱρέσει, δηλῶσαι τοῦθ' ὑμῖν τὸν θεὸν παρασκευάσω διὰ σημείων ἐναργῶν. ὃ γὰρ οὔπω πρότερον οἶδεν ὑμῶν οὐδεὶς ἐνταῦθα γεγενημένον, θέρους ἀκμῇ χειμῶνα, αἰτησάμενος τὸν θεὸν παρέξω τοῦτο νῦν ὑμῖν ἐπιγνῶναι.' ⟨92⟩ καὶ ταῦτ' εἰπόντος πρὸς τὸ πλῆθος τοῦ Σαμουήλου, βρονταῖς σημαίνει τὸ θεῖον καὶ ἀστραπαῖς καὶ χαλάζης καταφορᾷ τὴν τοῦ προφήτου περὶ πάντων ἀλήθειαν, ὡς τεθαμβηκότας αὐτοὺς καὶ περιδεεῖς γενομένους ἁμαρτεῖν θ' ὁμολογεῖν καὶ κατ' ἄγνοιαν εἰς τοῦτο προπεσεῖν, καὶ ἱκετεύειν τὸν προφήτην ὡς πατέρα χρηστὸν καὶ ἐπιεικῆ τὸν θεὸν εὐμενῆ καταστῆσαι, καὶ ταύτην ἀφεῖναι τὴν ἁμαρτίαν, ἣν πρὸς οἷς ἐξύβρισαν ἄλλοις καὶ παρενόμησαν προσεξειργάσαντο. ⟨93⟩ ὁ δ' ὑπισχνεῖται καὶ παρακαλέσειν τὸν θεὸν συγ-

§ 90 = 1 Reg. XII 11.

γνῶναι περὶ τούτων αὐτοῖς καὶ πείσειν, συνεβούλευε μέντοι δικαίους εἶναι καὶ ἀγαθούς, καὶ μνημονεύειν ἀεὶ τῶν διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἀρετῆς αὐτοῖς κακῶν συμπεσόντων καὶ τῶν σημείων τοῦ θεοῦ καὶ τῆς Μωυσέος νομοθεσίας, εἰ σωτηρίας αὐτοῖς καὶ τῆς μετὰ τοῦ βασιλέως εὐδαιμονίας ἔστιν ἐπιθυμία. ⟨94⟩ *εἰ δὲ τούτων ἀμελήσουσιν, ἔλεγεν ἥξειν αὐτοῖς τε καὶ τῷ βασιλεῖ μεγάλην ἐκ θεοῦ πληγήν.*

*καὶ ὁ Σαμούηλος μὲν ταῦτα τοῖς Ἑβραίοις προφη-
τεύσας ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, βεβαιώσας ἐκ*
6 *δευτέρου τῷ Σαούλῳ τὴν βασιλείαν·* ⟨95⟩ *οὗτος δ'
ἐπιλέξας ἐκ τοῦ πλήθους ὡς περὶ τρισχιλίους, τοὺς μὲν
δισχιλίους ὥστε σωματοφυλακεῖν αὐτὸν λαβὼν αὐτὸς
διέτριβεν ἐν πόλει Βεθήλοις, Ἰωνάθῃ δὲ τῷ παιδὶ τοὺς
λοιποὺς δοὺς ὥστε σωματοφυλακεῖν αὐτὸν εἰς Γαβὰς
ἔπεμψεν. ὃ δ' ἐκπολιορκεῖ τι φρούριον τῶν Παλαι-
στινῶν οὐ πόρρω Γαλγάλων.* ⟨96⟩ *οἱ γὰρ τῆς Γαβᾶς
Παλαιστινοὶ καταστρεφόμενοι τοὺς Ἰουδαίους τά θ'
ὅπλα αὐτοὺς ἀφῃροῦντο, καὶ τοὺς ὀχυρωτάτους τῆς
χώρας τόπους φρουραῖς κατελαμβάνοντο, καὶ σιδηρο-
φορεῖν χρῆσθαί τε καθάπαξ ἀπηγόρευον σιδήρῳ. καὶ
διὰ ταύτην τὴν ἀπόρρησιν οἱ γεωργοί, εἴ ποτε δεήσειεν
αὐτοὺς ἐπισκευάσαι τι τῶν ἐργαλείων, ἢ ὕνιν ἢ μάκελ-
λαν ἢ ἄλλο τι τῶν εἰς γεωργίαν χρησίμων, φοιτῶντες
παρὰ τοὺς Παλαιστινοὺς ταῦτ' ἔπραττον.* ⟨97⟩ *ὡς δ'
ἠκούσθη τοῖς Παλαιστινοῖς ἡ τῆς φρουρᾶς ἀναίρεσις,
ἀγανακτήσαντές τε καὶ δεινὴν ὕβριν τὴν καταφρόνησιν
ἡγησάμενοι στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους, πεζῶν
μὲν τριάκοντα μυριάσιν, ἅρμασι δὲ τρισμυρίοις· ἵππον
δ' ἑξακισχιλίαν ἐπήγοντο.* ⟨98⟩ *καὶ στρατοπεδεύονται*

§ 94 = 1 Reg. XII 25.

πρὸς πόλει Μαχμᾷ. τοῦτο Σάουλος ὁ τῶν Ἑβραίων βασιλεὺς μαθὼν εἰς Γάλγαλα καταβαίνει πόλιν, καὶ διὰ πάσης κηρύττει τῆς χώρας ἐπ' ἐλευθερίᾳ καλῶν τὸν λαὸν ἐπὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Παλαιστινούς, τὴν δύναμιν ἐκφαυλίζων αὐτῶν καὶ διασύρων ὡς οὐκ ἀξιόλογον, οὐδ' ὥστε φοβεῖσθαι διακινδυνεύειν πρὸς αὐτούς. ⟨99⟩ κατανοήσαντες δὲ τὸ πλῆθος τῶν Παλαιστινῶν οἱ τοῦ Σαούλου κατεπλάγησαν, καὶ οἳ μὲν εἰς τὰ σπήλαια καὶ τοὺς ὑπονόμους ἔκρυψαν αὐτούς, οἱ πλείους δ' εἰς τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου γῆν ἔφυγον· αὕτη δ' ἦν Γάδου καὶ Ῥουβήλου.

⟨100⟩ πέμψας δὲ Σάουλος πρὸς τὸν προφήτην ἐκά- 2
λει πρὸς αὐτόν, συνδιασκεψόμενον περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῶν πραγμάτων. ὃ δὲ περιμένειν αὐτὸν ἐκέλευσεν αὐτόθι καὶ παρασκευάζειν θύματα· μετὰ γὰρ ἡμέρας ἓξ πρὸς αὐτὸν ἥξειν, ὅπως θύσωσι τῇ ἑβδόμῃ τῶν ἡμερῶν, ἔπειθ' οὕτω συμβάλωσι τοῖς πολεμίοις. ⟨101⟩ καὶ περιμένει μὲν ὡς ὁ προφήτης ἐπέστειλεν, οὐκέτι μέντοι γε διατηρεῖ τὴν ἐντολήν, ἀλλ' ὡς ἑώρα βραδύνοντα μὲν τὸν προφήτην, αὐτὸν δ' ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καταλειπόμενον, λαβὼν τὰ θύματα προσήγαγεν. ἐπεὶ δὲ τὸν Σαμούηλον ἤκουσε προσιόντα, ὑπαντησόμενος ἐξῆλθεν. ⟨102⟩ ὃ δ' οὐκ ὀρθῶς αὐτὸν ἔφη πεποιηκέναι παρακούσαντα ὧν ἐπέστειλεν αὐτὸς καὶ φθάσαντα τὴν παρουσίαν, ἣν κατὰ βούλησιν γινομένην τοῦ θείου πρὸς τὰς εὐχὰς καὶ τὰς θυσίας τὰς ὑπὲρ τοῦ πλήθους προλάβοι, κακῶς ἱερουργήσας καὶ προπετὴς γενόμενος. ⟨103⟩ ἀπολογουμένου δὲ τοῦ Σαούλου καὶ περιμεῖναι μὲν τὰς ἡμέρας ἃς ὥρισε λέγοντος, ὑπὸ δ' ἀνάγκης καὶ ἀναχωρήσεως μὲν τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν διὰ φό-

§ 98 = 1 Reg. XIII 5.

βον, στρατοπεδείας δὲ τῶν ἐχθρῶν ἐν Μαχμᾷ, καὶ ἀκοῆς τῆς ἐπ' αὐτὸν εἰς Γάλγαλα καταβάσεως, ἐπειχθῆναι πρὸς τὴν θυσίαν, ⟨104⟩ *ὑπολαβὼν ὁ Σαμούηλος 'ἀλλὰ σύγε' φησίν 'εἰ δίκαιος ἦσθα καὶ μὴ παρήκουσας ἐμοῦ, μήδ' ὧν ὑπέθετό μοι περὶ τῶν παρόντων ὁ θεὸς ὠλιγώρησας, ταχύτερος ἢ συνέφερε τοῖς πράγμασι γεγονώς, σοί τ' αὐτῷ πλεῖστον ἂν βασιλεῦσαι χρόνον ἐξεγένετο καὶ τοῖς σοῖς ἐκγόνοις.'* ⟨105⟩ *καὶ Σαμούηλος μὲν ἀχθόμενος ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀνεχώρησε παρ' αὐτόν, Σάουλος δ' εἰς Γαβαὼν πόλιν, ἔχων ἑξακοσίους μεθ' αὐτοῦ, μόνος ἧκε σὺν Ἰωνάθῃ τῷ παιδί. τούτων δ' οἱ πλείους οὐκ εἶχον ὅπλα, τῆς χώρας σπανιζούσης σιδήρου καὶ τῶν ὅπλα χαλκεύειν δυναμένων· οὐ γὰρ εἴων οἱ Παλαιστινοὶ ταῦτ' εἶναι, καθὼς καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν δεδηλώκαμεν.* ⟨106⟩ *διελόντες δ' εἰς τρία μέρη τὴν στρατιὰν οἱ Παλαιστινοὶ καὶ κατὰ τοσαύτας ὁδοὺς ἐπερχόμενοι τὴν τῶν Ἑβραίων χώραν ἐπόρθουν, βλεπόντων τε Σαούλου τοῦ βασιλέως αὐτῶν καὶ τοῦ παιδὸς Ἰωνάθου, ἀμῦναί τε τῇ γῇ (μεθ' ἑξακοσίων γὰρ μόνων ἦσαν) οὐ δυναμένων.* ⟨107⟩ *καθεζόμενοι δ' αὐτός τε καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἀχίας, ἀπόγονος ὢν Ἠλεὶ τοῦ ἀρχιερέως, ἐπὶ βουνοῦ ὑψηλοῦ, καὶ τὴν γῆν λεηλατουμένην ὁρῶντες, ἐν ἀγωνίᾳ δεινῇ καθειστήκεσαν. συντίθεται δ' ὁ Σαούλου παῖς τῷ ὁπλοφόρῳ κρύφα πορευθέντες αὐτοὶ εἰς τὴν τῶν πολεμίων παρεμβολὴν ἐκδραμεῖν καὶ ταραχὴν ἐμποιῆσαι καὶ θόρυβον.* ⟨108⟩ *τοῦ δ' ὁπλοφόρου προθύμως ἐφέψεσθαι φήσαντος ὅποι ποτ' ἂν ἡγῆται, κἂν ἀποθανεῖν δέῃ, προσλαβὼν τὴν τοῦ νεανίσκου συνεργίαν καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ βουνοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπορεύετο. ἦν*

§ 104 = 1 Reg. XIII 13.

δὲ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον ἐπὶ κρημνοῦ, τρισὶν ἄκραις εἰς λεπτὸν ἀπηκονημέναις μῆκος πέτρας ἐν κύκλῳ περιστεφανούσης ὥσπερ προβόλοις τὰς ἐπιχειρήσεις ἀπομαχόμενον· ⟨109⟩ ἔνθεν συνέβαινεν ἠμελῆσθαι τὰς φυλακὰς τοῦ στρατοπέδου διὰ τὸ φύσει περιεῖναι τῷ χωρίῳ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ πάντῃ νομίζειν ἀμήχανον εἶναι κατ' ἐκείνας οὐκ ἀναβῆναι μόνον ἀλλὰ καὶ προσελθεῖν. ⟨110⟩ ὡς οὖν ἧκον εἰς τὴν παρεμβολήν, ὁ Ἰωνάθης παρεθάρρυνε τὸν ὁπλοφόρον, καὶ 'προσβάλωμεν τοῖς πολεμίοις' ἔλεγε· 'κἂν μὲν ἀναβῆναι κελεύσωσιν πρὸς αὐτοὺς ἡμᾶς ἰδόντες, σημεῖον τοῦτο νίκης ὑπολάμβανε· ἐὰν δὲ φθέγξωνται μηδὲν ὡς οὐ καλοῦντες ἡμᾶς, ὑποστρέψομεν.' ⟨111⟩ προσιόντων δ' αὐτῶν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμίων ὑποφαινούσης ἤδη τῆς ἡμέρας, ἰδόντες οἱ Παλαιστινοὶ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον ἐκ τῶν ὑπονόμων καὶ τῶν σπηλαίων προϊέναι τοὺς Ἑβραίους, καὶ πρὸς Ἰωνάθην καὶ τὸν ὁπλοφόρον αὐτοῦ 'δεῦτ'' ἔφασαν, 'ἀνέλθετε πρὸς ἡμᾶς, ἵνα ὑμᾶς τιμωρησώμεθα τῶν τετολμημένων ἀξίως.' ⟨112⟩ ἀσπασάμενος δὲ τὴν φωνὴν ὁ τοῦ Σαούλου παῖς ὡς νίκην αὐτῷ σημαίνουσαν, παραυτίκα μὲν ἀνεχώρησεν ἐξ οὗπερ ὤφθησαν τόπου τοῖς πολεμίοις, παραμειψάμενος δὲ τοῦτον ἐπὶ τὴν πέτραν ἧκεν, ἔρημον οὖσαν τῶν φυλαττόντων διὰ τὴν ὀχυρότητα. ⟨113⟩ κἀκεῖθεν ἀνερπύσαντες μετὰ πολλῆς ταλαιπωρίας ἐβιάσαντο τὴν τοῦ χωρίου φύσιν ὡς ἀνελθεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἐπιπεσόντες δ' αὐτοῖς κοιμωμένοις ἀποκτείνουσι μὲν ὡς εἴκοσι, ταραχῆς δὲ καὶ ἐκπλήξεως αὐτοὺς ἐγέμισαν, ὡς τινὰς μὲν φυγεῖν τὰς πανοπλίας ἀπορρίψαντας, ⟨114⟩ οἱ δὲ πολλοὶ μὴ γνωρίζοντες ἑαυτοὺς διὰ τὸ ἐκ πολ-

§ 108 = 1 Reg. XIV 7.

λων ἐθνῶν εἶναι, πολεμίους ὑπονοοῦντες ἀλλήλους (καὶ γὰρ εἴκαζον ἀναβῆναι πρὸς αὐτοὺς τῶν Ἑβραίων οὐχὶ τοὺς δύο μόνους) εἰς μάχην ἐτράποντο. καὶ οἳ μὲν αὐτῶν ἀπέθνησκον κτεινόμενοι, τινὲς δὲ φεύγοντες κατὰ τῶν πετρῶν ὠθούμενοι κατεκρημνίζοντο.

3 ⟨115⟩ τῶν δὲ τοῦ Σαούλου κατασκόπων τεταράχθαι τὸ στρατόπεδον τῶν Παλαιστινῶν φρασάντων τῷ βασιλεῖ, Σάουλος ἠρώτα μή τις εἴη τῶν αὐτοῦ κεχωρισμένος. ἀκούσας δὲ τὸν υἱὸν καὶ σὺν αὐτῷ τὸν ὁπλοφόρον ἀπεῖναι, κελεύει τὸν ἀρχιερέα λαβόντα τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν προφητεύειν αὐτῷ περὶ τῶν μελλόντων. τοῦ δὲ νίκην ἔσεσθαι καὶ κράτος κατὰ τῶν πολεμίων φράσαντος, ἐπεξέρχεται τοῖς Παλαιστινοῖς καὶ τεταραγμένοις προσβάλλει καὶ φονεύουσιν ἀλλήλους. ⟨116⟩ προσρέουσι δ' αὐτῷ καὶ οἱ πρότερον εἴς τε τοὺς ὑπονόμους καὶ εἰς τὰ σπήλαια συμφυγόντες, ἀκούσαντες ὅτι νικᾷ Σάουλος. γενομένων δ' ὡς μυρίων ἤδη τῶν Ἑβραίων, διώκει τοὺς πολεμίους κατὰ πᾶσαν ἐσκορπισμένους τὴν χώραν. εἴτε δ' ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῇ νίκῃ χαρᾶς οὕτω παραλόγως γενομένῃ (συμβαίνει γὰρ μὴ κρατεῖν τοῦ λογισμοῦ τοὺς οὕτως εὐτυχήσαντας) εἴθ' ὑπ' ἀγνοίας, εἰς δεινὸν προπίπτει καὶ πολλὴν ἔχον κατάμεμψιν ἔργον. ⟨117⟩ βουλόμενος γὰρ αὐτῷ τε τιμωρῆσαι καὶ δίκην ἀπολαβεῖν παρὰ τῶν Παλαιστινῶν, ἐπαρᾶται τοῖς Ἑβραίοις, ἵν' εἴ τις ἀποσχόμενος τοῦ φονεύειν τοὺς ἐχθροὺς φάγοι, καὶ μὴ μέχρι νὺξ ἐπελθοῦσα τῆς ἀναιρέσεως καὶ τῆς διώξεως αὐτοὺς παύσει τῶν πολεμίων, οὗτος ἐπάρατος εἴη. ⟨118⟩ τοῦ δὲ Σαούλου τοῦτο φήσαντος, ἐπεὶ κατά τινα δρυμῶν' ἐγένοντο βαθὺν καὶ μελιττῶν γέμοντα, τῆς Ἐφραΐμου κλη-

§ 114 = 1 Reg. XIV 15.

ρουχίας, ὁ τοῦ Σαούλου παῖς οὐκ ἐπακηκοὼς τῆς τοῦ πατρὸς ἀρᾶς οὐδὲ τῆς ἐπ' αὐτῇ τοῦ πλήθους ὁμολογίας, ἀποθλίψας τι κηρίον τοῦ μέλιτος ἤσθιε. ⟨119⟩ μεταξὺ δὲ γνοὺς ὅτι μετὰ δεινῆς ἀρᾶς ὁ πατὴρ ἀπεῖπε μὴ γεύσασθαί τινα πρὸ ἡλίου δυσμῶν, ἐσθίων μὲν ἐπαύσατο, ἔφη δ' οὐκ ὀρθῶς τοῦτο κωλῦσαι τὸν πατέρα· μετὰ μείζονος γὰρ ἰσχύος ἂν καὶ προθυμίας διώκοντας, εἰ τροφῆς μετελάμβανον, πολλῷ πλείονας καὶ λαβεῖν τῶν ἐχθρῶν καὶ φονεῦσαι.

4 ⟨120⟩ πολλὰς δ' οὖν κατακόψαντες μυριάδας τῶν Παλαιστινῶν, δείλης ὀψίας ἐπὶ διαρπαγὴν τοῦ στρατοπέδου τῶν Παλαιστινῶν τρέπονται, καὶ λείαν πολλὴν καὶ βοσκήματα λαβόντες κατασφάττουσι, καὶ ταῦτ' ἔναιμα κατήσθιον. ἀπαγγέλλεται δὲ τῷ βασιλεῖ ὑπὸ τῶν γραμματέων ὅτι τὸ πλῆθος εἰς τὸν θεὸν ἐξαμαρτάνει θῦσαν καὶ πρὶν ἢ τὸ αἷμα καλῶς ἀποπλῦναι καὶ τὰς σάρκας ποιῆσαι καθαρὰς ἐσθίον. ⟨121⟩ καὶ ὁ Σάουλος κελεύει κυλισθῆναι λίθον μέγαν εἰς μέσον, καὶ κηρύττει θύειν ἐπ' αὐτοῦ τὸν ὄχλον τὰ ἱερεῖα, καὶ τὰ κρέα μὴ σὺν τῷ αἵματι δαίνυσθαι· τοῦτο γὰρ οὐκ εἶναι τῷ θεῷ κεχαρισμένον. τοῦτο δὲ πάντων κατὰ τὴν πρόσταξιν τοῦ βασιλέως ποιησάντων, ἵστησιν ἐκεῖ βωμὸν ὁ Σάουλος καὶ ὡλοκαύτωσεν [ἐκεῖ] ἐπ' αὐτοῦ τῷ θεῷ. τοῦτον πρῶτον βωμὸν κατεσκεύασεν.

5 ⟨122⟩ ἄγειν δ' εὐθὺς τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν πολεμίων ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν τῶν ἐν αὐτῇ βουλόμενος πρὶν ἡμέρας, καὶ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ὀκνούντων ἕπεσθαι, πολλὴν δ' εἰς ἃ προστάττει προθυμίαν ἐνδεικνυμένων, καλέσας ὁ βασιλεὺς Ἀχίτωβον τὸν ἀρχιερέα, ἐκέλευσεν αὐτὸν γνῶναι εἰ δίδωσιν ὁ

§ 119 = 1 Reg. XIV 30.

θεὸς αὐτοῖς καὶ συγχωρεῖ βαδίσασιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν διαφθεῖραι τοὺς ἐν αὐτῷ τυγχάνοντας. ⟨123⟩ εἰπόντος δὲ τοῦ ἱερέως μὴ ἀποκρίνεσθαι τὸν θεόν, 'ἀλλ' οὐ δίχα αἰτίας τινός' εἶπεν ὁ Σάουλος 'πυνθανομένοις ἡμῖν φωνὴν οὐ δίδωσιν ὁ θεός, ὃς πρότερον αὐτὸς προυμήνυσε πάντα καὶ μηδ' ἐπερωτῶσιν ἔφθασε λέγων, ἀλλ' ἔστι τι λανθάνον ἐξ ἡμῶν ἁμάρτημα πρὸς αὐτὸν αἴτιον τῆς σιωπῆς. ⟨124⟩ καὶ ὄμνυμί γε τοῦτον αὐτὸν ἦ μήν, κἂν ὁ παῖς ὁ ἐμὸς Ἰωνάθης ᾖ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο ἐργασάμενος, ἀποκτενεῖν αὐτὸν καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἱλάσεσθαι ὡς ἂν εἰ καὶ παρ' ἀλλοτρίου καὶ μηδὲν ἐμοὶ προσήκοντος τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην ἀπελάμβανον.' ⟨125⟩ τοῦ δὲ πλήθους τοῦτο ποιεῖν ἐπιβοήσαντος, παραχρῆμα πάντας ἵστησιν εἰς ἕνα τόπον, ἵσταται δὲ καὶ αὐτὸς σὺν τῷ παιδὶ κατ' ἄλλο μέρος, καὶ κλήρῳ τὸν ἡμαρτηκότα μαθεῖν ἐπεζήτει. καὶ λαγχάνει δοκεῖν οὗτος εἶναι Ἰωνάθης. ⟨126⟩ ἐπερωτώμενος δ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς τί πεποίηκε καὶ πεπλημμέληκε καὶ τί παρὰ τὸν βίον οὐκ ὀρθῶς οὐδ' ὁσίως αὐτῷ διαπραξαμένῳ συνέγνωκε, 'πάτερ' εἶπεν, 'ἄλλο μὲν οὐδέν,' ὅτι δὲ χθὲς ἀγνοῶν τὴν ἀρὰν αὐτοῦ καὶ τὸν ὅρκον μεταξὺ διώκων τοὺς πολεμίους ἐγεύσατο κηρίου. Σάουλος δ' ἀποκτενεῖν αὐτὸν ὄμνυσι, καὶ τῆς γενέσεως καὶ τῆς φύσεως τῶν φίλτρων προτιμήσας τὸν ὅρκον. ⟨127⟩ ὃ δ' οὐ καταπλήττεται τὴν ἀπειλὴν τοῦ θανάτου, παραστησάμενος δ' εὐγενῶς καὶ μεγαλοφρόνως 'οὐδ' ἐγώ σε' φησίν 'ἱκετεύσω φείσασθαί μου, πάτερ· ἥδιστος δέ μοι ὁ θάνατος ὑπέρ τε τῆς σῆς εὐσεβείας γινόμενος καὶ ἐπὶ νίκῃ λαμπρᾷ· μέγιστον γὰρ παραμύθιον τὸ καταλιπεῖν Ἑβραίους Παλαιστινῶν κε-

§ 123 = 1 Reg. XIV 36.

κρατηκότας.’ ⟨128⟩ ἐπὶ τούτοις ὁ λαὸς πᾶς ἤλγησε καὶ
συνέπαθεν, ὤμοσέ τε μὴ περιόψεσθαι τὸν αἴτιον τῆς νίκης
Ἰωνάθην ἀποθανόντα. καὶ τὸν μὲν οὕτως ἐξαρπάζουσι
τῆς τοῦ πατρὸς ἀρᾶς, αὐτοὶ δ’ εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου
ποιοῦνται τῷ θεῷ ὥστ’ αὐτὸν ἀπολῦσαι τοῦ ἁμαρτήματος.

⟨129⟩ καὶ ὁ Σάουλος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ὑπε- 6
στρεψε, διαφθείρας ὡσεὶ μυριάδας ἓξ τῶν πολεμίων.
βασιλεύει δ’ εὐτυχῶς, καὶ τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν
πολεμήσας χειροῦται τό τε Ἀμμανιτῶν καὶ Μωαβιτῶν
καὶ Παλαιστινούς, Ἰδουμαίους τε καὶ Ἀμαληκίτας καὶ
τὸν βασιλέα τῆς Σωβᾶς. ἦσαν δὲ παῖδες αὐτῷ τρεῖς
μὲν ἄρρενες, Ἰωνάθης καὶ Ἰεσοῦς καὶ Μέλχισος, θυ-
γατέρες δὲ Μερόβη καὶ Μιχάλα. στρατηγὸν δ’ εἶχε
τὸν τοῦ θείου παῖδα Ἀβέννηρον· ⟨130⟩ Νῆρος δ’
ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο. Νῆρος δὲ καὶ Κεῖσος ὁ Σαούλου
πατὴρ ἀδελφοὶ ἦσαν, υἱοὶ δ’ Ἀβιήλου. ἦν δὲ καὶ πλῆθος
ἁρμάτων Σαούλῳ καὶ ἱππέων· οὓς δὲ πολεμήσειε, νι-
κήσας ἀπηλλάττετο, καὶ τοὺς Ἑβραίους εἰς εὐπραγίαν καὶ
μέγεθος εὐδαιμονίας προηγάγετο, καὶ τῶν ἄλλων ἀπέδει-
ξεν ἐθνῶν δυνατωτέρους. τῶν δὲ νέων τοὺς δὴ μεγέθει
καὶ κάλλει διαφέροντας φύλακας τοῦ σώματος ἐποιεῖτο.

⟨131⟩ Σαμούηλος δὲ παραγενόμενος πρὸς τὸν 7
Σάουλον πεμφθῆναι πρὸς αὐτὸν ἔφασκεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ,
ὅπως αὐτὸν ὑπομνήσει ὅτι βασιλέα προκρίνας αὐτὸν
ἁπάντων ὁ θεὸς ἀπέδειξε, καὶ διὰ τοῦτο πείθεσθαι καὶ
κατήκοον αὐτῷ γίνεσθαι, ὡς αὐτοῦ μὲν ἔχοντος τὴν
τῶν ἐθνῶν ἡγεμονίαν, τοῦ δὲ θεοῦ καὶ τὴν κατ’ ἐκεί-
νου καὶ τῶν ὅλων πραγμάτων. λέγειν τοίνυν ἔφασκε
τὸν θεόν, ⟨132⟩ ἐπεὶ πολλὰ κακὰ τοὺς Ἑβραίους Ἀμα-
ληκῖται διέθηκαν κατὰ τὴν ἔρημον, ὅτ’ ἐξελθόντες ἀπ’

§ 129 — 1 Reg. XIV 49.

θεὸς αὐτοῖς καὶ συγχωρεῖ βαδίσασιν ἐπὶ τὸ στρατ
πεδον τῶν ἐχθρῶν διαφθεῖραι τοὺς ἐν αὐτῷ τυγχ
νοντας. ⟨123⟩ εἰπόντος δὲ τοῦ ἱερέως μὴ ἀποκρίνεσθ
τὸν θεόν, 'ἀλλ' οὐ δίχα αἰτίας τινός' εἶπεν ὁ Σάουλ
'πυνθανομένοις ἡμῖν φωνὴν οὐ δίδωσιν ὁ θεός,
πρότερον αὐτὸς προυμήνυσε πάντα καὶ μηδ' ἐπερωτῶσ
ἔφθασε λέγων, ἀλλ' ἔστι τι λανθάνον ἐξ ἡμῶν ἁμά
τημα πρὸς αὐτὸν αἴτιον τῆς σιωπῆς. ⟨124⟩ καὶ ὄμνυ
γε τοῦτον αὐτὸν ἦ μήν, κἂν ὁ παῖς ὁ ἐμὸς Ἰωνάθ
ᾖ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο ἐργασάμενος, ἀποκτενεῖν αὐτ
καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἱλάσεσθαι ὡς ἂν εἰ καὶ παρ' ἀλλ
τρίου καὶ μηδὲν ἐμοὶ προσήκοντος τὴν ὑπὲρ αὐτ
δίκην ἀπελάμβανον.' ⟨125⟩ τοῦ δὲ πλήθους τοῦ
ποιεῖν ἐπιβοήσαντος, παραχρῆμα πάντας ἵστησιν εἰς ἕν
τόπον, ἵσταται δὲ καὶ αὐτὸς σὺν τῷ παιδὶ κατ' ἄλλ
μέρος, καὶ κλήρῳ τὸν ἡμαρτηκότα μαθεῖν ἐπεζήτει. κ
λαγχάνει δοκεῖν οὗτος εἶναι Ἰωνάθης. ⟨126⟩ ἐπερ
τώμενος δ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς τί πεποίηκε καὶ πεπλ
μέληκε καὶ τί παρὰ τὸν βίον οὐκ ὀρθῶς οὐδ'
αὐτῷ διαπραξαμένῳ συνέγνωκε, 'πάτερ' εἶπεν
μὲν οὐδέν,' ὅτι δὲ χθὲς ἀγνοῶν τὴν ἀρὰν αὐ
τὸν ὅρκον μεταξὺ διώκων τοὺς πολεμίους ἐγεύ
ρίου. Σάουλος δ' ἀποκτενεῖν αὐτὸν ὄμνυσ
γενέσεως καὶ τῆς φύσεως τῶν φίλτρων πρ
ὅρκον. ⟨127⟩ ὁ δ' οὐ καταπλήττεται τὴ
θανάτου, παραστησάμενος δ' εὐγενῶς
νως 'οὐδ' ἐγώ σε' φησίν 'ἱκετεύσω
πάτερ· ἥδιστος δέ μοι ὁ θάνατος ὑπέρ
βείας γινόμενος καὶ ἐπὶ
παραμύθιον τὸ καταλιπε

§ 123 = 1 Reg. XIV

θεὸς αὐτοῖς καὶ συγχωρεῖ βαδίσασιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν διαφθεῖραι τοὺς ἐν αὐτῷ τυγχάνοντας. ⟨123⟩ εἰπόντος δὲ τοῦ ἱερέως μὴ ἀποκρίνεσθαι τὸν θεόν, 'ἀλλ' οὐ δίχα αἰτίας τινός' εἶπεν ὁ Σάουλος 'πυνθανομένοις ἡμῖν φωνὴν οὐ δίδωσιν ὁ θεός, ὃς πρότερον αὐτὸς προυμήνυσε πάντα καὶ μηδ' ἐπερωτῶσιν ἔφθασε λέγων, ἀλλ' ἔστι τι λανθάνον ἐξ ἡμῶν ἁμάρτημα πρὸς αὐτὸν αἴτιον τῆς σιωπῆς. ⟨124⟩ καὶ ὄμνυμί γε τοῦτον αὐτὸν ἦ μήν, κἂν ὁ παῖς ὁ ἐμὸς Ἰωνάθης ᾖ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο ἐργασάμενος, ἀποκτενεῖν αὐτὸν καὶ τὸν θεὸν οὕτως ἱλάσεσθαι ὡς ἂν εἰ καὶ παρ' ἀλλοτρίου καὶ μηδὲν ἐμοὶ προσήκοντος τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην ἀπελάμβανον.' ⟨125⟩ τοῦ δὲ πλήθους τοῦτο ποιεῖν ἐπιβοήσαντος, παραχρῆμα πάντας ἵστησιν εἰς ἕνα τόπον, ἵσταται δὲ καὶ αὐτὸς σὺν τῷ παιδὶ κατ' ἄλλο μέρος, καὶ κλήρῳ τὸν ἡμαρτηκότα μαθεῖν ἐπεζήτει. καὶ λαγχάνει δοκεῖν οὗτος εἶναι Ἰωνάθης. ⟨126⟩ ἐπερωτώμενος δ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς τί πεποίηκε καὶ πεπλημμέληκε καὶ τί παρὰ τὸν βίον οὐκ ὀρθῶς οὐδ' ὁσίως αὐτῷ διαπραξαμένῳ συνέγνωκε, 'πάτερ' εἶπεν, 'ἄλλο μὲν οὐδέν,' ὅτι δὲ χθὲς ἀγνοῶν τὴν ἀρὰν αὐτοῦ καὶ τὸν ὅρκον μεταξὺ διώκων τοὺς πολεμίους ἐγεύσατο κηρίου. Σάουλος δ' ἀποκτενεῖν αὐτὸν ὄμνυσι, καὶ τῆς γενέσεως καὶ τῆς φύσεως τῶν φίλτρων προτιμήσας τὸν ὅρκον. ⟨127⟩ ὁ δ' οὐ καταπλήττεται τὴν ἀπειλὴν τοῦ θανάτου, παραστησάμενος δ' εὐγενῶς καὶ μεγαλοφρόνως 'οὐδ' ἐγώ σε' φησίν 'ἱκετεύσω φείσασθαί μου, πάτερ· ἥδιστος δέ μοι ὁ θάνατος ὑπέρ τε τῆς σῆς εὐσεβείας γινόμενος καὶ ἐπὶ νίκῃ λαμπρᾷ· μέγιστον γὰρ παραμύθιον τὸ καταλιπεῖν Ἑβραίους Παλαιστινῶν κε-

§ 123 — 1 Reg. XIV 36.

κρατηκότας.’ ⟨128⟩ ἐπὶ τούτοις ὁ λαὸς πᾶς ἤλγησε καὶ συνέπαθεν, ὤμοσέ τε μὴ περιόψεσθαι τὸν αἴτιον τῆς νίκης Ἰωνάθην ἀποθανόντα. καὶ τὸν μὲν οὕτως ἐξαρπάζουσι τῆς τοῦ πατρὸς ἀρᾶς, αὐτοὶ δ’ εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ νεανίσκου ποιοῦνται τῷ θεῷ ὥστ’ αὐτὸν ἀπολῦσαι τοῦ ἁμαρτήματος.

⟨129⟩ καὶ ὁ Σάουλος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ὑπε- 6
στρεψε, διαφθείρας ὡσεὶ μυριάδας ἓξ τῶν πολεμίων. βασιλεύει δ’ εὐτυχῶς, καὶ τὰ πλησιόχωρα τῶν ἐθνῶν πολεμήσας χειροῦται τό τε Ἀμμανιτῶν καὶ Μωαβιτῶν καὶ Παλαιστινούς, Ἰδουμαίους τε καὶ Ἀμαληκίτας καὶ τὸν βασιλέα τῆς Σωβᾶς. ἦσαν δὲ παῖδες αὐτῷ τρεῖς μὲν ἄρρενες, Ἰωνάθης καὶ Ἰεσοῦς καὶ Μέλχισος, θυγατέρες δὲ Μερόβη καὶ Μιχάλα. στρατηγὸν δ’ εἶχε τὸν τοῦ θείου παῖδα Ἀβέννηρον· ⟨130⟩ Νῆρος δ’ ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο. Νῆρος δὲ καὶ Κεῖσος ὁ Σαούλου πατὴρ ἀδελφοὶ ἦσαν, υἱοὶ δ’ Ἀβιήλου. ἦν δὲ καὶ πλῆθος ἁρμάτων Σαούλῳ καὶ ἱππέων· οὓς δὲ πολεμήσειε, νικήσας ἀπηλλάττετο, καὶ τοὺς Ἑβραίους εἰς εὐπραγίαν καὶ μέγεθος εὐδαιμονίας προηγάγετο, καὶ τῶν ἄλλων ἀπέδειξεν ἐθνῶν δυνατωτέρους. τῶν δὲ νέων τοὺς δὴ μεγέθει καὶ κάλλει διαφέροντας φύλακας τοῦ σώματος ἐποιεῖτο.

⟨131⟩ Σαμούηλος δὲ παραγενόμενος πρὸς τὸν 7
Σάουλον πεμφθῆναι πρὸς αὐτὸν ἔφασκεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως αὐτὸν ὑπομνήσει ὅτι βασιλέα προκρίνας αὐτὸν ἁπάντων ὁ θεὸς ἀπέδειξε, καὶ διὰ τοῦτο πείθεσθαι καὶ κατήκοον αὐτῷ γίνεσθαι, ὡς αὐτοῦ μὲν ἔχοντος τὴν τῶν ἐθνῶν ἡγεμονίαν, τοῦ δὲ θεοῦ καὶ τὴν κατ’ ἐκείνου καὶ τῶν ὅλων πραγμάτων. λέγειν τοίνυν ἔφασκε τὸν θεόν, ⟨132⟩ ἐπεὶ πολλὰ κακὰ τοὺς Ἑβραίους Ἀμαληκῖται διέθηκαν κατὰ τὴν ἔρημον, ὅτ’ ἐξελθόντες ἀπ’

§ 129 — 1 Reg. XIV 49.

Αἰγύπτου εἰς τὴν νῦν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς ἐστέλλοντο χώραν, κελεύω πολέμῳ τιμωρησάμενον τοὺς Ἀμαληκίτας καὶ κρατήσαντα μηδέν' αὐτῶν ὑπολιπεῖν, ⟨133⟩ *ἀλλὰ πάσης διεξελθεῖν ἡλικίας, ἀρξαμένους ἀπὸ γυναικῶν κτείνειν καὶ νηπίων, καὶ τοιαύτην ὑπὲρ ὧν τοὺς προγόνους ὑμῶν εἰργάσαντο τιμωρίαν ἀπολαβεῖν,. φείσασθαι δὲ μήθ' ὑποζυγίων μήτε τῶν ἄλλων βοσκημάτων εἰς ὠφέλειαν καὶ κτῆσιν ἰδίαν, ἅπαντα δ' ἀναθεῖναι τῷ θεῷ, καὶ τὸ Ἀμαλήκου ὄνομα ταῖς Μωυσέος κατακολουθήσαντ' ἐντολαῖς ἐξαλεῖψαι.'*

2 ⟨134⟩ ὁμολογεῖ *δὲ ποιήσειν Σάουλος τὰ προσταττόμενα, τὴν δὲ πειθαρχίαν τὴν πρὸς τὸν θεὸν οὐκ ἐν τῷ ποιήσασθαι τὴν πρὸς τοὺς Ἀμαληκίτας στρατείαν λογιζόμενος εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑτοιμότητα καὶ τὸ τάχος ἀναβολῆς οὐ προσούσης ἔτι μᾶλλον ἐμφανίζειν αὐτήν, ἀθροίζει τε πᾶσαν τὴν δύναμιν, καὶ ταύτην ἐξαριθμήσας ἐν Γαλγάλοις εὑρίσκει τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔξω τῆς Ἰούδα φυλῆς περὶ τετταράκοντα μυριάδας· ἥδε γὰρ ἡ φυλὴ καθ' αὐτήν ἐστι στρατιῶται τρισμύριοι.* ⟨135⟩ *Σάουλος δ' ἐμβαλὼν εἰς τὴν τῶν Ἀμαληκιτῶν χώραν ἐνέδρας πολλὰς καὶ λόχους περὶ τὸν χειμάρρουν τίθησιν, ὡς μὴ μόνον ἐκ τοῦ φανεροῦ μαχομένους αὐτοὺς κακῶς ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ μὴ προσδοκῶσι κατὰ τὰς* ὁδοὺς *ἐπιπίπτειν καὶ κυκλουμένους ἀναιρεῖν. καὶ δὴ συμβαλὼν αὐτοῖς εἰς μάχην τρέπεται τοὺς πολεμίους, καὶ διαφθείρει πάντας, φεύγουσιν ἐπακολουθῶν.* ⟨136⟩ *ὡς δ' ἐκεῖνο τοὔργον αὐτῷ κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προφητείαν ἐχώρησε, ταῖς πόλεσι τῶν Ἀμαληκιτῶν προσέβαλε, καὶ τὰς μὲν μηχανήμασι, τὰς δ' ὀρύγμασιν ὑπονόμοις καὶ τείχεσιν ἔξωθεν ἀντῳκοδομημένοις, τὰς δὲ*

§ 133 = 1 Reg. XV 3.

λιμῷ καὶ δίψει, τὰς δ' ἄλλοις τρόποις ἐκπολιορκήσας καὶ λαβὼν κατὰ κράτος, ἐπὶ σφαγὴν γυναικῶν καὶ νηπίων ἐχώρησεν, οὐδὲν ὠμὸν οὐδ' ἀνθρωπίνης σκληρότερον διαπράττεσθαι φύσεως ἡγούμενος, πρῶτον μὲν πολεμίους ταῦτα δρῶν, ἔπειτα προστάγματι θεοῦ, ᾧ τὸ μὴ πείθεσθαι κίνδυνον ἔφερε. ⟨137⟩ λαμβάνει δὲ καὶ τὸν βασιλέα τῶν ἐχθρῶν Ἄγαγον αἰχμάλωτον· οὗ θαυμάσας τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος σωτηρίας ἄξιον ἔκρινεν, οὐκέτι τοῦτο ποιῶν κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ, πάθει δὲ νικώμενος ἰδίῳ καὶ χαριζόμενος ἀκαίρως περὶ ὧν οὐκ εἶχεν ἀκίνδυνον ἐξουσίαν οἴκτῳ· ⟨138⟩ ὁ μὲν γὰρ θεὸς οὕτως ἐμίσησε τὸ τῶν Ἀμαληκιτῶν ἔθνος ὡς μηδὲ νηπίων φείσασθαι κελεῦσαι, πρὸς ἃ μᾶλλον ἔλεος γίνεσθαι πέφυκε, Σάουλος δ' αὐτὸν τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἡγεμόνα τῶν εἰς Ἑβραίους κακῶν ἔσωσε, τῆς μνήμης ὧν ἐπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ τοῦ πολεμίου κάλλος ἐπίπροσθεν ποιησάμενος. συνεξήμαρτε δ' αὐτῷ καὶ τὸ πλῆθος· ⟨139⟩ καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν βοσκημάτων ἐφείσαντο καὶ διήρπασαν, μὴ τηρεῖν αὐτὰ τοῦ θεοῦ κελεύσαντος, τά τ' ἄλλα χρήματα καὶ τὸν πλοῦτον ἐξεφόρησαν· εἰ δέ τι μὴ σπουδῆς ἄξιον ἦν ὥστε κεκτῆσθαι, διέφθειραν.

⟨140⟩ νικήσας δὲ Σάουλος ἅπαντας τοὺς ἀπὸ Πη- 3
λουσίου τῆς Αἰγύπτου καθήκοντας ἕως τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, διέφθειρε τὰ τῶν πολεμίων, παραλιπὼν τὸ τῶν Σικιμιτῶν ἔθνος· οὗτοι γὰρ ἐν τῇ Μαδιηνῇ χώρᾳ μέσοι κατῴκηνται. πρὸ δὲ τῆς μάχης πέμψας παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀναχωρεῖν, μὴ τοῖς Ἀμαληκίταις κοινωνήσωσι τῆς συμφορᾶς· συγγενεῖς γὰρ αὐτοὺς ὄντας Ῥαγουήλου τοῦ Μωυσέος πενθεροῦ σώζειν αἰτίαν ἔχειν.

§ 137 = 1 Reg. XV 8.

4 ⟨141⟩ καὶ Σάουλος μὲν ὡς μηδενὸς παρακούσας ὧν ὁ προφήτης ἐπέστειλε μέλλοντι τὸν πρὸς Ἀμαληκίτας ἐκφέρειν πόλεμον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ πᾶσιν ἐκείνοις ἀκριβῶς πεφυλαγμένοις νενικηκὼς τοὺς πολεμίους, οἴκαδε πρὸς αὐτὸν ὑπέστρεψε, χαίρων ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις· ⟨142⟩ ὁ δὲ θεὸς ἄχθεται ἐπί τε τῇ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀμαληκιτῶν σωτηρίᾳ καὶ τῇ τῶν βοσκημάτων διαρπαγῇ τοῦ πλήθους, ὅτι μὴ συγχωρήσαντος αὐτοῦ ταῦτ' ἐπράχθη· δεινὸν γὰρ ἡγεῖτο νικᾶν μὲν καὶ περιγίνεσθαι τῶν ἐχθρῶν ἐκείνου τὴν ἰσχὺν διδόντος αὐτοῖς, καταφρονεῖσθαι δὲ καὶ παρακούεσθαι μηδ' ὡς ἄνθρωπον βασιλέα. ⟨143⟩ μετανοεῖν οὖν ἔλεγε πρὸς τὸν προφήτην Σαμούηλον ἐπὶ τῷ χειροτονῆσαι βασιλέα τὸν Σάουλον, μηδὲν ὧν αὐτὸς κελεύει πράττοντα, τῇ δ' οἰκείᾳ βουλήσει χρώμενον. σφόδρα ταῦτ' ἀκούσας ὁ Σαμούηλος συνεχύθη, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς παρακαλεῖν ἤρξατο τὸν θεὸν καταλλάττεσθαι τῷ Σαούλῳ καὶ μὴ χαλεπαίνειν. ⟨144⟩ ὁ δὲ τὴν συγγνώμην οὐκ ἐπένευσεν εἰς τὸν Σάουλον αἰτουμένῳ τῷ προφήτῃ, λογισάμενος οὐκ εἶναι δίκαιον ἁμαρτήμασι χαρίζεσθαι παραίτησιν· οὐ γὰρ ἐξ ἄλλου τινὸς φύεσθαι μᾶλλον ἢ τοῦ καταμαλακίζεσθαι τοὺς ἀδικουμένους· θηρωμένους γὰρ δόξαν ἐπιεικείας καὶ χρηστότητος λανθάνειν αὐτοὺς ταῦτα γεννῶντας. ⟨145⟩ ὡς οὖν ἀπεῖπεν ὁ θεὸς τῇ τοῦ προφήτου δεήσει καὶ δῆλος ἦν μὴ μεταμελόμενος, ἅμ' ἡμέρᾳ Σαμούηλος εἰς Γάλγαλα παραγίνεται πρὸς Σάουλον. θεασάμενος δ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς προστρέχει, καὶ κατασπασάμενος 'τῷ θεῷ' φησίν 'εὐχαριστῶ, τῷ δόντι μοι τὴν νίκην·' ἅπαντα μέντοι γε τὰ κεκελευσμένα ὑπ' αὐτοῦ πεπρᾶχθαι. ⟨146⟩ Σαμούηλος

§ 141 = 1 Reg. XV 12.

δὲ πρὸς τοῦθ' ὑπολαβὼν 'πόθεν οὖν ἀκούω θρεμμάτων' εἶπε 'καὶ ὑποζυγίων βοῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ;' ὁ δὲ τὸν λαὸν ταῦτα εἰς θυσίας ἀπεκρίνατο τετηρηκέναι, τὸ μέντοι γε τῶν Ἀμαληκιτῶν γένος ἅπαν ἐξηφανίσθαι κατὰ τὴν ἐντολήν, καὶ περιλείπεσθαι ἄλλον μηδένα, πρὸς δ' αὐτὸν ἀγαγεῖν τηρήσαντα μόνον αὐτὸν τὸν βασιλέα, περὶ οὗ τί δεῖ ποιεῖν βουλεύσεσθαι πρὸς ἀλλήλους ἔφασκεν. ⟨147⟩ ὁ δὲ προφήτης οὐχὶ θυσίαις ἔλεγεν ἥδεσθαι τὸ θεῖον, ἀλλὰ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ δικαίοις· οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ τῇ βουλήσει καὶ ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ κατακολουθοῦντες καὶ μηδὲν ἄλλο πραχθήσεσθαι καλῶς ὑφ' ἑαυτῶν νομίζοντες ἢ ὅ τι ἂν ποιήσωσι τοῦ θεοῦ κεκελευκότος. καταφρονεῖσθαι γὰρ οὐχ ὅταν αὐτῷ μὴ θύῃ τις, ἀλλ' ὅταν ἀπειθεῖν αὐτῷ δοκῇ. ⟨148⟩ 'παρὰ δὲ τῶν οὐχ ὑποταττομένων οὐδ' ἀληθῆ καὶ μόνην τῷ θεῷ κεχαρισμένην θρησκευόντων θρησκείαν, οὔτ' ἂν πολλὰ καὶ πιμελῆ καταθύσωσιν ἱερεῖα, οὔτ' ἂν κόσμον ἀναθημάτων ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ πεποιημένων προσφέρωσι, δέχεται ταῦτ' εὐμενῶς, ἀλλ' ἀποστρέφεται καὶ δείγματα τῆς πονηρίας, οὐκ εὐσέβειαν ἡγεῖται. ⟨149⟩ τοῖς δ' ἓν καὶ μόνον τοῦθ' ὅ τι περ ἂν φθέγξηται καὶ κελεύσῃ ὁ θεὸς διὰ μνήμης ἔχουσι καὶ τεθνάναι μᾶλλον ἢ παραβῆναί τι τούτων αἱρουμένοις τέρπεται, καὶ οὐδὲ θυσίαν ἐπιζητεῖ παρ' αὐτῶν, καὶ παρὰ θυόντων δέ, κἂν ᾖ λιτά, τῆς πενίας ἥδιον τὴν τιμὴν ἢ παρὰ τῶν πλουσιωτάτων δεξιοῦται. ⟨150⟩ σὺ τοίνυν ἴσθι σαυτὸν δι' ὀργῆς ὄντα τῷ θεῷ· κατεφρόνησας γὰρ καὶ κατημέλησας ὧν ἐπέστειλε. πῶς οὖν οἴει τὴν θυσίαν ἂν αὐτὸν προσβλέπειν ἐξ ὧν κατέκρινεν ἀπολέσθαι γινομένην; πλὴν εἰ μὴ νομίζεις

§ 146 = 1 Reg. XV 14.

ὅμοιον ὀλέθρῳ τὸ θύεσθαι ταῦτα τῷ θεῷ. προσδόκα τοίνυν τὴν βασιλείαν ἀφαιρεθησόμενος καὶ τὴν ἐξουσίαν, ἀφ' ἧς ὁρμώμενος τοῦ παρασχόντος σοι θεοῦ ταύτην ἠμέλησας.' ⟨151⟩ Σάουλος δ' ἀδικεῖν ὡμολόγει καὶ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἠρνεῖτο· παραβῆναι γὰρ τὰς ἐντολὰς τοῦ προφήτου, κατὰ μέντοι γε δέος καὶ τὸν ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν φόβον μὴ κωλῦσαι διαρπάζοντας αὐτοὺς τὴν λείαν μηδ' ἐπισχεῖν. 'ἀλλὰ συγγίνωσκε καὶ πρᾶος ἴσθι·' φυλάξεσθαι γὰρ εἰς τοὐπιὸν ἁμαρτεῖν. παρεκάλει δὲ τὸν προφήτην ὑποστρέψαντα θυσίας χαριστηρίους ἐπιτελέσαι τῷ θεῷ. ὁ δέ (οὐ γὰρ ἑώρα τὸν θεὸν διαλλαττόμενον) ἀπῄει πρὸς ἑαυτόν. ⟨152⟩ Σάουλος δὲ κατασχεῖν βουλόμενος τὸν Σαμούηλον ἐλλαμβάνεται τῆς διπλοΐδος, καὶ βιαίας τῆς ὁλκῆς διὰ τὸ μεθ' ὁρμῆς ἀπιέναι τὸν Σαμούηλον γενομένης διασχίζει τὸ ἱμάτιον. ⟨153⟩ τοῦ δὲ προφήτου τὴν βασιλείαν οὕτως αὐτοῦ διασχισθῆναι φήσαντος καὶ λήψεσθαι ταύτην ἀγαθὸν καὶ δίκαιον (ἐμμένειν γὰρ τὸν θεὸν τοῖς περὶ αὐτοῦ κεκριμένοις, ὡς τοῦ μεταβάλλεσθαι καὶ στρέφειν τὴν γνώμην ἀνθρωπίνου πάθους ὄντος, οὐχὶ θείας ἰσχύος), ⟨154⟩ ὁ Σάουλος ἀσεβῆσαι μὲν ἔλεγεν, ἀγένητα δὲ ποιῆσαι τὰ πεπραγμένα μὴ δύνασθαι· τιμῆσαί γε μὴν αὐτὸν παρεκάλει, καὶ τοῦ πλήθους ὁρῶντος σὺν αὐτῷ παραγενόμενον τῷ θεῷ προσκυνῆσαι. δίδωσι δὲ τοῦτο Σαμούηλος αὐτῷ, καὶ συνελθὼν προσκυνεῖ τῷ θεῷ. ⟨155⟩ ἄγεται δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀμαληκιτῶν βασιλεὺς Ἄγαγος πρὸς αὐτόν. καὶ πυνθανομένου πῶς εἴη πικρὸς ὁ θάνατος, εἶπεν, 'ὡς σὺ πολλὰς μητέρας Ἑβραίων ἐπὶ τέκνοις ὀδύρεσθαι καὶ πένθος ἄγειν ἐποίησας, οὕτως ὀδυνήσεις ἐπὶ σαυτῷ διαφθαρέντι τὴν

§ 151 = 1 Reg. XV 24.

μητέρα.' καὶ κελεύει παραχρῆμα αὐτὸν ἐν Γαλγάλοις ἀποθανεῖν, καὶ αὐτὸς δ' εἰς Ἀρμαθὰν πόλιν ἀπαλλάττεται.

⟨156⟩ *Σάουλος δ' ὁ βασιλεὺς αἰσθόμενος ὧν* (ἂν) 8
πειραθείη κακῶν ἐχθρὸν αὐτῷ τὸν θεὸν κατασκευάσας, εἰς τὸ βασίλειον ἀναβαίνει Γαβᾶ (σημαίνει δὲ βουνὸν ἑρμηνευόμενον τοὔνομα), *καὶ μετ' ἐκείνην οὐκέτι τὴν ἡμέραν εἰς ὄψιν ἔρχεται τῷ προφήτῃ.* ⟨157⟩ *Σαμουήλῳ δὲ λυπουμένῳ περὶ αὐτοῦ παύσασθαι μὲν τῆς φροντίδος ἐκέλευσεν ὁ θεός, λαβόντι δὲ τὸ ἅγιον ἔλαιον εἰς Βηθλεέμην ἀπελθεῖν πόλιν πρὸς Ἰεσσαῖον παῖδα Ὠβήδου, καὶ χρῖσαι τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὃν ἂν αὐτὸς ἐπιδείξῃ βασιλέα γενησόμενον. ὃ δ' εὐλαβεῖσθαι φήσας μὴ τοῦτο μαθὼν Σάουλος ἀνέλῃ λοχήσας αὐτὸν ἢ καὶ φανερῶς, ὑποθεμένου τοῦ θεοῦ καὶ δόντος ἀσφαλείας ὁδὸν ἧκεν εἰς τὴν προειρημένην πόλιν.* ⟨158⟩ *καὶ πάντες αὐτὸν ἠσπάζοντό τε καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀφίξεως ἀνηρώτων. ἔλεγε δ' ἥκειν ἵνα θύσῃ τῷ θεῷ. ποιήσας οὖν τὴν θυσίαν, καλεῖ τὸν Ἰεσσαῖον μετὰ τῶν τέκνων ἐπὶ τὰ ἱερεῖα, καὶ θεασάμενος αὐτοῦ τὸν πρεσβύτατον τῶν υἱῶν εὐμεγέθη καὶ καλόν, εἴκασεν ἐκ τῆς εὐμορφίας τοῦτον εἶναι τὸν μέλλοντα βασιλεύειν.* ⟨159⟩ *διαμαρτάνει δὲ τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας· ἐπερωτήσαντι γὰρ αὐτὸν εἰ χρίσει τῷ ἐλαίῳ τὸν νεανίσκον ὃν αὐτὸς ἐτεθαυμάκει καὶ τῆς βασιλείας ἄξιον ἔκρινεν, οὐ ταὐτὰ βλέπειν ἀνθρώπους εἶπε καὶ θεόν.* ⟨160⟩ *'ἀλλὰ σὺ μὲν εἰς τὸ κάλλος ἀπιδὼν τοῦ νεανίσκου, καὶ δὴ τοῦτον ἡγεῖ ἄξιον τοῦ βασιλεύειν εἶναι, ἐγὼ δ' οὐ σωμάτων εὐμορφίας ἔπαθλον ποιοῦμαι τὴν βασιλείαν ἀλλὰ ψυχῶν ἀρετῆς, καὶ ζητῶ ὅστις ταύτην ἐστὶ τελέως εὐπρεπής, εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ πειθοῖ, ἐξ ὧν*

§ 156 = 1 Reg. XV 34.

τὸ τῆς ψυχῆς συνίσταται κάλλος, κατακεκοσμημένος.' ⟨161⟩ ταῦτα φράσαντος τοῦ θεοῦ, πάντας ἐκέλευσεν αὐτῷ τὸν Ἰεσσαῖον τοὺς υἱοὺς ἐπιδεῖξαι Σαμούηλος. ὃ δὲ πέντ' ἄλλους ἐποίησεν ἐλθεῖν, ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Ἐλίαβος, ὁ δεύτερος Ἀμινάδαβος, Σάμαλος ὁ τρίτος, ὁ τέταρτος Ναθανάηλος, καὶ Ῥάηλος ὁ πέμπτος ἐκαλεῖτο, ὁ δ' ἕκτος Ἄσαμος. ⟨162⟩ ἰδὼν δὲ καὶ τούτους ὁ προφήτης μηδὲν χείρους τοῦ πρεσβυτέρου ταῖς μορφαῖς, ἐπηρώτησε τὸν θεὸν τίνα τούτων αἱρεῖται βασιλέα. εἰπόντος δ' οὐδένα, πυνθάνεται τοῦ Ἰεσσαίου μὴ πρὸς τούτοις αὐτῷ καὶ ἄλλοι παῖδες εἰσί. ⟨163⟩ φήσαντος δ' εἶναι Δαυίδην τοὔνομα, ποιμαίνειν δὲ καὶ τῆς τῶν βοσκημάτων φυλακῆς ἐπιμελεῖσθαι, κελεύει καλεῖν αὐτὸν ἐν τάχει· κατακλιθῆναι γὰρ εἰς τὴν εὐωχίαν οὐκ εἶναι δυνατὸν αὐτοῖς ἐκείνου μὴ παρόντος. ⟨164⟩ ὡς δ' ἧκεν ὁ Δαυίδης μεταπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρός, παῖς ξανθὸς μὲν τὴν χρόαν γοργὸς δὲ τὰς ὄψεις καὶ καλὸς ἄλλως, 'οὗτός ἐστιν' εἰπὼν ἡσυχῇ πρὸς αὐτὸν Σαμούηλος 'ὁ βασιλεύειν ἀρέσας τῷ θεῷ,' κατακλίνεται μὲν αὐτός, κατακλίνει δ' ὑφ' αὐτὸν τὸν νεανίσκον καὶ τὸν Ἰεσσαῖον μετὰ καὶ τῶν παίδων. ⟨165⟩ ἔπειτα λαβὼν ὁρῶντος τοῦ Δαυίδου τὸ ἔλαιον ἀλείφει τ' αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ οὖς ἠρέμα λαλεῖ, καὶ σημαίνει τοῦθ' ὅτι βασιλεύειν αὐτὸν ὁ θεὸς ᾕρηται. παρῄνει δ' εἶναι δίκαιον καὶ κατήκοον αὐτοῦ τῶν προσταγμάτων· οὕτω γὰρ αὐτῷ παραμενεῖν τὴν βασιλείαν ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ τὸν οἶκον λαμπρὸν καὶ περιβόητον γενήσεσθαι, καταστρέψεσθαι δὲ καὶ Παλαιστινούς, καὶ οἷς ἂν ἔθνεσι πολεμῇ νικῶντα καὶ περιόντα τῇ μάχῃ κλέος ἀοίδιμον ζῶντά τε ἕξειν καὶ τοῖς μεθ' αὐτὸν ἀπολείψειν.

§ 161 = 1 Reg. XVI 8.

⟨166⟩ καὶ Σαμούηλος μὲν ἀπαλλάττεται ταῦτα παρ- 2
αινέσας, πρὸς δὲ τὸν Δαυίδην μεταβαίνει τὸ θεῖον καταλιπὸν τὸν Σάουλον. καὶ ὃ μὲν προφητεύειν ἤρξατο, τοῦ θείου πνεύματος εἰς αὐτὸν μετοικισαμένου, τὸν Σάουλον δὲ περιήρχετο πάθη τινὰ καὶ δαιμόνια πνιγμοὺς αὐτῷ καὶ στραγγάλας ἐπιφέροντα, ὡς τοὺς ἰατροὺς ἄλλην μὲν αὐτῷ θεραπείαν μὴ ἐπινοεῖν, εἰ δέ τις ἐστὶν ἐξᾴδειν δυνάμενος καὶ ψάλλειν ἐπὶ κινύρᾳ, τοῦτον ἐκέλευσαν ζητήσαντας, ὁπότ' αὐτῷ προσίοι τὰ δαιμόνια καὶ ταράττοι, ποιεῖν ὑπὲρ κεφαλῆς στάντα ψάλλειν καὶ τοὺς ὕμνους ἐπιλέγειν. ⟨167⟩ ὃ δ' οὐκ ἠμέλησεν, ἀλλὰ ζητεῖσθαι προσέταξε τοιοῦτον ἄνθρωπον. φήσαντος δέ τινος αὐτῷ τῶν παρόντων ἐν Βηθλεέμῃ πόλει τεθεᾶσθαι Ἰεσσαίου μὲν υἱόν, ἔτι παῖδα τὴν ἡλικίαν, εὐπρεπῆ δὲ καὶ καλόν, τά τ' ἄλλα σπουδῆς ἄξιον καὶ δὴ καὶ ψάλλειν εἰδότα καὶ ᾄδειν ὕμνους καὶ πολεμιστὴν ἄκρον, πέμψας πρὸς τὸν Ἰεσσαῖον ἐκέλευσεν ἀποστέλλειν αὐτῷ τὸν Δαυίδην τῶν ποιμνίων ἀποσπάσαντα· βούλεσθαι γὰρ αὐτὸν ἰδεῖν, περὶ τῆς εὐμορφίας καὶ ἀνδρείας ἀκούσας τοῦ νεανίσκου. ⟨168⟩ ὁ δὲ Ἰεσσαῖος πέμπει τὸν υἱὸν καὶ ξένια δοὺς κομίσαι τῷ Σαούλῳ. ἐλθόντι δ' ἥσθη, καὶ ποιήσας ὁπλοφόρον διὰ πάσης ἦγε τιμῆς. ἐξῄδετο γὰρ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν δαιμονίων ταραχήν, ὁπότ' αὐτῷ ταῦτα προσέλθοι, μόνος ἰατρὸς ἦν, λέγων τε τοὺς ὕμνους καὶ ψάλλων ἐν τῇ κινύρᾳ καὶ ποιῶν (ἐν) ἑαυτοῦ γίνεσθαι τὸν Σάουλον. ⟨169⟩ πέμπει τοίνυν πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς Ἰεσσαῖον, ἐᾶσαι παρ' αὐτῷ τὸν Δαυίδην κελεύων· ἥδεσθαι γὰρ αὐτῷ βλεπομένῳ καὶ παρόντι. τὸν δ' οὐκ ἀντειπεῖν τῷ Σαούλῳ, συνεχώρησε δὲ κατέχειν.

§ 166 = 1 Reg. XVI 13.

9 ⟨170⟩ χρόνοις δ' ὕστερον οὐ πολλοῖς οἱ Παλαιστινοὶ πάλιν συνελθόντες καὶ δύναμιν ἀθροίσαντες μεγάλην ἐπίασι τοῖς Ἰσραηλίταις, καὶ (τὸ) μεταξὺ Σωχοῦς καὶ Ἀζηκᾶς καταλαμβανόμενοι στρατοπεδεύονται. ἀντεπεξάγει δ' αὐτοῖς τὴν στρατιὰν καὶ Σάουλος, καὶ ἐπί τινος ὄρους στρατοπεδευσάμενος ἀναγκάζει τοὺς Παλαιστινοὺς τὸ μὲν πρῶτον στρατόπεδον καταλιπεῖν, ὁμοίως δ' ἐπί τινος ὄρους ἀντικρὺ τοῦ καταληφθέντος ὑπὸ τοῦ Σαούλου στρατοπεδεύσασθαι. ⟨171⟩ διέστησε δ' ἀπ' ἀλλήλων τὰ στρατόπεδα μέσος αὐλὼν τῶν ὀρῶν ἐφ' ὧν ἦν. καταβὰς οὖν τις τῶν ἐκ τοῦ Παλαιστινῶν στρατοπέδου, Γολιάθης ὄνομα, πόλεως δὲ Γίττης, ἀνὴρ παμμεγεθέστατος (ἦν γὰρ πήχεων τεττάρων καὶ σπιθαμῆς, ὅπλα τῇ φύσει τοῦ σώματος ἀναλογοῦντα περικείμενος· θώρακα μὲν γὰρ ἐνεδέδυτο σταθμὸν ἄγοντα πέντε χιλιάδας σίκλων, κόρυθα δὲ καὶ κνημῖδας χαλκᾶς, ὁποίας εἰκὸς ἦν ἀνδρὸς οὕτω παραδόξου τὸ μέγεθος σκεπάσαι τὰ μέλη, δόρυ δ' ἦν οὐ κοῦφον βάσταγμα δεξιᾶς, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτὸ αἴρων ἔφερεν, εἶχε δὲ καὶ λόγχην ἑξακοσίων σίκλων, εἵποντο δὲ πολλοὶ βαστάζοντες τὰ ὅπλα) — ⟨172⟩ στὰς τοίνυν ὁ Γολιάθης οὗτος μεταξὺ παρατάξεων βοήν τ' ἀφίησι μεγάλην, καὶ πρὸς τὸν Σάουλον καὶ τοὺς Ἑβραίους λέγει 'μάχης μὲν ὑμᾶς καὶ κινδύνων ἀπαλλάττω. τίς γὰρ ἀνάγκη τὴν στρατιὰν ὑμῶν συμπεσοῦσαν κακοπαθεῖν; ⟨173⟩ δότε δ' ὅστις ἐμοὶ μαχεῖται τῶν ὑμετέρων, καὶ βραβευθήσεται τὸ τοῦ πολέμου τέλος ἑνὶ τῷ νενικηκότι· δουλεύσουσι γὰρ ἐκεῖνοι τοῖς ἑτέροις ὧν ἂν ὁ νικήσας γένηται. πολὺ δὲ κρεῖττον, οἶμαι, καὶ σωφρονέστερον ἑνὸς κινδύνῳ λαβεῖν ὃ βούλεσθε ἢ τῷ πάντων.' ⟨174⟩

§ 170 = 1 Reg. XVII 1.

ταῦτ' εἰπὼν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ τῶν οἰκείων στρατόπεδον. τῇ δ' ἐχομένῃ πάλιν ἐλθὼν τοὺς αὐτοὺς ἐποιήσατο λόγους, καὶ μέχρι τετταράκονθ' ἡμερῶν οὐ διέλειπε προκαλούμενος ἐπὶ τοῖς προειρημένοις τοὺς πολεμίους, ὡς καταπλαγῆναι αὐτόν τε τὸν Σάουλον καὶ τὴν στρατιάν. καὶ παρετάττοντο μὲν ὡς εἰς μάχην, οὐκ ἤρχοντο δ' εἰς χεῖρας.

⟨175⟩ *τοῦ δὲ πολέμου συνεστηκότος τοῖς Ἑβραίοις* 2
καὶ τοῖς Παλαιστινοῖς, ὁ Σάουλος ἀπέλυσε τὸν Δαυίδην πρὸς τὸν πατέρα Ἰεσσαῖον, ἀρκούμενος αὐτοῦ τοῖς τρισὶν υἱοῖς, οὓς ἐπὶ συμμαχίαν καὶ τοὺς κινδύνους ἔπεμψεν. ⟨176⟩ *ὃ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ τὰ ποίμνια πάλιν καὶ τὰς νομὰς τῶν βοσκημάτων παραγίνεται, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔρχεται πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑβραίων πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομίσαι τε τοῖς ἀδελφοῖς ἐφόδια καὶ γνῶναι τί πράττουσι.* ⟨177⟩ *τοῦ δὲ Γολιάθου πάλιν ἐλθόντος καὶ προκαλουμένου καὶ ὀνειδίζοντος ὅτι μηδείς ἐστιν ἀνδρεῖος ἐν αὐτοῖς ὃς εἰς μάχην αὐτῷ τολμᾷ καταβῆναι, μεταξὺ τοῖς ἀδελφοῖς ὁμιλῶν ὁ Δαυίδης περὶ ὧν ἐπέστειλεν ὁ πατήρ, ἀκούσας βλασφημοῦντος τὴν στρατιὰν καὶ κακίζοντος τοῦ Παλαιστινοῦ ἠγανάκτησε, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ εἶπεν ἑτοίμως ἔχειν μονομαχῆσαι τῷ πολεμίῳ.* ⟨178⟩ *πρὸς τοῦθ' ὁ πρεσβύτατος τῶν ἀδελφῶν Ἐλίαβος ἐπέπληξεν αὐτῷ, τολμηρότερον παρ' ἡλικίαν καὶ ἀμαθῆ τοῦ προσήκοντος εἰπών, ἐκέλευσέ τε πρὸς τὰ ποίμνια καὶ τὸν πατέρα βαδίζειν. καταιδεσθεὶς δὲ τὸν ἀδελφὸν ὑπεχώρησεν, καὶ πρός τινας τῶν στρατιωτῶν ἀπελάλησεν ὅτι θέλοι μάχεσθαι τῷ προκαλουμένῳ.* ⟨179⟩ *δηλωσάντων δ' εὐθὺς τῷ Σαούλῳ τὴν τοῦ νεανίσκου*

§ 174 = 1 Reg. XVII 16.

προαίρεσιν, μεταπέμπεται αὐτὸν ὁ βασιλεύς. καὶ πυθομένου τί βούλεται καὶ λέγειν, ‘μὴ ταπεινόν’ εἶπεν ‘ἔστω τὸ φρόνημα, μηδ’ εὐλαβές, ὦ βασιλεῦ· καθαιρήσω γὰρ ἐγὼ τὴν ἀλαζονείαν τοῦ πολεμίου, χωρήσας αὐτῷ διὰ μάχης καὶ τὸν ὑψηλὸν καὶ μέγαν ὑπ’ ἐμαυτῷ βαλών. <180> γένοιτο μὲν ἂν αὐτὸς οὕτω καταγέλαστος, ἔνδοξον δὲ τὸ σὸν στράτευμα, εἰ μηδ’ ὑπ’ ἀνδρὸς πολεμεῖν ἤδη δυναμένου καὶ πιστευομένου παράταξιν καὶ μάχας, ἀλλ’ ὑπὸ παιδὸς ἔτι δοκοῦντος καὶ
3 ταύτην ἔχοντος τὴν ἡλικίαν ἀποθάνοι.’ <181> τοῦ δὲ Σαούλου τὸ μὲν τολμηρὸν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐψυχίαν θαυμάζοντος, οὐ θαρροῦντος δ’ ἐπ’ αὐτῷ διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλ’ ἀσθενέστερον εἶναι διὰ ταύτην πρὸς εἰδότα πολεμεῖν μάχεσθαι λέγοντος, ‘ταῦτ’’ εἶπε Δαυίδης ‘ἐπαγγέλλομαι τῷ θεῷ θαρρῶν ὄντι μετ’ ἐμοῦ· <182> πεπείραμαι γὰρ αὐτοῦ τῆς βοηθείας. λέοντα γὰρ ἐπελθόντα μού ποτε τοῖς ποιμνίοις καὶ ἁρπάσαντα ἄρνα διώξας καταλαμβάνω, καὶ τὸν μὲν ἄρνα ἐκ τοῦ στόματος ἐξαρπάζω τοῦ θηρός, αὐτὸν δ’ ὁρμήσαντα ἐπ’ ἐμὲ τῆς οὐρᾶς βαστάσας καὶ προσρήξας τῇ γῇ διαφθείρω. <183> ταὐτὸ δὲ καὶ ἄρκτον ἀμυνόμενος διατίθεμαι. νομιζέσθω δὴ καὶ ὁ πολέμιος ἐκείνων εἶναι τῶν θηρίων, ὀνειδίζων ἐκ πολλοῦ τὴν στρατιὰν καὶ βλασφημῶν ἡμῶν τὸν θεόν, ὃς αὐτὸν ὑποχείριον ἐμοὶ θήσει.
4 <184> τῇ προθυμίᾳ τοιγαροῦν καὶ τῇ τόλμῃ τοῦ παιδὸς ὅμοιον γενέσθαι τέλος παρὰ τοῦ θεοῦ Σάουλος εὐξάμενος, ‘ἄπιθι’ φησί ‘πρὸς τὴν μάχην.’ καὶ περιθεὶς αὐτῷ τὸν αὑτοῦ θώρακα καὶ περιζώσας τὸ ξίφος καὶ περικεφαλαίαν ἁρμόσας ἐξέπεμψεν. <185> ὁ δὲ Δαυίδης βαρυνόμενος ὑπὸ τῶν ὅπλων (οὐκ ἐγε-

§ 179 = 1 Reg. XVII 32.

γύμναστο γὰρ οὐδ' ἐμεμαθήκει φέρειν ὅπλα) 'ταῦτα μέν' εἶπεν, 'ὦ βασιλεῦ, σὸς ἔστω κόσμος τοῦ καὶ βαστάζειν δυναμένου, συγχώρησον δὲ ὡς δούλῳ σου καὶ ὡς ἐγὼ βούλομαι μαχεσθῆναι.' τίθησιν οὖν τὰ ὅπλα, καὶ τὴν βακτηρίαν ἀράμενος, καὶ πέντε λίθους ἐκ τοῦ χειμάρρου βαλὼν εἰς τὴν πήραν τὴν ποιμενικήν, καὶ σφενδόνην ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ φέρων, ἐπὶ τὸν Γολιάθην ἐπορεύετο. ⟨186⟩ καταφρονεῖ δ' οὕτως ἰδὼν αὐτὸν ὁ πολέμιος ἐρχόμενον, καὶ προσέσκωψεν ὡς οὐχ οἷα πρὸς ἄνθρωπον ὅπλα νενόμισται ταῦτ' ἔχων μέλλοι μάχεσθαι, οἷς δὲ κύνας ἀπελαύνομεν καὶ φυλαττόμεθα. μὴ αὐτὸν ἀντὶ ἀνθρώπου κύνα εἶναι δοκεῖ; ὃ δ' οὐχὶ τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ χείρω κυνὸς αὐτὸν νομίζειν ἀπεκρίνατο. κινεῖ δὲ πρὸς ὀργὴν τὸν Γολιάθην, καὶ ἀρὰς αὐτῷ τίθεται ἐκ τῆς προσηγορίας τοῦ θεοῦ, καὶ δώσειν ἠπείλησε τὰς σάρκας αὐτοῦ τοῖς ἐπιγείοις καὶ τοῖς μεταρσίοις διασπάσασθαι. ἀμείβεται δ' αὐτὸν ὁ Δαυίδης ⟨187⟩ 'σὺ μὲν ἐπέρχει μοι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ δόρατι καὶ θώρακι, ἐγὼ δὲ χωρῶν ἐπὶ σὲ τὸν θεὸν ὥπλισμαι, ὅς σέ τε καὶ τὴν πᾶσαν ὑμῶν στρατιὰν χερσὶ ταῖς ἡμετέραις διολέσει· καρατομήσω μὲν γάρ σε σήμερον, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα τοῖς ὁμοφύλοις κυσὶ παραβαλῶ, μαθήσονται δὲ πάντες ὅτι προέστηκεν Ἑβραίων τὸ θεῖον, καὶ ὅπλα ἡμῖν καὶ ἰσχὺς τοῦτ' ἔστι κηδόμενον, ἡ δ' ἄλλη παρασκευὴ καὶ δύναμις ἀνωφελὴς θεοῦ μὴ παρόντος.' ⟨188⟩ ὁ δὲ Παλαιστινὸς ὑπὸ βάρους τῶν ὅπλων εἰς ὠκύτητα καὶ δρόμον ἐμποδιζόμενος βάδην ἐπὶ τὸν Δαυίδην παραγίνεται, καταφρονῶν καὶ πεποιθὼς γυμνὸν ὁμοῦ καὶ παῖδα ἔτι τὴν ἡλικίαν ἀπόνως ἀναιρήσειν. ⟨189⟩ ἀπαντᾷ δ' ὁ νεανίσκος μετὰ συμ- 5

§ 185 = 1 Reg. XVII 39.

μάχου μὴ βλεπομένου τῷ πολεμίῳ· θεὸς δ' ἦν οὗτος. καὶ ἀνελόμενος ἐκ τῆς πήρας ὧν εἰς αὐτὴν κατέθηκεν ἐκ τοῦ χειμάρρου λίθον ἕνα, καὶ ἁρμόσας τῇ σφενδόνῃ, βάλλει τὸν Γολιάθην εἰς τὸ μέτωπον. καὶ διῆλθεν ἕως τοῦ ἐγκεφάλου τὸ βληθέν, ὡς εὐθὺς καρωθέντα πεσεῖν τὸν Γολιάθην ἐπὶ τὴν ὄψιν. ⟨190⟩ δραμὼν δ' ἐφίσταται τῷ πολεμίῳ κειμένῳ, καὶ τῇ ῥομφαίᾳ τῇ ἐκείνου, μάχαιραν οὐκ ἔχων αὐτός, ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ⟨191⟩ πεσὼν δ' ὁ Γολιάθης ἧττα καὶ φυγὴ γίνεται Παλαιστινοῖς· τὸν γὰρ δοκιμώτατον ἰδόντες ἐρριμμένον καὶ περὶ τῶν ὅλων δείσαντες οὐκέτι μένειν διέγνωσαν, ἀλλ' αἰσχρᾷ καὶ ἀκόσμῳ φυγῇ παραδόντες αὐτοὺς ἐξαρπάζειν τῶν κινδύνων ἐπειρῶντο. Σάουλος δὲ καὶ πᾶς ὁ τῶν Ἑβραίων στρατὸς ἀλαλάξαντες ἐκπηδῶσιν εἰς αὐτούς, καὶ πολλοὺς ἀποσφάττοντες διώκουσιν ἄχρι τῶν Γίττης ὁρίων καὶ τῶν πυλῶν τῶν Ἀσκάλωνος. ⟨192⟩ καὶ θνήσκουσι μὲν τῶν Παλαιστινῶν εἰς τρισμυρίους, δὶς δὲ τοσοῦτοι τραυματίαι γίνονται. Σάουλος δ' ὑποστρέψας εἰς στρατόπεδον αὐτῶν διαρπάζει τὸ χαράκωμα καὶ ἐνέπρησεν, τὴν δὲ κεφαλὴν τοῦ Γολιάθου Δαυίδης εἰς τὴν ἰδίαν σκηνὴν ἐκόμισε, καὶ τὴν ῥομφαίαν ἀνέθηκε τῷ θεῷ.

10 ⟨193⟩ φθόνον δὲ καὶ μῖσος τοῦ Σαούλου πρὸς αὐτὸν αἱ γυναῖκες ἐρεθίζουσιν· ὑπαντῶσαι γὰρ τῇ στρατιᾷ νικηφόρῳ μετὰ κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ παντοίας χαρᾶς ᾖδον αἱ μὲν γυναῖκες ὡς πολλὰς Σάουλος ἀπώλεσε Παλαιστινῶν χιλιάδας, αἱ παρθένοι δ' ὡς μυριάδας Δαυίδης ἀφανίσειε. ⟨194⟩ τούτων δ' ἀκούων ὁ βασιλεύς, ὡς τὸ μὲν ἔλαττον τῆς μαρτυρίας αὐτὸς λάβοι, τὸ δὲ τῶν μυριάδων πλῆθος ἀνατεθείη τῷ

§ 189 = 1 Reg. XVII 49.

νεανίσκῳ, καὶ λογισάμενος μηδὲν οὕτω μετὰ λαμπρὰν εὐφημίαν ἢ τὴν βασιλείαν ὑστερεῖν αὐτῷ, φοβεῖσθαι καὶ ὑποπτεύειν ἤρξατο τὸν Δαυίδην. ⟨195⟩ *καὶ τῆς μὲν πρώτης τάξεως, ἐπεὶ τῷ δέει πλησίον αὐτοῦ καὶ λίαν ἐγγὺς ἐδόκει (ἐποίησε γὰρ αὐτὸν ὁπλοφόρον), μεταστήσας ἀποδείκνυσι χιλίαρχον, δοὺς αὐτῷ χώραν ἀμείνονα μὲν σφαλερὰν δ', ὡς ἐνόμιζεν, αὐτῷ· ἐβούλετο γὰρ εἰς τοὺς πολεμίους αὐτὸν ἐκπέμπειν καὶ τὰς μάχας ὡς ἐν τοῖς κινδύνοις τεθνηξόμενον.*

⟨196⟩ *Δαυίδης δὲ πανταχοῦ τὸν θεὸν ἐπαγόμενος* 2
ὅποι ποτ' ἀφίκοιτο κατώρθου καὶ διευπραγῶν ἐδείκνυτο, ὡς δι' ὑπερβολὴν τῆς ἀνδρείας τόν τε λαὸν αὐτοῦ καὶ τὴν Σαούλου θυγατέρα, παρθένον ἔτ' οὖσαν, λαβεῖν ἔρωτα, καὶ τοῦ πάθους ὑπερκρατοῦς ὄντος γενέσθαι φανερὰν καὶ διαβληθῆναι πρὸς τὸν πατέρα. ⟨197⟩ *ὁ δ' ὡς ἀφορμῇ χρησόμενος τῆς ἐπὶ Δαυίδην ἐπιβουλῆς ἡδέως ἤκουσε, καὶ δώσειν προθύμως αὐτῷ τὴν παρθένον πρὸς τοὺς τὸν ἔρωτα μηνύσαντας αὐτῆς ἔφη, γενησόμενον ἀπωλείας καὶ κινδύνων αἴτιον αὐτῷ ληψομένῳ. ‘κατεγγυῶ’ γὰρ εἶπεν ‘αὐτῷ τὸν τῆς θυγατρός μου γάμον, ἂν ἑξακοσίας μοι κομίσῃ κεφαλὰς τῶν πολεμίων.* ⟨198⟩ *ὁ δὲ καὶ γέρως οὕτω λαμπροῦ προτεθέντος, καὶ βουλόμενος ἐπ' ἔργῳ παραβόλῳ καὶ ἀπίστῳ λαβεῖν κλέος, ὁρμήσει μὲν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν, διαφθαρήσεται δ' ὑπὸ τῶν Παλαιστινῶν, καὶ χωρήσει μοι τὰ κατ' αὐτὸν εὐπρεπῶς· ἀπαλλαγήσομαι γὰρ αὐτοῦ, δι' ἄλλων αὐτόν, ἀλλ' οὐχὶ δι' ἐμαυτοῦ κτείνας.’* ⟨199⟩ *διάπειραν δὴ τῆς τοῦ Δαυίδου διανοίας κελεύει τοὺς οἰκέτας λαμβάνειν πῶς ἔχει πρὸς τὸ γῆμαι τὴν κόρην. οἱ δ' ἤρξαντο διαλέγεσθαι πρὸς αὐτὸν ὅτι στέργει μὲν αὐτὸν*

§ 195 = 1 Reg. XVIII 13.

ὁ βασιλεὺς Σάουλος καὶ ὁ λαὸς ἅπας, βούλεται δ' αὐτῷ κηδεῦσαι τὴν θυγατέρα. ⟨200⟩ ὃ δέ 'μικρὸν ἄρ' ὑμῖν' εἶπε 'δοκεῖ γαμβρὸν γενέσθαι βασιλέως· ἐμοὶ δ' οὐχὶ τοιοῦτον φαίνεται, καὶ μάλιστα ὄντι ταπεινῷ καὶ δόξης καὶ τιμῆς ἀμοίρῳ.' Σάουλος δ', ἀγγειλάντων αὐτῷ τῶν οἰκετῶν τὰς τοῦ Δαυίδου ἀποκρίσεις, 'οὐ χρημάτων' ἔφη 'δεῖσθαί με φράζετε αὐτῷ οὐδ' ἕδνων (ἀπεμπολᾶν γάρ ἐστι τοῦτο τὴν θυγατέρα μᾶλλον ἢ συνοικίζειν), γαμβροῦ δ' ἀνδρείαν ἔχοντος καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἅπασαν, ἣν ὁρᾶν ὑπάρχουσαν αὐτῷ. ⟨201⟩ βούλεσθαι δή με παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀντὶ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς οὐ χρυσὸν οὐδ' ἄργυρον, οὐδ' ὅπως ταῦτ' ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς οἰκιῶν κομίσῃ, Παλαιστινῶν δὲ τιμωρίαν καὶ κεφαλὰς αὐτῶν ἑξακοσίας. ⟨202⟩ αὐτῷ τε γὰρ ἐμοὶ τούτων οὐδὲν ἂν οὔτε ποθεινότερον οὔτε λαμπρότερον οὔτε προτιμότερον δῶρον γένοιτο, τῇ τε παιδί μου πολὺ τῶν νενομισμένων ἕδνων ζηλωτότερον τὸ συνοικεῖν ἀνδρὶ τοιούτῳ καὶ μαρτυρουμένῳ τὴν τῶν πολεμίων ἧτταν.'

3 ⟨203⟩ κομισθέντων δὲ τούτων πρὸς τὸν Δαυίδην τῶν λόγων, ἡσθεὶς ἐπὶ τῷ τὸν Σάουλον ἐσπουδακέναι νομίζειν αὐτοῦ περὶ τὴν συγγένειαν, οὐδὲ βουλεύσασθαι περιμείνας, οὐδ' εἰ δυνατὸν ἢ δύσκολόν ἐστι τὸ προκείμενον ἔργον τῷ λογισμῷ περινοήσας, ὥρμησεν εὐθὺς μετὰ τῆς ἑταιρίας ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ γάμου κατηγγελμένην πρᾶξιν, καί (θεὸς γὰρ ἦν ὁ πάντα ποιῶν εὐμαρῆ καὶ δυνατὰ τῷ Δαυίδῃ) κτείνας πολλοὺς καὶ κεφαλὰς ἑξακοσίων ἀποτεμὼν ἧκε πρὸς τὸν βασιλέα, διὰ τῆς τούτων ἐπιδείξεως τὸν ἀντὶ τούτων γάμον ἀπαιτῶν. ⟨204⟩ Σάουλος δ' οὐκ ἔχων

§ 200 = 1 Reg. XVIII 23.

ἀναφυγὴν ἐκ τῶν ὑπεσχημένων (αἰσχρὸν γὰρ ὑπελάμβανεν ἢ ψεύσασθαι δοκεῖν, ἢ δι' ἐπιβουλήν, ἵν' ἀδυνάτοις ἐπιχειρῶν ὁ Δαυίδης ἐπαποθάνῃ, τὸν γάμον ἐπηγγέλθαι) δίδωσιν αὐτῷ τὴν θυγατέρα, Μιχάλαν ὀνόματι.

⟨205⟩ ἔμελλε δ' οὐκ ἐπὶ πολὺ τοῖς γεγενημένοις 11
ἐμμενεῖν Σάουλος ἄρα· ὁρῶν γὰρ τὸν Δαυίδην παρὰ τῷ θεῷ καὶ παρὰ τοῖς ὄχλοις εὐδοκιμοῦντα κατέδεισε, καὶ τὸν φόβον οὐκ ἔχων ἀποκρύψασθαι περὶ μεγάλων ὄντα, βασιλείας τε καὶ ζωῆς, ὧν καὶ θατέρου στερηθῆναι συμφορὰ δεινή, κτείνειν τὸν Δαυίδην διεγνώκει, καὶ προστάττει τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ Ἰωνάθῃ τε τῷ παιδὶ καὶ τοῖς πιστοτάτοις τῶν οἰκετῶν. ⟨206⟩ ὃ δὲ τὸν πατέρα τῆς ἐπὶ τῷ Δαυίδῃ μεταβολῆς θαυμάσας, οὐκ ἐπὶ μετρίοις ἀπὸ τῆς πολλῆς εὐνοίας ἀλλ' ἐπὶ θανάτῳ γενομένης, καὶ τὸν νεανίσκον ἀγαπῶν καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καταιδούμενος, λέγει πρὸς αὐτὸν τὸ τοῦ πατρὸς ἀπόρρητον καὶ τὴν προαίρεσιν. ⟨207⟩ συμβουλεύει μέντοι φυλάττεσθαι γενόμενον ἐκποδὼν τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν· αὐτὸς γὰρ ἀσπάσεσθαι τὸν πατέρα, καὶ τοῦ καιροῦ παραφανέντος αὐτῷ διαλεχθήσεσθαι περὶ αὐτοῦ, καὶ τὴν αἰτίαν μαθήσεσθαι καὶ ταύτην ἐκφαυλίσειν, ⟨208⟩ ὡς οὐ δεῖν ἐπ' αὐτῇ κτείνειν τοσαῦτα μὲν ἀγαθὰ τὸ πλῆθος ἐργασάμενον, εὐεργέτην δ' αὐτοῦ γεγενημένον, δι' ἃ καὶ συγγνώμην ἂν ἐπὶ τοῖς μεγίστος ἁμαρτήμασιν εἰκότως εὕρετο. 'δηλώσω δέ σοι τὴν τοῦ πατρὸς γνώμην.' Δαυίδης δὲ πεισθεὶς συμβουλίᾳ χρηστῇ ὑπεξίσταται τῆς τοῦ βασιλέως ὄψεως.
⟨209⟩ τῇ δ' ἐπιούσῃ πρὸς τὸν Σάουλον Ἰωνάθης ἐλ- 2
θών, ὡς ἱλαρόν τε καὶ χαίροντα κατέλαβεν, ἤρξατο

§ 204 = 1 Reg. XVIII 27.

λόγους αὐτῷ περὶ τοῦ Δαυίδου προσφέρειν. ‘τί καταγνοὺς αὐτοῦ μικρὸν ἢ μεῖζον ἀδίκημα, ὦ πάτερ, προσέταξας ἀνελεῖν ἄνδρα μέγα μὲν αὐτῷ πρὸς σωτηρίαν ὄφελος γεγενημένον, μεῖζον δὲ πρὸς τὴν Παλαιστινῶν τιμωρίαν, ⟨210⟩ ὕβρεως δὲ καὶ χλεύης ἀπαλλάξαντα τὸν Ἑβραίων λαόν, ἣν ἐπὶ τετταράκονθ’ ἡμέρας ὑπέμεινε, μόνον τολμῶντα ὑποστῆναι τὴν τοῦ πολεμίου πρόκλησιν, καὶ μετὰ ταῦτα κομίσαντα μὲν ὅσας ἐπετάχθη κεφαλὰς τῶν ἐχθρῶν, λαβόντα δ’ ἐπὶ τούτῳ γέρας τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν πρὸς γάμον, ὡς ἂν ἀλγεινὸς αὐτοῦ γένοιθ’ ἡμῖν ὁ θάνατος οὐ διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ μόνον ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συγγένειαν· συναδικεῖται γὰρ αὐτοῦ τῷ θανάτῳ καὶ ἡ σὴ θυγάτηρ, χηρείαν πρὶν ἢ τῆς συμβιώσεως εἰς ὄνησιν ἐλθεῖν μέλλουσα πειράζειν. ⟨211⟩ ταῦτα λογισάμενος μεταβολοῦ πρὸς τὸ ἡμερώτερον, καὶ μηδὲν ποιήσῃς κακὸν ἄνδρα πρῶτον μὲν ἡμᾶς εὐεργεσίαν μεγάλην εὐεργετήσαντα τὴν σὴν σωτηρίαν, ὅτε σοι τοῦ πονηροῦ πνεύματος καὶ τῶν δαιμονίων ἐγκαθεξομένων τὰ μὲν ἐξέβαλεν, εἰρήνην δ’ ἀπ’ αὐτῶν τῇ ψυχῇ σου παρέσχε, δεύτερον δὲ τὴν ἀπὸ τῶν πολεμίων ἐκδικίαν· αἰσχρὸν γὰρ τούτων ἐπιλελῆσθαι.’ ⟨212⟩ τούτοις παρηγορεῖται τοῖς λόγοις Σάουλος, καὶ μηδὲν ἀδικήσειν τὸν Δαυίδην ὄμνυσι τῷ παιδί· κρείττων γὰρ ὀργῆς καὶ φόβου δίκαιος λόγος. Ἰωνάθης δὲ μεταπεμψάμενος τὸν Δαυίδην σημαίνει τ’ αὐτῷ χρηστὰ καὶ σωτήρια τὰ παρὰ τοῦ πατρός, ἄγει τε πρὸς αὐτόν, καὶ παρέμενε τῷ βασιλεῖ Δαυίδης ὥσπερ ἔμπροσθεν.

3 ⟨213⟩ κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν τῶν Παλαιστινῶν στρατευσαμένων πάλιν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, πέμπει μετὰ στρατιᾶς τὸν Δαυίδην πολεμήσοντα τοῖς Παλαιστινοῖς.

§ 210 = 1 Reg. XIX 5.

καὶ συμβαλὼν πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτεινε, καὶ νικήσας ἐπάνεισι πρὸς τὸν βασιλέα. προσδέχεται δ' αὐτὸν ὁ Σάουλος οὐχ ὡς ἤλπισεν ἀπὸ τοῦ κατορθώματος, ἀλλ' ὑπὸ τῆς εὐπραγίας αὐτοῦ λυπηθεὶς ὡς ἐπισφαλέστερος αὐτὸς ἐκ τῶν ἐκείνου πράξεων γενόμενος. ⟨214⟩ ἐπεὶ δὲ πάλιν προσελθὸν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον ἐθορύβει πνεῦμα καὶ συνετάραττε, καλέσας εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ κατέκειτο, κατέχων τὸ δόρυ προσέταξε τῷ ψαλμῷ καὶ τοῖς ὕμνοις ἐξᾴδειν αὐτόν. ἐκείνου δὲ τὰ κελευσθέντα ποιοῦντος διατεινάμενος ἀκοντίζει τὸ δόρυ. καὶ τὸ μὲν προϊδόμενος ὁ Δαυίδης ἐξέκλινε, φεύγει δ' εἰς τὸν οἶκον τὸν αὐτοῦ, καὶ δι' ὅλης ἔμεινεν ἡμέρας αὐτόθι.

⟨215⟩ νυκτὸς δὲ πέμψας ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν αὐ- 4
τὸν ἄχρι τῆς ἕω φυλάττεσθαι, μὴ καὶ λάθῃ παντελῶς ἀφανὴς γενόμενος, ἵνα παραγενόμενος εἰς τὸ δικαστήριον καὶ κρίσει παραδοὺς ἀποκτείνῃ. Μιχάλα δ' ἡ γυνὴ Δαυίδου, θυγάτηρ δὲ τοῦ βασιλέως, τὴν τοῦ πατρὸς μαθοῦσα διάνοιαν τἀνδρὶ παρίσταται δειλὰς ἔχουσα τὰς περὶ αὐτοῦ ἐλπίδας, καὶ περὶ τῆς ἰδίας ψυχῆς ἀγωνιῶσα· οὐδὲ γὰρ αὐτὴ ζῆν ὑπομενεῖν ἐκείνου στερηθεῖσα. ⟨216⟩ 'καὶ μή σε' φησίν 'ἥλιος ἐνταυθοῖ καταλάβῃ· οὐ γὰρ ἔτ' ὄψεταί σε. φεῦγε δ', ἕως τοῦτό σοι δύναται παρασχεῖν ἡ παροῦσα νύξ, καὶ ποιήσειε δέ σοι ταύτην ὁ θεὸς μακροτέραν· ἴσθι γάρ, ἂν εὑρεθῇς ὑπὸ τοῦ πατρός, ἀπολούμενος.' ⟨217⟩ καὶ καθιμήσασα διὰ θυρίδος αὐτὸν ἐξέσωσεν. ἔπειτα σκεπάσασα τὴν κλίνην ὡς ἐπὶ νοσοῦντι, καὶ ὑποθεῖσα τοῖς περιβολαίοις ἧπαρ αἰγός, ἅμ' ἡμέρᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς πέμψαντος ἐπὶ τὸν Δαυίδην ὠχλῆσθαι διὰ τῆς νυκτὸς εἶπε τοῖς παροῦσιν, ἐπιδείξασα τὴν κλίνην κατακεκαλυμμένην καὶ τῷ πηδή-

§ 214 = 1 Reg. XIX 9.

ματι τοῦ ἥπατος σαλεύοντι τὴν ἐπιβολὴν πιστωσαμένη τὸ κατακείμενον τὸν Δαυίδην ἀσθμαίνειν. ⟨218⟩ ἀπαγγειλάντων δὲ τῶν πεμφθέντων ὅτι γένοιτο διὰ τῆς νυκτὸς ἀσθενέστερος, ἐκέλευσεν οὕτως ἔχοντα κομισθῆναι· βούλεσθαι γὰρ αὐτὸν ἀνελεῖν. ἐλθόντες δὲ καὶ ἀνακαλύψαντες τὴν κλίνην καὶ τὸ σόφισμα τῆς γυναικὸς εὑρόντες ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ. ⟨219⟩ μεμφομένου δὲ τοῦ πατρὸς αὐτὴν ὅτι σώσειε μὲν τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ κατασοφίσαιτο δ' αὐτόν, ἀπολογίαν σκήπτεται πιθανήν. ἀπειλήσαντα γὰρ αὐτὴν ἀποκτενεῖν ἔφησε τυχεῖν ἐκ τοῦ δέους τῆς πρὸς τὸ σωθῆναι συνεργίας· ὑπὲρ ἧς συγγνῶναι καλῶς ἔχειν αὐτῇ, κατ' ἀνάγκην ἀλλὰ μὴ κατὰ προαίρεσιν γενομένης· 'οὐ γὰρ οὕτως' ἔλεγεν, 'οἶμαι, τὸν ἐχθρὸν ἐζήτεις ἀποκτεῖναι ὡς ἐμὲ σώζεσθαι.' καὶ συγγινώσκει μὲν τῇ κόρῃ Σάουλος. ⟨220⟩ ὁ δὲ Δαυίδης ἐκφυγὼν τὸν κίνδυνον ἧκε πρὸς τὸν προφήτην Σαμούηλον εἰς Ἀρμαθάν, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ τὴν τοῦ βασιλέως ἐδήλωσε, καὶ ὡς παρὰ μικρὸν ὑπ' αὐτοῦ τῷ δόρατι βληθεὶς ἀποθάνοι, μήτ' ἐν τοῖς πρὸς αὐτὸν κακὸς γενόμενος μήτ' ἐν τοῖς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγῶσιν ἄνανδρος, ἀλλ' ἐν ἅπασι μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἐπιτυχής. τοῦτο δ' ἦν αἴτιον Σαούλῳ τῆς πρὸς Δαυίδην ἀπεχθείας.

⟨221⟩ μαθὼν δ' ὁ προφήτης τὴν τοῦ βασιλέως ἀδικίαν καταλείπει μὲν τὴν πόλιν Ἀρμαθάν, ἀγαγὼν δὲ τὸν Δαυίδην ἐπί τινα τόπον, Γαλβαὰθ' ὄνομα, ἐκεῖ διέτριβε σὺν αὐτῷ. ὡς δ' ἀπηγγέλθη τῷ Σαούλῳ παρὰ τῷ προφήτῃ τυγχάνων ὁ Δαυίδης, πέμψας ὁπλίτας πρὸς αὐτὸν ἄγειν ἐκέλευσε συλλαβόντας. ⟨222⟩ οἱ δ' ἐλθόντες πρὸς τὸν Σαμούηλον καὶ καταλαβόντες προφητῶν

§ 218 = 1 Reg. XIX 15.

ἐκκλησίαν τοῦ θείου μεταλαμβάνουσι πνεύματος καὶ προφητεύειν ἤρξαντο. Σάουλος δ' ἀκούσας ἄλλους ἔπεμψεν ἐπὶ τὸν Δαυίδην, κἀκείνων ταὐτὸ τοῖς πρώτοις παθόντων πάλιν ἀπέστειλεν ἑτέρους· προφητευόντων δὲ καὶ τῶν τρίτων, τελευταῖον ὀργισθεὶς αὐτὸς ἐξώρμησεν. ⟨223⟩ ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἦν ἤδη, Σαμούηλος, πρὶν ἰδεῖν αὐτόν, προφητεύειν ἐποίησεν. ἐλθὼν δὲ πρὸς αὐτὸν Σάουλος ὑπὸ πολλοῦ πνεύματος ἐλαυνόμενος ἔκφρων γίνεται, καὶ τὴν ἐσθῆτα περιδύσας αὐτόν, καταπεσὼν ἔκειτο δι' ὅλης ἡμέρας τε καὶ νυκτός, Σαμουήλου τε καὶ Δαυίδου βλεπόντων.

⟨224⟩ Ἰωνάθης δ' ὁ Σαούλου παῖς, ἀφικομένου 6
πρὸς αὐτὸν ἐκεῖθεν Δαυίδου, καὶ περὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἀποδυρομένου ἐπιβουλῆς, καὶ λέγοντος ὡς οὐδὲν ἀδικήσας οὐδ' ἐξαμαρτὼν σπουδάζοιτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ φονευθῆναι, μήθ' αὐτῷ τοῦθ' ὑπονοοῦντι πιστεύειν παρεκάλει μήτε τοῖς διαβάλλουσιν, εἴ τινες ἄρ' εἰσὶν οἱ τοῦτο πράττοντες, ἀλλ' αὐτῷ προσέχειν καὶ θαρρεῖν· μηδὲν γὰρ τοιοῦτον ἐπ' αὐτῷ φρονεῖν τὸν πατέρα· φράσαι γὰρ ἂν αὐτῷ περὶ τούτου καὶ σύμβουλον παραλαβεῖν, τῇ κοινῇ γνώμῃ καὶ τἆλλα πράττοντα. ⟨225⟩ ὁ δ' ὤμνυεν ἦ μὴν οὕτως ἔχειν, καὶ πιστεύοντ' ἠξίου προνοεῖν αὐτοῦ μᾶλλον ἢ καταφρονοῦντ' ἐπ' ἀληθέσι τοῖς λόγοις τότ' ἀληθὲς ὑπολαβεῖν, ὅταν ἢ θεάσηται πεφονευμένον αὐτὸν ἢ πύθηται. μηδὲν λέγειν δ' αὐτῷ τὸν πατέρα περὶ τούτων ἔφασκεν, εἰδότα τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ διάθεσιν.

⟨226⟩ λυπηθεὶς δ' ἐφ' ὅτῳ πιστωσάμενος τὴν τοῦ 7
Σαούλου προαίρεσιν Ἰωνάθης οὐκ ἔπεισεν, ἐπηρώτα τίνος ἐξ αὐτοῦ βούλεται τυχεῖν. ὁ δὲ 'οἶδα γάρ' ἔφη 'πάντα

§ 222 = 1 Reg. XIX 21.

σε χαρίζεσθαί μοι καὶ παρέχειν ἐθέλοντα. νουμηνία μὲν εἰς τὴν ἐπιοῦσάν ἐστιν, ἔθος δ' ἔχω δειπνεῖν σὺν τῷ βασιλεῖ καθήμενος. ⟨227⟩ εἰ δή σοι δοκεῖ, πορευθεὶς ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ πεδίῳ λανθάνων διαμενῶ. σὺ δ' ἐπιζητήσαντος αὐτοῦ λέγε πορευθῆναί με εἰς τὴν πατρίδα Βηθλεέμην, ἑορτήν μου τῆς φυλῆς ἀγούσης, προστιθεὶς ὅτι σύ μοι συγκεχώρηκας. κἂν μέν, οἷον εἰκὸς καὶ σύνηθές ἐστι λέγειν ἐπὶ φίλοις ἀποδημοῦσιν, ἐπ' ἀγαθῷ βεβάδικεν εἴπῃ, ἴσθι μηδὲν ὕπουλον παρ' αὐτοῦ εἶναι μηδ' ἐχθρόν· ἂν δ' ὡς ἄλλως ἀποκρίνηται, τοῦτ' ἔσται τεκμήριον τῶν κατ' ἐμοῦ βεβουλευμένων. ⟨228⟩ μηνύσεις δέ μοι τὴν διάνοιαν τὴν τοῦ πατρός, οἴκτῳ τε νέμων τοῦτο καὶ φιλίᾳ, δι' ἣν πίστεις τε παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἠξίωκας αὐτός τ' ἐμοὶ δοῦναι δεσπότης ὢν οἰκέτῃ σῷ. εἰ δ' εὑρίσκεις τι ἐν ἐμοὶ πονηρόν, αὐτὸς ἄνελε καὶ φθάσον τὸν πατέρα.'

8 *⟨229⟩ πρὸς δὲ τὸ τελευταῖον δυσχεράνας τῶν λόγων Ἰωνάθης ποιήσειν ταῦτ' ἐπηγγείλατο, κἄν τι σκυθρωπὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπέχθειαν ἐμφανίζον ἀποκρίνηται, μηνύσειν. ἵνα δ' αὐτῷ θαρρῇ μᾶλλον, ἐξαγαγὼν αὐτὸν εἰς ὕπαιθρον καὶ καθαρὸν ἀέρα οὐδὲν παρήσειν ὑπὲρ τῆς Δαυίδου σωτηρίας ὤμνυε. ⟨230⟩ 'τὸν γὰρ θεόν' εἶπε 'τοῦτον, ὃν πολὺν ὁρᾷς καὶ πανταχοῦ κεχυμένον, καὶ πρὶν ἑρμηνεῦσαί με τοῖς λόγοις τὴν διάνοιαν ἤδη μου ταύτην εἰδότα, μάρτυρα ποιοῦμαι τῶν πρὸς σὲ συνθηκῶν, ὡς οὐκ ἀνήσω τὸν πατέρα πολλάκις αὐτοῦ τῆς προαιρέσεως διάπειραν λαμβάνων πρὶν ἢ καταμαθεῖν ἥτις ἐστὶ καὶ παρὰ τοῖς ἀπορρήτοις αὐτοῦ τῆς ψυχῆς γενέσθαι. ⟨231⟩ καταμαθὼν δ' οὐκ ἀποκρύψομαι, καταμηνύσω δὲ πρὸς σὲ καὶ πρᾷον ὄντα*

§ 227 = 1 Reg. XX 6.

καὶ δυσμενῶς διακείμενον. οἶδε δ' αὐτὸς ὁ θεὸς πῶς αὐτὸν εἶναι μετὰ σοῦ διὰ παντὸς εὔχομαι· ἔστι μὲν γὰρ νῦν, καὶ οὐκ ἀπολείψει σε, ποιήσει δὲ τῶν ἐχθρῶν, ἐάν θ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ᾖ ἐάν τ' ἐγώ, κρείττονα. ⟨232⟩ σὺ μόνον μνημόνευε τούτων, κἂν ἀποθανεῖν μοι γένηται, τὰ τέκνα μου σῶζε, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν παρόντων μοι ἀμοιβὴν εἰς ἐκεῖνα κατάθου.' ταῦτ' ἐπομόσας ἀπολύει τὸν Δαυίδην, εἴς τινα τόπον ἀπελθεῖν τοῦ πεδίου φράσας, ἐν ᾧ γυμναζόμενος διετέλει. γνοὺς γὰρ τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς ἥξειν πρὸς αὐτὸν ἔφησεν ἐκεῖ, μόνον ἐπαγόμενος παῖδα. ⟨233⟩ 'κἂν τρί' ἀκόντια βαλὼν ἐπὶ τὸν σκοπὸν κομίσαι τῷ παιδὶ προστάττω τὰ ἀκόντια' (κεῖσθαι γὰρ ἔμπροσθεν αὐτοῦ), 'γίνωσκε μηδὲν εἶναι φαῦλον παρὰ τοῦ πατρός· ἂν δὲ τἀναντία τούτων ἀκούσῃς μου λέγοντος, καὶ τἀναντία παρὰ τοῦ βασιλέως προσδόκα. ⟨234⟩ τῆς μέντοι γε ἀσφαλείας τεύξει παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐδὲν μὴ πάθῃς ἄτοπον. ὅπως δὲ μνησθῇς τούτων παρὰ τὸν τῆς εὐπραγίας καιρὸν σκόπει, καὶ τοῖς υἱοῖς μου γενοῦ χρήσιμος.'

Δαυίδης μὲν οὖν ταύτας λαβὼν παρ' Ἰωνάθου τὰς 9
πίστεις, εἰς τὸ συγκείμενον ἀπηλλάγη χωρίον· ⟨235⟩ τῇ δ' ἐχομένῃ (νουμηνία δ' ἦν) αγνεύσας, ὡς ἔθος εἶχεν, ὁ βασιλεὺς ἧκεν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ παρακαθεσθέντων αὐτῷ τοῦ μὲν παιδὸς Ἰωνάθου ἐκ δεξιῶν Ἀβεννήρου δὲ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐκ τῶν ἑτέρων, ἰδὼν τὴν τοῦ Δαυίδου καθέδραν κενὴν ἡσύχασεν, ὑπονοήσας οὐ καθαρεύσαντα αὐτὸν ἀπὸ συνουσίας ὑστερεῖν. ⟨236⟩ ὡς δὲ καὶ τῇ δευτέρᾳ τῆς νουμηνίας οὐ παρῆν, ἐπυνθάνετο παρὰ τοῦ παιδὸς Ἰωνάθου ὅ τι καὶ τῇ παρελθούσῃ καὶ ταύτῃ τοῦ δείπνου καὶ τῆς ἑστιάσεως ὁ τοῦ Ἰεσσαίου

§ 232 = 1 Reg. XX 15.

παῖς ἀπολέλειπται. ὃ δὲ πεπορεῦσθαι κατὰ τὰς συνθήκας ἔφησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, τῆς φυλῆς ἑορτὴν ἀγούσης, ἐπιτρέψαντος αὐτοῦ· παρακαλέσαι μέντοι καὶ αὐτὸν ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θυσίαν. 'κἂν συγχωρῇς' φησίν, 'ἀπέρχομαι· ⟨237⟩ τὴν γὰρ εὔνοιάν μου τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπίστασαι.' τότε τὴν πρὸς Δαυίδην τοῦ πατρὸς Ἰωνάθης ἐπέγνω δυσμένειαν, καὶ τρανῶς τὴν ὅλην αὐτοῦ βούλησιν εἶδεν. οὐ γὰρ κατέσχε τὴν ὀργὴν Σάουλος, ἀλλὰ βλασφημῶν ἐξ αὐτομόλων γεγεννημένον καὶ πολέμιον ἀπεκάλει, καὶ κοινωνὸν τοῦ Δαυίδου καὶ συνεργὸν ἔλεγε, καὶ μήτ' αὐτὸν αἰδεῖσθαι μήτε τὴν μητέρα αὐτοῦ, ταῦτα φρονοῦντα, καὶ μὴ βουλόμενον πεισθῆναι τοῦθ', ὅτι μέχρι περίεστι Δαυίδης ἐπισφαλῶς αὐτοῖς τὰ τῆς βασιλείας ἔχει. 'μετάπεμψαι τοιγαροῦν αὐτόν' ἔφησεν, 'ἵνα δῷ δίκην.' ⟨238⟩ ὑποτυχόντος δ' Ἰωνάθου 'τί δ' ἀδικοῦντα κολάσαι θέλεις;' οὐκέτ' εἰς λόγους καὶ βλασφημίας τὴν ὀργὴν ὁ Σάουλος ἐξήνεγκεν, ἀλλ' ἁρπάσας τὸ δόρυ ἀνεπήδησεν ἐπ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι θέλων. καὶ τὸ μὲν ἔργον οὐκ ἔδρασε διακωλυθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων, φανερὸς δ' ἐγένετο τῷ παιδὶ μισῶν τὸν Δαυίδην καὶ διαχρήσασθαι ποθῶν, ὡς παρὰ μικρὸν δι' ἐκεῖνον αὐτόχειρ καὶ τοῦ παιδὸς γεγονέναι.

10 ⟨239⟩ καὶ τότε μὲν ὁ τοῦ βασιλέως παῖς ἐκπηδήσας ἀπὸ τοῦ δείπνου, καὶ μηδὲν ὑπὸ λύπης προσενέγκασθαι δυνηθείς, κλαίων ἑαυτὸν μὲν τοῦ παρὰ μικρὸν ἀπολέσθαι, τοῦ κατακεκρίσθαι δ' ἀποθανεῖν Δαυίδην, διενυκτέρευσεν. ἅμα δ' ἡμέρᾳ πρὸ τῆς πόλεως εἰς τὸ πεδίον ὡς γυμνασόμενος μέν, δηλώσων δὲ τῷ φίλῳ τὴν τοῦ πατρὸς διάθεσιν, ὡς συνέθετο, πρόεισι. ⟨240⟩ ποιήσας δ' ὁ Ἰωνάθης τὰ συγκείμενα τὸν μὲν ἑπόμενον

§ 237 = 1 Reg. XX 30.

ἀπολύει εἰς τὴν πόλιν παῖδα, ὁ δ' ἐν ἐρημίᾳ τῷ Δαυίδῃ παρῆλθεν εἰς ὄψιν αὐτῷ καὶ λόγους. ἀναφανεὶς δ' οὗτος πίπτει πρὸ τῶν Ἰωνάθου ποδῶν, καὶ προσκυνῶν σωτῆρα αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ἀπεκάλει. 〈241〉 *ἀνίστησι δ' ἀπὸ τῆς γῆς αὐτόν, καὶ περιπλακέντες ἀλλήλοις μακρά τ' ἠσπάζοντο καὶ δεδακρυμένα, τήν θ' ἡλικίαν ἀποθρηνοῦντες αὐτῶν καὶ τὴν ἐφθονημένην ἑταιρίαν καὶ τὸν μέλλοντα διαχωρισμόν, ὃς οὐδὲν αὐτοῖς ἐδόκει θανάτου διαφέρειν. μόλις δ' ἐκ θρήνων ἀνανήψαντες, καὶ μεμνῆσθαι τῶν ὅρκων ἀλλήλοις παρακελευσάμενοι, διελύθησαν.*

〈242〉 *Δαυίδης δὲ φεύγων τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἐξ* 12
αὐτοῦ θάνατον εἰς Ναβᾶν παραγίνεται πόλιν πρὸς Ἀχιμέλεχον τὸν ἀρχιερέα, ὃς ἐπὶ τῷ μόνον ἥκοντα ἰδεῖν καὶ μήτε φίλον σὺν αὐτῷ μήτ' οἰκέτην παρόντα ἐθαύμασε, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ μηδέν' εἶναι σὺν αὐτῷ μαθεῖν ἤθελεν. 〈243〉 *ὁ δὲ πρᾶξιν ἀπόρρητον ἐπιταγῆναι πρὸς τοῦ βασιλέως ἔφησεν, εἰς ἣν συνοδίας αὐτῷ βουλομένῳ λαθεῖν οὐκ ἔδει· 'τοὺς μέντοι θεράποντας εἰς τόνδε μοι τὸν τόπον ἀπαντᾶν προσέταξα.' ἠξίου δὲ λαβεῖν ἐφόδια· φίλου γὰρ αὐτὸν ποιήσειν ἔργον παρασχόντα καὶ πρὸς τὸ προκείμενον συλλαμβανομένου.* 〈244〉 *τυχὼν δὲ τούτων ᾔτει καὶ ὅπλον τι μετὰ χεῖρας, ῥομφαίαν ἢ δοράτιον. παρῆν δὲ καὶ Σαούλου δοῦλος γένει μὲν Σύρος, Δώηκος δ' ὄνομα, τὰς τοῦ βασιλέως ἡμιόνους νέμων. ὁ δ' ἀρχιερεὺς ἔχειν μὲν αὐτὸς οὐδὲν εἶπέ τι τοιοῦτον, εἶναι δὲ τὴν Γολιάθου ῥομφαίαν, ἣν ἀποκτείνας τὸν Παλαιστινὸν αὐτὸς ἀναθείη τῷ θεῷ.*
〈245〉 *λαβὼν δὲ ταύτην ὁ Δαυίδης ἔξω τῆς τῶν* 2
Ἑβραίων χώρας εἰς Γίτταν διέφυγε τὴν Παλαιστινῶν, ἧς Ἀγχοῦς ἐβασίλευεν. ἐπιγνωσθεὶς δ' ὑπὸ τῶν τοῦ βασι-

§ 241 = 1 Reg. XX 41.

λέως οἰκετῶν καὶ φανερὸς αὐτῷ γενόμενος, μηνυόντων ἐκείνων ὅτι Δαυίδης ὁ πολλὰς ἀποκτείνας Παλαιστινῶν μυριάδας εἴη, δείσας μὴ πρὸς αὐτοῦ θάνῃ καὶ τὸν κίνδυνον ὃν ἐξέφυγε παρὰ Σαούλου παρ' ἐκείνου πειράσῃ, προσποιεῖται μανίαν καὶ λύσσαν, ὡς ἀφρὸν κατὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ φερόμενον καὶ τἆλλα δ' ὅσα συνίστησι μανίαν πίστιν παρὰ τῷ τῶν Γιττῶν βασιλεῖ γενέσθαι τῆς νόσου. ⟨246⟩ *καὶ τοῖς οἰκέταις προσδυσχεράνας ὡς ἔκφρονα πρὸς αὐτὸν ἀγάγοιεν ἄνθρωπον, ἐκέλευσε τὸν Δαυίδην ὡς τάχος ἐκβάλλειν.*

3 ⟨247⟩ *διασωθεὶς δ' οὕτως ἐκ τῆς Γίττης εἰς τὴν Ἰούδα παραγίνεται φυλήν, καὶ ἐν τῷ πρὸς Ἀδουλλάμῃ πόλει σπηλαίῳ διατρίβων πέμπει πρὸς τοὺς ἀδελφούς, δηλῶν αὐτοῖς ἔνθα εἴη. οἱ δὲ μετὰ πάσης συγγενείας ἧκον πρὸς αὐτόν, καὶ τῶν ἄλλων δ' ὅσοις ἢ χρεία ἦν ἢ φόβος ἐκ Σαούλου τοῦ βασιλέως, συνερρύησαν πρὸς αὐτόν, καὶ ποιεῖν τὰ ἐκείνῳ δοκοῦντα ἑτοίμως ἔχειν ἔλεγον. ἐγένοντο δ' οἱ πάντες ὡσεὶ τετρακόσιοι.* ⟨248⟩ *θαρρήσας δ' ὡς καὶ χειρὸς αὐτῷ καὶ συνεργίας ἤδη προσγεγενημένης, ἀπάρας ἐκεῖθεν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν τῶν Μωαβιτῶν βασιλέα, καὶ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν προσδεξάμενον, ἕως ἂν γνῷ τὸ κατ' αὐτὸν τέλος ἔχειν παρεκάλει. κατανεύσαντος δ' αὐτοῦ τὴν χάριν, καὶ πάσης τοὺς γονεῖς τοῦ Δαυίδου τιμῆς, παρ' ὃν ἐτύγχανον παρ' αὐτῷ χρόνον, ἀξιώσαντος*
4 ⟨249⟩ *αὐτός, τοῦ προφήτου κελεύσαντος αὐτὸν τὴν μὲν ἐρημίαν ἐκλιπεῖν, πορευθέντα δ' εἰς τὴν κληρουχίαν τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν αὐτῇ διάγειν, πείθεται, καὶ παραγενόμενος εἰς Σάρην πόλιν ἐν αὐτῇ κατέμενε.* ⟨250⟩ *Σάουλος δ' ἀκούσας ὅτι μετὰ πλήθους ὀφθείη*

§ 245 = 1 Reg. XXI 10.

Δαυίδης, οὐκ εἰς τὸν τυχόντα θόρυβον καὶ ταραχὴν ἐνέπεσεν, ἀλλ' εἰδὼς τὸ φρόνημα τἀνδρὸς καὶ τὴν εὐτολμίαν οὐδὲν ἐξ αὐτοῦ μικρὸν ἀνακύψειν ἔργον, ὑφ' οὗ κλαύσεσθαι πάντως καὶ πονήσειν, ὑπενόησε. ⟨251⟩ καὶ συγκαλέσας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὴν φυλὴν ἐξ ἧς αὐτὸς ἦν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸν βουνὸν οὗ τὸ βασίλειον εἶχε, καὶ καθίσας ἐπ' Ἀρούρης (τόπος δ' ἦν τις οὕτω προσαγορευόμενος), τιμῆς πολιτικῆς περὶ αὐτὸν οὔσης καὶ τάξεως τῶν σωματοφυλάκων, λέγει πρὸς αὐτούς 'ἄνδρες ὁμόφυλοι, μέμνησθε εὖ οἶδ' ὅτι τῶν ἐμῶν εὐεργεσιῶν, ὅτι καὶ ἀγρῶν τινὰς ἐποίησα δεσπότας καὶ τιμῶν τῶν ἐν τῷ πλήθει καὶ τάξεων ἠξίωσα. ⟨252⟩ πυνθάνομαι τοιγαροῦν εἰ μείζονας τούτων δωρεὰς καὶ πλείονας παρὰ τοῦ Ἰεσσαίου παιδὸς προσδοκᾶτε. οἶδα γὰρ ὅτι πάντες ἐκείνῳ προστίθεσθε, τοὐμοῦ παιδὸς Ἰωνάθου αὐτοῦ τε οὕτω φρονήσαντος καὶ ὑμᾶς ταὐτὰ πείσαντος. ⟨253⟩ οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Δαυίδην αὐτῷ γεγενημένας, οὐδ' ὅτι σύμβουλος μὲν καὶ συνεργὸς Ἰωνάθης ἐστὶ τῶν κατ' ἐμοῦ συντεταγμένων, μέλει δ' ὑμῶν οὐδενὶ περὶ τούτων, ἀλλὰ τὸ ἀποβησόμενον ἡσυχάζοντες σκοπεῖτε.' ⟨254⟩ σιωπήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἀπεκρίνατο τῶν παρόντων, Δώηκος δ' ὁ Σύρος, ὁ τὰς ἡμιόνους αὐτοῦ βόσκων, εἶπεν ὡς ἴδοι τὸν Δαυίδην εἰς Ναβᾶν πόλιν πρὸς Ἀχιμέλεχον ἐλθόντα τὸν ἀρχιερέα, τά τε μέλλοντα παρ' αὐτοῦ προφητεύσαντος μαθεῖν, καὶ λαβόντα ἐφόδια καὶ τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιάθου πρὸς οὓς ἐβούλετο μετ' ἀσφαλείας προπεμφθῆναι.

⟨255⟩ μεταπεμψάμενος οὖν τὸν ἀρχιερέα καὶ πᾶσαν 5

§ 251 = 1 Reg. XXII 7.

αὐτοῦ τὴν γενεὰν Σάουλος ‛τί παθὼν’ εἶπεν ‛ἐξ ἐμοῦ δεινὸν καὶ ἄχαρι τὸν Ἰεσσαίου παῖδα προσεδέξω, καὶ σιτίων μὲν αὐτῷ μετέδωκας καὶ ὅπλων, ὄντι τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐπιβούλῳ; τί δὲ δὴ καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἐχρημάτιζες; οὐ γάρ δή σε φεύγων ἐμὲ καὶ μισῶν τὸν ἐμὸν οἶκον ἐλάνθανεν.’ ⟨256⟩ ὁ δ’ ἀρχιερεὺς οὐκ ἐπ’ ἄρνησιν ἐτράπη τῶν γεγονότων, ἀλλὰ μετὰ παρρησίας ταῦτα παρασχεῖν ὡμολόγει, οὐχὶ Δαυίδῃ χαριζόμενος ἀλλ’ αὐτῷ. πολέμιον γὰρ σὸν οὐκ εἰδέναι ἔφασκε, πιστὸν δ’ ἐν τοῖς μάλιστα δοῦλον καὶ χιλιάρχον, καὶ τὸ τούτων μεῖζον, γαμβρόν τ’ ἤδη καὶ συγγενῆ. ⟨257⟩ ταῦτα δ’ οὐκ ἐχθροῖς παρέχειν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοῖς εὐνοίᾳ καὶ τιμῇ τῇ πρὸς αὐτοὺς ἀρίστοις. προφητεῦσαι δ’ οὐ νῦν πρῶτον αὐτῷ, πολλάκις δὲ καὶ ἄλλοτε τοῦτο πεποιηκέναι· ‛φήσαντι δ’ ὑπὸ σοῦ πεμφθῆναι κατὰ πολλὴν σπουδὴν ἐπὶ πρᾶξιν, τῷ μηδὲν παρασχεῖν ὧν ἐπεζήτει, σοὶ μᾶλλον ἀντιλέγειν ἢ ἐκείνῳ περὶ αὐτῶν ἐλογιζόμην. ⟨258⟩ διὸ μηδὲν πονηρὸν κατ’ ἐμοῦ φρονήσῃς, μηδὲ πρὸς ἃ νῦν ἀκούεις Δαυίδην ἐγχειρεῖν, πρὸς ταῦτα τὴν τότε μου δοκοῦσαν φιλανθρωπίαν ὑποπτεύσῃς· φίλῳ γὰρ καὶ γαμβρῷ σῷ καὶ χιλιάρχῳ παρέσχον, οὐ πολεμίῳ.’

6 *⟨259⟩ ταῦτα λέγων ὁ ἀρχιερεὺς οὐκ ἔπεισε τὸν Σάουλον (δεινὸς γὰρ ὁ φόβος μηδ’ ἀληθεῖ πιστεύειν ἀπολογίᾳ), κελεύει δὲ τοῖς ὁπλίταις περιστᾶσιν αὐτὸν μετὰ τῆς γενεᾶς ἀποκτεῖναι. μὴ θαρρούντων δ’ ἐκείνων ἅψασθαι τοῦ ἀρχιερέως, ἀλλὰ τὸ θεῖον εὐλαβουμένων μᾶλλον ἢ τὸ παρακοῦσαι τοῦ βασιλέως, τῷ Σύρῳ Δωήκῳ προστάττει τὸν φόνον, ⟨260⟩ καὶ παραλαβὼν ὁμοίους αὐτῷ πονηροὺς ἐκεῖνος ἀποκτείνει τὸν*

§ 256 = 1 Reg. XXII 14.

Ἀχιμέλεχον καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ· ἦσαν δὲ πάντες ὡς πέντε καὶ τριακόσιοι. πέμψας δ' ὁ Σάουλος καὶ εἰς τὴν πόλιν τῶν ἱερέων Ναβᾶν πάντας τ' αὐτοὺς ἀπέκτεινεν, οὐ γυναικῶν, οὐ νηπίων οὐδ' ἄλλης ἡλικίας φεισάμενος, αὐτήν τ' ἐνέπρησε. ⟨261⟩ διασώζεται δὲ παῖς εἷς Ἀχιμελέχου Ἀβιάθαρος ὄνομα. ταῦτα μέντοι γε συνέβη καθὼς προυφήτευσεν ὁ θεὸς τῷ ἀρχιερεῖ Ἠλεί, διὰ τὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ [δύο] παρανομίας εἰπὼν διαφθαρήσεσθαι τοὺς ἐκγόνους.

⟨262⟩ Σάουλος δ' ὁ βασιλεὺς ὠμὸν οὕτως ἔργον 7
διαπραξάμενος καὶ γενεὰν ὅλην ἀρχιερατικῆς ἀποσφάξας τιμῆς, καὶ μήτ' ἐπὶ νηπίοις λαβὼν οἶκτον μήτ' ἐπὶ γέρουσιν αἰδῶ, καταβαλὼν δὲ καὶ τὴν πόλιν ἣν πατρίδα καὶ τροφὸν τῶν ἱερέων καὶ προφητῶν αὐτὸ τὸ θεῖον ἐπελέξατο καὶ μόνην εἰς τὸ τοιούτους φέρειν ἄνδρας ἀπέδειξε, μαθεῖν ἅπασι παρέσχε καὶ κατανοῆσαι τὸν ἀνθρώπινον τρόπον, ⟨263⟩ ὅτι μέχρι μέν εἰσιν ἰδιῶταί τινες καὶ ταπεινοί, τῷ μὴ δύνασθαι χρῆσθαι τῇ φύσει μηδὲ τολμᾶν ὅσα θέλουσιν, ἐπιεικεῖς εἰσὶ καὶ μέτριοι καὶ μόνον διώκουσι τὸ δίκαιον καὶ πρὸς αὐτῷ τὴν πᾶσαν ἔννοιαν καὶ σπουδὴν ἔχουσι. τότε δὲ καὶ περὶ τοῦ θείου πεπιστεύκασιν ὅτι πᾶσι τοῖς γινομένοις ἐν τῷ βίῳ πάρεστι, καὶ οὐ τἄργα μόνον ὁρᾷ τὰ πραττόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰς διανοίας ἤδη σαφῶς οἶδεν ἀφ' ὧν μέλλει ταῦτ' ἔσεσθαι. ⟨264⟩ ὅταν δ' εἰς ἐξουσίαν παρέλθωσι καὶ δυναστείαν, τότε πάντ' ἐκεῖνα μετεκδυσάμενοι, καὶ ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς προσωπεῖα τὰ ἤθη καὶ τοὺς τρόπους ἀποθέμενοι, μεταλαμβάνουσι τόλμαν, ἀπόνοιαν, καταφρόνησιν ἀνθρωπίνων τε καὶ θείων· ⟨265⟩ καὶ ὅτε μάλιστα δεῖ τῆς εὐσεβείας αὐτοῖς καὶ τῆς δι-

§ 261 = 1 Reg. XXII 20.

καιοσύνης, ἔγγιστα τοῦ φθονεῖσθαι γεγενημένοις καὶ πᾶσι φανεροῖς ἐφ' οἷς ἂν νοήσωσιν ἢ πράξωσι καθεστῶσι, τόθ' ὡς οὐκέτι βλέποντος αὐτοὺς τοῦ θεοῦ, ἢ διὰ τὴν ἐξουσίαν δεδιότος, οὕτως ἐμπαροινοῦσι τοῖς πράγμασιν. ⟨266⟩ ἃ δ' ἂν ἢ φοβηθῶσιν ἀκούσαντες ἢ μισήσωσιν ἐθελοκακήσαντες ἢ στέρξωσιν ἀλόγως, ταῦτα κύρια καὶ βέβαια καὶ ἀληθῆ καὶ ἀνθρώποις ἀρεστὰ καὶ θεῷ δοκοῦσι· τῶν δὲ μελλόντων λόγος αὐτοῖς οὐδὲ εἷς· ⟨267⟩ ἀλλὰ τιμῶσι μὲν τοὺς πολλὰ ταλαιπωρήσαντας, τιμήσαντες δὲ φθονοῦσι, καὶ παραγαγόντες εἰς ἐπιφάνειαν οὐ ταύτης ἀφαιροῦνται μόνον τοὺς τετυχηκότας, ἀλλὰ διὰ ταύτην καὶ τοῦ ζῆν ἐπὶ πονηραῖς αἰτίαις καὶ δι' ὑπερβολὴν αὐτῶν ἀπιθάνοις. κολάζουσι δ' οὐκ ἐπ' ἔργοις δίκης ἀξίοις ἀλλ' ἐπὶ διαβολαῖς καὶ κατηγορίαις ἀβασανίστοις, οὐδ' ὅσους δεῖ τοῦτο παθεῖν ἀλλ' ὅσους ἀποκτεῖναι δύνανται. ⟨268⟩ τοῦτο Σάουλος ἡμῖν ὁ Κείσου παῖς, ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ἀριστοκρατίαν καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς κριταῖς πολιτείαν Ἑβραίων βασιλεύσας, φανερὸν πεποίηκε, τριακοσίους ἀποκτείνας ἱερέας καὶ προφήτας ἐκ τῆς πρὸς Ἀχιμέλεχον ὑποψίας, ἐπικαταβαλὼν δ' αὐτοῖς καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸν τρόπῳ τινὶ ναὸν σπουδάσας ἱερέων καὶ προφητῶν ἔρημον καταστῆσαι, τοσούτους μὲν ἀνελών, μεῖναι δ' ἐάσας οὐδὲ τὴν πατρίδα αὐτῶν πρὸς τὸ καὶ μετ' ἐκείνους ἄλλους γενέσθαι.

8 ⟨269⟩ ὁ δ' Ἀβιάθαρος ὁ τοῦ Ἀχιμελέχου παῖς, ὁ μόνος διασωθῆναι δυνηθεὶς ἐκ τοῦ γένους τῶν ὑπὸ Σαούλου φονευθέντων ἱερέων, φυγὼν πρὸς Δαυίδην τὴν τῶν οἰκείων αὐτῷ συμφορὰν ἐδήλωσε καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν. ⟨270⟩ ὃ δ' οὐκ ἀγνοεῖν ἔφη ταῦτα

§ 269 — 1 Reg. XXII 21.

περὶ αὐτοὺς ἐσόμενα ἰδὼν τὸν Δώηκον· ὑπονοῆσαι γὰρ διαβληθήσεσθαι πρὸς αὐτοῦ τὸν ἀρχιερέα τῷ βασιλεῖ, καὶ τῆς ἀτυχίας ταύτης αὐτοῖς αὐτὸν ᾐτιᾶτο. μένειν δ' αὐτόθι καὶ σὺν αὐτῷ διατρίβειν, ὡς οὐκ ἐν ἄλλῳ τόπῳ λησόμενον οὕτως ἠξίου.

⟨271⟩ κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀκούσας ὁ Δαυίδης 13
τοὺς Παλαιστινοὺς ἐμβεβληκότας εἰς τὴν Κιλλανῶν χώραν καὶ ταύτην διαρπάζοντας, δίδωσιν ἑαυτὸν στρατεύειν ἐπ' αὐτούς, τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου πυθόμενος εἰ ἐπιτρέπει. τοῦ δὲ νίκην σημαίνειν φήσαντος ἐξώρμησεν ἐπὶ τοὺς Παλαιστινοὺς μετὰ τῶν ἑταίρων, καὶ φόνον τ' αὐτῶν πολὺν ἐξέχεε καὶ λείαν ἤλασε. ⟨272⟩ καὶ παραμείνας τοῖς Κιλλανοῖς ἕως τὰς ἅλως καὶ τὸν καρπὸν συνεῖλον ἀδεῶς, Σαούλῳ τῷ βασιλεῖ μηνύεται παρ' αὐτοῖς ὤν· τὸ γὰρ ἔργον καὶ τὸ κατόρθωμα οὐκ ἔμεινε παρ' οἷς ἐγένετο, φήμη δ' ἐπὶ πᾶν εἴς τε τὰς τῶν ἄλλων ἀκοὰς καὶ πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως διεκομίσθη, αὐτό τε συνιστάνον καὶ τὸν πεποιηκότα. ⟨273⟩ χαίρει δὲ Σάουλος ἀκούσας ἐν Κίλλᾳ τὸν Δαυίδην, καί ‘θεὸς ἤδη χερσὶ ταῖς ἐμαῖς ὑπέθετο αὐτόν’ εἰπών, ‘ἐπεὶ καὶ συνηνάγκασεν ἐλθεῖν εἰς πόλιν τείχη καὶ πύλας καὶ μοχλοὺς ἔχουσαν,’ τῷ λαῷ παντὶ προσέταξεν ἐπὶ τὴν Κίλλαν ἐξορμῆσαι καὶ πολιορκήσαντι καὶ λαβόντι τὸν Δαυίδην ἀποκτεῖναι. ⟨274⟩ ταῦτα δ' αἰσθόμενος ὁ Δαυίδης, καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ θεοῦ ὅτι μείναντα παρ' αὐτοῖς οἱ Κιλλῖται ἐκδώσουσι τῷ Σαούλῳ, παραλαβὼν τοὺς τετρακοσίους ἀπῆρεν ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἔρημον ἐπάνω τῆς Ἐνγεδαΐν λεγομένης. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἀκούσας αὐτὸν πεφευγότα παρὰ τῶν Κιλλιτῶν ἐπαύσατο τῆς ἐπ' αὐτὸν στρατείας, ⟨275⟩

§ 271 = 1 Reg. XXIII 1.

2 Δαυίδης δ' ἐκεῖθεν ἄρας εἴς τινα τόπον Καινὴν καλουμένην τῆς Ζιφήνης παραγίνεται, εἰς ὃν Ἰωνάθης ὁ τοῦ Σαούλου παῖς συμβαλὼν αὐτῷ καὶ κατασπασάμενος θαρρεῖν τε καὶ χρηστὰς περὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδας ἔχειν παρεκάλει, καὶ μὴ κάμνειν τοῖς παροῦσι· βασιλεύσειν γὰρ αὐτόν, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑβραίων δύναμιν ἕξειν ὑφ' αὐτῷ, φιλεῖν δὲ τὰ τοιαῦτα σὺν μεγάλοις ἀπαντᾶν πόνοις. ⟨276⟩ πάλιν δ' ὅρκους ποιησάμενος τῆς εἰς ἅπαντα τὸν βίον πρὸς ἀλλήλους εὐνοίας καὶ πίστεως, καὶ τὸν θεὸν μάρτυρα καλέσας ὧν ἐπηράσατο αὐτῷ παραβάντι τὰ συγκείμενα καὶ μεταβαλομένῳ πρὸς τἀναντία, τὸν μὲν αὐτόθι καταλείπει μικρὰ τῶν φροντίδων καὶ τοῦ δέους ἐπικουφίσας, αὐτὸς δὲ πρὸς αὐτὸν ἐπανέρχεται. ⟨277⟩ οἱ δὲ Ζιφηνοὶ χαριζόμενοι τῷ Σαούλῳ μηνύουσιν αὐτῷ παρ' αὐτοῖς διατρίβειν τὸν Δαυίδην, καὶ παραδώσειν ἔφασαν ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντι· καταληφθέντων γὰρ τῶν τῆς Ζιφήνης στενῶν οὐκ εἶναι φυγὴν αὐτῷ πρὸς ἄλλους. ⟨278⟩ ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπήνεσεν αὐτούς, χάριν ἔχειν ὁμολογήσας τὸν ἐχθρὸν αὐτῷ μεμνηνυκόσι, καὶ οὐκ εἰς μακρὰν ἀμείψεσθαι τῆς εὐνοίας ὑποσχόμενος αὐτοὺς ἔπεμψε τοὺς ζητήσοντας τὸν Δαυίδην καὶ τὴν ἐρημίαν ἐξερευνήσοντας· αὐτὸς δ' ἀκολουθήσειν ἀπεκρίνατο. ⟨279⟩ καὶ οἳ μὲν ἐπὶ τὴν θήραν καὶ τὴν σύλληψιν τοῦ Δαυίδου προῆγον τὸν βασιλέα, σπουδάζοντες μὴ μόνον αὐτῷ μηνῦσαι τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ καὶ τῷ παρασχεῖν αὐτὸν εἰς ἐξουσίαν φανερωτέραν καταστῆσαι αὐτῷ τὴν εὔνοιαν· διήμαρτον δὲ τῆς ἀδίκου καὶ πονηρᾶς ἐπιθυμίας, οἳ μηδὲν κινδυνεύσειν ἔμελλον ἐκ τοῦ μὴ ταῦτ' ἐμφανίσαι τῷ Σαούλῳ, ⟨280⟩ διὰ δὲ κολακείαν καὶ κέρδους προσ-

§ 275 — 1 Reg. XXIII 16.

δοκίαν παρὰ τοῦ βασιλέως ἄνδρα θεοφιλῆ καὶ παρὰ δίκην ζητούμενον ἐπὶ θανάτῳ καὶ λανθάνειν δυνάμενον διέβαλον καὶ παραδώσειν ὑπέσχοντο· γνοὺς γὰρ ὁ Δαυίδης τὴν τῶν Ζιφηνῶν κακοήθειαν καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἔφοδον, ἐκλείπει μὲν τὰ στενὰ τῆς ἐκείνων χώρας, φεύγει δ' ἐπὶ τὴν μεγάλην πέτραν τὴν οὖσαν ἐν τῇ Μάωνος ἐρήμῳ.

⟨281⟩ ὥρμησε δ' ἐπ' ἐκείνην διώκειν Σάουλος· 3
κατὰ γὰρ τὴν ὁδὸν ἀναχωρήσαντα ἐκ τῶν στενῶν μαθὼν τὸν Δαυίδην, ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος τῆς πέτρας ἀπῆρεν. ἀντιπεριέσπασαν δὲ τὸν Σάουλον ἀπὸ τῆς διώξεως τοῦ Δαυίδου, μέλλοντος ἤδη συλλαμβάνεσθαι, Παλαιστινοὶ πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν Ἑβραίων ἐστρατευκέναι χώραν ἀκουσθέντες· ἐπὶ γὰρ τούτους ἀνέστρεψε φύσει πολεμίους ὄντας, αὐτοὺς ἀμύνασθαι κρίνας ἀναγκαιότερον ἢ τὸν ἴδιον σπουδάζοντα λαβεῖν ἐχθρὸν ὑπεριδεῖν τὴν γῆν κακωθεῖσαν.

⟨282⟩ καὶ Δαυίδης μὲν οὕτως ἐκ παραλόγου τὸν 4
κίνδυνον διαφυγὼν εἰς τὰ στενὰ τῆς Ἐνγεδηνῆς ἀφικνεῖται, Σαούλῳ δ' ἐκβαλόντι τοὺς Παλαιστινοὺς ἧκον ἀπαγγέλλοντες τινὲς τὸν Δαυίδην ἐν τοῖς Ἐνγεδηνῆς διατρίβειν ὅροις. ⟨283⟩ λαβὼν δὲ τρισχιλίους ὁπλίτας ἐπιλέκτους ἐπ' αὐτὸν ἠπείγετο, καὶ γενόμενος οὐ πόρρω τῶν τόπων ὁρᾷ παρὰ τὴν ὁδὸν σπήλαιον βαθὺ καὶ κοῖλον, εἰς πολὺ καὶ μῆκος ἀνεῳγὸς καὶ πλάτος, ἔνθα συνέβαινε τὸν Δαυίδην μετὰ τῶν τετρακοσίων κεκρύφθαι. ἐπειγόμενος οὖν ὑπὸ τῶν κατὰ φύσιν εἴσεισιν εἰς αὐτὸ μόνος. θεαθεὶς δ' ὑπό τινος τῶν μετὰ Δαυίδου, ⟨284⟩ καὶ φράσαντος τοῦ θεασαμένου πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ καιρὸν ἔχειν ἀμύνης,

§ 280 = 1 Reg. XXIII 24.

καὶ συμβουλεύοντος τοῦ Σαούλου ἀποτεμεῖν τὴν κεφαλὴν καὶ τῆς πολλῆς ἄλης αὐτὸν ἀπαλλάξαι καὶ ταλαιπωρίας, ἀναστὰς ἀφαιρεῖ μὲν τὴν πτέρυγα τοῦ ἱματίου μόνον οὗ Σάουλος ἠμπείχετο, μετανοήσας δ' εὐθὺς οὐ δίκαιον εἶπε φονεύειν τὸν αὑτοῦ δεσπότην οὐδὲ τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ βασιλείας ἀξιωθέντα· 'καὶ γὰρ εἰ πονηρὸς οὗτος εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' οὐκ ἐμὲ δεῖ τοιοῦτον εἶναι πρὸς αὐτόν.' ⟨285⟩ *τοῦ δὲ Σαούλου τὸ σπήλαιον ἐκλιπόντος προελθὼν ὁ Δαυίδης ἔκραξεν, ἀκοῦσαι τὸν Σάουλον ἀξιῶν. ἐπιστραφέντος δὲ τοῦ βασιλέως, προσκυνεῖ τ' αὐτὸν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ὡς ἔθος, καί φησιν 'οὐ πονηροῖς, ὦ βασιλεῦ, καὶ ψευδεῖς πλάττουσι διαβολὰς παρέχοντα δεῖ σε τὰς ἀκοὰς χαρίζεσθαι μὲν ἐκείνοις τὸ πιστεύειν αὐτοῖς, τοὺς δὲ φιλτάτους δι' ὑπονοίας ἔχειν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις σκοπεῖν τὴν ἁπάντων διάθεσιν.* ⟨286⟩ *διαβολὴ μὲν γὰρ ἀπατᾷ, σαφὴς δ' ἀπόδειξις εὐνοίας τὰ πραττόμενα· καὶ λόγος μὲν ἐπ' ἀμφότερα πέφυκεν ἀληθής τε καὶ ψευδής, τὰ δ' ἔργα γυμνὴν ὑπ' ὄψει τὴν διάνοιαν τίθησι.* ⟨287⟩ *ἴσθι τοίνυν ἐκ τούτων· καλῶς ἔχειν με πρὸς σὲ καὶ τὸν σὸν οἶκον ἐμοὶ πιστεῦσαι δεῖ, καὶ μὴ τοῖς κατηγοροῦσιν ἃ μήτ' εἰς νοῦν ἐβαλόμην μήτε δύναται γενέσθαι προσθέμενον διώκειν τὴν ἐμὴν ψυχήν, καὶ μηδὲν μήθ' ἡμέρας μήτε νυκτὸς ἔχειν διὰ φροντίδος ἢ τὴν ἐμὴν ἀναίρεσιν, ἣν ἀδίκως μεταπορεύει.* ⟨288⟩ *πῶς γὰρ οὐχὶ ψευδῆ περὶ ἐμοῦ δόξαν εἴληφας ὡς ἀποκτεῖναί σε θέλοντος; ἢ πῶς οὐκ ἀσεβεῖς εἰς τὸν θεόν, ἄνθρωπον σήμερον αὐτῷ τιμωρῆσαι δυνάμενον καὶ παρὰ σοῦ λαβεῖν δίκην, καὶ μὴ θελήσαντα, μηδὲ τῷ καιρῷ τούτῳ χρησάμενον ὄν, εἴ σοι κατ' ἐμοῦ περιέπεσεν, οὐκ ἂν*

§ 284 = 1 Reg. XXIV 5

οὕτως παρῆκας, διαχρήσασθαι ποθῶν καὶ νομίζων πολέμιον; ⟨289⟩ ὅτε γάρ σου τὸν πτέρυγα τοῦ ἱματίου ἀπέτεμον, τότε σου καὶ τὴν κεφαλὴν ἠδυνάμην.' ἐπιδείξας δὲ τὸ ῥάκος ἰδεῖν πιστεύειν παρεῖχεν. 'ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἀπεσχόμην δικαίας ἀμύνης' φησί, 'σὺ δὲ μῖσος ἄδικον οὐκ αἰδεῖ κατ' ἐμοῦ τρέφων. θεὸς ταῦτα δικάσειε, καὶ τὸν ἑκατέρου τρόπον ἡμῶν ἐλέγξειε.' ⟨290⟩ Σάουλος δ' ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας θαυμάσας, καὶ τὴν τοῦ νεανίσκου μετριότητα καὶ φύσιν ἐκπλαγείς, ἀνῴμωξε. τὸ δ' αὐτὸ κἀκείνου ποιήσαντος, αὐτὸν εἶναι δίκαιον στένειν ἀπεκρίνατο· 'σὺ μὲν γάρ' φησίν 'ἀγαθῶν αἴτιός μοι γέγονας, ἐγὼ δὲ σοὶ συμφορῶν. ἐπεδείξω δὲ καὶ σήμερον τὴν ἀρχαίων ἔχοντα σαυτὸν δικαιοσύνην, οἳ τοὺς ἐχθροὺς ἐν ἐρημίᾳ λαβόντας σῴζειν παρήγγελλον. ⟨291⟩ πέπεισμαι δὴ νῦν ὅτι σοὶ τὴν βασιλείαν ὁ θεὸς φυλάττει καὶ περιμένει σὲ τὸ πάντων τῶν Ἑβραίων κράτος. δὸς δή μοι πίστεις ἐνόρκους μή μου τὸ γένος ἐξαφανίσαι, μηδ' ἐμοὶ μνησικακοῦντα τοὺς ἐμοὺς ἐκγόνους ἐξαπολέσαι, τηρῆσαι δέ μοι καὶ σῶσαι τὸν οἶκον.' ὀμόσας δέ, καθὼς ἠξίωκε, Δαυίδης Σάουλον μὲν εἰς τὴν ἰδίαν ἀπέλυσε βασιλείαν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ εἰς τὴν Μασθηρῶν ἀνέβη στενήν.

⟨292⟩ ἀποθνήσκει δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ 5
Σαμούηλος ὁ προφήτης, ἀνὴρ οὐ τῆς τυχούσης ἀπολαύσας παρὰ τοῖς Ἑβραίοις τιμῆς. ἀλλ' ἐνεφάνισε γὰρ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ πλήθους πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν τὸ πένθος ὃ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁ λαὸς ἤγετο, καὶ ἡ περὶ τὴν ταφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν τῶν νομιζομένων ἀναπλήρωσιν φιλοτιμία τε καὶ σπουδή. ⟨293⟩ θάπτουσι δ' αὐτὸν ἐν τῇ πατρίδι Ἀρμαθᾷ, καὶ ἐπὶ πολ-

§ 289 = 1 Reg. XXIV 12.

λὰς πάνυ ἡμέρας ἔκλαυσαν, οὐ κοινὸν τοῦτο πάσχοντες ὡς ἐπ' ἀλλοτρίου τελευτῇ, ὡς οἰκεῖον δ' ἕκαστος ἴδιον ποθῶν. ⟨294⟩ ἐγένετο δ' ἀνὴρ δίκαιος καὶ χρηστὸς τὴν φύσιν, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα φίλος τῷ θεῷ. ἦρξε δὲ καὶ προύστη τοῦ λαοῦ μετὰ τὴν Ἠλεὶ τοῦ ἀρχιερέως τελευτὴν μόνος μὲν ἔτη δώδεκα, μετὰ δὲ τοῦ Σαούλου τοῦ βασιλέως δέκα πρὸς τοῖς ὀκτώ.

⟨295⟩ καὶ τὰ μὲν περὶ Σαμούηλον τοῦτο τὸ πέρας
6 ἔσχεν, ἦν δέ τις τῶν Ζιφηνῶν ἐκ πόλεως Ἐμμᾶ πλούσιος καὶ πολυθρέμματος· τρισχιλίων μὲν γὰρ αὐτῷ ποίμνη προβάτων ἐνέμετο, χιλίων δ' αἰγῶν. ταῦτα Δαυίδης ἀσινῆ τηρεῖν τε καὶ ἀβλαβῆ παρήγγελλε τοῖς σὺν αὐτῷ, καὶ μήθ' ὑπὸ ἐπιθυμίας μήθ' ὑπὸ ἐνδείας μήθ' ὑπὸ τῆς ἐρημίας καὶ τοῦ δύνασθαι λανθάνειν καταβλάπτειν, τούτων δ' ἁπάντων ἐπάνω τίθεσθαι τὸ μηδέν' ἀδικεῖν, καὶ τὸ τῶν ἀλλοτρίων ἅπτεσθαι δεινὸν ἡγεῖσθαι καὶ πρόσαντες τῷ θεῷ. ⟨296⟩ ταῦτα δ' ἐδίδασκεν αὐτοὺς οἰόμενος ἀνθρώπῳ χαρίσασθαι ἀγαθῷ καὶ ταύτης τυγχάνειν ἀξίῳ τῆς προνοίας. ἦν δὲ Νάβαλος (τοῦτο γὰρ εἶχεν ὄνομα) σκληρὸς καὶ πονηρὸς τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἐκ κυνικῆς ἀσκήσεως πεποιημένος τὸν βίον, γυναικὸς δ' ἀγαθῆς καὶ σώφρονος καὶ τὸ εἶδος σπουδαίας λελογχώς. ⟨297⟩ πρὸς οὖν τὸν Νάβαλον τοῦτον, καθ' ὃν ἔκειρε τὰ πρόβατα καιρόν, πέμψας ὁ Δαυίδης ἄνδρας δέκα τῶν σὺν αὐτῷ, διὰ τούτων αὐτὸν ἀσπάζεται καὶ συνεύχεται τοῦτο ποιεῖν ἐπ' ἔτη πολλά· παρασχεῖν δ' ἐξ ὧν δυνατός ἐστιν αὐτῷ παρεκάλει, μαθόντα παρὰ τῶν ποιμένων ὅτι μηδὲν αὐτοὺς ἠδικήκαμεν, ἀλλὰ φύλακες αὐτῶν τε καὶ τῶν ποιμνίων γεγόναμεν, πολὺν ἐν τῇ ἐρήμῳ διατρίβοντες ἤδη χρόνον·

§ 293 = 1 Reg. XXV 1.

μετανοήσειν δ' οὐδὲν Δαυίδῃ παρασχόμενον. ⟨298⟩ *ταῦτα δὲ τῶν πεμφθέντων διακονησάντων πρὸς τὸν Νάβαλον, ἀπανθρώπως σφόδρα καὶ σκληρῶς ἀπήντησεν· ἐρωτήσας γὰρ αὐτοὺς τίς ἐστι Δαυίδης, ὡς τὸν υἱὸν ἤκουσεν Ἰεσσαίου, 'νῦν ἄρα' εἶπε 'μέγα φρονοῦσιν ἐφ' αὐτοῖς οἱ δραπέται καὶ σεμνύνονται οἱ τοὺς δεσπότας καταλιπόντες.'* ⟨299⟩ *ὀργίζεται δ' αὐτῶν φρασάντων ὁ Δαυίδης, καὶ τετρακοσίους μὲν ὡπλισμένους αὐτῷ κελεύσας ἕπεσθαι, διακοσίους δὲ φύλακας τῶν σκευῶν καταλιπών (ἤδη γὰρ εἶχεν ἑξακοσίους), ἐπὶ τὸν Νάβαλον ἐβάδιζεν, ὀμόσας ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ τὴν κτῆσιν ὅλην ἀφανίσειν· οὐ γὰρ ἄχθεσθαι μόνον ὅτι γέγονεν ἀχάριστος εἰς αὐτούς, μηδὲν ἐπιδοὺς πολλῇ φιλανθρωπίᾳ πρὸς αὐτὸν χρησαμένοις, ἀλλ' ὅτι καὶ προσεβλασφήμησε καὶ κακῶς εἶπε μηδὲν ὑπ' αὐτῶν λελυπημένος.*

7 ⟨300⟩ *δούλου δέ τινος τῶν τὰ ποίμνια φυλαττόντων τὰ τοῦ Ναβάλου πρὸς τὴν δέσποιναν μὲν αὐτοῦ γυναῖκα δ' ἐκείνου κατειπόντος ὅτι πέμψας ὁ Δαυίδης αὐτῆς πρὸς τὸν ἄνδρα μηδενὸς τύχοι τῶν μετρίων, ἀλλὰ καὶ προσυβρισθείη βλασφημίαις δειναῖς, πάσῃ περὶ αὐτοὺς προνοίᾳ καὶ φυλακῇ τῶν ποιμνίων χρησάμενος·* ⟨301⟩ *γεγονέναι δὲ τοῦτο ἐπὶ τῷ κακῷ τῷ τοῦ δεσπότου· ταῦτ' ἐκείνου φήσαντος Ἀβιγαία (προσηγορεύετο γὰρ οὕτως) εὐθέως ἐπισάξασα τοὺς ὄνους καὶ πληρώσασα παντοίων ξενίων, καὶ μηδὲν εἰποῦσα τἀνδρί (ὑπὸ γὰρ μέθης ἀναίσθητος ἦν), ἐπορεύετο πρὸς Δαυίδην. καταβαινούσῃ δὲ τὰ στενὰ τοῦ ὄρους ἀπήντησε Δαυίδης μετὰ τῶν τετρακοσίων ἐπὶ Νάβαλον ἐρχόμενος.* ⟨302⟩ *θεασαμένη δ' αὐτὸν ἡ γυνὴ κατεπήδησεν, καὶ*

§ 298 = 1 Reg. XXV 9.

πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον προσεκύνει, καὶ τῶν μὲν Ναβάλου λόγων ἐδεῖτο μὴ μνημονεύειν (οὐ γὰρ ἀγνοεῖν αὐτὸν ὅμοιον ὄντα τῷ ὀνόματι· Νάβαλος γὰρ κατὰ τὴν Ἑβραίων γλῶτταν ἀφροσύνην δηλοῖ), αὐτὴ δ' ἀπελογεῖτο μὴ θεάσασθαι τοὺς πεμφθέντας ὑπ' αὐτοῦ. ⟨303⟩ *'διὸ συγγίνωσκέ μοι' φησί, 'καὶ τῷ θεῷ χάριν ἔχε κωλύοντί σε μιανθῆναι ἀνθρωπίνῳ αἵματι. μένοντα γάρ σε καθαρὸν ἐκεῖνος αὐτὸς ἐκδικήσει παρὰ τῶν πονηρῶν. ἃ γὰρ ἐκδέχεται κακὰ Νάβαλον, ταῦτα καὶ ταῖς τῶν ἐχθρῶν σου κεφαλαῖς ἐμπέσοι·* ⟨304⟩ *γενοῦ δ' εὐμενής μοι, κρίνας ἀξίαν τοῦ παρ' ἐμοῦ ταῦτα δέξασθαι, καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τὴν ἐπὶ τὸν ἄνδρα μου καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὴν ἐμὴν τιμὴν ἄφες. πρέπει γὰρ ἡμέρῳ σοι καὶ φιλανθρώπῳ τυγχάνειν, καὶ ταῦτα μέλλοντι βασιλεύειν.'* ⟨305⟩ *ὁ δὲ τὰ δῶρα δεξάμενος 'ἀλλὰ σέ' φησίν 'ὦ γύναι, θεὸς εὐμενὴς ἤγαγε πρὸς ἡμᾶς σήμερον· οὐ γὰρ ἂν τὴν ἐπερχομένην ἡμέραν εἶδες, ἐμοῦ τὸν οἶκον τὸν Ναβάλου διὰ τῆσδε τῆς νυκτὸς ὀμόσαντος ἀπολεῖν καὶ μηδέν' ὑμῶν ἀπολείψειν ἀπ' ἀνδρὸς πονηροῦ καὶ ἀχαρίστου πρὸς ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ἑταίρους γενομένου. νῦν δὲ φθάσασα προύλαβες καταμειλίξασθαί μου τὸν θυμόν, κηδομένου σου τοῦ θεοῦ. ἀλλὰ Νάβαλος μέν, κἂν ἀφεθῇ νῦν διὰ σὲ τῆς τιμωρίας, οὐ φεύξεται τὴν δίκην, ἀλλ' ὁ τρόπος αὐτὸν ἀπολεῖ, λαβὼν αἰτίαν ἄλλην.'*

8 ⟨306⟩ *ταῦτ' εἰπὼν ἀπολύει τὴν γυναῖκα· ἡ δ' εἰς τὸν οἶκον ἐλθοῦσα καὶ καταλαβοῦσα τὸν ἄνδρα μετὰ πολλῶν εὐωχούμενον καὶ κεκαρωμένον ἤδη, τότε μὲν οὐδὲν τῶν γεγενημένων διεσάφει, τῇ δ' ἐπιούσῃ νήφοντι ἅπαντα δηλώσασα παρεθῆναι καὶ πᾶν αὐτῷ νεκρω-*

§ 302 = 1 Reg. XXV 23.

θῆναι τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν λόγων καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῖς λύπης ἐποίησε. καὶ δέκα οὐ πλείους ἐπιζήσας ἡμέρας τὸν βίον κατέστρεψε ὁ Νάβαλος. ⟨307⟩ *ἀκούσας δ' αὐτοῦ τὴν τελευτὴν ὁ Δαυίδης ἐκδικηθῆναι μὲν αὐτὸς ὑπὸ τοῦ θεοῦ καλῶς ἔλεγεν· ἀποθανεῖν γὰρ Νάβαλον ὑπὸ τῆς ἰδίας πονηρίας, καὶ δοῦναι δίκην αὐτῷ καθαρὰν ἔχοντι τὴν δεξιάν· ἔγνω δὲ καὶ τότε τοὺς πονηροὺς ἐλαυνομένους ὑπὸ τοῦ θεοῦ, μηδενὸς τῶν ἐν ἀνθρώποις ὑπερορῶντος, διδόντος δὲ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς τὰ ὅμοια, τοῖς δὲ πονηροῖς ὀξεῖαν ἐπιφέροντος τὴν ποινήν.* ⟨308⟩ *πέμψας δ' αὐτοῦ πρὸς τὴν γυναῖκα συνοικήσουσαν καὶ γαμηθησομένην καλεῖ πρὸς αὐτόν· ἡ δ' ἀναξία μὲν εἶναι καὶ ποδῶν ἅψασθαι τῶν ἐκείνου πρὸς τοὺς παρόντας ἔλεγεν, ὅμως δὲ μετὰ πάσης τῆς θεραπείας ἧκε. καὶ συνῴκησε μὲν αὐτῷ, ταύτην λαβοῦσα τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ τὸν τρόπον σώφρονα εἶναι καὶ δίκαιον, τυχοῦσα δ' αὐτῆς καὶ διὰ τὸ κάλλος.* ⟨309⟩ *εἶχε δὲ Δαυίδης γυναῖκα πρότερον, ἣν ἐξ Ἀβισάρου πόλεως ἔγημε· Μιχάλαν δὲ τὴν Σαούλου τοῦ βασιλέως θυγατέρα τὴν γενομένην τοῦ Δαυίδου γυναῖκα ὁ πατὴρ τῷ Φελτίᾳ υἱῷ Λίσου συνέζευξεν, ἐκ πόλεως ὄντι Γεθλᾶς.*

⟨310⟩ *μετὰ ταῦτά τινες ἐλθόντες τῶν Ζιφηνῶν* 9
ἀπήγγειλαν τῷ Σαούλῳ ὡς εἴη πάλιν Δαυίδης ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν, καὶ δύνανται συλλαβεῖν αὐτὸν βουλομένῳ συνεργῆσαι. ὃ δὲ μετὰ τρισχιλίων ὁπλιτῶν ἐβάδιζεν ἐπ' αὐτόν, καὶ νυκτὸς ἐπελθούσης ἐστρατοπέδευσεν ἐπί τινι τόπῳ Σεκελὰ λεγομένῳ. ⟨311⟩ *Δαυίδης δ' ἀκούσας τὸν Σάουλον ἐπ' αὐτὸν ἥκοντα, πέμψας κατασκόπους ἐκέλευσε δηλοῦν αὐτῷ ποῖ τῆς χώρας Σάουλος ἤδη προσεληλύθοι. τῶν δ' ἐν Σεκελᾷ φρασάντων δια-*

§ 307 = 1 Reg. XXV 39.

νυκτερεύειν, λαθὼν τοὺς ἰδίους εἰς τὸ τοῦ Σαούλου στρατόπεδον παραγίνεται, ἐπαγόμενος τὸν ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Σαρουίας Ἀβισαῖον καὶ Ἀχιμέλεχον τὸν Χετταῖον. <312> *τοῦ δὲ Σαούλου κοιμωμένου, καὶ περὶ αὐτὸν ἐν κύκλῳ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τοῦ στρατηγοῦ Ἀβεννήρου κειμένων, ὁ Δαυίδης εἰσελθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ τοῦ βασιλέως οὔτ' αὐτὸς ἀναιρεῖ τὸν Σάουλον, ἐπιγνοὺς αὐτοῦ τὴν κοίτην ἐκ τοῦ δόρατος (τοῦτο γὰρ αὐτῷ παρεπεπήγει), οὔτε τὸν Ἀβισαῖον βουλόμενον φονεῦσαι καὶ πρὸς τοῦτο ὡρμηκότα εἴασεν, ἀλλὰ τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεχειροτονημένον βασιλέα φήσας εἶναι δεινὸν ἀποκτεῖναι, κἂν ᾖ πονηρός (ἥξειν γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ δόντος τὴν ἀρχὴν σὺν χρόνῳ τὴν δίκην), ἐπέσχε τῆς ὁρμῆς.* <313> *σύμβολον δὲ τοῦ κτεῖναι δυνηθεὶς ἀποσχέσθαι λαβὼν αὐτοῦ τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, ὃς κοιμωμένῳ παρέκειτο τῷ Σαούλῳ, μηδενὸς αἰσθομένου τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πάντων δὲ κατακοιμωμένων, ἐξῆλθεν ἀδεῶς πάντ' ἐργασάμενος ὅσα καὶ τοῦ καιροῦ διδόντος αὐτῷ καὶ τῆς τόλμης διέθηκε τοὺς τοῦ βασιλέως.* <314> *διαβὰς δὲ τὸν χειμάρρουν καὶ ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀνελθὼν τοῦ ὄρους, ὅθεν ἔμελλεν ἐξακουστὸς εἶναι ἐμβοήσας τοῖς στρατιώταις τοῦ Σαούλου καὶ τῷ στρατηγῷ Ἀβεννήρῳ, διανίστησιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὕπνου, τοῦτόν τ' ἐφώνει καὶ τὸν λαόν. ἐπακούσαντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τίς ὁ καλέσας αὐτόν ἐστιν ἐρομένου, Δαυίδης εἶπεν* <315> *'ἐγώ, παῖς μὲν Ἰεσσαίου, φυγὰς δ' ὑμέτερος. ἀλλὰ τί δή ποτε, μέγας τ' ὢν καὶ τὴν πρώτην ἔχων παρὰ τῷ βασιλεῖ τιμήν, οὕτως ἀμελῶς τὸ τοῦ δεσπότου φυλάττεις σῶμα, καὶ ὕπνος ἡδίων ἐστί σοι τῆς τούτου σωτηρίας καὶ προ-*

§ 312 = 1 Reg. XXVI 5.

νοίας; θανάτου γὰρ ταῦτα ἄξια καὶ τιμωρίας, οἵ γε μικρὸν ἔμπροσθεν εἰσελθόντας τινὰς ὑμῶν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὸν βασιλέα καὶ πάντας τοὺς ἄλλους οὐκ ἐνοήσατε. ζήτησον οὖν τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, καὶ μαθήσει πηλίκον ὑμᾶς ἔλαθε κακὸν ἐντὸς γενόμενον.' ⟨316⟩ Σάουλος δὲ γνωρίσας τὴν Δαυίδου φωνήν, καὶ μαθὼν ὅτι λαβὼν αὐτὸν ἔκδοτον ὑπὸ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς τῶν φυλαττόντων ἀμελείας οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀλλ' ἐφείσατο δικαίως ἂν αὐτὸν ἀνελών, χάριν ἔχειν αὐτῷ τῆς σωτηρίας ἔλεγε, καὶ παρεκάλει θαρροῦντα καὶ μηδὲν ἔτι πείσεσθαι δεινὸν ἐξ αὐτοῦ φοβούμενον ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα· ⟨317⟩ πεπεῖσθαι γὰρ ὅτι μηδ' αὐτὸν οὕτως ἀγαπήσειεν ὡς ὑπ' ἐκείνου στέργεται, ὃς τὸν μὲν φυλάττειν αὐτὸν δυνάμενον καὶ πολλὰ δείγματα τῆς εὐνοίας παρεσχημένον ἐλαύνοι, καὶ τοσοῦτον ἐν φυγῇ χρόνον καὶ ταῖς περὶ τὴν ψυχὴν ἀγωνίαις ἠνάγκασε ζῆσαι φίλων καὶ συγγενῶν ἔρημον, αὐτὸς δ' οὐ παύεται πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ σωζόμενος, οὐδὲ τὴν ψυχὴν φανερῶς ἀπολλυμένην λαμβάνων. ⟨318⟩ ὁ δὲ Δαυίδης πέμψαντα ἀπολαβεῖν ἐκέλευσε τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, ἐπειπὼν ὡς ὁ θεὸς ἑκατέρῳ τῆς ἰδίας φύσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν πεπραγμένων ἔσται δικαστής, 'ὃς ὅτι καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν ἡμέραν ἀποκτεῖναί σε δυνηθεὶς ἀπεσχόμην οἶδε.'

⟨319⟩ καὶ Σάουλος μὲν δεύτερον διαφυγὼν τὰς 10
Δαυίδου χεῖρας εἰς τὰ βασίλεια καὶ τὴν οἰκείαν ἀπηλλάττετο, φοβηθεὶς δὲ Δαυίδης μὴ μένων αὐτόθι συλληφθῇ ὑπὸ τοῦ Σαούλου, τοῦτο συμφέρειν ἔκρινεν, εἰς τὴν Παλαιστίνην καταβὰς διατρίβειν ἐν αὐτῇ. καὶ

§ 316 = 1 Reg. XXVI 17.

μετὰ τῶν ἑξακοσίων οἳ περὶ αὐτὸν ἦσαν, παραγίνεται πρὸς Ἀγχοῦν τὸν Γίττης βασιλέα· μία δ' ἦν αὕτη τῶν πέντε πόλεων. ⟨320⟩ δεξαμένου δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως σὺν τοῖς ἀνδράσι καὶ δόντος οἰκητήριον, ἔχων ἅμα καὶ τὰς δύο γυναῖκας, Ἀχιμὰν καὶ Ἀβιγαίαν, διῆγεν ἐν τῇ Γίττῃ. Σαούλῳ δὲ ταῦτ' ἀκούσαντι λόγος οὐκέτ' ἦν πέμπειν ἐπ' αὐτὸν ἢ βαδίζειν· δὶς γὰρ ἤδη κινδυνεῦσαι παρὰ μικρὸν ἐπ' ἐκείνῳ γενόμενον, συλλαβεῖν αὐτὸν σπουδάσαντα. ⟨321⟩ Δαυίδῃ δ' οὐκ ἔδοξεν ἐν τῇ πόλει τῶν Γιττῶν μένειν, ἀλλ' ἐδεήθη τοῦ βασιλέως αὐτῶν ἵν', ἐπειδὴ φιλανθρώπως αὐτὸν ὑπεδέξατο, καὶ τοῦτο χαρίσηται, τόπον τινὰ τῆς χώρας δοὺς αὐτῷ εἰς κατοίκησιν· αἰδεῖσθαι γὰρ διατρίβων ἐν τῇ πόλει βαρὺς αὐτῷ καὶ φορτικὸς εἶναι. ⟨322⟩ δίδωσι δ' Ἀγχοῦς αὐτῷ κώμην τινὰ Σεκελὰν καλουμένην, ἣν βασιλεύσας ὁ Δαυίδης ἀγαπῶν ἴδιον κτῆμα ἐτίμησεν εἶναι καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις δηλώσομεν, ὁ δὲ χρόνος ὃν κατῴκησεν Δαυίδης ἐν Σεκελᾷ τῆς Παλαιστίνης, ἐγένετο μῆνες τέτταρες πρὸς ταῖς εἴκοσιν ἡμέραις. ⟨323⟩ ἐπερχόμενος δὲ λάθρᾳ τοῖς πλησιοχώροις τῶν Παλαιστινῶν, Σερρίταις καὶ Ἀμαληκίταις, διήρπαζεν αὐτῶν τὴν χώραν, καὶ λείαν πολλὴν κτηνῶν καὶ καμήλων λαμβάνων ὑπέστρεφεν· ἀνθρώπων γὰρ ἀπείχετο, δεδιὼς μὴ καταμηνύσωσιν αὐτὸν πρὸς Ἀγχοῦν τὸν βασιλέα, τὸ μέντοι γε τῆς λείας μέρος αὐτῷ δωρεὰν ἔπεμπε. ⟨324⟩ τοῦ δὲ βασιλέως πυθομένου τίσιν ἐπιθέμενος τὴν λείαν ἀπήλασε, τοῖς πρὸς τὸν νότον τῶν Ἰουδαίων τετραμμένοις καὶ ἐν τῇ πεδιάδι κατοικοῦσιν εἰπὼν πείθει τὸν Ἀγχοῦν φρονῆσαι οὕτως· ἤλπισε γὰρ οὗτος ὅτι Δαυίδης ἐμίσησε τὸ ἴδιον

§ 320 = 1 Reg. XXVII 3.

ἔθνος, καὶ δοῦλον ἕξειν παρ' ὃν ζῇ χρόνον ἐν τοῖς αὐτοῦ καταμένοντα.

⟨325⟩ κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν τῶν Παλαιστινῶν 14
ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας στρατεύειν διεγνωκότων, καὶ περιπεμψάντων πρὸς τοὺς συμμάχους ἅπαντας, ἵνα παρῶσιν αὐτοῖς εἰς τὸν πόλεμον εἰς Ῥεγγᾶν, ὅθεν ἔμελλον ἀθροισθέντες ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, ὁ τῶν Γιττῶν βασιλεὺς Ἀγχοῦς συμμαχῆσαι τὸν Δαυίδην αὐτῷ μετὰ τῶν ἰδίων ὁπλιτῶν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους ἠξίου. ⟨326⟩ τοῦ δὲ προθύμως ὑποσχομένου, καὶ φήσαντος παραστῆναι καιρὸν ἐν ᾧ τὴν ἀμοιβὴν αὐτῷ τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ξενίας ἀποδώσειν αὐτόν, καὶ φύλακα τοῦ σώματος μετὰ τὴν νίκην καὶ τἀγῶνος τοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους κατὰ νοῦν χωρήσαντος αὐτοῖς ἐπηγγείλατο ποιήσειν αὐτόν, τῇ τῆς τιμῆς καὶ πίστεως ὑποσχέσει τὸ πρόθυμον αὐτοῦ μᾶλλον αὔξων.

⟨327⟩ ἔτυχε δὲ Σάουλος ὁ τῶν Ἑβραίων βασιλεὺς 2
τοὺς μὲν μάντεις καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ πᾶσαν τὴν τοιαύτην τέχνην ἐκ τῆς χώρας ἐκβεβληκώς, ἔξω τῶν προφητῶν, ἀκούσας δὲ τοὺς Παλαιστινοὺς ἤδη παρόντας καὶ ἔγγιστα Σούνης πόλεως ἐν τῷ πεδίῳ κειμένης ἐστρατοπεδευκότας, ἐξώρμησεν ἐπ' αὐτοὺς μετὰ τῆς δυνάμεως. ⟨328⟩ καὶ παραγενόμενος πρὸς ὄρει τινὶ Γελβουὲ καλουμένῳ βάλλεται στρατόπεδον ἀντικρὺ τῶν πολεμίων. ταράττει δ' αὐτὸν οὐχ ὡς ἔτυχεν ἰδόντα ἡ τῶν ἐχθρῶν δύναμις, πολλή τ' οὖσα καὶ τῆς οἰκείας κρείττων ὑπονοουμένη· καὶ τὸν θεὸν διὰ τῶν προφητῶν ἐρωτᾷ περὶ τῆς μάχης καὶ τοῦ περὶ ταύτην ἐσομένου τέλους προειπεῖν. ⟨329⟩ οὐκ ἀποκρινομένου δὲ τοῦ θεοῦ, ἔτι μᾶλλον ὁ Σάουλος κατέδεισε καὶ τὴν

§ 325 = 1 Reg. XXVIII 1.

ψυχὴν ἀνέπεσε, τὸ κακόν, οἷον εἰκός, οὐ παρόντος αὐτῷ κατὰ χεῖρα τοῦ θείου προορώμενος. ζητηθῆναι δ' αὐτῷ κελεύει γύναιόν τι τῶν ἐγγαστριμύθων καὶ τὰς τῶν τεθνηκότων ψυχὰς ἐκκαλουμένων, ὡς οὕτω γνωσόμενος ποῖ χωρεῖν αὐτῷ μέλλει τὰ πράγματα. ⟨330⟩ τὸ γὰρ τῶν ἐγγαστριμύθων γένος ἀνάγον τὰς τῶν νεκρῶν ψυχὰς δι' αὐτῶν προλέγει τοῖς δεομένοις τὰ ἀποβησόμενα. μηνυθέντος δ' αὐτῷ παρά τινος τῶν οἰκετῶν εἶναί τι γύναιον τοιοῦτον ἐν πόλει Ἐνδώρῳ, λαθὼν πάντας τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ μετεκδὺς τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα, δύο παραλαβὼν οἰκέτας οὓς ᾔδει πιστοτάτους ὄντας, ἧκεν εἰς τὴν Ἔνδωρον πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ παρεκάλει μαντεύεσθαι καὶ ἀνάγειν αὐτῷ ψυχὴν οὗπερ ἂν αὐτὸς εἴπῃ. ⟨331⟩ τῆς δὲ γυναικὸς ἀπομαχομένης, καὶ λεγούσης οὐ καταφρονήσειν τοῦ βασιλέως ὃς τοῦτο τὸ γένος τῶν μάντεων ἐξήλασεν, οὐδ' αὐτὸν δὲ ποιεῖν καλῶς ἀδικηθέντα μηδὲν ὑπ' αὐτῆς, ἐνεδρεύοντα δ' εἰς τὰ κεκωλυμένα λαβεῖν αὐτὴν ἵνα δῷ δίκην, ὤμοσε μηδένα γνώσεσθαι, μηδὲ παρ' ἄλλον ἄγειν αὐτῆς τὴν μαντείαν, ἔσεσθαι δ' ἀκίνδυνον. ⟨332⟩ ὡς δὲ τοῖς ὅρκοις αὐτὴν ἔπεισε μὴ δεδιέναι, κελεύει τὴν Σαμουήλου ψυχὴν ἀναγαγεῖν αὐτῷ. ἡ δ' ἀγνοοῦσα τὸν Σαμούηλον ὅστις ἦν, καλεῖ τοῦτον ἐξ Ἅιδου. φανέντος δ' αὐτοῦ, θεασάμενον τὸ γύναιον ἄνδρα σεμνὸν καὶ θεοπρεπῆ ταράττεται, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν ἐκπλαγέν 'οὐ σύ' φησίν 'ὁ βασιλεὺς εἶ Σάουλος;' ἐδήλωσε γὰρ αὐτὸν ὁ Σαμούηλος. ⟨333⟩ ἐπινεύσαντος δ' ἐκείνου καὶ τὴν ταραχὴν αὐτῆς ἐρομένου πόθεν γένοιτο, βλέπειν εἶπεν ἀνελθόντα θεῷ τινὰ τὴν μορφὴν ὅμοιον. τοῦ δὲ τὴν εἰκόνα φράζειν εἰπόντος καὶ τὸ

§ 330 = 1 Reg. XXVIII 7.

σχῆμα τοῦ θεαθέντος καὶ τὴν ἡλικίαν, γέροντα μὲν ἤδη καὶ ἔνδοξον ἐσήμαινεν, ἱερατικὴν δὲ περικείμενον διπλοΐδα. ⟨334⟩ ἐγνώρισεν ἐκ τούτων ὁ βασιλεὺς τὸν Σαμούηλον ὄντα, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἠσπάζετο καὶ προσεκύνησε. τῆς δὲ Σαμουήλου ψυχῆς πυθομένης διὰ τί κινήσειεν αὐτὴν καὶ ἀναχθῆναι ποιήσειε, τὴν ἀνάγκην ἀπωδύρετο· τοὺς πολεμίους γὰρ ἐπικεῖσθαι βαρεῖς αὐτῷ, αὐτὸν δ᾽ ἀμηχανεῖν τοῖς παροῦσιν, ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ μηδὲ προρρήσεως τυγχάνοντα μήτε διὰ προφητῶν μήτε δι᾽ ὀνειράτων· ‘καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ σὲ τὸν ἐμοῦ προνοησόμενον κατέφυγον.’ ⟨335⟩ Σαμούηλος δὲ τέλος αὐτὸν ἔχοντα ἤδη τῆς μεταβολῆς ὁρῶν, περιττὸν μὲν εἶπεν ἔτι καὶ παρ᾽ ἐμοῦ βούλεσθαι μαθεῖν, τοῦ θεοῦ καταλελοιπότος αὐτόν· ‘ἄκουέ γε μὴν ὅτι βασιλεῦσαι δεῖ Δαυίδην καὶ κατορθῶσαι τὸν πόλεμον, σὲ δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ζωὴν ἀπολέσαι, ⟨336⟩ τοῦ θεοῦ παρακούσαντα ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ἀμαληκίτας πολέμῳ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ φυλάξαντα, καθὼς προυφήτευσά σοι καὶ ζῶν. ἴσθι τοίνυν καὶ τὸν λαὸν ὑποχείριον τοῖς ἐχθροῖς γενησόμενον, καὶ σαυτὸν μετὰ τῶν τέκνων αὔριον πεσόντα ἐπὶ τῆς μάχης μετ᾽ ἐμοῦ γενησόμενον.’

⟨337⟩ ταῦτ᾽ ἀκούσας ὁ Σάουλος ἄφωνος ὑπὸ λύπης 3
ἐγένετο, καὶ κατενεχθεὶς εἰς τοὔδαφος, εἴτε διὰ τὴν προσπεσοῦσαν ἐκ τῶν δεδηλωμένων ὀδύνην εἴτε διὰ τὴν ἔνδειαν (οὐ γὰρ προσενήνεκτο τροφὴν τῇ παρελθούσῃ ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτί), ῥᾳδίως κατενήνεκτο. ⟨338⟩ μόλις δ᾽ ⟨ἐν⟩ ἑαυτοῦ γενόμενον συνηνάγκασεν ἡ γυνὴ γεύσασθαι, ταύτην αἰτουμένη παρ᾽ αὐτοῦ τὴν χάριν ἀντὶ τῆς παραβόλου μαντείας, ἣν οὐκ ἐξὸν αὐτῇ ποιή-

§ 334 = 1 Reg. XXVIII 14.

σασθαι διὰ τὸν ἐξ αὐτοῦ φόβον, ἀγνοουμένου τίς ἦν, ὅμως ὑπέστη καὶ παρέσχεν. ἀνθ' ὧν παρεκάλει τράπεζάν τ' αὐτῷ παραθεῖναι καὶ τροφήν, ὡς ἂν τὴν ἰσχὺν συλλεξάμενος εἰς τὸ τῶν οἰκείων ἀποσωθείη στρατόπεδον. ἀντέχοντα δὲ καὶ τελέως ἀπεστραμμένον ὑπὸ τῆς ἀθυμίας ἐβιάσατο καὶ συνέπεισεν. ⟨339⟩ ἔχουσα δὲ μόσχον ἕνα συνήθη καὶ τῆς κατ' οἶκον ἐπιμελείας καὶ τροφῆς ἀξιούμενον ὑπ' αὐτῆς, ὡς γυνὴ χερνῆτις καὶ τούτῳ μόνῳ προσαναπαυομένη τῷ κτήματι, κατασφάξασα τοῦτον καὶ τὰ κρέα παρασκευάσασα τοῖς οἰκέταις αὐτοῦ καὶ αὐτῷ παρατίθησι.

καὶ Σάουλος μὲν διὰ τῆς νυκτὸς ἦλθεν εἰς τὸ στρα-
4 τόπεδον· ⟨340⟩ δίκαιον δ' ἀποδέξασθαι τῆς φιλοτιμίας τὴν γυναῖκα, ὅτι καίπερ τῇ τέχνῃ κεκωλυμένη χρήσασθαι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, παρ' ἧς ἂν αὐτῇ τὰ κατὰ τὸν οἶκον ἦν ἀμείνω καὶ διαρκέστερα, καὶ μηδέποτ' αὐτὸν πρότερον τεθεαμένη, οὐκ ἐμνησικάκησε τῆς ἐπιστήμης τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταγνωσθείσης, οὐκ ἀπεστράφη δ' ὡς ξένον καὶ μηδέποτ' ἐν συνηθείᾳ γεγενημένον, ⟨341⟩ ἀλλὰ συνεπάθησέ τε καὶ παρεμυθήσατο, καὶ πρὸς ἃ διέκειτο λίαν ἀηδῶς προυτρέψατο, καὶ τὸ μόνον αὐτῇ παρὸν ὡς ἐν πενίᾳ, τοῦτο παρέσχεν ἐκτενῶς καὶ φιλοφρόνως, οὔθ' ὑπὲρ εὐεργεσίας ἀμειβομένη τινὸς γεγενημένης οὔτε χάριν μέλλουσαν θηρωμένη (τελευτήσοντα γὰρ αὐτὸν ἠπίστατο), φύσει τῶν ἀνθρώπων ἢ πρὸς τοὺς ἀγαθόν τι παρεσχημένους φιλοτιμουμένων, ἢ παρ' ὧν ἄν τι δύνωνται λαβεῖν ὄφελος, τούτους προθεραπευόντων. ⟨342⟩ καλὸν οὖν ἐστι μιμεῖσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ ποιεῖν εὖ πάντας τοὺς ἐν χρείᾳ γενομένους, καὶ μηδὲν ὑπολαμβάνειν ἄμεινον μηδὲ μᾶλλόν

§ 339 = 1 Reg. XXVIII 24.

τι προσήκειν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τούτου, μηδ' ἐφ' ὅτῳ τὸν θεὸν εὐμενῆ καὶ χορηγὸν τῶν ἀγαθῶν (μᾶλλον) ἕξομεν.

καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς γυναικὸς ἐν τοσούτοις ἀρκεῖ δεδηλῶσθαι· ⟨343⟩ τὸν δὲ πόλεσι καὶ δήμοις καὶ ἔθνεσι συμφέροντα λόγον καὶ προσήκοντα τοῖς ἀγαθοῖς, ὑφ' οὗ προαχθήσονται πάντες ἀρετὴν διώκειν καὶ ζηλοῦν τὰ δόξαν καὶ μνήμην αἰώνιον παρασχεῖν δυνησόμενα, ποιήσομαι, πολλὴν καὶ βασιλεῦσιν ἐθνῶν καὶ ἄρχουσι πόλεων ἐπιθυμίαν καὶ σπουδὴν τῶν καλῶν ἐνθήσοντα, καὶ πρός τε τοὺς κινδύνους καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν πατρίδων θάνατον προτρεψόμενον, καὶ πάντων καταφρονεῖν διδάξοντα τῶν δεινῶν. ⟨344⟩ ἔχω δ' αἰτίαν τοῦ λόγου τούτου Σάουλον τὸν τῶν Ἑβραίων βασιλέα. οὗτος γάρ, καίπερ εἰδὼς τὰ συμβησόμενα καὶ τὸν ἐπικείμενον θάνατον τοῦ προφήτου προειρηκότος, οὐκ ἔγνω φυγεῖν αὐτόν, οὐδὲ φιλοψυχήσας προδοῦναι μὲν τοὺς οἰκείους τοῖς πολεμίοις καθυβρίσαι δὲ τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, ⟨345⟩ ἀλλὰ παραδοὺς αὐτὸν πανοικὶ μετὰ τῶν τέκνων τοῖς κινδύνοις καλὸν ἡγήσατο εἶναι πεσεῖν μετὰ τούτων ὑπὲρ τῶν βασιλευομένων μαχόμενος, καὶ τοὺς παῖδας ἀποθανεῖν μᾶλλον ἀγαθοὺς ὄντας ἢ καταλιπεῖν ἐπ' ἀδήλῳ τῷ ποταποὶ γενήσονται τὸν τρόπον· διάδοχον γὰρ καὶ γένος τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ἀγήρω μνήμην ἕξειν. ⟨346⟩ οὗτος οὖν δίκαιος καὶ ἀνδρεῖος καὶ σώφρων ἔμοιγε δοκεῖ μόνος, καὶ εἴ τις γέγονε τοιοῦτος ἢ γενήσεται, τὴν μαρτυρίαν ἐπ' ἀρετῇ καρποῦσθαι παρὰ πάντων ἄξιος. τοὺς γὰρ μετ' ἐλπίδων ἐπὶ πόλεμον ἐξελθόντας ὡς καὶ κρατήσοντας καὶ σῶς ὑποστρέψοντας, ἐπειδάν τι διαπράξωνται λαμπρόν, οὔ μοι δοκοῦσι καλῶς ποιεῖν ἀνδρείους ἀποκα-

λοῦντες ὅσοι περὶ τῶν τοιούτων ἐν ταῖς ἱστορίαις καὶ τοῖς ἄλλοις συγγράμμασιν εἰρήκασιν. ⟨347⟩ ἀλλὰ δίκαιοι μὲν εἰσι κἀκεῖνοι τυγχάνειν ἀποδοχῆς, εὔψυχοι δὲ καὶ μεγαλότολμοι καὶ τῶν δεινῶν καταφρονηταὶ μόνοι δικαίως ἂν λέγοιντο πάντες οἱ Σάουλον μιμησάμενοι. τὸ μὲν γὰρ οὐκ εἰδότας τί μέλλει συμβήσεσθαι κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοῖς μὴ μαλακισθῆναι περὶ αὐτόν, ἀλλ' ἀδήλῳ τῷ μέλλοντι παραδόντας αὐτοὺς ἐπ' αὐτοῦ σαλεύειν, οὐχ οὕτω γενναῖον, κἂν ἔργα πολλὰ διαπραξάμενοι τύχωσι· ⟨348⟩ τὸ δὲ μηδὲν ἐν τῇ διανοίᾳ χρηστὸν προσδοκῶντας, ἀλλὰ προειδότας ὡς δεῖ θανεῖν καὶ τοῦτο παθεῖν μαχομένους, εἶτα μὴ φοβηθῆναι μηδὲ καταπλαγῆναι τὸ δεινόν, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸ χωρῆσαι προγινωσκόμενον, τοῦτ' ἀνδρείου ἀληθῶς τεκμήριον ἔγωγε κρίνω. ⟨349⟩ Σάουλος τοίνυν τοῦτο ἐποίησεν, ἐπιδείξας ὅτι πάντας μὲν προσήκει τῆς μετὰ τὸν θάνατον εὐφημίας γλιχομένους ταῦτα ποιεῖν ἐξ ὧν ἂν αὐτοῖς ταύτην καταλίποιεν, μάλιστα δὲ τοὺς βασιλέας, ὡς οὐκ ἐξὸν αὐτοῖς διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς οὐ μόνον οὐ κακοῖς εἶναι περὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' οὐδὲ μετρίως χρηστοῖς.

⟨350⟩ ἔτι τούτων πλείω περὶ Σαούλου καὶ τῆς εὐψυχίας λέγειν ἠδυνάμην, ὕλην ἡμῖν χορηγησάσης τῆς ὑποθέσεως· ἀλλ' ἵνα μὴ φανῶμεν ἀπειροκάλως αὐτοῦ χρῆσθαι τοῖς ἐπαίνοις, ἐπάνειμι πάλιν ἀφ' ὧν εἰς τούτους ἐξέβην.

5 ⟨351⟩ κατεστρατοπεδευκότων γὰρ τῶν Παλαιστινῶν, ὡς προεῖπον, καὶ κατ' ἔθνη καὶ βασιλείας καὶ σατραπείας ἐξαριθμούντων τὴν δύναμιν, τελευταῖος βασιλεὺς παρῆλθεν Ἀγχοῦς μετὰ τῆς ἰδίας στρατιᾶς, καὶ μετὰ

§ 351 = 1 Reg. XXIX 1.

τοῦτον δ' ὁ Δαυίδης μετὰ τῶν ἑξακοσίων ὁπλιτῶν εἵπετο. ⟨352⟩ θεασάμενοι δ' αὐτὸν οἱ στρατηγοὶ τῶν Παλαιστινῶν, πόθεν εἴησαν ἥκοντες οἱ Ἑβραῖοι καὶ τίνων καλεσάντων ἠρώτων τὸν βασιλέα. ὃ δὲ Δαυίδην ἔλεγεν εἶναι, τὸν φυγόντα Σάουλον τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην, ὃν πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα δέξασθαι, καὶ νῦν τῆς χάριτος ἀμοιβὴν ἐκτῖσαι βουλόμενον καὶ τιμωρήσασθαι τὸν Σάουλον συμμαχεῖν αὐτοῖς. ⟨353⟩ ἐμέμφθη δ' ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἄνδρα παρειληφὼς ἐπὶ συμμαχίᾳ πολέμιον, καὶ ἀποπέμπειν συνεβούλευον, μὴ καὶ λάθῃ μέγα δι' αὐτὸν κακὸν τοὺς φίλους ἐργασάμενος· καὶ γὰρ οὕτως αὐτῷ παρέξειν τοῦ καταλλαγῆναι πρόφασιν πρὸς τὸν δεσπότην, κακώσαντι τὴν ἡμετέραν δύναμιν. ⟨354⟩ ὃ δὴ προορώμενοι εἰς τὸν τόπον, ὃν ἔδωκεν αὐτῷ κατοικεῖν, ἐκέλευον ἀποπέμπειν σὺν τοῖς ἑξακοσίοις ὁπλίταις· τοῦτον γὰρ εἶναι Δαυίδην ὃν ᾄδουσιν αἱ παρθένοι πολλὰς μυριάδας Παλαιστινῶν ἀπολέσαντα. ταῦτ' ἀκούσας ὁ τῶν Γιττῶν βασιλεὺς καὶ καλῶς εἰρῆσθαι λογισάμενος, καλέσας τὸν Δαυίδην ⟨355⟩ 'ἐγὼ μέν' εἶπε 'μαρτυρῶ σοι πολλὴν περὶ ἐμὲ σπουδὴν καὶ εὔνοιαν, καὶ διὰ τοῦτό σε σύμμαχον ἐπηγόμην· οὐ δοκεῖ δὲ ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς. ἀλλ' ἄπιθι μεθ' ἡμέραν εἰς ὃν ἔδωκά σοι τόπον, μηδὲν ὑπονοῶν ἄτοπον, κἀκεῖ φύλαττέ μοι τὴν χώραν, μή τινες εἰς αὐτὴν τῶν πολεμίων ἐμβάλωσιν· ⟨356⟩ ἔστι δὲ καὶ τοῦτο συμμαχίας μέρος.'

καὶ Δαυίδης μέν, ὡς ἐκέλευσεν ὁ τῶν Γιττῶν βασιλεύς, ἧκεν εἰς Σεκελάν· καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐξ αὐτῆς συμμαχήσων τοῖς Παλαιστινοῖς ἀπῆλθε, τὸ τῶν Ἀμαληκιτῶν ἔθνος ἐπελθὸν αἱρεῖ τὴν Σεκελὰν κατὰ κράτος, καὶ ἐμπρήσαντες καὶ πολλὴν λείαν ἄλλην ἔκ τ' αὐτῆς

§ 352 = 1 Reg. XXIX 3.

ἐκείνης καὶ τῆς ἄλλης τῶν Παλαιστινῶν χώρας λαβόν-
6 *τες ἀνεχώρησαν. ⟨357⟩ ἐκπεπορθημένην δὲ τὴν Σεκελὰν καταλαβὼν ὁ Δαυίδης καὶ διηρπασμένα πάντα, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς ἑαυτοῦ (δύο γὰρ ἦσαν) καὶ τὰς γυναῖκας τῶν ἑταίρων σὺν τοῖς τέκνοις ᾐχμαλωτισμένας, περιρρήγνυται εὐθὺς τὴν ἐσθῆτα, ⟨358⟩ κλαίων δὲ καὶ ὀδυρόμενος μετὰ τῶν φίλων ἐπὶ τοσοῦτον παρείθη τοῖς κακοῖς ὥστ' αὐτὸν ἐπιλιπεῖν ἤδη καὶ τὰ δάκρυα. ἐκινδύνευσε δὲ καὶ βληθεὶς ὑπὸ τῶν ἑταίρων, ἀλγούντων ἐπὶ ταῖς αἰχμαλωσίαις τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων, ἀποθανεῖν· αὐτὸν γὰρ τῶν γεγονότων ᾐτιῶντο. ⟨359⟩ ἀνασχὼν δ' ἐκ τῆς λύπης, καὶ τὴν διάνοιαν πρὸς τὸν θεὸν ἀναστήσας, παρεκάλεσε τὸν ἀρχιερέα Ἀβιάθαρον ἐνδύσασθαι τὴν ἀρχιερατικὴν στολήν, καὶ ἐπερωτῆσαι τὸν θεὸν καὶ προφητεῦσαι εἰ διώξαντι τοὺς Ἀμαληκίτας δίδωσι καταλαβεῖν καὶ σῶσαι μὲν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα, τιμωρήσασθαι δὲ τοὺς ἐχθρούς. ⟨360⟩ τοῦ δ' ἀρχιερέως διώκειν κελεύσαντος, ἐκπηδήσας μετὰ τῶν ἑξακοσίων ὁπλιτῶν εἵπετο τοῖς πολεμίοις. παραγενόμενος δ' ἐπί τινα χειμάρρουν Βάσελον λεγόμενον, καὶ πλανωμένῳ τινὶ περιπεσὼν Αἰγυπτίῳ μὲν τὸ γένος, ὑπ' ἐνδείας δὲ καὶ λιμοῦ παρειμένῳ (τρισὶ γὰρ ἡμέραις ἐν τῇ ἐρημίᾳ πλανώμενος ἄσιτος διεκαρτέρησε), πρῶτον αὐτὸν ποτῷ καὶ τροφῇ παραστησάμενος καὶ ἀναλαβὼν ἐπύθετο τίς τ' εἴη καὶ πόθεν. ⟨361⟩ ὁ δὲ γένος μὲν ἐσήμαινεν Αἰγύπτιος ὤν, καταλειφθῆναι δ' ὑπὸ τοῦ δεσπότου δι' ἀρρωστίαν ἕπεσθαι μὴ δυνάμενον· ἐδήλου δ' αὐτὸν τῶν καταπρησάντων καὶ διηρπακότων ἄλλα τε τῆς Ἰουδαίας καὶ τὴν Σεκελὰν εἶναι. ⟨362⟩ χρησάμενος οὖν ὁ Δαυίδης τούτῳ ἐπὶ τοὺς Ἀμαληκίτας*

§ 357 = 1 Reg. XXX 3.

ὁδηγῷ, καὶ καταλαβὼν αὐτοὺς ἐπὶ γῆς ἐρριμμένους, καὶ τοὺς μὲν ἀριστῶντας, τοὺς δὲ καὶ μεθύοντας ἤδη καὶ λελυμένους ὑπὸ τοῦ οἴνου καὶ τῶν λαφύρων καὶ τῆς λείας ἀπολαύοντας, ἐπιπεσὼν αἰφνιδίως πολὺν αὐτῶν φόνον εἰργάσατο· γυμνοὶ γὰρ ὄντες καὶ μηδὲν προσδοκῶντες τοιοῦτον, ἀλλὰ πρὸς τὸ πίνειν καὶ εὐωχεῖσθαι τετραμμένοι, πάντες ἦσαν εὐκατέργαστοι. ⟨363⟩ καὶ οἳ μὲν αὐτῶν ἔτι τῶν τραπεζῶν παρακειμένων ἐπικαταλαμβανόμενοι παρ' αὐταῖς ἀνῃροῦντο, καὶ παρέσυρεν αὐτῶν τὰ σιτία καὶ τὴν τροφὴν τὸ αἷμα, τοὺς δὲ δεξιουμένους ἀλλήλους ταῖς προπόσεσι διέφθειρεν, ἐνίους δὲ καὶ πρὸς ὕπνον ὑπὸ τοῦ ἀκράτου κατενηνεγμένους. ὁπόσοι δ' ἔφθασαν περιθέμενοι τὰς πανοπλίας ἐξ ἐναντίας αὐτῷ στῆναι, τούτους οὐδὲν ἧττον εὐχερῶς τῶν γυμνῶν κατακειμένων ἀπέσφαττε. ⟨364⟩ διέμειναν δ' οἱ σὺν τῷ Δαυίδῃ καὶ αὐτοὶ ἀναιροῦντες ἀπὸ πρώτης ὥρας ἕως ἑσπέρας, ὡς μὴ περιλειφθῆναι τῶν Ἀμαληκιτῶν πλείονας ἢ τετρακοσίους· καὶ οὗτοι δὲ δρομάσι καμήλοις ἐπιβάντες διέφυγον. ἀνέσωσε δὲ τἆλλα πάντα ἃ διήρπασαν αὐτῶν οἱ πολέμιοι, καὶ τάς τ' αὐτοῦ γυναῖκας καὶ τὰς τῶν ἑταίρων. ⟨365⟩ ὡς δ' ἀναστρέφοντες ἧκον ἐπὶ τὸν τόπον ἔνθα διακοσίους μὴ δυναμένους αὐτοῖς ἕπεσθαι καταλελοίπεσαν ἐπὶ τῶν σκευῶν, οἱ μὲν τετρακόσιοι τῆς μὲν ἄλλης ὠφελείας τε καὶ λείας οὐκ ἠξίουν αὐτοῖς ἀπομερίζειν· οὐ συνακολουθήσαντας γὰρ ἀλλὰ μαλακισθέντας περὶ τὴν δίωξιν ἀγαπήσειν ἀνασεσωσμένας τὰς γυναῖκας ἀπολαμβάνοντας ἔλεγον, ⟨366⟩ Δαυίδης δὲ πονηρὰν καὶ ἄδικον αὐτῶν ταύτην ἀπέφηνε τὴν γνώμην· εἶναι γὰρ ἀξίους, τοῦ θεοῦ παρασχόντος αὐτοῖς ἀμύνασθαι

§ 362 = 1 Reg. XXX 16.

μὲν τοὺς πολεμίους κομίσασθαι δὲ πάντα τὰ αὐτῶν, πᾶσιν ἐξ ἴσου τοῖς στρατευσαμένοις μερίζεσθαι τὴν ὠφέλειαν, καὶ ταῦτ' ἐπὶ φυλακῇ τῶν σκευῶν μεμενηκότων. ⟨367⟩ *καὶ ἐξ ἐκείνου νόμος οὗτος ἐκράτησε παρ' αὐτοῖς, ἵνα ταὐτὰ τοῖς μαχομένοις λαμβάνωσιν οἱ τὰ σκεύη φυλάττοντες. γενόμενος δ' ἐν Σεκελᾷ Δαυίδης διεπέμψατο πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Ἰούδα φυλῇ συνήθεσι καὶ φίλοις ἀπομοίρας τῶν λαφύρων.*

καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν Σεκελῶν πόρθησιν καὶ Ἀμα-
7 *ληκιτῶν ἀναίρεσιν οὕτως ἐγένετο·* ⟨368⟩ *τῶν δὲ Παλαιστινῶν συμβαλόντων καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης νικῶσι μὲν οἱ Παλαιστινοὶ καὶ πολλοὺς ἀναιροῦσι τῶν ἐναντίων, Σάουλος δ' ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ γενναίως ἀγωνιζόμενοι καὶ πάσῃ προθυμίᾳ χρώμενοι, ὡς ἐν μόνῳ τῷ καλῶς ἀποθανεῖν καὶ παραβόλως διακινδυνεῦσαι τοῖς πολεμίοις τῆς ὅλης αὐτοῖς δόξης ἀποκειμένης (οὐδὲν γὰρ τούτου περιττότερον εἶχον),* ⟨369⟩ *ἐπιστρέφουσι πᾶσαν εἰς αὐτοὺς τὴν τῶν ἐχθρῶν φάλαγγα καὶ περικυκλωθέντες ἀποθνήσκουσι, πολλοὺς τῶν Παλαιστινῶν καταβαλόντες. ἦσαν δ' οἱ Σαούλου παῖδες Ἰωνάθης καὶ Ἀμινάδαβος καὶ Μελχισός. τούτων πεσόντων τρέπεται τὸ τῶν Ἑβραίων πλῆθος, καὶ ἀκοσμία καὶ σύγχυσις γίνεται καὶ φόνος ἐπικειμένων τῶν πολεμίων.* ⟨370⟩ *Σάουλος δὲ φεύγει καρτερὸν στῖφος ἔχων περὶ αὐτόν, καὶ τῶν Παλαιστινῶν ἐπιπεμψάντων ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας πάντας μὲν ἀποβάλλει πλὴν ὀλίγων, αὐτὸς δὲ λαμπρῶς ἀγωνισάμενος καὶ πολλὰ τραύματα λαβὼν ὡς μηκέτι διακαρτερεῖν μηδ' ἀντέχειν ταῖς πληγαῖς, ἀποκτεῖναι μὲν αὐτὸν ἠσθένει, κελεύει δὲ τὸν ὁπλοφόρον, σπασάμενον*

§ 367 = 1 Reg. XXX 25. § 368 = 1 Paral. X 1.

τὴν ῥομφαίαν, ταύτην αὐτοῦ διελάσαι πρὶν ζῶντα συλλαβεῖν αὐτὸν τοὺς πολεμίους. ⟨371⟩ μὴ τολμῶντος δὲ τοῦ ὁπλοφόρου κτεῖναι τὸν δεσπότην, αὐτὸς τὴν ἰδίαν σπασάμενος μάχαιραν καὶ στήσας ἐπὶ τὴν ἀκμὴν ῥιπτεῖ κατ' αὐτῆς αὐτόν, καὶ μὴ δυνάμενος ὤσασθαι μηδ' ἐπερείσας διαβαλεῖν αὐτοῦ τὸν σίδηρον περιστρέφεται. καὶ νεανίσκου τινὸς ἑστῶτος πυθόμενος τίς εἴη καὶ μαθὼν ὡς Ἀμαληκίτης ἐστί, παρεκάλεσεν ἐπερείσαντα τὴν ῥομφαίαν, διὰ τὸ μὴ ταῖς χερσὶν αὐτὸν τοῦτο δύνασθαι ποιῆσαι, παρασχεῖν αὐτῷ τελευτὴν ὁποίαν αὐτὸς βούλεται. ⟨372⟩ ποιήσας δὲ τοῦτο καὶ περιελόμενος τὸν περὶ τὸν βραχίονα αὐτοῦ χρυσὸν καὶ τὸν βασιλικὸν στέφανον ἐκποδὼν ἐγένετο. θεασάμενος δ' ὁ ὁπλοφόρος τὸν Σάουλον ἀνῃρημένον ἀπέκτεινεν ἑαυτόν. διεσώθη δ' οὐδὲ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως οὐδείς, ἀλλὰ πάντες ἔπεσον περὶ τὸ καλούμενον Γελβουὲ ὄρος. ⟨373⟩ ἀκούσαντες δὲ τῶν Ἑβραίων οἱ τὴν κοιλάδα πέραν τοῦ Ἰορδάνου κατοικοῦντες καὶ οἱ ἐν τῷ πεδίῳ τὰς πόλεις ἔχοντες ὅτι Σάουλος πέπτωκε καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ τὸ σὺν αὐτῷ πλῆθος ἀπόλωλε, καταλιπόντες τὰς ἑαυτῶν πόλεις εἰς ὀχυρότητας κατέφυγον, οἱ δὲ Παλαιστινοὶ τὰς καταλελειμμένας ἐρήμους εὑρόντες κατῴκησαν.

⟨374⟩ τῇ δ' ἐπιούσῃ σκυλεύοντες οἱ Παλαιστινοὶ 8
τοὺς τῶν πολεμίων νεκροὺς ἐπιτυγχάνουσι τοῖς τοῦ Σαούλου καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ σώμασι, καὶ σκυλεύσαντες ἀποτέμνουσιν αὐτῶν τὰς κεφαλάς, καὶ κατὰ πᾶσαν περιήγγειλαν τὴν χώραν πέμψαντες ὅτι πεπτώκασιν οἱ πολέμιοι. καὶ τὰς μὲν πανοπλίας αὐτῶν ἀνέθηκαν εἰς τὸ Ἀστάρτειον, τὰ δὲ σώματα ἀνεσταύρω-

§ 371 = 2 Reg. I 7—10. § 372 = 1 Reg. XXXI 6.

σαν πρὸς τὰ τείχη τῆς Βηθσὰν πόλεως, ἣ νῦν Σκυθόπολις καλεῖται. ⟨375⟩ ἐπεὶ δ' ἤκουσαν οἱ ἐν Ἰαβισσῷ πόλει τῆς Γαλαδίτιδος κατοικοῦντες ὅτι λελώβηνται τὸν Σαούλου νεκρὸν καὶ τοὺς τῶν παίδων αὐτοῦ, δεινὸν ἡγησάμενοι περιιδεῖν ἀκηδεύτους, ἐξελθόντες οἱ ἀνδρειότατοι καὶ τόλμῃ διαφέροντες (ἡ δὲ πόλις αὕτη καὶ σώμασιν ἀλκίμους καὶ ψυχαῖς φέρει) ⟨376⟩ καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ὁδεύσαντες ἦλθον εἰς τὴν Βηθσάν, καὶ προσελθόντες τῷ τείχει τῶν πολεμίων καὶ καθελόντες τὸ σῶμα Σαούλου καὶ τὰ τῶν παίδων αὐτοῦ κομίζουσιν εἰς Ἰαβισσόν, μηδὲ τῶν πολεμίων αὐτοὺς κωλῦσαι δυνηθέντων ἢ τολμησάντων διὰ τὴν ἀνδρείαν. ⟨377⟩ οἱ δ' Ἰαβισσηνοὶ πανδημεὶ καύσαντες θάπτουσι τὰ σώματ' ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς χώρας τόπῳ, Ἀρούρης λεγομένῳ· καὶ πένθος ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐπ' αὐτοῖς ἦγον, κοπτόμενοι καὶ θρηνοῦντες τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, μήτε ποτοῦ μήτε τροφῆς γευσάμενοι.

9 ⟨378⟩ τοῦτο Σάουλος τὸ τέλος ἔσχε προφητεύσαντος Σαμουήλου διὰ τὸ παρακοῦσαι τοῦ θεοῦ τῶν ἐπ' Ἀμαληκίταις ἐντολῶν, καὶ ὅτι τὴν Ἀχιμελέχου τοῦ ἀρχιερέως γενεὰν καὶ Ἀχιμέλεχον αὐτὸν καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων πόλιν ἀνεῖλεν. ἐβασίλευσε δὲ Σαμουήλου ζῶντος ἔτη ὀκτὼ πρὸς τοῖς δέκα, τελευτήσαντος δὲ δύο [καὶ εἴκοσι].

καὶ Σάουλος μὲν οὕτω κατέστρεψε τὸν βίον.

§ 375 = 1 Reg. XXXI 11 sq. § 378 = 1 Paral. X 13 sq.

ΒΙΒΛΟΣ ΕΒΔΟΜΗ.

⟨1⟩ *Συνέβη δὲ ταύτην γενέσθαι τὴν μάχην καθ'* 1
ἣν ἡμέραν καὶ Δαυίδης τοὺς Ἀμαληκίτας νικήσας εἰς Σεκελὰν ὑπέστρεψεν. ἤδη δ' αὐτοῦ δύ' ἡμέρας ἔχοντος ἐν τῇ Σεκελᾷ, τῇ τρίτῃ παραγίνεται διασωθεὶς ἐκ τῆς μάχης τῆς πρὸς Παλαιστινοὺς ὁ τὸν Σάουλον ἀνελών, τήν τ' ἐσθῆτα περιερρηγμένος καὶ τὴν κεφαλὴν τέφρᾳ περιχεάμενος. ⟨2⟩ *καὶ προσκυνήσας αὐτὸν πυνθανομένῳ πόθεν ἥκοι τοιοῦτος, ἀπὸ τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν μάχης ἔλεγε· γενέσθαι δ' ἀτυχὲς αὐτῆς τὸ τέλος ἐδήλου, πολλῶν μὲν ἀναιρεθεισῶν τοῖς Ἑβραίοις μυριάδων, πεσόντος δὲ καὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Σαούλου μετὰ τῶν τέκνων.* ⟨3⟩ *ταῦτα δὲ σημαίνειν ἔφασκεν αὐτὸς παρατυχὼν τῇ τροπῇ τῶν Ἑβραίων καὶ τῷ βασιλεῖ πεφευγότι παρών, ὃν καὶ κτεῖναι μέλλοντα ὑπὸ τῶν πολεμίων λαμβάνεσθαι παρακληθεὶς αὐτὸς ὡμολόγει· τῇ ῥομφαίᾳ γὰρ αὐτὸν ἐπιπεσόντα διὰ τὴν τῶν τραυμάτων ὑπερβολὴν αὐτὸν ἀσθενῆσαι κατεργάσασθαι.* ⟨4⟩ *καὶ σύμβολα δ' αὐτοῦ τῆς ἀναιρέσεως ἐπεδείκνυε τόν τε περὶ τοῖς βραχίοσι χρυσὸν τοῦ βασιλέως καὶ τὸν στέφανον, ἃ περιδύσας τὸν Σαούλου νεκρὸν κομίσειεν αὐτῷ. Δαυίδης δὲ μηκέτ' ἀπιστεῖν ἔχων, ἀλλ' ἐναργῆ τεκμήρια τοῦ Σαούλου θανάτου βλέπων, καταρρηγνύει μὲν τὴν ἐσθῆτα, κλαίων δὲ καὶ ὀδυρόμενος*

§ 1 = 2 Reg. I 1.

μετὰ τῶν ἑταίρων ὅλην διεκαρτέρησε τὴν ἡμέραν. ⟨5⟩ ἐποίει δ᾽ αὐτῷ τὴν λύπην χαλεπωτέραν καὶ ὁ Σαούλου παῖς Ἰωνάθης, πιστότατός τ᾽ ὢν φίλος αὐτῷ καὶ σωτηρίας αἴτιος γεγενημένος. τοσαύτην δ᾽ ἐπεδείξατο τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πρὸς τὸν Σάουλον εὔνοιαν ὡς μὴ μόνον ἐπὶ τεθνηκότι χαλεπῶς ἐνεγκεῖν, πολλάκις ὑπ᾽ αὐτοῦ κινδυνεύσας ἀφαιρεθῆναι τὸν βίον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀποκτείναντα κολάσαι· ⟨6⟩ φήσας γὰρ πρὸς αὐτὸν ὡς αὐτὸς αὐτοῦ γένοιτο κατήγορος ἀνελὼν τὸν βασιλέα, καὶ μαθὼν ὡς εἴη πατρὸς Ἀμαληκίτου γένος, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀπολέσθαι. ἔγραψε δὲ καὶ θρήνους καὶ ἐπιταφίους ἐπαίνους Σαούλου καὶ Ἰωνάθου, οἳ καὶ μέχρις ἐμοῦ διαμένουσιν.

2 ⟨7⟩ ἐπεὶ δὲ τούτοις ἐξετίμησε τὸν βασιλέα, παυσάμενος τοῦ πένθους ἤρετο τὸν θεὸν διὰ τοῦ προφήτου τίνα δίδωσιν αὐτῷ κατοικῆσαι πόλιν τῆς Ἰούδα καλουμένης φυλῆς. φήσαντος δ᾽ αὐτοῦ διδόναι Χεβρῶνα, καταλιπὼν τὴν Σεκελὰν εἰς ἐκείνην παραγίνεται, τάς τε γυναῖκας ἐπαγόμενος τὰς αὐτοῦ (δύο δ᾽ ἦσαν) καὶ τοὺς ὁπλίτας τοὺς σὺν αὐτῷ. ⟨8⟩ συνελθὼν δὲ πρὸς αὐτὸν ἅπας ὁ τῆς φυλῆς τῆς προειρημένης λαὸς ἀποδείκνυσιν αὐτὸν βασιλέα. ἀκούσας δ᾽ ὅτι τὸν Σάουλον καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ θάψειαν οἱ ἐν Ἰαβισσῷ τῆς Γαλαδίτιδος κατοικοῦντες, ἔπεμψε πρὸς αὐτοὺς ἐπαινῶν καὶ ἀποδεχόμενος αὐτῶν τοὔργον, καὶ χάριτας ἀποδώσειν ἀντὶ τῆς πρὸς τοὺς τεθνηκότας σπουδῆς ὑπισχνούμενος, ἅμα δὲ καὶ δηλῶν ὡς ἡ Ἰούδα φυλὴ κεχειροτόνηκεν αὐτὸν βασιλέα.

3 ⟨9⟩ ὁ δὲ τοῦ Σαούλου μὲν ἀρχιστράτηγος Ἀβέννηρος, Νήρου δὲ παῖς, ἀνὴρ δραστήριος καὶ ἀγαθὸς

§ 5 = 2 Reg. I 12.

τὴν φύσιν, ὡς ἔγνω πεσόντα τὸν βασιλέα καὶ τὸν Ἰωνάθην καὶ τοὺς δύο τοὺς ἄλλους αὐτοῦ παῖδας, ἐπειχθεὶς εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ τὸν περιλειπόμενον ἐξαρπάσας υἱὸν αὐτοῦ (Ἰέβοσθος δ' ἐκαλεῖτο) διαβιβάζει πρὸς τοὺς πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ παντὸς ἀποδείκνυσι τοῦ πλήθους βασιλέα, πάρεξ τῆς Ἰούδα φυλῆς, ⟨10⟩ βασίλειον δ' ἐποίησεν αὐτῷ τὴν κατὰ μὲν τὴν ἐπιχώριον γλῶτταν Μάναλιν, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων Παρεμβολὰς λεγομένην. ὥρμησε δ' ἐκεῖθεν Ἀβέννηρος μετὰ στρατιᾶς ἐπιλέκτου, συμβαλεῖν τοῖς ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς προαιρούμενος· ὤργιστο γὰρ αὐτοῖς βασιλέα τὸν Δαυίδην κεχειροτονηκόσιν. ⟨11⟩ ἀπήντησε δ' αὐτῷ πεμφθεὶς ὑπὸ Δαυίδου Σαρουίας μὲν παῖς, πατρὸς δὲ Σουρί, ἐκ δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐκείνου γεγονὼς αὐτῷ Ἰώαβος, ἀρχιστράτηγος ὢν αὐτοῦ, μετὰ καὶ τῶν ἀδελφῶν Ἀβεσσαίου καὶ Ἀσαήλου καὶ πάντων τῶν Δαυίδου ὁπλιτῶν. καὶ περιτυχὼν ἐπί τινος κρηνῖδος ἐν Γαβαῷ πόλει παρατάττεται πρὸς μάχην. ⟨12⟩ τοῦ δ' Ἀβεννήρου φήσαντος πρὸς αὐτὸν μαθεῖν βούλεσθαι πότερος αὐτῶν ἀνδρειοτέρους στρατιώτας ἔχει, συντίθεται παρ' ἀμφοτέρων δώδεκα μαχησομένους συμβαλεῖν. προελθόντες τοίνυν εἰς τὸ μεταξὺ τῶν παρατάξεων οἱ πρὸς τὴν μάχην ὑφ' ἑκατέρων τῶν στρατηγῶν ἐξειλεγμένοι, καὶ τὰς αἰχμὰς ἐπ' ἀλλήλους ἀφέντες, σπῶνται τὰς μαχαίρας, καὶ τῶν κεφαλῶν ἐλλαμβανόμενοι κατέχοντες αὐτοὺς ἔπαιον εἰς τὰς πλευρὰς καὶ τὰς λαγόνας ἀλλήλους ταῖς ῥομφαίαις, ἕως πάντες ὥσπερ ἐκ συνθήματος ἀπώλοντο. ⟨13⟩ πεσόντων δὲ τούτων συνέρρηξε καὶ ἡ λοιπὴ στρατιά, καὶ καρτερᾶς μάχης γενομένης ἡττήθησαν οἱ τοῦ Ἀβεννήρου. καὶ τραπέντας οὐκ ἀνίει

§ 9 = 2 Reg. II 8.

διώκων Ἰώαβος, ἀλλ' αὐτός τ' ἐνέκειτο παρακελευόμενος τοὺς ὁπλίτας ἐκ ποδὸς ἕπεσθαι καὶ μὴ κάμνειν ἀναιροῦντας, ⟨14⟩ οἵ τ' ἀδελφοὶ προθύμως ἠγωνίσαντο, καὶ διαφανέστερος τῶν ἄλλων μάλιστα ὁ νεώτερος Ἀσάηλος, ὃς ἐπὶ ποδῶν ὠκύτητι κλέος εἶχεν (οὐ γὰρ ἀνθρώπους ἐνίκα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἵππῳ καταστάντα εἰς ἅμιλλαν λέγουσι παραδραμεῖν), καὶ τὸν Ἀβέννηρον ἐδίωκεν ὑπὸ ῥύμης καὶ τῆς ἐπ' ὀρθὸν φορᾶς εἰς οὐδέτερον ἐγκλιθεὶς τῶν μερῶν. ⟨15⟩ ἐπιστραφέντος δὲ τοῦ Ἀβεννήρου καὶ κατασοφίζεσθαι τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ πειρωμένου, καὶ ποτὲ μὲν εἰπόντος ἑνὸς τῶν ἑαυτοῦ στρατιωτῶν ἀφέμενον τῆς διώξεως ἀφελέσθαι τὴν πανοπλίαν, πάλιν δ', ὡς οὐκ ἔπειθε τοῦτο ποιεῖν, κατασχεῖν αὐτὸν καὶ μὴ διώκειν παραινοῦντος, μὴ κτείνας αὐτὸν ἀπολέσῃ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ παρρησίαν· οὐ προσέμενον τοὺς λόγους, ἀλλ' ἐπιμείναντα τῇ διώξει, φεύγων ὡς εἶχε τὸ δόρυ πλήξας εἰς τοὐπίσω καιρίως, παραχρῆμα ἀπέκτεινεν. ⟨16⟩ οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ διώκοντες τὸν Ἀβέννηρον ὡς ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον οὗ κεῖσθαι συνέβαινε τὸν Ἀσάηλον, περιστάντες τὸν νεκρὸν οὐκέτι τοὺς πολεμίους ἐδίωκον· ὁ δ' Ἰώαβος αὐτὸς καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀβεσσαῖος παραδραμόντες τὸ πτῶμα καὶ τῆς πλείονος ἐπὶ τὸν Ἀβέννηρον σπουδῆς αἰτίαν τὴν ὑπὲρ τοῦ τετελευτηκότος ὀργὴν λαβόντες, ἀπίστῳ τάχει καὶ προθυμίᾳ χρώμενοι, μέχρι τόπου τινὸς ὃν Ἀμμάταν καλοῦσιν ἐδίωξαν τὸν Ἀβέννηρον, ἤδη περὶ δυσμὰς ὄντος ἡλίου. ⟨17⟩ ἀναβὰς δ' ἐπί τινα βουνὸν ὅς ἐστιν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ μέγας τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς, αὐτούς τε κατεσκέπτετο καὶ τὸν Ἀβέννηρον. τούτου δ' ἀνακεκραγότος καὶ φήσαντος μὴ δεῖν ἄνδρας

§ 14 = 2 Reg. II 18.

ὁμοφύλους εἰς ἔριδα καὶ μάχην παροξύνειν (ἁμαρτεῖν γὰρ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀσάηλον, ὃς παραινοῦντος μὴ διώκειν οὐκ ἐπείσθη καὶ διὰ τοῦτο βληθεὶς ἀπέθανε), συμφρονήσας καὶ παράκλησιν ἡγησάμενος τούτους τοὺς λόγους ὁ Ἰώαβος ἀνακαλεῖ τῇ σάλπιγγι σημήνας τοὺς στρατιώτας καὶ τῆς ἐπὶ πολὺ διώξεως ἐπέσχε. ⟨18⟩ καὶ οὗτος μὲν ἐπ' ἐκείνου καταστρατοπεδεύεται τοῦ τόπου τὴν νύκτα ταύτην, Ἀβέννηρος δὲ δι' ὅλης αὐτῆς ὁδεύσας καὶ περαιωσάμενος τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν τοῦ Σαούλου παῖδα εἰς τὰς Παρεμβολὰς Ἰέβοσθον. τῇ δ' ἐχομένῃ τοὺς νεκροὺς Ἰώαβος ἐξαριθμήσας ἅπαντας ἐκήδευσεν. ⟨19⟩ ἔπεσον δὲ τῶν μὲν Ἀβεννήρου στρατιωτῶν ὡς τριακόσιοι καὶ ἑξήκοντα, τῶν δὲ Δαυίδου δέκα πρὸς τοῖς ἐννέα καὶ Ἀσάηλος· οὗ τὸ σῶμα κομίσαντες ἐκεῖθεν Ἰώαβος καὶ Ἀβεσσαῖος εἰς Βηθλεέμην καὶ θάψαντες ἐν τῷ πατρῴῳ μνήματι, πρὸς Δαυίδην εἰς Χεβρῶνα παρεγένοντο. ⟨20⟩ ἤρξατο μὲν οὖν ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τοῖς Ἑβραίοις ἐμφύλιος πόλεμος καὶ διέμεινεν ἄχρι πολλοῦ, τῶν μὲν μετὰ Δαυίδου κρειττόνων ἀεὶ γινομένων καὶ πλεῖον ἐν τοῖς κινδύνοις φερομένων, τοῦ δὲ Σαούλου παιδὸς καὶ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν σχεδὸν ἡμέραν ἐλαττουμένων.

⟨21⟩ ἐγένοντο δὲ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ παῖδες 4
Δαυίδῃ τὸν ἀριθμὸν ἓξ ἐκ γυναικῶν τοσούτων· ὧν ὁ μὲν πρεσβύτατος ἐκ μητρὸς Ἀχινᾶς γενόμενος Ἀμνῶν ἐκλήθη, ὁ δὲ δεύτερος ἐκ γυναικὸς Ἀβιγαίας Δανίηλος. τῷ τρίτῳ δ' ἐκ τῆς Θολομαίου θυγατρὸς Μαχάμης φύντι τοῦ Γεσσηρῶν βασιλέως Ἀβεσάλωμος ὄνομα· τὸν δὲ τέταρτον Ἀδωνίαν ἐκ γυναικὸς Ἀγγίθης προσηγό-

§ 17 = 2 Reg. II 26. § 21 = 1 Paral. III 2—4.

ρευσε, τὸν πέμπτον δὲ Σαφατίαν τῆς Ἀβιταάλης καὶ τὸν ἕκτον Γεθραάμην τῆς Αἰγλᾶς ἐπωνόμασε. ⟨22⟩ τοῦ δ' ἐμφυλίου πολέμου συνεστῶτος, καὶ συμπιπτόντων εἰς ἔργα καὶ μάχην πυκνῶς τῶν μεθ' ἑκατέρου τῶν βασιλέων, Ἀβέννηρος ὁ τοῦ Σαούλου παιδὸς ἀρχιστράτηγος, συνετὸς ὢν καὶ σφόδρα εὔνουν ἔχων τὸ πλῆθος, πάντας συμμεῖναι τῷ Ἰεβόσθῳ παρεσκεύασεν, καὶ διέμειναν ἱκανὸν χρόνον τἀκείνου φρονοῦντες. ⟨23⟩ ὕστερον δ' ἐν ἐγκλήματι γενόμενος ὁ Ἀβέννηρος, καὶ λαβὼν αἰτίαν ὡς συνέλθοι τῇ Σαούλου παλλακῇ, Ῥαισφᾷ μὲν τοὔνομα Σιβάθου δὲ θυγατρί, καὶ καταμεμφθεὶς ὑπὸ Ἰεβόσθου, περιαλγήσας καὶ θυμωθεὶς ὡς οὐ δικαίων τῶν παρ' αὐτοῦ τυγχάνοι πάσῃ προνοίᾳ περὶ αὐτὸν χρώμενος, ἠπείλησε μὲν τὴν βασιλείαν εἰς Δαυίδην περιστήσειν, ἐπιδείξειν δ' ὡς οὐ διὰ τὴν ἰδίαν ῥώμην καὶ σύνεσιν ἄρχοι τῶν πέραν Ἰορδάνου, διὰ δὲ τὴν αὐτοῦ στρατηγίαν τε καὶ πίστιν. ⟨24⟩ καὶ πέμψας εἰς Χεβρῶνα παρὰ Δαυίδην λαβεῖν ὅρκους τε καὶ πίστεις ἠξίου, ἦ μὴν ἕξειν αὐτὸν ἑταῖρον καὶ φίλον ἀναπείσαντα τὸν λαὸν τοῦ Σαούλου μὲν ἀποστῆναι παιδός, αὐτὸν δ' ἀποδείξαντα πάσης τῆς χώρας βασιλέα. ⟨25⟩ τοῦ δὲ Δαυίδου ποιησαμένου τὰς ὁμολογίας (ἥσθη γὰρ ἐφ' οἷς Ἀβέννηρος διεπρεσβεύσατο πρὸς αὐτόν), καὶ πρῶτον τεκμήριον παρασχεῖν τῶν συνθηκῶν ἀξιώσαντος ἀνασώσαντα πρὸς αὐτὸν Μιχάλαν τὴν γυναῖκα, μεγάλοις ὠνηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ κινδύνοις καὶ Παλαιστινῶν κεφαλαῖς ἑξακοσίαις, ἃς ὑπὲρ αὐτῆς ἐκόμισε τῷ πατρὶ Σαούλῳ, ⟨26⟩ πέμπει μὲν αὐτῷ τὴν Μιχάλαν ἀποσπάσας Φελτίου τοῦ τότε συνοικοῦντος αὐτῇ, πρὸς τοῦτο καὶ Ἰεβόσθου συμπράξαντος· ἐγεγράφει γὰρ αὐτῷ

§ 22 = 2 Reg. III 6.

Δαυίδης τὴν γυναῖκα δικαιῶν ἀπολαβεῖν. συγκαλέσας δὲ καὶ τοὺς γεγηρακότας τοῦ πλήθους καὶ ταξιάρχους καὶ χιλιάρχους, λόγους ἐποιήσατο πρὸς αὐτούς, ⟨27⟩ ὡς ἔχοντας ἑτοίμως ἀποστῆναι μὲν Ἰεβόσθου Δαυίδῃ δὲ προσθέσθαι ταύτης ἀποστρέψειε τῆς ὁρμῆς, νῦν μέντοι γ' ἐπιτρέποι χωρεῖν ᾗ βούλονται· καὶ γὰρ εἰδέναι τὸν θεὸν διὰ Σαμουήλου τοῦ προφήτου Δαυίδην χειροτονήσαντα πάντων Ἑβραίων βασιλέα, προειπεῖν δ' ὅτι Παλαιστινοὺς ἐκεῖνος αὐτὸς τιμωρήσεται καὶ ποιήσει κρατήσας ὑποχειρίους. ⟨28⟩ ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἡγεμόνες, ὡς καὶ τὴν Ἀβεννήρου γνώμην, ᾗ πρότερον εἶχον αὐτοὶ περὶ τῶν πραγμάτων, σύμφωνον παρέλαβον, τὰ Δαυίδου φρονεῖν μετεβάλοντο. ⟨29⟩ πεισθέντων δὲ τούτων Ἀβέννηρος συγκαλεῖ τὴν Βενιαμῖτιν φυλήν (οἱ γὰρ ἐκ ταύτης ἅπαντες Ἰεβόσθου σωματοφύλακες ἦσαν), καὶ ταὐτὰ πρὸς αὐτοὺς διαλεχθείς, ἐπεὶ μηδὲν ἀντικρούοντας ἑώρα, προστιθεμένους δ' οἷς ἐβούλετο, παραλαβὼν ὡς εἴκοσι τῶν ἑταίρων ἧκε πρὸς Δαυίδην, τοὺς ὅρκους παρ' αὐτοῦ ληψόμενος αὐτός (πιστότερα γὰρ τῶν δι' ἄλλου πραττομένων ὅσα δι' αὐτῶν ἕκαστοι ποιοῦμεν εἶναι δοκεῖ), καὶ προσέτι τοὺς γενομένους αὐτῷ λόγους πρός τε τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὴν φυλὴν ἅπασαν σημανῶν. ⟨30⟩ ὑποδεξαμένου δ' αὐτὸν φιλοφρόνως, καὶ λαμπρᾷ καὶ πολυτελεῖ τραπέζῃ ξενίσαντος ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας, ἠξίωσεν ἀφεθεὶς ἀγαγεῖν τὸ πλῆθος, ἵνα παρόντι καὶ βλεπομένῳ παραδῶσι τὴν ἀρχήν.

⟨31⟩ ἐκπέμψαντος δὲ τοῦ Δαυίδου τὸν Ἀβέννηρον, 5
οὐδ' ὀλίγον διαλιπὼν εἰς Χεβρῶνα ἧκεν Ἰώαβος ὁ ἀρχιστράτηγος αὐτοῦ, καὶ μαθὼν ὡς εἴη παρὼν πρὸς αὐτὸν

§ 27 = 2 Reg. III 17.

Ἀβέννηρος καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀπηλλαγμένος ἐπὶ συνθήκαις καὶ ὁμολογίαις τῆς ἡγεμονίας, δείσας μὴ τὸν μὲν ἐν τιμῇ καὶ τῇ πρώτῃ ποιήσηται τάξει, συνεργόν τε τῆς βασιλείας ἐσόμενον καὶ τἆλλα δεινὸν ὄντα συνιδεῖν πράγματα καὶ τοὺς καιροὺς ὑποδραμεῖν, αὐτὸς δ' ἐλαττωθείη καὶ τῆς στρατηγίας ἀφαιρεθείη, κακοῦργον καὶ πονηρὰν ὁδὸν ἄπεισι. ⟨32⟩ καὶ πρῶτον μὲν ἐπιχειρεῖ διαβάλλειν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα, φυλάττεσθαι παραινῶν καὶ μὴ προσέχειν οἷς Ἀβέννηρος συντίθεται· πάντα γὰρ ποιεῖν αὐτὸν ἐπὶ τῷ βεβαιώσασθαι τῷ Σαούλου παιδὶ τὴν ἡγεμονίαν, ἐπὶ δ' ἀπάτῃ καὶ δόλῳ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα μεθ' ἧς ἐβούλετο νῦν ἐλπίδος καὶ οἰκονομίας τῶν κατασκευαζομένων ἀπελθεῖν. ⟨33⟩ ὡς δ' οὐκ ἔπειθε τὸν Δαυίδην τούτοις οὐδὲ παροξυνόμενον ἑώρα, τρέπεται ταύτης τολμηροτέραν ὁδόν, καὶ κρίνας Ἀβέννηρον ἀποκτεῖναι πέμπει τοὺς ἐπιδιώξοντας, οἷς καταλαβοῦσι προσέταξεν αὐτὸν καλεῖν ἐκ τοῦ Δαυίδου ὀνόματος, ὡς ἔχοντος αὐτοῦ τινὰ περὶ τῶν πραγμάτων πρὸς αὐτόν, ἃ μὴ διεμνημόνευσε παρόντος, εἰπεῖν. ⟨34⟩ Ἀβέννηρος δ' ὡς ἤκουσε τὰ παρὰ τῶν ἀγγέλων (κατέλαβον γὰρ αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ Βησιρᾷ καλουμένῳ, ἀπέχοντι τῆς Χεβρῶνος σταδίους εἴκοσι), μηδὲν ὑπιδόμενος τῶν συμβησομένων ὑπέστρεψεν. ἀπαντήσας δ' αὐτῷ πρὸς τῇ πύλῃ ὁ Ἰώαβος, καὶ δεξιωσάμενος ὡς μάλιστ' εὔνους καὶ φίλος (ὑποκρίνονται γὰρ ἱκανῶς πολλάκις εἰς τὸ ἀνύποπτον τῆς ἐπιβουλῆς τὰ τῶν ἀληθῶς ἀγαθῶν οἱ πράγμασιν ἐγχειροῦντες ἀτόποις), ⟨35⟩ ἀποσπᾷ μὲν τῶν οἰκείων αὐτὸν ὡς ἐν ἀπορρήτῳ διαλεξόμενος, παραγαγὼν δ' εἰς τὸ ἐρημότερον τῆς πύλης, μόνος αὐτὸς ὢν

§ 31 = 2 Reg. III 22.

σὺν Ἀβεσσαίῳ τἀδελφῷ, σπασάμενος τὴν μάχαιραν ὑπὸ τὴν λαγόνα παίει. ⟨36⟩ καὶ τελευτᾷ μὲν Ἀβέννηρος τοῦτον ἐνεδρευθεὶς τὸν τρόπον ὑπὸ Ἰωάβου, ὡς μὲν αὐτὸς ἔλεγε, τιμωρήσαντος Ἀσαήλῳ τἀδελφῷ, ὃν διώκοντα λαβὼν Ἀβέννηρος ἀπέκτεινεν ἐν τῇ πρὸς τῇ Χεβρῶνι μάχῃ, ὡς δὲ τἀληθὲς εἶχε, δείσαντος περὶ τῆς στρατηγίας καὶ τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ τιμῆς, μὴ τούτων μὲν αὐτὸς ἀφαιρεθείη, λάβοι δὲ παρὰ Δαυίδου τὴν πρώτην τάξιν Ἀβέννηρος. ⟨37⟩ ἐκ τούτων ἄν τις κατανοήσειεν ὅσα καὶ πηλίκα τολμῶσιν ἄνθρωποι πλεονεξίας ἕνεκα καὶ ἀρχῆς καὶ τοῦ μηδενὶ τούτων παραχωρῆσαι. κτήσασθαι γὰρ αὐτὰ ποθοῦντες διὰ μυρίων κακῶν λαμβάνουσι, καὶ δείσαντες ἀποβαλεῖν πολλῷ χείροσι τὸ βέβαιον αὐτοῖς τῆς παραμονῆς περιποιοῦσιν, ⟨38⟩ ὡς οὐχ ὁμοίου δεινοῦ τυγχάνοντος μὴ πορίσασθαι τηλικοῦτο μέγεθος ἐξουσίας καὶ συνήθη τοῖς ἀπ' αὐτῆς ἀγαθοῖς γενόμενον ἔπειτ' αὐτὴν ἀπολέσαι. τούτου δ' ὑπερβολὴν ἔχοντος συμφορᾶς, διὰ τοῦτο καὶ χαλεπώτερα μηχανῶνται καὶ τολμῶσιν ἔργα πάντες ἐν φόβῳ τοῦ ἀποβαλεῖν γενόμενοι.

ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν βραχέσιν ἀρκεῖ δεδηλῶσθαι· ⟨39⟩ Δαυίδης δ' ἀκούσας ἀνῃρημένον τὸν Ἀβέν- 6
νηρον ἤλγησε μὲν τὴν ψυχήν, ἐμαρτύρατο δὲ πάντας, ἀνατείνων εἰς τὸν θεὸν τὴν δεξιὰν καὶ βοῶν ὡς οὔτε κοινωνὸς εἴη τῆς Ἀβεννήρου σφαγῆς οὔτε κατ' ἐντολὴν καὶ βούλησιν ἰδίαν ἀποθάνοι, ἀρὰς δὲ κατὰ τοῦ πεφονευκότος αὐτὸν δεινὰς ἐτίθετο, καὶ τὸν οἶκον ὅλον αὐτοῦ καὶ τοὺς συμπράξαντας ὑπευθύνους ἐποιεῖτο ταῖς ὑπὲρ τοῦ τελευτηκότος ποιναῖς· ⟨40⟩ ἔμελε γὰρ αὐτῷ μὴ δόξαι παρὰ τὰς πίστεις καὶ τοὺς ὅρκους, οὓς ἔδωκεν

§ 36 = 2 Reg. III 27.

Ἀβεννήρῳ, τοῦτ' εἰργάσθαι. προσέταξε μέντοι γε παντὶ τῷ λαῷ κλαίειν καὶ πενθεῖν τὸν ἄνδρα, καὶ τοῖς νομιζομένοις τιμᾶν αὐτοῦ τὸ σῶμα, περιρρηξαμένῳ μὲν τὰς ἐσθῆτας, ἐνδύντι δὲ σάκκους· ταῦτα δὲ ποιεῖν προάγοντας τὴν κλίνην. ⟨41⟩ αὐτὸς δ' ἐφείπετο μετὰ τῶν γεγηρακότων καὶ τῶν ἐν ἡγεμονίαις ὄντων, κοπτόμενός τε καὶ τοῖς δακρύοις ἐνδεικνύμενος τό τ' εὔνουν τὸ πρὸς τὸν ζῶντα καὶ τὴν ἐπὶ τεθνηκότι λύπην, καὶ ὅτι μὴ κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην ἀνῄρηται. ⟨42⟩ θάψας δ' αὐτὸν ἐν Χεβρῶνι μεγαλοπρεπῶς, ἐπιταφίους τε συγγραψάμενος θρήνους, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ τάφου στὰς πρῶτος ἀνεκλαύσατο καὶ παρέδωκε τοῖς ἄλλοις. οὕτω δ' αὐτὸν ὁ Ἀβεννήρου συνέχεε θάνατος ὡς μηδὲ τροφὴν ἀναγκαζόντων αὐτὸν τῶν ἑταίρων λαβεῖν, ἀλλ' ὤμοσε γεύσεσθαι μηδενὸς ἄχρι ἡλίου δυσμῶν. ⟨43⟩ ταῦτ' εὔνοιαν αὐτῷ παρὰ τοῦ πλήθους ἐγέννησεν· οἵ τε γὰρ πρὸς τὸν Ἀβέννηρον φιλοστόργως διακείμενοι σφόδρ' αὐτοῦ τὴν πρὸς αὐτὸν τιμὴν ἀποθανόντα καὶ φυλακὴν τῆς πίστεως ἠγάπησαν, ὅτι πάντων αὐτὸν ἀξιώσειε τῶν νομιζομένων ὡς συγγενῆ καὶ φίλον, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐχθρὸν γενόμενον ὑβρίσειεν ἀκόσμῳ ταφῇ καὶ ἠμελημένῃ, τό τ' ἄλλο πᾶν ὡς ἐπὶ χρηστῷ καὶ ἡμέρῳ τὴν φύσιν ἔχαιρε, τὴν αὐτὴν ἑκάστου λογιζομένου πρόνοιαν εἰς αὐτὸν τοῦ βασιλέως ὁποίας τυγχάνοντα τὸν Ἀβεννήρου νεκρὸν ἑώρα. ⟨44⟩ πρὸς τούτοις οὖν μάλιστα Δαυίδην γλίχεσθαι δόξης ἀγαθῆς, ποιούμενον πρόνοιαν ἣν εἰκὸς μὲν ἦν, ὡς οὐδεὶς ὑπενόησεν ὑπ' αὐτοῦ φονευθῆναι τὸν Ἀβέννηρον, ἔλεξε δὲ καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ὡς αὐτῷ μὲν οὐχ ἡ τυχοῦσα γένοιτο λύπη ἀνδρὸς ἀγαθοῦ τετελευτηκότος, οὐ μικρὰ δὲ τοῖς

§ 41 = 2 Reg. III 32.

Ἑβραίων πράγμασι βλάβη, στερηθέντων τοῦ καὶ συν-
έχειν αὐτὰ καὶ σώζειν βουλαῖς τ' ἀρίσταις καὶ ῥώμῃ
χειρῶν ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις δυναμένου. ⟨45⟩ 'ἀλλὰ
θεὸς μέν' εἶπεν, 'ᾧ μέλει πάντων, οὐκ ἐάσει τοῦτον
ὑμῖν ἀνεκδίκητον. ἐπίστασθε δ' ὡς οὐδὲν ἐγὼ Ἰώαβον
καὶ Ἀβεσσαῖον τοὺς Σαρουίας παῖδας ποιεῖν ἱκανός
εἰμι, πλέον ἐμοῦ δυναμένους. ἀλλ' ἀποδώσει τὴν ὑπὲρ
τῶν τετολμημένων αὐτοῖς ἀμοιβὴν τὸ θεῖον.'

καὶ Ἀβέννηρος μὲν εἰς τοιοῦτο κατέστρεψε τέλος
τὸν βίον· ⟨46⟩ ἀκούσας δὲ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ὁ Σαού- 2
λου παῖς Ἰέβοσθος οὐ πρᾴως ἤνεγκεν, ἀνδρὸς ἐστερη-
μένος συγγενοῦς καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῷ παρασχόντος,
ἀλλ' ὑπερεπάθησε, καὶ λίαν αὐτὸν ὠδύνησεν ὁ Ἀβεν-
νήρου θάνατος. ἐπεβίω δ' οὐδ' αὐτὸς πολὺν χρόνον,
ἀλλ' ὑπὸ τῶν Ἱερέμμωνος υἱῶν, ὧν τῷ μὲν Βαναόθα
τῷ δ' ἑτέρῳ Θάννος ὄνομα ἦν, ἐπιβουλευθεὶς ἀπέθα-
νεν. ⟨47⟩ οὗτοι γὰρ ὄντες τὸ μὲν γένος Βενιαμῖται
τοῦ δὲ πρώτου τάγματος, λογισάμενοι δ' ὡς, ἂν ἀπο-
κτείνωσι τὸν Ἰέβοσθον, μεγάλων παρὰ Δαυίδου τεύ-
ξονται δωρεῶν καὶ στρατηγίας ἤ τινος ἄλλης πίστεως
τοὔργον αὐτοῖς ἔσται παρ' αὐτῷ αἴτιον, ⟨48⟩ μόνον
εὑρόντες μεσημβρίζοντα καὶ κοιμώμενον τὸν Ἰέβοσθον,
καὶ μήτε τοὺς φύλακας παρόντας μήτε τὴν θυρωρὸν
ἐγρηγορυῖαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ὑπό τε τοῦ κόπου καὶ
τῆς ἐργασίας ἣν μετεχειρίζετο καὶ τοῦ καύματος εἰς
ὕπνον καταπεσοῦσαν, παρελθόντες εἰς τὸ δωμάτιον ἐν
ᾧ συνέβαινε κατακεκοιμῆσθαι τὸν Σαούλου παῖδα, κτεί-
νουσιν αὐτόν. ⟨49⟩ καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες, καὶ
δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ποιησάμενοι τὴν πο-
ρείαν ὡς ἂν φεύγοντες ἐκ τῶν ἠδικημένων πρὸς τὸν

§ 45 = 2 Reg. III 39.

ληψόμενόν τε τὴν χάριν καὶ παρέξοντα τὴν ἀσφάλειαν, εἰς Χεβρῶνα παρεγένοντο, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιδείξαντες τῷ Δαυίδῃ τὴν Ἰεβόσθου συνίστων αὑτοὺς ὡς εὔνους καὶ τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ καὶ τῆς βασιλείας ἀνταγωνιστὴν ἀνῃρηκότας. ⟨50⟩ ὃ δ' οὐχ ὡς ἤλπιζον οὕτως αὐτῶν προσεδέξατο τοὔργον, ἀλλ' εἰπών 'ὦ κάκιστοι καὶ παραχρῆμα δίκην ὑφέξοντες, οὐκ ἔγνωτε πῶς ἐγὼ τὸν Σαούλου φονέα καὶ τὸν κομίσαντά μοι τὸν χρυσοῦν αὐτοῦ στέφανον ἠμυνάμην, καὶ ταῦτ' ἐκείνῳ χαριζόμενον τὴν ἀναίρεσιν, ἵνα μὴ συλλάβωσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι; ⟨51⟩ ἢ μεταβεβλῆσθαί με καὶ μηκέτ' εἶναι τὸν αὐτὸν ὑπωπτεύσατε, ὡς χαίρειν κακούργοις ἀνδράσι καὶ χάριτας ἡγήσασθαι τὰς κυριοκτόνους ὑμῶν πράξεις, ἀνῃρηκότων ἐπὶ τῆς αὐτοῦ κοίτης ἄνδρα δίκαιον καὶ μηδένα μηδὲν κακὸν εἰργασμένον, ὑμᾶς δὲ καὶ διὰ πολλῆς εὐνοίας καὶ τιμῆς ἐσχηκότα. ⟨52⟩ διὸ δώσετε ποινὴν μὲν αὐτῷ κολασθέντες, δίκην δ' ἐμοὶ τοῦ νομίσαντες ἡδέως ἕξειν με τῇ Ἰεβόσθου τελευτῇ τοῦτον ἀνελεῖν· οὐ γὰρ ἐδύνασθε μᾶλλον ἀδικῆσαι τὴν ἐμὴν δόξαν ἢ τοῦθ' ὑπολαβόντες.' ταῦτ' εἰπὼν πᾶσαν αἰκίαν αὐτοὺς αἰκισάμενος διεχρήσατο, καὶ τὴν Ἰεβόσθου κεφαλὴν ἐν τῷ Ἀβεννήρου τάφῳ πάντων ἀξιώσας ἐκήδευσε.

2 ⟨53⟩ τούτων δὲ τοιοῦτο λαβόντων τέλος, ἧκον ἅπαντες οἱ τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων πρῶτοι πρὸς Δαυίδην εἰς Χεβρῶνα, οἵ τε χιλίαρχοι καὶ ἡγεμόνες αὐτῶν, καὶ παρεδίδοσαν αὑτούς, τήν τ' εὔνοιαν ἣν ἔτι καὶ Σαούλου ζῶντος εἶχον πρὸς αὐτὸν ὑπομιμνήσκοντες, καὶ τὴν τιμὴν ἣν γενόμενον τότε χιλίαρχον τιμῶντες οὐ διέλιπον, ὅτι τε βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ Σαμουήλου τοῦ

§ 50 = 2 Reg IV 9. § 53 = 1 Paral. XI 1—3.

προφήτου χειροτονηθείη καὶ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ὡς τὴν Ἑβραίων χώραν αὐτῷ σῶσαι καταγωνισαμένῳ Παλαιστινοὺς δέδωκεν ὁ θεός, ἐμφανίζοντες. ⟨54⟩ ὃ δὲ ταύτης τ' ἀποδέχεται τῆς προθυμίας αὐτούς, καὶ παρακαλέσας διαμένειν (οὐ γὰρ ἔσεσθαι μετάνοιαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ τοιούτους εἶναι), κατευωχήσας καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔπεμψε τὸν λαὸν παρ' αὐτὸν ἄξοντας ἅπαντα. ⟨55⟩ καὶ συνῆλθον ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς ὁπλιτῶν ὡς ὀκτακόσιοι καὶ ἑξακισχίλιοι, φοροῦντες ὅπλα θυρεὸν καὶ σειρομάστην (οὗτοι δὲ τῷ Σαούλου παιδὶ παρέμενον· τούτων γὰρ χωρὶς ἡ Ἰούδα φυλὴ τὸν Δαυίδην ἀπέδειξε βασιλέα), ⟨56⟩ ἐκ δὲ τῆς Συμεῶνος φυλῆς ἑπτακισχίλιοι καὶ ἑκατόν, ἐκ δὲ τῆς Λευίτιδος τετρακισχίλιοι ἑπτακόσιοι, ἔχοντες ἄρχοντα Ἰώδαμον. μετὰ τούτοις ἦν ὁ ἀρχιερεὺς Ζάδωκος σὺν εἴκοσι δύο συγγενέσιν ἡγεμόσιν. ἐκ δὲ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς ὁπλῖται τετρακισχίλιοι (ἡ γὰρ φυλὴ περιέμενεν ἔτι τῶν τοῦ γένους τοῦ Σαούλου τινὰ βασιλεύσειν προσδοκῶσα), ⟨57⟩ ἐκ δὲ τῆς Ἐφραΐμου φυλῆς δισμύριοι καὶ ὀκτακόσιοι τῶν δυνατωτάτων καὶ κατ' ἰσχὺν διαφερόντων, ἐκ δὲ τῆς Μανασσήτιδος φυλῆς τοῦ ἡμίσους μύριοι ὀκτακισχίλιοι τῶν δυνατωτάτων, ἐκ δὲ τῆς Ἰσαχάρου φυλῆς διακόσιοι μὲν οἱ προγινώσκοντες τὰ μέλλοντα, ὁπλῖται δὲ δισμύριοι, ⟨58⟩ ἐκ δὲ τῆς Ζαβουλῶνος φυλῆς ὁπλιτῶν ἐπιλέκτων πέντε μυριάδες· αὕτη γὰρ ἡ φυλὴ μόνη πᾶσα πρὸς Δαυίδην συνῆλθεν. οὗτοι πάντες τὸν αὐτὸν ὁπλισμὸν εἶχον τοῖς τῆς Γάδου φυλῆς. ἐκ δὲ τῆς Νεφθαλίτιδος φυλῆς ἐπίσημοι καὶ ἡγεμόνες χίλιοι, ὅπλοις χρώμενοι θυρεῷ καὶ δόρατι· ἠκολούθει δ' ἡ φυλὴ ἀναρίθμητος οὖσα. ⟨59⟩ ἐκ δὲ τῆς Δανίτιδος φυλῆς

§ 54 = 2 Reg. V 3. § 55—58 = 1 Paral. XII 23—34.

ἐκλεκτοὶ δισμύριοι ἑπτακισχίλιοι ἑξακόσιοι, ἐκ δὲ τῆς Ἀσείρου φυλῆς μυριάδες τέτταρες, ἐκ δὲ τῶν δύο φυλῶν τῶν πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ τοῦ λοιποῦ τῆς Μανασσήτιδος φυλῆς ὡπλισμένων θυρεὸν καὶ δόρυ καὶ περικεφαλαίαν καὶ ῥομφαίαν μυριάδες δώδεκα. καὶ αἱ λοιπαὶ (δὲ) φυλαὶ ῥομφαίαις ἐχρῶντο. <60> τοῦτο δὴ πᾶν τὸ πλῆθος εἰς Χεβρῶνα πρὸς Δαυίδην συνῆλθε μετὰ πολλῆς παρασκευῆς σιτίων καὶ οἴνου καὶ τῶν πρὸς τροφὴν πάντων, καὶ μιᾷ γνώμῃ τὸν Δαυίδην βασιλεύειν ἐκύρωσαν. ἐπὶ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἑορτάσαντος τοῦ λαοῦ καὶ κατευωχηθέντος ἐν Χεβρῶνι, ὁ Δαυίδης μετὰ πάντων ἐκεῖθεν ἄρας ἧκεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

3 <61> τῶν δὲ κατοικούντων τὴν πόλιν Ἰεβουσαίων (γένος δ' εἰσὶν οὗτοι Χαναναίων) ἀποκλεισάντων αὐτῷ τὰς πύλας, καὶ τοὺς πεπηρωμένους τὰς ὄψεις καὶ τὰς βάσεις καὶ πᾶν τὸ λελωβημένον στησάντων ἐπὶ χλεύῃ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ λεγόντων κωλύσειν αὐτὸν εἰσελθεῖν τοὺς ἀναπήρους (ταῦτα δ' ἔπραττον καταφρονοῦντες τῇ τῶν τειχῶν ὀχυρότητι), ὀργισθεὶς πολιορκεῖν ἤρξατο τὰ Ἱεροσόλυμα. <62> καὶ πολλῇ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ χρησάμενος ὡς διὰ τοῦ ταύτην ἑλεῖν εὐθὺς ἐμφανίσων τὴν ἰσχύν, καὶ καταπληξόμενος εἴ τινες ἄρα καὶ ἄλλοι τὸν αὐτὸν ἐκείνοις τρόπον διέκειντο πρὸς αὐτόν, λαμβάνει κατὰ κράτος τὴν κάτω πόλιν. <63> ἔτι δὲ τῆς ἄκρας λειπομένης, ἔγνω τιμῆς ὑποσχέσει καὶ γερῶν ὁ βασιλεὺς προθυμοτέρους ἐπὶ τἄργα τοὺς στρατιώτας παρασκευάσαι, καὶ τῷ διὰ τῶν ὑποκειμένων φαράγγων ἐπὶ τὴν ἄκραν ἀναβάντι καὶ ταύτην ἑλόντι στρατηγίαν ἅπαντος τοῦ λαοῦ δώσειν ἐπηγ-

§ 61 = 2 Reg. V 6. § 59—63 = 1 Paral. XII 35—39. XI 4—6.

γείλατο. ⟨64⟩ πάντων δὲ φιλοτιμουμένων ἀναβῆναι καὶ μηδένα πόνον ὀκνούντων ὑφίστασθαι δι' ἐπιθυμίαν τῆς στρατηγίας, ὁ Σαρουίας παῖς Ἰώαβος ἔφθη τοὺς ἄλλους καὶ ἀναβὰς ἐβόησε πρὸς τὸν βασιλέα, τὴν στρατηγίαν ἀπαιτῶν.

⟨65⟩ ἐκβαλὼν δὲ τοὺς Ἰεβουσαίους ἐκ τῆς ἄκρας, 2
καὶ αὐτὸς ἀνοικοδομήσας τὰ Ἱεροσόλυμα, πόλιν αὐτὴν Δαυίδου προσηγόρευσε, καὶ τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν αὐτῇ διέτριβε βασιλεύων. ὁ δὲ χρόνος ὃν τῆς Ἰούδα φυλῆς ἦρξε μόνης ἐν Χεβρῶνι ἐγένετο ἔτη ἑπτὰ καὶ μῆνες ἕξ. ἀποδείξας δὲ βασίλειον τὰ Ἱεροσόλυμα, λαμπροτέροις ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἐχρῆτο τοῖς πράγμασι, τοῦ θεοῦ προνοουμένου κρείττω ποιεῖν αὐτὰ καὶ λαμβάνειν ἐπίδοσιν. ⟨66⟩ πέμψας δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ Εἴραμος ὁ Τυρίων βασιλεὺς φιλίαν καὶ συμμαχίαν συνέθετο. ἔπεμψε δ' αὐτῷ καὶ δωρεὰς ξύλα κέδρινα καὶ τεχνίτας ἄνδρας, τέκτονας καὶ οἰκοδόμους, οἳ κατασκευάσειαν βασίλειον ἐν Ἱεροσολύμοις. Δαυίδης δὲ τήν τ' ἄνω πόλιν παραλαβὼν καὶ τὴν ἄκραν συνάψας αὐτῇ ἐποίησεν ἓν σῶμα, καὶ περιτειχίσας ἐπιμελητὴν τῶν τειχῶν κατέστησεν Ἰώαβον. ⟨67⟩ [πρῶτος οὖν Δαυίδης τοὺς Ἰεβουσαίους ἐξ Ἱεροσολύμων ἐκβαλὼν ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευσε τὴν πόλιν· ἐπὶ γὰρ Ἀβράμου τοῦ προγόνου ἡμῶν Σόλυμα ἐκαλεῖτο. μετὰ ταῦτα δ' αὐτήν φασί τινες ὅτι καὶ Ὅμηρος ταῦτ' ὠνόμασε τὰ Σόλυμα· τὸ γὰρ ἱερὸν τὰ Σόλυμα κατὰ τὴν Ἑβραίων ὠνόμασε γλῶτταν, ὅ ἐστιν ἀσφάλεια.] ⟨68⟩ ἦν δὲ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς Ἰησοῦ τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ Χαναναίους στρατείας καὶ τοῦ πολέμου καθ' ὃν κρατήσας αὐτῶν κατένειμε ταύτην τοῖς Ἑβραίοις, καὶ οὐκέτι τοὺς Χαναναίους ἐκβαλεῖν

§ 64 = 1 Paral. XI 6. § 65 = 2 Reg. V 7.

ἐξ [Ἱεροσολύμων ἐδυνήθησαν οἱ Ἰσραηλῖται μέχρι ὁ Δαυίδης αὐτοὺς ἐξεπολιόρκησεν, ἔτη πεντακόσια καὶ πεντεκαίδεκα.

3 ⟨69⟩ ποιήσομαι δὲ καὶ μνήμην Ὀρόννα, πλουσίου μὲν ἀνδρὸς τῶν Ἰεβουσαίων, οὐκ ἀναιρεθέντος δ' ἐν τῇ Ἱεροσολύμων πολιορκίᾳ ὑπὸ Δαυίδου διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἑβραίους εὔνοιαν αὐτοῦ καί τινα καὶ χάριν καὶ σπουδὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην τὸν βασιλέα, ἣν μικρὸν ὕστερον εὐκαιρότερον σημανῶ. ⟨70⟩ ἔγημε δὲ καὶ ἄλλας γυναῖκας πρὸς ταῖς οὔσαις αὐτῷ Δαυίδης καὶ παλλακὰς ἔσχεν. ἐποιήσατο δὲ καὶ παῖδας ἕνδεκα (τὸν) ἀριθμόν, οὓς προσηγόρευσεν Ἀμνοῦς, Ἐμνοῦς, Ἔβαν, Νάθαν, Σολομών, Ἰεβάρ, Ἐλιήν, Φάλνα, Ἠνναφήν, Ἰενάε, Ἐλιφαλέ, ἔτι δὲ καὶ θυγατέρα Θαμάραν. τούτων οἱ μὲν ἐννέα ἐξ εὐγενίδων ἦσαν γεγονότες, οὓς δὲ τελευταίους εἰρήκαμεν δύο, ἐκ τῶν παλλακίδων· Θαμάρα δ' ὁμομήτριος Ἀβεσαλώμῳ ἦν.

4 ⟨71⟩ γνόντες δ' οἱ Παλαιστινοὶ τὸν Δαυίδην βασιλέα ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἀποδεδειγμένον στρατεύουσιν ἐπ' αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καταλαβόμενοι τὴν κοιλάδα τῶν Τιτάνων καλουμένην (τόπος δ' ἐστὶν οὐ πόρρω τῆς πόλεως) ἐν αὐτῇ στρατοπεδεύονται. ⟨72⟩ ὁ δὲ τῶν Ἰουδαίων βασιλεύς (οὐδὲν γὰρ ἄνευ προφητείας καὶ τοῦ κελεῦσαι τὸν θεόν, καὶ περὶ τῶν ἐσομένων λαβεῖν ἐγγυητὴν ἐκεῖνον ἑαυτῷ, ποιεῖν ἐπέτρεπεν) ἐκέλευσε τὸν ἀρχιερέα, τί δοκεῖ τῷ θεῷ καὶ ποταπὸν ἔσται τὸ τῆς μάχης τέλος, προλέγειν αὐτῷ. ⟨73⟩ προφητεύσαντος δὲ νίκην καὶ κράτος, ἐξάγει τὴν δύναμιν ἐπὶ τοὺς Παλαιστινούς· καὶ γενομένης συμβολῆς, αὐτὸς

§ 70 = 1 Paral. III 5 sq. (cf. XIV 4 sq. 2 Reg. V 13).
§ 71 = 2 Reg. V 17; 1 Paral. XIV 8.

κατόπιν αἰφνιδίως ἐπιπεσὼν τοῖς πολεμίοις τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε τοὺς δ' εἰς φυγὴν ἐτρέψατο. ⟨74⟩ *ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὀλίγην τὴν τῶν Παλαιστινῶν στρατιὰν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, τῷ τάχει τῆς ἥττης καὶ τῷ μηδὲν ἔργον ἐπιδείξασθαι γενναῖον μηδὲ μαρτυρίας ἄξιον στοχαζόμενος αὐτῶν τὴν βραδυτῆτα καὶ τὴν ἀγέννειαν, ἀλλὰ γινωσκέτω Συρίαν θ' ἅπασαν καὶ Φοινίκην καὶ πρὸς τούτοις ἄλλ' ἔθνη πολλὰ καὶ μάχιμα συστρατεῦσαι αὐτοῖς καὶ τοῦ πολέμου κοινωνῆσαι·* ⟨75⟩ *ὃ καὶ μόνον ἦν αἴτιον τοσαυτάκις αὐτοῖς νικωμένοις καὶ πολλὰς ἀποβαλοῦσι μυριάδας μετὰ μείζονος ἐπιέναι τοῖς Ἑβραίοις δυνάμεως. ἀμέλει καὶ ταύταις πταίσαντες ταῖς μάχαις τριπλασίῳ στρατῷ ἐπῆλθον τῷ Δαυίδῃ καὶ εἰς ταὐτὸ χωρίον ἐστρατοπεδεύσαντο.* ⟨76⟩ *πάλιν δὲ τοῦ βασιλέως τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐρομένου τὸν θεὸν περὶ τῆς περὶ τὴν μάχην ἐξόδου, προφητεύει ὁ ἀρχιερεὺς ἐν τοῖς ἄλσεσι τοῖς καλουμένοις Κλαυθμῶσι κατέχειν τὴν στρατιάν, οὐκ ἄπωθεν μὲν οὖσι τοῦ τῶν πολεμίων στρατοπέδου, κινεῖν δ' αὐτὸν μὴ πρότερον, μηδ' ἄρχεσθαι τῆς μάχης, πρὶν ἢ τὰ ἄλση σαλεύεσθαι μὴ πνέοντος ἀνέμου.* ⟨77⟩ *ὡς δ' ἐσαλεύθη τὰ ἄλση καὶ ὁ καιρὸς ὃν αὐτῷ προεῖπεν ὁ θεὸς παρῆν, οὐδὲν ἐπισχὼν ἐφ' ἑτοίμην ἤδη καὶ φανερὰν ἐξῆλθε τὴν νίκην. οὐ γὰρ ὑπέμειναν αὐτὸν αἱ τῶν πολεμίων φάλαγγες, ἀλλ' εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης συμβολῆς τραπέντας ἐνέκειτο κτείνων. καὶ διώκει μὲν αὐτοὺς ἄχρι πόλεως Γαζάρων (ἣ δ' ἐστὶν ὅρος αὐτῶν τῆς χώρας), εἶτα διαρπάσας αὐτῶν τὴν παρεμβολήν, καὶ πολὺν εὑρὼν ἐν αὐτῇ πλοῦτον, καὶ τοὺς θεοὺς αὐτῶν διέφθειρεν.*

§ 75 = 2 Reg. V 22; 1 Paral. XIV 13.

2 ⟨78⟩ τοιούτου δ' ἀποβάντος καὶ ταύτης τῆς μάχης τοῦ τέλους, ἔδοξε Δαυίδῃ, συμβουλευσαμένῳ μετὰ τῶν γερόντων καὶ ἡγεμόνων καὶ χιλιάρχων, μεταπέμψασθαι τῶν ὁμοφύλων ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας πρὸς αὑτὸν τοὺς ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, ἔπειτα τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας πορευθέντας εἰς Καριαθιάριμα μετακομίσαι τὴν τοῦ θεοῦ κιβωτὸν ἐξ αὐτῆς εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ θρησκεύειν ἐν αὐτῇ λοιπὸν ἔχοντας αὐτὴν θυσίαις καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς αἷς χαίρει τὸ θεῖον. ⟨79⟩ εἰ γὰρ ἐπὶ Σαούλου βασιλεύοντος τοῦτ' ἔπραξαν, οὐκ ἂν δεινὸν οὐδὲν ἔπαθον. συνελθόντος οὖν τοῦ λαοῦ παντὸς καθὼς ἐβουλεύσαντο, παραγίνεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν κιβωτόν· ἣν βαστάσαντες ἐκ τῆς Ἀμιναδάβου οἰκίας οἱ ἱερεῖς, καὶ ἐπιθέντες ἐφ' ἅμαξαν καινήν, ἕλκειν ἀδελφοῖς τε καὶ παισὶν ἐπέτρεψαν μετὰ τῶν βοῶν. ⟨80⟩ προῆγε δ' ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶν σὺν αὐτῷ τὸ πλῆθος, ὑμνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ᾄδοντες πᾶν εἶδος μέλους ἐπιχώριον, σύν τ' ἤχῳ ποικίλῳ κρουμάτων τε καὶ ὀρχήσεων καὶ ψαλμῶν, ἔτι δὲ καὶ σάλπιγγος καὶ κυμβάλων, κατάγοντες τὴν κιβωτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα. ⟨81⟩ ὡς δ' ἄχρι τῆς Χειδῶνος ἅλωνος, τόπου τινὸς οὕτω καλουμένου, προῆλθον, τελευτᾷ Ὀζᾶς κατ' ὀργὴν τοῦ θεοῦ· τῶν βοῶν γὰρ ἐπινευσάντων ἐκτείναντα τὴν χεῖρα καὶ κατασχεῖν τὴν κιβωτὸν θελήσαντα, ὅτι μὴ ὢν ἱερεὺς ἥψατο ταύτης, ἀποθανεῖν ἐποίησε. ⟨82⟩ καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἐδυσφόρησαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ὀζᾶ, ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ ἐτελεύτησεν, ἔτι νῦν Ὀζᾶ διακοπὴ καλεῖται. δείσας δ' ὁ Δαυίδης καὶ λογισάμενος μὴ ταὐτὸ πάθῃ τῷ Ὀζᾷ δεξάμενος τὴν κιβωτὸν παρ' αὑτὸν ἐν τῇ πόλει, ἐκείνου, διότι μόνον ἐξέτεινε τὴν χεῖρα πρὸς

§ 78 = 1 Paral. XIII 1; 2 Reg. VI 1.

αὐτήν, οὕτως ἀποθανόντος, ⟨83⟩ οὐκ εἰσδέχεται μὲν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐκνεύσας εἴς τι χωρίον ἀνδρὸς δικαίου, Ὠβεδάμου ὄνομα, Λευίτου τὸ γένος, παρ' αὐτῷ τὴν κιβωτὸν τίθησιν. ἔμεινε δ' ἐπὶ τρεῖς ὅλους μῆνας αὐτόθι, καὶ τὸν οἶκον τὸν Ὠβεδάμου ηὔξησέ τε καὶ πολλῶν αὐτῷ μετέδωκεν ἀγαθῶν. ⟨84⟩ ἀκούσας δ' ὁ βασιλεὺς ὅτι ταῦτα συμβέβηκεν Ὠβεδάμῳ, ὡς ἐκ τῆς προτέρας πενίας καὶ ταπεινότητος ἀθρόως εὐδαίμων καὶ ζηλωτὸς γέγονε παρὰ πᾶσι τοῖς ὁρῶσι καὶ πυνθανομένοις τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, θαρρήσας ὡς οὐδενὸς κακοῦ πειρασόμενος, τὴν κιβωτὸν πρὸς αὐτὸν μετακομίζει, ⟨85⟩ τῶν μὲν ἱερέων βασταζόντων αὐτήν, ἑπτὰ δὲ χορῶν οὓς διεκόσμησεν ὁ βασιλεὺς προαγόντων, αὐτοῦ δ' ἐν κινύρᾳ παραπαίζοντος καὶ κροτοῦντος, ὥστε καὶ τὴν γυναῖκα Μιχάλαν, Σαούλου δὲ θυγατέρα τοῦ πρώτου βασιλέως, ἰδοῦσαν αὐτὸν τοῦτο ποιοῦντα χλευάσαι. ⟨86⟩ εἰσκομίσαντες δὲ τὴν κιβωτὸν τιθέασιν ὑπὸ τὴν σκηνὴν ἣν Δαυίδης ἔπηξεν αὐτῇ, καὶ θυσίας τ' ἐπετέλεσε πολυτελεῖς καὶ εἰρηνικὰς ἀνήνεγκε, καὶ τὸν ὄχλον εἱστίασεν ἅπαντα, καὶ γυναιξὶ καὶ ἀνδράσι καὶ νηπίοις διαδοὺς κολλυρίδα ἄρτου καὶ ἐσχαρίτην καὶ λάγανον τηγανιστὸν καὶ μερίδα θύματος. καὶ τὸν μὲν λαὸν οὕτω κατευωχήσας ἀπέπεμψεν, αὐτὸς δ' εἰς τὸν οἶκον τὸν αὐτοῦ παραγίνεται· ⟨87⟩ παρα- 3
στᾶσα δ' αὐτῷ Μιχάλα ἡ γυνή, Σαούλου δὲ θυγάτηρ, τά τ' ἄλλ' αὐτῷ κατηύχετο καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ γενέσθαι ᾔτει πάνθ' ὅσα παρασχεῖν αὐτῷ δυνατὸν εὐμενεῖ τυγχάνοντι, καὶ δὴ κατεμέμψατο ὡς ἀκοσμήσειεν ὀρχούμενος ὁ τηλικοῦτος βασιλεὺς καὶ γυμνούμενος ὑπὸ τῆς ὀρχήσεως καὶ ἐν δούλοις καὶ ἐν θεραπαινίσιν. ⟨88⟩ ὁ

§ 83 = 2 Reg. VI 11.

δ' οὐκ αἰδεῖσθαι ταῦτα ποιήσας εἰς τὸ τῷ θεῷ κεχαρισμένον ἔφασκεν, ὃς αὐτὸν καὶ τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων προυτίμησε, παίζειν τε πολλάκις καὶ χορεῦσαι μηδένα τοῦ δόξαι ταῖς θεραπαινίσιν αἰσχρὸν καὶ αὐτῇ τὸ γινόμενον ποιησάμενος λόγον. ⟨89⟩ ἡ δὲ Μιχάλα αὕτη Δαυίδῃ μὲν συνοικοῦσα παῖδας οὐκ ἐποιήσατο, γαμηθεῖσα δ' ὕστερον ᾧ παρέδωκεν αὐτὴν ὁ πατὴρ Σάουλος (τότε δ' ἀποσπάσας αὐτὸς εἶχε), πέντε παῖδας ἔτεκε.

4 καὶ περὶ μὲν τούτων κατὰ χώραν δηλώσομεν· ⟨90⟩ ὁρῶν δ' ὁ βασιλεὺς κατὰ πᾶσαν τὰ πράγματ' αὐτῷ σχεδὸν ἡμέραν ἀμείνω γινόμενα ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ βουλήσεως, ἐνόμιζεν ἐξαμαρτάνειν αὐτόν, εἰ μένων αὐτὸς ἐν οἴκοις ἐκ κέδρου πεποιημένοις, ὑψηλοῖς τε καὶ καλλίστην τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἔχουσι, περιορᾷ τὴν κιβωτὸν ἐν σκηνῇ κειμένην, ⟨91⟩ ἐβούλετο δὲ τῷ θεῷ κατασκευάσαι ναόν, ὡς Μωυσῆς προεῖπεν. καὶ περὶ τούτων Ναθάνᾳ τῷ προφήτῃ διαλεχθείς, ἐπεὶ ποιεῖν ὅ τι περ ὥρμηται προσέταξεν αὐτὸν ὡς τοῦ θεοῦ πρὸς ἅπαντ' αὐτῷ συνεργοῦ παρόντος, εἶχεν ἤδη περὶ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευὴν προθυμότερον. ⟨92⟩ τοῦ θεοῦ δὲ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα τῷ Ναθάνᾳ φανέντος, καὶ φράσαι κελεύσαντος τῷ Δαυίδῃ ὡς τὴν μὲν προαίρεσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν λίαν ἀποδέχεται, μηδενὸς μὲν πρότερον εἰς νοῦν βαλομένου ναὸν αὐτῷ κατασκευάσαι, τούτου δὲ ταύτην τὴν διάνοιαν λαβόντος, οὐκ ἐπιτρέπειν δὲ πολλοὺς πολέμους ἠγωνισμένῳ καὶ φόνῳ τῶν ἐχθρῶν μεμιασμένῳ ποιῆσαι ναὸν αὐτῷ. ⟨93⟩ μετὰ μέντοι γε τὸν θάνατον αὐτοῦ, γηράσαντος

§ 89 = 2 Reg. XXI 8. § 90 = 2 Reg. VII 1; 1 Paral. XVII 1.

καὶ μακρὸν ἀνύσαντος βίον, γενήσεσθαι τὸν ναὸν ὑπὸ τοῦ παιδὸς τοῦ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραληψομένου, κληθησομένου δὲ Σολομῶνος, οὗ προστήσεσθαι καὶ προνοήσειν ὡς πατὴρ υἱοῦ κατεπηγγέλλετο, τὴν μὲν βασιλείαν τέκνων ἐκγόνοις φυλάξων καὶ παραδώσων, αὐτὸν δὲ τιμωρήσων, ἂν ἁμαρτὼν τύχῃ, νόσῳ καὶ γῆς ἀφορίᾳ· ⟨94⟩ μαθὼν ταῦτα παρὰ τοῦ προφήτου Δαυίδης, καὶ περιχαρὴς γενόμενος ἐπὶ τῷ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαμενοῦσαν ἐγνωκέναι βεβαίως, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ λαμπρὸν ἐσόμενον καὶ περιβόητον, πρὸς τὴν κιβωτὸν παραγίνεται, ⟨95⟩ καὶ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἤρξατο προσκυνεῖν καὶ περὶ πάντων εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ, ὧν τ' αὐτῷ παρέσχηκεν ἤδη ἐκ ταπεινοῦ καὶ ποιμένος εἰς τηλικοῦτο μέγεθος ἡγεμονίας τε καὶ δόξης ἀναγαγών, ὧν τε τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ καθυπέσχετο, καὶ τῆς προνοίας ἣν Ἑβραίων καὶ τῆς τούτων ἐλευθερίας ἐποιήσατο. ταῦτ' εἰπὼν καὶ τὸν θεὸν ὑμνήσας ἀπαλλάττεται.

⟨96⟩ διαλιπὼν δ' ὀλίγον χρόνον, ἔγνω δεῖν ἐπὶ 5
τοὺς Παλαιστινοὺς ἐκστρατεύειν καὶ μηδὲν ἀργὸν μηδὲ ῥᾴθυμον ἐν τοῖς πράγμασι περιορᾶν γινόμενον, ἵν', ὡς τὸ θεῖον αὐτῷ προεῖπε, καταστρεψάμενος τοὺς πολεμίους ἐν εἰρήνῃ τὸ λοιπὸν τοὺς ἐκγόνους αὐτοῦ βασιλεύοντας καταλείποι. ⟨97⟩ καὶ συγκαλέσας πάλιν τὴν στρατιάν, καὶ παραγγείλας αὐτῇ πρὸς πόλεμον ἑτοίμην καὶ παρεσκευασμένην τυγχάνειν, ὅτ' ἔδοξεν αὐτῷ καλῶς ἔχειν τὰ παρ' αὐτῆς, ἄρας ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τοὺς Παλαιστινοὺς ἧκε. ⟨98⟩ κρατήσας δ' αὐτῶν τῇ μάχῃ, πολλὴν τῆς χώρας ἀποτεμόμενος καὶ προσορίσας τῇ τῶν Ἑβραίων, ἐπὶ τοὺς Μωαβίτας τὸν πόλεμον

§ 93 = 2 Reg. VII 12; 1 Paral. XVII 11.

μετήγαγε, καὶ τὰ μὲν δύο μέρη τῆς στρατιᾶς αὐτῶν τῇ μάχῃ νικήσας διέφθειρε, τὸ δὲ λειπόμενον αἰχμάλωτον ἔλαβε. ⟨99⟩ φόρους τ' αὐτοῖς ἐπιτάξας κατ' ἔτος τελεῖν, εἶτ' ἐπὶ Ἀδράζαρον τὸν Ἀράου μὲν υἱὸν βασιλέα δὲ τῆς Σωφηνῆς ἐστράτευσε, καὶ συμβαλὼν αὐτῷ παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν τῶν μὲν πεζῶν αὐτοῦ διέφθειρεν ὡς δισμυρίους, τῶν δὲ ἱπποτῶν ὡς ἑπτακισχιλίους. ἔλαβε δὲ καὶ αὐτοῦ ἅρματα χίλια, καὶ τὰ πλείω μὲν αὐτῶν ἠφάνισεν, ἑκατὸν δὲ μόνα προσέταξεν αὐτῷ φυλαχθῆναι.

2 ⟨100⟩ ἀκούσας δ' ὁ Δαμασκοῦ καὶ Σύρων βασιλεὺς Ἄδαδος ὅτι πολεμεῖ Δαυίδης τὸν Ἀδράζαρον, φίλος ὢν αὐτῷ μετὰ δυνάμεως ἧκεν ἰσχυρᾶς συμμαχήσων, ἀπήλλαξε δ' οὐχ ὡς προσεδόκα συμβαλὼν πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, πταίσας δὲ τῇ μάχῃ καὶ πολλοὺς ἀπέβαλε τῶν στρατιωτῶν· ἔπεσον γὰρ ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἀναιρούμενοι τῆς Ἀδάδου δυνάμεως ὡς δισμύριοι, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἔφυγον. ⟨101⟩ μέμνηται δὲ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ Νικόλαος, ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν λέγων οὕτως 'μετὰ δὲ ταῦτα πολλῷ χρόνῳ ὕστερον τῶν ἐγχωρίων τις, Ἄδαδος ὄνομα, πλεῖον ἰσχύσας Δαμασκοῦ τε καὶ τῆς ἄλλης Συρίας, ἔξω Φοινίκης, ἐβασίλευσε. πόλεμον δ' ἐξενέγκας πρὸς Δαυίδην βασιλέα τῆς Ἰουδαίας καὶ πολλαῖς μάχαις κριθείς, ὑστάτῃ δὲ τῇ παρὰ τὸν Εὐφράτην, ἐν ᾗ ἡττᾶτο, ἄριστος ἔδοξεν εἶναι βασιλέων ῥώμῃ καὶ ἀνδρείᾳ.' ⟨102⟩ πρὸς τούτοις δὲ καὶ περὶ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ φησιν ὡς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐξεδέχοντο παρ' ἀλλήλων καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τοὔνομα, λέγων οὕτως 'τελευτήσαντος δ' ἐκείνου οἱ ἀπόγονοι ἐπὶ δέκα γενεὰς ἐβα-

§ 99 sq. = 2 Reg. VIII 3; 1 Paral. XVIII 5.

σίλευον, ἑκάστου παρὰ τοῦ πατρὸς ἅμα τῇ ἀρχῇ καὶ τοὔνομα ἐκδεχομένου, ὥσπερ οἱ Πτολεμαῖοι ἐν Αἰγύπτῳ. ⟨103⟩ μέγιστον δὲ πάντων δυνηθεὶς ὁ τρίτος, ἀναμαχέσασθαι βουλόμενος τὴν τοῦ προπάτορος ἧτταν, στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐπόρθησε τὴν νῦν Σαμαρεῖτιν καλουμένην.' οὐ διήμαρτε δὲ τῆς ἀληθείας· οὗτος γάρ ἐστιν Ἄδαδος ὁ στρατευσάμενος ἐπὶ Σαμάρειαν Ἀχάβου βασιλεύοντος τῶν Ἰσραηλιτῶν, περὶ οὗ κατὰ χώραν ὕστερον ἐροῦμεν.

⟨104⟩ Δαυίδης δὲ στρατευσάμενος ἐπὶ Δαμασκὸν 3
καὶ τὴν ἄλλην Συρίαν, πᾶσαν αὐτὴν ὑπήκοον ἐποιήσατο, καὶ φρουρὰς ἐν τῇ χώρᾳ καταστήσας καὶ φόρους αὐτοῖς τελεῖν ὁρίσας ὑπέστρεψε, καὶ τάς τε χρυσᾶς φαρέτρας καὶ τὰς πανοπλίας, ἃς οἱ τοῦ Ἀδάδου σωματοφύλακες ἐφόρουν, ἀνέθηκε τῷ θεῷ εἰς Ἱεροσόλυμα, ⟨105⟩ ἃς ὕστερον ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Σούσακος στρατεύσας ἐπὶ τὸν υἱωνὸν αὐτοῦ Ῥοβόαμον ἔλαβε, καὶ πολὺν ἄλλον ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐξεφόρησε πλοῦτον. ταῦτα μὲν οὖν, ὅταν ἔλθωμεν ἐπὶ τὸν οἰκεῖον αὐτῶν τόπον, δηλώσομεν· ὁ δὲ τῶν Ἑβραίων βασιλεύς, τοῦ θεοῦ συμπνέοντος αὐτῷ καὶ τοὺς πολέμους συγκατορθοῦντος, ταῖς καλλίσταις τῶν Ἀδραζάρου πόλεων ἐπεστράτευσε, Βατταίᾳ καὶ Μάχωνι, καὶ λαβὼν αὐτὰς κατὰ κράτος διήρπασε. ⟨106⟩ χρυσὸς δ' ἐν αὐταῖς ηὑρέθη πάμπολυς καὶ ἄργυρος, ἔτι δὲ καὶ χαλκός, ὃν τοῦ χρυσοῦ κρείττον' ἔλεγον· ἐξ οὗ καὶ ὁ Σολομὼν τὸ μέγα σκεῦος, θάλατταν δὲ καλούμενον, ἐποίησε, καὶ τοὺς καλλίστους ἐκείνους λουτῆρας, ὅτε τῷ θεῷ τὸν ναὸν κατεσκεύασεν.

⟨107⟩ ὡς δ' ὁ τῆς Ἀμάθης βασιλεὺς τὰ περὶ τὸν 4

§ 104 = 2 Reg. VIII 6.

Ἀδράζαρον ἐπύθετο καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ διεφθαρμένην ἤκουσε, δείσας περὶ αὑτῷ, καὶ τὸν Δαυίδην πρὶν ἐπ' αὐτὸν ἔλθοι φιλίᾳ καὶ πίστει γνοὺς ἐνδήσασθαι, πέμπει πρὸς αὐτὸν Ἀδώραμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ τὸν Ἀδράζαρον ἐχθρὸν ὄντ' αὐτῷ πολεμῆσαι χάριν ἔχειν ὁμολογῶν, καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν καὶ φιλίαν ποιούμενος. ⟨108⟩ *ἔπεμψε δ' αὐτῷ καὶ δῶρα, σκεύη τῆς ἀρχαίας κατασκευῆς, χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ. Δαυίδης δὲ ποιησάμενος τὴν συμμαχίαν πρὸς τὸν Θαῖνον (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ βασιλεῖ τῆς Ἀμάθης) καὶ τὰ δῶρα δεξάμενος ἀπέλυσεν αὐτοῦ τὸν υἱὸν μετὰ τιμῆς τῆς πρεπούσης ἑκατέροις. τὰ δὲ πεμφθέντ' ὑπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἄλλον χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ὃν ἐκ τῶν πόλεων εἰλήφει καὶ τῶν κεχειρωμένων ἐθνῶν, φέρων ἀνατίθησι τῷ θεῷ.* ⟨109⟩ *οὐκ αὐτῷ δὲ πολεμοῦντι μόνον καὶ τῆς στρατιᾶς ἡγουμένῳ τὸ νικᾶν καὶ κατορθοῦν παρεῖχεν ὁ θεός, ἀλλὰ καὶ πέμψαντος αὐτοῦ μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἰδουμαίαν Ἀβεσσαῖον τὸν Ἰωάβου τοῦ ἀρχιστρατήγου ἀδελφόν, δι' ἐκείνου τὴν τῶν Ἰδουμαίων νίκην ἔδωκε· μυρίους γὰρ αὐτῶν καὶ ὀκτακισχιλίους Ἀβεσσαῖος διέφθειρε τῇ μάχῃ. καὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἅπασαν φρουραῖς διαλαβὼν ὁ βασιλεὺς φόρους ὑπέρ τε τῆς χώρας καὶ τῆς ἑκάστου κεφαλῆς παρ' αὐτῶν ἐδέχετο.* ⟨110⟩ *ἦν δὲ καὶ δίκαιος τὴν φύσιν καὶ τὰς κρίσεις πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀφορῶν ἐποιεῖτο. στρατηγὸν δ' ἁπάσης εἶχε τῆς στρατιᾶς τὸν Ἰώαβον, ἐπὶ δὲ τῶν ὑπομνημάτων Ἰωσάφατον υἱὸν Ἀχίλου κατέστησεν· ἀπέδειξε δ' ἐκ τῆς Φινεέσου οἰκίας τὸν Σάδωκον ἀρχιερέα μετ' Ἀβιαθάρου (φίλος γὰρ ἦν*

§ 107 = 1 Paral. XVIII 9; 2 Reg. VIII 9. § 109 = 1 Paral. XVIII 12; 2 Reg. VIII 13.

αὐτῷ), γραμματέα δὲ Σεισὰν ἐποίησε· Βαναίᾳ δὲ τῷ Ἰωάδου τὴν τῶν σωματοφυλάκων ἀρχὴν παραδίδωσιν. οἱ δὲ πρεσβύτεροι παῖδες αὐτοῦ περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν τούτου φυλακὴν ἦσαν.

〈111〉 *ἐμνήσθη δὲ καὶ τῶν πρὸς Ἰωνάθην τὸν Σαούλου παῖδα συνθηκῶν καὶ ὅρκων καὶ τῆς ἐκείνου πρὸς αὐτὸν φιλίας τε καὶ σπουδῆς. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀγαθοῖς οἷς εἶχεν, ἔτι καὶ μνημονικώτατος τῶν εὖ ποιησάντων παρὰ τὸν ἄλλον χρόνον ὑπῆρχε.* 〈112〉 *προσέταξεν οὖν ἀναζητεῖν εἴ τις ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ σώζεται, ᾧ τὰς ἀμοιβὰς ἃς ὤφειλε τῷ Ἰωνάθῃ τῆς ἑταιρίας ἀποδώσει. ἀχθέντος οὖν τινὸς ἠλευθερωμένου μὲν ὑπὸ Σαούλου, δυναμένου δὲ γινώσκειν τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ περιόντας, ἀνέκρινεν εἴ τιν' ἔχοι λέγειν τῶν Ἰωνάθῃ προσηκόντων ζῶντα καὶ κομίσασθαι τὰς τῶν εὐεργεσιῶν χάριτας δυνάμενον, ὧν καὶ αὐτὸς ἔτυχε παρὰ Ἰωνάθου.* 〈113〉 *φήσαντος δ' υἱὸν αὐτοῦ περιλείπεσθαι, Μεμφίβοσθον ὄνομα, πεπηρωμένον τὰς βάσεις (τῆς γὰρ τροφοῦ, μετὰ τὸ προσαγγελθῆναι τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὸν πάππον ἐν τῇ μάχῃ πεσόντας, ἁρπασαμένης καὶ φευγούσης ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτὸν κατενεχθῆναι καὶ βλαβῆναι τὰς βάσεις), μαθὼν ὅπου τε καὶ παρὰ τίνι τρέφεται, πέμψας πρὸς τὸν Μάχειρον εἰς Λαβαθὰ πόλιν (παρὰ τούτῳ γὰρ ὁ τοῦ Ἰωνάθου παῖς ἐτρέφετο) μεταπέμπεται πρὸς αὐτόν.* 〈114〉 *ἐλθὼν δ' ὁ Μεμφίβοσθος πρὸς τὸν βασιλέα, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσεκύνησεν αὐτόν. ὁ δὲ Δαυίδης θαρρεῖν τε προυτρέπετο καὶ τὰ βελτίω προσδοκᾶν. δίδωσι δ' αὐτῷ καὶ τὸν πατρῷον οἶκον καὶ πᾶσαν τὴν*

§ 111 = 2 Reg. IX 1. § 113 = 2 Reg. IV 4.
§ 114 = 2 Reg. IX 6.

οὐσίαν ἣν ὁ πάππος αὐτοῦ Σάουλος ἐκτήσατο, σύσσιτόν τε καὶ ὁμοτράπεζον ἐκέλευσεν εἶναι καὶ μηδεμίαν ἡμέραν ἀπολείπεσθαι τῆς σὺν αὐτῷ διαίτης. ⟨115⟩ τοῦ δὲ παιδὸς προσκυνήσαντος ἐπί τε τοῖς λόγοις καὶ ταῖς δωρεαῖς, καλέσας τὸν Σιβὰν τόν τε πατρῷον οἶκον ἔλεγε δεδωρῆσθαι τῷ παιδὶ καὶ πᾶσαν τὴν Σαούλου κτῆσιν, αὐτόν τ' ἐκέλευσεν ἐργαζόμενον αὐτοῦ τὴν γῆν καὶ προνοούμενον ἁπάντων τὴν πρόσοδον εἰς Ἱεροσόλυμα κομίζειν, ἄγειν τ' αὐτὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τράπεζαν, αὐτόν τε τὸν Σιβὰν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ (ἦσαν δ' οὗτοι πεντεκαίδεκα) καὶ τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ, τὸν ἀριθμὸν ὄντας εἴκοσιν, τῷ παιδὶ χαρίζεται Μεμφιβόσθῳ. ⟨116⟩ ταῦτα διαταξαμένου τοῦ βασιλέως, ὁ μὲν Σιβὰς προσκυνήσας καὶ πάντα ποιήσειν εἰπὼν ἀνεχώρησεν, ὁ δ' Ιωνάθου παῖς ἐν Ἱεροσολύμοις κατῴκει, συνεστιώμενος τῷ βασιλεῖ καὶ πάσης ὡς υἱὸς αὐτοῦ θεραπείας τυγχάνων. ἐγένετο δ' αὐτῷ καὶ παῖς, ὃν Μιχὰν προσηγόρευσε.

6 ⟨117⟩ καὶ οἱ μὲν περιλειφθέντες ἐκ τοῦ Σαούλου γένους καὶ Ἰωνάθου τούτων ἔτυχον παρὰ Δαυίδου τῶν τιμῶν· τελευτήσαντος δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῦ τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλέως Ναάσου (φίλος δ' ἦν οὗτος αὐτῷ) καὶ διαδεξαμένου τὴν βασιλείαν Ἀννὼν τοῦ παιδός, πέμψας Δαυίδης πρὸς αὐτὸν παρεμυθήσατο, πρᾴως τε φέρειν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς παραινῶν, καὶ τὴν αὐτὴν φιλίαν διαμενεῖν ἣ πρὸς ἐκεῖνον ἦν τούτῳ προσδοκᾶν. ⟨118⟩ οἱ δὲ τῶν Ἀμμανιτῶν ἄρχοντες κακοήθως, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν τοῦ Δαυίδου τρόπον, ταῦτ' ἐδέξαντο, καὶ παρώτρυναν τὸν βασιλέα, λέγοντες κατασκόπους πεπομφέναι τῆς χώρας Δαυίδην καὶ τῆς

§ 115 = 2 Reg. IX 9. § 117 = 1 Paral. XIX 1.

αὐτῶν δυνάμεως ἐπὶ προφάσει φιλανθρωπίας· φυλάττεσθαί τε συνεβούλευον καὶ μὴ προσέχειν τοῖς λόγοις αὐτοῦ, μὴ καὶ σφαλεὶς ἀπαρηγορήτῳ συμφορᾷ περιπέσῃ. ⟨119⟩ *ταῦτ' οὖν δόξας πιθανώτερα λέγειν τοὺς ἄρχοντας ἢ τἀληθὲς εἶχεν, ὁ τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλεὺς Ἄννων τοὺς παρὰ τοῦ Δαυίδου πεμφθέντας πρέσβεις χαλεπῶς περιύβρισε· ξυρήσας γὰρ αὐτῶν τὰ ἡμίση τῶν γενείων, καὶ τὰ ἡμίση τῶν ἱματίων περιτεμών, ἔργοις ἀπέλυσε κομίζοντας, οὐ λόγοις, τὰς ἀποκρίσεις.* ⟨120⟩ *ἰδὼν δὲ ταῦθ' ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς ἠγανάκτησε, καὶ δῆλος ἦν οὐ περιοψόμενος τὴν ὕβριν καὶ τὸν προπηλακισμόν, ἀλλὰ πολεμήσων τοῖς Ἀμμανίταις καὶ τιμωρίαν αὐτῶν τῆς παρανομίας τῆς εἰς τοὺς πρεσβευτὰς εἰσπραξόμενος τὸν βασιλέα.* ⟨121⟩ *συνέντες δὲ οἵ τ' ἀναγκαῖοι καὶ ἡγεμόνες ὅτι παρεσπονδήκασι καὶ δίκην ὑπὲρ τούτων ὀφείλουσι, προπαρασκευάζονται πρὸς τὸν πόλεμον· καὶ πέμψαντες πρὸς Σύρον τὸν τῶν Μεσοποταμιτῶν βασιλέα χίλια τάλαντα, σύμμαχον αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ γενέσθαι τῷ μισθῷ παρεκάλεσαν καὶ Σουβάν. ἦσαν δὲ τοῖς βασιλεῦσι τούτοις πεζῶν δύο μυριάδες. προσεμισθώσαντο δὲ καὶ τὸν ἐκ τῆς Μιχᾶς καλουμένης χώρας βασιλέα καὶ τέταρτον Ἴστωβον ὄνομα, καὶ τούτους ἔχοντας μυρίους καὶ δισχιλίους ὁπλίτας.*

⟨122⟩ *οὐ κατεπλάγη δὲ τὴν συμμαχίαν καὶ τὴν* 2
τῶν Ἀμμανιτῶν δύναμιν ὁ Δαυίδης, τῷ δὲ θεῷ πεποιθὼς καὶ τῷ δικαίως αὐτοῖς ἀνθ' ὧν ὑβρίσθη πολεμεῖν μέλλειν, Ἰώαβον τὸν ἀρχιστράτηγον, δοὺς αὐτῷ τῆς στρατιᾶς τὸ ἀκμαιότατον, ἐξ αὐτῆς ἔπεμψεν ἐπ' αὐτούς. ⟨123⟩ *ὃ δὲ πρὸς τῇ μητροπόλει τῶν Ἀμμανιτῶν Ῥαβαθᾷ κατεστρατοπεδεύσατο. τῶν δὲ πολεμίων*

§ 119 = 2 Reg. X 4; 1 Paral. XIX 4.

ἐξελθόντων καὶ παραταξαμένων οὐχ ὁμοῦ, διχῇ δέ (τὸ μὲν γὰρ ἐπικουρικὸν ἐν τῷ πεδίῳ καθ' αὑτὸ ἐτάχθη, τὸ δὲ τῶν Ἀμμανιτῶν στράτευμα πρὸς ταῖς πύλαις ἀντικρὺ τῶν Ἑβραίων), ἰδὼν τοῦτο Ἰώαβος ἀντιμηχανᾶται, ⟨124⟩ καὶ τοὺς μὲν ἀνδρειοτάτους ἐπιλεξάμενος ἀντιπαρατάττεται τῷ Σύρῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ βασιλεῦσι, τὸ δ' ἄλλο παραδοὺς Ἀβεσσαίῳ τἀδελφῷ τοῖς Ἀμμανίταις ἐκέλευσεν ἀντιπαρατάξασθαι, εἰπών, ἂν τοὺς Σύρους ἴδῃ βιαζομένους αὐτὸν καὶ πλέον δυναμένους, μεταγαγόντα τὴν φάλαγγα βοηθεῖν αὐτῷ· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο ποιήσειν καὶ αὐτός, ἂν ὑπὸ τῶν Ἀμμανιτῶν αὐτὸν καταπονούμενον θεάσηται. ⟨125⟩ προτρεψάμενος οὖν τὸν ἀδελφὸν καὶ παρακαλέσας εὐψύχως καὶ μετὰ προθυμίας ἀνδράσιν αἰσχύνην φοβουμένοις πρεπούσης ἀγωνίσασθαι, τὸν μὲν ἀπέλυσε τοῖς Ἀμμανίταις μαχησόμενον, αὐτὸς δὲ τοῖς Σύροις συνέβαλε. ⟨126⟩ καὶ πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντων αὐτῷ καρτερῶς, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινεν Ἰώαβος, ἅπαντας δ' ἠνάγκασεν εἰς φυγὴν τραπῆναι. τοῦτ' ἰδόντες οἱ Ἀμμανῖται, καὶ δείσαντες τὸν Ἀβεσσαῖον καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιάν, οὐκ ἔμειναν, ἀλλὰ μιμησάμενοι τοὺς συμμάχους εἰς τὴν πόλιν ἔφυγον. κρατήσας οὖν τῶν πολεμίων ὁ Ἰώαβος εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν βασιλέα λαμπρῶς ὑπέστρεψε.

3 ⟨127⟩ τοῦτο τὸ πταῖσμα τοὺς Ἀμμανίτας οὐκ ἔπεισεν ἠρεμεῖν, οὐδὲ μαθόντας τοὺς κρείττονας ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλὰ πέμψαντες πρὸς Χαλαμὰν τὸν τῶν πέραν Εὐφράτου Σύρων βασιλέα, μισθοῦνται τοῦτον ἐπὶ συμμαχίᾳ, ἔχοντα μὲν ἀρχιστράτηγον Σάβεκον, πεζῶν δὲ μυριάδας ὀκτὼ καὶ ἱππέων μυρίους. ⟨128⟩ γνοὺς δ'

§ 124 = 2 Reg. X 9; 1 Paral. XIX 10.

ὁ τῶν Ἑβραίων βασιλεὺς πάλιν ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀμμανίτας τοσαύτην δύναμιν συνηθροικότας, οὐκέτι διὰ στρατηγῶν αὐτοῖς πολεμεῖν ἔκρινεν, ἀλλ' αὐτὸς σὺν ἁπάσῃ τῇ δυνάμει διαβὰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν καὶ ὑπαντήσας αὐτοῖς, συνάψας εἰς μάχην ἐνίκησε. καὶ ἀναιρεῖ μὲν αὐτῶν πεζῶν μὲν εἰς τέτταρας μυριάδας ἱππέων δ' εἰς ἑπτακισχιλίους, ἔτρωσε δὲ καὶ τὸν στρατηγὸν τοῦ Χαλαμᾶ Σάβεκον, ὃς ἐκ τῆς πληγῆς ἀπέθανεν. ⟨129⟩ οἱ δὲ Μεσοποταμῖται, τοιούτου γενομένου τοῦ τέλους τῆς μάχης, αὐτοὺς Δαυίδῃ παρέδοσαν καὶ δῶρα ἔπεμψαν αὐτῷ. καὶ ὃ μὲν ὥρᾳ χειμῶνος ἀνέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος ἔπεμψε τὸν ἀρχιστράτηγον Ἰώαβον πολεμήσοντα τοῖς Ἀμμανίταις. ὃ δὲ τήν τε γῆν ἅπασαν αὐτῶν ἐπερχόμενος διέφθειρε, καὶ αὐτοὺς εἰς τὴν μητρόπολιν συγκλείσας Ῥαβαθὰν ἐπολιόρκει.

⟨130⟩ συνέπεσε δὲ καὶ Δαυίδῃ πταῖσμα δεινόν, 7
ὄντι φύσει δικαίῳ καὶ θεοσεβεῖ καὶ τοὺς πατρίους νόμους ἰσχυρῶς φυλάττοντι. θεασάμενος γὰρ δείλης ὀψίας ἀπὸ τοῦ τέγους τῶν βασιλείων ἐφ' ᾧ περιπατεῖν κατ' ἐκεῖνο τῆς ὥρας ἦν ἔθος, [εἶδε] γυναῖκα λουομένην ἐν τῇ αὐτῆς οἰκίᾳ ψυχρῷ ὕδατι, καλλίστην τὸ εἶδος καὶ πασῶν διαφέρουσαν· ὄνομα δ' αὐτῇ ἦν Βεερσαβή· ἡττᾶται τοῦ κάλλους τῆς γυναικός, καὶ τῆς ἐπιθυμίας κρατεῖν οὐ δυνάμενος, μεταπεμψάμενος αὐτὴν συνέρχεται. ⟨131⟩ γενομένης δ' ἐγκύου τῆς γυναικὸς καὶ πεμψάσης πρὸς τὸν βασιλέα, ὅπως τῷ ἁμαρτήματι σκέψηταί τινα τοῦ λαθεῖν ὁδόν (ἀποθανεῖν γὰρ αὐτὴν κατὰ τοὺς πατρίους καθήκειν νόμους μεμοιχευμένην), μετακαλεῖται τὸν Ἰωάβον μὲν ὁπλοφόρον ἐκ τῆς πολιορ-

§ 128 = 2 Reg. X 17.

κίας, ἄνδρα δὲ τῆς γυναικός, Οὐρίαν ὄνομα, καὶ παραγενόμενον περί τε τῆς στρατιᾶς καὶ τῆς πολιορκίας ἀνέκρινε. ⟨132⟩ λέγοντος δὲ πάντα κατὰ νοῦν αὐτοῖς κεχωρηκέναι τὰ πράγματα, βαστάσας ἐκ τοῦ δείπνου μέρη προσδίδωσιν αὐτῷ, καὶ κελεύει πρὸς τὴν γυναῖκα ἀπελθόντα ἀναπαύσασθαι σὺν αὐτῇ. ὁ δ' Οὐρίας τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, παρεκοιμήθη δὲ τῷ βασιλεῖ σὺν τοῖς ἄλλοις ὁπλοφόροις. ⟨133⟩ ὡς δὲ γνοὺς τοῦθ' ὁ βασιλεὺς ἀνέκρινεν αὐτὸν ὅ τι μὴ πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἔλθοι μηδὲ πρὸς τὴν γυναῖκα διὰ τοσούτου χρόνου, πάντων ἀνθρώπων ταύτην ἐχόντων τὴν φύσιν, ὅταν ἔλθωσιν ἐξ ἀποδημίας, οὐκ εἶναι δίκαιον εἶπε τῶν συστρατιωτῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ χαμαὶ κοιμωμένων ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ τῇ τῶν πολεμίων χώρᾳ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτὸν ἀναπαύεσθαι καὶ τρυφᾶν. ⟨134⟩ ταῦτ' εἰπόντα μεῖναι τὴν ἡμέραν ἐκείνην προσέταξεν αὐτόθι, ὡς εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἀπολύσων αὐτὸν πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον. κληθεὶς δ' ἐπὶ δεῖπνον ὑπὸ τοῦ βασιλέως Οὐρίας καὶ μέχρι μέθης προελθὼν ἐν τῷ πότῳ, δεξιουμένου τοῦ βασιλέως αὐτὸν ἐπίτηδες ταῖς προπόσεσιν, οὐδὲν ἧττον πάλιν πρὸ τῶν τοῦ βασιλέως θυρῶν ἐκοιμήθη, μηδεμίαν λαβὼν τῆς γυναικὸς ἐπιθυμίαν. ⟨135⟩ ἐπὶ τούτῳ δὲ δυσανασχετήσας ὁ βασιλεὺς ἔγραψε τῷ Ἰωάβῳ, κολάσαι προστάττων τὸν Οὐρίαν· ἁμαρτεῖν γὰρ αὐτὸν ἐδήλου. καὶ τὸν τρόπον τῆς τιμωρίας, ἵνα μὴ γένηται καταφανὴς αὐτὸς τοῦτο βουληθείς, ὑπέθετο. ⟨136⟩ κατὰ γὰρ τὸ δυσμαχώτατον αὐτὸν ἐκέλευσε μέρος τῶν πολεμίων τάξαι, καὶ καθ' ὃ κινδυνεύσει μαχόμενος ἀπολειφθεὶς μόνος· τοὺς γὰρ συμπαραστάτας ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς μάχης γενομένης ἐκέλευσε.

§ 131 = 2 Reg. XI 5.

ταῦτα γράψας καὶ σημηνάμενος τῇ αὐτοῦ σφραγῖδι, τὴν ἐπιστολὴν ἔδωκεν Οὐρίᾳ κομίσαι πρὸς Ἰώαβον. ⟨137⟩ δεξάμενος δὲ τὰ γράμματα Ἰώαβος καὶ τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν ἀναγνούς, καθ' ὃν ᾔδει τόπον τοὺς πολεμίους αὐτῷ χαλεποὺς γενομένους, κατὰ τοῦτον ἔστησε τὸν Οὐρίαν, δοὺς αὐτῷ τινὰς τῶν ἀρίστων τῆς στρατιᾶς· αὐτὸς δ' ἁπάσῃ τῇ δυνάμει προσεπιβοηθήσειν ἔφησεν, εἰ δυνηθεῖεν ἀνατρέψαντές τι τοῦ τείχους εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. ⟨138⟩ ὄντα δ' αὐτὸν γενναῖον στρατιώτην καὶ δόξαν ἔχοντα παρά τε τῷ βασιλεῖ καὶ πᾶσι τοῖς ὁμοφύλοις ἐπ' ἀνδρείᾳ, χαίρειν τοῖς μεγάλοις πόνοις ἀλλὰ μὴ προσαγανακτεῖν ἠξίου. τοῦ δ' Οὐρία προθύμως ὑποστάντος τοὖργον, τοῖς μετ' αὐτοῦ παραταττομένοις ἰδίᾳ καταλιπεῖν, ὅταν ἐξορμήσαντας ἴδωσι τοὺς πολεμίους, ἐδήλωσεν. ⟨139⟩ προσβαλόντων οὖν τῇ πόλει τῶν Ἑβραίων, δείσαντες οἱ Ἀμμανῖται μὴ κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον, καθ' ὃν Οὐρίαν συνέβαινε τετάχθαι, φθάσαντες ἀναβῶσιν οἱ πολέμιοι, προστησάμενοι τοὺς ἀνδρειοτάτους αὐτῶν καὶ τὴν πύλην ἀνοίξαντες αἰφνιδίως καὶ μετὰ ῥύμης καὶ δρόμου πολλοῦ τοῖς ἐχθροῖς ἐπεξῆλθον. ⟨140⟩ ἰδόντες δ' αὐτοὺς οἱ σὺν τῷ Οὐρίᾳ πάντες ἀνεχώρησαν ὀπίσω, καθὼς Ἰώαβος αὐτοῖς προεῖπεν. αἰσχυνθεὶς δ' Οὐρίας φυγεῖν καὶ τὴν τάξιν καταλιπεῖν ὑπέμεινε τοὺς πολεμίους, καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἐκδεξάμενος ἀναιρεῖ μὲν οὐκ ὀλίγους, κυκλωθεὶς δὲ καὶ ληφθεὶς ἐν μέσῳ τελευτᾷ· ἅμα δ' αὐτῷ τινὲς καὶ ἄλλοι συγκατέπεσον τῶν ἑταίρων.

⟨141⟩ τούτων οὕτω γενομένων ἔπεμψεν ἀγγέλους 2
Ἰώαβος πρὸς τὸν βασιλέα, λέγειν ἐντειλάμενος αὐτοῖς ὡς σπουδιάσειε μὲν ταχέως ἑλεῖν τὴν πόλιν, προσβαλὼν

§ 137 = 2 Reg. XI 16.

δὲ τῷ τείχει καὶ πολλοὺς ἀπολέσας ἀναχωρῆσαι βιασθείη· προστιθέναι δὲ τούτοις, ἂν ὀργιζόμενον ἐπ' αὐτοῖς βλέπωσι, καὶ τὸν Οὐρία θάνατον. ⟨142⟩ τοῦ δὲ βασιλέως ἀκούσαντος ταῦτα παρὰ τῶν ἀγγέλων καὶ δυσφοροῦντος, φάσκοντος ἁμαρτεῖν αὐτοὺς τῷ τείχει προσβαλόντας, δέον ὑπονόμοις καὶ μηχανήμασιν ἑλεῖν πειρᾶσθαι τὴν πόλιν, καὶ ταῦτ' ἔχοντας παράδειγμα τὸν Γεδεῶνος υἱὸν Ἀβιμέλεχον, ὃς ἐπεὶ τὸν ἐν Θήβαις πύργον ἑλεῖν ἐβούλετο βίᾳ, βληθεὶς ὑπὸ πρεσβύτιδος πέτρῳ κατέπεσε καὶ ἀνδρειότατος ὢν διὰ τὸ δυσχερὲς τῆς ἐπιβολῆς αἰσχρῶς ἀπέθανεν· ⟨143⟩ οὗ μνημονεύοντας ἔδει μὴ προσιέναι τῷ τείχει τῶν πολεμίων· ἄριστον γὰρ ἁπάντων τῶν ἐν πολέμῳ πραχθέντων καὶ καλῶς καὶ ὡς ἑτέρως ἐν τοῖς αὐτοῖς κινδύνοις μνήμην ἔχειν, ὡς τὰ μὲν μιμεῖσθαι τὰ δὲ φυλάττεσθαι. ⟨144⟩ ἐπεὶ δ' οὕτως ἔχοντι καὶ τὸν Οὐρία θάνατον ἐδήλωσεν ὁ ἄγγελος, παύεται μὲν τῆς ὀργῆς, Ἰωάβῳ δ' ἐκέλευσεν ἀπελθόντα λέγειν ἀνθρώπινον εἶναι τὸ συμβεβηκός, καὶ τὰ τοῦ πολέμου φύσιν ἔχειν τοιαύτην ὥστε ποτὲ μὲν τοῖς ἐναντίοις εὖ πράττειν συμβαίνειν κατ' αὐτὸν ποτὲ δὲ τοῖς ἑτέροις, ⟨145⟩ τοῦ λοιποῦ μέντοι γε προνοεῖν τῆς πολιορκίας, ὅπως μηδὲν ἔτι πταίσωσι κατ' αὐτήν, ἀλλὰ χώμασι καὶ μηχαναῖς ἐκπολιορκήσαντας καὶ παραστησαμένους τὴν μὲν πόλιν κατασκάψαι, πάντας δ' ἀπολέσαι τοὺς ἐν αὐτῇ. καὶ ὁ μὲν ἄγγελος τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐντεταλμένα κομίζων πρὸς Ἰώαβον ἠπείγετο, ⟨146⟩ ἡ δὲ τοῦ Οὐρία γυνὴ Βεερσαβὴ τὸν θάνατον τἀνδρὸς πυθομένη ἐπὶ συχνὰς αὐτὸν ἡμέρας ἐπένθησε· παυσαμένην δὲ τῆς λύπης καὶ τῶν ἐπ' Οὐρίᾳ δακρύων, ὁ βασιλεὺς εὐ-

§ 142 = 2 Reg. XI 22.

θὺς ἄγεται γυναῖκα, καὶ παῖς ἄρρην ἐξ αὐτῆς αὐτῷ γίνεται.

⟨147⟩ τοῦτον οὐχ ἡδέως ἐπεῖδεν ὁ θεὸς τὸν γάμον, 3
ἀλλὰ δι' ὀργῆς ἔχων τὸν Δαυίδην, τῷ προφήτῃ Ναθάνᾳ φανεὶς κατὰ τοὺς ὕπνους ἐμέμφετο τὸν βασιλέα. ὁ δὲ Ναθάνας ἀστεῖος ὢν καὶ συνετὸς ἀνήρ, λογισάμενος ὡς οἱ βασιλεῖς, ὅταν εἰς ὀργὴν ἐμπέσωσι, ταύτῃ πλέον ἢ τῷ δικαίῳ νέμουσι, τὰς μὲν παρὰ τοῦ θεοῦ γεγενημένας ἀπειλὰς ἡσυχάζειν ἔκρινεν, ἄλλους δὲ λόγους χρηστοὺς πρὸς αὐτὸν διεξῆλθε, καὶ δὴ τοιοῦτόν τινα τρόπον, περὶ οὗ καὶ τί φρονεῖ ποιῆσαι σαφὲς αὐτῷ παρεκάλει. ⟨148⟩ 'δύο' γὰρ ἔφησεν 'ἄνδρες τὴν αὐτὴν κατῴκουν πόλιν, ὧν ὃ μὲν πλούσιος ἦν καὶ πολλὰς εἶχεν ἀγέλας ὑποζυγίων τε καὶ θρεμμάτων καὶ βοῶν, τῷ πένητι δ' ἀμνὰς ὑπῆρχε μία. ⟨149⟩ ταύτην μετὰ τῶν τέκνων αὐτὸς ἀνέτρεφε, συνδατούμενος αὐτῇ τὰ σιτία, καὶ φιλοστοργίᾳ πρὸς αὐτὴν χρώμενος ᾗ τις ἂν χρήσαιτο καὶ πρὸς θυγατέρα. ξένου δ' ἐπελθόντος τῷ πλουσίῳ, τῶν μὲν ἰδίων οὐδὲν ἐκεῖνος βοσκημάτων ἠξίωσε καταθύσας εὐωχῆσαι τὸν φίλον, πέμψας δὲ τὴν ἀμνάδα τοῦ πένητος ἀπέσπασε, καὶ ταύτην παρασκευάσας εἱστίασε τὸν ξένον.' ⟨150⟩ σφόδρα δ' ἐλύπησεν ὁ λόγος οὗτος τὸν βασιλέα, καὶ πονηρὸν πρὸς τὸν Ναθάναν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὃς δὴ τοῦτο τοὔργον ἐτόλμησεν, ἀπεφήνατο, καὶ τετραπλῆν ἀποτῖσαι τὴν ἀμνάδα δίκαιον εἶναι, καὶ πρὸς τούτῳ θανάτῳ κολασθῆναι. Ναθάνας δ' ὑποτυχὼν αὐτὸν ἔλεγεν ἐκεῖνον εἶναι τὸν ἄξιον ταῦτα παθεῖν, ὑφ' αὐτοῦ κεκριμένον τολμήσαντα μέγα καὶ δεινὸν ἔργον. ⟨151⟩ ἀνεκάλυπτε δ' αὐτῷ καὶ παρεγύμνου τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ, ποιήσαν-

§ 147 = 2 Reg. XII 1.

τος μὲν αὐτὸν βασιλέα πάσης τῆς Ἑβραίων δυνάμεως καὶ τῶν ἐν κύκλῳ πάντων ἐθνῶν πολλῶν καὶ μεγάλων κύριον, ῥυσαμένου δ' ἔτι πρὸ τούτων ἐκ τῶν Σαούλου χειρῶν, δόντος δ' αὐτῷ καὶ γυναῖκας ἃς δικαίως καὶ νομίμως ἠγάγετο, καταφρονηθέντος δ' ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀσεβηθέντος, ὃς ἀλλοτρίαν τε γήμας ἔχοι γυναῖκα καὶ τὸν ἄνδρ' αὐτῆς ἀποκτείνειεν ἐκδοὺς τοῖς πολεμίοις. ⟨152⟩ *δώσειν οὖν αὐτὸν ἀντὶ τούτων δίκας τῷ θεῷ, καὶ βιασθήσεσθαι μὲν αὐτοῦ τὰς γυναῖκας ὑφ' ἑνὸς τῶν παίδων, ἐπιβουλευθήσεσθαι δὲ καὶ αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου, καὶ τὸν ἁμάρτημα κρύφα τοῦτο δράσαντα φανερὰν τὴν ἐπ' αὐτῷ δίκην ὑφέξειν. τεθνήξεσθαι δὲ καὶ τὸν παῖδά σοι παραχρῆμα τὸν ἐξ αὐτῆς γεγεννημένον.* ⟨153⟩ *ταραχθέντος δ' ἐπὶ τούτοις τοῦ βασιλέως καὶ συγχυθέντος ἱκανῶς, καὶ μετὰ δακρύων καὶ λύπης ἀσεβῆσαι λέγοντος, (ἦν γὰρ ὁμολογουμένως θεοσεβὴς καὶ μηδὲν ἁμαρτὼν ὅλως περὶ τὸν βίον ἢ τὰ περὶ τὴν Οὐρία γυναῖκα) ᾤκτειρεν ὁ θεός, καὶ διαλλάττεται, φυλάξειν αὐτῷ καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν βασιλείαν ἐπαγγειλάμενος· μετανοοῦντι γὰρ περὶ γεγενημένων οὐκέτι χαλεπῶς ἔχειν ἔφασκε.*

καὶ Ναθάνας μὲν ταῦτα τῷ βασιλεῖ προφητεύσας
4 *οἴκαδ' ἐπανῆλθε·* ⟨154⟩ *τῷ δ' ἐκ τῆς Οὐρία γυναικὸς γενομένῳ παιδὶ Δαυίδῃ νόσον ἐνσκήπτει χαλεπὴν τὸ θεῖον, ἐφ' ᾗ δυσφορῶν ὁ βασιλεὺς τροφὴν μὲν ἐφ' ἡμέρας ἑπτά, καίτοι γ' ἀναγκαζόντων τῶν οἰκείων, οὐ προσηνέγκατο, μέλαιναν δὲ περιθέμενος ἐσθῆτα πεσὼν ἐπὶ σάκκου κατὰ γῆς ἔκειτο, τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ παιδὸς ἱκετεύων σωτηρίας· σφόδρα γὰρ ἔστεργεν αὐτοῦ τὴν μητέρα.* ⟨155⟩ *τῇ δ' ἑβδόμῃ τῶν ἡμερῶν τελευ-*

§ 152 = 2 Reg. XII 11.

τήσαντος τοῦ παιδός, οὐκ ἐτόλμων τῷ βασιλεῖ τοῦτο μηνύειν οἱ θεράποντες, λογιζόμενοι μὴ γνοὺς ἔτι μᾶλλον ἀπόσχηται καὶ τροφῆς καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας, ὡς ἂν ἐπὶ πένθει τέκνου τετελευτηκότος, ὁπότε καὶ νοσοῦντος οὕτως ὑπὸ τῆς λύπης αὑτὸν ἐκάκου. ⟨156⟩ *ταραττομένων δ' αἰσθόμενος τῶν οἰκετῶν ὁ βασιλεὺς καὶ ταῦτα πασχόντων ἃ μάλιστα συγκρύψαι τι θέλουσι συμβαίνει, συνεὶς ὅτι τέθνηκεν ὁ παῖς, προσφωνήσας ἕνα τῶν οἰκετῶν καὶ μαθὼν τἀληθὲς ἀνίσταται, καὶ λουσάμενος καὶ λαβὼν ἐσθῆτα λευκὴν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεοῦ παραγίνεται·* ⟨157⟩ *καὶ κελεύσας δεῖπνον αὐτῷ παραθεῖναι, πολλὴν ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τοῖς τε συγγενέσι καὶ τοῖς οἰκέταις ἔκπληξιν παρέσχεν, ὅτι μηδὲν τούτων ἐπὶ νοσοῦντι τῷ παιδὶ ποιήσας, πάνθ' ὁμοῦ τετελευτηκότος ἔπραττε. τήν τ' αἰτίαν, δεηθέντες ἐπιτρέψαι πρῶτον αὐτοῖς πυθέσθαι, παρεκάλουν εἰπεῖν τῶν γεγενημένων.* ⟨158⟩ *ὁ δ' ἀμαθεῖς εἰπὼν αὐτούς, ἐδίδασκεν ὡς ἔτι μὲν ζῶντος τοῦ παιδὸς ἔχων ἐλπίδα σωτηρίας αὐτοῦ δεόντως πάντ' ἐποίει, τὸν θεὸν ἡγούμενος τούτοις εὐμενῆ καταστήσειν· ἀποθανόντος δ' οὐκέτι χρείαν εἶναι λύπης ματαίας. ταῦτ' εἰπόντος ἐπήνεσαν τὴν σοφίαν καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ βασιλέως. συνελθὼν δὲ τῇ γυναικὶ Βεερσαβῇ ἔγκυον αὐτὴν ἐποίησε, καὶ γενόμενον ἄρρεν παιδίον Σολομῶνα προσηγόρευσεν, οὕτω Ναθάνα τοῦ προφήτου κελεύσαντος.*

⟨159⟩ *Ἰώαβος δὲ τῇ πολιορκίᾳ τοὺς Ἀμμανίτας* 5
ἰσχυρῶς ἐκάκου, τῶν θ' ὑδάτων αὐτοὺς ἀποτεμνόμενος καὶ τῆς τῶν ἄλλων εὐπορίας, ὡς πάνυ ταλαιπωρεῖν ἐνδείᾳ ποτοῦ καὶ τροφῆς· ἐξ ὀλίγου γὰρ φρέατος ἠρύοντο, καὶ τούτου τεταμιευμένου, ὡς μὴ τελέως αὐτοὺς

§ 155 = 2 Reg. XII 18.

ἐπιλιπεῖν τὴν πηγὴν δαψιλέστερον χρωμένους. ⟨160⟩ *γράφει δὴ τῷ βασιλεῖ ταῦτα δηλῶν, καὶ παρακαλῶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν αἵρεσιν τῆς πόλεως ἐλθεῖν, ἵνα τὴν νίκην αὐτὸς ἐπιγραφῇ. ταῦτ' Ἰωάβου γράψαντος, ἀποδεξάμενος αὐτὸν τῆς εὐνοίας καὶ τῆς πίστεως ὁ βασιλεύς, παραλαβὼν τὴν σὺν αὐτῷ δύναμιν ἧκεν ἐπὶ τὴν τῆς Ῥαβαθᾶς πόρθησιν, καὶ κατὰ κράτος ἑλὼν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν.* ⟨161⟩ *αὐτὸς δὲ τὸν τοῦ βασιλέως τῶν Ἀμμανιτῶν λαμβάνει στέφανον, ἕλκοντα χρυσοῦ τάλαντον, καὶ πολυτελῆ λίθον ἔχοντα ἐν μέσῳ σαρδόνυχα. ἐφόρει δ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ παντὸς Δαυίδης. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα σκῦλα λαμπρὰ καὶ πολύτιμα ηὗρεν ἐν τῇ πόλει, τοὺς δ' ἄνδρας αἰκισάμενος διέφθειρε. ταὐτὰ δὲ καὶ τὰς ἄλλας τῶν Ἀμμανιτῶν πόλεις διέθηκεν, ἑλὼν αὐτὰς κατὰ κράτος.*

8 ⟨162⟩ *ἀναστρέψαντος δ' εἰς Ἱεροσόλυμα τοῦ βασιλέως, πταῖσμα αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης καταλαμβάνει. θυγάτηρ ἦν αὐτῷ παρθένος μὲν ἔτι, τὸ δὲ κάλλος εὐπρεπής, ὡς ἁπάσας ὑπερβάλλειν τὰς εὐμορφοτάτας γυναῖκας, Θαμάρα ὄνομα, τῆς δ' αὐτῆς Ἀβεσαλώμῳ μητρὸς κεκοινωνηκυῖα.* ⟨163⟩ *ταύτης ὁ πρεσβύτατος τῶν Δαυίδου παίδων Ἀμνὼν ἐρασθείς, ὡς οὔτε διὰ τὴν παρθενίαν αὐτῆς οὔτε διὰ τὴν φυλακὴν τυχεῖν τῆς ἐπιθυμίας ἐδύνατο, χαλεπῶς διέκειτο, καὶ τό τε σῶμα τῆς ὀδύνης αὐτὸν κατεσθιούσης κατισχναίνετο καὶ τὴν χρόαν μετέβαλλεν.* ⟨164⟩ *δῆλος δὲ ταῦτα πάσχων γίνεται Ἰωνάθῃ τινὶ συγγενεῖ καὶ φίλῳ· συνετὸς δ' ἦν οὗτος ἐν τοῖς μάλιστα καὶ τὴν διάνοιαν ὀξύς. ὁρῶν οὖν καθ' ἑκάστην πρῴαν τὸν Ἀμνῶνα μὴ κατὰ φύσιν ἔχοντα τῷ σώματι, προσελθὼν ἠρώτα φρά-*

§ 160 = 2 Reg. XII 27.

σαι τὴν αἰτίαν αὐτῷ, εἰκάζειν μέντοι γ' αὐτὸς ἔλεγεν ἐξ ἐρωτικῆς οὕτως ἔχειν αὐτὸν ἐπιθυμίας. ⟨165⟩ τοῦ δ' Ἀμνῶνος ὁμολογήσαντος τὸ πάθος, ὅτι τῆς ἀδελφῆς ἐρᾷ τυγχανούσης ὁμοπατρίας, ὁδὸν αὐτῷ καὶ μηχανὴν εἰς τὸ περιγενέσθαι τῶν εὐκταίων ὑπέθετο. νόσον γὰρ ὑποκρίνασθαι παρῄνεσεν, ἐλθόντα δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν πατέρα πέμψαι τὴν ἀδελφὴν αὐτῷ διακονησομένην ἐκέλευσε παρακαλέσαι· ῥᾴω γὰρ ἔσεσθαι καὶ ταχέως ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς νόσου τούτου γενομένου. ⟨166⟩ καταπεσὼν οὖν ὁ Ἀμνὼν ἐπὶ τὴν κλίνην νοσεῖν προσεποιεῖτο κατὰ τὰς Ἰωνάθου ὑποθήκας, παραγενομένου δὲ τοῦ πατρὸς καὶ σκεπτομένου πῶς ἔχοι, τὴν ἀδελφὴν ἐδεῖτο πέμψαι πρὸς αὐτόν· ὃ δ' εὐθὺς ἐκέλευσεν ἀχθῆναι. ἠκούσῃ δὲ προσέταξεν ἄρτους αὐτῷ ποιῆσαι τηγανιστοὺς αὐτουργῷ γενομένῃ· προσοίσεσθαι γὰρ ἥδιον ἐκ τῶν ἐκείνης χειρῶν. ⟨167⟩ ἣ δ' ἐμβλέποντος τἀδελφοῦ φυράσασα τὸ ἄλευρον καὶ πλάσασα κολλυρίδας καὶ τηγανίσασα προσήνεγκεν αὐτῷ. ὃ δὲ τότε μὲν οὐκ ἐγεύσατο, προσέταξε δὲ τοῖς οἰκέταις παραιτήσασθαι πάντας πρὸ τοῦ δωματίου· βούλεσθαι γὰρ ἀναπαύσασθαι θορύβου καὶ ταραχῆς ἀπηλλαγμένος. ⟨168⟩ ὡς δὲ τὸ κελευσθὲν ἐγένετο, τὴν ἀδελφὴν ἠξίωσεν εἰς τὸν ἐνδοτέρω οἶκον τὸ δεῖπνον αὐτῷ παρενεγκεῖν. ποιησάσης δὲ τοῦτο τῆς κόρης, λαβόμενος αὐτῆς συνελθεῖν αὐτῷ πείθειν ἐπειρᾶτο. ἀνακραγοῦσα δ' ἡ παῖς 'ἀλλὰ μή σύ γε τοῦτο βιάσῃ με, μηδ' ἀσεβήσῃς' εἶπεν, 'ἀδελφέ, τοὺς νόμους παραβὰς καὶ δεινῇ περιβαλὼν σαυτὸν αἰσχύνῃ· παῦσαι δ' οὕτως ἀδίκου καὶ μιαρᾶς ἐπιθυμίας, ἐξ ἧς ὀνείδη καὶ κακοδοξίαν ὁ οἶκος ἡμῶν κερδανεῖ.' ⟨169⟩ συνεβούλευέ τε περὶ τούτου διαλεχθῆναι

§ 165 = 2 Reg. XIII 4.

τῷ πατρί· συγχωρήσειν γὰρ ἐκεῖνον. ταῦτα δ' ἔλεγε βουλομένη τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ τῆς ὀρέξεως πρὸς τὸ παρὸν διαφυγεῖν. ὃ δ' οὐ πείθεται, τῷ δ' ἔρωτι καιόμενος καὶ τοῖς τοῦ πάθους κέντροις μυωπιζόμενος βιάζεται τὴν ἀδελφήν. ⟨170⟩ μῖσος δ' εὐθέως μετὰ τὴν κορείαν εἰσέρχεται τὸν Ἀμνῶνα, καὶ προσλοιδορησάμενος ἐκέλευσεν ἀναστᾶσαν ἀπιέναι. τῆς δὲ χείρω τὴν ὕβριν καὶ διὰ τοῦτ' ἀποκαλούσης, εἰ βιασάμενος αὐτὸς μηδ' ἄχρι νυκτὸς ἐπιτρέπει μεῖναι, παραχρῆμα δ' ἀπαλλάττεσθαι κελεύει ἐν ἡμέρᾳ καὶ φωτί, ἵνα καὶ μάρτυσι τῆς αἰσχύνης περιπέσοι, προσέταξεν αὐτὴν ἐκβαλεῖν τῷ οἰκέτῃ. ⟨171⟩ ἡ δὲ περιαλγὴς ἐπὶ τῇ ὕβρει καὶ τῇ βίᾳ γενομένῃ, περιρρήξασα τὸν χιτωνίσκον (ἐφόρουν γὰρ αἱ τῶν ἀρχαίων παρθένοι χειριδωτοὺς ἄχρι τῶν σφυρῶν πρὸς τὸ μὴ βλέπεσθαι χιτῶνας) καὶ σποδὸν καταχεαμένη τῆς κεφαλῆς, ἀπῄει διὰ τῆς πόλεως μέσης βοῶσα καὶ ὀδυρομένη τὴν βίαν. ⟨172⟩ περιτυχὼν δ' αὐτῇ ἀδελφὸς Ἀβεσάλωμος ἀνέκρινε τίνος αὐτῇ δεινοῦ συμβάντος οὕτως ἔχει. κατειπούσης δ' αὐτῆς πρὸς αὐτὸν τὴν ὕβριν, ἡσυχάζειν καὶ μετρίως φέρειν παρηγόρει καὶ μὴ νομίζειν ὑβρίσθαι φθαρεῖσαν ὑπ' ἀδελφοῦ. πεισθεῖσ' οὖν παύεται τῆς βοῆς καὶ τοῦ πρὸς πολλοὺς τὴν βίαν ἐκφέρειν, καὶ πολὺν χρόνον χηρεύουσα παρ' Ἀβεσαλώμῳ τἀδελφῷ διεκαρτέρησε.

2 ⟨173⟩ γνοὺς δὲ τοῦθ' ὁ πατὴρ Δαυίδης τοῖς μὲν πεπραγμένοις ἤχθετο, φιλῶν δὲ τὸν Ἀμνῶνα σφόδρα (πρεσβύτατος γὰρ ἦν υἱὸς αὐτῷ) μὴ λυπεῖν αὐτὸν ἠναγκάζετο. ὁ δ' Ἀβεσάλωμος, ἐμίσει γὰρ χαλεπῶς αὐτὸν καὶ λανθάνων, καιρὸν εἰς ἄμυναν αὐτοῦ τῆς ἁμαρτίας ἐπιτήδειον παρεφύλαττεν. ⟨174⟩ ἔτος δ' ἤδη τοῖς

§ 170 = 2 Reg. XIII 15.

περὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ πταίσμασι διεληλύθει δεύτερον, καὶ μέλλων ἐπὶ τὴν τῶν ἰδίων κουρὰν ἐξιέναι θρεμμάτων εἰς Βελσεφῶν (πόλις δ' ἐστὶν αὕτη τῆς Ἐφραϊμίτιδος κληρουχίας) παρακαλεῖ τὸν πατέρα σὺν καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἐφ' ἑστίασιν. ⟨175⟩ παραιτησαμένου δ', ὡς μὴ βαρὺς αὐτῷ γένοιτο, τοὺς ἀδελφοὺς ἀποστεῖλαι παρεκάλεσε. πέμψαντος δὲ τοῖς ἰδίοις ἐκέλευσεν, ὁπηνίκ' ἂν ἴδωσι τὸν Ἀμνῶνα μέθῃ παρειμένον καὶ κάρῳ, νεύσαντος αὐτοῦ φονεῦσαι μηδένα φοβηθέντας. ⟨176⟩ ὡς δ' ἐποίησαν τὸ προσ- 3
ταχθέν, ἔκπληξις καὶ ταραχὴ τοὺς ἀδελφοὺς λαμβάνει, καὶ δείσαντες περὶ ἑαυτῶν ἐμπηδήσαντες τοῖς ἵπποις ἐφέροντο πρὸς τὸν πατέρα. φθάσας δέ τις αὐτοὺς ἅπαντας ὑπ' Ἀβεσαλώμου πεφονεῦσθαι τῷ πατρὶ προσήγγειλεν. ⟨177⟩ ὁ δ' ὡς ἐπὶ παισὶν ὁμοῦ τοσούτοις ἀπολωλόσι, καὶ τοῦθ' ὑπ' ἀδελφοῦ, τῆς λύπης κἀπὶ τῷ κτεῖναι δοκοῦντι γενομένης πικρότερον, συναρπαγεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους οὔτε τὴν αἰτίαν ἀνέκρινεν, οὔτ' ἄλλο τι μαθεῖν, οἷον εἰκὸς τηλικούτου προσηγγελμένου κακοῦ καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀπιστίαν ἔχοντος, περιέμεινεν, ἀλλὰ καταρρηξάμενος τὴν ἐσθῆτα καὶ ῥίψας αὑτὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἔκειτο, πενθῶν τοὺς υἱοὺς ἅπαντας, καὶ τοὺς ἀποθανεῖν δεδηλωμένους καὶ τὸν ἀνῃρηκότα. ⟨178⟩ ὁ δὲ Σαμᾶ τἀδελφοῦ αὐτοῦ παῖς Ἰωνάθης ἀνεῖναί τι τῆς λύπης παρεκάλει, καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων μὴ πιστεύειν ὡς τεθνᾶσιν (οὐδὲ γὰρ αἰτίαν εὑρίσκειν ὑπολαμβάνειν), περὶ δ' Ἀμνῶνος ἐξετάζειν ἔφη δεῖν· εἰκὸς γὰρ διὰ τὴν Θαμάρας ὕβριν ἀποτολμῆσαι τὸν Ἀβεσάλωμον τὴν ἀναίρεσιν τὴν ἐκείνου. ⟨179⟩ μεταξὺ δὲ κτύπος ἵππων καὶ θόρυβος προσιόντων τινῶν αὐτοὺς ἐπέστρεψεν.

§ 174 = 2 Reg. XIII 23.

ἦσαν δ' οἱ τοῦ βασιλέως παῖδες οἱ διαδράντες ἀπὸ τῆς ἑστιάσεως. ὑπαντᾷ δ' αὐτοῖς ὁ πατὴρ θρηνοῦσι λυπούμενος, καὶ παρ' ἐλπίδας ὁρῶν οὓς ἠκηκόει μικρὸν ἔμπροσθεν ἀπολωλότας. ⟨180⟩ ἦν δὲ παρὰ πάντων δάκρυα καὶ στόνος, τῶν μὲν ὡς ἐπ' ἀδελφῷ τετελευτηκότι, τοῦ βασιλέως δ' ὡς ἐπὶ παιδὶ κατεσφαγμένῳ. φεύγει δ' Ἀβεσάλωμος εἰς Γεθσούραν πρὸς τὸν πάππον τὸν πρὸς μητρός, δυναστεύοντα τῆς ἐκεῖ χώρας, καὶ τρισὶν ὅλοις ἔτεσι παρ' αὐτῷ καταμένει.

4 ⟨181⟩ τοῦ δὲ Δαυίδου προαίρεσιν ἔχοντος ἐπὶ τὸν υἱὸν Ἀβεσάλωμον πέμπειν, οὐκ ἐπὶ τιμωρίᾳ κατελευσόμενον, ἀλλ' ὅπως εἴη σὺν αὐτῷ (καὶ γὰρ τὰ τῆς ὀργῆς ὑπὸ τοῦ χρόνου λελωφήκει), πρὸς τοῦτο μᾶλλον αὐτὸν Ἰώαβος ὁ ἀρχιστράτηγος παρώρμησε. ⟨182⟩ γύναιον γάρ τι τὴν ἡλικίαν ἤδη προβεβηκὸς ἐποίησεν αὐτῷ προσελθεῖν ἐν σχήματι πενθίμῳ, ἢ παίδων ἐπὶ τῆς ἀγροικίας αὐτῇ διενεχθέντων καὶ πρὸς φιλονικίαν τραπέντων, οὐδενὸς τοῦ καταπαῦσαι δυναμένου παραφανέντος, ἔλεγεν ὑπὸ θατέρου τὸν ἕτερον πληγέντα ἀποθανεῖν, ⟨183⟩ ἠξίου τε, τῶν συγγενῶν ἐπὶ τὸν ἀνῃρηκότα ὡρμηκότων καὶ ζητούντων αὐτὸν ἀνελεῖν, χαρίσασθαι τὴν σωτηρίαν αὐτῇ τοῦ παιδὸς καὶ μὴ τὰς ἐπιλοίπους τῆς γηροκομίας αὐτὴν ἐλπίδας προσαφαιρεθῆναι· τοῦτο δ' αὐτῇ κωλύσαντα τοὺς βουλομένους ἀποκτεῖναι τὸν υἱὸν αὐτῆς παρέξειν· οὐ γὰρ ἀφέξειν ἐκείνους ἄλλῳ τινὶ τῆς σπουδῆς ἢ τῷ παρ' αὐτοῦ φόβῳ. ⟨184⟩ τοῦ δὲ συγκατανεύσαντος οἷς τὸ γύναιον ἱκέτευσεν, ὑπολαβὼν πάλιν πρὸς τὸν βασιλέα 'χάρις μέν' εἶπεν 'ἤδη σου τῇ χρηστότητι κατοικτείραντός μου τὸ γῆρας καὶ τὴν παρὰ μικρὸν ἀπαιδίαν, ἀλλ' ἵνα βέβαια τὰ παρὰ

§ 180 = 2 Reg. XIII 36.

τῆς σῆς μοι ᾗ φιλανθρωπίας, τῷ σαυτοῦ παιδὶ πρῶτον καταλλάγηθι καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ὀργὴν ἄφες. ⟨185⟩ πῶς γὰρ ἂν πεισθείην ἐμοί σε ταύτην ἀληθῶς δεδωκέναι τὴν χάριν, αὐτοῦ σου μέχρι νῦν ἐφ' ὁμοίοις ἀπεχθανομένου τῷ παιδί;' τελέως δ' ἂν ἀνόητον εἶναι τῷ παρὰ γνώμην ἀποθανόντι σου υἱῷ ἄλλον προσθεῖναι ἑκουσίως. ⟨186⟩ συνίησι δ' ὁ βασιλεὺς ὑπόβλητον οὖσαν τὴν σκῆψιν ἐξ Ἰωάβου καὶ τῆς τούτου σπουδῆς, καὶ ἐπειδὴ παρὰ τῆς πρεσβύτιδος πυθόμενος οὕτως ἔχον τἀληθὲς ἔμαθε, προσκαλεσάμενος τὸν Ἰώαβον ἐπιτυχεῖν τε τοῦ προκειμένου κατὰ νοῦν ἔφασκε καὶ τὸν Ἀβεσάλωμον ἄγειν ἐκέλευσεν· οὐ γὰρ ἔτι χαλεπῶς ἔχειν πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἤδη τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν ἀφεικέναι. ⟨187⟩ ὁ δὲ προσκυνήσας τὸν βασιλέα καὶ τοὺς λόγους ἀσπασάμενος ἐξώρμησεν εἰς τὴν Γεθσούραν παραυτίκα, καὶ τὸν Ἀβεσάλωμον παραλαβὼν ἧκεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

⟨188⟩ προύπεμψε δ' ἔμπροσθεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν υἱὸν ὡς ἤκουσε παραγενόμενον, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐκέλευσε χωρεῖν· οὔπω γὰρ οὕτως ἔχειν ὥστ' εὐθὺς ἰδεῖν κατελθόντα. καὶ ὁ μέν, τοῦτο τοῦ πατρὸς κελεύσαντος, ἐξέκλινε τὴν ὄψιν αὐτοῦ καὶ διετέλει τῆς παρὰ τῶν οἰκείων θεραπείας τυγχάνων, ⟨189⟩ οὐκ ἐπεβέβλαπτο δ' εἰς τὸ κάλλος ὑπό τε τῆς λύπης καὶ τοῦ μὴ τυγχάνειν τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας υἱῷ βασιλέως, ἀλλ' ἔτι ἐξεῖχε καὶ διέπρεπε πάντων τῷ τ' εἴδει καὶ τῷ μεγέθει τοῦ σώματος, καὶ τοὺς ἐν πολλῇ τρυφῇ διαιτωμένους ὑπερέβαλλε. τοσοῦτο μέντοι γ' ἦν τὸ βάθος τῆς κόμης αὐτῷ ὡς μόλις αὐτὴν ἡμέραις ἀποκείρειν ὀκτώ, σταθμὸν ἕλκουσαν σίκλους διακοσίους· οὗτοι δ' εἰσὶ πέντε μναῖ. ⟨190⟩ διέτριψε μέντοι γ'

§ 185 = 2 Reg. XIV 13.

ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔτη δύο, τριῶν μὲν ἀρρένων πατὴρ γενόμενος, μιᾶς δὲ θυγατρός, τὴν μορφὴν ἀρίστης, ἣν ὁ Σολομῶνος υἱὸς Ῥοβόαμος ὕστερον λαμβάνει, καὶ γίνεται παιδίον ἐξ αὐτῆς, Ἀβίας ὄνομα. ⟨191⟩ *πέμψας δ' ὁ Ἀβεσάλωμος πρὸς Ἰώαβον ἐδεῖτ' αὐτοῦ τελέως καταπραῧναι τὸν πατέρα, καὶ δεηθῆναι ὅπως αὐτῷ συγχωρήσῃ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντι θεάσασθαί τε καὶ προσειπεῖν. καταμελήσαντος δ' Ἰωάβου, τῶν ἰδίων τινὰς ἀποστείλας τὴν ὁμοροῦσαν αὐτῷ χώραν ἐπυρπόλησεν. ὃ δὲ τὸ πραχθὲν μαθὼν ἧκε πρὸς τὸν Ἀβεσάλωμον, ἐγκαλῶν τ' αὐτῷ καὶ τὴν αἰτίαν πυνθανόμενος.* ⟨192⟩ *ὃ δὲ 'στρατήγημα τοῦτ'' εἶπεν 'ηὗρον ἀγαγεῖν σε πρὸς ἡμᾶς δυνάμενον ἀμελοῦντα τῶν ἐντολῶν, ἃς ἵνα μοι τὸν πατέρα διαλλάξῃς ἐποιούμην. καὶ δὴ δέομαί σου παρόντος ἡμερῶσαί μοι τὸν γεγεννηκότα, ὡς ἔγωγε δεινοτέραν τῆς φυγῆς κρίνω τὴν κάθοδον, ἔτι τοῦ πατρὸς ἐν ὀργῇ διαμένοντος.'* ⟨193⟩ *πεισθεὶς δ' ὁ Ἰώαβος καὶ τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ κατοικτείρας ἐμεσίτευσε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ διαλεχθεὶς περὶ τοῦ παιδὸς οὕτως αὐτὸν ἡδέως διατίθησιν ὡς εὐθέως καλέσαι πρὸς αὐτόν. τοῦ δὲ ῥίψαντος αὐτὸν ἐπὶ τοὔδαφος καὶ συγγνώμην αἰτουμένου τῶν ἡμαρτημένων, ἀνίστησί τε καὶ τῶν γεγονότων ἀμνηστίαν ἐπαγγέλλεται.*

9 ⟨194⟩ *ὁ δ' Ἀβεσάλωμος, τοιούτων αὐτῷ τῶν παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ βασιλέως ἀποβάντων, πολλοὺς μὲν ἵππους ἐν ὀλίγῳ πάνυ χρόνῳ πολλὰ δ' ἅρματα ἐκτήσατο, καὶ ὁπλοφόροι περὶ αὐτὸν ἦσαν πεντήκοντα·* ⟨195⟩ *καθ' ἑκάστην δ' ἡμέραν ὄρθριος πρὸς τὰ βασίλεια παρεγίνετο, καὶ τοῖς ἐπὶ τὰς κρίσεις ἥκουσι καὶ ἐλαττουμένοις πρὸς ἡδονὴν ὁμιλῶν, ὡς παρὰ τὸ μὴ συμβούλους ἀγα-*

§ 191 — 2 Reg. XIV 29.

θοὺς εἶναι τῷ πατρὶ τάχ' αὐτῶν καὶ ἀδίκως ἐπταικότων περὶ τὴν κρίσιν, εὔνοιαν αὐτῷ παρὰ πάντων κατεσκεύαζε, λέγων ὡς αὐτὸς ἄν, εἰ ταύτην εἶχε τὴν ἐξουσίαν, πολλὴν αὐτοῖς ἐβράβευεν εὐνομίαν. ⟨196⟩ τούτοις δημαγωγῶν τὸ πλῆθος, ὡς βεβαίαν ἔχειν ἤδη τὴν παρὰ τῶν ὄχλων εὔνοιαν ἐνόμιζε, μετὰ δὲ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καταλλαγὴν τεττάρων ἐτῶν ἤδη διεληλυθότων, ἐδεῖτο προσελθὼν εἰς Χεβρῶνα συγχωρῆσαι πορευθέντι θυσίαν ἀποδοῦναι τῷ θεῷ· φεύγων γὰρ τοῦτο εὔξασθαι. τοῦ δὲ Δαυίδου τὴν ἀξίωσιν ἐφέντος πορεύεται, καὶ πολὺς ἐπισυνέρρευσεν ὄχλος, ἐπὶ πολλοὺς αὐτοῦ διαπέμψαντος.

⟨197⟩ παρῆν δὲ καὶ ὁ Δαυίδου σύμβουλος ὁ Γελ- 2
μωναῖος Ἀχιτόφελος, καὶ διακόσιοί τινες ἐξ αὐτῶν Ἱεροσολύμων, οὐκ εἰδότες μὲν τὴν ἐπιχείρησιν, ὡς δ' ἐπὶ θυσίαν μετεσταλμένοι. καὶ βασιλεὺς ὑπὸ πάντων ἀποδείκνυται, τοῦτο γενέσθαι στρατηγήσας. ⟨198⟩ ὡς δ' ἀπηγγέλη ταῦτα Δαυίδῃ καὶ παρ' ἐλπίδας αὐτῷ τὰ παρὰ τοῦ παιδὸς ἠκούσθη, δείσας ἅμα καὶ τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς τόλμης αὐτὸν θαυμάσας, ὅτι μηδὲ τῆς ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις συγγνώμης ἐμνημόνευσεν, ἀλλ' ἐκείνων πολὺ χείροσι καὶ παρανομωτέροις ἐπεβάλετο, βασιλείᾳ πρῶτον μὲν ὑπὸ θεοῦ οὐ δεδομένῃ, δεύτερον δ' ἐπ' ἀφαιρέσει τοῦ γεγεννηκότος, ἔγνω φεύγειν εἰς τὰ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ⟨199⟩ καὶ συγκαλέσας τῶν φίλων τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, καὶ περὶ τῆς τοῦ παιδὸς ἀπονοίας κοινολογησάμενος αὐτοῖς, καὶ περὶ πάντων ἐπιτρέψας κριτῇ τῷ θεῷ, καταλιπὼν τὰ βασίλεια φυλάττειν δέκα παλλακίσιν, ἀπῆρεν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦ τ' ἄλλου πλήθους προθύμως αὐτῷ συνεξορμήσαντος

§ 196 = 2 Reg. XV 7.

καὶ τῶν ἑξακοσίων ὁπλιτῶν, οἳ καὶ τῆς πρώτης αὐτῷ φυγῆς ἐκοινώνουν, ὅτ' ἔζη Σάουλος. ⟨200⟩ τὸν δ' Ἀβιάθαρον καὶ Σάδωκον τοὺς ἀρχιερέας, συναπαίρειν αὐτῷ διεγνωκότας, καὶ Λευίτας ἅπαντας μετὰ τῆς κιβωτοῦ μένειν ἔπεισεν, ὡς τοῦ θεοῦ καὶ μὴ μετακομιζομένης αὐτῆς ῥυσομένου. ⟨201⟩ ἐνετείλατο δ' ἕκαστα τῶν γινομένων λάθρᾳ διαγγέλλειν αὐτῷ. πιστοὺς δ' ἔσχε πρὸς πάντα διακόνους παῖδας Ἀχιμὰν μὲν Σαδώκου Ἰωνάθην δ' Ἀβιαθάρου. Ἐθὶ δ' ὁ Γιτθαῖος συνεξώρμησεν αὐτῷ βιασάμενος τὴν τοῦ Δαυίδου βούλησιν (μένειν γὰρ αὐτὸν ἀνέπειθεν), καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον εὔνους αὐτῷ κατεφάνη. ⟨202⟩ ἀναβαίνοντος δ' αὐτοῦ διὰ τοῦ Ἐλαιῶνος ὄρους γυμνοῖς τοῖς ποσί, καὶ πάντων σὺν αὐτῷ δακρυόντων, ἀγγέλλεται καὶ ὁ Ἀχιτόφελος συνὼν τῷ Ἀβεσαλώμῳ καὶ τὰ τούτου φρονῶν. ἐπέτεινε δ' αὐτῷ τὸ λυπηρὸν τοῦτ' ἀκουσθέν, καὶ τὸν θεὸν ἐπεκαλεῖτο δεόμενος ἀπαλλοτριῶσαι τὴν Ἀβεσαλώμου διάνοιαν πρὸς τὸν Ἀχιτόφελον· ἐδεδίει γὰρ μὴ τἀναντία συμβουλεύων πείσειεν αὐτόν, ἀνὴρ ὢν φρενήρης καὶ συνιδεῖν τὸ λυσιτελὲς ὀξύτατος. ⟨203⟩ γενόμενος δ' ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἀπεσκόπει τὴν πόλιν, καὶ μετὰ πολλῶν δακρύων, ὡς ἂν βασιλείας ἐκπεσών, ηὔχετο τῷ θεῷ. συνήντησε δ' αὐτῷ φίλος ἀνὴρ καὶ βέβαιος Χουσὶ ὄνομα. ⟨204⟩ τοῦτον ὁρῶν τὴν ἐσθῆτα κατερρηγμένον καὶ τὴν κεφαλὴν σποδοῦ πλήρη καὶ θρηνοῦντα τὴν μεταβολὴν παρηγόρει καὶ παύσασθαι τῆς λύπης παρεκάλει, καὶ τέλος ἱκέτευσεν ἀπελθόντα πρὸς τὸν Ἀβεσάλωμον, ὡς τἀκείνου φρονοῦντα, τά τ' ἀπόρρητα τῆς διανοίας αὐτοῦ κατανοεῖν καὶ ταῖς Ἀχιτοφέλου συμβουλίαις ἀντιπράττειν· οὐ γὰρ

§ 200 = 2 Reg. XV 25.

τοσοῦτον ὠφελήσειν αὐτῷ συνερχόμενον ὅσον παρ' ἐκείνῳ γενόμενον. καὶ ὃ μὲν πεισθεὶς τῷ Δαυίδῃ καταλιπὼν αὐτὸν ἧκεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀφικνεῖται δ' εἰς αὐτὰ μετ' οὐ πολὺ καὶ Ἀβεσάλωμος.

⟨205⟩ ὀλίγον δὲ τῷ Δαυίδῃ προελθόντι Σιβὰς ὁ 3
τοῦ Μεμφιβόσθου δοῦλος συνήντησεν, ὃν προνοησόμενον ἀπεστάλκει τῶν κτήσεων ἃς δεδώρητο τῷ Ἰωνάθου τοῦ Σαούλου παιδὸς υἱῷ, μετὰ ζεύγους ὄνων καταπεφορτισμένων τοῖς ἐπιτηδείοις, ἐξ ὧν ἐκέλευσε λαμβάνειν ὧν αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ δέοιντο. ⟨206⟩ πυνθανομένου δὲ ποῦ καταλέλοιπε τὸν Μεμφίβοσθον, ἐν Ἱεροσολύμοις ἔλεγε, προσδοκῶντα χειροτονηθήσεσθαι βασιλέα διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ταραχήν, εἰς μνήμην ὧν ηὐεργέτησεν αὐτοὺς Σάουλος. ἀγανακτήσας δ' ἐπὶ τούτῳ, πάνθ' ὅσα τῷ Μεμφιβόσθῳ παρεχώρησε Σιβᾷ χαρίζεται· πολὺ γὰρ δικαιότερον αὐτὸν ἐκείνου ταῦτ' ἔχειν ἐπέγνωκε.

καὶ ὁ μὲν Σιβὰς περιχαρὴς ἦν, ⟨207⟩ Δαυίδῃ δὲ 4
γενομένῳ κατὰ Βαουρίν, τόπον οὕτω καλούμενον, ἐπέρχεται τοῦ Σαούλου συγγενὴς Σεμεεὶ μὲν ὄνομα, υἱὸς δὲ Γηρᾶ, καὶ λίθοις τ' ἔβαλλεν αὐτὸν καὶ ἐκακηγόρει. περιστάντων δὲ τῶν φίλων καὶ σκεπόντων, ἔτι μᾶλλον ὁ Σεμεεὶ βλασφημῶν διετέλει, μιαιφόνον καὶ πολλῶν ἀρχηγὸν κακῶν ἀποκαλῶν. ⟨208⟩ ἐκέλευε δὲ καὶ τῆς γῆς ὡς ἐναγῆ καὶ ἐπάρατον ἐξιέναι, καὶ τῷ θεῷ χάριν ὡμολόγει τῆς βασιλείας αὐτὸν ἀφελομένῳ καὶ διὰ παιδὸς ἰδίου τὴν ὑπὲρ ὧν ἥμαρτεν εἰς τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην δίκην αὐτὸν εἰσπραξαμένῳ. πάντων δ' ἐπ' αὐτὸν ἠρεθισμένων ὑπ' ὀργῆς, καὶ μάλιστα Ἀβεσσαίου διαχρήσασθαι βουλομένου τὸν Σεμεεί, Δαυίδης

§ 205 = 2 Reg. XVI 1.

αὐτὸν τῆς ὀργῆς ἐπέσχε. ⟨209⟩ ‘μὴ τοῖς παροῦσι κακοῖς ἑτέραν προσεξεργασώμεθα’ φησί ‘καινοτέραν ἀφορμήν· οὐ γὰρ δὴ τοῦ προσλυττῶντός μοι τούτου κυνὸς αἰδώς τις ἢ φροντὶς ἐπέρχεται, τῷ θεῷ δ’ εἴκω, δι’ ὃν οὗτος ἐφ’ ἡμᾶς ἀπενοήθη. θαυμαστὸν δ’ οὐδὲν ὑπὸ τούτου με ταῦτα πάσχειν, ὅπου γε καὶ παιδὸς ἀσεβοῦς πεπείραμαι. ἀλλ’ ἔσται τις ἴσως οἶκτος ἡμῖν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ κρατήσομεν τῶν ἐχθρῶν τούτου θελήσαντος.’ ⟨210⟩ ἤνυεν οὖν τὴν ὁδὸν οὐ φροντίζων τοῦ Σεμεεὶ παρὰ θάτερον μέρος τοῦ ὄρους διατρέχοντος καὶ πολλὰ κακηγοροῦντος. παραγενόμενος δ’ ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἀνελάμβανε τοὺς ἰδίους ἐνταῦθα κεκοπωμένους.

5 *⟨211⟩ Ἀβεσαλώμου δὲ καὶ Ἀχιτοφέλου τοῦ συμβούλου παραγενομένων εἰς Ἱεροσόλυμα σὺν ἅπαντι τῷ λαῷ, καὶ ὁ Δαυίδου φίλος ἧκε πρὸς αὐτούς, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν συνηύχετο τὴν βασιλείαν εἰς αἰῶνα καὶ τὸν ἅπαντα παραμεῖναι χρόνον. φήσαντος δ’ ἐκείνου πρὸς αὐτόν, τί δή ποτε, φίλος ἐν τοῖς μάλιστα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγενημένος καὶ πρὸς ἅπαντα πιστὸς εἶναι δόξας, οὐ σὺν αὐτῷ νῦν ἐστίν, ἀλλὰ καταλιπὼν ἐκεῖνον μεταβαίη πρὸς αὐτόν, δεξιῶς ἀποκρίνεται καὶ σωφρόνως. ⟨212⟩ εἶπε γὰρ ἕπεσθαι δεῖν τῷ θεῷ καὶ παντὶ τῷ πλήθει. ‘τούτων οὖν μετὰ σοῦ, δέσποτα, γεγενημένων, εἰκότως ἕπομαι κἀγώ· τὴν γὰρ βασιλείαν ἔλαβες παρὰ τοῦ θεοῦ. τὴν αὐτὴν μέντοι γε πίστιν καὶ εὔνοιαν ἐνδείξομαι, πιστευόμενος εἶναι φίλος, ἣν οἶσθά με τῷ πατρί σου παρεσχημένον. ἀγανακτεῖν δ’ οὐδὲν προσῆκε τοῖς παροῦσιν· οὐ γὰρ εἰς ἄλλην οἰκίαν ἡ βασιλεία μεταβέβηκε, μεμένηκε δ’ ἐπὶ τῆς αὐτῆς,*

§ 209 = 2 Reg. XVI 10.

υἱοῦ παραλαβόντος.' ⟨213⟩ ταῦτα λέγων ἔπειθεν· ὕποπτον γὰρ αὐτὸν εἶχε.

καὶ καλέσας τὸν Ἀχιτόφελον συνεβουλεύετο αὐτῷ τί δεῖ ποιεῖν. ὃ δὲ παρῄνεσε ταῖς τοῦ πατρὸς αὐτὸν παλλακαῖς συνελθεῖν· ἐκ τούτου γὰρ εἴσεσθαι τὸν λαὸν ἔλεγε πιστεύσαντα ὡς ἀδιάλλακτά σοι τὰ πρὸς αὐτόν ἐστι, καὶ μετὰ πολλῆς συστρατεύσεσθαι προθυμίας ἐπὶ τὸν πατέρα· μέχρι γὰρ δεῦρο φανερὰν ἔχθραν ἀναλαμβάνειν δεδιέναι, προσδοκῶντας ὑμᾶς ὁμονοήσειν. ⟨214⟩ πεισθεὶς δὲ τῇ συμβουλίᾳ κελεύει σκηνὴν αὐτῷ πῆξαι τοὺς οἰκέτας ἐπὶ τοῦ βασιλείου, τοῦ πλήθους ὁρῶντος, καὶ παρελθὼν συνέρχεται ταῖς τοῦ πατρὸς παλλακαῖς. ταῦτα δ' ἐγένετο κατὰ τὴν Ναθάνα προφητείαν, ἣν τῷ Δαυίδῃ σημαίνων τὴν ἐκ τοῦ παιδὸς ἐσομένην ἐπίθεσιν προυφήτευσε.

⟨215⟩ ποιήσας δ' Ἀβεσάλωμος τὰ παραινεθέντα 6
αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀχιτοφέλου, δεύτερον αὐτὸν συμβουλεύειν ἠξίου περὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τὸν πατέρα. μυρίους δ' αὐτὸν ἐπιλέκτους αἰτήσαντος ἐκείνου, καὶ τὸν πατέρα κτενεῖν αὐτοῦ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ σῴους ἀνάξειν ὑποσχομένου, καὶ βεβαίαν τότε τὴν βασιλείαν ἔσεσθαι φήσαντος, Δαυίδου μηκέτι ζῶντος, ⟨216⟩ ἀρεσθεὶς τῇ γνώμῃ μετακαλεῖται τὸν Χουσὶ τὸν Δαυίδου φίλον (οὕτω γὰρ αὐτὸν ἐκεῖνος ἐκάλει), καὶ τὴν Ἀχιτοφέλου γνώμην αὐτῷ δηλώσας τί καὶ αὐτῷ δοκεῖ περὶ αὐτῆς ἐπυνθάνετο. ὃ δὲ συνιδὼν ὅτι γενομένων ὧν Ἀχιτόφελος συνεβούλευσε κινδυνεύσει Δαυίδης συλληφθεὶς ἀποθανεῖν, ἐναντίαν ἐπειρᾶτο γνώμην εἰσφέρειν. ⟨217⟩ 'οὐ γὰρ ἀγνοεῖς' εἶπεν, 'ὦ βασιλεῦ, τὴν τοῦ πατρὸς καὶ τὴν τῶν συνόντων αὐτῷ ἀνδρείαν, ὅτι καὶ

§ 213 = 2 Reg. XVI 20.

πολλοὺς πολέμους πεπολέμηκε καὶ πάντοτε κρατῶν τῶν πολεμίων ἀπήλλακται. νῦν δ' εἰκὸς αὐτὸν ἐπὶ στρατοπέδου μενεῖν· στρατηγῆσαι γὰρ ἱκανώτατος καὶ προιδεῖν ἀπάτην ἐπερχομένων πολεμίων. ⟨218⟩ *ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἀπολιπὼν τοὺς ἰδίους ἢ εἴς τινα τῶν αὐλώνων αὑτὸν ἀποκρύψει ἢ πρὸς πέτρᾳ τινὶ λοχήσει. συμβαλόντων δὲ τῶν ἡμετέρων οἱ μὲν ἐκείνου πρὸς μικρὸν ὑποχωρήσουσιν, αὐτοὶ δὲ θαρρήσαντες ὡς τοῦ βασιλέως αὐτοῖς ἐγγὺς ὄντος ἀντιστήσονται· καὶ μεταξὺ τούτων μαχομένων ὁ πατὴρ ἐπιφανεὶς ἐξαίφνης τοῖς μὲν εὐψυχίαν πρὸς τοὺς κινδύνους παρασκευάσει, τοὺς δὲ σοὺς καταπλήξεται.* ⟨219⟩ *παράθου δὴ τοίνυν καὶ τὴν ἐμὴν συμβουλίαν τῷ λογισμῷ, καὶ ταῦτ' ἐπιγνοὺς ἄριστα τὴν μὲν Ἀχιτοφέλου γνώμην παραίτησαι, πέμψας δ' εἰς πᾶσαν τὴν χώραν τῶν Ἑβραίων παράγγειλον αὐτοῖς τὴν ἐπὶ τὸν πατέρα σου στρατείαν. καὶ παραλαβὼν αὐτὸς τὴν δύναμιν τοῦ πολέμου γίνου στρατηγός, καὶ μὴ πιστεύσῃς τοῦτον ἑτέρῳ.* ⟨220⟩ *νικήσειν γὰρ προσδόκα ῥᾳδίως αὐτόν, ἂν ἐν φανερῷ καταλάβῃς ὄντα μετ' ὀλίγων, αὐτὸς πολλὰς ἔχων μυριάδας βουλομένων τὴν περὶ σὲ σπουδὴν ἐπιδείξασθαι καὶ προθυμίαν. ἂν δ' ὁ πατὴρ αὑτὸν εἰς πολιορκίαν περικλείσῃ, μηχανήμασι καὶ ὀρύγμασιν ὑπονόμοις καθαιρήσομεν ἐκείνην τὴν πόλιν.'* ⟨221⟩ *ταῦτ' εἰπὼν ηὐδοκίμησε μᾶλλον Ἀχιτοφέλου· τῆς γὰρ ἐκείνου γνώμης ἡ τούτου προυκρίθη παρ' Ἀβεσαλώμῳ. θεὸς μέντοι γ' ἦν ὁ τῇ τούτου διανοίᾳ τὴν τοῦ Χουσὶ συμβουλίαν συστήσας ἀμείνον' εἶναι δοκεῖν.*

7 ⟨222⟩ *σπεύσας δὲ πρὸς τοὺς ἀρχιερέας Σάδωκον καὶ Ἀβιάθαρον, τήν τ' Ἀχιτοφέλου γνώμην ἐξειπὼν*

§ 218 = 2 Reg. XVII 9.

αὐτοῖς καὶ τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ὅτι δέδοκται τὰ ὑπ' αὐτοῦ παραινεθέντα πράττειν, ἐκέλευσε μηνύειν πέμψαντας Δαυίδῃ καὶ φανερὰ ποιεῖν τὰ συμβεβουλευμένα, καὶ προσπαρακελεύσασθαι ταχέως διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην, μὴ μεταγνοὺς ὁ παῖς αὐτοῦ διώκειν ὁρμήσῃ, καὶ πρὶν ἂν ἐν ἀσφαλεῖ γένηται φθάσας καταλάβῃ. ⟨223⟩ *οἱ δ' ἀρχιερεῖς ἐξεπίτηδες τοὺς υἱοὺς ἔξω τῆς πόλεως κεκρυμμένους εἶχον, ὅπως διακομίσωσι πρὸς τὸν Δαυίδην τὰ πραττόμενα. πέμψαντες οὖν πιστὴν θεραπαινίδα πρὸς αὐτούς, φέρουσαν τὰ βεβουλευμένα ὑπ' Ἀβεσαλώμου, προσέταξαν μετὰ σπουδῆς ταῦτα Δαυίδῃ σημαίνειν.* ⟨224⟩ *οἳ δ' οὐδὲν εἰς ἀναβολὰς καὶ μέλλησιν ὑπερέθεντο, λαβόντες δὲ τὰς τῶν πατέρων ἐντολὰς εὐσεβεῖς ἅμα καὶ πιστοὶ γίνονται διάκονοι, καὶ τῆς ὑπηρεσίας τὸ τάχος καὶ τὴν ὀξύτητα κρίναντες ἄριστ' εἶναι ἠπείγοντο συμβαλεῖν Δαυίδῃ.* ⟨225⟩ *γενομένους δ' αὐτοὺς ἀπὸ σταδίων τῆς πόλεως δύο θεῶνταί τινες ἱππεῖς, καὶ διαβάλλουσι πρὸς τὸν Ἀβεσάλωμον. ὃ δ' εὐθὺς ἔπεμψε τοὺς συλληψομένους. νοήσαντες δὲ τοῦτο οἱ τῶν ἀρχιερέων παῖδες, ἐκτραπέντες τῆς ὁδοῦ παραχρῆμα εἰς κώμην τινὰ τῶν Ἱεροσολύμων οὐκ ἄπωθεν ἑαυτοὺς ἔδωκαν (Βαχουρὴς ἦν ὄνομα τῇ κώμῃ), γυναικὸς δ' ἐδεήθησάν τινος κρύψαι καὶ παρασχεῖν αὐτοῖς τὴν ἀσφάλειαν.* ⟨226⟩ *ἡ δὲ καθιμήσασα τοὺς νεανίσκους εἰς φρέαρ, καὶ πλάκας ἄνωθεν ἐρίων ἐπιβαλοῦσα, ὡς ἧκον οἱ διώκοντες αὐτοὺς καὶ περὶ αὐτῶν ἀνέκριναν εἰ θεάσαιτο, ἰδεῖν μὲν οὐκ ἠρνήσατο, πιόντας γὰρ παρ' αὐτῇ πάλιν ἀπελθεῖν· εἰ μέντοι γε συντόνως διώξουσι, καταλήψεσθαι προύλεγεν.* ⟨227⟩ *ὡς δ' ἐπὶ πολὺ διώξαντες οὐ κατέλαβον, ἀνέστρεψαν εἰς τοὐπίσω.*

§ 222 = 2 Reg. XVII 15.

θεασαμένη δ' αὐτοὺς ἀναζεύξαντας ἡ γυνὴ καὶ μηδένα φόβον τοῖς νεανίσκοις ἀπ' αὐτῶν ἔτι συλλήψεως εἶναι, ἀνιμήσασα τὴν προκειμένην ὁδὸν ἀνύειν παρεκελεύσατο. καὶ πολλῇ σπουδῇ καὶ τάχει χρησάμενοι περὶ τὴν ὁδοιπορίαν ἧκον πρὸς Δαυίδην, καὶ πάντ' ἀκριβῶς ἐδήλωσαν αὐτῷ τὰ παρ' Ἀβεσαλώμου βεβουλευμένα. ὃ δὲ διαβῆναι τὸν Ἰορδάνην τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ προσέταξεν ἤδη νυκτὸς οὔσης, καὶ μηδὲν ὀκνεῖν δι' αὐτήν.

8 ⟨228⟩ Ἀχιτόφελος δέ, τῆς γνώμης αὐτοῦ παρευδοκιμηθείσης, ἐπιβὰς τοῦ κτήνους ἐξώρμησεν εἰς Γελμῶνα τὴν πατρίδα, καὶ συγκαλέσας τοὺς οἰκείους ἅπαντας, ἃ συνεβούλευσεν Ἀβεσαλώμῳ, ταῦτ' αὐτοῖς διεξῆλθε, καὶ ὡς οὐ πεισθεὶς φανερός ἐστιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀπολούμενος. Δαυίδην δὲ κρατήσειν ἔλεγε καὶ ἐπανήξειν ἐπὶ τὴν βασιλείαν. ⟨229⟩ ἄμεινον οὖν ἔφησεν εἶναι τοῦ ζῆν αὐτὸν ἐξαγαγεῖν ἐλευθέρως καὶ μεγαλοφρόνως ἢ παρασχεῖν αὐτὸν εἰς κόλασιν Δαυίδῃ, καθ' οὗ πάντα συνέπραττεν Ἀβεσαλώμῳ. ταῦτα διαλεχθεὶς καὶ παρελθὼν εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας ἀνήρτησεν αὑτόν.

καὶ τὸν μὲν Ἀχιτόφελον, τοιούτου θανάτου δικαστὴν αὑτῷ γενόμενον, καθελόντες ἐκ τῆς ἀγχόνης ἐκήδευσαν οἱ προσήκοντες· ⟨230⟩ ὁ δὲ Δαυίδης διαβὰς τὸν Ἰορδάνην καθὼς προειρήκαμεν, εἰς Παρεμβολάς, καλλίστην καὶ ὀχυρωτάτην πόλιν, παραγίνεται. δέχονται δ' αὐτὸν ἀσμενέστατα πάντες οἱ πρῶτοι τῆς χώρας, κατά τ' αἰδῶ τῆς τότε φυγῆς καὶ κατὰ τιμὴν τῆς προτέρας εὐπραγίας. ἦσαν δ' οὗτοι Βερζελαῖος ὁ Γαλαδίτης καὶ Σιφὰρ ὁ τῆς Ἀμμανίτιδος δυνάστης καὶ Μάχειρος ὁ τῆς Γαλαδίτιδος χώρας πρῶτος. ⟨231⟩ οὗτοι πᾶσαν αὐτῷ καὶ

§ 227 = 2 Reg. XVII 21.

τοῖς ἐκείνου τῶν ἐπιτηδείων ἐκτένειαν παρέσχον, ὡς μήτε κλίνας ἐπιλιπεῖν ἐστρωμένας μήτ' ἄρτους καὶ οἶνον, ἀλλὰ καὶ θυμάτων ἀφθονίαν χορηγῆσαι, καὶ τῶν εἰς ἀνάπαυσιν ἤδη κεκοπωμένοις καὶ τροφὴν χρησίμων εὐπορίαν διαρκῆ παρασχεῖν.

⟨232⟩ καὶ οἱ μὲν ἐν τούτοις ἦσαν· Ἀβεσάλωμος δ' 10
ἀθροίσας μεγάλην στρατιὰν τῶν Ἑβραίων ἦγεν ἐπὶ τὸν πατέρα, καὶ διαβὰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν οὐ πόρρω κατέζευξε τῶν Παρεμβολῶν ἐν τῇ Γαλαδιτῶν χώρᾳ, καταστήσας στρατηγὸν πάσης τῆς δυνάμεως Ἀμεσσὰν εἰς τὴν Ἰωάβου τάξιν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ. πατρὸς μὲν γὰρ ἦν Ἰεθάρσου, μητρὸς δ' Ἀβιγαίας· αὕτη δὲ καὶ Σαρουία ἡ Ἰωάβου μήτηρ ἀδελφαὶ ἦσαν Δαυίδου. ⟨233⟩ ὡς δ' ἐξαριθμήσας τοὺς σὺν αὐτῷ Δαυίδης περὶ τετρακισχιλίους ηὗρεν ὄντας, οὐκ ἔγνω μένειν πότ' ἐπ' αὐτὸν ὁ Ἀβεσάλωμος ἔλθῃ. προσθεὶς δὲ τοῖς οὖσι χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ διελὼν εἰς τρία μέρη τὴν στρατιάν, τὸ μὲν τῷ στρατηγῷ παρέδωκεν Ἰωάβῳ, τὸ δὲ τἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀβεσσαίῳ, τὴν δὲ τρίτην μοῖραν ἐνεχείρισεν Ἐθαίῳ, συνήθει μὲν ὄντι καὶ φίλῳ, ἐκ δὲ τῆς Γιττῶν πόλεως ὑπάρχοντι. ⟨234⟩ βουλόμενον δὲ συνεκστρατεύειν αὐτὸν οὐκ εἴασαν οἱ φίλοι, γνώμῃ κατασχόντες σοφωτάτῃ. νικηθέντες μὲν γὰρ σὺν αὐτῷ πᾶσαν ἀποβαλεῖν ἐλπίδα χρηστὴν ἔφασκον· ἂν δ' ἡττηθέντες ἑνὶ μέρει τῆς δυνάμεως τῷ λοιπῷ πρὸς αὐτὸν φύγωσιν, ἀμείνονα παρασκευάσειν αὐτὸν ἰσχύν. ὑπονοήσειν δὲ καὶ τοὺς πολεμίους εἰκός ἐστιν ἄλλο μετ' αὐτοῦ στράτευμα εἶναι. ⟨235⟩ πεισθεὶς δὲ τῇ συμβουλίᾳ ταύτῃ, μένειν μὲν αὐτὸς ἐν ταῖς Παρεμβολαῖς ἔκρινεν, ἐκπέμπων δὲ τοὺς φίλους καὶ τοὺς στρατηγοὺς

§ 232 = 2 Reg. XVII 24.

ἐπὶ τὸν πόλεμον παρεκάλει προθυμίαν ἐναποδείξασθαι καὶ πίστιν καὶ μνήμην, εἴ τινος τῶν μετρίως ἐχόντων παρ' αὐτοῦ ἔτυχον· φείσασθαι δὲ καὶ τοῦ παιδὸς Ἀβεσαλώμου κρατήσαντας ἠντιβόλει, μὴ κακὸν αὐτὸν ἐργάσηταί τι τελευτήσαντος αὐτοῦ.

καὶ ὃ μὲν νίκην αὐτοῖς ἐπευξάμενος ἐκπέμπει τὴν
2 στρατιάν· ⟨236⟩ Ἰωάβου δὲ παρατάξαντος τὴν δύναμιν ἀντικρὺ τῶν πολεμίων ἐν πεδίῳ μεγάλῳ, ἐξόπισθεν περιβεβλημένῳ δρυμόν, ἀντεξάγει τὴν στρατιὰν καὶ Ἀβεσάλωμος. καὶ συμβολῆς γενομένης ἔργα μεγάλα χειρῶν τε καὶ τόλμης παρ' ἀμφοτέρων ἐπεδείκνυτο, τῶν μὲν ὑπὲρ τοῦ τὴν βασιλείαν ἀπολαβεῖν Δαυίδην παρακινδυνευόντων καὶ πάσῃ προθυμίᾳ χρωμένων, τῶν δ', ἵνα μὴ ταύτην Ἀβεσάλωμος ἀφαιρεθῇ, καὶ δῷ τῷ πατρὶ δίκας κολασθεὶς ἀνθ' ὧν ἐτόλμησεν, οὐδὲν ὀκνούντων οὔτε ποιεῖν οὔτε πάσχειν. ⟨237⟩ ἔτι δὲ τῶν μὲν πλειόνων, ἵνα μὴ κρατηθῶσιν ὑπὸ τῶν σὺν Ἰωάβῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ στρατηγοῖς ὄντων ὀλίγων (αἰσχύνην γὰρ αὐτοῖς τοῦτ' εἶναι μεγίστην), τῶν δὲ Δαυίδου στρατιωτῶν, ἵνα τοσούτων μυριάδων κρατήσωσιν, φιλοτιμουμένων ἔρις ἐγένετο καρτερά. καὶ νικῶσιν οἱ Δαυίδου, ῥώμῃ τε προύχοντες καὶ τῇ τῶν πολεμικῶν ἐπιστήμῃ. ⟨238⟩ φεύγοντας δὲ διὰ δρυμῶν καὶ φαράγγων ἑπόμενοι τοὺς μὲν ἐλάμβανον, πολλοὺς δ' ἀνῄρουν, ὡς φεύγοντας πεσεῖν πλείονας ἢ μαχομένους· ἔπεσον γὰρ ὡς δισμύριοι ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας. οἱ δὲ τοῦ Δαυίδου πάντες ὥρμησαν ἐπὶ τὸν Ἀβεσάλωμον· φανερὸς γὰρ αὐτοῖς ὑπό τε τοῦ κάλλους καὶ τοῦ μεγέθους ἐγένετο. ⟨239⟩ δείσας δὲ μὴ καταλάβωσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι, ἐπιβὰς τῆς ἡμιόνου τῆς βασιλικῆς

§ 235 = 2 Reg. XVIII 4.

ἔφευγε· φερόμενος δὲ μετὰ ῥύμης καὶ ὑπὸ τοῦ σάλου καὶ τῆς κινήσεως κοῦφος ὤν, ἐμπλακείσης αὐτῷ τῆς κόμης τραχεῖ δένδρῳ μεγάλοις ἐπὶ πολὺ κλάδοις ἐκτεταμένῳ, παραδόξως ἀνακρίμναται, καὶ τὸ μὲν κτῆνος ὑπ' ὀξύτητος ὡς ἐπικείμενον τὸν δεσπότην ἔτι φέρον ἐχώρει προσωτέρω, ὃ δ' ἐκ τῶν κλάδων αἰωρούμενος ἐκρατεῖτο τοῖς πολεμίοις. ⟨240⟩ τοῦτό τις ἰδὼν τῶν Δαυίδου στρατιωτῶν ἐδήλωσεν Ἰωάβῳ, καὶ πεντήκοντα σίκλους ἂν αὐτῷ δεδωκέναι τοῦ στρατηγοῦ φήσαντος εἰ βαλὼν ἀπέκτεινε τὸν Ἀβεσάλωμον, 'οὐδ' εἰ χιλίους' εἶπεν 'ἔμελλές μοι παρέξειν, τοῦτ' ἂν διέθηκά μου τὸν τοῦ δεσπότου παῖδα, καὶ ταῦτ' ἐκείνου πάντων ἡμῶν ἀκουόντων φείσασθαι τοῦ νεανίσκου δεηθέντος.' ⟨241⟩ ὃ δὲ κελεύσας αὐτῷ δεῖξαι ποῦ κρεμάμενον ἴδοι τὸν Ἀβεσάλωμον, τοξεύσας κατὰ τῆς καρδίας ἀπέκτεινεν. οἱ δὲ τὰ τοῦ Ἰωάβου κομίζοντες ὅπλα, περιστάντες ἐν κύκλῳ τὸ δένδρον, κατασπῶσι τὸν νεκρόν, ⟨242⟩ καὶ τὸν μὲν εἰς χάσμα βαθὺ καὶ ἀχανὲς ῥίψαντες ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ λίθους, ὥστ' ἀναπληρωθῆναι καὶ τὸ σχῆμα τάφου καὶ μέγεθος λαβεῖν· σημήνας δ' ἀνακλητικὸν ὁ Ἰώαβος ἐπέσχε τοῦ διώκειν τοὺς οἰκείους στρατιώτας τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν, φειδόμενος τῶν ὁμοφύλων.

⟨243⟩ ἔστησε δ' Ἀβεσάλωμος ἐν τῇ κοιλάδι τῇ βασι- 3
λικῇ στήλην λίθου μαρμαρίνου, δύο σταδίους ἀπέχουσαν Ἱεροσολύμων, ἣν προσηγόρευσεν ἰδίαν χεῖρα, λέγων ὡς καὶ τῶν τέκνων αὐτῷ διαφθαρέντων ἐν τῇ στήλῃ μενεῖ τοὔνομα. τέκνα γὰρ ἦν αὐτῷ τρία μὲν ἄρρενα, θυγάτηρ δὲ μία Θαμάρα τοὔνομα, ὡς προειρήκαμεν· ⟨244⟩ συνοικησάσης δ' αὐτῆς τῷ Δαυίδου υἱωνῷ

§ 239 = 2 Reg. XVIII 9.

Ῥοβοάμῳ γίνεται παῖς ὁ διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν Ἀβίας.

καὶ περὶ μὲν τούτων ἐν ὑστέροις οἰκειότερον τῇ ἱστορίᾳ δηλώσομεν· μετὰ δὲ τὴν Ἀβεσαλώμου τελευ-
4 τὴν ὁ μὲν λαὸς εἰς τὰ οἰκεῖα διεσπάρη, ⟨245⟩ Ἀχιμὰς δ' ὁ Σαδώκου τοῦ ἀρχιερέως υἱὸς Ἰωάβῳ προσελθὼν ἐδεῖτο αὐτοῦ τὴν νίκην ἐπιτρέψαι πορευθέντι Δαυίδῃ μηνῦσαι, καὶ ὅτι τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ βοηθείας ἔτυχε καὶ προνοίας εὐαγγελίσασθαι. ⟨246⟩ καὶ τὸν μέν, οὐ προσήκειν εἰπὼν αὐτῷ καλῶν ἄγγελον ἀεὶ γεγενημένον νῦν ἀπιέναι δηλώσοντα θάνατον τῷ βασιλεῖ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, μένειν ἠξίου, καλέσας δὲ τὸν Χουσὶ ἐκείνῳ προσέταξε τοὔργον, ἵν' ὅπερ αὐτὸς εἶδε, τοῦτο μηνύσειε τῷ βασιλεῖ. ⟨247⟩ τοῦ δ' Ἀχιμᾶ πάλιν δεηθέντος αὐτῷ τὴν ἀγγελίαν ἐφεῖναι (περὶ μόνης γὰρ αὐτὴν ποιήσεσθαι τῆς νίκης, ἡσυχάσειν δὲ περὶ τῆς Ἀβεσαλώμου τελευτῆς) ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν πρὸς τὸν Δαυίδην ἄφιξιν. καὶ τὴν ἐπιτομωτέραν ἐκλαβὼν τῶν ὁδῶν (καὶ γὰρ μόνος αὐτὴν ἐγίνωσκε) τὸν Χουσὶ φθάνει. ⟨248⟩ καθεζομένῳ δὲ Δαυίδῃ μεταξὺ τῶν πυλῶν, καὶ περιμένοντι πότ' αὐτῷ τις ἐλθὼν ἀπὸ τῆς μάχης ἀπαγγείλῃ τὰ κατ' αὐτήν, τῶν σκοπῶν τις ἰδὼν τὸν Ἀχιμὰν τρέχοντα, καὶ μήπω τίς ἐστι γνωρίσαι δυνάμενος, εἶπε πρὸς τὸν Δαυίδην βλέπειν τινὰ παραγινόμενον πρὸς αὐτόν. ⟨249⟩ τοῦ δ' ἄγγελον ἥκειν φήσαντος ἀγαθῶν, μετ' ὀλίγον ἕπεσθαί τινα καὶ ἕτερον ἐδήλωσεν αὐτῷ. κἀκεῖνον δ' ἄγγελον [ἀγαθὸν] εἰπόντος, ἰδὼν τὸν Ἀχιμὰν ὁ σκοπὸς ἐγγὺς ἤδη γεγενημένον, τὸν Σαδώκου παῖδα τοῦ ἀρχιερέως προστρέχειν ἐσήμαινεν. ὁ δὲ Δαυίδης περιχαρὴς γενόμενος ἀγαθῶν ἄγγελον τοῦτον

§ 244 = 2 Reg. XIV 27. § 245 = 2 Reg. XVIII 19.

ἔφησεν εἶναι καί τι τῶν εὐκταίων αὐτῷ φέρειν ἀπὸ τῆς μάχης. ⟨250⟩ καὶ μεταξὺ ταῦτα λέγοντος τοῦ βασιλέως φανεὶς ὁ Ἀχιμὰς προσκυνεῖ τὸν βασιλέα, καὶ πυθομένῳ περὶ τῆς μάχης νίκην εὐαγγελίζεται καὶ κράτος. ἐρομένου δ' εἴ τι καὶ περὶ τοῦ παιδὸς ἔχοι λέγειν, αὐτὸς μὲν ἔφασκεν εὐθὺς ὁρμῆσαι πρὸς αὐτὸν τῆς τροπῆς τῶν πολεμίων γενομένης, ἀκοῦσαι δὲ μεγάλης βοῆς διωκόντων τὸν Ἀβεσάλωμον, καὶ πλέον τούτου μὴ μαθεῖν δύνασθαι διὰ τὸ πεμφθέντα ὑπ' Ἰωάβου δηλῶσαι τὴν νίκην ἐπείγεσθαι. ⟨251⟩ παραγενομένου δὲ τοῦ Χουσὶ καὶ προσκυνήσαντος καὶ τὴν νίκην σημήναντος, περὶ τοῦ παιδὸς αὐτὸν ἀνέκρινεν. ὁ δ' 'ἐχθροῖς' εἶπε 'τοῖς σοῖς οἷα συμβέβηκεν Ἀβεσαλώμῳ γένοιτο.' ⟨252⟩ οὗτος ὁ λόγος οὐδὲ τὴν ἐπὶ τῇ νίκῃ χαρὰν εἴασεν οὔτ' αὐτῷ μεῖναι μεγίστην οὖσαν οὔτε τοῖς στρατιώταις. αὐτὸς μὲν γὰρ ἀναβὰς ἐπὶ τὸ ὑψηλότατον τῆς πόλεως ἀνεκλαίετο τὸν υἱόν, τυπτόμενος τὰ στέρνα καὶ τὴν κεφαλὴν σπαραττόμενος καὶ παντοίως αὐτὸν αἰκιζόμενος, καὶ 'τέκνον' ἐκβοῶν, 'εἴθ' ἐμοὶ τὸν θάνατον ἐπελθεῖν ἐγένετο καὶ ἅμα σοι τελευτῆσαι·' φύσει γὰρ ὢν φιλόστοργος πρὸς ἐκεῖνον ἔτι μᾶλλον συμπαθῶς εἶχεν. ⟨253⟩ ἡ στρατιὰ δὲ καὶ ὁ Ἰώαβος, ἀκούσαντες ὅτι πενθεῖ τὸν υἱὸν οὕτως ὁ βασιλεύς, ᾐσχύνθησαν μετὰ τοῦ τῶν νενικηκότων σχήματος εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, κατηφεῖς δὲ καὶ δεδακρυμένοι πάντες ὡς ἀφ' ἥττης παρῆλθον. ⟨254⟩ κατακαλυψαμένου δὲ τοῦ βασιλέως καὶ στένοντος τὸν υἱόν, εἴσεισι πρὸς αὐτὸν Ἰώαβος, καὶ παρηγορῶν 'ὦ δέσποτα' φησί, 'λανθάνεις διαβάλλων σαυτὸν οἷα ποιεῖς, ὅτι τοὺς μὲν ἀγαπῶντάς σε καὶ περὶ σοῦ κινδυνεύοντας καὶ σαυτὸν

§ 250 = 2 Reg. XVIII 28.

καὶ τὴν σὴν γενεὰν δοκεῖς μισεῖν, στέργειν δὲ τοὺς ἐχθροτάτους, καὶ ποθεῖν οὐκέτ' ὄντας οἳ δίκῃ τεθνήκασιν. ⟨255⟩ εἰ γὰρ Ἀβεσάλωμος ἐκράτησε καὶ τὴν βασιλείαν βεβαίως κατέσχεν, οὐδενὸς ἂν ἡμῶν ὑπελείφθη λείψανον, ἀλλὰ πάντες ἄν, ἀπὸ σοῦ καὶ τῶν σῶν ἀρξάμενοι τέκνων, ἀπωλώλειμεν οἰκτρῶς, οὐ κλαιόντων ἡμᾶς τῶν πολεμίων, ἀλλὰ καὶ χαιρόντων καὶ τοὺς ἐλεοῦντας ἐπὶ τοῖς κακοῖς κολαζόντων. σὺ δ' οὐκ αἰσχύνει ταῦτα ποιῶν ἐπὶ μᾶλλον ἐχθρῷ, ὅτι σὸς υἱὸς ὢν ἀσεβὴς οὕτως ἐγένετο. ⟨256⟩ παυσάμενος οὖν τῆς ἀδίκου λύπης, προελθὼν ὄφθητι τοῖς σαυτοῦ στρατιώταις, καὶ τῆς περὶ τοὺς ἀγῶνας προθυμίας εὐχαρίστησον· ὡς ἐγὼ τήμερον, ἂν ἐπιμένῃς τοῖς ἄρτι πραττομένοις, ἀναπείσας ἀποστῆναί σου τὸν λαὸν καὶ τὴν βασιλείαν ἑτέρῳ παραδοῦναι, τότε σοι πικρότερον καὶ ἀληθὲς ποιήσω τὸ πένθος.' ⟨257⟩ ταῦτ' εἰπὼν Ἰώαβος ἀπέστρεψεν ἀπὸ τῆς λύπης καὶ ἤγαγεν εἰς τὸν περὶ τῶν πραγμάτων λογισμὸν τὸν βασιλέα. μετασχηματίσας γὰρ αὑτὸν Δαυίδης καὶ ποιήσας ἐπιτήδειον εἰς τὴν τοῦ πλήθους θέαν πρὸς ταῖς πύλαις ἐκάθισεν, ὡς ἅπαντα τὸν λαὸν ἀκούσαντα συνδραμεῖν πρὸς αὐτὸν καὶ κατασπάσασθαι.

11 *⟨258⟩ καὶ ταῦτα μὲν τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον· οἱ δ' ἐκ τῆς μάχης ἀναχωρήσαντες τῶν Ἑβραίων τῶν μετ' Ἀβεσαλώμου, γενόμενοι παρ' ἑαυτοῖς ἕκαστοι, διεπέμποντο κατὰ πόλεις, ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὺς ὧν ηὐεργέτησεν αὐτοὺς Δαυίδης, καὶ τῆς ἐλευθερίας ἣν ἐκ πολλῶν καὶ μεγάλων ῥυσάμενος αὐτοὺς πολέμων παρέσχε, ⟨259⟩ μεμφόμενοι δ' ὅτι τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐκβαλόντες ἄλλῳ ταύτην ἐνεχείρισαν, καὶ νῦν τεθνηκότος τοῦ κατασταθέντος ὑπ' αὐτῶν ἡγεμόνος οὐ παρα-*

§ 255 = 2 Reg. XIX 6.

καλοῦσι Δαυίδην παύσασθαι μὲν τῆς ὀργῆς, εὐνοϊκῶς δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔχειν, τῶν δὲ πραγμάτων, καθὼς ἤδη καὶ πρότερον, ποιεῖσθαι πρόνοιαν, τὴν βασιλείαν ἀπολαβόντα. ⟨260⟩ ταῦτα μὲν οὖν συνεχέστερον ἀπηγγέλλετο τῷ Δαυίδῃ, κἀκεῖνος οὐδὲν ἧττον ἔπεμψε πρὸς Σάδωκον καὶ Ἀβιάθαρον τοὺς ἀρχιερέας, ἵνα τοῖς ἄρχουσι τοῖς τῆς Ἰούδα φυλῆς διαλεχθῶσιν, ὡς αἰσχρόν ἐστιν αὐτοῖς ἄλλας φυλὰς πρὸ ἐκείνης Δαυίδην χειροτονῆσαι βασιλέα, καὶ ταῦθ' ὑμῶν συγγενῶν ὄντων καὶ κοινὸν αἷμα πρὸς αὐτὸν κεκληρωμένων. ⟨261⟩ τὰ δ' αὐτὰ καὶ Ἀμεσσᾷ τῷ στρατηγῷ προσέταξεν αὐτοὺς λέγειν, ὅτι τῆς ἀδελφῆς υἱὸς ὢν αὐτοῦ μὴ πείθει τὸ πλῆθος Δαυίδῃ τὴν βασιλείαν ἀποδοῦναι· προσδοκᾶν δὲ παρ' αὐτοῦ μὴ διαλλαγὴν μόνον (τοῦτο γὰρ ἤδη γεγονέναι) ἀλλὰ καὶ τὴν ἅπαντος τοῦ λαοῦ στρατηγίαν, ἣν αὐτῷ καὶ Ἀβεσάλωμος παρέσχεν. ⟨262⟩ καὶ οἱ μὲν ἀρχιερεῖς ἃ μὲν τοῖς τῆς φυλῆς ἄρχουσι διελέχθησαν, ἃ δὲ τὸν Ἀμεσσὰν ἔπεισαν, τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτὸν εἰπόντες, ἐγχειρεῖν ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ φροντίσι. καὶ πείθει γε τὴν φυλὴν παραχρῆμα πέμψαι πρὸς Δαυίδην πρέσβεις, παρακαλοῦντας εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὸν ἐπανελθεῖν βασιλείαν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πάντες ἐποίουν οἱ Ἰσραηλῖται προτρεψαμένου τοῦ Ἀμεσσᾶ.

⟨263⟩ τῶν δὲ πρέσβεων ἀφικομένων πρὸς αὐτὸν 2
εἰς Ἱεροσόλυμα παρεγένετο. πάντας δὲ τοὺς ἄλλους ἔφθασεν ἡ Ἰούδα φυλὴ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἀπαντῆσαι τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ Γηρᾶ παῖς Σεμεεὶ μετὰ χιλίων ἀνδρῶν, οὓς ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς ἐπήγετο, καὶ Σιβὰς δ' ὁ ἀπελεύθερος Σαούλου, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, πεντεκαίδεκα τὸν ἀριθμὸν ὄντες, μετ' οἰκετῶν

§ 260 = 2 Reg. XIX 11.

εἴκοσιν. ⟨264⟩ οὗτοι σὺν τῇ Ἰούδα φυλῇ τὸν ποταμὸν ἐγεφύρωσαν, ἵνα ῥᾷστα διαβῇ μετὰ τῶν ἰδίων ὁ βασιλεύς. ὡς δ' ἧκεν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην, ἠσπάσατο μὲν αὐτὸν ἡ Ἰούδα φυλή, προσπεσὼν δ' ἀναβάντι ἐπὶ τὴν γέφυραν Σεμεεί, καὶ κατασχὼν αὐτοῦ τοὺς πόδας ἐδεῖτο συγγνῶναι περὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἡμαρτημένων, καὶ μὴ γενέσθαι πικρὸν αὐτῷ, μηδὲ τοῦτο πρῶτον ἡγήσασθαι τὴν τιμωρίαν ἐν ἐξουσίᾳ γενόμενον, λογίσασθαι δ' ὅτι καὶ μετανοήσας ἐφ' οἷς ἐσφάλη πρῶτος ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἔσπευσε. ⟨265⟩ ταῦτα δ' ἀντιβολοῦντος αὐτοῦ καὶ οἰκτιζομένου, Ἀβεσσαῖος ὁ Ἰωάβου ἀδελφός 'διὰ τοῦτο οὖν' εἶπεν 'οὐ τεθνήξει βλασφημήσας τὸν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατασταθέντα βασιλεύειν;' Δαυίδης δ' ἐπιστραφεὶς πρὸς αὐτόν 'οὐ παύσεσθ'' εἶπεν, 'ὦ Σαρουίας παῖδες; μὴ κινήσητε πάλιν ἡμῖν καινὰς ἐπὶ ταῖς πρώταις ταραχὰς καὶ στάσεις. ⟨266⟩ οὐ γὰρ ἀγνοεῖν ὑμᾶς προσῆκεν ὅτι σήμερον ἄρχομαι τῆς βασιλείας. διὸ πᾶσιν ἀφιέναι τὰς κολάσεις τοῖς ἀσεβήσασιν ὄμνυμι καὶ μηδενὶ τῶν ἁμαρτόντων ἐπεξελθεῖν. σύ τε' εἶπεν, 'ὦ Σεμεεί, θάρρει, καὶ δείσῃς μηδὲν ὡς τεθνηξόμενος.' ὃ δὲ προσκυνήσας αὐτὸν προῆγεν.

3 *⟨267⟩ ἀπήντησε δ' αὐτῷ καὶ ὁ Σαούλου υἱωνὸς Μεμφίβοσθος, ῥυπαράν τε τὴν ἐσθῆτα περικείμενος καὶ τὴν κόμην βαθεῖαν καὶ κατημελημένην ἔχων· μετὰ γὰρ τὴν Δαυίδου φυγὴν οὔτ' ἀπεκείρατο λυπούμενος οὔτ' ἐκάθηρε τὴν ἐσθῆτα, κατακρίνας αὐτοῦ συμφορὰν ταύτην ἐπὶ τῇ τοῦ βασιλέως μεταβολῇ. διεβέβλητο δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου Σιβᾶ πρὸς αὐτὸν ἀδίκως. ⟨268⟩ ἀσπασαμένου δ' αὐτοῦ καὶ προσκυνήσαντος, ἤρξατο πυνθάνεσθαι τί δήποτ' οὐ συνεξῆλθεν αὐτῷ καὶ κοι-*

§ 264 = 2 Reg. XIX 16.

νωνὸς ἦν τῆς φυγῆς. ὃ δ' ἀδίκημα τοῦτ' ἔλεγεν εἶναι Σιβᾶ· κελευσθεὶς γὰρ παρασκευάσαι τὰ πρὸς τὴν ἔξοδον οὐκ ἐφρόντισεν, ἀλλ' ὥσπερ ἀνδραπόδου τινὸς οὕτω παρήκουσεν. ⟨269⟩ 'εἰ μέντοι γε τὰς βάσεις εἶχον ἐρρωμένας, οὐκ ἂν ἀπελείφθην σου, χρῆσθαι πρὸς τὴν φυγὴν ταύταις δυνάμενος. οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἠδίκησέ μου τὴν πρὸς σέ, δέσποτα, εὐσέβειαν, ἀλλὰ καὶ προσδιέβαλε καὶ κατεψεύσατο κακουργῶν. ἀλλ' οἶδα γὰρ ὅτι τούτων οὐδὲν ἡ σὴ διάνοια προσίεται, δικαία τ' οὖσα καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐνισχύειν βουλομένη καὶ τὸ θεῖον ἀγαπῶσα. ⟨270⟩ μείζονα γὰρ κινδυνεύσας παθεῖν ὑπὸ τοῦ πάππου τοὐμοῦ, καὶ τῆς ὅλης ἡμῶν γενεᾶς ὀφειλούσης εἰς ἐκεῖνα ἀπολωλέναι, σὺ μέτριος καὶ χρηστὸς ἐγένου, τότε μάλιστα πάντων ἐκείνων λήθην ποιησάμενος, ὅτ' ἐξουσίαν τῆς ὑπὲρ αὐτῶν τιμωρίας εἶχεν ἡ μνήμη. φίλον δὲ σὸν ἔκρινας ἐμὲ καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης εἶχες ὁσημέραι, καὶ οὐδὲν ἀπέλειπον τῶν συγγενῶν τοῦ μάλιστα τιμωμένου.' ⟨271⟩ ταῦτ' εἰπόντος, οὔτε τὸν Μεμφίβοσθον ἔγνω κολάζειν οὔθ' ὡς καταψευσαμένου τοῦ Σιβᾶ καταδικάζειν· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τοῦ μὴ μετὰ Σιβᾶ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν ἐκείνῳ πάντα χαρίσασθαι φήσας, αὐτῷ δὲ συγγινώσκειν ὑπέσχετο, τὰ ἡμίση τῆς οὐσίας αὐτῷ κελεύσας ἀποδοθῆναι. ὁ δὲ Μεμφίβοσθος 'πάντα μέν' εἶπεν 'ἐχέτω ὁ Σιβάς, ἐμοὶ δ' ἀπόχρη τὸ σὲ τὴν βασιλείαν ἀπολαβεῖν.'

⟨272⟩ Βερζελαῖον δὲ τὸν Γαλαδίτην, ἄνδρα μέγαν 4
καὶ καλόν, καὶ πολλὰ παρεσχημένον ἐν ταῖς Παρεμβολαῖς αὐτῷ, Δαυίδην τε προπέμψαντα μέχρι τοῦ Ἰορδάνου, παρεκάλει συνελθεῖν ἕως τῶν Ἱεροσολύμων· γηροκομήσειν γὰρ αὐτὸν ἐν πάσῃ τιμῇ, καὶ ὡς πατρὸς

§ 269 = 2 Reg. XIX 27.

ἐπιμελήσεσθαι καὶ προνοήσειν ἐπηγγέλλετο. ⟨273⟩ ὁ δὲ πόθῳ τῶν οἴκοι παρῃτεῖτο τὴν μετ' αὐτοῦ διατριβήν, καὶ τὸ γῆρας λέγων τοιοῦτον αὐτῷ τυγχάνειν ὥστε μὴ ἀπολαύειν τῶν ἡδέων, εἰς ὀγδοήκοντ' ἔτη προβεβηκότος, ἀλλ' ὥστε καταλύσεως ἤδη καὶ ταφῆς προνοεῖν, ἐπὶ ταύτην ἠξίου βουλόμενον αὐτῷ χαρίζεσθαι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν αὐτὸν ἀπολῦσαι· ⟨274⟩ οὔτε γὰρ τροφῆς οὔτε ποτοῦ συνιέναι διὰ τὸν χρόνον, ἀποκεκλεῖσθαι δ' αὐτῷ καὶ τὰς ἀκοὰς ἤδη πρὸς αὐλῶν ἤχους καὶ μέλη τῶν ἄλλων ὀργάνων, ὅσα παρὰ βασιλεῦσι τέρπει τοὺς συνδιαιτωμένους. οὕτω δὲ λιπαρῶς δεομένου, ‘σὲ μέν’ εἶπεν ‘ἀπολύω, τὸν δ' υἱὸν Ἀχίμανον ἄφες μοι· πάντων γὰρ αὐτῷ μεταδώσω τῶν ἀγαθῶν.’

⟨275⟩ καὶ Βερζελαῖος μὲν καταλιπὼν τὸν υἱὸν καὶ προσκυνήσας τὸν βασιλέα, καὶ πάντων ἐπευξάμενος αὐτῷ τέλος ὧν ἔχει κατὰ ψυχήν, οἴκαδ' ὑπέστρεψεν· παραγίνεται δ' εἰς Γάλγαλα Δαυίδης, τοῦ λαοῦ παντὸς ἤδη τὸ ἥμισυ περὶ αὐτὸν ἔχων καὶ τὴν Ἰούδα φυλήν. ⟨276⟩ ἀφικνοῦνται δ' εἰς Γάλγαλα πρὸς αὐτὸν οἱ τῆς χώρας πρῶτοι μετὰ πολλῆς πληθύος, καὶ τὴν Ἰούδα φυλὴν κατεμέμφοντο λάθρᾳ πρὸς αὐτὸν ἐλθοῦσαν, ὡς δεῖν ὁμοῦ πάντας μιᾷ γνώμῃ ποιήσασθαι τὴν ἀπάντησιν. οἱ δ' ἄρχοντες τῆς Ἰούδα φυλῆς μὴ δυσχεραίνειν αὐτοὺς ἠξίουν προληφθέντας· καὶ γὰρ συγγενεῖς ὄντες αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον προνοούμενοι καὶ στέργοντες φθάσαι, οὐ μέντοι γε διὰ τὸ προελθεῖν δῶρα λαβεῖν αὐτούς, ἵν' ἔχωσιν ἐπὶ τούτῳ δυσφορεῖν (οἱ) ὕστεροι πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες. ⟨277⟩ ταῦτα τῶν τῆς Ἰούδα φυλῆς ἡγεμόνων εἰπόντων, οἱ τῶν ἄλλων ἄρχοντες

§ 273 = 2 Reg. XIX 34.

οὐχ ἡσύχασαν, ἀλλ' 'ἡμεῖς μέν' ἔφασαν, 'ὦ ἀδελφοί, θαυμάζομεν ὑμᾶς αὐτῶν ἀποκαλοῦντας μόνων συγγενῆ τὸν βασιλέα· ὁ γὰρ τὴν ἁπάντων ἐξουσίαν παρὰ τοῦ θεοῦ λαβὼν πάντων ἡμῶν εἶναι συγγενὴς κρίνεται. καὶ διὰ τοῦθ' ὁ μὲν λαὸς ἅπας ἕνδεκα μοίρας ἔχει, μίαν δ' ὑμεῖς, καὶ πρεσβύτεροι ἐσμέν, καὶ οὐκ ἐποιήσατε δίκαια κρύφα καὶ λεληθότως ἐλθόντες πρὸς τὸν βασιλέα.'

⟨278⟩ τοιαῦτα τῶν ἡγεμόνων πρὸς ἀλλήλους δια- 6
λεχθέντων, ἀνήρ τις πονηρὸς καὶ στάσει χαίρων, ὄνομα Σαβαῖος, υἱὸς Βοχορίου τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς, στὰς ἐν μέσῳ πρὸς τὸ πλῆθος μέγα βοήσας εἶπεν 'οὔτ' ἔχει τις ἡμῶν παρὰ Δαυίδῃ μοίρας, οὔτε κλῆρον παρὰ τῷ Ἰεσσαίου παιδί.' ⟨279⟩ καὶ μετὰ τοὺς λόγους σαλπίσας κέρατι σημαίνει πόλεμον πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ πάντες ἠκολούθησαν ἐκείνῳ Δαυίδην καταλιπόντες· μόνη δ' αὐτῷ παρέμεινεν ἡ Ἰούδα φυλή, καὶ κατέστησεν αὐτὸν εἰς τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις βασίλειον. καὶ τὰς μὲν παλλακὰς αἷς ὁ υἱὸς αὐτοῦ συνῆλθεν Ἀβεσάλωμος, εἰς ἄλλην μετήγαγεν οἰκίαν, πάντα προστάξας αὐταῖς χορηγεῖν τἀπιτήδεια τοὺς ἐπιμελομένους, αὐτὸς δ' οὐκέτ' ἐπλησίαζεν αὐταῖς. ⟨280⟩ ἀποδείκνυσι δὲ καὶ τὸν Ἀμεσσὰν στρατηγόν, καὶ τὴν τάξιν αὐτῷ ἐφ' ἧς Ἰώαβος ἦν δίδωσιν· ἐκέλευσέ τε στρατιὰν ὅσην δύναται συναγαγόντ' ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς μεθ' ἡμέρας τρεῖς ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν, ἵνα παραδοὺς αὐτῷ πᾶσαν τὴν δύναμιν ἐκπέμψῃ πολεμήσοντα τὸν υἱὸν τοῦ Βοχορίου. ⟨281⟩ ἐξελθόντος δὲ τοῦ Ἀμεσσᾶ καὶ περὶ τὴν ἄθροισιν τῆς στρατιᾶς βραδύνοντος, ὡς οὐκ ἐπανήει, τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Ἰώαβον ἔλεγεν οὐκ

§ 277 = 2 Reg. XIX 43.

εἶναι σύμφορον ἀνοχὴν τῷ Σαβαίῳ διδόναι, μή, γενόμενος ἐν πλείονι παρασκευῇ, μειζόνων κακῶν καὶ πραγμάτων αἴτιος ἢ Ἀβεσάλωμος αὐτοῖς κατέστη γένηται. ⟨282⟩ *'μὴ περίμενε τοίνυν ἔτι μηδέν, ἀλλὰ τὴν οὖσαν παραλαβὼν δύναμιν καὶ τοὺς ἑξακοσίους μετ' Ἀβεσσαίου τἀδελφοῦ σου δίωκε τὸν πολέμιον, καὶ ὅπου ποτ' ἂν αὐτὸν καταλάβῃς ὄντα, πειράθητι συμβαλεῖν. σπούδασον δ' αὐτὸν φθάσαι, μὴ πόλεις ὀχυρὰς καταλαβόμενος ἀγῶνας ἡμῖν καὶ πολλοὺς ἱδρῶτας παρασκευάσῃ.'*

7 ⟨283⟩ *Ἰώαβος δ' οὐκέτι μέλλειν ἔκρινεν, ἀλλὰ τόν τ' ἀδελφὸν καὶ τοὺς ἑξακοσίους παραλαβών, καὶ ὅση λοιπὴ δύναμις ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἕπεσθαι κελεύσας, ἐξώρμησεν ἐπὶ τὸν Σαβαῖον. ἤδη δ' ἐν Γαβαῷ (κώμη δ' ἐστὶν αὕτη σταδίους ἀπέχουσα τετταράκοντα τῶν Ἱεροσολύμων) γεγενημένος, πολλὴν Ἀμεσσᾶ δύναμιν ἄγοντος, ἀπήντησεν αὐτῷ διεζωσμένος μάχαιραν καὶ θώρακα ἐνδεδυμένος Ἰώαβος·* ⟨284⟩ *προσιόντος δ' ἀσπάσασθαι τοῦ Ἀμεσσᾶ, φιλοτεχνεῖ τὴν μάχαιραν αὐτομάτως ἐκ τῆς θήκης ἐκπεσεῖν. βαστάσας δ' αὐτὴν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τῇ ἑτέρᾳ τὸν Ἀμεσσὰν ἐγγὺς γενόμενον ὡς καταφιλήσων τοῦ γενείου λαβόμενος, οὐ προιδόμενον εἰς τὴν γαστέρα πλήξας ἀπέκτεινεν, ἀσεβὲς ἔργον διαπραξάμενος καὶ παντελῶς ἀνόσιον, ἀγαθὸν νεανίαν καὶ συγγενῆ καὶ μηδὲν ἀδικήσαντα ζηλοτυπήσας τῆς στρατηγίας καὶ τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ πρὸς αὐτὸν ἰσοτιμίας.* ⟨285⟩ *διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν Ἀβέννηρον ἐφόνευσεν. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν αὐτοῦ τὸ παρανόμημα πρόφασις εὐπρεπὴς συγγνωστὸν ἐδόκει ποιεῖν, ἀδελφὸς Ἀσάηλος ἐκδεδικῆσθαι νομιζόμενος· τοῦ δ'*

§ 282 = 2 Reg. XX 6.

Ἀμεσσᾶ φόνου οὐδὲν τοιοῦτον ἔσχε παρακάλυμμα. ⟨286⟩ ἀποκτείνας δὲ τὸν συστράτηγον ἐδίωκε τὸν Σαβαῖον, καταλιπὼν ἕνα πρὸς τῷ νεκρῷ, βοᾶν ἐντειλάμενος πρὸς τὴν στρατιὰν ὅτι τέθνηκεν Ἀμεσσᾶς δικαίως καὶ μετ' αἰτίας κολαζούσης, εἰ δὲ φρονεῖτε τὰ τοῦ βασιλέως, ἕπεσθε αὐτοῦ τῷ στρατηγῷ Ἰωάβῳ καὶ Ἀβεσσαίῳ τῷ τούτου ἀδελφῷ. ⟨287⟩ κειμένου δὲ τοῦ σώματος ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ παντὸς τοῦ πλήθους ἐπ' αὐτῷ συρρέοντος, καὶ οἷα ὄχλος φιλεῖ, ἐθαύμαζον ἠλέουν προσιστάμενοι· βαστάσας δ' ἐκεῖθεν ὁ φύλαξ καὶ κομίσας εἴς τι χωρίον ἀπωτάτω τῆς ὁδοῦ, τίθησιν αὐτόθι καὶ καλύπτει ἱματίῳ. τούτου γενομένου πᾶς ὁ λαὸς ἠκολούθησε τῷ Ἰωάβῳ. ⟨288⟩ διώξαντι δ' αὐτῷ διὰ πάσης τῆς Ἰσραηλιτῶν χώρας τὸν Σαβαῖον, δηλοῖ τις ἐν ὀχυρᾷ πόλει τυγχάνειν αὐτόν, Ἀβελμαχέᾳ λεγομένῃ. παραγενόμενος δ' ἐκεῖ καὶ τῇ στρατιᾷ περικαθίσας τὴν πόλιν, καὶ χαράκωμα περὶ αὐτὴν πηξάμενος, ὑπορύττειν ἐκέλευσε τοῖς στρατιώταις τὰ τείχη καὶ καταβάλλειν αὐτά· μὴ δεξαμένων γὰρ αὐτὸν τῶν ἐν τῇ πόλει, χαλεπῶς πρὸς αὐτοὺς διετέθη. ⟨289⟩ γύναιον δέ τι 8 *σῶφρον καὶ συνετόν, ἐν ἐσχάτοις ἤδη τὴν πατρίδα κειμένην θεασάμενον, ἀναβὰν ἐπὶ τὸ τεῖχος προσκαλεῖται διὰ τῶν ὁπλιτῶν τὸν Ἰώαβον. προσελθόντος δ' ἤρξατο λέγειν ὡς ὁ θεὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς στρατηγοὺς ἀποδείξειεν, ἵνα τοὺς πολεμίους τοὺς Ἑβραίων ἐξαιρῶσι καὶ παρέχωσιν αὐτοῖς εἰρήνην ἀπ' αὐτῶν· 'σὺ δὲ σπουδάζεις μητρόπολιν Ἰσραηλιτῶν καταβαλεῖν καὶ πορθῆσαι μηδὲν ἐξαμαρτοῦσαν.' ⟨290⟩ ὁ δ' ἵλεων μὲν εὔχεται τὸν θεὸν αὐτῷ διαμένειν, αὐτὸς δ' οὕτως ἔχειν εἶπεν ὡς μηδένα τοῦ λαοῦ φονεῦσαι, οὐχ ὅτι*

§ 286 = 2 Reg. XX 11.

πόλιν ἐξελεῖν βούλεσθαι τηλικαύτην, λαβὼν μέντοι παρ' αὐτῶν τὸν ἀντάραντα τῷ βασιλεῖ πρὸς τιμωρίαν, Σαβαῖον υἱὸν τοῦ Βοχορίου, παύσεσθαι τῆς πολιορκίας καὶ τὴν στρατιὰν ἀπάξειν. ⟨291⟩ ὡς δ' ἤκουσεν ἡ γυνὴ τὰ παρὰ τοῦ Ἰωάβου, μικρὸν ἐπισχεῖν δεηθεῖσα (τὴν γὰρ κεφαλὴν εὐθέως αὐτῷ ῥιφήσεσθαι τὴν τοῦ πολεμίου) καταβαίνει πρὸς τοὺς πολίτας, καί 'βούλεσθ'' εἰποῦσα 'κακοὶ κακῶς μετὰ τέκνων ἀπολέσθαι καὶ γυναικῶν ὑπὲρ ἀνθρώπου πονηροῦ καὶ μηδὲ τίς ἐστι γνωριζομένου, καὶ τοῦτον ἔχειν ἀντὶ Δαυίδου τοῦ τοσαῦτ' εὐεργετήσαντος ἡμᾶς βασιλέα, καὶ πρὸς δύναμιν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην ἀνταίρειν μίαν πόλιν;' ⟨292⟩ πείθει τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντας τοῦ Σαβαίου ῥῖψαι ταύτην εἰς τὸ Ἰωάβου στράτευμα. τούτου γενομένου σημήνας ἀνακλητικὸν ὁ τοῦ βασιλέως στρατηγὸς ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. καὶ παραγενόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα παντὸς ἀποδείκνυται πάλιν τοῦ λαοῦ στρατηγός. ⟨293⟩ καθίστησι δὲ καὶ Βαναίαν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων καὶ τῶν ἑξακοσίων, Ἀδώραμον δ' ἐποίησεν ἐπὶ τῶν φόρων, καὶ Σαβάθην καὶ Ἀχίλαον ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων, Σουσὰν δὲ γραμματέα, Σάδωκον δὲ καὶ Ἀβιάθαρον ἀπέφηνεν ἱερεῖς.

12 ⟨294⟩ μετὰ δὲ ταῦτα τῆς χώρας λιμῷ φθειρομένης ἱκέτευσε Δαυίδης τὸν θεὸν ἐλεῆσαι τὸν λαόν, καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῷ καὶ τὴν ἴασιν φανερὰν ποιῆσαι τῆς νόσου. τῶν δὲ προφητῶν εἰπόντων βούλεσθαι τὸν θεὸν ἐκδικίας τυχεῖν τοὺς Γαβαωνίτας, οὓς Σάουλος ὁ βασιλεὺς ἀποκτείνας ἠσέβησεν ἐξαπατήσας καὶ τοὺς ὅρκους αὐτοῖς, οὓς ὁ στρατηγὸς Ἰησοῦς ὤμοσε καὶ ἡ γερουσία, μὴ φυλάξας· ⟨295⟩ ἐὰν τοίνυν δίκην ἣν αὐτοὶ θέλου-

§ 291 = 2 Reg. XX 22.

σιν οἱ Γαβαωνῖται λαβεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνῃρημένων, ταύτην αὐτοῖς παράσχῃ, διαλλαγήσεσθαι καὶ τὸν ὄχλον ἀπαλλάξειν τῶν κακῶν ἐπηγγέλλετο. ⟨296⟩ ὡς οὖν ταῦτα παρὰ τῶν προφητῶν ἔμαθεν ἐπιζητεῖν τὸν θεόν, μεταπέμπεται τοὺς Γαβαωνίτας, καὶ τίνος βούλονται τυχεῖν ἐπηρώτα. τῶν δ' ἐκ τοῦ γένους τοῦ Σαούλου παραλαβεῖν ἑπτὰ παῖδας ἀξιωσάντων πρὸς τιμωρίαν, ὁ βασιλεὺς ἀναζητήσας παρέδωκεν αὐτοῖς, Μεμφιβόσθου φεισάμενος τοῦ Ἰωνάθου παιδός. ⟨297⟩ παραλαβόντες δ' οἱ Γαβαωνῖται τοὺς ἄνδρας ὡς ἐβούλοντο ἐκόλασαν. ἤρξατο δ' ὕειν παραχρῆμα ὁ θεὸς καὶ τὴν γῆν πρὸς γονὴν καρπῶν ἀνακαλεῖν, ἀπολύσας τοῦ πρότερον αὐχμοῦ· καὶ πάλιν ηὐθήνησεν ἡ τῶν Ἑβραίων χώρα.

⟨298⟩ στρατεύεται δὲ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Παλαιστινούς, καὶ συνάψας μάχην αὐτοῖς καὶ τρεψάμενος ἐμονώθη διώκων. καὶ γενόμενος ἔκλυτος ὤφθη πρός τινος τῶν πολεμίων, Ἄκμωνος μὲν τοὔνομα, Ἀράφου δὲ παιδός. ⟨299⟩ οὗτος ἦν μὲν καὶ ἀπόγονος τῶν γιγάντων, ἔχων δὲ καὶ ξυστὸν οὗ τὴν λαβὴν φασὶν ἕλκειν σταθμὸν τριακοσίους σίκλους, καὶ θώρακα ἁλυσιδωτὸν καὶ ῥομφαίαν, ὥρμησεν ἐπιστραφεὶς ὡς ἀποκτενῶν τὸν τῶν πολεμίων βασιλέα· παρεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ κόπου. ἐπιφανεὶς δ' ἐξαίφνης Ἀβεσσαῖος ὁ Ἰωάβου ἀδελφὸς τὸν βασιλέα μὲν ὑπερήσπισε περιβὰς κείμενον, ἀπέκτεινε δὲ τὸν πολέμιον. ⟨300⟩ ἤνεγκε δ' ἐπὶ τῷ παρ' ὀλίγον κινδυνεῦσαι τὸν βασιλέα χαλεπῶς τὸ πλῆθος· καὶ οἱ ἡγεμόνες ὥρκωσαν αὐτὸν μηκέτι εἰς μάχην ἀπαντῆσαι σὺν αὐτοῖς, μὴ δι' ἀνδρείαν καὶ προθυμίαν παθών τι τῶν δεινῶν στερήσῃ τὸν λαὸν τῶν δι' αὐτὸν ἀγαθῶν, ὅσα τ' ἤδη

§ 296 = 2 Reg. XXI 2.

παρέσχηκε καὶ ὅσων ἔτι μεθέξουσι πολὺν βιώσαντος χρόνον.

2 ⟨301⟩ συνελθόντων δὲ τῶν Παλαιστινῶν εἰς Γαζάραν πόλιν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔπεμψεν ἐπ' αὐτοὺς στρατιάν. ἠρίστευσε δὲ τότε καὶ σφόδρ' ηὐδοκίμησε Σοβάκχης ὁ Χετταῖος, εἷς τῶν περὶ Δαυίδην ἀνδρειοτάτων· ἀπέκτεινε γὰρ πολλοὺς τῶν αὐχούντων προγόνους τοὺς γίγαντας καὶ μέγ' ἐπ' ἀνδρείᾳ φρονούντων, αἴτιός τε τῆς νίκης τοῖς Ἑβραίοις ἐγένετο. ⟨302⟩ καὶ μετ' ἐκείνην τὴν ἧτταν πάλιν ἐπολέμησαν οἱ Παλαιστινοί, καὶ στρατιὰν ἐπ' αὐτοὺς Δαυίδου πέμψαντος ἠρίστευσε Νεφάνος ὁ συγγενὴς αὐτοῦ· μονομαχήσας γὰρ τῷ πάντων ἀνδρειοτάτῳ τῶν Παλαιστινῶν ἀπέκτεινεν αὐτόν, καὶ τοὺς ἄλλους εἰς φυγὴν ἔτρεψε, πολλοί τ' αὐτῶν ἀπέθανον μαχόμενοι. ⟨303⟩ διαλιπόντες δ' ὀλίγον χρόνον ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς τῇ Γίττῃ πόλει, τῶν ὅρων τῆς Ἑβραίων χώρας οὐκ ἄπωθεν. ἦν δ' αὐτοῖς ἀνὴρ τὸ μὲν ὕψος ἓξ πήχεων, δακτύλους δ' ἐν ἑκατέρᾳ τῶν βάσεων καὶ τῶν χειρῶν ἑνὶ περιττοτέρους εἶχε τῶν κατὰ φύσιν. ⟨304⟩ ἐκ τῆς οὖν πεμφθείσης ἐπ' αὐτοὺς ὑπὸ Δαυίδου στρατιᾶς τούτῳ μονομαχήσας Ἰωνάθης ὁ Σαμᾶ υἱὸς ἀνεῖλέ τ' αὐτόν, καὶ τῆς ὅλης νίκης ῥοπὴ γενόμενος δόξαν ἀριστείας ἀπηνέγκατο· καὶ γὰρ οὗτος ὁ Παλαιστινὸς ηὔχει τῶν γιγάντων ἀπόγονος εἶναι. μετὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην οὐκέτι τοῖς Ἰσραηλίταις ἐπολέμησαν.

3 ⟨305⟩ ἀπηλλαγμένος δ' ἤδη πολέμων ὁ Δαυίδης καὶ κινδύνων, καὶ βαθείας ἀπολαύων τὸ λοιπὸν εἰρήνης, ᾠδὰς εἰς τὸν θεὸν καὶ ὕμνους συνετάξατο μέτρου ποικίλου· τοὺς μὲν γὰρ τριμέτρους τοὺς δὲ πεντα-

§ 301 — 2 Reg. XXI 18.

μέτρους ἐποίησεν. ὄργανά τε κατασκευάσας ἐδίδαξε πρὸς αὐτὰ τοὺς Λευίτας ὑμνεῖν τὸν θεὸν κατά τε τὴν τῶν καλουμένων σαββάτων ἡμέραν καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἑορτάς. <306> *ἡ δὲ τῶν ὀργάνων ἰδέα τοιαύτη τίς ἐστι τὸν τρόπον. ἡ μὲν κινύρα δέκα χορδαῖς ἐξημμένη τύπτεται πλήκτρῳ, ἡ δὲ νάβλα δώδεκα φθόγγους ἔχουσα τοῖς δακτύλοις κρούεται. κύμβαλά τ' ἦν πλατέα καὶ μεγάλα χαλκᾶ.*

καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν, ὥστε μὴ τελέως ἀγνοεῖν τὴν τῶν προειρημένων ὀργάνων φύσιν, ἀρκείσθω λελέχθαι· <307> *τῷ δὲ βασιλεῖ πάντες ἦσαν* 4
οἱ περὶ αὐτὸν ἀνδρεῖοι, τούτων δ' οἱ διασημότατοι καὶ λαμπροὶ τὰς πράξεις ὀκτὼ καὶ τριάκοντα. ὧν πέντε μόνων διηγήσομαι τἄργα· φανερὰς γὰρ καὶ τὰς τῶν ἄλλων ἀρετὰς ἀρκέσουσιν οὗτοι ποιῆσαι· δυνατοὶ γὰρ ἦσαν οὗτοι καὶ χώρας ὑπάγεσθαι καὶ μεγάλων ἐθνῶν κρατῆσαι. <308> *πρῶτος μὲν οὖν Ἰέσσαμος υἱὸς Ἀχεμαίου, ὃς πολλάκις εἰς τὴν παράταξιν ἐμπηδῶν τῶν πολεμίων, οὐ πρὶν ἀπεπαύετο μαχόμενος πρὶν ἐνακοσίους αὐτῶν κατέβαλε. μετ' αὐτὸν ἦν Ἐλεάζαρος υἱὸς Δωδείου, ὃς ἦν μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν Ἀρασάμῳ.* <309> *οὗτός ποτε τῶν Ἰσραηλιτῶν καταπλαγέντων τὸ πλῆθος τῶν Παλαιστινῶν καὶ φευγόντων μόνος ἔμεινε, καὶ συμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀπέκτεινεν αὐτῶν πολλούς, ὡς ὑπὸ τοῦ αἵματος προσκολληθῆναι τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ τῇ δεξιᾷ, καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας, ἰδόντας τετραμμένους ὑπ' αὐτοῦ τοὺς Παλαιστινούς, καταβάντας ἀπὸ τῶν ὀρέων διώκειν, καὶ θαυμαστὴν καὶ διαβόητον τότε νίκην ἄρασθαι, τοῦ μὲν Ἐλεαζάρου κτείνοντος, ἑπομένου δὲ τοῦ πλήθους καὶ σκυλεύοντος τοὺς ἀναιρουμένους.* <310> *τρίτος δ' ἦν Ἰλοῦ μὲν υἱός, Κησαβαῖος*

§ 305 = 2 Reg. XXII 1; 1 Paral. XVI 7. XXV 1.

δ' ὄνομα. καὶ οὗτος ἐν τοῖς πρὸς Παλαιστινοὺς ἀγῶσιν, εἰς τόπον Σιαγόνα λεγόμενον αὐτῶν παραταξαμένων, ὡς οἱ Ἑβραῖοι πάλιν τὴν δύναμιν φοβηθέντες οὐχ ὑπέμειναν, ὑπέστη μόνος ὡς στράτευμα καὶ τάξις, καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν κατέβαλεν, τοὺς δ' οὐ καρτερήσαντας αὐτοῦ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν βίαν ἀλλ' εἰς φυγὴν ἀποστραφέντας ἐδίωξε. ⟨311⟩ ταῦτα μὲν ἔργα χειρῶν καὶ μάχης οἱ τρεῖς ἐπεδείξαντο· καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ὄντος τοῦ βασιλέως ἐπῆλθεν ἡ τῶν Παλαιστινῶν δύναμις πολεμῆσαι, Δαυίδης μὲν ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ἀνῆλθεν, ὡς προειρήκαμεν, πευσόμενος τοῦ θεοῦ περὶ τοῦ πολέμου· ⟨312⟩ τῆς δὲ τῶν ἐχθρῶν παρεμβολῆς ἐν τῇ κοιλάδι κειμένης ἣ μέχρι Βηθλεέμων πόλεως διατείνει, σταδίους Ἱεροσολύμων ἀπεχούσης εἴκοσιν, ὁ Δαυίδης τοῖς ἑταίροις 'καλὸν ὕδωρ' εἶπεν 'ἔχομεν ἐν τῇ πατρίδι μου' καὶ μάλιστα τὸ ἐν τῷ λάκκῳ τῷ πρὸς τῇ πύλῃ θαυμάζων, εἴ τις ἐξ αὐτοῦ πιεῖν αὐτῷ κομίσειε, μᾶλλον ἐθελήσειν ἢ εἰ πολλὰ χρήματα δοίη. ⟨313⟩ ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι, παραχρῆμ' ἐκδραμόντες καὶ διὰ μέσου τοῦ τῶν πολεμίων ὁρμήσαντες στρατοπέδου ἧκον εἰς Βηθλεέμ, καὶ τοῦ ὕδατος ἀρυσάμενοι πάλιν διὰ τῆς παρεμβολῆς ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς τοὺς Παλαιστινοὺς καταπλαγέντας αὐτῶν τὸ θράσος καὶ τὴν εὐψυχίαν ἠρεμῆσαι, καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτοὺς τολμῆσαι καταφρονήσαντας τῆς ὀλιγότητος. ⟨314⟩ κομισθέντος δὲ τοῦ ὕδατος οὐκ ἔπιεν ὁ βασιλεύς, κινδύνῳ καὶ αἵματι φήσας ἀνθρώπων αὐτὸ κεκομίσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ προσήκειν αὐτὸ πιεῖν· ἔσπεισε δ' ἀπ' αὐτοῦ τῷ θεῷ, καὶ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνδρῶν ηὐχαρίστησεν αὐτῷ. μετὰ τού-

§ 310 = 2 Reg. XXIII 11.

τους ἦν ὁ Ἰωάβου ἀδελφὸς Ἀβεσσαῖος· ⟨315⟩ καὶ γὰρ οὗτος μιᾷ ἡμέρᾳ τῶν πολεμίων ἑξακοσίους ἀπέκτεινεν. πέμπτος Βαναίας ὁ ἱερεὺς τῷ γένει. προκληθεὶς γὰρ ὑπ' ἀδελφῶν διασήμων ἐν τῇ Μωαβίτιδι χώρᾳ, κατ' ἀρετὴν ἐκράτησεν αὐτῶν. καὶ πάλιν αὐτὸν ἀνδρὸς Αἰγυπτίου τὸ γένος, θαυμαστοῦ τὸ μέγεθος, προκαλεσαμένου, γυμνὸς ὡπλισμένον τῷ δόρατι τῷ ἐκείνου βαλὼν ἀπέκτεινε· περιελόμενος γὰρ αὐτοῦ τὸν ἄκοντα, καὶ ζῶντ' ἔτι καὶ μαχόμενον σκυλεύσας, τοῖς ἰδίοις αὐτὸν ὅπλοις διεχρήσατο. ⟨316⟩ προσαριθμήσειε δ' ἄν τις αὐτοῦ καὶ τοῦτο ταῖς προειρημέναις πράξεσιν ἢ ὡς πρῶτον αὐτῶν κατ' εὐψυχίαν ἢ ὡς ὅμοιον. νίφοντος γὰρ τοῦ θεοῦ λέων εἴς τινα λάκκον ὀλισθὼν ἐνέπεσε, στενοῦ δ' ὄντος τοῦ στομίου δῆλος ἦν ἀφανὴς ἐσόμενος, ἐμφραγέντος αὐτοῦ τῇ χιόνι. πόρον οὖν οὐδένα βλέπων ἐξόδου καὶ σωτηρίας ἐβρυχᾶτο. ⟨317⟩ τοῦ δὲ θηρὸς ἀκούσας ὁ Βαναίας (ὥδευε γὰρ τότε) καὶ πρὸς τὴν βοὴν ἐλθών, καταβὰς εἰς τὸ στόμιον, πλήξας αὐτὸν μαχόμενον τῷ μετὰ χεῖρας ξύλῳ παραχρῆμ' ἀπέκτεινε. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τοιοῦτοι τὰς ἀρετὰς ὑπῆρχον.

⟨318⟩ ὁ δὲ βασιλεὺς Δαυίδης βουλόμενος γνῶναι 13
πόσαι μυριάδες εἰσὶ τοῦ λαοῦ, τῶν Μωυσέος ἐντολῶν ἐκλαθόμενος, ὃς προεῖπεν, ἐὰν ἐξαριθμηθῇ τὸ πλῆθος, ὑπὲρ ἑκάστης κεφαλῆς αὐτοῦ τῷ θεῷ τελέσαι ἡμίσικλον, προσέταξεν Ἰωάβῳ τῷ στρατηγῷ πορευθέντι πάντα τὸν ὄχλον ἐξαριθμῆσαι. ⟨319⟩ τοῦ δ' οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι φήσαντος τοῦτο ποιεῖν οὐκ ἐπείσθη, προσέταξε δὲ μηδὲν μελλήσαντα βαδίζειν ἐπὶ τὴν ἐξαρίθμησιν τῶν Ἑβραίων. Ἰώαβος δὲ τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν

§ 315 = 2 Reg. XXIII 18; 1 Paral. XI 20. § 318 = 2 Reg. XXIV; 1 Paral. XXI 1.

παραλαβὼν καὶ γραμματεῖς, ἐπιὼν τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον ἐστὶ κατανοήσας, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέρας εἴκοσι, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἀπέδωκε τῷ βασιλεῖ τοῦ λαοῦ χωρὶς τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς· <320> ἐξαριθμῆσαι γὰρ αὐτὴν οὐκ ἔφθασεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν Λευιτῶν φυλήν· μετενόησε γὰρ ὁ βασιλεὺς ὧν εἰς τὸν θεὸν ἥμαρτεν. ἦν δὲ τῶν ἄλλων Ἰσραηλιτῶν ἀριθμὸς ἐνενήκοντα μυριάδες ὅπλα βαστάζειν καὶ στρατεύεσθαι δυναμένων, ἡ δ' Ἰούδα φυλὴ καθ' ἑαυτὴν τετταράκοντα μυριάδες ἦσαν.

2 <321> τῶν δὲ προφητῶν δηλωσάντων τῷ Δαυίδῃ ὅτι δι' ὀργῆς ἐστιν αὐτῷ ὁ θεός, ἱκετεύειν ἤρξατο καὶ παρακαλεῖν εὐμενῆ γίνεσθαι καὶ συγγινώσκειν ἡμαρτηκότι. Γάδον δὲ τὸν προφήτην ἔπεμψεν ὁ θεὸς πρὸς αὐτὸν τρεῖς αἱρέσεις κομίζοντα, ὅπως ἐκλέξεται τούτων ἣν ἂν δοκιμάσῃ, πότερον θέλει λιμὸν γενέσθαι κατὰ τὴν χώραν ἐπ' ἔτη ἑπτά, ἢ τρεῖς μῆνας πολεμήσας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἡττηθῆναι, ἢ λοιμὸν ἐνσκῆψαι καὶ νόσον ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοῖς Ἑβραίοις. <322> ὃ δ' εἰς ἀμήχανον ἐκλογὴν μεγάλων κακῶν ἐμπεσὼν ἐλυπεῖτο καὶ σφόδρ' ἦν συγκεχυμένος. τοῦ δὲ προφήτου τοῦτο δεῖν ἐξ ἀνάγκης γενέσθαι φήσαντος, καὶ κελεύοντος ἀποκρίνασθαι ταχέως, ἵν' ἀπαγγείλῃ τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ τῷ θεῷ, λογισάμενος ὁ βασιλεὺς ὡς εἰ λιμὸν αἰτήσει δόξει τοῦτο πεποιηκέναι τοῖς ἄλλοις αὐτῷ μὲν ἀφόβως, ὅτι πολὺν αὐτὸς ἐγκεκλεισμένον ἔχοι σῖτον, ἐκείνοις δὲ βλαβερῶς, <323> ἂν δέ γ' ἕληται τοὺς τρεῖς μῆνας νικωμένους αὐτούς, ὅτι τοὺς ἀνδρειοτάτους ἔχων περὶ αὐτὸν καὶ φρούρια καὶ ὡς διὰ τοῦτο μηδὲν φοβούμενος

§ 320 = 2 Reg. XXIV 9; 1 Paral. XXI 6.

εἵλετο τὸν πόλεμον, ᾐτήσατο πάθος κοινὸν καὶ βασιλεῦσι καὶ τοῖς ἀρχομένοις, ἐν ᾧ τὸ δέος ἴσον ἁπάντων γίνεται, προειπὼν ὅτι πολὺ κρεῖττον εἰς τὰς τοῦ θεοῦ χεῖρας ἐμπεσεῖν ἢ τὰς τῶν πολεμίων.

⟨324⟩ ταῦτ' ἀκούσας ὁ προφήτης ἀπήγγειλε τῷ 3
θεῷ· ὃ δὲ τὸν λοιμὸν καὶ τὴν φθορὰν ἔπεμψε τοῖς Ἑβραίοις. ἀπέθνησκον δ' οὐ μονοτρόπως, οὐδ' ὥστε ῥᾴδιον κατανοῆσαι γενέσθαι τὴν νόσον, ἀλλὰ τὸ μὲν κακὸν ἓν ἦν, μυρίαις δ' αὐτοὺς αἰτίαις καὶ προφάσεσιν οὐδ' ἐπινοῆσαι δυναμένους ἀνήρπαξεν. ⟨325⟩ ἄλλος γὰρ ἐπ' ἄλλῳ διεφθείρετο, καὶ λανθάνον ἐπερχόμενον τὸ δεινὸν ὀξεῖαν τὴν τελευτὴν ἐπέφερε, τῶν μὲν αἰφνιδίως μετ' ἀλγημάτων σφοδρῶν καὶ πικρᾶς ὀδύνης τὴν ψυχὴν ἀφιέντων, ἐνίων δὲ καὶ μαραινομένων τοῖς παθήμασι καὶ μηδ' εἰς κηδείαν ὑπολειπομένων, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ κάμνειν εἰς τὸ παντελὲς δαπανωμένων. ⟨326⟩ οἳ δ' αἰφνίδιον σκότους αὐτοῖς τὰς ὄψεις ὑποδραμόντος περιπνιγεῖς ἀπῴμωζον, ἔνιοι δὲ τῶν οἰκείων τινὰ κηδεύοντες ἐπαπέθνησκον ἀτελέσι ταῖς ταφαῖς. ἀπώλοντο δ', ἀρξαμένης ἕωθεν τῆς λοιμικῆς νόσου φθείρειν αὐτοὺς ἕως ὥρας ἀρίστου, μυριάδες ἑπτά. ⟨327⟩ ἐξέτεινε δ' ὁ ἄγγελος τὴν χεῖρα καὶ ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ δεινὸν κἀκεῖσε πέμπων. ὁ δὲ βασιλεὺς σάκκον ἐνδεδυμένος ἔκειτο κατὰ τῆς γῆς, ἱκετεύων τὸν θεὸν καὶ δεόμενος ἤδη λωφῆσαι καὶ τοῖς ἀπολωλόσιν ἀρκεσθέντα παύσασθαι. ἀναβλέψας δ' εἰς τὸν ἀέρα ὁ βασιλεύς, καὶ θεασάμενος τὸν ἄγγελον δι' αὐτοῦ φερόμενον ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ μάχαιραν ἐσπασμένον, ⟨328⟩ εἶπε πρὸς τὸν θεὸν ὡς αὐτὸς εἴη δίκαιος κολασθῆναι ὁ ποιμήν, τὰ δὲ ποίμνια σώζεσθαι μηδὲν ἐξαμαρτόντα,

§ 324 = 2 Reg. XXIV 15.

καὶ ἠντιβόλει τὴν ὀργὴν εἰς αὐτὸν καὶ τὴν γενεὰν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποσκήπτειν, φείδεσθαι δὲ τοῦ λαοῦ.

4 ⟨329⟩ κατακούσας δ' ὁ θεὸς τῆς ἱκεσίας ἔπαυσε τὸν λοιμόν, καὶ πέμψας Γάδον τὸν προφήτην ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀναβῆναι παραχρῆμα εἰς τὴν ἅλω τοῦ Ἰεβουσαίου Ὀρόννα, καὶ οἰκοδομήσαντα βωμὸν ἐκεῖ τῷ θεῷ θυσίαν ἐπιτελέσαι. Δαυίδης δ' ἀκούσας οὐκ ἠμέλησεν, ἀλλ' εὐθὺς ἔσπευσεν ἐπὶ τὸν παρηγγελμένον αὐτῷ τόπον. ⟨330⟩ Ὀρόννας δὲ τὸν σῖτον ἀλοῶν, ἐπεὶ τὸν βασιλέα προσιόντα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ πάντας ἐθεάσατο, προσέδραμεν αὐτῷ καὶ προσεκύνησεν. ἦν δὲ τὸ μὲν γένος Ἰεβουσαῖος, φίλος δ' ἐν τοῖς μάλιστα Δαυίδου, καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸν οὐδὲν εἰργάσατο δεινόν, ὅτε τὴν πόλιν κατεστρέψατο, ὡς μικρὸν ἔμπροσθεν ἐδηλώσαμεν. ⟨331⟩ τοῦ δ' Ὀρόννα πυθομένου τί παρείη πρὸς τὸν δοῦλον ὁ δεσπότης, εἶπεν ὠνήσεσθαι παρ' αὐτοῦ τὴν ἅλω, ὅπως βωμὸν ἐν αὐτῇ κατασκευάσει τῷ θεῷ καὶ ποιήσει θυσίαν. ὃ δὲ καὶ τὴν ἅλω εἶπεν αὐτῷ καὶ τὰ ἄροτρα καὶ τοὺς βοῦς εἰς ὁλοκαύτωσιν χαρίζεσθαι, καὶ τὸν θεὸν ἡδέως εὔχεσθαι τὴν θυσίαν προσέσθαι. ⟨332⟩ ὁ δὲ βασιλεὺς ἀγαπᾶν μὲν αὐτὸν τῆς ἁπλότητος καὶ τῆς μεγαλοψυχίας ἔλεγε καὶ δέχεσθαι τὴν χάριν, τιμὴν δ' αὐτὸν ἠξίου λαμβάνειν πάντων· οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον προῖκα θυσίαν ἐπιτελεῖν. τοῦ δ' Ὀρόννα φήσαντος ποιεῖν ὅ τι βούλεται, πεντήκοντα σίκλων ὠνεῖται παρ' αὐτοῦ τὴν ἅλω, ⟨333⟩ καὶ οἰκοδομήσας τὸν βωμὸν ἱερούργησε καὶ ὡλοκαύτωσε καὶ θυσίας ἀνήνεγκεν εἰρηνικάς. καταπραΰνεται δὲ τούτοις τὸ θεῖον, καὶ πάλιν εὐμενὲς γίνεται. συνέβη δ' εἰς ἐκεῖνον ἀγαγεῖν τὸν τόπον Ἅβραμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ

§ 329 = 2 Reg. XXIV 18.

Ἴσακον ὥσθ' ὁλοκαυτῶσαι, καὶ μέλλοντος ἀποσφάττεσθαι τοῦ παιδὸς κριὸν ἐξαίφνης ἀναφανῆναι παρεστῶτα τῷ βωμῷ, ὃν καὶ κατέθυσεν ὁ Ἄβραμος ἀντὶ τοῦ παιδός, ὡς προειρήκαμεν. ⟨334⟩ ὁρῶν δ' ὁ βασιλεὺς Δαυίδης τῆς εὐχῆς αὐτοῦ τὸν θεὸν ἐπήκοον γεγενημένον καὶ τὴν θυσίαν ἡδέως προσδεξάμενον, ἔκρινε τὸν τόπον ἐκεῖνον ὅλον βωμὸν προσαγορεῦσαι τοῦ λαοῦ παντὸς καὶ οἰκοδομῆσαι ναὸν τῷ θεῷ. καὶ ταύτην εὐστόχως ἀφῆκεν εἰς τὸ γενησόμενον τὴν φωνήν· ὁ γὰρ θεὸς τὸν προφήτην ἀποστείλας πρὸς αὐτὸν ἐκεῖ ναὸν ἔλεγεν οἰκοδομήσειν αὐτοῦ τὸν υἱὸν τὸν μέλλοντα μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν διαδέχεσθαι.

⟨335⟩ μετὰ δὴ ταύτην τὴν προφητείαν ἐκέλευσεν 14
ὁ βασιλεὺς ἐξαριθμηθῆναι τοὺς παροίκους, καὶ ηὑρέθησαν εἰς ὀκτὼ μυριάδας καὶ δέκα. ἐκ τούτων ἀπέδειξε λατόμους μὲν τοὺς ὀκτακισμυρίους, τὸ δ' ἄλλο πλῆθος παραφέρειν τοὺς λίθους· τρισχιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους τοῖς ἐργαζομένοις ἐξ αὐτῶν ἐπέστησεν. ἡτοίμασε δὲ καὶ πολὺν σίδηρον καὶ χαλκὸν εἰς τἄργα καὶ ξύλα κέδρινα πολλὰ καὶ παμμεγεθέστατα, Τυρίων αὐτῷ ταῦτα πεμπόντων καὶ Σιδωνίων. ἐπεστάλκει γὰρ αὐτοῖς τὴν τῶν ξύλων χορηγίαν, ⟨336⟩ πρός τε τοὺς φίλους ἔλεγε ταῦτα παρασκευάζεσθαι νῦν, ἵνα τῷ μέλλοντι παιδὶ βασιλεύειν μετ' αὐτὸν ἑτοίμην τὴν ὕλην τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ καταλείπῃ, καὶ μὴ τότε συμπορίζῃ νέος ὢν καὶ τῶν τοιούτων ἄπειρος διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ παρακειμένην ἔχων ἐπιτελῆ τοὖργον. ⟨337⟩ καλέσας δὲ 2
τὸν παῖδα Σολομῶνα κατασκευάσαι τῷ θεῷ ναὸν αὐτὸν ἐκέλευσε διαδεξάμενον τὴν βασιλείαν, λέγων ὡς αὐτὸν βουλόμενον κωλύσειεν ὁ θεὸς αἵματι καὶ πολέμοις

§ 334 = 1 Paral. XXII 1.

πεφυρμένον, προείποι δ' ὅτι Σολομὼν οἰκοδομήσει τὸν ναὸν αὐτῷ, παῖς συνετώτατος καὶ τοῦτο κληθησόμενος τοὔνομα, οὗ προνοήσειν μὲν αὐτὸς ὡς πατὴρ ἐπηγγέλλετο, τὴν δ' Ἑβραίων χώραν εὐδαίμονα καταστήσειν ἐπ' αὐτοῦ τοῖς τ' ἄλλοις ἀγαθοῖς καὶ δὴ τῷ μεγίστῳ πάντων, εἰρήνῃ καὶ πολέμων ἀπαλλαγῇ καὶ στάσεων ἐμφυλίων. ⟨338⟩ 'σὺ τοίνυν, ἐπεὶ καὶ πρὸ τῆς γενέσεως ἀπεδείχθης βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ, πειρῶ τά τ' ἄλλα γίνεσθαι τῆς τούτου προνοίας ἄξιος, εὐσεβὴς ὢν καὶ δίκαιος καὶ ἀνδρεῖος, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τοὺς νόμους, οὓς διὰ Μωυσέος ἡμῖν ἔδωκε, φύλαττε καὶ τοῖς ἄλλοις μὴ παραβαίνειν ἐπίτρεπε. ⟨339⟩ τὸν δὲ ναὸν ὃν ἐπὶ σοῦ βασιλεύοντος εἵλετο αὐτῷ γενέσθαι, σπούδασον ἀποδοῦναι τῷ θεῷ, μὴ καταπλαγεὶς τὸ μέγεθος τοὔργου, μηδ' ἀποδειλιάσας πρὸς αὐτό· πάντα γάρ σοι πρὸ τῆς ἐμαυτοῦ τελευτῆς ἕτοιμα ποιήσω. ⟨340⟩ γίνωσκε δὴ χρυσοῦ μὲν ἤδη τάλαντα συνειλεγμένα μύρια, δέκα δ' ἀργύρου μυριάδας ταλάντων· χαλκὸν δὲ καὶ σίδηρον ἀριθμοῦ πλείονα συντέθεικα καὶ ξύλων δὲ καὶ λίθων ὕλην ἄφθονον. ἔχεις δὲ καὶ λατόμων πολλὰς μυριάδας καὶ τεκτόνων. ἂν δέ τι τούτοις προσδέῃ, σὺ προσθήσεις. γινομένου τοίνυν τούτου ἀρεστὸς ἔσει τῷ θεῷ, αὐτὸν ἔχων προστάτην.' ⟨341⟩ προσπαρεκελεύσατο δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ τῆς οἰκοδομίας συλλαβέσθαι τῷ παιδί, καὶ πάντων ἀδεεῖς ὄντας τῶν κακῶν περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν ἀσχολεῖν· καρπώσεσθαι γὰρ αὐτοὺς ἀντὶ τούτων εἰρήνην καὶ εὐνομίαν, οἷς ἀμείβεται τοὺς εὐσεβεῖς καὶ δικαίους ὁ θεὸς ἀνθρώπους. ⟨342⟩ οἰκοδομηθέντος δὲ τοῦ ναοῦ τὴν κιβωτὸν αὐτὸν ἀποθέσθαι προσέταξε καὶ τὰ

§ 338 = 1 Paral. XXII 12.

ἅγια σκεύη, πρὸ πολλοῦ ναὸν ὀφείλοντα ἔχειν, εἰ τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ μὴ παρήκουσαν ἡμῶν οἱ πατέρες, ἐντειλαμένου μετὰ τὸ τὴν γῆν ταύτην κατασχεῖν οἰκοδομῆσαι ναὸν αὐτῷ.

ταῦτα μὲν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ὁ Δαυίδης καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ διελέχθη· ⟨343⟩ πρεσβύτερος δ' ὢν ἤδη, 3
καὶ τοῦ σώματος αὐτῷ ψυχομένου διὰ τὸν χρόνον, δύσριγος ὑπῆρχεν, ὡς μηδ' ὑπὸ τῆς ἐπιβολῆς ἐκ πολλῶν ἱματίων γενομένης ἀναθερμαίνεσθαι. συνελθόντων δὲ τῶν ἰατρῶν καὶ συμβουλευσάντων ὅπως ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας εὐειδὴς ἐπιλεχθεῖσα παρθένος συγκαθεύδῃ τῷ βασιλεῖ (τοῦτο γὰρ αὐτῷ πρὸς τὸ ῥῖγος ἔσεσθαι βοήθημα, θαλπούσης αὐτὸν τῆς κόρης), ⟨344⟩ εὑρίσκεται ἐν πόλει γυνὴ μία πασῶν τὸ εἶδος ἀρίστη γυναικῶν, Ἀβισάκη τοὔνομα, ἣ συγκοιμωμένη μόνον τῷ βασιλεῖ συνεθέρμαινεν αὐτόν· ὑπὸ γὰρ γήρως ἦν πρὸς τἀφροδίσια καὶ γυναικὸς ὁμιλίαν ἀσθενής.

ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης τῆς παρθένου μετ' ὀλίγον δηλώσομεν· ⟨345⟩ ὁ δὲ τέταρτος υἱὸς Δαυίδου, νεα- 4
νίας εὐειδὴς καὶ μέγας, ἐκ γυναικὸς αὐτῷ Αἰγίθης γεγονώς, Ἀδωνίας δὲ προσαγορευόμενος, ἐμφερὴς ὢν Ἀβεσαλώμῳ τὴν διάνοιαν, αὐτὸς ὡς βασιλεύσων ἐπῆρτο, καὶ πρὸς τοὺς φίλους ἔλεγεν ὡς τὴν ἀρχὴν αὐτὸν δεῖ παραλαβεῖν. κατεσκεύασε δ' ἅρματα πολλὰ καὶ ἵππους καὶ πεντήκοντ' ἄνδρας τοὺς προδρόμους. ⟨346⟩ ταῦθ' ὁρῶν ὁ πατὴρ οὐκ ἐπέπληττεν, οὐδ' ἐπεῖχεν αὐτὸν τῆς προαιρέσεως, οὐδὲ μέχρι τοῦ πυθέσθαι διὰ τί ταῦτα πράττει προήχθη. συνεργοὺς δ' εἶχεν Ἀδωνίας τὸν στρατηγὸν Ἰώαβον καὶ τὸν ἀρχιερέα Ἀβιάθαρον, μόνοι δ' ἀντέπραττον ὁ ἀρχιερεὺς Σάδωκος καὶ ὁ προφήτης

§ 343 = 3 Reg. I 1.

Ναθάνας καὶ Βαναίας ὁ ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων καὶ Σεμεῒς ὁ Δαυίδου φίλος καὶ πάντες οἱ ἀνδρειότατοι. ⟨347⟩ τοῦ δ' Ἀδωνία παρασκευασαμένου δεῖπνον ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὴν πηγὴν τὴν ἐν τῷ βασιλικῷ παραδείσῳ, καὶ πάντας καλέσαντος τοὺς ἀδελφοὺς χωρὶς Σολομῶνος, παραλαβόντος δὲ καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰώαβον καὶ Ἀβιάθαρον καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς Ἰούδα φυλῆς (οὗτοι μὲν πάντες παρῆσαν, τοὺς δὲ πέρὶ τὸν ἀρχιερέα Σάδωκον καὶ Ναθάναν τὸν προφήτην καὶ τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων Βαναίαν καὶ πάντας τοὺς ἐκ τῆς ἐναντίας αἱρέσεως οὐκ ἐκάλεσεν ἐπὶ τὴν ἑστίασιν), ⟨348⟩ τοῦτο πρὸς τὴν Σολομῶνος κατεμήνυσε μητέρα Βεερσαβὴν Ναθάνας ὁ προφήτης, ὡς Ἀδωνίας βασιλεύς ἐστι καὶ τοῦτ' ἀγνοεῖ Δαυίδης, συνεβούλευέ τε σώζειν αὑτὴν καὶ τὸν παῖδα Σολομῶνα, καὶ πρὸς Δαυίδην προσελθοῦσαν μόνην λέγειν ὡς αὐτὸς μὲν ὀμόσειε μετ' αὐτὸν Σολομῶνα βασιλεύσειν, μεταξὺ δ' Ἀδωνίας τὴν ἀρχὴν ἤδη παραλάβοι. ⟨349⟩ ταῦτα δὲ τῷ βασιλεῖ διαλεγομένης ὁ προφήτης ἐπεισελεύσεσθαι καὶ αὐτὸς ἔφησε καὶ τοῖς λόγοις αὐτῆς ἐπιμαρτυρήσειν. ἡ δὲ Βεερσαβὴ πεισθεῖσα τῷ Ναθάνᾳ πάρεισι πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσκυνήσασα καὶ λόγον αἰτησαμένη πάντ' αὐτῷ καθὼς ὁ προφήτης ὑπέθετο διεξέρχεται, ⟨350⟩ τό τε δεῖπνον τὸ Ἀδωνία καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ κεκλημένους, Ἀβιάθαρον τὸν ἀρχιερέα καὶ Ἰώαβον τὸν ἄρχοντα καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ χωρὶς Σολομῶνος καὶ τῶν ἀναγκαίων αὐτοῦ φίλων, μηνύσασα. ἔλεγέ τε πάντα τὸν λαὸν ἀφορᾶν τίνα χειροτονήσει βασιλέα, παρακάλει τε κατὰ νοῦν ἔχειν ὡς μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ βασιλεύσας αὐτήν τε καὶ Σολομῶνα τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀναιρήσει.

§ 347 = 3 Reg. I 9.

⟨351⟩ διαλεγομένης δ' ἔτι τῆς γυναικὸς ἤγγειλαν 5 οἱ τοῦ δωματίου προεστῶτες ὅτι βούλεται Ναθάνας ἰδεῖν αὐτόν. τοῦ δὲ βασιλέως εἰσδέξασθαι κελεύσαντος εἰσελθών, εἰ σήμερον ἀποδείξειε τὸν Ἀδωνίαν βασιλέα καὶ παραδοίη τὴν ἀρχήν, ἐπυνθάνετο. ⟨352⟩ λαμπρὸν γὰρ αὐτὸν ποιήσαντα δεῖπνον κεκληκέναι τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ πάντας χωρὶς Σολομῶνος, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰώαβον, οἳ μετὰ κρότου καὶ παιδιᾶς εὐωχούμενοι πολλῆς αἰώνιον αὐτῷ συνεύχονται τὴν ἡγεμονίαν· 'ἐκάλεσε δ' οὔτ' ἐμὲ οὔτε τὸν ἀρχιερέα Σάδωκον οὔτε Βαναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων.' δίκαιον δ' εἶναι ταῦτα γινώσκειν ἅπαντας, εἰ κατὰ τὴν σὴν γνώμην ἐγένετο. ⟨353⟩ ταῦτα τοῦ Ναθάνα φήσαντος, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε καλέσαι τὴν Βεερσαβὴν πρὸς αὐτόν· ἐκπεπηδήκει γὰρ ἐκ τοῦ δωματίου τοῦ προφήτου παραγενομένου. τῆς δὲ γυναικὸς ἐλθούσης 'ὄμνυμί σοι' φησί 'τὸν μέγιστον θεόν, ἦ μὴν τὸν υἱόν σου Σολομῶνα βασιλεύσειν, ὡς καὶ πρότερον ὤμοσα, καὶ τοῦτον ἐπὶ τοὐμοῦ καθεδεῖσθαι θρόνου, καὶ τοῦτ' ἔσται σήμερον.' ⟨354⟩ προσκυνησάσης δ' αὐτὸν τῆς γυναικὸς καὶ μακρὸν εὐξαμένης αὐτῷ βίον, Σάδωκον μεταπέμπεται τὸν ἀρχιερέα καὶ Βαναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων, καὶ παραγενομένοις κελεύει παραλαβεῖν Ναθάναν τε τὸν προφήτην καὶ τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν ὁπλίτας ἅπαντας, ⟨355⟩ καὶ ἀναβιβάσαντας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σολομῶνα ἐπὶ τὴν βασιλικὴν ἡμίονον ἔξω τῆς πόλεως ἀγαγεῖν ἐπὶ τὴν πηγὴν τὴν λεγομένην Γηών, καὶ περιχρίσαντας τὸ ἅγιον ἔλαιον ἀποδεῖξαι βασιλέα. τοῦτο δὲ ποιῆσαι προσέταξε Σάδωκον τὸν ἀρχιερέα καὶ Ναθάναν τὸν προφήτην, ⟨356⟩ ἀκολουθοῦντάς τε προσέταξε διὰ μέσης

§ 351 = 3 Reg. I 22.

τῆς πόλεως, τοῖς κέρασιν ἐπισαλπίζοντας, βοᾶν εἰς αἰῶνα Σολομῶνα τὸν βασιλέα καθίσαι ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, ἵνα γνῷ πᾶς ὁ λαὸς ἀποδεδειγμένον αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς βασιλέα, Σολομῶνι δ' ἐντετάλθαι περὶ τῆς ἀρχῆς, ἵν' εὐσεβῶς καὶ δικαίως προστῇ τοῦ θ' Ἑβραίων ἔθνους παντὸς καὶ τῆς Ἰούδα φυλῆς. ⟨357⟩ *Βαναία δ' εὐξαμένου τὸν θεὸν Σολομῶνι εὐμενῆ γενέσθαι, μηδὲ μικρὸν διαλιπόντες ἀναβιβάζουσιν ἐπὶ τὴν ἡμίονον τὸν Σολομῶνα· καὶ προαγαγόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πηγὴν καὶ τῷ ἐλαίῳ χρίσαντες εἰσήγαγον εἰς τὴν πόλιν ἐπευφημοῦντες καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ γενέσθαι πολυχρόνιον εὐχόμενοι,* ⟨358⟩ *καὶ παραγαγόντες εἰς τὸν οἶκον τὸν βασιλικὸν καθίζουσιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐπ' εὐωχίαν εὐθὺς ἐτράπη καὶ ἑορτήν, χορεύων καὶ αὐλοῖς τερπόμενος, ὡς ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὀργάνων ἅπασαν περιηχεῖσθαι τὴν γῆν καὶ τὸν ἀέρα.*

6 ⟨359⟩ *ὡς δ' ᾔσθοντο τῆς βοῆς Ἀδωνίας τε καὶ οἱ παρόντες ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐταράχθησαν, ὅ τε στρατηγὸς Ἰώαβος ἔλεγεν οὐκ ἀρέσκεσθαι τοῖς ἤχοις οὐδὲ τῇ σάλπιγγι. παρακειμένου δὲ τοῦ δείπνου καὶ μηδενὸς γευομένου, πάντων δ' ἐπ' ἐννοίας ὑπαρχόντων, εἰστρέχει πρὸς αὐτοὺς ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἀβιαθάρου παῖς Ἰωνάθης.* ⟨360⟩ *τοῦ δ' Ἀδωνία θεασαμένου τὸν νεανίαν ἡδέως καὶ προσειπόντος ἀγαθῶν ἄγγελον, ἐδήλου πάντ' αὐτοῖς τὰ περὶ τὸν Σολομῶνα καὶ τὴν Δαυίδου τοῦ βασιλέως γνώμην. ἀναπηδήσαντες δ' ἐκ τοῦ συμποσίου ὅ τ' Ἀδωνίας καὶ οἱ κεκλημένοι πάντες ἔφευγον πρὸς ἑαυτοὺς ἕκαστος.* ⟨361⟩ *φοβηθεὶς δ' Ἀδωνίας τὸν βασιλέα περὶ τῶν γεγονότων ἱκέτης γίνεται τοῦ*

§ 356 = 3 Reg. I 34.

θεοῦ, καὶ τῶν τοῦ θυσιαστηρίου κεράτων, ἃ δὴ προεῖχεν, ἐλλαβόμενος. δηλοῦται τοῦτο Σολομῶνι πεποιηκώς, καὶ πίστεις ἀξιῶν παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ὥστε μὴ μνησικακῆσαι μηδ' ἐργάσασθαι δεινὸν αὐτὸν μηδέν. ⟨362⟩ ὃ δ' ἡμέρως πάνυ καὶ σωφρόνως τῆς μὲν τότε ἁμαρτίας αὐτὸν ἀφῆκεν ἀθῷον, εἰπὼν δ', εἰ ληφθείη τι πάλιν καινοποιῶν, ἑαυτῷ αἴτιον τῆς τιμωρίας ἔσεσθαι, πέμψας αὐτὸν ἀνίστησιν ἀπὸ τῆς ἱκεσίας. ἐλθόντα δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ προσκυνήσαντα εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἀπελθεῖν ἐκέλευσε μηδὲν ὑφορώμενον, καὶ τοῦ λοιποῦ παρέχειν αὐτὸν ἀγαθὸν ὡς αὐτῷ τοῦτο συμφέρον ἠξίου.

⟨363⟩ βουλόμενος δὲ Δαυίδης ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ 7
ἀποδεῖξαι τὸν υἱὸν βασιλέα, συγκαλεῖ τοὺς ἄρχοντας εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας, ἐξαριθμήσας δὲ τούτους πρῶτον εὑρίσκει τῶν ἀπὸ τριάκοντ' ἐτῶν ἕως πεντήκοντα τρισμυρίους ὀκτακισχιλίους, ⟨364⟩ ἐξ ὧν ἀπέδειξεν ἐπιμελητὰς μὲν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ δισμυρίους τετρακισχιλίους, κριτὰς δὲ τοῦ λαοῦ καὶ γραμματεῖς τούτων ἑξακισχιλίους, πυλωροὺς δὲ τετρακισχιλίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ τοσούτους ὑμνῳδοὺς τοῦ θεοῦ, ᾄδοντας τοῖς ὀργάνοις οἷς Δαυίδης κατεσκεύασε, καθὼς προειρήκαμεν. ⟨365⟩ διεμέρισε δ' αὐτοὺς κατὰ πατριάς, καὶ χωρίσας ἐκ τῆς φυλῆς τοὺς ἱερεῖς ηὗρε τούτων εἴκοσι τέτταρας πατριάς, ἐκ μὲν τῆς Ἐλεαζάρου οἰκίας ἑκκαίδεκα, ἐκ δὲ τῆς Ἰθαμάρου ὀκτώ. διέταξέ τε μίαν πατριὰν διακονεῖσθαι τῷ θεῷ ἐφ' ἡμέρας ὀκτώ, ἀπὸ σαββάτου ἐπὶ σάββατον. ⟨366⟩ καὶ οὕτως αἱ πατριαὶ πᾶσαι διεκληρώσαντο, Δαυίδου παρόντος καὶ Σαδώκου καὶ Ἀβιαθάρου τῶν ἀρχιερέων

§ 362 = 3 Reg. I 52. § 363 = 1 Paral. XXIII 1.

καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων. καὶ ἡ πρώτη μὲν ἀναβᾶσα πατριὰ ἐγράφη πρώτη, ἡ δὲ δευτέρα ἀκολούθως ἄχρι τῶν εἴκοσι τεττάρων. καὶ διέμεινεν οὗτος ὁ μερισμὸς ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. ⟨367⟩ *ἐποίησε δὲ καὶ τῆς Λευίτιδος φυλῆς εἴκοσι μέρη καὶ τέτταρα, καὶ κληρωσαμένων κατὰ τὸν αὐτὸν ἀνέβησαν τρόπον ταῖς τῶν ἱερέων ἐφημερίσιν ἐφ' ἡμέρας ὀκτώ. τοὺς δ' ἀπογόνους τοὺς Μωυσέος ἐτίμησεν· ἐποίησε γὰρ αὐτοὺς φύλακας τῶν θησαυρῶν τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀναθημάτων ἃ συνέβη τοὺς βασιλεῖς ἀναθεῖναι. διέταξε δὲ πᾶσι τοῖς ἐκ τῆς Λευίτιδος φυλῆς καὶ τοῖς ἱερεῦσι δουλεύειν κατὰ νύκτα καὶ ἡμέραν τῷ θεῷ, καθὼς αὐτοῖς ἐπέστειλε Μωυσῆς.*

8 ⟨368⟩ *μετὰ ταῦτα διεμέρισε πᾶσαν τὴν στρατιὰν εἰς δώδεκα μοίρας σὺν ἡγεμόσι καὶ ἑκατοντάρχοις καὶ ταξιάρχοις. εἶχε δ' ἑκάστη τῶν μοιρῶν δισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους, ὧν ἐκέλευσε προσεδρεύειν κατὰ τριάκονθ' ἡμέρας ἀπὸ τῆς πρώτης ἕως τῆς ὑστάτης Σολομῶνι τῷ βασιλεῖ σὺν τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἑκατοντάρχοις.* ⟨369⟩ *κατέστησε δὲ καὶ ἄρχοντα ἑκάστης μοίρας ὃν ἀγαθὸν ᾔδει καὶ δίκαιον, ἐπιτρόπους τε τῶν θησαυρῶν καὶ κωμῶν καὶ ἀγρῶν ἄλλους, καὶ κτηνῶν, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην μνησθῆναι τῶν ὀνομάτων.*

9 ⟨370⟩ *ὡς δ' ἕκαστα τούτων κατὰ τὸν προειρημένον διέταξε τρόπον, εἰς ἐκκλησίαν συγκαλέσας τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἑβραίων καὶ τοὺς φυλάρχους καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν διαιρέσεων καὶ τοὺς ἐπὶ πάσης πράξεως ἢ κτήσεως τοῦ βασιλέως τεταγμένους, στὰς ἐφ' ὑψηλοτάτου βήματος ὁ βασιλεὺς ἔλεξε πρὸς τὸ πλῆθος* ⟨371⟩ *'ἀδελφοὶ καὶ ὁμοεθνεῖς, γινώσκειν ὑμᾶς βούλομαι ὅτι ναὸν*

§ 366 = 1 Paral. XXIV 5. § 368 = 1 Paral. XXVII 1.

οἰκοδομῆσαι τῷ θεῷ διανοηθεὶς χρυσόν τε πολὺν παρεσκευασάμην καὶ ἀργύρου ταλάντων μυριάδας δέκα. ὁ δὲ θεὸς ἐκώλυσέ με διὰ τοῦ προφήτου Ναθάνα διά τε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν πολέμους καὶ τὸ φόνῳ τῶν ἐχθρῶν μεμιάνθαι τὴν δεξιάν, τὸν δ' υἱὸν ἐκέλευσε τὸν διαδεξόμενον τὴν βασιλείαν κατασκευάσαι τὸν ναὸν αὐτῷ. ⟨372⟩ νῦν οὖν ἐπεὶ καὶ τῷ προγόνῳ ἡμῶν Ἰακώβῳ δώδεκα παίδων γενομένων ἴστε τὸν Ἰούδαν ἀποδειχθέντα βασιλέα, ἐμέ τε τῶν ἀδελφῶν ἓξ ὄντων προκριθέντα καὶ τὴν ἡγεμονίαν λαβόντα παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ μηδένα τούτῳ δυσχεράναντα, οὕτως ἀξιῶ κἀγὼ τοὺς ἐμαυτοῦ παῖδας μὴ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους Σολομῶνος τὴν βασιλείαν παρειληφότος, ἀλλ' ἐπισταμένους ὡς ὁ θεὸς αὐτὸν ἐξελέξατο φέρειν ἡδέως αὐτὸν δεσπότην. ⟨373⟩ οὐ δεινὸν γὰρ θεοῦ θέλοντος οὐδ' ἀλλοτρίῳ κρατοῦντι δουλεύειν· χαίρειν δ' ἐπ' ἀδελφῷ ταύτης τυχόντι τῆς τιμῆς προσήκει ὡς κοινωνοῦντας αὐτῆς. εὔχομαι δὴ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ θεοῦ παρελθεῖν εἰς τέλος καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν σπαρῆναι καὶ τὸν ἅπαντα ταύτῃ παραμεῖναι χρόνον, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο παρέξειν ἐπὶ Σολομῶνος βασιλέως. ⟨374⟩ ἔσται δὲ ταῦτα βέβαια καὶ καλὸν ἕξει πέρας, ἂν εὐσεβῆ καὶ δίκαιον σαυτὸν καὶ φύλακα τῶν πατρίων παράσχῃς νόμων, ὦ τέκνον· εἰ δὲ μή, τὰ χείρω προσδόκα ταῦτα παραβαίνων.'

⟨375⟩ ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τούτους ποιησάμενος 10
τοὺς λόγους ἐπαύσατο, τὴν δὲ διαγραφὴν καὶ τὴν διάταξιν τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ πάντων ὁρώντων ἔδωκε Σολομῶνι, θεμελίων καὶ οἴκων καὶ ὑπερῴων, ὅσοι τε τὸ πλῆθος καὶ πηλίκοι τὸ ὕψος καὶ τὸ εὖρος γένοιντο,

§ 371 = 1 Paral. XXVIII 2.

ὅσα τε σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, τούτων τὸν σταθμὸν ὥρισεν. ⟨376⟩ *προσπαρώρμησε δὲ καὶ λόγοις αὐτόν τε πάσῃ χρήσασθαι προθυμίᾳ περὶ τοὔργον, καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὴν τῶν Λευιτῶν φυλὴν συναγωνίσασθαι διά τε τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὸ τὸν θεὸν ἐκεῖνον ἑλέσθαι καὶ τῆς οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς βασιλείας προστάτην.* ⟨377⟩ *εὐμαρῆ δ' αὐτοῖς καὶ οὐ σφόδρ' ἐπίπονον τὴν οἰκοδομίαν ἀπέφηνεν, αὐτοῦ πολλὰ μὲν τάλαντα χρυσοῦ πλείω δ' ἀργύρου καὶ ξύλα τεκτόνων τε πλῆθος καὶ λατόμων ἤδη παρεσκευασμένου, σμαράγδου τε καὶ πάσης ἰδέας λίθου πολυτελοῦς.* ⟨378⟩ *καὶ νῦν δ' ἔτι τῆς ἰδίας ἀπαρχὴν διακονίας ἄλλα τρισχίλια τάλαντα χρυσοῦ καθαροῦ παρέξειν ἔλεγεν εἰς τὸ ἄδυτον, καὶ εἰς τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ τοὺς Χερουβεῖς, οὓς ἐφεστάναι δεήσει τὴν κιβωτὸν καλύπτοντας. σιωπήσαντος δὲ τοῦ Δαυίδου, πολλὴ καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῆς Λευίτιδος φυλῆς προθυμία συμβαλλομένων καὶ ποιουμένων ἐπαγγελίας λαμπρὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐγένετο·* ⟨379⟩ *χρυσοῦ μὲν γὰρ ὑπέστησαν εἰσοίσειν τάλαντα πεντακισχίλια καὶ στατῆρας μυρίους, ἀργύρου δὲ μύρια τάλαντα καὶ σιδήρου μυριάδας ταλάντων πολλάς. καὶ εἴ τινι λίθος ἦν πολυτελής, ἐκόμισε καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς θησαυρούς, ὧν ἐπετρόπευεν ὁ Μωυσέος ἔκγονος Ἴαλος.*

11 ⟨380⟩ *ἐπὶ τούτοις ἥσθη τε ὁ λαὸς ἅπας καὶ Δαυίδης, τὴν σπουδὴν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀρχόντων καὶ ἱερέων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὁρῶν, τὸν θεὸν εὐλογεῖν ἤρξατο μεγάλῃ βοῇ, πατέρα τε καὶ γένεσιν τῶν ὅλων ἀποκαλῶν καὶ δημιουργὸν ἀνθρωπίνων καὶ θείων, οἷς αὐτὸν ἐκόσμησε, προστάτην τε καὶ κηδε-*

§ 376 = 1 Paral. XXVIII 11.

μόνα γένους τῶν Ἑβραίων καὶ τῆς τούτων εὐδαιμονίας ἧς τ' αὐτῷ βασιλείας ἔδωκεν. <381> *ἐπὶ τούτοις εὐξάμενος παντὶ τῷ λαῷ τἀγαθὰ καὶ τῷ παιδὶ Σολομῶνι διάνοιαν ὑγιᾶ καὶ δικαίαν καὶ πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσιν ἐρρωμένην, ἐκέλευσε καὶ τὸ πλῆθος εὐλογεῖν τὸν θεόν. καὶ οἳ μὲν πεσόντες ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησαν, ηὐχαρίστησαν δὲ καὶ Δαυίδῃ περὶ πάντων ὧν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος ἀπέλαυσαν.* <382> *τῇ δ' ἐπιούσῃ θυσίας τῷ θεῷ παρέστησαν, μόσχους χιλίους καὶ κριοὺς τοσούτους καὶ χιλίους ἀμνούς, οὓς ὡλοκαύτωσαν· ἔθυσαν δὲ καὶ τὰς εἰρηνικὰς θυσίας, πολλὰς μυριάδας ἱερείων κατασφάξαντες. καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἑώρτασεν ὁ βασιλεὺς σὺν παντὶ τῷ λαῷ, καὶ Σολομῶνα δεύτερον ἔχρισαν τῷ ἐλαίῳ, καὶ ἀπέδειξαν αὐτὸν βασιλέα, καὶ Σάδωκον ἀρχιερέα τῆς πληθύος ἁπάσης. εἴς τε τὸ βασίλειον ἀγαγόντες Σολομῶνα καὶ καθίσαντες αὐτὸν ἐπὶ θρόνου τοῦ πατρῴου, ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὑπήκουον αὐτῷ.*

15 <383> *μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ὁ Δαυίδης καταπεσὼν εἰς νόσον ὑπὸ γήρως, καὶ συνειδὼς ὅτι μέλλει τελευτᾶν, καλέσας τὸν υἱὸν Σολομῶνα διελέχθη πρὸς αὐτὸν τοιάδε. 'ἐγὼ μέν, ὦ τέκνον, εἰς τὸ χρεὼν ἤδη καὶ πατέρας τοὺς ἐμοὺς ἀπαλλάττομαι, κοινὴν ὁδὸν ἁπάντων τῶν τε νῦν ὄντων καὶ τῶν ἐσομένων πορευόμενος, ἐξ ἧς οὐκέθ' οἷόν τε ἐπανελθόντα γνῶναι τί κατὰ τὸν βίον πράττεται.* <384> *διὸ ζῶν ἔτι καὶ πρὸς αὐτῷ γεγονὼς ἄρτι τῷ τελευτᾶν παραινῶ σοι ταῦθ' ἃ καὶ πρότερον ἔφθην συμβουλεύσας, δικαίῳ μὲν εἶναι πρὸς τοὺς ἀρχομένους, εὐσεβεῖ δὲ πρὸς τὸν*

§ 381 = 1 Paral. XXIX 1. § 383 = 3 Reg. II 1.

τὴν βασιλείαν δεδωκότα θεόν, φυλάττειν δ' αὐτοῦ τὰς ἐντολὰς καὶ τοὺς νόμους, οὓς αὐτὸς διὰ Μωυσέος κατέπεμψεν ἡμῖν, καὶ μήτε χάριτι μήτε θωπείᾳ μήτ' ἐπιθυμίᾳ μήτ' ἄλλῳ πάθει προστιθέμενον τούτων ἀμελῆσαι. ⟨385⟩ τὴν γὰρ τοῦ θείου πρὸς σαυτὸν εὔνοιαν ἀπολεῖς παραβὰς τὰ νόμιμα, καὶ πρὸς ἅπαντ' αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν ἀποστρέψεις πρόνοιαν. τοιοῦτον δὲ σεαυτὸν παρέχων ὁποῖον εἶναί τε δεῖ κἀγὼ παρακαλῶ, καθέξεις ἡμῶν τὴν βασιλείαν τῷ γένει, καὶ οἶκος ἄλλος Ἑβραίων οὐκ ἂν δεσπόσειεν, ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ διὰ τοῦ παντὸς αἰῶνος. ⟨386⟩ μέμνησο δὲ καὶ τῆς Ἰωάβου τοῦ στρατηγοῦ παρανομίας, ἀποκτείναντος διὰ ζηλοτυπίαν δύο στρατηγοὺς δικαίους καὶ ἀγαθούς, Ἀβέννηρόν τε τὸν Νήρου παῖδα καὶ τὸν Ἀμεσσὰν υἱὸν Ἰεθράνου, ὧν ὅπως ἄν σοι δόξῃ τὸν θάνατον ἐκδίκησον, ἐπεὶ καὶ κρείττων ἐμοῦ καὶ δυνατώτερος ὁ Ἰώαβος ὢν μέχρι νῦν τὴν δίκην διέφυγε. ⟨387⟩ παρατίθεμαι δέ σοι καὶ τοὺς Βερζελαίου τοῦ Γαλαδίτου παῖδας, οὓς ἐν τιμῇ πάσῃ καὶ προνοίᾳ, τοῦτ' ἐμοὶ χαριζόμενος, ἕξεις· οὐ προκατάρχομεν γὰρ εὐποιίας, ἀλλ' ἀμοιβὴν ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν παρὰ τὴν φυγὴν ὑπῆρξέ μοι χρεωλυτοῦμεν. ⟨388⟩ καὶ τὸν Γηρᾶ δ' υἱὸν Σεμεεί, τὸν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς, ὃς πολλὰ βλασφημήσας με παρὰ τὴν φυγήν, ὅτ' εἰς Παρεμβολὰς ἐπορευόμην, ἀπήντησεν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην καὶ πίστεις ἔλαβεν ὡς μηδὲν αὐτὸν παθεῖν τότε, νῦν ἐπιζητήσας αἰτίαν εὔλογον ἄμυναι.'

2 ⟨389⟩ ταῦτα παραινέσας τῷ παιδὶ περί τε τῶν ὅλων πραγμάτων καὶ περὶ τῶν φίλων καὶ οὓς ᾔδει τιμωρίας ἀξίους γεγενημένους, ἀπέθανεν ἔτη μὲν βιώσας

§ 385 = 3 Reg. II 4.

ἑβδομήκοντα, βασιλεύσας δ' ἑπτὰ μὲν ἐν Χεβρῶνι τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ μῆνας ἕξ, ἐν Ἱεροσολύμοις δ' ἁπάσης τῆς χώρας τρία καὶ τριάκοντα. ⟨390⟩ οὗτος ἄριστος ἀνὴρ ἐγένετο, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχων ἣν ἔδει τῷ βασιλεῖ καὶ τοσούτων ἐθνῶν σωτηρίαν ἐγκεχειρισμένῳ προσεῖναι. ἀνδρεῖός γὰρ ἦν ὡς οὐκ ἄλλος τις, ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων ἀγῶσι πρῶτος ἐπὶ τοὺς κινδύνους ὥρμα, τῷ πονεῖν καὶ μάχεσθαι παρακελευόμενος τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τὰς παρατάξεις, ἀλλ' οὐχὶ τῷ προστάττειν ὡς δεσπότης, ⟨391⟩ νοῆσαί τε καὶ συνιδεῖν καὶ περὶ τῶν μελλόντων καὶ τῆς τῶν ἐνεστηκότων οἰκονομίας ἱκανώτατος, σώφρων, ἐπιεικής, χρηστὸς πρὸς τοὺς ἐν συμφοραῖς ὑπάρχοντας, δίκαιος, φιλάνθρωπος, ἃ μόνοις ἐξαίρετα τοῖς βασιλεῦσιν εἶναι προσῆκε, μηδὲν ὅλως παρὰ τοσοῦτο μέγεθος ἐξουσίας ἁμαρτὼν ἢ τὸ περὶ τὴν Οὐρία γυναῖκα. κατέλιπε δὲ καὶ πλοῦτον ὅσον οὐκ ἄλλος βασιλεὺς οὔθ' Ἑβραίων οὔτ' ἄλλων ἐθνῶν.

⟨392⟩ ἔθαψε δ' αὐτὸν ὁ παῖς Σολομὼν ἐν Ἱεροσο- 3
λύμοις διαπρεπῶς, τοῖς τ' ἄλλοις οἷς περὶ κηδείαν νομίζεται βασιλικὴν ἅπασι, καὶ δὴ καὶ πλοῦτον αὐτῷ πολὺν καὶ ἄφθονον συνεκήδευσεν· ὧν τὴν ὑπερβολὴν τεκμαίροιτ' ἄν τις ῥᾳδίως ἐκ τοῦ λεχθησομένου. ⟨393⟩ μετὰ γὰρ χρόνον ἐτῶν χιλίων καὶ τριακοσίων Ὕρκανος ὁ ἀρχιερεὺς πολιορκούμενος ὑπ' Ἀντιόχου τοῦ εὐσεβοῦς ἐπικληθέντος, υἱοῦ δὲ Δημητρίου, βουλόμενος χρήματ' αὐτῷ δοῦναι ὑπὲρ τοῦ λῦσαι τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν, καὶ ἀλλαχόθεν οὐκ εὐπορῶν, ἀνοίξας ἕνα οἶκον τῶν ἐν τῷ Δαυίδου μνήματι καὶ βαστάσας τρισχίλια τάλαντα μέρος ἔδωκεν

§ 389 = 3 Reg. II 11.

Ἀντιόχῳ καὶ διέλυσεν οὕτω τὴν πολιορκίαν, καθὼς καὶ ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν. ⟨394⟩ *μετὰ δὲ τοῦτο ἐτῶν πολλῶν διαγενομένων πάλιν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἕτερον ἀνοίξας οἶκον ἀνείλετο χρήματα πολλά. ταῖς μέντοι γε θήκαις τῶν βασιλέων οὐδεὶς αὐτῶν ἐπέτυχεν· ἦσαν γὰρ ὑπὸ τὴν γῆν μηχανικῶς κεκηδευμέναι πρὸς τὸ μὴ φανεραὶ εἶναι τοῖς εἰς τὸ μνῆμα εἰσιοῦσιν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἡμῖν ἐπὶ τοσοῦτον ἀπόχρη δεδηλῶσθαι.*

ΒΙΒΛΟΣ ΟΓΔΟΗ.

⟨1⟩ *Περὶ μὲν οὖν Δαυίδου καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ,* 1
καὶ ὅσων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος τοῖς ὁμοφύλοις
πολέμους τε καὶ μάχας ὅσας κατορθώσας γηραιὸς ἐτελεύ-
τησεν, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ δεδηλώκαμεν. ⟨2⟩ *Σολο-*
μῶνος δὲ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, νέου τὴν ἡλικίαν ἔτ'
ὄντος, τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, ὃν ἔτι ζῶν ἀπέ-
φηνε τοῦ λαοῦ δεσπότην κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν,
[καθίσαντος ἐπὶ τὸν θρόνον] ὁ μὲν πᾶς ὄχλος ἐπευ-
φήμησεν, οἷον εἰκὸς ἐπ' ἀρχομένῳ βασιλεῖ, τελευτῆσαι
καλῶς αὐτῷ τὰ πράγματα, καὶ πρὸς γῆρας ἀφικέσθαι
λιπαρὸν καὶ πανεύδαιμον τὴν ἡγεμονίαν· ⟨3⟩ *'Αδωνίας* 2
δ', ὃς καὶ τοῦ πατρὸς ἔτι ζῶντος ἐπεχείρησε τὴν ἀρχὴν
κατασχεῖν, παρελθὼν πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως μητέρα
Βεερσαβὴν καὶ φιλοφρόνως αὐτὴν ἀσπασάμενος, πυθο-
μένης εἰ καὶ διὰ χρείαν τινὰ πρὸς αὐτὴν ἀφῖκται, καὶ
δηλοῦν κελευούσης ὡς ἡδέως παρεξομένης, ἤρξατο λέ-
γειν ⟨4⟩ *ὅτι γινώσκει μὲν τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὴ*
καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὴν τοῦ πλήθους προαί-
ρεσιν οὖσαν αὐτοῦ, μεταβάσης δὲ πρὸς Σολομῶνα τὸν
υἱὸν αὐτῆς κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ γνώμην στέργει καὶ
ἀγαπᾷ τὴν ὑπ' αὐτῷ δουλείαν καὶ τοῖς παροῦσιν ἥδεται
πράγμασιν. ⟨5⟩ *ἐδεῖτο δ' οὖν διακονῆσαι πρὸς τὸν*
ἀδελφὸν αὐτῷ, καὶ πεῖσαι δοῦναι τὴν τῷ πατρὶ συγ-
κοιμωμένην πρὸς γάμον αὐτῷ 'Αβισάκην· οὐ γὰρ πλη-

§ 1 = 3 Reg. II 12.

σιάσαι τὸν πατέρα διὰ τὸ γῆρας αὐτῇ, μένειν δ' ἔτι
παρθένον. ⟨6⟩ ἡ δὲ Βεερσαβὴ καὶ διακονήσειν σπου-
δαίως ὑπέσχετο καὶ καταπράξεσθαι τὸν γάμον δι' ἀμ-
φότερα, τοῦ τε βασιλέως αὐτῷ χαρίσασθαί τι βουλησο-
μένου καὶ δεησομένης αὐτῆς λιπαρῶς. καὶ ὃ μὲν
εὔελπις ἀπαλλάττεται περὶ τοῦ γάμου, ἡ δὲ τοῦ Σολο-
μῶνος μήτηρ εὐθέως ὥρμησεν ἐπὶ τὸν υἱὸν διαλεξο-
μένη περὶ ὧν Ἀδωνίᾳ δεηθέντι κατεπηγγείλατο. καὶ
προϋπαντήσαντος αὐτῇ τοῦ παιδὸς καὶ περιπλακέντος,
⟨7⟩ ἐπεὶ παρήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον οὗ συνέβαινεν
αὐτῷ κεῖσθαι τὸν βασιλικὸν θρόνον, καθίσας ἐκέλευσεν
ἕτερον ἐκ δεξιῶν τεθῆναι τῇ μητρί. καθεσθεῖσα δ' ἡ
Βεερσαβή 'μίαν' εἶπεν, 'ὦ παῖ, χάριν αἰτουμένῃ μοι
κατάνευσον, καὶ μηδὲν ἐξ ἀρνήσεως δύσκολον μηδὲ σκυ-
θρωπὸν ἀπεργάσῃ.' ⟨8⟩ τοῦ δὲ Σολομῶνος προστάτ-
τειν κελεύοντος (πάντα γὰρ ὅσιον εἶναι μητρὶ παρ-
έχειν) καί τι προσμεμψαμένου τὴν ἀρχὴν ὅτι μὴ μετ'
ἐλπίδος ἤδη βεβαίας τοῦ τυχεῖν ὧν ἀξιοῖ ποιεῖται τοὺς
λόγους, ἀλλ' ἄρνησιν ὑφορωμένη, δοῦναι τὴν παρθένον
αὐτὸν Ἀβισάκην Ἀδωνίᾳ τἀδελφῷ πρὸς γάμον παρε-
3 κάλει. ⟨9⟩ λαβὼν δὲ πρὸς ὀργὴν ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον
ἀποπέμπεται μὲν τὴν μητέρα, μειζόνων ὀρέγεσθαι πραγ-
μάτων εἰπὼν Ἀδωνίαν, καὶ θαυμάζειν πῶς οὐ παρα-
χωρῆσαι καὶ τῆς βασιλείας ὡς πρεσβυτέρῳ παρακαλεῖ,
τὸν γάμον αὐτῷ τὸν Ἀβισάκης αἰτουμένη, φίλους ἔχοντι
δυνατούς, Ἰώαβον τὸν στρατηγὸν καὶ Ἀβιάθαρον τὸν
ἱερέα, μεταπεμψάμενος δὲ Βαναίαν τὸν ἐπὶ τῶν σω-
ματοφυλάκων, ἀποκτεῖναι προσέταξεν αὐτῷ τὸν ἀδελ-
φὸν Ἀδωνίαν. ⟨10⟩ καλέσας δὲ τὸν Ἀβιάθαρον τὸν
ἱερέα, 'θανάτου μέν' εἶπε 'ῥύεταί σε τά τ' ἄλλα ὅσα

§ 6 = 3 Reg. II 18.

τῷ πατρί μου συνέκαμες καὶ ἡ κιβωτὸς ἦν σὺν αὐτῷ μετήνεγκας. ταύτην δέ σοι τὴν τιμωρίαν ἐπιτίθημι, ταξαμένῳ μετ' Ἀδωνία καὶ τὰ ἐκείνου φρονήσαντι· μήτ' ἐνθάδ' ἴσθι μήτ' εἰς ὄψιν ἀπάντα τὴν ἐμήν, ἀλλ' εἰς τὴν πατρίδα πορευθεὶς ἐν τοῖς ἀγροῖς ζῆθι, καὶ τοῦτον ἄχρι τελευτῆς ἔχε τὸν βίον, ἁμαρτὼν τοῦ μηκέτ' εἶναι δικαίως ἐν ἀξίᾳ.' ⟨11⟩ καταλύεται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς ἱερατικῆς τιμῆς ὁ Ἰθαμάρου οἶκος διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, καθὼς καὶ τῷ Ἀβιαθάρου πάππῳ προεῖπεν ὁ θεὸς Ἠλεί, μετέβη δ' εἰς τὸ Φινεέσου γένος πρὸς Σάδωκον. ⟨12⟩ οἱ δ' ἰδιωτεύσαντες ἐκ τοῦ Φινεέσου γένους, καθ' ὃν καιρὸν εἰς τὴν Ἰθαμάρου οἶκον ἡ ἀρχιερωσύνη μετῆλθεν, Ἠλεὶ πρώτου ταύτην παραλαβόντος, ἦσαν οὗτοι, ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωσήπου υἱὸς Βοκκίας, τούτου δ' Ἰωάθαμος, Ἰωαθάμου δὲ Μαραίωθος, Μαραιώθου δ' Ἀροφαῖος, Ἀροφαίου δ' Ἀχίτωβος, Ἀχιτώβου δὲ Σάδωκος, ὃς πρῶτος ἐπὶ Δαυίδου τοῦ βασιλέως ἀρχιερεὺς ἐγένετο.

⟨13⟩ Ἰώαβος δ' ὁ στρατηγὸς τὴν ἀναίρεσιν ἀκούσας 4
τὴν Ἀδωνία περιδεὴς ἐγένετο· φίλος γὰρ ἦν αὐτῷ μᾶλλον ἢ τῷ βασιλεῖ Σολομῶνι. καὶ κίνδυνον ἐκ τούτου διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὔνοιαν οὐκ ἀλόγως ὑποπτεύων καταφεύγει μὲν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἀσφάλειαν δ' ἐνόμιζεν αὐτῷ ποριεῖν ἐκ τῆς πρὸς τὸν θεὸν εὐσεβείας τοῦ βασιλέως. ⟨14⟩ ὁ δ' ἀπαγγειλάντων αὐτῷ τινῶν τὴν Ἰωάβου γνώμην πέμψας Βαναίαν ἐκέλευσεν ἀναστήσαντα αὐτὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἄγειν ὡς ἀπολογησόμενον. Ἰώαβος δ' οὐκ ἔφη καταλείψειν τὸ ἱερόν, ἀλλ' αὐτοῦ τεθνήξεσθαι μᾶλλον ἢ ἐν ἑτέρῳ

§ 10 = 3 Reg. II 26. § 12 = 1 Paral. VI 5—7. § 13 = 3 Reg. II 28.

χωρίῳ. ⟨15⟩ Βαναίου δὲ τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ τῷ βασιλεῖ δηλώσαντος, προσέταξε Σολομὼν ἐκεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμεῖν καθὼς βούλεται, καὶ ταύτην λαβεῖν τὴν δίκην ὑπὲρ τῶν δύο στρατηγῶν οὓς αὐτὸς ἀνοσίως ἀπέκτεινε, θάψαι δ' αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὅπως τὰ μὲν ἁμαρτήματα μηδέποτε καταλείπῃ τὸ γένος τὸ ἐκείνου, τῆς δ' Ἰωάβου τελευτῆς αὐτός τε καὶ ὁ πατὴρ ἀθῷοι τυγχάνωσι. ⟨16⟩ καὶ Βαναίας μὲν τὰ κελευσθέντα ποιήσας αὐτὸς ἀποδείκνυται στρατηγὸς πάσης τῆς δυνάμεως, Σάδωκον δὲ μόνον ποιεῖ ἀρχιερέα ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν Ἀβιαθάρου τόπον, ὃν μετεστήσατο.

5 *⟨17⟩ Σεμεείσῳ δὲ προσέταξεν οἰκίαν οἰκοδομήσαντι μένειν ἐν Ἱεροσολύμοις αὐτῷ προσεδρεύοντα, καὶ μὴ διαβαίνειν τὸν χειμάρρουν Κεδρῶνος ἔχειν ἐξουσίαν· παρακούσαντι δὲ τούτων θάνατον ἔσεσθαι τὸ πρόστιμον. τῷ δὲ μεγέθει τῆς ἀπειλῆς καὶ ὅρκους αὐτὸν προσηνάγκασε ποιήσασθαι. ⟨18⟩ Σεμεεὶ δὲ χαίρειν οἷς προσέταξεν αὐτῷ Σολομὼν φήσας, καὶ ταῦτα ποιήσειν προσομόσας, καταλιπὼν τὴν πατρίδα τὴν διατριβὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐποιεῖτο. διελθόντων δὲ τριῶν ἐτῶν ἀκούσας δύο δούλους ἀποδράντας αὐτὸν ἐν Γίττῃ τυγχάνοντας, ὥρμησεν ἐπὶ τοὺς οἰκέτας. ⟨19⟩ ἐπανελθόντος δὲ μετ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς αἰσθόμενος, ὡς καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καταφρονήσαντος, καὶ τὸ μεῖζον, τῶν ὅρκων τοῦ θεοῦ μηδεμίαν ποιησαμένου φροντίδα, χαλεπῶς εἶχε, καὶ καλέσας αὐτόν 'οὐ σύ' φησιν 'ὤμοσας μὴ καταλείψειν ἐμέ, μηδ' ἐξελεύσεσθαί ποτ' ἐκ ταύτης τῆς πόλεως εἰς ἄλλην; ⟨20⟩ οὔκουν ἀποδράσει τὴν τῆς ἐπιορκίας δίκην, ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ ὧν εἰς τὸν πατέρα μου παρὰ τὴν φυγὴν ὕβρισας*

§ 15 = 3 Reg. II 30.

τιμωρήσομαί σε πονηρὸν γενόμενον, ἵνα γνῷς ὅτι κερδαίνουσιν οὐδὲν οἱ κακοὶ μὴ παρ' αὐτὰ τἀδικήματα κολασθέντες, ἀλλὰ παντὶ τῷ χρόνῳ, ᾧ νομίζουσιν ἀδεεῖς εἶναι μηδὲν πεπονθότες, αὔξεται καὶ γίνεται μείζων ἡ κόλασις αὐτοῖς ἧς ἂν παραυτίκα πλημμελήσαντες ἔδοσαν.'

καὶ Σεμέεισον μὲν κελευσθεὶς Βαναίας ἀπέκτεινεν·
⟨21⟩ ἤδη δὲ τὴν βασιλείαν βεβαίως ἔχων ὁ Σολομὼν 2
καὶ τῶν ἐχθρῶν κεκολασμένων ἄγεται τὴν Φαραώθου τοῦ τῶν Αἰγυπτίων βασιλέως θυγατέρα, καὶ κατασκευάσας τὰ τείχη τῶν Ἱεροσολύμων πολλῷ μείζω καὶ ὀχυρώτερα τῶν πρόσθεν ὄντων, διεῖπε τὰ πράγματα τὸ λοιπὸν ἐπὶ πολλῆς εἰρήνης, μηδ' ὑπὸ τῆς νεότητος πρός τε δικαιοσύνην καὶ φυλακὴν τῶν νόμων καὶ μνήμην ὧν ὁ πατὴρ τελευτῶν ἐπέστειλε βλαπτόμενος, ἀλλὰ πάνθ' ὅσ' οἱ τοῖς χρόνοις προβεβηκότες καὶ πρὸς τὸ φρονεῖν ἀκμάζοντες μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐπιτελῶν. ⟨22⟩ ἔγνω δ' εἰς Χεβρῶνα παραγενόμενος ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατασκευασθέντος ὑπὸ Μωυσέος θῦσαι τῷ θεῷ, καὶ χίλια τὸν ἀριθμὸν ὡλοκαύτωσεν ἱερεῖα. τοῦτο δὲ ποιήσας μεγάλως ἔδοξε τὸν θεὸν τετιμηκέναι. φανεὶς γὰρ αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκέλευσεν αἱρεῖσθαι τίνας ἀντὶ τῆς εὐσεβείας παράσχῃ αὐτῷ δωρεάς. ⟨23⟩ Σολομὼν δὲ τὰ κάλλιστα καὶ μέγιστα καὶ θεῷ παρασχεῖν ἥδιστα καὶ λαβεῖν ἀνθρώπῳ συμφορώτατα τὸν θεὸν ᾔτησεν· οὐ γὰρ χρυσὸν οὐδ' ἄργυρον οὐδὲ τὸν ἄλλον πλοῦτον, ὡς ἄνθρωπος καὶ νέος, ἠξίωσεν αὐτῷ προσγενέσθαι (ταῦτα γὰρ σχεδὸν νενόμισται παρὰ τοῖς πλείστοις μόνα σπουδῆς ἄξια καὶ θεοῦ δῶρα εἶναι), ἀλλά 'δός μοί'

§ 21 = 3 Reg. III 1; 2 Paral. I 3.

φησι, ‘δέσποτα, νοῦν ὑγιᾶ καὶ φρόνησιν ἀγαθήν, οἷς ἂν τὸν λαὸν τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια λαβὼν κρίνοιμι.’ ⟨24⟩ τούτοις ἥσθη τοῖς αἰτήμασιν ὁ θεός, καὶ τά τ’ ἄλλα πάνθ’, ὧν οὐκ ἐμνήσθη παρὰ τὴν ἐκλογήν, δώσειν ἐπηγγείλατο, πλοῦτον, δόξαν, νίκην πολεμίων, καὶ πρὸ πάντων σύνεσιν καὶ σοφίαν, οἵαν οὐκ ἄλλος τις ἀνθρώπων ἔσχεν οὔτε βασιλέων οὔτ’ ἰδιωτῶν, φυλάξειν τε καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἐπὶ πλεῖστον ὑπισχνεῖτο χρόνον, ἂν δίκαιός τ’ ὢν διαμένῃ καὶ πειθόμενος αὐτῷ καὶ τὸν πατέρα μιμούμενος ἐν οἷς ἦν ἄριστος. ⟨25⟩ ταῦτα τοῦ θεοῦ Σολομὼν ἀκούσας ἀνεπήδησεν εὐθὺς ἐκ τῆς κοίτης, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς μεγάλας ἐπιτελέσας θυσίας κατευώχει τοὺς Ἰουδαίους ἅπαντας.

2 ⟨26⟩ ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κρίσις ἐπ’ αὐτὸν ἤχθη δυσχερής, ἧς τὸ τέλος εὑρεῖν ἦν ἐπίπονον. τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ συνέβαινεν εἶναι τὴν δίκην, ἀναγκαῖον ἡγησάμην δηλῶσαι, ἵνα τοῖς ἐντυγχάνουσι τό τε δύσκολον τῆς κρίσεως γνώριμον ὑπάρξῃ καὶ τοιούτων μεταξὺ πραγμάτων γενόμενοι λάβωσιν, ὥσπερ ἐξ εἰκόνος τῆς τοῦ βασιλέως ἀγχινοίας, τὸ ῥᾳδίως ἀποφαίνεσθαι περὶ τῶν ζητουμένων δυνηθῆναι. ⟨27⟩ δύο γυναῖκες ἑταῖραι τὸν βίον ἧκον ἐπ’ αὐτόν, ὧν ἡ ἀδικεῖσθαι δοκοῦσα πρώτη λέγειν ἤρξατο. ‘οἰκῶ μέν’ εἶπεν, ‘ὦ βασιλεῦ, μετὰ ταύτης ἐν ἑνὶ δωματίῳ, συνέβη δ’ ἀμφοτέραις ἡμῖν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἀποτεκεῖν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἄρρενα παιδία. ⟨28⟩ τρίτης δ’ ἡμέρας διελθούσης, ἐπικοιμηθεῖσα τῷ αὐτῆς παιδίῳ αὕτη τοῦτο μὲν ἀποκτείνει, βαστάσασα δὲ τοὐμὸν ἐκ τῶν γονάτων

§ 24 = 3 Reg. III 10.

πρὸς αὐτὴν μεταφέρει καὶ τὸ νεκρὸν ἐμοῦ κοιμωμένης εἰς τὰς ἀγκάλας μου τίθησιν. ⟨29⟩ πρῷ δὲ θηλὴν ὀρέξαι βουλομένη τῷ παιδίῳ τὸ μὲν ἐμὸν οὐχ ηὗρον, τὸ δὲ ταύτης νεκρὸν ὁρῶ μοι παρακείμενον· ἀκριβῶς γὰρ κατανοήσασα τοῦτ' ἐπέγνων. ὅθεν ἀπαιτῶ τὸν ἐμὸν υἱόν, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνουσα καταπέφευγα, δέσποτα, ἐπὶ τὴν παρὰ σοῦ βοήθειαν. τῷ γὰρ εἶναι μόνας ἡμᾶς καὶ μηδένα τὸν ἐλέγξαι δυνάμενον φοβεῖσθαι καταφρονοῦσα ἰσχυρῶς ἀρνουμένη παραμένει.' ⟨30⟩ ταῦτ' εἰπούσης ὁ βασιλεὺς ἀνέκρινε τὴν ἑτέραν τί τοῖς εἰρημένοις ἀντιλέγειν ἔχοι. τῆς δ' ἀρνουμένης τοῦτο πεποιηκέναι, τὸ δὲ παιδίον τὸ ἑαυτῆς ζῆν λεγούσης, τὸ δὲ τῆς ἀντιδίκου τεθνηκέναι, μηδενὸς ἐπινοοῦντος τὴν κρίσιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐπ' αἰνίγματι περὶ τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ πάντων τῇ διανοίᾳ τετυφλωμένων, μόνος ὁ βασιλεὺς ἐπενόησέ τι τοιοῦτον. ⟨31⟩ κελεύσας κομισθῆναι τὸ νεκρὸν καὶ τὸ ζῶν παιδίον μεταπέμπεταί τινα τῶν σωματοφυλάκων, καὶ σπασάμενον προσέταξε τὴν μάχαιραν ἀμφότερα διχοτομῆσαι τὰ παιδία, ὅπως ἑκάτεραι λάβωσιν ἀν' ἥμισυ τοῦ τε ζῶντος καὶ τοῦ τετελευτηκότος. ⟨32⟩ ἐπὶ τούτῳ πᾶς μὲν ὁ λαὸς λανθάνον ἐχλεύαζεν ὡς μειράκιον τὸν βασιλέα, μεταξὺ δὲ τῆς μὲν ἀπαιτούσης καὶ ἀληθοῦς μητρὸς ἀνακραγούσης τοῦτο μὴ ποιεῖν, ἀλλὰ παραδιδόναι τῇ ἑτέρᾳ τὸ παιδίον ὡς ἐκείνης (ἀρκεῖσθαι γὰρ τῷ ζῆν αὐτὸ καὶ βλέπειν μόνον, κἂν ἀλλότριον δοκῇ), τῆς δ' ἑτέρας ἑτοίμως ἐχούσης διαιρούμενον ἰδεῖν τὸ παιδίον καὶ προσέτι βασανισθῆναι καὶ αὐτὴν ἀξιούσης, ⟨33⟩ ὁ βασιλεὺς ἐπιγνοὺς τὰς ἑκατέρων φωνὰς ἀπὸ τῆς ἀληθείας γεγενημένας, τῇ μὲν ἀνακραγούσῃ τὸ παιδίον προσέκρινε

§ 29 = 3 Reg. III 21.

(μητέρα γὰρ αὐτὴν ἀληθῶς εἶναι), τῆς δ' ἄλλης κατέγνω πονηρίαν, τό τ' ἴδιον ἀποκτεινάσης καὶ τὸ τῆς φίλης σπουδαζούσης ἀπολλύμενον θεάσασθαι. ⟨34⟩ τοῦτο μέγα δεῖγμα καὶ τεκμήριον τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως καὶ σοφίας ἐνόμιζε τὸ πλῆθος, κἀξ ἐκείνης τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ὡς θείαν ἔχοντι διάνοιαν αὐτῷ προσεῖχον.

3 ⟨35⟩ στρατηγοὶ δ' αὐτῷ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν τῆς χώρας ἁπάσης οἵδε. τῆς μὲν Ἐφραΐμου κληρουχίας Οὔρης, ἐπὶ δὲ τῆς Βηθλεέμης τοπαρχίας ἦν Διόκληρος· τὴν δὲ τῶν Δώρων καὶ τὴν παραλίαν Ἀβινάδαβος εἶχεν ὑφ' αὑτῷ, γεγαμηκὼς τὴν Σολομῶνος θυγατέρα. ⟨36⟩ τὸ δὲ μέγα πεδίον ἦν ὑπὸ Βαναίᾳ τῷ Ἀχίλου παιδί, προσεπῆρχε δὲ καὶ τῆς ἄχρι Ἰορδάνου πάσης. τὴν δὲ Γαλααδῖτιν καὶ Γαυλανῖτιν ἕως τοῦ Λιβάνου ὄρους καὶ πόλεις ἑξήκοντα μεγάλας καὶ ὀχυρωτάτας ἔχων ὑφ' αὑτὸν Γαβάρης διεῖπεν. Ἀχινάδαβος δὲ τῆς Γαλιλαίας ὅλης ἄχρι Σιδῶνος ἐπετρόπευε, συνοικῶν καὶ αὐτὸς θυγατρὶ Σολομῶνος Βασίμᾳ τοὔνομα. ⟨37⟩ τὴν δὲ περὶ Ἀρκὴν παραλίαν εἶχε Βανακάτης, Ἰωσαφάτης δὲ τὸ Ἰταβύριον ὄρος καὶ Κάρμηλον καὶ τὴν κάτω Γαλιλαίαν [ἄχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου χώραν]. ἐπὶ δὲ τούτων (εἷς) πᾶσαν ἐπετέτραπτο. Σεμεεὶ δὲ τὴν τῆς Βενιαμίτιδος κληρουχίαν ἐγκεχείριστο, Γαβάρης δ' εἶχε τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώραν· ἐπὶ δὲ τούτων εἷς πάλιν ἄρχων ἀπεδέδεικτο. ⟨38⟩ θαυμαστὴν δ' ἐπίδοσιν ἔλαβεν ὅ τε τῶν Ἑβραίων λαὸς καὶ ἡ Ἰούδα φυλή, πρὸς γεωργίαν τραπέντων καὶ τὴν τῆς γῆς ἐπιμέλειαν· εἰρήνης γὰρ ἀπολαύοντες καὶ πολέμοις καὶ ταραχαῖς μὴ περισπώμενοι, καὶ προσέτι τῆς ποθεινο-

§ 34 = 3 Reg. III 28.

τάτης ἐλευθερίας ἀκρατῶς ἐμφορούμενοι, πρὸς τῷ συν-
αύξειν ἕκαστος τὰ οἰκεῖα καὶ ποιεῖν ἄξια πλείονος
ὑπῆρχεν.

⟨39⟩ ἦσαν δὲ καὶ ἕτεροι τῷ βασιλεῖ ἡγεμόνες, οἳ 4
τῆς τε Σύρων γῆς καὶ τῶν ἀλλοφύλων, ἥτις ἦν ἀπ'
Εὐφράτου ποταμοῦ διήκουσα μέχρι τῆς Αἰγυπτίων,
ἐπῆρχον, ἐκλέγοντες αὐτῷ φόρους παρὰ τῶν ἐθνῶν.
⟨40⟩ συνετέλουν δὲ καὶ τῇ τραπέζῃ καθ' ἡμέραν καὶ
τῷ δείπνῳ τοῦ βασιλέως σεμιδάλεως μὲν κόρους τριά-
κοντα, ἀλεύρου δ' ἑξήκοντα, σιτιστοὺς δὲ βοῦς δέκα
καὶ νομάδας βοῦς εἴκοσι, σιτιστοὺς δ' ἄρνας ἑκατόν.
ταῦτα πάντα πάρεξ τῶν ἀπ' ἄγρας, ἐλάφων λέγω καὶ
βουβάλων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ ἰχθύων, ἐκομίζετο καθ'
ἡμέραν τῷ βασιλεῖ παρὰ τῶν ἀλλοφύλων. ⟨41⟩ τοσοῦ-
τον δὲ πλῆθος ἦν ἁρμάτων Σολομῶνι, ὡς τέτταρας
εἶναι μυριάδας φατνῶν τῶν ὑποζευγνυμένων ἵππων.
χωρὶς δὲ τούτων ἦσαν ἱππεῖς δισχίλιοι καὶ μύριοι, ὧν
οἱ μὲν ἡμίσεις τῷ βασιλεῖ προσήδρευον ἐν Ἱεροσολύμοις,
οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰς βασιλικὰς διεσπαρμένοι κώμας ἐν
αὐταῖς κατέμενον. ὁ δ' αὐτὸς ἡγεμὼν ὁ τὴν τοῦ βασι-
λέως δαπάνην πεπιστευμένος καὶ τοῖς ἵπποις ἐχορήγει
τἀπιτήδεια, συγκομίζων εἰς ὃν ὁ βασιλεὺς διέτριβε τόπον.

⟨42⟩ τοσαύτη δ' ἦν ἣν ὁ θεὸς Σολομῶνι παρέσχε 5
φρόνησιν καὶ σοφίαν, ὡς τούς τ' ἀρχαίους ὑπερβάλλειν
ἀνθρώπους καὶ μηδὲ τοὺς Αἰγυπτίους, οἳ πάντων συν-
έσει διενεγκεῖν λέγονται, συγκρινομένους λείπεσθαι παρ'
ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ πλεῖστον ἀφεστηκότας τῆς τοῦ βασι-
λέως φρονήσεως ἐλέγχεσθαι. ⟨43⟩ ὑπερῆρε δὲ καὶ
διήνεγκε σοφίᾳ καὶ τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν δόξαν
ἐχόντων παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐπὶ δεινότητι· ὧν οὐ

§ 39 = 3 Reg. IV 21.

παρελεύσομαι τὰ ὀνόματα. ἦσαν δ' Ἐθάνος καὶ Αἱμάνος καὶ Χαλκέος καὶ Δάρδανος, υἱοὶ Ἡμάωνος. ⟨44⟩ συνετάξατο δὲ καὶ βιβλία [περὶ] ᾠδῶν καὶ μελῶν πέντε πρὸς τοῖς χιλίοις, καὶ παραβολῶν καὶ εἰκόνων βίβλους τρισχιλίας· καθ' ἕκαστον γὰρ εἶδος δένδρου παραβολὴν εἶπεν, ἀφ' ὑσσώπου ἕως κέδρου. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ κτηνῶν καὶ τῶν τ' ἐπιγείων ἁπάντων ζῴων καὶ τῶν νηκτῶν καὶ τῶν ἀερίων· οὐδεμίαν γὰρ τούτων φύσιν ἠγνόησεν οὐδὲ παρῆλθεν ἀνεξέταστον, ἀλλ' ἐν πάσαις ἐφιλοσόφησε καὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἐν αὐταῖς ἰδιωμάτων ἄκραν ἐπεδείξατο. ⟨45⟩ παρέσχε δ' αὐτῷ μαθεῖν ὁ θεὸς καὶ τὴν κατὰ τῶν δαιμόνων τέχνην εἰς ὠφέλειαν καὶ θεραπείαν τοῖς ἀνθρώποις. ἐπῳδάς τε συνταξάμενος αἷς παρηγορεῖται τὰ νοσήματα, τρόπους ἐξορκώσεων κατέλιπεν, οἷς ἐνδούμενα τὰ δαιμόνια ὡς μηκέτ' ἐπανελθεῖν ἐκδιώκουσι. ⟨46⟩ καὶ αὕτη μέχρι νῦν παρ' ἡμῖν ἡ θεραπεία πλεῖστον ἰσχύει· ἱστόρησα γάρ τινα Ἐλεάζαρον τῶν ὁμοφύλων, Οὐεσπασιανοῦ παρόντος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ χιλιάρχων καὶ ἄλλου στρατιωτικοῦ πλήθους, τοὺς ὑπὸ τῶν δαιμονίων λαμβανομένους ἀπολύοντα τούτων. ὁ δὲ τῆς θεραπείας τρόπος τοιοῦτος ἦν. ⟨47⟩ προσφέρων ταῖς ῥισὶ τοῦ δαιμονιζομένου τὸν δακτύλιον, ἔχοντα ὑπὸ τῇ σφραγῖδι ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομών, ἔπειτ' ἐξεῖλκεν ὀσφρομένῳ διὰ τῶν μυκτήρων τὸ δαιμόνιον, καὶ πεσόντος εὐθὺς τἀνθρώπου μηκέτ' εἰς αὐτὸν ἐπανήξειν ὥρκου, Σολομῶνός τε μεμνημένος καὶ τὰς ἐπῳδάς, ἃς συνέθηκεν ἐκεῖνος, ἐπιλέγων. ⟨48⟩ βουλόμενος δὲ πεῖσαι καὶ παραστῆσαι τοῖς παρατυγχάνουσιν ὁ Ἐλεάζαρος ὅτι ταύτην ἔχει τὴν ἰσχύν, ἐτίθει μικρὸν ἔμπροσθεν ἤτοι ποτή-

§ 44 = 3 Reg. IV 32; cf. Sap. Salom. VII 17—21.

ριον πλῆρες ὕδατος ἢ ποδόνιπτρον, καὶ τῷ δαιμονίῳ προσέταττεν ἐξιόντι τἀνθρώπου ταῦτ' ἀνατρέψαι καὶ παρασχεῖν ἐπιγνῶναι τοῖς ὁρῶσιν ὅτι καταλέλοιπε τὸν ἄνθρωπον. ⟨49⟩ γινομένου δὲ τούτου σαφὴς ἡ Σολομῶνος καθίστατο σύνεσις καὶ σοφία, δι' ἥν, ἵνα γνῶσιν ἅπαντες τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ τῆς φύσεως καὶ τὸ θεοφιλὲς καὶ λάθῃ μηδένα τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον ἡ τοῦ βασιλέως περὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς ὑπερβολή, περὶ τούτων εἰπεῖν προήχθημεν.

⟨50⟩ ὁ δὲ τῶν Τυρίων βασιλεὺς Εἴραμος ἀκούσας 6
ὅτι Σολομὼν τὴν τοῦ πατρὸς διεδέξατο βασιλείαν ὑπερήσθη (φίλος γὰρ ἐτύγχανε τῷ Δαυίδῃ), καὶ πέμψας πρὸς αὐτὸν ἠσπάζετό τε καὶ συνέχαιρεν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς. ἀποστέλλει δὲ πρὸς αὐτὸν Σολομὼν γράμματα δηλοῦντα τάδε. ⟨51⟩ 'βασιλεὺς Σολομὼν Εἰράμῳ βασιλεῖ. ἴσθι μου τὸν πατέρα βουληθέντα κατασκευάσαι τῷ θεῷ ναὸν ὑπὸ τῶν πολέμων καὶ τῶν συνεχῶν στρατειῶν κεκωλυμένον· οὐ γὰρ ἐπαύσατο πρότερον τοὺς ἐχθροὺς καταστρεφόμενος πρὶν ἢ πάντας αὐτοὺς φόρων ὑποτελεῖς ἐποίησεν. ⟨52⟩ ἐγὼ δὲ χάριν οἶδα τῷ θεῷ τῆς παρούσης εἰρήνης, καὶ διὰ ταύτην εὐσχολῶν οἰκοδομῆσαι τῷ θεῷ βούλομαι τὸν οἶκον· καὶ γὰρ ἐπ' ἐμοῦ τοῦτον ἔσεσθαι τῷ πατρί μου προεῖπεν ὁ θεός. διὸ παρακαλῶ σε συμπέμψαι τινὰς τοῖς ἐμοῖς εἰς Λίβανον τὸ ὄρος κόψοντας ξύλα· πρὸς γὰρ τομὴν ὕλης ἐπιστημονέστερον ἔχουσι τῶν ἡμετέρων οἱ Σιδώνιοι. μισθὸν δ' ὃν ἂν ὁρίσῃς ἐγὼ τοῖς ὑλουργοῖς παρέξω.'

⟨53⟩ ἀναγνοὺς δὲ τὴν ἐπιστολὴν Εἴραμος καὶ τοῖς 7
ἐπεσταλμένοις ἡσθεὶς ἀντιγράφει τῷ Σολομῶνι. 'βασι-

§ 50 = 3 Reg. V 1.

λεὺς Εἴραμος βασιλεῖ Σολομῶνι. τὸν μὲν θεὸν εὐλογεῖν ἄξιον ὅτι σοι τὴν πατρῴαν παρέδωκεν ἡγεμονίαν, ἀνδρὶ σοφῷ καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχοντι· ἐγὼ δὲ τούτοις ἡδόμενος ἅπανθ' ὑπουργήσω τὰ ἐπεσταλμένα. ⟨54⟩ τεμὼν γὰρ ξύλα πολλὰ καὶ μεγάλα κέδρου τε καὶ κυπαρίττου διὰ τῶν ἐμῶν ἐπὶ θάλατταν καταπέμψω, καὶ κελεύσω τοὺς ἐμοὺς σχεδίαν πηξαμένους εἰς ὃν ἂν βουληθῇς τόπον τῆς σαυτοῦ χώρας πλεύσαντας ἀποθέσθαι· ἔπειθ' οἱ σοὶ διακομίσουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὅπως δὲ καὶ σὺ παράσχῃς ἡμῖν ἀντὶ τούτων σῖτον, οὗ διὰ τὸ νῆσον οἰκεῖν δεόμεθα, φρόντισον.'

8 ⟨55⟩ διαμένει δ' ἄχρι τῆς σήμερον τὰ τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀντίγραφα οὐκ ἐν τοῖς ἡμετέροις μόνον σωζόμενα βιβλίοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ Τυρίοις· ὥστ' εἴ τις θελήσειε τἀκριβὲς μαθεῖν, δεηθεὶς τῶν ἐπὶ τοῦ Τυρίων γραμματοφυλακείου δημοσίων εὕροι ἂν συμφωνοῦντα τοῖς εἰρημένοις ὑφ' ἡμῶν τὰ παρ' ἐκείνοις. ⟨56⟩ ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον βουλόμενος γνῶναι τοὺς ἐντευξομένους ὅτι μηδὲν μᾶλλον ἔξω τῆς ἀληθείας λέγομεν, μηδὲ πιθανοῖς τισι καὶ πρὸς ἀπάτην καὶ τέρψιν ἐπαγωγοῖς τὴν ἱστορίαν διαλαμβάνοντες τὴν μὲν ἐξέτασιν φεύγειν πειρώμεθα, πιστεύεσθαι δ' εὐθὺς ἀξιοῦμεν, ὡς οὐδὲ συγκεχωρημένον ἡμῖν κατεξανισταμένοις τοῦ πρέποντος τῇ πραγματείᾳ ἀθῴοις ὑπάρχειν, ἀλλὰ μηδεμιᾶς ἀποδοχῆς τυγχάνειν παρακαλοῦντες, ἂν μὴ μετ' ἀποδείξεως καὶ τεκμηρίων ἰσχυρῶν ἐμφανίζειν δυνώμεθα τὴν ἀλήθειαν.

9 ⟨57⟩ ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομὼν ὡς ἐκομίσθη τὰ παρὰ τοῦ Τυρίων βασιλέως γράμματα, τήν τε προθυμίαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὔνοιαν ἐπῄνεσε, καὶ οἷς ἠξίωσε τούτοις

§ 54 = 3 Reg. V 9.

αὐτὸν ἠμείψατο, σίτου μὲν αὐτῷ κατ' ἔτος πέμψας δισμυρίους κόρους καὶ τοσούτους ἐλαίου βάτους· ὁ δὲ βάτος δύναται ξέστας ἑβδομήκοντα δύο. τὸ δ' αὐτὸ μέτρον καὶ οἴνου παρεῖχεν. ⟨58⟩ ἡ μὲν οὖν Εἰράμου φιλία καὶ Σολομῶνος ἀπὸ τούτων ἔτι μᾶλλον ηὔξησε, καὶ διαμενεῖν ὤμοσαν εἰς ἅπαν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέταξε παντὶ τῷ λαῷ φόρον ἐργάτας τρισμυρίους, οἷς ἄπονον τὴν ἐργασίαν κατέστησε, μερίσας αὐτὴν συνετῶς. μυρίους γὰρ ἐποίησε κόπτοντας ἐπὶ μῆνα ἕνα ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει, δύο δὲ μῆνας ἀναπαύεσθαι παραγινομένους ἐπὶ τὰ οἰκεῖα, μέχρι ἂν πάλιν οἱ δισμύριοι τὴν ἐργασίαν ἀναπληρώσωσι κατὰ τὸν ὡρισμένον χρόνον. ⟨59⟩ ἔπειθ' οὕτω συνέβαινε τοῖς πρώτοις μυρίοις διὰ τετάρτου μηνὸς ἀπαντᾶν ἐπὶ τοὖργον. ἐγεγόνει δ' ἐπίτροπος τοῦ φόρου τούτου Ἀδώραμος. ἦσαν δ' ἐκ τῶν παροίκων, οὓς Δαυίδης κατελελοίπει, τῶν μὲν παρακομιζόντων τὴν λιθείαν καὶ τὴν ἄλλην ὕλην ἑπτὰ μυριάδες, τῶν δὲ λατομούντων ὀκτακισμύριοι· τούτων δ' ἐπιστάται τρισχίλιοι καὶ τριακόσιοι. ⟨60⟩ προστετάχει δὲ λίθους μὲν αὐτοὺς τέμνειν μεγάλους εἰς τοὺς τοῦ ναοῦ θεμελίους, ἁρμόσαντας δὲ πρῶτον καὶ συνδήσαντας ἐν τῷ ὄρει κατακομίζειν οὕτως εἰς τὴν πόλιν. ἐγένετο δὲ ταῦτ' οὐ παρὰ τῶν οἰκοδόμων τῶν ἐγχωρίων μόνων, ἀλλὰ καὶ ὧν ὁ Εἴραμος ἔπεμψε τεχνιτῶν.

⟨61⟩ τῆς δ' οἰκοδομίας τοῦ ναοῦ Σολομὼν ἤρξατο 3
τέταρτον ἔτος ἤδη τῆς βασιλείας ἔχων μηνὶ δευτέρῳ, ὃν Μακεδόνες μὲν Ἀρτεμίσιον καλοῦσιν Ἑβραῖοι δὲ Ἰάρ, μετ' ἔτη πεντακόσια καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο τῆς ἀπ' Αἰγύπτου τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξόδου, μετὰ δὲ χίλια καὶ εἴκοσιν ἔτη τῆς Ἀβράμου εἰς τὴν Χαναναίαν ἐκ τῆς

§ 58 = 3 Reg. V 12. § 61 = 3 Reg. VI 1; 2 Paral. III 2.

Μεσοποταμίας ἀφίξεως, ἀπὸ δὲ τῆς ἐπομβρίας μετὰ χίλια καὶ τετρακόσια καὶ τετταράκοντα. <62> *ἀπὸ δὲ τοῦ πρώτου γεννηθέντος Ἀδάμου ἕως τὸν ναὸν ᾠκοδόμησεν ὁ Σολομών, διεληλύθει τὰ πάντ' ἔτη τρισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ δύο. καθ' ὃν δ' ὁ ναὸς ἤρξατο οἰκοδομεῖσθαι χρόνον, κατ' ἐκεῖνον ἔτος ἤδη τῆς ἐν Τύρῳ βασιλείας ἑνδέκατον ἐνειστήκει Εἰράμῳ. ἀπὸ δὲ τῆς οἰκίσεως Τύρου εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ ναοῦ διεγεγόνει χρόνος ἐτῶν τετταράκοντα καὶ διακοσίων.*

2 <63> *βάλλεται μὲν οὖν τῷ ναῷ θεμελίους ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μήκιστον τῆς γῆς βάθος, ὕλης λίθων ἰσχυρᾶς καὶ πρὸς χρόνον ἀντέχειν δυναμένης, οἳ τῇ τε γῇ συμφύντες ἔμελλον καὶ ἔδαφος καὶ ἔρεισμα τῆς ἐποικοδομησομένης κατασκευῆς ἔσεσθαι, καὶ διὰ τὴν κάτωθεν ἰσχὺν οἴσειν ἀπόνως τό μέγεθός τε τῶν ἐπικεισομένων καὶ κάλλους πολυτέλειαν, ᾗ βάρος ἔμελλεν οὐχ ἧττον εἶναι τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς ὕψος καὶ πρὸς ὄγκον κόσμου τε χάριν καὶ μεγαλουργίας ἐπενοεῖτο.* <64> *ἀνήγαγε δ' αὐτὸν ἄχρι τῆς ὀροφῆς ἐκ λευκοῦ λίθου πεποιημένον. τὸ μὲν οὖν ὕψος ἦν ἑξήκοντα πήχεων, τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ μῆκος, εὖρος δ' εἴκοσι. κατὰ τούτου δ' ἄλλος ἦν ἐγηγερμένος, ἴσος τοῖς μέτροις, ὥστε εἶναι τὸ πᾶν ὕψος τῷ ναῷ πήχεων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. τέτραπτο δὲ πρὸς τὴν ἀνατολήν.* <65> *τὸ δὲ πρόναον αὐτοῦ προύστησεν ἐπὶ πήχεις μὲν εἴκοσι τὸ μῆκος, πρὸς τὸ εὖρος τοῦ οἴκου τεταμένον, ἔχον δὲ πλάτος πήχεις δέκα, ὕψος δ' ἀνεγηγερμένον πήχεων ἑκατὸν εἴκοσι. περιῳκοδόμησε δὲ τὸν ναὸν ἐν κύκλῳ τριάκοντα βραχέσιν οἴκοις, οἳ συνοχή τε τοῦ παντὸς ἔμελλον ἔσεσθαι διὰ πυκνότητα καὶ πλῆθος ἔξωθεν περικείμενοι, καὶ*

§ 63 = 3 Reg. VI 2; 2 Paral. III 3.

δὴ καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῖς δι' ἀλλήλων κατεσκεύασεν. ⟨66⟩ ἕκαστος δὲ τῶν οἴκων τούτων εὖρος μὲν εἶχεν πέντε πήχεις, μῆκος δὲ τοὺς αὐτούς, ὕψος δὲ εἴκοσιν. ἐπῳκοδόμηντο δὲ τούτοις ἄνωθεν ἕτεροι οἶκοι καὶ πάλιν ἄλλοι κατ' αὐτῶν, ἴσοι καὶ τοῖς μέτροις καὶ τῷ ἀριθμῷ, ὡς τὸ πᾶν ὕψος αὐτοὺς λαβεῖν τῷ κάτωθεν οἴκῳ παραπλήσιον· ὁ γὰρ ὑπερῷος οὐκ ἦν περιῳκοδομημένος. ⟨67⟩ ὄροφος δ' αὐτοῖς ἐπεβέβλητο κέδρου. καὶ τοῖς μὲν οἴκοις οὗτος ἴδιος ἦν ἑκάστῳ, πρὸς τοὺς πλησίον οὐ συνάπτων, τοῖς δ' ἄλλοις ὑπῆρχεν ἡ στέγη κοινὴ δι' ἀλλήλων δεδομημένη μηκίσταις δοκοῖς καὶ διηκούσαις ἁπάντων, ὡς τοὺς μέσους τοίχους ὑπὸ τῶν αὐτῶν συγκρατουμένους ξύλων ἐρρωμενεστέρους διὰ τοῦτο γίνεσθαι. ⟨68⟩ τὴν δ' ὑπὸ τὰς δοκοὺς στέγην τῆς αὐτῆς ὕλης ἐβάλετο πᾶσαν ἐξεσμένην εἰς φατνώματα καὶ προσκόλλησιν χρυσοῦ. τοὺς δὲ τοίχους κεδρίναις διαλαβὼν σανίσι χρυσὸν αὐταῖς ἐνετόρευσεν, ὥστε στίλβειν ἅπαντα τὸν ναὸν καὶ περιλάμπεσθαι τὰς ὄψεις τῶν εἰσιόντων ὑπὸ τῆς αὐγῆς τοῦ χρυσοῦ πανταχόθεν φαινομένης. ⟨69⟩ ἡ δ' ὅλη τοῦ ναοῦ οἰκοδομία κατὰ πολλὴν τέχνην ἐκ λίθων ἀκροτόμων ἐγένετο, συντεθέντων ἁρμοδίως πάνυ καὶ λείως, ὡς μήτε σφύρας μήτ' ἄλλου τινὸς ἐργαλείου τεκτονικοῦ τοῖς κατανοοῦσιν ἐργασίαν δηλοῦσθαι, ἀλλὰ δίχα τῆς τούτων χρήσεως πᾶσαν ἡρμόσθαι τὴν ὕλην προσφυῶς, ὡς ἑκούσιον τὴν ἁρμονίαν αὐτῆς δοκεῖν μᾶλλον ἢ τῆς τῶν ἐργαλείων ἀνάγκης. ⟨70⟩ ἐφιλοτέχνησε δ' ὁ βασιλεὺς ἄνοδον εἰς τὸν ὑπερῷον οἶκον διὰ τοῦ εὔρους τοῦ τοίχου· οὐ γὰρ εἶχε θύραν μεγάλην κατὰ τῆς ἀνατολῆς ὡς εἶχεν ὁ κάτωθεν οἶκος, ἀλλ' ἐκ τῶν πλευρῶν ἦσαν

§ 66 = 3 Reg. VI 10.

αἱ εἴσοδοι διὰ μικρῶν πάνυ θυρῶν. διέλαβε δὲ τὸν ναὸν καὶ ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν ξύλοις κεδρίνοις, ἁλύσεσι παχείαις συνδεδεμένοις, ὥστε ἀντ' ὀχυρωμάτων καὶ ῥώμης τοῦτ' αὐτοῖς εἶναι.

3 ⟨71⟩ διελὼν δὲ τὸν ναὸν εἰς δύο, τὸν μὲν ἔνδοθεν οἶκον εἴκοσι πήχεων ἐποίησεν ἄδυτον εἶναι, τὸν δὲ τετταράκοντα πήχεων ἅγιον ναὸν ἀπέδειξεν. ἐκτεμὼν δὲ τὸν μέσον τοῖχον θύρας ἐπέστησε κεδρίνας, χρυσὸν αὐταῖς πολὺν ἐνεργασάμενος καὶ τορείαν ποικίλην. ⟨72⟩ κατεπέτασε δὲ ταύτας ὕφεσιν εὐανθεστάτοις ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κόκκου πεποιημένοις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βύσσου λαμπροτάτης καὶ μαλακωτάτης. ἀνέθηκε δ' εἰς τὸ ἄδυτον εἴκοσι πήχεων τὸ εὖρος, τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ μῆκος, δύο χερουβεῖς ὁλοχρύσους, πήχεων ἑκατέραν τὸ ὕψος πέντε. δύο δ' ἦσαν ἑκατέρᾳ πτέρυγες ἐπὶ πέντε πήχεις ἐκτεταμέναι· ⟨73⟩ διὸ καὶ οὐ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων αὐτὰς ἀπέστησεν, ἵνα τῶν πτερύγων τῇ μὲν ἅπτωνται τοῦ κατὰ νότον κειμένου τοίχου τοῦ ἀδύτου, τῇ δὲ κατὰ βορρᾶν, αἱ δ' ἄλλαι πτέρυγες αὐταῖς συνάπτουσαι τεθείσῃ μεταξὺ αὐτῶν τῇ κιβωτῷ σκέπη τυγχάνωσι. τὰς δὲ χερουβεῖς οὐδεὶς ὁποῖαί τινες ἦσαν εἰπεῖν οὐδ' εἰκάσαι δύναται. ⟨74⟩ κατέστρωσε δὲ καὶ τοῦ ναοῦ τοὔδαφος ἐλάσμασι χρυσοῦ, ἐπέθηκε δὲ καὶ τῷ πυλῶνι τοῦ ναοῦ θύρας πρὸς τὸ ὕψος τοῦ τοίχου συμμεμετρημένας, εὖρος ἐχούσας πήχεων εἴκοσι, καὶ ταύτας κατεκόλλησε χρυσῷ. ⟨75⟩ συνελόντι δ' εἰπεῖν, οὐδὲν εἴασε τοῦ ναοῦ μέρος οὔτ' ἔξωθεν οὔτ' ἔνδοθεν ὃ μὴ χρυσὸς ἦν. κατεπέτασε δὲ καὶ ταύτας τὰς θύρας ὁμοίως ταῖς ἐνδοτέρω καταπετάσμασιν. ἡ δὲ τοῦ προνάου πύλη τούτων οὐδὲν εἶχε.

§ 71 = 3 Reg. VI 16.

⟨76⟩ μεταπέμπεται δ' ἐκ Τύρου Σολομὼν παρ' Εἰ- 4
ράμου τεχνίτην, Χείραμον ὄνομα, μητρὸς μὲν ὄντα Νεφθαλίτιδος τὸ γένος (ἐκ γὰρ ταύτης ὑπῆρχε τῆς φυλῆς) πατρὸς δ' Οὐρίου, γένος Ἰσραηλίτου. οὗτος ἅπαντος μὲν ἐπιστημόνως εἶχεν ἔργου, μάλιστα δὲ τεχνίτης ἦν χρυσὸν ἐργάζεσθαι καὶ ἄργυρον καὶ χαλκόν· ὑφ' οὗ δὴ καὶ πάντα κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως βούλησιν τὰ περὶ τὸν ναὸν ἐξεμηχανήθη. ⟨77⟩ κατεσκεύασε δ' ὁ Χείραμος οὗτος καὶ στύλους δύο χαλκοῦς ἔσωθεν τὸ πάχος τεττάρων δακτύλων. ἦν δὲ τὸ μὲν ὕψος τοῖς κίοσιν ὀκτωκαίδεκα πήχεων, ἡ δὲ περίμετρος δώδεκα δακτύλων. χωνευτὸν δ' ἐφ' ἑκατέρᾳ κεφαλῇ κρίνον ἐφειστήκει, τὸ ὕψος ἐπὶ πέντε πήχεις ἐγηγερμένον· ᾧ περιέκειτο δίκτυον ἐλάτῃ χαλκῇ περιπεπλεγμένον, καλύπτον τὰ κρίνα. ⟨78⟩ τούτου δ' ἀπήρτηντο κατὰ διστοιχίαν καὶ ῥόαι διακόσιαι. τούτων τῶν κιόνων τὸν μὲν ἕτερον κατὰ τὴν δεξιὰν ἔστησε τοῦ προπυλαίου παραστάδα, καλέσας αὐτὸν Ἰαχίν, τὸν δ' ἕτερον κατὰ τὴν ἀριστεράν, ὀνομάσας αὐτὸν Βοάζ.

⟨79⟩ ἐχώνευσε δὲ καὶ θάλατταν χαλκῆν εἰς ἡμι- 5
σφαίριον ἐσχηματισμένην. ἐκλήθη δὲ τὸ χαλκούργημα θάλαττα διὰ τὸ μέγεθος· ἦν γὰρ ὁ λουτὴρ τὴν διάμετρον πήχεων δέκα καὶ ἐπὶ παλαιστιαῖον πάχος κεχωνευμένος. ὑπερήρειστο δὲ καὶ κατὰ τὸ μεσαίτατον τοῦ κύτους σπείρᾳ περιαγομένῃ εἰς ἕλικας δέκα· ⟨80⟩ ἦν δὲ τὴν διάμετρον πήχεως. περιειστήκεσαν δὲ περὶ αὐτὴν μόσχοι δώδεκα πρὸς τὰ κλίματα τῶν τεττάρων ἀνέμων ἀποβλέποντες, καθ' ἕκαστον αὐτῶν τρεῖς, ἔσω τὰ ὀπίσθια νενευκότες, ὥστ' αὐτοῖς ἐπικαθέζεσθαι τὸ ἡμισφαίριον, κατὰ περιαγωγὴν ἐν-

§ 76 = 3 Reg. VII 14.

δον ἀπονεῦον. ἐδέχετο δ' ἡ θάλαττα βάτους τρισχιλίους.

6 ⟨81⟩ ἐποίησε δὲ καὶ λουτήρων δέκα βάσεις χαλκᾶς τετραγώνους. τούτων ἑκάστη μῆκος γεγόνει πήχεων πέντε, πλάτος τεττάρων, ὕψος ἕξ. συνεκέκλειστο δὲ τοὔργον κατὰ μέρος τετορευμένον οὕτως. τέτταρες ἦσαν κιονίσκοι κατὰ γωνίαν ἑστῶτες τετράγωνοι, τὰ πλευρὰ τῆς βάσεως ἐξ ἑκατέρου μέρους ἐν αὐτοῖς ἔχοντες ἐνηρμοσμένα. ⟨82⟩ ἦν δὲ ταῦτα τριχῇ διῃρημένα, ἑκάστην δὲ χώραν ὅρος ἐπεῖχεν εἰς ὑπόβασιν κατεσκευασμένος· ἐφ' οἷς ἐτετόρευτο πῇ μὲν λέων πῇ δὲ ταῦρος καὶ ἀετός. ἐπὶ δὲ τῶν κιονίσκων ὁμοίως ἐξείργαστο τοῖς κατὰ τὰ πλευρὰ τετορευμένοις. ⟨83⟩ τὸ δὲ πᾶν ἔργον ἐπὶ τεττάρων αἰωρούμενον τροχῶν εἱστήκει. χωνευτοὶ δ' ἦσαν οὗτοι, πλήμνας καὶ ἄντυγας πήχεως καὶ ἡμίσους ἔχοντες τὴν διάμετρον. ἐθαύμασεν ἄν τις τὰς ἀψῖδας τῶν τροχῶν θεασάμενος, ὅπως συντετορευμέναι καὶ τοῖς πλευροῖς τῶν βάσεων προσηνωμέναι ἁρμοδίως ταῖς ἄντυξιν ἐνέκειντο· ἦσαν δ' ὅμως οὕτως ἔχουσαι. ⟨84⟩ τὰς δὲ γωνίας ἄνωθεν συνέκλειον ὦμοι χειρῶν ἀνατεταμένων, οἷς ἐπεκάθητο σπεῖρα κατὰ κοῖλον ἐπικειμένη τὸν λουτῆρα, ταῖς χερσὶν ἐπαναπαυόμενον ἀετοῦ καὶ λέοντος αὐτοῖς ἐφηρμοσμένων, ὡς σύμφυτα ταῦτ' εἶναι δοκεῖν τοῖς ὁρῶσι. μεταξὺ δὲ τούτων φοίνικες ἦσαν τετορευμένοι. τοιαύτη μὲν ἡ κατασκευὴ τῶν δέκα βάσεων ὑπῆρχε, ⟨85⟩ προσεξείργαστο δὲ καὶ χυτρογαύλους δέκα, λουτῆρας στρογγύλους χαλκοῦς, ὧν ἕκαστος ἐχώρει τετταράκοντα χόας· τὸ γὰρ ὕψος εἶχε τεττάρων πήχεων, καὶ τοσούτοις ἀπ' ἀλλήλων αὐτοῖς διειστήκει τὰ χείλη. τίθησι δὲ τοὺς λουτῆρας τούτους ἐπὶ τῶν

§ 81 = 3 Reg. VII 27.

δέκα βάσεων τῶν κληθεισῶν μεχωνώθ. ⟨86⟩ πέντε δὲ λουτῆρας ἵστησιν ἐξ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ ναοῦ (ἐτέτραπτο δὲ τοῦτο κατὰ βορρᾶν ἄνεμον) καὶ τοσούτους ἐκ τοῦ δεξιοῦ πρὸς νότον ἀφορῶντας εἰς τὴν ἀνατολήν. κατὰ δ' αὐτὸ καὶ τὴν θάλατταν ἔθηκε. ⟨87⟩ πληρώσας δ' ὕδατος, τὴν μὲν θάλατταν ἀπέδειξεν εἰς τὸ νίπτειν τοὺς εἰς τὸν ναὸν εἰσιόντας ἱερεῖς ἐν αὐτῇ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, μέλλοντας ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸν βωμόν, τοὺς δὲ λουτῆρας εἰς τὸ καθαίρειν τὰ ἐντὸς τῶν ὁλοκαυτουμένων ζῴων καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν.

7 ⟨88⟩ κατεσκεύασε δὲ καὶ θυσιαστήριον χαλκοῦν πήχεων εἴκοσι τὸ μῆκος καὶ τοσούτων τὸ εὖρος, τὸ δ' ὕψος δέκα, πρὸς τὰς ὁλοκαυτώσεις. ἐποίησε δ' αὐτοῦ καὶ τὰ σκεύη πάντα χαλκᾶ, ποδιστῆρας καὶ ἀναληπτῆρας. οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς τούτοις Χείραμος καὶ λαβίδας καὶ ἅρπαγας καὶ πᾶν σκεῦος ἐδημιούργησεν ἐκ χαλκοῦ, τὴν αὐγὴν ὁμοίου χρυσῷ καὶ τὸ κάλλος. ⟨89⟩ τραπεζῶν τε πλῆθος ἀνέθηκεν ὁ βασιλεύς, καὶ μίαν μὲν μεγάλην χρυσῆν, ἐφ' ἧς ἐτίθεσαν τοὺς ἄρτους τοῦ θεοῦ, καὶ ταύτῃ παραπλησίας μυρίας πρὸς αὐταῖς ἑτέρῳ τρόπῳ γεγενημένας, ἐφ' ὧν ἐπέκειτο τὰ σκεύη, φιάλαι τε καὶ σπονδεῖα, χρυσᾶ μὲν δισμύρια, ἀργυρᾶ δὲ τετρακισμύρια. ⟨90⟩ καὶ λυχνίας δὲ μυρίας ἐποίησε κατὰ τὴν Μωυσέος προσταγήν· ἐξ ὧν μίαν ἔθηκεν εἰς τὸν ναόν, ἵνα κάηται καθ' ἡμέραν ἀκολούθως τῷ νόμῳ, καὶ τράπεζαν μίαν ἐπικειμένην ἄρτους πρὸς τὸ βόρειον τοῦ ναοῦ μέρος ἀντικρὺ τῆς λυχνίας· ταύτην γὰρ κατὰ νότον ἔστησεν. ὁ δὲ χρυσοῦς βωμὸς μέσος αὐτῶν ἔκειτο. ταῦτα πάντα εἶχεν

§ 86 = 2 Paral. IV 6. § 88 = 2 Paral. IV 1; 3 Reg. VII 40. § 89 = 3 Reg. VII 48.

ὁ τῶν τετταράκοντα πήχεων οἶκος πρὸ τοῦ καταπετάσματος τοῦ ἀδύτου· ἐν τούτῳ δ' ἡ κιβωτὸς ἔμελλε κεῖσθαι.

8 ⟨91⟩ οἰνοχοῶν δ' ὁ βασιλεὺς μυριάδας ὀκτὼ κατεσκεύασε καὶ φιαλῶν χρυσῶν δέκα, ἀργυρᾶς δὲ διπλασίονας· πινάκων δὲ χρυσῶν, εἰς τὸ προσφέρειν ἐν αὐτοῖς πεφυραμένην σεμίδαλιν τῷ βωμῷ, μυριάδας ὀκτώ, τούτων δ' ἀργυροῦς διπλασίονας· κρατῆρας δέ, οἷς ἐνεφύρων τὴν σεμίδαλιν μετ' ἐλαίου, χρυσοῦς μὲν ἑξακισμυρίους, ἀργυροῦς δὲ δὶς τοσούτους. ⟨92⟩ τὰ μέτρα δὲ τοῖς Μωυσέος, λεγομένοις δὲ εἶν καὶ ἀσσάρων, παραπλήσια, χρυσᾶ μὲν δισμύρια, ἀργυρᾶ δὲ διπλασίονα. θυμιατήρια δὲ χρυσᾶ, ἐν οἷς ἐκομίζετο τὸ θυμίαμα εἰς τὸν ναόν, δισμύρια. ὁμοίως ἄλλα θυμιατήρια, οἷς ἐκόμιζον ἀπὸ τοῦ μεγάλου βωμοῦ πῦρ ἐπὶ τὸν μικρὸν βωμὸν τὸν ἐν τῷ ναῷ, πεντακισμύρια. ⟨93⟩ στολὰς δ' ἱερατικὰς τοῖς ἀρχιερεῦσι, σὺν ποδήρεσιν ἐπωμίσι καὶ λογείῳ καὶ λίθοις, χιλίας. ἡ δὲ στεφάνη εἰς ἣν Μωυσῆς τὸν θεὸν ἔγραψε, μία ἦν, καὶ διέμεινεν ἄχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας. τὰς δ' ἱερατικὰς στολὰς ἐκ βύσσου κατεσκεύασε, καὶ ζώνας εἰς ἕκαστον πορφυρᾶς μυρίας, ⟨94⟩ καὶ σαλπίγγων κατὰ Μωυσέος ἐντολὴν μυριάδας εἴκοσι, καὶ στολῶν τοῖς ὑμνῳδοῖς τῶν Λευιτῶν ἐκ βύσσου μυριάδας εἴκοσι. καὶ τὰ ὄργανα τὰ μουσικὰ καὶ πρὸς τὴν ὑμνῳδίαν ἐξηυρημένα, ἃ καλεῖται νάβλαι καὶ κινύραι, ἐξ ἠλέκτρου κατεσκεύασε τετρακισμύρια.

9 ⟨95⟩ ταῦτα πάντα ὁ Σολομὼν εἰς τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν πολυτελῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς κατεσκεύασε, μηδενὸς φεισάμενος, ἀλλὰ πάσῃ φιλοτιμίᾳ περὶ τὸν τοῦ ναοῦ κόσμον χρησάμενος, ἃ καὶ κατέθηκεν ἐν τοῖς

§ 91 = 3 Reg VII. 50.

θησαυροῖς τοῦ θεοῦ. περιέβαλε δὲ τοῦ ναοῦ κύκλῳ γείσιον μὲν κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶτταν, θριγκὸν δὲ παρ' Ἕλλησι λεγόμενον, εἰς τρεῖς πήχεις ἀναγαγὼν τὸ ὕψος, εἴρξοντα μὲν τοὺς πολλοὺς τῆς εἰς τὸ ἱερὸν εἰσόδου, μόνοις δ' ἀνειμένην αὐτὴν τοῖς ἱερεῦσι σημανοῦντα. ⟨96⟩ τούτου δ' ἔξωθεν ἱερὸν ᾠκοδόμησεν ἐν τετραγώνου σχήματι, στοὰς ἐγείρας μεγάλας καὶ πλατείας καὶ πύλαις ὑψηλαῖς ἀνεῳγμένας, ὧν ἑκάστη πρὸς ἕκαστον τῶν ἀνέμων ἐτέτραπτο χρυσαῖς κλειομένη θύραις. εἰς τοῦτο τοῦ λαοῦ πάντες οἱ διαφέροντες ἁγνείᾳ καὶ παρατηρήσει τῶν νομίμων εἰσῄεσαν. ⟨97⟩ θαυμαστὸν δὲ καὶ λόγου παντὸς ἀπέφηνε μεῖζον, ὡς δ' εἰπεῖν καὶ τῆς ὄψεως, τὸ τούτων ἔξωθεν ἱερόν· μεγάλας γὰρ ἐγχώσας φάραγγας, ἃς διὰ βάθος ἄπειρον οὐδ' ἀπόνως ἐννεύσαντας ἦν ἰδεῖν, καὶ ἀναβιβάσας εἰς τετρακοσίους πήχεις τὸ ὕψος, ἰσοπέδους τῇ κορυφῇ τοῦ ὄρους, ἐφ' ἧς ὁ ναὸς ᾠκοδόμητο, κατεσκεύασε, καὶ διὰ τοῦθ' ὕπαιθρον ὂν τὸ ἔξωθεν ἱερὸν ἴσον ὑπῆρχε τῷ ναῷ. ⟨98⟩ περιλαμβάνει δ' αὐτὸ καὶ στοαῖς διπλαῖς μὲν τὴν κατασκευήν, λίθου δ' αὐτοφυοῦς τὸ ὕψος κίοσιν ἐπερηρεισμέναις· ὀροφαὶ δ' αὐταῖς ἦσαν ἐκ κέδρου φατνώμασιν ἀνεξεσμέναι. τὰς δὲ θύρας τῷ ἱερῷ τούτῳ πάσας ἐπέστησεν ἐξ ἀργύρου.

⟨99⟩ τὰ μὲν οὖν ἔργα ταῦτα καὶ τὰ μεγέθη καὶ 4
κάλλη τῶν τ' οἰκοδομημάτων καὶ τῶν εἰς τὸν ναὸν ἀναθημάτων Σολομὼν ὁ βασιλεὺς ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ συντελέσας, καὶ πλούτου καὶ προθυμίας ἐπίδειξιν ποιησάμενος ὥσθ' ἃ ἄν τις ἰδὼν ἐνόμισεν (μόλις) ἐν τῷ παντὶ κατασκευασθῆναι χρόνῳ, ταῦτ' ἐν οὕτως ὀλίγῳ πρὸς τὸ μέγεθος συγκρινομένῳ τοῦ ναοῦ συμπερανθῆναι, γράψας

§ 95 = 3 Reg. VII 51; 2 Paral. V 1.

τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις τῶν Ἑβραίων ἐκέλευσεν ἅπαντα τὸν λαὸν συναγαγεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὀψόμενόν τε τὸν ναὸν καὶ μετακομιοῦντα τὴν τοῦ θεοῦ κιβωτὸν εἰς αὐτόν. ⟨100⟩ καὶ περιαγγελθείσης τῆς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀφίξεως ἑβδόμῳ μηνὶ μόλις συνίασιν, ὑπὸ μὲν τῶν ἐπιχωρίων Θισρὶ ὑπὸ δὲ τῶν Μακεδόνων Ὑπερβερεταίῳ λεγομένῳ. συνέδραμε δ' εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ὁ τῆς σκηνοπηγίας καιρός, ἑορτῆς σφόδρα παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἁγιωτάτης καὶ μεγίστης. ⟨101⟩ βαστάσαντες οὖν τὴν κιβωτὸν καὶ τὴν σκηνὴν ἣν Μωυσῆς ἐπήξατο, καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν διακονίαν τῶν θυσιῶν τοῦ θεοῦ σκεύη, μετεκόμιζον εἰς τὸν ναόν. προῆγον δὲ μετὰ θυσιῶν αὐτός θ' ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἅπας καὶ οἱ Λευῖται, σπονδαῖς τε καὶ πολλῶν ἱερείων αἵματι τὴν ὁδὸν καταντλοῦντες, καὶ θυμιῶντες ἄπειρόν τι θυμιαμάτων πλῆθος, ⟨102⟩ ὡς ἅπαντα τὸν πέριξ ἀέρα πεπληρωμένον καὶ τοῖς πορρωτάτω τυγχάνουσιν ἡδὺν ἀπαντᾶν, καὶ γνωρίζειν ἐπιδημίαν θεοῦ καὶ κατοικισμόν, κατ' ἀνθρωπίνην δόξαν, εἰς νεοδόμητον αὐτῷ καὶ καθιερωμένον χωρίον· καὶ γὰρ οὐδ' ὑμνοῦντες οὐδὲ χορεύοντες ἕως πρὸς τὸν ναὸν ἦλθον ἔκαμον. ⟨103⟩ τούτῳ μὲν οὖν τῷ τρόπῳ τὴν κιβωτὸν μετήνεγκαν· ὡς δ' εἰς τὸ ἄδυτον αὐτὴν εἰσενεγκεῖν ἔδει, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος μετέστη, μόνοι δὲ κομίσαντες οἱ ἱερεῖς μεταξὺ τῶν χερουβὶμ τῶν δύο κατέθεσαν. αἳ δὲ τοὺς ταρσοὺς συμπλέξασαι (καὶ γὰρ οὕτως ἦσαν ὑπὸ τοῦ τεχνίτου κατεσκευασμέναι) τὴν κιβωτὸν ὡς ὑπὸ σκηνῇ τινι καὶ θόλῳ κατεσκέπασαν. ⟨104⟩ εἶχε δ' ἡ κιβωτὸς οὐδὲν ἕτερον ἢ δύο λιθίνας πλάκας, αἳ τοὺς δέκα λόγους τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ

§ 100 = 3 Reg. VIII 2; 2 Paral. V 3.

Μωυσεῖ λαληθέντας ἐν Σιναίῳ ὄρει ἐγγεγραμμένους αὐταῖς ἔσωζον. τὴν δὲ λυχνίαν καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὸν βωμὸν τὸν χρυσοῦν ἔστησαν ἐν τῷ ναῷ πρὸ τοῦ ἀδύτου, κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους οὓς καὶ τότε ἐν τῇ σκηνῇ κείμενοι κατεῖχον, καὶ τὰς καθημερινὰς θυσίας ἀνέφερον. ⟨105⟩ *τὸ δὲ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ἵστησι πρὸ τοῦ ναοῦ ἀντικρὺ τῆς θύρας, ὡς ἀνοιχθείσης αὐτὸ κατὰ πρόσωπον εἶναι, καὶ βλέπεσθαι τὰς ἱερουργίας καὶ τὴν τῶν θυσιῶν πολυτέλειαν. τὰ δὲ λοιπὰ σκεύη πάντα συναλίσας ἔνδον εἰς τὸν ναὸν κατέθετο.*

⟨106⟩ *ἐπεὶ δὲ πάντα διακοσμήσαντες οἱ ἱερεῖς τὰ* 2
περὶ τὴν κιβωτὸν ἐξῆλθον, ἄφνω πίλημα νεφέλης οὐ σκληρὸν οὐδ' οἷον ὥρᾳ χειμῶνος ὑετοῦ γέμον ἵσταται, κεχυμένον δὲ καὶ κεκραμένον εἰς τὸν ναὸν εἰσερρύη, καὶ ταῖς μὲν ὄψεσι τῶν ἱερέων, ὡς μηδὲ καθορᾶν ἀλλήλους, ἐπεσκότει, ταῖς δὲ διανοίαις ταῖς ἁπάντων φαντασίαν καὶ δόξαν παρεῖχεν ὡς τοῦ θεοῦ κατεληλυθότος εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κατεσκηνωκότος ἡδέως ἐν αὐτῷ. ⟨107⟩ *καὶ οἱ μὲν ἐπὶ ταύτης εἶχον αὐτοὺς τῆς ἐννοίας, ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομὼν ἐξεγερθείς (ἔτυχε γὰρ καθεζόμενος) ἐποιήσατο λόγους πρὸς τὸν θεόν, οὓς τῇ θείᾳ φύσει πρέποντας ὑπελάμβανε καὶ καλῶς εἶχεν αὐτῷ λέγειν. ‘σύ’ γὰρ εἶπεν ‘οἶκον μὲν αἰώνιον ἔχεις, ὦ δέσποτα, κἀξ ὧν σαυτῷ εἰργάσω γεγονότα, τὸν οὐρανὸν οἴδαμεν καὶ ἀέρα καὶ γῆν καὶ θάλατταν, δι' ὧν ἁπάντων οὐδὲ τούτοις ἀρκούμενος κεχώρηκας.* ⟨108⟩ *τοῦτον δέ σοι κατεσκεύακα τὸν ναὸν ἐπώνυμον, ὡς ἂν ἀπ' αὐτοῦ σοι τὰς εὐχὰς θύοντες καὶ καλλιεροῦντες ἀναπέμπωμεν εἰς τὸν ἀέρα, καὶ πεπεισμένοι διατελοίημεν ὅτι πάρει καὶ μακρὰν οὐκ ἀφέστηκας. τῷ μὲν γὰρ*

§ 104 = 3 Reg. VIII 9; 2 Paral. V 10.

πάντα τ' ἐφορᾶν καὶ πάντ' ἀκούειν, οὐδὲ νῦν ὅπου σοι θέμις οἰκῶν ἀπολείπεις τοῦ πᾶσιν ἔγγιστα εἶναι, μᾶλλον δ' ἑκάστῳ καὶ βουλευομένῳ καὶ διὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας συμπάρει.' ⟨109⟩ *ταῦτ' ἐπιθειάσας πρὸς τὸν θεόν, ἀπέστρεψεν εἰς τὸ πλῆθος τοὺς λόγους, ἐμφανίζων τοῦ θεοῦ τὴν δύναμιν αὐτοῖς καὶ τὴν πρόνοιαν, ὅτι Δαυίδῃ τῷ πατρὶ περὶ τῶν μελλόντων ἅπαντα, καθὼς ἀποβέβηκεν ἤδη τὰ πολλὰ καὶ γενήσεται τὰ λείποντα, δηλώσειε, καὶ ὡς αὐτὸς ἐπιθείη τοὔνομα τῷ μήπω γεγενημένῳ, καὶ τίς μέλλοι καλεῖσθαι προείποι,* ⟨110⟩ *καὶ ὅτι τὸν ναὸν οὗτος οἰκοδομήσει αὐτῷ, βασιλεὺς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν γενόμενος. ἃ βλέποντας κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν ἐπιτελῆ τὸν θεὸν εὐλογεῖν ἠξίου, καὶ περὶ μηδενὸς ἀπογινώσκειν ὧν ὑπέσχηται πρὸς εὐδαιμονίαν ὡς οὐκ ἐσομένου, πιστεύοντας ἐκ τῶν ἤδη βλεπομένων.*

3 ⟨111⟩ *ταῦτα διαλεχθεὶς πρὸς τὸν ὄχλον ὁ βασιλεὺς ἀφορᾷ πάλιν εἰς τὸν ναόν, καὶ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνασχὼν 'ἔργοις μέν' εἶπεν 'οὐ δυνατὸν ἀνθρώποις ἀποδοῦναι θεῷ χάριν ὑπὲρ ὧν εὖ πεπόνθασιν· ἀπροσδεὲς γὰρ τὸ θεῖον ἁπάντων καὶ κρεῖττον τοιαύτης ἀμοιβῆς· ᾧ δὲ τῶν ἄλλων ζῴων ὑπὸ σοῦ, δέσποτα, κρείττονες γεγόναμεν, τούτῳ τὴν σὴν εὐλογεῖν μεγαλειότητα καὶ περὶ τῶν ὑπηργμένων εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον καὶ τὸν Ἑβραίων λαὸν εὐχαριστεῖν ἀνάγκη.* ⟨112⟩ *τίνι γὰρ ἄλλῳ μᾶλλον ἱλάσασθαί τε μηνίοντα καὶ δυσμεναίνοντα εὐμενῆ (δεξιοῦσθαι) ἀξιώτερόν ἐστιν ἡμῖν ἢ φωνῇ, ἣν ἐξ ἀέρος τ' ἔχομεν καὶ δι' αὐτοῦ πάλιν ἀνιοῦσαν οἴδαμεν; χάριν οὖν ἔχειν δι' αὐτῆς ὁμολογῶ σοι περί τε τοῦ πατρὸς πρῶτον, ὃν ἐξ ἀφανοῦς εἰς*

§ 109 — 3 Reg. VIII 14; 2 Paral. VI 3.

τοσαύτην ἀνήγαγες δόξαν, ⟨113⟩ ἐπειθ' ὑπὲρ ἐμαυτοῦ πάντα μέχρι τῆς παρούσης ἡμέρας ἃ προεῖπας πεποιηκότι, δέομαί τε τοῦ λοιποῦ χορηγεῖν ὅσα θεῷ δύναμις ἀνθρώποις ὑπὸ σοῦ τετιμημένοις, καὶ τὸν οἶκον τὸν ἡμέτερον αὔξειν εἰς ἅπαν, ὡς καθωμολόγησας Δαυίδῃ τῷ πατρί μου καὶ ζῶντι καὶ παρὰ τὴν τελευτήν, ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ βασιλεία μενεῖ καὶ τὸ ἐκείνου γένος αὐτὴν διαδοχαῖς ἀμείψει μυρίαις. ταῦτ' οὖν ἡμῖν ἐπάρκεσον, καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖς ἀρετὴν ᾗ σὺ χαίρεις παρασχοῦ. ⟨114⟩ πρὸς δὲ τούτοις ἱκετεύω καὶ μοῖράν τινα τοῦ σοῦ πνεύματος εἰς τὸν ναὸν ἀποικίσαι, ὡς ἂν καὶ ἐπὶ γῆς ἡμῖν εἶναι δοκῇς. σοὶ μὲν γὰρ μικρὸν οἰκητήριον καὶ τὸ πᾶν οὐρανοῦ καὶ τῶν κατὰ τοῦτον ὄντων κύτος, οὐχ ὅτι γε οὗτος ὁ τυχὼν ναός· ἀλλὰ φυλάττειν τ' ἀπόρθητον ἐκ πολεμίων ὡς ἴδιον εἰς ἅπαν καὶ προνοεῖν ὡς οἰκείου κτήματος παρακαλῶ. ⟨115⟩ κἂν ἁμαρτών ποτε ὁ λαὸς τύχῃ, ἔπειτα πληγῇ τινὶ κακῷ διὰ τὴν ἁμαρτίαν ἐκ σοῦ, γῆς ἀκαρπίᾳ καὶ φθορᾷ λοιμικῇ ἤ τινι τούτων τῶν παθημάτων οἷς σὺ τοὺς παραβάντας τι τῶν ὁσίων μετέρχει, καὶ καταφεύγῃ πᾶς ἀθροισθεὶς ἐπὶ τὸν ναὸν ἱκετεύων σε καὶ σωθῆναι δεόμενος, ἐπήκοος αὐτοῦ γενόμενος ὡς ἔνδον ὢν ἐλεήσεις καὶ τῶν συμφορῶν ἀπαλλάξεις. ⟨116⟩ ταύτην δ' οὐχ Ἑβραίοις μόνον δέομαι παρὰ σοῦ τὴν βοήθειαν εἶναι σφαλεῖσιν· ἀλλὰ κἂν ἀπὸ περάτων τῆς οἰκουμένης τινὲς ἀφίκωνται, κἂν ὁποθενδηποτοῦν προστρεπόμενοι καὶ τυχεῖν τινὸς ἀγαθοῦ λιπαροῦντες, δὸς αὐτοῖς ἐπήκοος γενόμενος. ⟨117⟩ οὕτω γὰρ ἂν μάθοιεν πάντες ὅτι σὺ μὲν αὐτὸς ἐβουλήθης παρ' ἡμῖν κατασκευασθῆναί σοι τὸν οἶκον, ἡμεῖς δ' οὐκ ἀπάνθρωποι τὴν φύσιν ἐσμέν,

§ 113 = 3 Reg. VIII 24; 2 Paral. VI 15.

οὐδ' ἀλλοτρίως πρὸς τοὺς οὐχ ὁμοφύλους ἔχομεν, ἀλλὰ πᾶσι κοινὴν τὴν ἀπὸ σοῦ βοήθειαν καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν ὄνησιν ὑπάρχειν ἐθελήσαμεν.'

4 ⟨118⟩ εἰπὼν ταῦτα καὶ ῥίψας αὑτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν προσκυνήσας, ἀναστὰς θυσίας τῷ θεῷ προσήνεγκε, καὶ γεμίσας τῶν ὁλοκλήρων ἱερείων, ἐναργέστατα τὸν θεὸν ἡδέως ἔγνω ἅπασαν τὴν θυσίαν προσδεχόμενον· πῦρ γὰρ ἐξ ἀέρος διαδραμὸν καὶ πάντων ὁρώντων ἐπὶ τὸν βωμὸν ᾆξαν ἅπασαν τὴν θυσίαν ἀνήρπασε καὶ κατεδαίσατο. ⟨119⟩ ταύτης δὲ τῆς ἐπιφανείας γενομένης ὁ μὲν λαός, δήλωσιν εἶναι ταῦτ' εἰκάσας τῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ διατριβῆς ἐσομένης καὶ ἡσθείς, προσεκύνει πεσὼν ἐπὶ τοὔδαφος, ὁ δὲ βασιλεὺς εὐλογεῖν τ' ἤρξατο καὶ τὸ πλῆθος ταὐτὸ ποιεῖν παρώρμα, δείγματα μὲν ἔχοντας ἤδη τῆς τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας, ⟨120⟩ εὐχομένους δὲ τοιαῦτ' ἀποβαίνειν ἀεὶ τὰ παρ' ἐκείνου καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῖς καθαρὰν ἀπὸ πάσης φυλάττεσθαι κακίας ἐν δικαιοσύνῃ καὶ θρησκείᾳ καὶ τῷ τὰς ἐντολὰς τηρεῖν, ἃς διὰ Μωυσέος αὐτοῖς ἔδωκεν ὁ θεός, διαμένουσιν· ἔσεσθαι γὰρ οὕτως εὔδαιμον τὸ Ἑβραίων ἔθνος καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους μακαριώτερον. ⟨121⟩ παρεκάλει τε μνημονεύειν ὡς οἷς ἐκτήσαντο τὰ παρόντ' ἀγαθά, τούτοις αὐτὰ καὶ βέβαια ἕξουσι καὶ μείζω καὶ πλείω καταστήσουσι. οὐ γὰρ λαβεῖν αὐτὰ μόνον δι' εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην, ἀλλὰ καὶ καθέξειν διὰ ταῦτα προσήκειν ὑπολαμβάνειν· εἶναι δὲ τοῖς ἀνθρώποις οὐχ οὕτως μέγα τὸ κτήσασθαί τι τῶν οὐχ ὑπαρχόντων ὡς τὸ σῶσαι τὰ πορισθέντα καὶ μηδὲν ἁμαρτεῖν εἰς βλάβην αὐτῶν.

§ 118 = 2 Paral. VII 1; 3 Reg. VIII 54. § 120 = 3 Reg. VIII 55.

⟨122⟩ ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς διαλεχθεὶς ταῦτα πρὸς 5
τὸ πλῆθος διαλύει τὴν ἐκκλησίαν, τελέσας θυσίας ὑπέρ τε αὑτοῦ καὶ πάντων Ἑβραίων, ὡς μόσχους μὲν καταθῦσαι μυρίους καὶ δισχιλίους, προβάτων δὲ μυριάδας δώδεκα. ⟨123⟩ τὸν γὰρ ναὸν τότε πρῶτον ἔγευσεν ἱερουργημάτων, καὶ κατευωχήθησαν ἐν αὐτῷ πάντες σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις Ἑβραῖοι. ἔτι δὲ καὶ τὴν σκηνοπηγίαν καλουμένην ἑορτὴν πρὸ τοῦ ναοῦ λαμπρῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ δὶς ἑπτὰ ἡμέρας ἤγαγεν ὁ βασιλεὺς σὺν ἅπαντι τῷ λαῷ κατευωχούμενος.

⟨124⟩ ἐπεὶ δ' εἶχεν αὐτοῖς ἀποχρώντως ταῦτα καὶ 6
μηδὲν ἐνέδει τῇ περὶ τὸν θεὸν εὐσεβείᾳ, πρὸς αὑτοὺς ἕκαστοι τοῦ βασιλέως ἀπολύσαντος ἀπῆσαν, εὐχαριστήσαντες τῷ βασιλεῖ τῆς τε περὶ αὐτοὺς προνοίας καὶ ὧν ἐπεδείξατο ἔργων, καὶ εὐξάμενοι τῷ θεῷ παρασχεῖν αὐτοῖς εἰς πολὺν χρόνον Σολομῶνα βασιλέα· τήν τε πορείαν ἐποιοῦντο μετὰ χαρᾶς καὶ παιδιᾶς, ὕμνους εἰς τὸν θεὸν ᾄδοντες, ὡς ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἀπόνως τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα πάντας ἀνύσαι. ⟨125⟩ καὶ οἳ μὲν τὴν κιβωτὸν εἰς τὸν ναὸν εἰσαγαγόντες καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος ἱστορήσαντες αὐτοῦ, καὶ θυσιῶν ἐπ' αὐτῷ μεγάλων καὶ ἑορτῶν μεταλαβόντες, εἰς τὰς αὐτῶν ἕκαστοι πόλεις ὑπέστρεψαν· ὄναρ δ' ἐπιφανὲν τῷ βασιλεῖ κατὰ τοὺς ὕπνους ἐσήμηνεν αὐτοῦ τῆς εὐχῆς ἐπήκοον τὸν θεὸν γεγονέναι, ⟨126⟩ καὶ ὅτι φυλάξει τε τὸν ναὸν καὶ διὰ παντὸς ἐν αὐτῷ μενεῖ τῶν ἐκγόνων αὐτοῦ καὶ τῆς ἁπάσης πληθύος τὰ δίκαια ποιούσης. αὐτὸν δὲ πρῶτον ἐμμένοντα ταῖς τοῦ πατρὸς ὑποθήκαις ἔλεγεν εἰς ὕψος καὶ μέγεθος εὐδαιμονίας ἀνοίσειν ἄπειρον, καὶ βασιλεύσειν ἀεὶ τῆς χώρας τοὺς ἐκ τοῦ

§ 122 = 3 Reg. VIII 63; 2 Paral. VII 5.

γένους αὐτοῦ καὶ τῆς Ἰούδα φυλῆς· ⟨127⟩ προδόντα μέντοι τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ λήθην αὐτῶν ποιησάμενον καὶ ξενικοὺς θεοὺς θρησκεύειν μεταβαλόμενον πρόρριζον ἐκκόψειν, καὶ μήτε τοῦ γένους τι λείψανον αὐτὸν ἐάσειν μήτε τὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν λαὸν ἀπαθῆ παρόψεσθαι, πολέμοις δ' αὐτοὺς καὶ κακοῖς ἐξαφανίσειν μυρίοις, κἀκ τῆς γῆς, ἣν τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἔδωκεν, ἐκβαλὼν ἐπήλυδας ἀλλοτρίας καταστήσειν, ⟨128⟩ τὸν δὲ ναὸν τὸν νῦν οἰκοδομηθέντα καταπρησθησόμενον τοῖς ἐχθροῖς παραδώσειν καὶ διαρπαγησόμενον, κατασκάψειν δὲ καὶ τὴν πόλιν χερσὶ τῶν πολεμίων, καὶ ποιήσειν μύθων ἄξια τὰ παρ' αὐτοῖς κακὰ καὶ πολλῆς δι' ὑπερβολὴν μεγέθους ἀπιστίας, ⟨129⟩ ὡς τοὺς προσοίκους ἀκούοντας τὴν συμφορὰν θαυμάζειν καὶ τὴν αἰτίαν πολυπραγμονεῖν, δι' ἣν οὕτως ἐμισήθησαν Ἑβραῖοι τῷ θεῷ, πρότερον εἰς δόξαν καὶ πλοῦτον ὑπ' αὐτοῦ προαχθέντες, καὶ παρὰ τῶν ὑπολειπομένων ἀκούειν ἐξομολογουμένων τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ τὰς τῶν πατρίων νομίμων παραβάσεις.

⟨130⟩ ταῦτα μὲν οὖν αὐτῷ τὸν θεὸν εἰπεῖν κατὰ
5 τοὺς ὕπνους ἀναγέγραπται· μετὰ δὲ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευήν, ἐν ἔτεσιν ἑπτά, καθὼς προειρήκαμεν, γενομένην, τὴν τῶν βασιλείων οἰκοδομίαν κατεβάλετο, ἣν ἔτεσι τρισὶ καὶ δέκα μόλις ἀπήρτισεν. οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ἐσπουδάζετο τρόπον ὅνπερ τὸ ἱερόν, ἀλλὰ τὸ μέν, καίπερ ὂν μέγα καὶ θαυμαστῆς ἐργασίας καὶ παραδόξου τετυχηκός, ἔτι καὶ τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος εἰς ὃν ἐγίνετο, τοῖς προειρημένοις ἔτεσιν ἔλαβε πέρας, ⟨131⟩ τὰ δὲ βασίλεια πολὺ τῆς ἀξίας τοῦ ναοῦ καταδεέστερα τυγχάνοντα, τῷ μήτε τὴν ὕλην ἐκ τοσούτου χρόνου καὶ

§ 127 = 3 Reg. IX 7; 2 Paral. VII 20.

τῆς αὐτῆς ἡτοιμάσθαι φιλοτιμίας, καὶ βασιλεῦσιν οἰκητήριον ἀλλὰ μὴ θεῷ γίνεσθαι, βράδιον ἠνύσθη. ⟨132⟩ καὶ αὐτὰ μὲν οὖν ἄξια λόγου καὶ κατὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἑβραίων χώρας καὶ τοῦ βασιλέως ᾠκοδομήθη· τὴν δ' ὅλην αὐτῶν διάταξιν καὶ τὴν διάθεσιν εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ἵν' οὕτως ἐκ τούτου στοχάζεσθαι καὶ συνορᾶν ἔχωσι τὸ μέγεθος οἱ τῇ γραφῇ μέλλοντες ἐντυγχάνειν.

⟨133⟩ οἶκος ἦν μέγας καὶ καλός, πολλοῖς στύλοις 2
ἐρηρεισμένος, ὃν εἰς τὰς κρίσεις καὶ τὴν τῶν πραγμάτων διάγνωσιν πλῆθος ὑποδέξασθαι καὶ χωρῆσαι σύνοδον ἀνθρώπων ἐπὶ δίκας συνεληλυθότων κατεσκεύασεν, ἑκατὸν μὲν πήχεων τὸ μῆκος, εὖρος δὲ πεντήκοντα, τὸ δ' ὕψος τριάκοντα, κίοσι μὲν τετραγώνοις ἀνειλημμένον ἐκ κέδρου πᾶσιν, ἐστεγασμένον δὲ Κορινθίως, ἰσομέτροις δὲ φλιαῖς καὶ θυρώμασι τριγλύφοις ἀσφαλῆ θ' ὁμοῦ καὶ κεκαλλωπισμένον. ⟨134⟩ ἕτερος δ' οἶκος ἦν ἐν μέσῳ καθ' ὅλου τοῦ πλάτους τεταγμένος, τετράγωνος, εὖρος πήχεων τριάκοντα, ἄντικρυς ἔχων ναόν, παχέσι στύλοις ἀνατεταμένον. ἦν δ' ἐν αὐτῷ ἐξέδρα διαπρεπής, ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν· ᾗ παρέζευκτο κατεσκευασμένος ἄλλος οἶκος τῇ βασιλίσσῃ, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ πρὸς τὴν δίαιταν καὶ τὰς ἀναπαύσεις οἰκήματα μετὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀπόλυσιν, ἐστρωμένα πάντα σανίσι τετμημέναις ἐκ κέδρου. ⟨135⟩ καὶ τὰ μὲν ᾠκοδομήσατο λίθοις δεκαπήχεσιν, ἑτέρῳ δὲ πριστῷ τοὺς τοίχους καὶ πολυτελεῖ κατημφίεσεν, ὃν εἰς κόσμον ἱερῶν καὶ βασιλείων οἴκων θεωρίων γῆ μεταλλεύεται, τοῖς φέρουσιν αὐτὸν τόποις ἐπαινουμένη. ⟨136⟩ καὶ τὸ μὲν ἀπ' αὐτοῦ κάλλος ἐπὶ τριστοιχίαν ἦν ἐνυφασμένον, τετάρτη δὲ μοῖρα γλυφέων παρεῖχε θαυμά-

§ 133 = 3 Reg. VII 1.

ζειν ἐπιστήμην, ὑφ' ὧν ἐπεποίητο δένδρα καὶ φυτὰ παντοῖα, σύσκια τοῖς κλάδοις καὶ τοῖς ἐκκρεμαμένοις αὐτῶν πετάλοις, ὡς ὑπονοεῖν αὐτὰ καὶ σαλεύεσθαι δι' ὑπερβολὴν λεπτότητος, καλύπτοντα τὸν ὑπ' αὐτοῖς λίθον. ⟨137⟩ τὸ δ' ἄλλο μέχρι τῆς στέγης χριστὸν ἦν καὶ καταπεποικιλμένον χρώμασι καὶ βαφαῖς. προσκατεσκεύασε δὲ πρὸς τούτοις ἄλλα τε πρὸς τρυφὴν οἰκήματα καὶ δὴ καὶ στοὰς μηκίστας καὶ ἐν καλῷ τῶν βασιλείων κειμένας, ἐν αἷς λαμπρότατον οἶκον εἰς ἑστιάσεις καὶ συμπόσια, χρυσοῦ περίπλεων. καὶ τἆλλα δέ, ὅσα τοῦτον ἔχειν ἔδει πρὸς τὴν τῶν ἑστιωμένων ὑπηρεσίαν, σκεύη πάντ' ἐκ χρυσοῦ κατεσκεύαστο. ⟨138⟩ δύσκολον δ' ἐστὶ καταριθμήσασθαι καὶ διηγήσασθαι τὸ μέγεθος καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν βασιλείων, ὅσα μὲν ἦν αὐτοῖς τὰ μέγιστα οἰκήματα, πόσα δὲ τὰ τούτων ὑποδεέστερα, καὶ πόσα ὑπόγεια καὶ ἀφανῆ, τό τε τῶν ἀνειμένων εἰς ἀέρα κάλλος καὶ τὰ ἄλση πρὸς θεωρίαν ἐπιτερπεστάτην καὶ θέρους ὑποφυγὴν καὶ σκέπην εἶναι τοῖς σώμασιν. ⟨139⟩ ἐν κεφαλαίῳ δ' εἰπεῖν, τὴν ὅλην οἰκοδομίαν ἐκ λίθου λευκοῦ καὶ κέδρου καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πᾶσαν ἐποιήσατο, τοὺς ὀρόφους καὶ τοὺς τοίχους τοῖς ἐγκλειομένοις χρυσῷ λίθοις διανθίσας τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ναὸν τούτοις κατηγλάισεν. ⟨140⟩ εἰργάσατο δ' ἐξ ἐλέφαντος θρόνον παμμεγεθέστατον ἐν κατασκευῇ βήματος, ἔχοντα μὲν ἓξ ἀναβαθμούς, ἑκάστῳ δὲ τούτων ἐξ ἑκατέρου μέρους δύο λέοντες ἐφειστήκεσαν, τοσούτων ἄνωθεν ἄλλων παρεστώτων. τὸ δ' ἐνήλατον τοῦ θρόνου χεῖρες ἦσαν δεχόμεναι τὸν βασιλέα. ἀνεκέκλιτο δ' εἰς μόσχον προ-

§ 136 = 3 Reg. VII 12. § 140 = 3 Reg. X 18; 2 Paral. IX 17.

τομὴν τὰ κατόπιν αὐτοῦ βλέποντος, χρυσῷ δ' ἅπας ἦν δεδεμένος.

⟨141⟩ ταῦθ' ὁ Σολομὼν εἰκοσετίᾳ κατασκευάσας, 3 ἐπεὶ πολὺν μὲν αὐτῷ χρυσὸν πλείω δ' ἄργυρον ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς Εἴραμος εἰς τὴν οἰκοδομίαν συνήνεγκεν, ἔτι δὲ καὶ ξύλα κέδρου καὶ πίτυος, ἀντεδωρήσατο καὶ αὐτὸς μεγάλαις δωρεαῖς τὸν Εἴραμον, σῖτόν τε κατ' ἔτος πέμπων αὐτῷ καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὧν μάλιστα διὰ τὸ νῆσον οἰκεῖν, ὡς καὶ προειρήκαμεν ἤδη, χρῄζων διετέλει. ⟨142⟩ πρὸς τούτοις δὲ καὶ πόλεις αὐτῷ τῆς Γαλιλαίας εἴκοσι μὲν τὸν ἀριθμόν, οὐ πόρρω δὲ τῆς Τύρου κειμένας, ἐχαρίσατο· ἃς ἐπελθὼν καὶ κατανοήσας Εἴραμος, καὶ δυσαρεστήσας τῇ δωρεᾷ, πέμψας πρὸς Σολομῶνα μὴ δεῖσθαι τῶν πόλεων ἔλεγεν, κἀκτοτε προσηγορεύθησαν Χαβαλὼν γῆ· μεθερμηνευόμενον γὰρ τὸ χαβαλὼν κατὰ Φοινίκων γλῶτταν οὐκ ἀρέσκον σημαίνει. ⟨143⟩ καὶ σοφίσματα δὲ καὶ λόγους αἰνιγματώδεις διεπέμψατο πρὸς τὸν Σολομῶνα ὁ τῶν Τυρίων βασιλεύς, παρακαλῶν ὅπως αὐτῷ τούτους σαφηνίσῃ καὶ τῆς ἀπορίας τῶν ἐν αὐτοῖς ζητουμένων ἀπαλλάξῃ. τὸν δὲ δεινὸν ὄντα καὶ συνετὸν οὐδὲν τούτων παρῆλθεν, ἀλλὰ πάντα νικήσας τῷ λογισμῷ καὶ μαθὼν αὐτῶν τὴν διάνοιαν ἐφώτισε. ⟨144⟩ μέμνηται δὲ τούτων τῶν δύο βασιλέων καὶ Μένανδρος ὁ μεταφράσας ἀπὸ τῆς Φοινίκων διαλέκτου τὰ Τυρίων ἀρχεῖα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φωνήν, λέγων οὕτως 'τελευτήσαντος δὲ Ἀβιβάλου διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἴραμος, ὃς βιώσας ἔτη πεντήκοντα τρία ἐβασίλευσε τριάκοντα καὶ τέτταρα. ⟨145⟩ οὗτος ἔχωσε τὸ Εὐρύχωρον, τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ Διὸς

§ 141 = 3 Reg. IX 10.

ἀνέθηκεν, ἔτι τε ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ λεγομένου Λιβάνου εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας, ⟨146⟩ καθελών τε τὰ ἀρχαῖα ἱερὰ καὶ ναὸν ᾠκοδόμησε τοῦ Ἡρακλέους καὶ τὸν τῆς Ἀστάρτης, πρῶτός τε τοῦ Ἡρακλέους ἔγερσιν ἐποιήσατο ἐν τῷ Περιτίῳ μηνί. τοῖς τε Ἰτυκαίοις ἐπεστρατεύσατο μὴ ἀποδιδοῦσι τοὺς φόρους, καὶ ὑποτάξας πάλιν αὑτῷ ἀνέστρεψεν. ἐπὶ τούτου ἦν Ἀβδήμονος παῖς νεώτερος, ὃς ἀεὶ ἐνίκα λύων τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέτασσε Σολομὼν ὁ Ἱεροσολύμων βασιλεύς.' ⟨147⟩ μνημονεύει δὲ καὶ Δῖος λέγων οὕτως ''Ἀβιβάλου τελευτήσαντος υἱὸς αὐτοῦ Εἴραμος ἐβασίλευσεν. οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσε, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ ἐποίησε, καὶ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ ὂν ἐν νήσῳ ἐγχώσας τὸν μεταξὺ τόπον συνῆψε τῇ πόλει καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. ἀναβὰς δ' εἰς τὸν Λίβανον ὑλοτόμησε πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν κατασκευήν. ⟨148⟩ τὸν δὲ τυραννοῦντα Ἱεροσολύμων Σολομῶνα πέμψαι φασὶ πρὸς τὸν Εἴραμον αἰνίγματα, καὶ λύσιν παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦν, τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διακρῖναι τῷ λύσαντι χρήματ' ἀποτίνειν. ⟨149⟩ ὁμολογήσαντα δὲ τὸν Εἴραμον καὶ μὴ δυνηθέντα λῦσαι τὰ αἰνίγματα πολλὰ τῶν χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι. εἶτα δι' Ἀβδήμονά τινα Τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λῦσαι καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν Σολομῶνα πολλὰ τῷ Εἰράμῳ προσαποτῖσαι χρήματα.'

6 καὶ Δῖος μὲν οὕτως εἴρηκεν· ⟨150⟩ ἐπεὶ δ' ἑώρα τὰ τῶν Ἱεροσολύμων τείχη ὁ βασιλεὺς πύργων πρὸς ἀσφάλειαν δεόμενα καὶ τῆς ἄλλης ὀχυρότητος (πρὸς γὰρ τἀξίωμα τῆς πόλεως ἡγεῖτο δεῖν καὶ τοὺς περι-

§ 150 = 3 Reg. IX 15.

βόλους εἶναι), ταῦτά τε προσεπεσκεύασε καὶ πύργοις αὐτὰ μεγάλοις προσεξῆρεν. ⟨151⟩ ᾠκοδόμησε δὲ καὶ πόλεις ταῖς βαρυτάταις ἐναρίθμους, Ἄσωρόν τε καὶ Μαγεδών, τρίτην δὲ Γαζαρά, τὴν τῆς Παλαιστινῶν χώρας ὑπάρχουσαν, ἣν Φαραὼν ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς στρατευσάμενος καὶ πολιορκήσας αἱρεῖ κατὰ κράτος, ἀποκτείνας δὲ πάντας τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὴν κατέσκαψεν, εἶτα δωρεὰν ἔδωκε τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ Σολομῶνι γεγαμημένῃ· ⟨152⟩ διὸ καὶ ἀνήγειρεν ὁ βασιλεὺς αὐτήν, οὖσαν ὀχυρὰν φύσει καὶ πρὸς πολέμους καὶ τὰς τῶν καιρῶν μεταβολὰς χρησίμην εἶναι δυναμένην. οὐ πόρρω δ' αὐτῆς ἄλλας ᾠκοδόμησε δύο πόλεις· Βητχώρα τῇ ἑτέρᾳ ὄνομα ἦν, ἡ δ' ἑτέρα Βαλὲθ ἐκαλεῖτο. ⟨153⟩ προσκατεσκεύασε δὲ ταύταις καὶ ἄλλας εἰς ἀπόλαυσιν καὶ τρυφὴν ἐπιτηδείως ἐχούσας, τῇ τε τῶν ἀέρων εὐκρασίᾳ καὶ τοῖς ὡραίοις εὐφυεῖς καὶ νάμασιν ὑδάτων ἐνδρόσους. ἐμβαλὼν δὲ καὶ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐπάνω Συρίας καὶ κατασχὼν αὐτὴν ἔκτισεν ἐκεῖ πόλιν μεγίστην, δύο μὲν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς ἄνω Συρίας διεστῶσαν, ἀπὸ δ' Εὐφράτου μιᾶς, ἀπὸ δὲ τῆς μεγάλης Βαβυλῶνος ἓξ ἡμερῶν ἦν τὸ μῆκος. ⟨154⟩ αἴτιον δὲ τοῦ τὴν πόλιν οὕτως ἀπὸ τῶν οἰκουμένων μερῶν τῆς Συρίας ἀπῳκίσθαι τὸ κατωτέρω μὲν οὐδαμοῦ τῆς γῆς ὕδωρ εἶναι, πηγὰς δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ μόνον εὑρεθῆναι καὶ φρέατα. ταύτην οὖν τὴν πόλιν οἰκοδομήσας καὶ τείχεσιν ὀχυρωτάτοις περιβαλὼν Θαδάμορα ὠνόμασε, καὶ τοῦτ' ἔτι νῦν καλεῖται παρὰ τοῖς Σύροις, οἱ δ' Ἕλληνες αὐτὴν προσαγορεύουσι Πάλμυραν.

⟨155⟩ Σολομὼν μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ταῦτα κατ' ἐκεῖ- 2
νον τὸν καιρὸν πράττων διετέλει· πρὸς δὲ τοὺς ἐπιζητή-

§ 151 = 3 Reg. IX 16; 2 Paral. VIII 3.

σαντας, ὅ τι πάντες οἱ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖς ἀπὸ Μιναίου τοῦ Μέμφιν οἰκοδομήσαντος, ὃς ἔτεσι πολλοῖς ἔμπροσθεν ἐγένετο τοῦ πάππου ἡμῶν Ἀβράμου, μέχρι Σολομῶνος, πλειόνων ἐτῶν ἢ τριακοσίων καὶ χιλίων μεταξὺ διεληλυθότων, Φαραῶθαι ἐκλήθησαν, ἀπὸ τοῦ μετ' αὐτοὺς ἐν τοῖς μεταξὺ χρόνοις ἄρξαντος βασιλέως Φαραῶνος τὴν προσηγορίαν λαβόντες, ἀναγκαῖον ἡγησάμην εἰπεῖν, ἵνα τὴν ἄγνοιαν αὐτῶν ἀφέλω καὶ ποιήσω τοὐνόματος φανερὰν τὴν αἰτίαν ὅτι Φαραὼν κατ' Αἰγυπτίους βασιλέα σημαίνει. ⟨156⟩ οἶμαι δ' αὐτοὺς ἐκ παίδων ἄλλοις χρωμένους ὀνόμασιν, ἐπειδὰν δὲ βασιλεῖς γένωνται, τὸ σημαῖνον αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν κατὰ τὴν πάτριον γλῶτταν μετονομάζεσθαι. καὶ γὰρ οἱ τῆς Ἀλεξανδρείας βασιλεῖς ἄλλοις ὀνόμασι καλούμενοι πρότερον, ὅτε τὴν βασιλείαν ἔλαβον, Πτολεμαῖοι προσηγορεύθησαν ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέως. ⟨157⟩ καὶ οἱ Ῥωμαίων δ' αὐτοκράτορες ἐκ γενετῆς ἀπ' ἄλλων χρηματίσαντες ὀνομάτων Καίσαρες καλοῦνται, τῆς ἡγεμονίας καὶ τῆς τιμῆς τὴν προσηγορίαν αὐτοῖς θεμένης, ἀλλ' οὐχ οἷς ὑπὸ τῶν πατέρων ἐκλήθησαν τούτοις ἐπιμένοντες. νομίζω δὲ καὶ Ἡρόδοτον τὸν Ἁλικαρνασσέα διὰ τοῦτο μετὰ Μιναῖον τὸν οἰκοδομήσαντα Μέμφιν τριάκοντα καὶ τριακοσίους βασιλέας Αἰγυπτίων γενέσθαι λέγοντα μὴ δηλῶσαι αὐτῶν τὰ ὀνόματα, ὅτι κοινῶς Φαραῶθαι ἐκαλοῦντο. ⟨158⟩ καὶ γὰρ μετὰ τὴν τούτων τελευτὴν γυναικὸς βασιλευσάσης λέγει τοὔνομα Νίκαυλιν καλῶν, δηλῶν ὡς τῶν μὲν ἀρρένων βασιλέων τὴν αὐτὴν προσηγορίαν ἔχειν δυναμένων, τῆς δὲ γυναικὸς οὐκέτι κοινωνεῖν ἐκείνης, καὶ διὰ τοῦτο εἶπεν αὐτῆς τὸ φύσει δεῆσαν ὄνομα. ⟨159⟩ ἐγὼ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐπιχωρίοις ἡμῶν βιβλίοις ηὗρον ὅτι μετὰ Φαραώθην τὸν Σολο-

μῶνος πενθερὸν οὐκέτ' οὐδεὶς τοῦτο τοὔνομα βασιλεὺς Αἰγυπτίων ἐκλήθη, καὶ ὅτι ὕστερον ἧκε πρὸς Σολομῶνα ἡ προειρημένη γυνὴ βασιλεύουσα τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας. περὶ μὲν οὖν ταύτης μετ' οὐ πολὺ δηλώσομεν· νῦν δὲ τούτων ἐπεμνήσθην, ἵνα παραστήσω τὰ ἡμέτερα βιβλία καὶ τὰ παρ' Αἰγυπτίοις περὶ πολλῶν ὁμολογοῦντα.

⟨160⟩ ὁ δὲ βασιλεὺς Σολομὼν τοὺς ἔτι τῶν Χανα- 3
ναίων οὐχ ὑπακούοντας, οἳ ἐν τῷ Λιβάνῳ διέτριβον ὄρει καὶ μέχρι πόλεως Ἀμάθης, ὑποχειρίους ποιησάμενος φόρον αὐτοῖς προσεπέταξε, καὶ πρὸς τὸ θητεύειν αὐτῷ καὶ τὰς οἰκετικὰς χρείας ἐκτελεῖν καὶ πρὸς γεωργίαν κατ' ἔτος ἐξ αὐτῶν ἐπελέγετο. ⟨161⟩ τῶν γὰρ Ἑβραίων οὐδεὶς ἐδούλευεν (οὐδ' ἦν εὔλογον ἔθνη πολλὰ τοῦ θεοῦ δεδωκότος αὐτοῖς ὑποχείρια, δέον ἐκ τούτων ποιεῖσθαι τὸ θητικόν, αὐτοὺς κατάγειν εἰς τοῦτο τὸ σχῆμα), ἀλλὰ πάντες ἐν ὅπλοις ἐφ' ἁρμάτων καὶ ἵππων στρατευόμενοι μᾶλλον ἢ δουλεύοντες διῆγον. ⟨162⟩ τῶν δὲ Χαναναίων, οὓς εἰς τὴν οἰκετείαν ἀπήγαγεν, ἄρχοντας ἀπέδειξε πεντακοσίους καὶ πεντήκοντα τὸν ἀριθμόν, οἳ τὴν ὅλην αὐτῶν ἐπιτροπὴν εἰλήφεσαν παρὰ βασιλέως, ὥστε διδάσκειν αὐτοὺς τἄργα καὶ τὰς πραγματείας ἐφ' ἃς ἀεὶ αὐτῶν ἔχρῃζεν.

⟨163⟩ ἐναυπηγήσατο δ' ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ Αἰγυ- 4
πτιακῷ κόλπῳ σκάφη πολλά, τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης ἔν τινι τόπῳ λεγομένῳ Γασιωνγάβελος οὐ πόρρω Αἰλανῆς πόλεως, ἣ νῦν Βερενίκη καλεῖται· αὕτη γὰρ ἡ χώρα τὸ πρὶν Ἰουδαίων ἦν. ἔτυχε δὲ καὶ τῆς ἁρμοζούσης εἰς τὰς ναῦς δωρεᾶς παρ' Εἰράμου τοῦ Τυρίων βασιλέως· ⟨164⟩ ἄνδρας γὰρ αὐτῷ κυβερνήτας καὶ τῶν θαλαττίων

§ 160 = 3 Reg. IX 20; 2 Paral. VIII 7. § 163 = 3 Reg. IX 26; 2 Paral. VIII 17.

ἐπιστήμονας ἔπεμψεν ἱκανούς, οἷς ἐκέλευσε πλεύσαντας μετὰ καὶ τῶν ἰδίων οἰκονόμων εἰς τὴν πάλαι μὲν Σώφειραν νῦν δὲ Χρυσῆν γῆν καλουμένην (τῆς Ἰνδικῆς ἐστιν αὕτη) χρυσὸν αὐτῷ κομίσαι. καὶ συναθροίσαντες ὡς τετρακόσια τάλαντα πάλιν ἀνεχώρησαν πρὸς τὸν βασιλέα.

⟨165⟩ *τὴν δὲ τῆς Αἰγύπτου τότε καὶ τῆς Αἰθιοπίας βασιλεύουσαν, γυναῖκα σοφίᾳ διαπεπονημένην καὶ τἆλλα θαυμαστήν, ἀκούουσαν τὴν Σολομῶνος ἀρετὴν καὶ φρόνησιν, ἐπιθυμία τῆς ὄψεως αὐτοῦ ἐκ τῶν ὁσημέραι περὶ τῶν ἐκεῖ λεγομένων πρὸς αὐτὸν ἤγαγε.* ⟨166⟩ *πεισθῆναι γὰρ ὑπὸ τῆς πείρας ἀλλ' οὐχ ὑπὸ τῆς ἀκοῆς (ἣν εἰκός ἐστι καὶ ψευδεῖ δόξῃ συγκατατίθεσθαι καὶ μεταπεῖσαι πάλιν· ὅλη γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀπαγγέλλουσι κεῖται) θέλουσα πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν διέγνω, μάλιστα τῆς σοφίας αὐτοῦ βουλομένη λαβεῖν πεῖραν, αὐτὴ προτείνασα καὶ λῦσαι τὸ ἄπορον τῆς διανοίας δεηθεῖσα. ἧκε δ' εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ πολλῆς δόξης καὶ πλούτου παρασκευῆς·* ⟨167⟩ *ἐπηγάγετο γὰρ καμήλους χρυσίου μεστὰς καὶ ἀρωμάτων ποικίλων καὶ λίθου πολυτελοῦς. ὡς δ' αὐτὴν ἀφικομένην ἡδέως ὁ βασιλεὺς προσεδέξατο, τά τ' ἄλλα περὶ αὐτὴν φιλότιμος ἦν, καὶ τὰ προβαλλόμενα σοφίσματα ῥᾳδίως τῇ συνέσει καταλαμβανόμενος θᾶττον ἢ προσεδόκα τις ἐπελύετο.* ⟨168⟩ *ἡ δ' ἐξεπλήττετο μὲν καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Σολομῶνος, οὕτως ὑπερβάλλουσαν αὐτὴν καὶ τῆς ἀκουομένης τῇ πείρᾳ κρείττω καταμαθοῦσα, μάλιστα δ' ἐθαύμαζε τὰ βασίλεια τοῦ τε κάλλους καὶ τοῦ μεγέθους, οὐχ ἧττον δὲ τῆς διατάξεως τῶν οἰκοδομημάτων. καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ πολλὴν τοῦ βασιλέως καθεώρα φρόνησιν.* ⟨169⟩ *ὑπερεξέπληττε δ' αὐτὴν ὅ τ' οἶκος Δρυμὼν ἐπικαλούμενος*

§ 165 = 3 Reg. X 1; 2 Paral. IX 1.

Λιβάνου, καὶ ἡ τῶν καθ' ἡμέραν δείπνων πολυτέλεια, καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς αὐτοῦ καὶ διακονίας, ἥ τε τῶν ὑπηρετούντων ἐσθὴς καὶ τὸ μετ' ἐπιστήμης αὐτῶν παρὰ τὴν διακονίαν εὐπρεπές, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ αἱ καθ' ἡμέραν ἐπιτελούμεναι τῷ θεῷ θυσίαι καὶ τὸ τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν περὶ αὐτὰς ἐπιμελές. ⟨170⟩ ταῦθ' ὁρῶσα καθ' ἡμέραν ὑπερεθαύμαζε, καὶ κατασχεῖν οὐ δυνηθεῖσα τὴν ἔκπληξιν τῶν βλεπομένων, φανερὰν ἐποίησεν αὑτὴν θαυμαστικῶς διακειμένην· πρὸς γὰρ τὸν βασιλέα προήχθη λόγους εἰπεῖν ὑφ' ὧν ἠλέγχθη σφόδρα τὴν διάνοιαν ἐπὶ τοῖς προειρημένοις ἡττημένη. ⟨171⟩ 'πάντα μέν' γὰρ εἶπεν, 'ὦ βασιλεῦ, τὰ δι' ἀκοῆς εἰς γνῶσιν ἐρχόμενα μετ' ἀπιστίας παραγίνεται· τῶν δὲ σῶν ἀγαθῶν ὧν αὐτός τ' ἔχεις ἐν σαυτῷ, λέγω δὲ τὴν σοφίαν καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ ὧν ἡ βασιλεία σοι δίδωσιν, οὐ ψευδὴς ἄρ' ἡ φήμη πρὸς ἡμᾶς διῆλθεν, ἀλλ' οὖσ' ἀληθὴς πολὺ καταδεεστέραν τὴν εὐδαιμονίαν ἀπέφηνεν ἧς ὁρῶ νῦν παροῦσα. ⟨172⟩ τὰς μὲν γὰρ ἀκοὰς πείθειν ἐπεχείρει μόνον, τὸ δ' ἀξίωμα τῶν πραγμάτων οὐχ οὕτως ἐποίει γνώριμον ὡς ἡ ὄψις αὐτὸ καὶ τὸ παρ' αὐτοῖς εἶναι συνίστησιν. ἐγὼ γοῦν οὐδὲ τοῖς ἀπαγγελλομένοις διὰ τὸ πλῆθος καὶ μέγεθος ὧν ἐπυνθανόμην πιστεύουσα, πολλῷ πλείω τούτων ἱστόρηκα, ⟨173⟩ καὶ μακάριόν τε τὸν Ἑβραίων λαὸν εἶναι κρίνω, δούλους τε τοὺς σοὺς καὶ φίλους, οἳ καθ' ἡμέραν τῆς σῆς ἀπολαύουσιν ὄψεως καὶ τῆς σοφίας ἀκροώμενοι διατελοῦσιν. εὐλογήσειεν ἄν τις τὸν θεὸν ἀγαπήσαντα τήνδε τὴν χώραν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας οὕτως ὥστε σὲ ποιῆσαι βασιλέα.'

⟨174⟩ παραστήσασα δὲ καὶ διὰ τῶν λόγων πῶς 6

§ 170 = 3 Reg. X 5; 2 Paral. IX 4.

αὐτὴν διέθηκεν ὁ βασιλεύς, ἔτι καὶ ταῖς δωρεαῖς τὴν διάνοιαν αὐτῆς ἐποίησε φανεράν. εἴκοσι μὲν γὰρ αὐτῷ τάλαντα ἔδωκε χρυσίου, ἀρωμάτων τε πλῆθος ἀσυλλόγιστον καὶ λίθον πολυτελῆ· λέγουσι δ' ὅτι καὶ τὴν τοῦ ὀποβαλσάμου ῥίζαν, ἣν ἔτι καὶ νῦν ἡμῶν ἡ χώρα φέρει, δούσης ταύτης τῆς γυναικὸς ἔχομεν. ⟨175⟩ ἀντεδωρήσατο δ' αὐτὴν καὶ Σολομὼν πολλοῖς ἀγαθοῖς, καὶ μάλισθ' ὧν κατ' ἐπιθυμίαν ἐξελέξατο· οὐδὲν γὰρ ἦν ὅ τι δεηθείσῃ λαβεῖν οὐ παρέσχεν, ἀλλ' ἑτοιμότερον ὧν αὐτὸς κατὰ τὴν οἰκείαν ἐχαρίζετο προαίρεσιν, ἅπερ ἐκείνη τυχεῖν ἠξίου προϊέμενος, τὴν μεγαλοφροσύνην ἐπεδείκνυτο.

καὶ ἡ μὲν τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῆς Αἰθιοπίας βασίλισσα, ὧν προειρήκαμεν τυχοῦσα καὶ μεταδοῦσα πάλιν τῷ βασιλεῖ τῶν παρ' αὐτῆς, εἰς τὴν οἰκείαν ὑπέστρε-
7 ψεν· ⟨176⟩ κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν κομισθέντων ἀπὸ τῆς Χρυσῆς καλουμένης γῆς λίθων πολυτελῶν τῷ βασιλεῖ καὶ ξύλων πευκίνων, τοῖς ξύλοις εἰς ὑποστήριγμα τοῦ τε ναοῦ καὶ τῶν βασιλείων κατεχρήσατο, καὶ πρὸς τὴν τῶν μουσικῶν ὀργάνων κατασκευήν, κινύρας τε καὶ νάβλας, ὅπως ὑμνῶσιν οἱ Λευῖται τὸν θεόν. πάντων δὲ τῶν πώποτε κομισθέντων αὐτῷ τὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐνεχθέντα καὶ μεγέθει καὶ κάλλει διέφερεν. ⟨177⟩ ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὅτι τὰ τῆς πεύκης ξύλα τοῖς νῦν εἶναι λεγομένοις καὶ ταύτην ὑπὸ τῶν πιπρασκόντων τὴν προσηγορίαν ἐπὶ καταπλήξει τῶν ὠνουμένων λαμβάνουσίν ἐστι παραπλήσια· ἐκεῖνα γὰρ τὴν μὲν ἰδέαν ἐμφερῆ τοῖς συκίνοις γίνεται, λευκότερα δ' ἐστὶ καὶ στίλβει πλέον. ⟨178⟩ τοῦτο μὲν οὖν πρὸς τὸ μηδένα τὴν διαφορὰν ἀγνοῆσαι μηδὲ τὴν φύσιν τῆς

§ 175 = 3 Reg. X 13; 2 Paral. IX 12. § 176 = 3 Reg. X 11; 2 Paral. IX 10.

ἀληθοῦς πεύκης, ἐπεὶ διὰ τὴν τοῦ βασιλέως χρείαν
ἐμνήσθημεν αὐτῆς, εὔκαιρον εἶναι καὶ φιλάνθρωπον
δηλῶσαι νομίσαντες εἰρήκαμεν· ⟨179⟩ ὁ δὲ τοῦ χρυσοῦ 2
σταθμὸς τοῦ κομισθέντος αὐτῷ τάλαντα ἑξακόσια καὶ
ἑξήκοντα ἕξ, μὴ συγκαταριθμουμένου καὶ τοῦ ὑπὸ τῶν
ἐμπόρων ὠνηθέντος, μηδ᾽ ὧν οἱ τῆς Ἀραβίας τοπάρχαι
καὶ βασιλεῖς ἔπεμπον αὐτῷ δώρων. ἐχώνευσε δὲ τὸν
χρυσὸν εἰς διακοσίων κατασκευὴν θυρεῶν, ἀνὰ σίκλους
ἀγόντων ἑξακοσίους. ⟨180⟩ ἐποίησε δὲ καὶ ἀσπίδας
τριακοσίας, ἀγούσης ἑκάστης μνᾶς χρυσίου τρεῖς. ἀν-
έθηκε δὲ ταύτας φέρων εἰς τὸν οἶκον τὸν Δρυμῶνα
Λιβάνου καλούμενον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκπώματα
διὰ χρυσοῦ καὶ λίθου τὰ πρὸς τὴν ἑστίασιν ὡς ἔνι
μάλιστα φιλοτέχνως κατεσκεύασε, καὶ τὴν ἄλλην τῶν
σκευῶν δαψίλειαν χρυσῆν ἅπασαν ἐμηχανήσατο. ⟨181⟩
οὐδὲν γὰρ ἦν ὅ τι ἀργύρῳ ἐπίπρασκεν ἢ πάλιν ἐωνεῖτο.
πολλαὶ γὰρ ἦσαν νῆες ἃς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Ταρσικῇ
λεγομένῃ θαλάττῃ καταστήσας ἀγαγεῖν εἰς τὰ ἐνδοτέρω
τῶν ἐθνῶν παντοίαν ἐμπορίαν προσέταξεν· ὧν ἐξεμ-
πολουμένων ἄργυρος καὶ χρυσὸς ἐκομίζετο τῷ βασιλεῖ
καὶ πολὺς ἐλέφας Αἰθίοπές τε καὶ πίθηκοι. τὸν δὲ πλοῦν
ἀπιοῦσαί τε καὶ ἐπανερχόμεναι τρισὶν ἔτεσιν ἤνυον.

⟨182⟩ φήμη δὲ λαμπρὰ πᾶσαν ἐν κύκλῳ τὴν χώραν 3
περιήρχετο διαβοῶσα τὴν Σολομῶνος ἀρετὴν καὶ σο-
φίαν, ὡς τούς τε πανταχοῦ βασιλέας ἐπιθυμεῖν εἰς
ὄψιν αὐτῷ παραγενέσθαι, τοῖς λεγομένοις δι᾽ ὑπερβολὴν
ἀπιστοῦντας, καὶ δωρεαῖς μεγάλαις προσεμφανίζειν τὴν
περὶ αὐτὸν σπουδήν. ⟨183⟩ ἔπεμπον γὰρ αὐτῷ σκεύη
χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἁλουργεῖς ἐσθῆτας καὶ ἀρωμά-
των γένη πολλὰ καὶ ἵππους καὶ ἅρματα, καὶ τῶν ἀχθο-

§ 179 = 3 Reg. X 14; 2 Paral. IX 13.

φόρων ἡμιόνων ὅσους καὶ ῥώμῃ καὶ κάλλει τὴν τοῦ βασιλέως ὄψιν εὖ διαθήσειν ἐπελέγοντο, ὥστε τοῖς οὖσιν αὐτῷ πρότερον ἅρμασι καὶ ἵπποις ἐκ τῶν πεμπομένων προσθέντα ποιῆσαι τὸν μὲν τῶν ἁρμάτων ἀριθμὸν τετρακοσίοις περιττότερον (ἦν γὰρ αὐτῷ πρότερον χίλια), τὸν δὲ τῶν ἵππων δισχιλίοις (ὑπῆρχον γὰρ αὐτῷ δισμύριοι ἵπποι). ⟨184⟩ ἤσκηντο δ' οὗτοι πρὸς εὐμορφίαν καὶ τάχος, ὡς μήτ' εὐπρεπεστέρους ἄλλους εἶναι συμβαλεῖν αὐτοῖς μήτ' ὠκυτέρους, ἀλλὰ καλλίστους τε πάντων ὁρᾶσθαι καὶ ἀπαραμίλλητον αὐτῶν εἶναι τὴν ὀξύτητα. ⟨185⟩ ἐπεκόσμουν δ' αὐτοὺς καὶ οἱ ἀναβαίνοντες, νεότητι μὲν πρῶτον ἀνθοῦντες ἐπιτερπεστάτῃ, τὸ δ' ὕψος ὄντες περίοπτοι καὶ πολὺ τῶν ἄλλων ὑπερέχοντες, μηκίστας μὲν καθειμένοι χαίτας, ἐνδεδυμένοι δὲ χιτῶνας τῆς Τυρίας πορφύρας. ψῆγμα δὲ χρυσοῦ καθ' ἡμέραν αὐτῶν ἐπέσηθον ταῖς κόμαις, ὡς στίλβειν αὐτῶν τὰς κεφαλὰς τῆς αὐγῆς τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸν ἥλιον ἀντανακλωμένης. ⟨186⟩ τούτων περὶ αὐτὸν ὄντων καθωπλισμένων καὶ τόξα ἐξηρτημένων, ἐφ' ἅρματος αὐτὸς ὀχούμενος καὶ λευκὴν ἠμφιεσμένος ἐσθῆτα πρὸς αἰώραν ἔθος εἶχεν ἐξορμᾶν. ἦν δὲ χωρίον τι ἀπὸ δύο σχοίνων Ἱεροσολύμων ὃ καλεῖται μὲν Ἠθάμ, παραδείσοις δὲ καὶ ναμάτων ἐπιρροαῖς ἐπιτερπὲς ἅμα καὶ πλούσιον. εἰς τοῦτο τὰς ἐξόδους αἰωρούμενος ἐποιεῖτο.

4 ⟨187⟩ θείᾳ δὲ περὶ πάντα χρώμενος ἐπινοίᾳ τε καὶ σπουδῇ, καὶ λίαν ὢν φιλόκαλος, οὐδὲ τῶν ὁδῶν ἠμέλησεν, ἀλλὰ καὶ τούτων τὰς ἀγούσας εἰς Ἱεροσόλυμα βασίλειον οὖσαν λίθῳ κατέστρωσε μέλανι, πρός τε τὸ ῥᾳστώνην εἶναι τοῖς βαδίζουσιν καὶ πρὸς τὸ δηλοῦν

§ 183 = 3 Reg. X 25; 2 Paral. IX 24.

τάξίωμα τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἡγεμονίας. ⟨188⟩ διαμερίσας δὲ τὰ ἅρματα καὶ διατάξας, ὥστ' ἐν ἑκάστῃ πόλει τούτων ἀριθμὸν ὡρισμένον ὑπάρχειν, αὐτὸς μὲν περὶ αὐτὸν ἐτήρησεν ὀλίγα, τὰς δὲ πόλεις ταύτας ἁρμάτων προσηγόρευσε. τοῦ δ' ἀργυρίου τοσοῦτον ἐποίησε πλῆθος ἐν Ἱεροσολύμοις ὁ βασιλεὺς ὅσον ἦν καὶ τῶν λίθων, καὶ τῶν κεδρίνων ξύλων, οὐ πρότερον ὄντων, ὥσπερ καὶ τῶν δένδρων τῶν συκαμίνων, (ὧν) πληθύει τὰ τῆς Ἰουδαίας πεδία. ⟨189⟩ προσέταξε δὲ καὶ τοῖς ἐμπόροις Αἰγύπτου κομίζουσιν αὐτῷ πιπράσκειν τὸ μὲν ἅρμα σὺν ἵπποις δυσὶν ἑξακοσίων δραχμῶν ἀργυρίου, αὐτός τε τοῖς τῆς Συρίας βασιλεῦσιν καὶ τοῖς πέραν Εὐφράτου διέπεμπεν αὐτούς.

⟨190⟩ *γενόμενος δὲ πάντων βασιλέων ἐνδοξότατος* 5
καὶ θεοφιλέστατος, καὶ φρονήσει καὶ πλούτῳ διενεγκὼν τῶν πρὸ αὐτοῦ τὴν Ἑβραίων ἀρχὴν ἐσχηκότων, οὐκ ἐνέμεινε τούτοις ἄχρι τελευτῆς, ἀλλὰ καταλιπὼν τὴν τῶν πατρίων ἐθισμῶν φυλακὴν οὐκ εἰς ὅμοιον οἷς προειρήκαμεν αὐτοῦ τέλος κατέστρεψεν. ⟨191⟩ εἰς δὲ γυναῖκας ἐκμανεὶς καὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων ἀκρασίαν, οὐ ταῖς ἐπιχωρίοις μόναις ἠρέσκετο, πολλὰς δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἐθνῶν γήμας, Σιδωνίας καὶ Τυρίας καὶ Ἀμμανίτιδας καὶ Ἰδουμαίας, παρέβη μὲν τοὺς Μωυσέος νόμους, ὃς ἀπηγόρευσε συνοικεῖν ταῖς οὐχ ὁμοφύλοις, ⟨192⟩ τοὺς δ' ἐκείνων ἤρξατο θρησκεύειν θεούς, ταῖς γυναιξὶ καὶ τῷ πρὸς αὐτὰς ἔρωτι χαριζόμενος, τοῦτ' αὐτὸ ὑπιδομένου τοῦ νομοθέτου, καὶ προειπόντος μὴ γαμεῖν τὰς ἀλλοτριοχώρους, ἵνα μὴ τοῖς ξένοις ἐπιπλακέντες ἔθεσι τῶν πατρίων ἀποστῶσι, μηδὲ

§ 188 = 3 Reg. X 26; 2 Paral. IX 25. § 190 = 3 Reg. XI 1.

τοὺς ἐκείνων σέβωσι θεούς, παρέντες τιμᾶν τὸν ἴδιον. ⟨193⟩ ἀλλὰ τούτων μὲν κατημέλησεν ὑπενεχθεὶς εἰς ἡδονὴν ἀλόγιστον ὁ Σολομών, ἀγαγόμενος δὲ γυναῖκας ἀρχόντων καὶ διασήμων θυγατέρας ἑπτακοσίας τὸν ἀριθμὸν καὶ παλλακὰς τριακοσίας, πρὸς δὲ ταύταις καὶ τὴν τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων θυγατέρα, εὐθὺς μὲν ἐκρατεῖτο πρὸς αὐτῶν ὥστε μιμεῖσθαι τὰ παρ᾽ ἐκείνων, καὶ τῆς εὐνοίας καὶ φιλοστοργίας ἠναγκάζετο παρέχειν αὐταῖς δεῖγμα τὸ βιοῦν ὡς αὐταῖς πάτριον ἦν· ⟨194⟩ προβαινούσης δὲ τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ λογισμοῦ διὰ τὸν χρόνον ἀσθενοῦντος ἀντέχειν πρὸς τὴν μνήμην τῶν ἐπιχωρίων ἐπιτηδευμάτων, ἔτι μᾶλλον τοῦ ἰδίου μὲν θεοῦ κατωλιγώρησε, τοὺς δὲ τῶν γάμων τῶν ἐπεισάκτων τιμῶν διετέλει. ⟨195⟩ καὶ πρὸ τούτων δ᾽ ἁμαρτεῖν αὐτὸν ἔτυχε καὶ σφαλῆναι περὶ τὴν φυλακὴν τῶν νομίμων, ὅτε τὰ τῶν χαλκῶν βοῶν ὁμοιώματα κατεσκεύασε τῶν ὑπὸ τῇ θαλάττῃ τῷ ἀναθήματι καὶ τῶν λεόντων τῶν περὶ τὸν θρόνον τὸν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ ταῦτα ποιεῖν ὂν ὅσιον εἰργάσατο. ⟨196⟩ κάλλιστον δ᾽ ἔχων καὶ οἰκεῖον παράδειγμα τῆς ἀρετῆς τὸν πατέρα καὶ τὴν ἐκείνου δόξαν, ἣν αὐτῷ συνέβη καταλιπεῖν διὰ τὴν πρὸς τὸν θεὸν εὐσέβειαν, οὐ μιμησάμενος αὐτόν, καὶ ταῦτα δὶς αὐτῷ τοῦ θεοῦ κατὰ τοὺς ὕπνους φανέντος καὶ τὸν πατέρα μιμεῖσθαι παραινέσαντος, ἀκλεῶς ἀπέθανεν.

⟨197⟩ *ἧκεν οὖν εὐθὺς ὁ προφήτης ὑπὸ τοῦ θεοῦ πεμφθείς, οὔτε λανθάνειν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς παρανομήμασι λέγων οὔτ᾽ ἐπὶ πολὺ χαιρήσειν τοῖς πραττομένοις ἀπειλῶν, ἀλλὰ ζῶντος μὲν οὐκ ἀφαιρεθήσεσθαι τὴν βασιλείαν, ἐπεὶ τῷ πατρὶ Δαυίδῃ τὸ θεῖον αὐτὸν ὑπ-*

§ 193 = 3 Reg. XI 4.

ἔσχετο διάδοχον ποιήσειν ἐκείνου, ⟨198⟩ τελευτήσαντος δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ταῦτα διαθήσειν, οὐχ ἅπαντα μὲν τὸν λαὸν ἀποστήσας αὐτοῦ, δέκα δὲ φυλὰς παραδοὺς αὐτοῦ τῷ δούλῳ, δύο δὲ μόνας καταλιπὼν τῷ υἱωνῷ τοῦ Δαυίδου, δι' αὐτὸν ἐκεῖνον, ὅτι τὸν θεὸν ἠγάπησεν, καὶ διὰ τὴν πόλιν Ἱεροσόλυμα, ἐν ᾗ ναὸν ἔχειν ἐβουλήθη.

⟨199⟩ ταῦτ' ἀκούσας Σολομὼν ἤλγησε καὶ σφοδρῶς 6
συνεχύθη, πάντων αὐτῷ σχεδὸν τῶν ἀγαθῶν, ἐφ' οἷς ζηλωτὸς ἦν, εἰς μεταβολὴν ἐρχομένων πονηράν. οὐ πολὺς δὲ διῆλθε χρόνος ἀφ' οὗ κατήγγειλεν ὁ προφήτης αὐτῷ τὰ συμβησόμενα, καὶ πολέμιον ἐπ' αὐτὸν εὐθὺς ἤγειρεν ὁ θεός, Ἄδερον μὲν ὄνομα, τὴν δ' αἰτίαν τῆς ἔχθρας λαβόντα τοιαύτην. ⟨200⟩ παῖς οὗτος ἦν, Ιδουμαῖος γένος, ἐκ βασιλικῶν σπερμάτων. καταστρεψαμένου δὲ τὴν Ἰδουμαίαν Ἰωάβου τοῦ Δαυίδου στρατηγοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἐν ἀκμῇ καὶ φέρειν ὅπλα δυναμένους διαφθείραντος μησὶν ἕξ, μόνος οὗτος φυγὼν ἧκε πρὸς τὸν Φαραῶνα τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα. ⟨201⟩ ὃ δὲ φιλοφρόνως αὐτὸν ὑποδεξάμενος οἶκόν τ' αὐτῷ δίδωσι καὶ χώραν εἰς διατροφήν, καὶ γενόμενον ἐν ἡλικίᾳ λίαν ἠγάπα, ὡς καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς αὐτῷ δοῦναι πρὸς γάμον τὴν ἀδελφήν, ὄνομα Θαφίνην, ἐξ ἧς υἱὸς αὐτῷ γενόμενος τοῖς τοῦ βασιλέως παισὶ συνανετράφη. ⟨202⟩ ἀκούσας οὖν τὸν Δαυίδου θάνατον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸν Ἰωάβου, προσελθὼν ἐδεῖτο τοῦ Φαραῶνος ἐπιτρέπειν αὐτῷ βαδίζειν εἰς τὴν πατρίδα. τοῦ δὲ βασιλέως ἀνακρίνοντος τίνος ἐνδεὴς ὢν ἢ τί παθὼν ἐσπούδακε καταλιπεῖν αὐτόν, ἐνοχλῶν πολλάκις καὶ παρακαλῶν τότε μὲν οὐκ ἀφείθη, ⟨203⟩ κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἤδη Σολομῶνι τὰ πράγ-

§ 198 = 3 Reg. XI 12.

ματα κακῶς ἔχειν ἤρχετο διὰ τὰς προειρημένας παρανομίας καὶ τὴν ὀργὴν τὴν ἐπ' αὐτοῖς τοῦ θεοῦ, συγχωρήσαντος Φαραῶνος ὁ Ἄδερος ἧκεν εἰς τὴν Ἰδουμαίαν. καὶ μὴ δυνηθεὶς αὐτὴν ἀποστῆσαι τοῦ Σολομῶνος (κατείχετο γὰρ φρουραῖς πολλαῖς, καὶ οὐκ ἦν ἐλεύθερος δι' αὐτὰς οὐδ' ἐπ' ἀδείας ὁ νεωτερισμός) ἄρας ἐκεῖθεν εἰς τὴν Συρίαν ἀφίκετο. ⟨204⟩ συμβαλὼν δ' ἐκεῖ τινὶ Ῥαάζαρῳ μὲν τοὔνομα, τὸν δὲ τῆς Σωφηνῆς ἀποδεδρακότι βασιλέα Ἀδράζαρον δεσπότην ὄντα, καὶ λῃστεύοντι τὴν χώραν, εἰς φιλίαν αὐτῷ συνάψας ἔχων τι περὶ αὐτὸν στῖφος λῃστρικὸν ἀναβαίνει, καὶ κατασχὼν τὴν ἐκεῖ Συρίαν βασιλεὺς αὐτῆς ἀποδείκνυται, καὶ κατατρέχων τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν γῆν ἐποίει κακῶς καὶ διήρπαζε Σολομῶνος ἔτι ζῶντος.

καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τοῦ Ἀδέρου συνέβαινε πάσχειν
7 τοὺς Ἑβραίους· ⟨205⟩ ἐπιτίθεται δὲ Σολομῶνι καὶ τῶν ὁμοφύλων τις Ἱεροβόαμος, υἱὸς Ναβαταίου, κατὰ προφητείαν πάλαι γενομένην αὐτῷ τοῖς πράγμασιν ἐπελπίσας. παῖδα γὰρ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντα καὶ ὑπὸ τῇ μητρὶ παιδευόμενον ὡς εἶδε γενναῖον καὶ τολμηρὸν Σολομὼν ὄντα τὰ φρόνημα, τῆς τῶν τειχῶν οἰκοδομίας ἐπιμελητὴν κατέστησεν, ὅτε τοῖς Ἱεροσολύμοις τὸν κύκλον περιέβαλεν. ⟨206⟩ οὕτω δὲ τῶν ἔργων προυνόησεν ὥσθ' ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀπεδέξατο καὶ γέρας αὐτῷ στρατηγίαν ἐπὶ τῆς Ἰωσήπου φυλῆς ἔδωκεν. ἀπερχομένῳ δὲ τῷ Ἱεροβοάμῳ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων συνήντησε προφήτης, ἐκ πόλεως μὲν Σιλώ, Ἀχίας δ' ὄνομα, καὶ προσαγορεύσας αὐτὸν ἀπήγαγεν ἐκ τῆς ὁδοῦ μικρὸν ἀπονεύσας εἴς τι χωρίον, εἰς ὃ μὴ παρῆν μηδὲ εἷς ἄλλος·

§ 203 = 3 Reg. XI 22.

⟨207⟩ σχίσας δ' εἰς δώδεκα φάρση τὸ ἱμάτιον ὅπερ ἦν αὐτὸς περιβεβλημένος, ἐκέλευσε τὸν Ἱεροβόαμον λαβεῖν τὰ δέκα, προσειπὼν ὅτι ταῦτα ὁ θεὸς βούλεται, καὶ σχίσας τὴν Σολομῶνος ἀρχὴν τῷ παιδὶ μὲν τῷ τούτου, διὰ τὴν πρὸς Δαυίδην γεγενημένην ὁμολογίαν αὐτῷ, μίαν φυλὴν καὶ τὴν ἑξῆς αὐτῆς δίδωσι, 'σοὶ δὲ τὰς δέκα, Σολομῶνος εἰς αὐτὸν ἐξαμαρτόντος καὶ ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς ἐκείνων θεοῖς αὐτὸν ἐκδεδωκότος. ⟨208⟩ εἰδὼς οὖν τὴν αἰτίαν δι' ἣν μετατίθησι τὴν αὐτοῦ γνώμην ἀπὸ Σολομῶνος ὁ θεός, δίκαιος εἶναι πειρῶ καὶ φύλαττε τὰ νόμιμα, προκειμένου σοι τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πρὸς τὸν θεὸν τιμῆς ἄθλου μεγίστου τῶν ἁπάντων, γενήσεσθαι τηλικοῦτον ἡλίκον οἶσθα Δαυίδην γενόμενον.'

⟨209⟩ ἐπαρθεὶς οὖν τοῖς τοῦ προφήτου λόγοις ὁ 8
Ἱεροβόαμος, φύσει θερμὸς ὢν νεανίας καὶ μεγάλων ἐπιθυμητὴς πραγμάτων, οὐκ ἠρέμει, γενόμενος δ' ἐν τῇ στρατηγίᾳ καὶ μεμνημένος τῶν ὑπὸ Ἀχία δεδηλωμένων, ἀναπείθειν ἐπεχείρει τὸν λαὸν ἀφίστασθαι Σολομῶνος καὶ κινεῖν καὶ περιάγειν εἰς αὐτὸν τὴν ἡγεμονίαν. ⟨210⟩ μαθὼν δὲ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιβολὴν ὁ Σολομὼν ἐζήτει συλλαβὼν αὐτὸν ἀνελεῖν. φθάσας δὲ τοῦτο γνῶναι Ἱεροβόαμος πρὸς Σούσακον φεύγει τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα, καὶ μέχρι τῆς Σολομῶνος τελευτῆς ἐκεῖ μείνας τό τε μηδὲν ὑπ' αὐτοῦ παθεῖν ἐκέρδησε καὶ τὸ τῇ βασιλείᾳ φυλαχθῆναι. ⟨211⟩ ἀποθνήσκει δ' ὁ Σολομὼν ἤδη γηραιὸς ὤν, βασιλεύσας μὲν ὀγδοήκοντ' ἔτη ζήσας δ' ἐνενήκοντα τέτταρα, θάπτεται δ' ἐν Ἱεροσολύμοις, ἅπαντας ὑπερβαλὼν εὐδαιμονίᾳ τε καὶ πλούτῳ καὶ φρονήσει τοὺς βασιλεύσαντας, εἰ μὴ

§ 207 = 3 Reg. XI 30.

ὅσα γε πρὸς τὸ γῆρας ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἀπατηθεὶς παρηνόμησε· περὶ ὧν καὶ τῶν δι' αὐτὰς κακῶν συμπεσόντων Ἑβραίοις εἰς καιρὸν ἕτερον ἔδοξέ μοι διασαφῆσαι.

8 ⟨212⟩ *μετὰ δὲ τὴν τοῦ Σολομῶνος τελευτὴν διαδεξαμένου τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τὴν βασιλείαν Ῥοβοάμου, ὃς ἐκ γυναικὸς Ἀμμανίτιδος ὑπῆρχεν αὐτῷ γεγονώς, Νοομᾶς τοὔνομα, πέμψαντες εὐθὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ τῶν ὄχλων ἄρχοντες ἐκάλουν τὸν Ἱεροβόαμον. ἀφικομένου δὲ πρὸς αὐτοὺς εἰς Σίκιμα πόλιν καὶ Ῥοβόαμος εἰς αὐτὴν παραγίνεται· ἐδέδοκτο γὰρ αὐτὸν ἐκεῖσε συνελθοῦσι τοῖς Ἰσραηλίταις ἀποδεῖξαι βασιλέα.* ⟨213⟩ *προσελθόντες οὖν οἵ τ' ἄρχοντες αὐτῷ τοῦ λαοῦ καὶ Ἱεροβόαμος παρεκάλουν λέγοντες ἀνεῖναί τι τῆς δουλείας αὐτοῖς καὶ γενέσθαι χρηστότερον τοῦ πατρός· βαρὺν γὰρ ὑπ' ἐκείνῳ ζυγὸν αὐτοὺς ὑπενεγκεῖν, εὐνούστεροι δ' ἔσεσθαι πρὸς αὐτὸν καὶ ἀγαπήσειν τὴν δουλείαν διὰ τὴν ἐπιείκειαν ἢ διὰ τὸν φόβον.* ⟨214⟩ *ὃ δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἰπὼν αὐτοῖς ἀποκρινεῖσθαι περὶ ὧν ἀξιοῦσιν, ὕποπτος μὲν εὐθὺς γίνεται, μὴ παραχρῆμα ἐπινεύσας αὐτοῖς τὰ πρὸς ἡδονήν· πρόχειρον γὰρ ἠξίουν εἶναι τὸ χρηστὸν καὶ φιλάνθρωπον, καὶ ταῦτ' ἐν νέῳ· ἐδόκει δ' ὅμως καὶ τὸ βουλεύσασθαι τοῦ μὴ παραυτίκα ἀπειπεῖν ἀγαθῆς ἐλπίδος ἔχεσθαι.*

2 ⟨215⟩ *συγκαλέσας δὲ τοὺς πατρῴους φίλους, ἐσκοπεῖτο μετ' αὐτῶν ποταπὴν δεῖ ποιήσασθαι τὴν ἀπόκρισιν πρὸς τὸ πλῆθος. οἳ δ', ἅπερ εἰκὸς τοὺς εὔνους καὶ φύσιν ὄχλων εἰδότας, παρῄνουν αὐτῷ φιλοφρόνως ὁμιλῆσαι τῷ λαῷ καὶ δημοτικώτερον ἢ κατὰ βασιλείας ὄγκον· χειρώσεσθαι γὰρ οὕτως εἰς εὔνοιαν αὐτόν, φύσει*

§ 211 = 3 Reg. XI 43; 2 Paral. IX 31.

τῶν ὑπηκόων ἀγαπώντων τὸ προσηνὲς καὶ παρὰ μικρὸν ἰσότιμον τῶν βασιλέων. ⟨216⟩ ὃ δ' ἀγαθὴν οὕτω καὶ συμφέρουσαν ἴσως μὲν πρὸς τὸ πᾶν, εἰ δὲ μή, πρός γε τὸν τότε καιρὸν ὅτ' ἔδει γενέσθαι βασιλέα, γνώμην ἀπεστράφη, τοῦ θεοῦ ποιήσαντος, οἶμαι, κατακριθῆναι τὸ συμφέρον ὑπ' αὐτοῦ. καλέσας δὲ τὰ μειράκια τὰ συντεθραμμένα καὶ τὴν τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῖς συμβουλίαν εἰπών, τί δοκεῖ ποιεῖν αὐτοῖς ἐκέλευσε λέγειν. ⟨217⟩ τὰ δέ (οὔτε γὰρ ἡ νεότης οὔθ' ὁ θεὸς ἐφίει νοεῖν τὰ κρείττω) παρῄνεσαν ἀποκρίνεσθαι τῷ λαῷ τὸν βραχύτατον αὐτοῦ δάκτυλον τῆς τοῦ πατρὸς ὀσφύος εἶναι παχύτερον, καὶ εἰ σκληροῦ λίαν ἐπειράθησαν ἐκείνου, πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ λήψεσθαι πεῖραν δυσκόλου, καὶ εἰ μάστιξιν αὐτοὺς ἐκεῖνος ἐνουθέτει, σκορπίοις τοῦτο ποιήσειν αὐτὸν προσδοκᾶν, ⟨218⟩ τούτοις πεισθεὶς ὁ βασιλεύς, καὶ δόξας προσήκειν τῷ τῆς ἀρχῆς ἀξιώματι τὴν ἀπόκρισιν, ὡς συνῆλθεν ἀκουσόμενον τὸ πλῆθος τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, μετεώρου τοῦ λαοῦ παντὸς ὄντος καί τι λέγοντος ἀκοῦσαι τοῦ βασιλέως ἐσπουδακότος, οἰομένου δέ τι καὶ φιλάνθρωπον, τὴν τῶν μειρακίων αὐτοῖς συμβουλίαν, παρεὶς τὴν τῶν φίλων, ἀπεκρίνατο. ταῦτα δ' ἐπράττετο κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ἵνα λάβῃ τέλος ἃ προυφήτευσεν Ἀχίας.

⟨219⟩ πληγέντες δ' ὑπὸ τῶν λόγων ὡς ὑπὸ σιδή- 3
ρου καὶ ἀλγήσαντες ὡς ἐπὶ πείρᾳ τοῖς εἰρημένοις ἠγανάκτησαν, καὶ μέγα πάντες ἐκβοήσαντες οὐκέτ' οὐδὲν αὐτοῖς εἶναι συγγενὲς πρὸς Δαυίδην καὶ τοὺς ἀπ' αὐτοῦ μετ' ἐκείνην ἔφασαν τὴν ἡμέραν· παραχωρεῖν δ' αὐτῷ μόνον τὸν ναόν, ὃν ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατεσκεύασεν, εἰπόντες, καταλείψειν ἠπείλησαν. ⟨220⟩ οὕτω δ' ἔσχον

§ 216 = 3 Reg. XII 8; 2 Paral. X 8.

πικρῶς καὶ τὴν ὀργὴν ἐτήρησαν ὡς πέμψαντος αὐτ τὸν ἐπὶ τῶν φόρων Ἀδώραμον, ἵνα καταπραΰνῃ κ συγγνόντας τοῖς εἰρημένοις, εἴ τι προπετὲς ὑπὸ νεότη τος καὶ δύσκολον ἦν ἐν αὐτοῖς, ποιήσῃ μαλακωτέρους οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ βάλλοντες αὐτὸν λίθοις ἀπέκτειναν. ⟨221⟩ τοῦτ' ἰδὼν Ῥοβόαμος, καὶ νομίσας αὐτὸν βεβλῆσθαι τοῖς λίθοις οἷς τὸν ὑπηρέτην ἀπέκτεινεν αὐτοῦ τὸ πλῆθος, δείσας μὴ καὶ ἔργῳ πάθῃ τὸ δεινόν, ἐπιβὰς εὐθὺς ἐφ' ἅρματος ἔφυγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἡ μὲν Ἰούδα φυλὴ καὶ ἡ Βενιαμῖτις χειροτονοῦσιν αὐτὸν βασιλέα, τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας τῶν Δαυίδου παίδων ἀποστὰν τὸν Ἱεροβόαμον ἀπέδειξε τῶν πραγμάτων κύριον. ⟨222⟩ Ῥοβόαμος δ' ὁ Σολομῶνος παῖς, ἐκκλησίαν ποιήσας τῶν δύο φυλῶν ἃς εἶχεν ὑπηκόους, οἷός τ' ἦν λαβὼν ὀκτωκαίδεκα παρ' αὐτῶν στρατοῦ μυριάδας ἐπιλέκτους ἐξελθεῖν ἐπὶ τὸν Ἱεροβόαμον καὶ τὸν λαόν, ὅπως πολεμήσας ἀναγκάσῃ δουλεύειν αὐτῷ. ⟨223⟩ κωλυθεὶς δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου ποιήσασθαι τὴν στρατείαν (οὐ γὰρ εἶναι δίκαιον τοὺς ὁμοφύλους πολεμεῖν οὗτος ἔλεγε, καὶ ταῦτα κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προαίρεσιν τῆς τοῦ πλήθους ἀποστάσεως γεγενημένης) οὐκ ἐπεξῆλθε.

⟨224⟩ διηγήσομαι δὲ πρῶτον ὅσα Ἱεροβόαμος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς ἔπραξεν, εἶτα δὲ τούτων ἐχόμενα τὰ ὑπὸ Ῥοβοάμου τοῦ τῶν δύο φυλῶν βασιλέως γεγενημένα δηλώσομεν· φυλαχθείη γὰρ ἂν οὕτως ἄχρι παντὸς τῆς ἱστορίας τὸ εὔτακτον.

⟨225⟩ ὁ τοίνυν Ἱεροβόαμος οἰκοδομήσας βασίλειον ἐν Σικίμῃ πόλει, ἐν ταύτῃ τὴν δίαιταν εἶχε· κατεσκεύασε δὲ καὶ ἐν Φανουὴλ πόλει λεγομένῃ. μετ' οὐ

§ 220 = 3 Reg. XII 18; 2 Paral. X 18.

πολὺ δὲ τῆς σκηνοπηγίας ἑορτῆς ἐνίστασθαι μελλούσης, λογισάμενος ὡς ἐὰν ἐπιτρέψῃ τῷ πλήθει προσκυνῆσαι τὸν θεὸν εἰς Ἱεροσόλυμα πορευθέντι καὶ ἐκεῖ τὴν ἑορτὴν διαγαγεῖν, μετανοῆσαν ἴσως καὶ δελεασθὲν ὑπὸ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς θρησκείας τῆς ἐν αὐτῷ τοῦ θεοῦ καταλείψει μὲν αὐτὸν προσχωρήσει δὲ τῷ πρώτῳ βασιλεῖ, καὶ κινδυνεύσει τούτου γενομένου τὴν ψυχὴν ἀποβαλεῖν, ἐπιτεχνᾶταί τι τοιοῦτον. ⟨226⟩ δύο ποιήσας δαμάλεις χρυσᾶς καὶ οἰκοδομήσας ναΐσκους τοσούτους, ἕνα μὲν ἐν Βεθήλῃ πόλει τὸν ἕτερον δ' ἐν Δάνῃ (ἣ δ' ἔστι πρὸς ταῖς πηγαῖς τοῦ μικροῦ Ἰορδάνου), τίθησι τὰς δαμάλεις ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι ναΐσκων· καὶ συγκαλέσας τὰς δέκα φυλὰς ὧν αὐτὸς ἦρχεν, ἐδημηγόρησε τούτους ποιησάμενος τοὺς λόγους. ⟨227⟩ 'ἄνδρες ὁμόφυλοι, γινώσκειν ὑμᾶς νομίζω τοῦτο, ὅτι πᾶς τόπος ἔχει τὸν θεόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἓν ἀποδεδειγμένον χωρίον ἐν ᾧ πάρεστιν, ἀλλὰ πανταχοῦ τ' ἀκούει καὶ τοὺς θρησκεύοντας ἐφορᾷ. ὅθεν οὔ μοι δοκεῖ νῦν ἐπείγειν ὑμᾶς εἰς Ἱεροσόλυμα πορευθέντας εἰς τὴν τῶν ἐχθρῶν πόλιν μακρὰν οὕτως ὁδὸν προσκυνεῖν. ⟨228⟩ ἄνθρωπος γὰρ κατεσκεύακε τὸν ναόν· πεποίηκα δὲ κἀγὼ δύο χρυσᾶς δαμάλεις ἐπωνύμους τῷ θεῷ, καὶ τὴν μὲν ἐν Βεθήλῃ πόλει καθιέρωσα τὴν δ' ἐν Δάνῃ, ὅπως ὑμῶν οἱ τούτων ἔγγιστα τῶν πόλεων κατῳκημένοι προσκυνήσωσιν εἰς αὐτὰς ἀπερχόμενοι τὸν θεόν. ἀποδείξω δέ τινας ὑμῖν καὶ ἱερεῖς ἐξ ὑμῶν καὶ Λευίτας, ἵνα μὴ χρείαν ἔχητε τῆς Λευίτιδος φυλῆς καὶ τῶν Ἀαρῶνος υἱῶν. ἀλλ' ὁ βουλόμενος ὑμῶν ἱερεὺς εἶναι προσενεγκάτω μόσχον τῷ θεῷ καὶ κριόν, ὃ καὶ τὸν πρῶτον ἱερέα φασὶν Ἀαρῶνα πεποιηκέναι.'

§ 225 = 3 Reg. XII 25.

⟨229⟩ ταῦτ' εἰπὼν ἐξηπάτησε τὸν λαὸν καὶ τῆς πατρίου θρησκείας ἀποστάντας ἐποίησε παραβῆναι τοὺς νόμους. ἀρχὴ κακῶν ἐγένετο τοῦτο τοῖς Ἑβραίοις καὶ τοῦ πολέμῳ κρατηθέντας ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων αἰχμαλωσίᾳ περιπεσεῖν.

ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν δηλώσομεν· ⟨230⟩ ἐνστάσης δὲ τῆς ἑορτῆς ἑβδόμῳ μηνί, βουλόμενος καὶ αὐτὸς ἐν Βεθήλῃ ταύτην ἀγαγεῖν ὥσπερ ἑώρταζον καὶ αἱ δύο φυλαὶ ἐν Ἱεροσολύμοις, οἰκοδομεῖ μὲν θυσιαστήριον πρὸ τῆς δαμάλεως, γενόμενος δ' αὐτὸς ἀρχιερεὺς ἐπὶ τὸν βωμὸν ἀναβαίνει σὺν τοῖς ἰδίοις ἱερεῦσι. ⟨231⟩ μέλλοντος δ' ἐπιφέρειν τὰς θυσίας καὶ τὰς ὁλοκαυτώσεις ἐν ὄψει τοῦ λαοῦ παντός, παραγίνεται πρὸς αὐτὸν ἐξ Ἱεροσολύμων προφήτης, Ἰαδὼν ὄνομα, τοῦ θεοῦ πέμψαντος, ὃς σταθεὶς ἐν μέσῳ τῷ πλήθει τοῦ βασιλέως ἀκούοντος εἶπε τάδε, πρὸς τὸ θυσιαστήριον ποιούμενος τοὺς λόγους. ⟨232⟩ 'ὁ θεὸς ἔσεσθαί τινα προλέγει ἐκ τοῦ Δαυίδου γένος, Ἰωσίαν ὄνομα, ὃς ἐπὶ σοῦ θύσει τοὺς ψευδιερεῖς τοὺς κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν γενησομένους, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν λαοπλάνων τούτων καὶ ἀπατεώνων καὶ ἀσεβῶν ἐπὶ σοῦ καύσει. ἵνα μέντοι γε πιστεύσωσιν οὗτοι τοῦθ' οὕτως ἕξειν, σημεῖον αὐτοῖς προερῶ γενησόμενον· ῥαγήσεται τὸ θυσιαστήριον παραχρῆμα, καὶ πᾶσα ἡ ἐπ' αὐτοῦ πιμελὴ τῶν ἱερείων ἐπὶ γῆν χυθήσεται.' ⟨233⟩ ταῦτ' εἰπόντος τοῦ προφήτου παροξυνθεὶς ὁ Ἱεροβόαμος ἐξέτεινε τὴν χεῖρα, κελεύων συλλαβεῖν αὐτόν. ἐκτεταμένη δ' ἡ χεὶρ εὐθὺς παρείθη, καὶ οὐκέτ' ἴσχυεν αὐτὴν πρὸς αὐτὸν ἀναγαγεῖν, ἀλλὰ ναρκηκυῖαν καὶ νεκρὰν εἶχεν ἀπηρτημένην. ἐρράγη δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ κατηνέχθη πάντα

§ 230 = 3 Reg. XII 32.

τὰ ἐπ' αὐτοῦ, καθὼς προεῖπεν ὁ προφήτης. ⟨234⟩ μαθὼν δ' ἀληθῆ τὸν ἄνθρωπον καὶ θείαν ἔχοντα πρόγνωσιν, παρεκάλεσεν αὐτὸν δεηθῆναι τοῦ θεοῦ ἀναζωπυρῆσαι τὴν δεξιὰν αὐτῷ. καὶ ὃ μὲν ἱκέτευσε τὸν θεὸν τοῦτ' αὐτῷ παρασχεῖν, ὃ δὲ τῆς χειρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἀπολαβούσης χαίρων ἐπ' αὐτῇ τὸν προφήτην παρεκάλει δειπνῆσαι παρ' αὐτῷ. ⟨235⟩ Ἰαδὼν δ' ἔφησεν οὐχ ὑπομένειν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτόν, οὐδὲ γεύσεσθαι ἄρτου καὶ ὕδατος ἐν ταύτῃ τῇ πόλει τοῦτο γὰρ αὐτῷ τὸν θεὸν ἀπειρηκέναι, καὶ τὴν ὁδὸν ἣν ἦλθεν, ὅπως μὴ δι' αὐτῆς ποιήσηται τὴν ὑποστροφὴν ἀλλὰ δι' ἄλλης, ἔφασκε. τοῦτον μὲν οὖν ἐθαύμαζεν ὁ βασιλεὺς τῆς ἐγκρατείας, αὐτὸς δ' ἦν ἐν φόβῳ, μεταβολὴν αὐτοῦ τῶν πραγμάτων ἐκ τῶν προειρημένων οὐκ ἀγαθὴν ὑπονοῶν.

⟨236⟩ ἦν δέ τις ἐν τῇ πόλει πονηρὸς πρεσβύτης 9
ψευδοπροφήτης, ὃν εἶχεν ἐν τιμῇ Ἱεροβόαμος, ἀπατώμενος ὑπ' αὐτοῦ τὰ πρὸς ἡδονὴν λέγοντος. οὗτος τότε μὲν κλινήρης ἦν διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ γήρως ἀσθένειαν, τῶν δὲ παίδων αὐτῷ δηλωσάντων τὰ περὶ τοῦ παρόντος ἐξ Ἱεροσολύμων προφήτου καὶ τῶν σημείων τῶν γενομένων, ⟨237⟩ καὶ ὡς παρεθεῖσαν αὐτῷ τὴν δεξιὰν Ἱεροβόαμος εὐξαμένου πάλιν ἐκείνου ζῶσαν ἀπολάβοι, δείσας μὴ παρευδοκιμήσειεν αὐτὸν ὁ ξένος παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ πλείονος ἀπολαύοι τιμῆς, προσέταξε τοῖς παισὶν εὐθὺς ἐπιστρώσασι τὸν ὄνον ἕτοιμον πρὸς ἔξοδον αὐτῷ παρασκευάσαι. ⟨238⟩ τῶν δὲ σπευσάντων ὃ προσετάγησαν, ἐπιβὰς ἐδίωξε τὸν προφήτην, καὶ καταλαβὼν ἀναπαυόμενον ὑπὸ δένδρῳ δασεῖ καὶ σκιὰν ἔχοντι δρυὸς εὐμεγέθους ἠσπάσατο πρῶτον, εἶτ' ἐμέμφετο μὴ

§ 234 = 3 Reg. XIII 6.

παρ' αὐτὸν εἰσελθόντα καὶ ξενίων μεταλαβόντα. ⟨239⟩ *τοῦ δὲ φήσαντος κεκωλῦσθαι πρὸς τοῦ θεοῦ γεύσασθαι παρά τινι τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει, 'ἀλλ' οὐχὶ παρ' ἐμοί' εἶπε 'πάντως ἀπηγόρευκέ σοι τὸ θεῖον παραθέσθαι τράπεζαν. προφήτης γάρ εἰμι κἀγὼ καὶ τῆς αὐτῆς σοι κοινωνὸς πρὸς αὐτὸν θρησκείας, καὶ πάρειμι νῦν ὑπ' αὐτοῦ πεμφθεὶς ὅπως ἀγάγω σε πρὸς ἐμαυτὸν ἑστιασόμενον.'* ⟨240⟩ *ὃ δὲ ψευσαμένῳ πεισθεὶς ἀνέστρεψεν. ἀριστώντων δ' ἔτι καὶ φιλοφρονουμένων ὁ θεὸς ἐπιφαίνεται τῷ Ἰαδῶνι, καὶ παραβάντα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τιμωρίαν ὑφέξειν ἔλεγε, καὶ ποταπὴν ἐδήλου· λέοντα γὰρ αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπερχομένῳ συμβαλεῖν ἔφραζεν, ὑφ' οὗ διαφθαρήσεσθαι καὶ τῆς ἐν τοῖς πατρῴοις μνήμασι ταφῆς ἀμοιρήσειν.* ⟨241⟩ *ταῦτα δ' ἐγίνετο, οἶμαι, κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ βούλησιν, ὅπως μὴ προσέχοι τοῖς τοῦ Ἰαδῶνος λόγοις Ἱεροβόαμος, ἐληλεγμένῳ ψεύδει. πορευομένῳ τοίνυν τῷ Ἰαδῶνι πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα συμβάλλει λέων, καὶ κατασπάσας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κτήνους ἀπέκτεινε. καὶ τὸν μὲν ὄνον οὐδὲν ὅλως ἔβλαψε, παρακαθεζόμενος δ' ἐφύλαττε κἀκεῖνον καὶ τὸ τοῦ προφήτου σῶμα, μέχρι τινὲς τῶν ὁδοιπόρων ἰδόντες ἀπήγγειλαν ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν τῷ ψευδοπροφήτῃ.* ⟨242⟩ *ὃ δὲ τοὺς υἱοὺς πέμψας ἐκόμισεν εἰς τὴν πόλιν τὸ σῶμα καὶ πολυτελοῦς κηδείας ἠξίωσεν, ἐντειλάμενος τοῖς παισὶ καὶ αὐτὸν ἀποθανόντα σὺν ἐκείνῳ θάψαι, λέγων ἀληθῆ μὲν εἶναι πάνθ' ὅσα προυφήτευσε κατὰ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν ψευδοπροφητῶν, ὑβρισθήσεσθαι δ' αὐτὸς μετὰ τὴν τελευτὴν οὐδὲν σὺν ἐκείνῳ ταφείς, τῶν ὀστῶν οὐ γνωρισθησομένων.* ⟨243⟩ *κηδεύσας οὖν τὸν προφήτην*

§ 239 = 3 Reg. XIII 16.

καὶ ταῦτα ἐντειλάμενος τοῖς υἱοῖς, πονηρὸς ὢν καὶ ἀσεβὴς πρόσεισι τῷ Ἱεροβοάμῳ καί 'τί δή ποτ' ἐταράχθης' εἶπεν 'ὑπὸ τῶν τοῦ ἀνοήτου λόγων;' ὡς δὲ καὶ τὰ περὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτῷ καὶ τὴν αὐτοῦ χεῖρα διηγήσαθ' ὁ βασιλεύς, θεῖον ἀληθῶς καὶ προφήτην ἄριστον ἀποκαλῶν, ἤρξατο ταύτην αὐτοῦ τὴν δόξαν ἀναλύειν κακουργῶν καὶ πιθανοῖς περὶ τῶν γεγενημένων χρώμενος λόγοις βλάπτειν αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν. ⟨244⟩ ἐπεχείρει γὰρ πείθειν αὐτὸν ὡς ὑπὸ κόπου μὲν ἡ χεὶρ αὐτῷ ναρκήσειε, βαστάζουσα τὰς θυσίας, εἶτ' ἀνεθεῖσα πάλιν εἰς τὴν αὐτῆς ἐπανέλθοι φύσιν, τὸ δὲ θυσιαστήριον ὂν καινὸν καὶ δεξάμενον θυσίας πολλὰς καὶ μεγάλας ῥαγείη καὶ πέσοι διὰ βάρος τῶν ἐπενηνεγμένων. ἐδήλου δ' αὐτῷ καὶ τὸν θάνατον τοῦ τὰ σημεῖα ταῦτα προειρηκότος, ὡς ὑπὸ λέοντος ἀπώλετο· οὕτως οὐδὲ ἓν οὔτ' εἶχεν οὔτ' ἐφθέγξατο προφήτου. ⟨245⟩ ταῦτ' εἰπὼν πείθει τὸν βασιλέα, καὶ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ τελέως ἀποστρέψας ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν δικαίων καὶ ὁσίων ἔργων ἐπὶ τὰς ἀσεβεῖς πράξεις παρώρμησεν. οὕτω δ' ἐξύβρισεν εἰς τὸ θεῖον καὶ παρηνόμησεν ὡς οὐδὲν ἄλλο καθ' ἡμέραν ζητεῖν ἢ τί καινὸν καὶ μιαρώτερον τῶν ἤδη τετολμημένων ἐργάσηται.

καὶ τὰ μὲν περὶ Ἱεροβοάμου ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν τούτοις ἡμῖν δεδηλώσθω· ⟨246⟩ ὁ δὲ Σολομῶνος υἱὸς 10
Ῥοβόαμος, ὁ τῶν δύο φυλῶν βασιλεύς, ὡς προειρήκαμεν, ᾠκοδόμησε πόλεις ὀχυράς τε καὶ μεγάλας Βηθλεὲμ καὶ Ἠταμὲ καὶ Θεκωὲ καὶ Βηθσοὺρ καὶ Σωχὼ καὶ Ὀδολλὰμ καὶ Ἰπὰν καὶ Μάρισσαν καὶ Ζιφὰ καὶ Ἀδωραῒμ καὶ Λαχὶς καὶ Ἀζηκὰ καὶ Σαραῒμ καὶ Ἠλὼμ καὶ Χεβρῶνα. ⟨247⟩ ταύτας μὲν ἐν τῇ Ἰούδα κλη-

§ 243 = 3 Reg. XIII 30. § 246 = 2 Paral. XI 5.

ρουχίᾳ πρώτας ᾠκοδόμησε, κατεσκεύασε δὲ καὶ ἄλλας μεγάλας ἐν τῇ Βενιαμίτιδι κληρουχίᾳ. καὶ τειχίσας φρουράς τε κατέστησεν ἐν ἁπάσαις καὶ ἡγεμόνας, σῖτόν τε πολὺν καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον τά τ' ἄλλα πρὸς διατροφὴν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων δαψιλῶς ἀπέθετο, πρὸς δὲ τούτοις θυρεοὺς καὶ σειρομάστας εἰς πολλὰς μυριάδας. ⟨248⟩ συνῆλθον δ' οἱ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἰσραηλίταις ἱερεῖς πρὸς αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ Λευῖται, καὶ εἴ τινες ἄλλοι τοῦ πλήθους ἦσαν ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, καταλιπόντες αὐτῶν τὰς πόλεις, ἵνα θρησκεύσωσιν ἐν Ἱεροσολύμοις τὸν θεόν· οὐ γὰρ ἡδέως εἶχον προσκυνεῖν ἀναγκαζόμενοι τὰς δαμάλεις, ἃς Ἱεροβόαμος κατεσκεύασε. καὶ ηὔξησαν τὴν Ῥοβοάμου βασιλείαν ἐπ' ἔτη τρία. ⟨249⟩ γήμας δὲ συγγενῆ τινα καὶ τρεῖς ποιησάμενος ἐξ αὐτῆς παῖδας, ἤγετο ὕστερον καὶ τὴν ἐκ τῆς Ἀβεσαλώμου θυγατρὸς Θαμάρης, Μαχάνην ὄνομα, καὶ αὐτὴν οὖσαν συγγενῆ· καὶ παῖς ἄρρην ἐξ αὐτῆς αὐτῷ γίνεται, ὃν Ἀβίαν προσηγόρευσε. τέκνα δ' εἶχε καὶ ἐξ ἄλλων γυναικῶν πλειόνων, πασῶν δὲ μᾶλλον ἔστερξε τὴν Μαχάνην. ⟨250⟩ εἶχε δὲ τὰς μὲν νόμῳ συνοικούσας αὐτῷ γυναῖκας ὀκτωκαίδεκα, παλλακὰς δὲ τριάκοντα· καὶ υἱοὶ μὲν αὐτῷ γεγόνεσαν ὀκτὼ καὶ εἴκοσι, θυγατέρες δ' ἑξήκοντα. διάδοχον δ' ἀπέδειξε τῆς βασιλείας τὴν ἐκ τῆς Μαχάνης Ἀβίαν, καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῷ καὶ τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐπίστευσεν.

2 ⟨251⟩ αἴτιον δ', οἶμαι, πολλάκις γίνεται κακῶν καὶ παρανομίας τοῖς ἀνθρώποις τὸ τῶν πραγμάτων μέγεθος καὶ ἡ πρὸς τὸ βέλτιον αὐτῶν ῥοπή. τὴν γὰρ βασιλείαν αὐξανομένην οὕτω βλέπων Ῥοβόαμος εἰς ἀδί-

§ 247 = 2 Paral. XI 10. § 251 = 3 Reg. XIV 22; 2 Paral. XII 1.

κους καὶ ἀσεβεῖς ἐξετράπη πράξεις καὶ τῆς τοῦ θεοῦ θρησκείας κατεφρόνησεν, ὡς καὶ τὸν ὑπ' αὐτῷ λαὸν μιμητὴν γενέσθαι τῶν ἀνομημάτων. ⟨252⟩ συνδιαφθείρεται γὰρ τὰ τῶν ἀρχομένων ἤθη τοῖς τῶν ἡγεμόνων τρόποις, καὶ ὡς ἔλεγχον τῆς ἐκείνων ἀσελγείας τὴν αὑτῶν σωφροσύνην παραπέμποντες ὡς ἀρετῇ ταῖς κακίαις αὐτῶν ἕπονται· οὐ γὰρ ἔνεστιν ἀποδέχεσθαι δοκεῖν τὰ τῶν βασιλέων ἔργα μὴ ταὐτὰ πράττοντας. ⟨253⟩ τοῦτο τοίνυν συνέβαινε καὶ τοῖς ὑπὸ Ῥοβοάμῳ τεταγμένοις, ἀσεβοῦντος αὐτοῦ καὶ παρανομοῦντος σπουδάζειν μὴ προσκρούσωσι τῷ βασιλεῖ, θέλοντες εἶναι δίκαιοι. τιμωρὸν δὲ τῆς εἰς αὐτὸν ὕβρεως ὁ θεὸς ἐπιπέμπει τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα Σούσακον· περὶ οὗ πλανηθεὶς Ἡρόδοτος τὰς πράξεις αὐτοῦ Σεσώστρι προσάπτει. ⟨254⟩ οὗτος γὰρ ὁ Σούσακος πέμπτῳ ἔτει τῆς Ῥοβοάμου βασιλείας ἐπιστρατεύεται μετὰ πολλῶν αὐτῷ μυριάδων· ἅρματα μὲν γὰρ αὐτῷ χίλια καὶ διακόσια τὸν ἀριθμὸν ἠκολούθει, ἱππέων δὲ μυριάδες ἕξ, πεζῶν δὲ μυριάδες τετταράκοντα. τούτων τοὺς πλείστους Λίβυας ἐπήγετο καὶ Αἰθίοπας. ⟨255⟩ ἐμβαλὼν οὖν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἑβραίων καταλαμβάνει τε τὰς ὀχυρωτάτας τῆς Ῥοβοάμου βασιλείας πόλεις ἀμαχητί, καὶ ταύτας ἀσφαλισάμενος ἔσχατον ἐπῆλθε τοῖς Ἱεροσολύμοις. ἐγκεκλεισμένου δὲ τοῦ Ῥοβοάμου καὶ τοῦ πλήθους 3 ἐν αὐτοῖς διὰ τὴν Σουσάκου στρατείαν καὶ τὸν θεὸν ἱκετευόντων δοῦναι νίκην καὶ σωτηρίαν, ⟨256⟩ οὐκ ἔπεισαν τὸν θεὸν ταχθῆναι μετ' αὐτῶν. ὁ δὲ προφήτης Σαμαίας ἔφησεν αὐτοῖς τὸν θεὸν ἀπειλεῖν ἐγκαταλείψειν αὐτούς, ὡς καὶ αὐτοὶ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ κατέλιπον. ταῦτ' ἀκούσαντες εὐθὺς ταῖς ψυχαῖς ἀν-

§ 253 = 2 Paral. XII 2; 3 Reg. XIV 25.

ἔπεσον, καὶ μηδὲν ἔτι σωτήριον ὁρῶντες ἐξομολογεῖσθαι πάντες ὥρμησαν ὅτι δικαίως αὐτοὺς ὁ θεὸς ὑπερόψεται, γενομένους περὶ αὐτὸν ἀσεβεῖς καὶ συγχέαντας τὰ νόμιμα. ⟨257⟩ κατιδὼν δ' αὐτοὺς ὁ θεὸς οὕτω διακειμένους καὶ τὰς ἁμαρτίας ἀνθομολογουμένους, οὐκ ἀπολέσειν αὐτοὺς εἶπε πρὸς τὸν προφήτην, ποιήσειν μέντοι γε τοῖς Αἰγυπτίοις ὑποχειρίους, ἵνα μάθωσι πότερον ἀνθρώπῳ δουλεύειν ἐστὶν ἀπονώτερον ἢ θεῷ. ⟨258⟩ παραλαβὼν δ' ὁ Σούσακος ἀμαχητὶ τὴν πόλιν, δεξαμένου Ῥοβοάμου διὰ τὸν φόβον, οὐκ ἐνέμεινε ταῖς γενομέναις συνθήκαις, ἀλλ' ἐσύλησε τὸ ἱερὸν καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐξεκένωσε τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς βασιλικούς, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μυριάδας ἀναριθμήτους βαστάσας καὶ μηδὲν ὅλως ὑπολιπών. ⟨259⟩ περιεῖλε δὲ καὶ τοὺς χρυσοῦς θυρεοὺς καὶ τὰς ἀσπίδας, ἃς κατεσκεύασε Σολομὼν ὁ βασιλεύς· οὐκ εἴασε δ' οὐδὲ τὰς χρυσᾶς φαρέτρας, ἃς ἀνέθηκε Δαυίδης τῷ θεῷ, λαβὼν παρὰ τοῦ τῆς Σωφηνῆς βασιλέως. καὶ τοῦτο ποιήσας ἀνέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεῖα. ⟨260⟩ μέμνηται δὲ ταύτης τῆς στρατείας καὶ ὁ Ἁλικαρνασεὺς Ἡρόδοτος, περὶ μόνον τὸ τοῦ βασιλέως πλανηθεὶς ὄνομα, καὶ ὅτι ἄλλοις τε πολλοῖς ἐπῆλθεν ἔθνεσι καὶ τὴν Παλαιστίνην Συρίαν ἐδουλώσατο, λαβὼν ἀμαχητὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐν αὐτῇ. ⟨261⟩ φανερὸν δ' ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος βούλεται δηλοῦν κεχειρωμένον ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου. ἐπάγει γὰρ ὅτι στήλας κατέλιπεν ἐν τῇ τῶν ἀμαχητὶ παραδόντων αὐτοὺς αἰδοῖα γυναικῶν ἐγγράψας· Ῥοβόαμος δ' αὐτῷ παρέδωκεν ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ἀμαχητὶ τὴν πόλιν. ⟨262⟩ φησὶ δὲ καὶ Αἰθίοπας παρ' Αἰγυπτίων μεμαθη-

§ 257 = 2 Paral. XII 7. § 258 = 3 Reg. XIV 26; 2 Paral. XII 9. § 260 = Herodt. II 102.

κέναι τὴν τῶν αἰδοίων περιτομήν· 'Φοίνικες γὰρ καὶ Σύροι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ὁμολογοῦσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι.' δῆλον οὖν ἐστιν ὅτι μηδένες ἄλλοι περιτέμνονται τῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Σύρων ἢ μόνοι ἡμεῖς.

*ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἕκαστοι λεγέτωσαν ὅ τι ἂν
αὐτοῖς δοκῇ·* ⟨263⟩ *ἀναχωρήσαντος δὲ Σουσάκου, Ῥο-* 4
βόαμος ὁ βασιλεὺς ἀντὶ μὲν τῶν χρυσῶν θυρεῶν καὶ τῶν ἀσπίδων χαλκᾶ ποιήσας τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν παρέδωκε τοῖς τῶν βασιλείων φύλαξιν, ἀντὶ δὲ τοῦ μετὰ στρατηγίας ἐπιφανοῦς καὶ τῆς ἐν τοῖς πράγμασι λαμπρότητος διάγειν ἐβασίλευσεν ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ καὶ δέει, πάντα τὸν χρόνον ἐχθρὸς ὢν Ἱεροβοάμῳ. ⟨264⟩ *ἐτελεύτησε δὲ βιώσας ἔτη πεντήκοντα καὶ ἑπτά, βασιλεύσας δ' αὐτῶν ἑπτακαίδεκα, τὸν τρόπον ἀλαζὼν ἀνὴρ καὶ ἀνόητος, καὶ διὰ τὸ μὴ προσέχειν τοῖς πατρῴοις φίλοις τὴν ἀρχὴν ἀπολέσας. ἐτάφη δ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταῖς θήκαις τῶν βασιλέων. διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ἀβίας, ὄγδοον ἤδη καὶ δέκατον ἔτος Ἱεροβοάμου τῶν δέκα φυλῶν βασιλεύοντος.*

⟨265⟩ *καὶ ταῦτα μὲν τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, τὰ δὲ περὶ Ἱεροβόαμον ἀκόλουθα τούτων ἔχομεν, πῶς κατέστρεψε τὸν βίον, διεξελθεῖν. οὗτος γὰρ οὐ διέλιπεν οὐδ' ἠρέμησεν εἰς τὸν θεὸν ἐξυβρίζων, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρῶν βωμοὺς ἀνιστὰς καὶ ἱερεῖς
ἐκ τοῦ πλήθους ἀποδεικνὺς διετέλει.* ⟨266⟩ *ταῦτα δ'* 11
ἔμελλεν οὐκ εἰς μακρὰν τἀσεβήματα καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν δίκην εἰς τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν καὶ πάσης αὐτοῦ τῆς γενεᾶς στρέψειν τὸ θεῖον. κάμνοντος δ' αὐτῷ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῦ παιδός, ὃν Ὀβίμην ἐκάλουν,

§ 263 = 3 Reg. XIV 27; 2 Paral. XII 10. § 266 = 3 Reg. XIV 1.

τὴν γυναῖκα αὐτοῦ προσέταξε τὴν στολὴν ἀποθεμένην καὶ σχῆμα λαβοῦσαν ἰδιωτικὸν πορευθῆναι πρὸς Ἀχίαν τὸν προφήτην <267> *(εἶναι γὰρ θαυμαστὸν ἄνδρα περὶ τῶν μελλόντων προειπεῖν· καὶ γὰρ περὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ τοῦτον δεδηλωκέναι), παραγενομένην δ' ἐκέλευσε περὶ τοῦ παιδὸς ἀνακρίνειν ὡς ξένην εἰ διαφεύξεται τὴν νόσον. ἡ δὲ μετασχηματισαμένη, καθὼς αὐτῇ προσέταξεν ἀνήρ, ἧκεν εἰς Σιλὼ πόλιν· ἐκεῖ γὰρ διέτριβεν ὁ Ἀχίας.* <268> *καὶ μελλούσης εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσιέναι, τὰς ὄψεις ἠμαυρωμένου διὰ τὸ γῆρας, ἐπιφανεὶς ὁ θεὸς ἀμφότερα αὐτῷ μηνύει, τήν θ' Ἱεροβοάμου γυναῖκα πρὸς αὐτὸν ἀφιγμένην, καὶ τί δεῖ περὶ ὧν πάρεστιν ἀποκρίνασθαι.* <269> *παριούσης δὲ τῆς γυναικὸς εἰς τὴν οἰκίαν ὡς ἰδιώτιδος καὶ ξένης ἀνεβόησεν 'εἴσελθε, ὦ γύναι Ἱεροβοάμου. τί κρύπτεις σαυτήν; τὸν γὰρ θεὸν οὐ λανθάνεις, ὃς ἀφιξομένην τέ μοι φανεὶς ἐδήλωσε καὶ προσέταξε τίνας ποιήσομαι τοὺς λόγους.' ἀπελθοῦσαν οὖν πρὸς τὸν ἄνδρα ἔφραζεν αὐτῷ ταῦτα λέγειν·* <270> *'ἐπεί σε μέγαν ἐκ μικροῦ καὶ μηδὲν ὄντος ἐποίησα καὶ ἀποσχίσας τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ Δαυίδου γένους σοὶ ταύτην ἔδωκα, σὺ δὲ τούτων ἠμνημόνησας καὶ τὴν ἐμὴν θρησκείαν καταλιπὼν χωνευτοὺς θεοὺς κατασκευάσας ἐκείνους τιμᾷς, οὕτω σε πάλιν καθαιρήσω καὶ πᾶν ἐξολέσω σου τὸ γένος καὶ κυσὶ καὶ ὄρνισι βορὰν ποιήσω γενέσθαι.* <271> *βασιλεὺς γὰρ ἐξεγείρεταί τις ὑπ' ἐμοῦ τοῦ λαοῦ παντός, ὃς οὐδέν' ἀπολείψει τοῦ Ἱεροβοάμου γένους. μεθέξει δὲ τῆς τιμωρίας καὶ τὸ πλῆθος ἐκπεσὸν τῆς ἀγαθῆς γῆς καὶ διασπαρὲν εἰς τοὺς πέραν Εὐφράτου τόπους, ὅτι τοῖς τοῦ βασιλέως ἀσεβήμασι κατηκολούθησε*

§ 267 = 3 Reg. XIV 2.

καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ γενομένους προσκυνεῖ θεούς, τὴν ἐμὴν θυσίαν ἐγκαταλιπόν. ⟨272⟩ σὺ δ', ὦ γύναι, ταῦτ' ἀπαγγελοῦσα σπεῦδε πρὸς τὸν ἄνδρα. τὸν δ' υἱὸν καταλήψει τεθνηκότα· σοῦ γὰρ εἰσιούσης εἰς τὴν πόλιν ἀπολείψει τὸ ζῆν αὐτόν. ταφήσεται δὲ κλαυσθεὶς ὑπὸ τοῦ πλήθους παντός, κοινῷ τιμηθεὶς πένθει· καὶ γὰρ μόνος τῶν ἐκ τοῦ Ἱεροβοάμου γένους ἀγαθὸς οὗτος ἦν.' ⟨273⟩ ταῦτ' αὐτοῦ προφητεύσαντος ἐκπηδήσασα ἡ γυνὴ τεταραγμένη καὶ τῷ τοῦ εἰρημένου παιδὸς θανάτῳ περιαλγής, θρηνοῦσα διὰ τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν μέλλουσαν τοῦ τέκνου κοπτομένη τελευτήν, ἀθλία τοῦ πάθους ἠπείγετο κακοῖς ἀμηχάνοις καὶ σπουδῇ ἀτυχεῖ μὲν χρωμένη διὰ τὸν υἱόν (ἔμελλε γὰρ αὐτὸν ἐπειχθεῖσα θᾶττον ὄψεσθαι νεκρόν) ἀναγκαίᾳ δὲ διὰ τὸν ἄνδρα. καὶ παραγενομένη τὸν μὲν ἐκπεπνευκότα, καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης, ηὗρε, τῷ δὲ βασιλεῖ πάντα ἀπήγγειλεν.

⟨274⟩ Ἱεροβόαμος δ' οὐδενὸς τούτων φροντίσας, 2
πολλὴν ἀθροίσας στρατιὰν ἐπὶ τὸν Ῥοβοάμου παῖδα, τῶν δύο φυλῶν τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς διαδεξάμενον, Ἀβίαν ἐξεστράτευσε πολεμήσων· κατεφρόνει γὰρ αὐτοῦ διὰ τὴν ἡλικίαν. ὃ δ' ἀκούσας τὴν ἔφοδον τὴν Ἱεροβοάμου πρὸς αὐτὴν οὐ κατεπλάγη, γενόμενος δ' ἐπάνω καὶ τῆς νεότητος τῷ φρονήματι καὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ πολεμίου, στρατιὰν ἐπιλέξας ἐκ τῶν δύο φυλῶν ἀπήντησε τῷ Ἱεροβοάμῳ εἰς τόπον τινὰ καλούμενον ὄρος Σεμαρών, καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐγγὺς αὐτοῦ τὰ πρὸς τὴν μάχην ηὐτρέπιζεν. ⟨275⟩ ἦν δ' ἡ δύναμις αὐτοῦ μυριάδες τετταράκοντα, ἡ δὲ τοῦ Ἱεροβοάμου στρατιὰ διπλασίων ἐκείνης. ὡς δὲ τὰ στρατεύματα πρὸς τἄργα καὶ τοὺς κινδύνους ἀντιπαρετάττετο καὶ

§ 272 = 3 Reg. XIV 12. § 274 = 2 Paral. XIII 2.

συμβαλεῖν ἔμελλε, στὰς ἐφ' ὑψηλοῦ τινὸς τόπου Ἀβίας καὶ τῇ χειρὶ κατασείσας τὸ πλῆθος καὶ τὸν Ἱεροβόαμον ἀκοῦσαι πρῶτον αὐτοῦ μεθ' ἡσυχίας ἠξίωσε. ⟨276⟩ *γενομένης δὲ σιωπῆς ἤρξατο λέγειν. ὅτι μὲν τὴν ἡγεμονίαν ὁ θεὸς Δαυίδῃ καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ κατένευσεν εἰς ἅπαντα χρόνον οὐδ' ὑμεῖς ἀγνοεῖτε· θαυμάζω δὲ πῶς ἀποστάντες τοὐμοῦ πατρὸς τῷ δούλῳ Ἱεροβοάμῳ προσέθεσθε, καὶ μετ' ἐκείνου πάρεστε νῦν ἐπὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ βασιλεύειν κεκριμένους πολεμήσοντες καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρησόμενοι τὴν ὑπάρχουσαν. τὴν μὲν γὰρ πλείω μέχρι νῦν Ἱεροβόαμος ἀδίκως ἔχει·* ⟨277⟩ *ἀλλ' οὐκ οἶμαι ταύτης αὐτὸν ἀπολαύσειν ἐπὶ πλείονα χρόνον, ἀλλὰ δοὺς καὶ τοῦ παρεληλυθότος δίκην τῷ θεῷ παύσεται τῆς παρανομίας καὶ τῶν ὕβρεων, ἃς οὐ διαλέλοιπεν εἰς αὐτὸν ὑβρίζων καὶ ταὐτὰ ποιεῖν ὑμᾶς ἀναπεπεικώς, οἳ μηδὲν ἀδικηθέντες ὑπὸ τοὐμοῦ πατρός, ἀλλ' ὅτι μὴ πρὸς ἡδονὴν ἐκκλησιάζων ὡμίλησεν, ἀνθρώπων πονηρῶν συμβουλίᾳ πεισθείς, ἐγκατελίπετε μὲν τῷ δοκεῖν ὑπ' ὀργῆς ἐκεῖνον, ταῖς δ' ἀληθείαις αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἐκείνου νόμων ἀπεσπάσατε.* ⟨278⟩ *καίτοι συνεγνωκέναι καλῶς εἶχεν ὑμᾶς οὐ λόγων μόνον δυσκόλων ἀνδρὶ νέῳ καὶ δημαγωγίας ἀπείρῳ, ἀλλ' εἰ καὶ πρός τι δυσχερὲς ἡ νεότης αὐτὸν καὶ ἡ ἀμαθία τῶν πραττομένων ἐξῆγεν ἔργον, διά γε Σολομῶνα τὸν πατέρα καὶ τὰς εὐεργεσίας τὰς ἐκείνου· παραίτησιν γὰρ εἶναι δεῖ τῆς τῶν ἐκγόνων ἁμαρτίας τὰς τῶν πατέρων εὐποιίας.* ⟨279⟩ *ὑμεῖς δ' οὐδὲν τούτων ἐλογίσασθε οὔτε τότε οὔτε νῦν, ἀλλ' ἥκετε στρατὸς ἐφ' ἡμᾶς τοσοῦτος, τίνι καὶ πεπιστευκὼς περὶ τῆς νίκης; ἢ ταῖς χρυσαῖς δαμάλεσι καὶ τοῖς ἐπὶ*

§ 276 = 2 Paral. XIII 4.

τῶν ὀρῶν βωμοῖς, ἃ δείγματα τῆς ἀσεβείας ἐστὶν ὑμῶν, ἀλλ' οὐχὶ τῆς θρησκείας; ἢ τὸ πλῆθος ὑμᾶς εὐέλπιδας ἀπεργάζεται τὴν ἡμετέραν στρατιὰν ὑπερβάλλον; ⟨280⟩ ἀλλ' οὐδ' ἡτισοῦν ἰσχὺς μυριάδων στρατοῦ μετ' ἀδικημάτων πολεμοῦντος· ἐν γὰρ μόνῳ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβεῖ τὴν βεβαιοτάτην ἐλπίδα τοῦ κρατεῖν τῶν ἐναντίων ἀποκεῖσθαι συμβέβηκεν, ἥτις ἐστὶ παρ' ἡμῖν τετηρηκόσιν ἐξ ἀρχῆς τὰ νόμιμα καὶ τὸν ἴδιον θεὸν σεβομένοις, ὃν οὐ χεῖρες ἐποίησαν ἐξ ὕλης φθαρτῆς, οὐδ' ἐπίνοια πονηροῦ βασιλέως ἐπὶ τῇ τῶν ὄχλων ἀπάτῃ κατεσκεύασεν, ἀλλ' ὃς ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν ἁπάντων. ⟨281⟩ συμβουλεύω τοιγαροῦν ὑμῖν ἔτι καὶ νῦν μεταγνῶναι, καὶ λαβόντας ἀμείνω λογισμὸν παύσασθαι τοῦ πολεμεῖν, καὶ τὰ πάτρια καὶ τὸ προαγαγὸν ὑμᾶς ἐπὶ τοσοῦτο μέγεθος εὐδαιμονίας γνωρίσαι.'

⟨282⟩ ταῦτα μὲν Ἀβίας διελέχθη πρὸς τὸ πλῆθος· 3
ἔτι δ' αὐτοῦ λέγοντος λάθρᾳ τινὰς τῶν στρατιωτῶν ὁ Ἱεροβόαμος ἔπεμψε περικυκλωσομένους τὸν Ἀβίαν ἔκ τινῶν οὐ φανερῶν τοῦ στρατοπέδου μερῶν. μέσου δ' αὐτοῦ περιληφθέντος τῶν πολεμίων, ἡ μὲν στρατιὰ κατέδεισε καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀνέπεσεν, ὁ δ' Ἀβίας παρεθάρρυνε καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἐν τῷ θεῷ παρεκάλει· τοῦτον γὰρ οὐ κεκυκλῶσθαι πρὸς τῶν πολεμίων. ⟨283⟩ οἳ δ' ὁμοῦ πάντες ἐπικαλεσάμενοι τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν, τῶν ἱερέων τῇ σάλπιγγι σημηνάντων ἀλαλάξαντες ἐχώρησαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. καὶ τῶν μὲν ἔθραυσε τὰ φρονήματα καὶ τὰς ἀκμὰς αὐτῶν ἐξέλυσεν ὁ θεός, τὴν δ' Ἀβία στρατιὰν ὑπερτέραν ἐποίησεν. ⟨284⟩ ὅσος γὰρ οὐδέποτ' ἐμνημονεύθη φόνος ἐν πολέμῳ

§ 280 = 2 Paral. XIII 8.

γεγονέναι οὔθ' Ἑλλήνων οὔτε βαρβάρων, τοσούτους ἀποκτείναντες τῆς Ἱεροβοάμου δυνάμεως θαυμαστὴν καὶ διαβόητον νίκην παρὰ τοῦ θεοῦ λαβεῖν ἠξιώθησαν· πεντήκοντα γὰρ μυριάδας τῶν ἐχθρῶν κατέβαλον, καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν διήρπασαν τὰς ὀχυρωτάτας ἑλόντες κατὰ κράτος, τήν τε Βεθήλην καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς καὶ τὴν Ἰσανὰν καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς. <285> καὶ Ἱεροβόαμος μὲν οὐκέτι μετὰ ταύτην τὴν ἧτταν ἴσχυσεν, ἐφ' ὅσον Ἀβίας περιῆν χρόνον. τελευτᾷ δ' οὗτος ὀλίγον τῇ νίκῃ χρόνον ἐπιζήσας, ἔτη βασιλεύσας τρία, καὶ θάπτεται μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταῖς προγονικαῖς θήκαις, ἀπολείπει δ' υἱοὺς μὲν δύο καὶ εἴκοσι, θυγατέρας δ' ἑκκαίδεκα· πάντας τούτους ἐκ γυναικῶν δεκατεττάρων ἐτεκνώσατο. <286> διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ἄσανος καὶ ἡ μήτηρ τοῦ νεανίσκου, Μαχαία τοὔνομα. τούτου κρατοῦντος τῆς εἰρήνης ἀπέλαυεν ἡ χώρα τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπ' ἔτη δέκα.

4 <287> καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀβίαν τὸν Ῥοβοάμου τοῦ Σολομῶνος οὕτω παρειλήφαμεν· ἐτελεύτησε δὲ καὶ Ἱεροβόαμος ὁ τῶν δέκα φυλῶν βασιλεύς, ἄρξας ἔτη δύο καὶ εἴκοσι. διαδέχεται δ' αὐτὸν ὁ παῖς Νάδαβος, δευτέρου ἔτους ἤδη τῆς βασιλείας Ἀσάνου διεληλυθότος. ἦρξε δ' ὁ τοῦ Ἱεροβοάμου παῖς ἔτη δύο, τῷ πατρὶ τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν πονηρίαν ἐμφερὴς ὤν. <288> ἐν δὲ τούτοις τοῖς δυσὶν ἔτεσι στρατευσάμενος ἐπὶ Γαβαθὼ πόλιν Παλαιστινῶν οὖσαν, πολιορκίᾳ λαβεῖν αὐτὴν προσέμενεν. ἐπιβουλευθεὶς δ' ἐκεῖ ὑπὸ φίλου τινός, Βασάνου ὄνομα, Μαχείλου δὲ παιδός, ἀποθνήσκει· ὃς μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν παραλαβὼν

§ 284 = 2 Paral. XIII 18. § 286 cf. 2 Paral. XV 16.
§ 287 = 3 Reg. XV 25.

ἅπαν τὸ Ἱεροβοάμου γένος διέφθειρε. ⟨289⟩ καὶ συνέβη κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προφητείαν τοὺς μὲν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἱεροβοάμου συγγενῶν ἀποθανόντας ὑπὸ κυνῶν σπαραχθῆναι καὶ δαπανηθῆναι, τοὺς δ' ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑπ' ὀρνίθων.

⟨290⟩ ὁ μὲν οὖν Ἱεροβοάμου οἶκος τῆς ἀσεβείας αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνομημάτων ἀξίαν ὑπέσχε δίκην· ὁ δὲ 12 τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς Ἄσανος ἦν τὸν τρόπον ἄριστος καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀφορῶν, καὶ μηδὲν μήτε πράττων μήτ' ἐννοούμενος ὃ μὴ πρὸς τὴν εὐσέβειαν εἶχε καὶ τὴν τῶν νομίμων φυλακὴν τὴν ἀναφοράν. κατώρθωσε δὲ τὴν αὑτοῦ βασιλείαν, ἐκκόψας εἴ τι πονηρὸν ἦν ἐν αὐτῇ, καὶ καθαρεύσας ἁπάσης κηλῖδος. ⟨291⟩ στρατοῦ δ' εἶχεν ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, ὡπλισμένων θυρεῷ καὶ σειρομάστῃ, ἐκ μὲν. τῆς Ἰούδα φυλῆς μυριάδας τριάκοντα, ἐκ δὲ τῆς Βενιαμίτιδος ἀσπίδας φορούντων καὶ τοξοτῶν μυριάδας πέντε καὶ εἴκοσι. ⟨292⟩ ἤδη δ' αὐτοῦ δέκ' ἔτη βασιλεύοντος στρατεύει μεγάλῃ δυνάμει Ζαραῖος ἐπ' αὐτόν, ὁ τῆς Αἰθιοπίας βασιλεύς, ἐνενήκοντα μὲν πεζῶν μυριάσιν, ἱππέων δὲ δέκα, τριακοσίοις δ' ἅρμασι. καὶ μέχρι πόλεως Μαρίσσης (ἔστι δ' αὕτη τῆς Ἰούδα φυλῆς) ἐλάσαντος αὐτοῦ μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως ἀπήντησεν Ἄσανος· ⟨293⟩ καὶ ἀντιπαρατάξας αὐτῷ τὴν στρατιὰν ἔν τινι φάραγγι Σαφθὰ λεγομένῃ, τῆς πόλεως οὐκ ἄπωθεν, ὡς κατεῖδε τὸ τῶν Αἰθιόπων πλῆθος, ἀναβοήσας νίκην ᾔτει παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς πολλὰς ἑλεῖν μυριάδας τῶν πολεμίων· οὐδὲ γὰρ ἄλλῳ τινὶ θαρρήσας ἔλεγεν ἢ τῇ παρ' αὐτοῦ βοηθείᾳ, δυναμένῃ καὶ τοὺς ὀλίγους ἀπεργάσασθαι κρείττους τῶν πλειόνων καὶ τοὺς ἀσθενεῖς τῶν ὑπερεχόντων, ἀπαν-

§ 289 = 3 Reg. XV 29. § 290 = 2 Paral. XIV 1.

2 τῆσαι πρὸς μάχην τῷ Ζαραίῳ. ⟨294⟩ ταῦτα λέγοντος Ἀσάνου νίκην ἐσήμαινεν ὁ θεός, καὶ συμβαλὼν μετὰ χαρᾶς τῶν προδεδηλωμένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ πολλοὺς ἀποκτείνει τῶν Αἰθιόπων, καὶ τραπέντας εἰς φυγὴν ἐδίωξεν ἄχρι τῆς Γεραρίτιδος χώρας. ἀφέμενοι δὲ τῆς ἀναιρέσεως ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν τῆς πόλεως ἐχώρησαν (ἥλω γὰρ ἡ Γεράρων) καὶ τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, ὡς πολὺν μὲν ἐκφορῆσαι χρυσὸν πολὺν δ' ἄργυρον, λείαν τε πολλὴν ἀπαγαγεῖν, καμήλους καὶ ὑποζύγια καὶ βοσκημάτων ἀγέλας. ⟨295⟩ Ἄσανος μὲν οὖν καὶ ἡ σὺν αὐτῷ στρατιὰ τοιαύτην παρὰ τοῦ θεοῦ νίκην λαβόντες καὶ ὠφέλειαν ἀνέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, παραγενομένοις δ' αὐτοῖς ἀπήντησε κατὰ τὴν ὁδὸν προφήτης Ἀζαρίας ὄνομα. οὗτος ἐπισχεῖν κελεύσας τῆς ὁδοιπορίας, ἤρξατο λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι ταύτης εἶεν τῆς νίκης παρὰ τοῦ θεοῦ τετυχηκότες, ὅτι δικαίους καὶ ὁσίους αὐτοὺς παρέσχον καὶ πάντα κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ θεοῦ πεποιηκότας. ⟨296⟩ ἐπιμένουσι μὲν οὖν ἔφασκεν ἀεὶ τὸ κρατεῖν αὐτοὺς τῶν ἐχθρῶν καὶ τὸ ζῆν μετ' εὐδαιμονίας παρέξειν τὸν θεόν, ἀπολιποῦσι δὲ τὴν θρησκείαν ἅπαντα τούτων ἐναντία συμβήσεσθαι, καὶ γενήσεσθαι χρόνον ἐκεῖνον ἐν ᾧ μηδεὶς ἀληθὴς εὑρεθήσεται προφήτης ἐν τῷ ὑμετέρῳ ὄχλῳ, οὐδ' ἱερεὺς τὰ δίκαια χρηματίζων, ⟨297⟩ ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις ἀνάστατοι γενήσονται καὶ τὸ ἔθνος κατὰ πάσης σπαρήσεται γῆς, ἔπηλυν βίον καὶ ἀλήτην βιωσόμενον. καιρὸν δ' αὐτοῖς ἔχουσι συνεβούλευεν ἀγαθοῖς γίνεσθαι καὶ μὴ φθονῆσαι τῆς εὐμενείας αὐτοῖς τοῦ θεοῦ. ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἐχάρησαν καὶ πολλὴν πρόνοιαν ἐποιοῦντο κοινῇ τε πάντες καὶ κατ' ἰδίαν τοῦ

§ 294 = 2 Paral. XIV 12.

δικαίου. διέπεμψε δ' ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν νομίμων ἐπιμελησομένους.

⟨298⟩ *καὶ τὰ μὲν Ἀσάνου τοῦ βασιλέως τῶν δύο* 3
φυλῶν ἐν τούτοις ὑπῆρχεν· ἐπάνειμι δ' ἐπὶ τὸν τοῦ πλήθους τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα Βασάνην, τὸν ἀποκτείναντα τὸν Ἱεροβοάμου υἱὸν Νάδαβον καὶ κατασχόντα τὴν ἀρχήν. ⟨299⟩ *οὗτος γὰρ ἐν Θαρσῇ πόλει διατρίβων καὶ ταύτην οἰκητήριον πεποιημένος εἴκοσι μὲν ἐβασίλευσεν ἔτη καὶ τέτταρα, πονηρὸς δὲ καὶ ἀσεβὴς ὑπὲρ Ἱεροβόαμον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενος πολλὰ καὶ τὸ πλῆθος κακὰ διέθηκε καὶ τὸν θεὸν ἐξύβρισεν. ὃς αὐτῷ πέμψας Ἰηοῦν τὸν προφήτην προεῖπε διαφθερεῖν αὐτοῦ πᾶν τὸ γένος καὶ τοῖς αὐτοῖς οἷς καὶ τὸν Ἱεροβοάμου κακοῖς περιέβαλεν οἶκον ἐξολέσειν,* ⟨300⟩ *ὅτι βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ γενόμενος οὐκ ἠμείψατο τὴν εὐεργεσίαν τῷ δικαίως προστῆναι τοῦ πλήθους καὶ εὐσεβῶς, ἅπερ αὐτοῖς πρῶτον τοῖς οὖσι τοιούτοις ἀγαθά, ἔπειτα τῷ θεῷ φίλα, τὸν δὲ κάκιστον Ἱεροβόαμον ἐμιμήσατο καὶ τῆς ψυχῆς ἀπολομένης τῆς ἐκείνου ζῶσαν ἐν αὐτῷ τὴν πονηρίαν ἀνεδέξατο. πεῖραν οὖν ἕξειν εἰκότως τῆς ὁμοίας συμφορᾶς αὐτὸν ἔλεγεν, ὅμοιον αὐτῷ γενόμενον.* ⟨301⟩ *Βασάνης δὲ προακηκοὼς τὰ μέλλοντ' αὐτῷ συμβήσεσθαι κακὰ μεθ' ὅλης τῆς γενεᾶς ἐπὶ τοῖς τετολμημένοις, οὐ πρὸς τὸ λοιπὸν ἡσύχασεν, ἵνα μὴ μᾶλλον πονηρὸς δόξας ἀποθάνῃ, καὶ περὶ τῶν παρῳχημένων ἐκ τοῦ τότε γοῦν μετανοήσας, συγγνώμης παρὰ τοῦ θεοῦ τύχῃ,* ⟨302⟩ *ἀλλ' ὥσπερ οἱ προκειμένων αὐτοῖς ἄθλων, ἐπὰν περί τι σπουδάσωσιν, οὐ διαλείπουσι περὶ τοῦτ' ἐνεργοῦντες, οὕτω καὶ Βασάνης, προειρηκότος αὐτῷ τοῦ προφήτου τὰ μέλλοντα,*

§ 298 = 3 Reg. XV 33. § 300 = 3 Reg. XVI 1.

ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς τοῖς μεγίστοις κακοῖς, ὀλέθρῳ γένους καὶ οἰκίας ἀπωλείᾳ, χείρων ἐγένετο καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὥσπερ ἀθλητὴς κακίας τοῖς περὶ ταύτην πόνοις προσετίθει. ⟨303⟩ *καὶ τελευταῖον τὴν στρατιὰν παραλαβὼν πάλιν ἐπῆλθε πόλει τινὶ τῶν οὐκ ἀφανῶν, Ἀραμαθῶνι τοὔνομα, σταδίους ἀπεχούσῃ Ἱεροσολύμων τετταράκοντα, καὶ καταλαβόμενος αὐτὴν ὠχύρου, προδιεγνωκὼς καταλιπεῖν ἐν αὐτῇ δύναμιν, ἵν' ἐκεῖθεν ὡρμημένοι τὴν Ἀσάνου βασιλείαν κακώσωσι.*

4 ⟨304⟩ *φοβηθεὶς δ' Ἄσανος τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ πολεμίου, καὶ λογισάμενος ὡς πολλὰ διαθήσει κακὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ βασιλευομένην ἅπασαν ὁ καταλειφθεὶς ἐν Ἀραμαθῶνι στρατός, ἔπεμψε πρὸς τὸν Δαμασκηνῶν βασιλέα πρέσβεις καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον, παρακαλῶν συμμαχεῖν καὶ ὑπομιμνήσκων ὅτι καὶ πατρῴα φιλία πρὸς ἀλλήλους ἐστὶν αὐτοῖς.* ⟨305⟩ *ὁ δὲ τῶν χρημάτων τὸ πλῆθος ἀσμένως ἐδέξατο καὶ συμμαχίαν ἐποιήσατο πρὸς αὐτόν, διαλύσας τὴν πρὸς τὸν Βασάνην φιλίαν· καὶ πέμψας εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ βασιλευομένας πόλεις τοὺς ἡγεμόνας τῆς ἰδίας δυνάμεως ἐκέλευσε κακοῦν αὐτάς. οἱ δὲ τὰς μὲν ἐνεπίμπρασαν τὰς δὲ διήρπασαν πορευθέντες, τήν τ' Ἀιῶνα λεγομένην καὶ Δάνα καὶ Ἀβελλάνην καὶ ἄλλας πολλάς.* ⟨306⟩ *ταῦτ' ἀκούσας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς τοῦ μὲν οἰκοδομεῖν καὶ ὀχυροῦν τὴν Ἀραμαθῶνα ἐπαύσατο, μετὰ δὲ σπουδῆς ὡς βοηθήσων τοῖς οἰκείοις κακουμένοις ἀνέστρεψεν. Ἄσανος δ' ἐκ τῆς παρεσκευασμένης ὑπ' αὐτοῦ πρὸς οἰκοδομίαν ὕλης πόλεις ἀνήγειρεν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ δύο καρτεράς· ἡ μὲν Γαβὰ ἐκαλεῖτο, ἡ δὲ Μασφά.* ⟨307⟩ *καὶ μετὰ ταῦτα μὲν καιρὸν οὐκ ἔσχεν ὁ Βασάνης*

§ 303 = 3 Reg. XV 17; 2 Paral. XVI 1.

τῆς ἐπὶ Ἄσανον στρατείας· ἐφθάσθη γὰρ ὑπὸ τοῦ χρεών, καὶ θάπτεται μὲν ἐν Θαρσῇ πόλει, παραλαμβάνει δ' αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ὁ παῖς Ἤλανος. οὗτος ἄρξας ἐπ' ἔτη δύο τελευτᾷ, φονεύσαντος αὐτὸν ἐξ ἐπιβουλῆς Ζαμάρου τοῦ ἱππάρχου τῆς ἡμισείας τάξεως. ⟨308⟩ κατευωχηθέντα γὰρ αὐτὸν παρὰ τῷ οἰκονόμῳ αὐτοῦ Ὄλσα τοὔνομα πείσας ἐπιδραμεῖν τῶν ὑφ' αὐτὸν ἱππέων τινάς, ἀπέκτεινε δι' αὐτῶν μεμονωμένον τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν καὶ ἡγεμόνων· οὗτοι γὰρ ἅπαντες περὶ τὴν πολιορκίαν τῶν Γαβαθῶν ἐγίνοντο τῆς Παλαιστινῶν.

⟨309⟩ φονεύσας δὲ τὸν Ἤλανον ὁ ἵππαρχος Ζα- 5
μάρης αὐτὸς βασιλεύει, καὶ πᾶσαν τὴν Βασάνου γενεὰν κατὰ τὴν Ἰηοῦ προφητείαν διαφθείρει· τῷ γὰρ αὐτῷ τρόπῳ συνέβη τὸν οἶκον αὐτοῦ πρόρριζον ἀπολέσθαι διὰ τὴν ἀσέβειαν ὡς καὶ τὸν Ἱεροβοάμου διαφθαρέντα γεγράφαμεν. ⟨310⟩ ἡ δὲ πολιορκοῦσα τὴν Γαβαθώνην στρατιὰ πυθομένη τὰ περὶ τὸν βασιλέα, καὶ ὅτι Ζαμάρης ἀποκτείνας αὐτὸν ἔχει τὴν βασιλείαν, καὶ αὐτὴ τὸν ἡγούμενον αὐτῆς Ἀμαρῖνον ἀπέδειξε βασιλέα, ὃς ἀπὸ τῆς Γαβαθώνης ἀναστήσας τὸν στρατὸν εἰς Θαρσὴν παραγίνεται τὸ βασίλειον, καὶ προσβαλὼν τῇ πόλει κατὰ κράτος αἱρεῖ. ⟨311⟩ Ζαμάρης δὲ τὴν πόλιν ἰδὼν ἠρημωμένην συνέφυγεν εἰς τὸ μυχαίτατον τῶν βασιλείων, καὶ ὑποπρήσας αὐτὰ συγκατέκαυσεν αὐτόν, βασιλεύσας ἡμέρας ἑπτά. διέστη δ' εὐθὺς ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν λαός, καὶ οἳ μὲν αὐτῶν Θαμναῖον βασιλεύειν ἤθελον, οἳ δὲ τὸν Ἀμαρῖνον. νικήσαντες δ' οἱ τοῦτον ἄρχειν ἀξιοῦντες ἀποκτείνουσι τὸν Θαμναῖον, καὶ παντὸς βασιλεύει ὁ Ἀμαρῖνος τοῦ ὄχλου. ⟨312⟩ τριακοστῷ δ' ἔτει τῆς Ἀσάνου βασιλείας ἦρξεν ὁ Ἀμαρῖνος

§ 308 = 3 Reg. XVI 9.

ἔτη δώδεκα, τούτων τὰ μὲν ἓξ ἐν Θαρσῇ πόλει, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν Σεμαρεῶνι λεγομένῃ πόλει, ὑπὸ δ' Ἑλλήνων Σαμαρείᾳ καλουμένῃ. προσηγόρευσε δ' αὐτὴν αὐτὸς Σεμαρεῶνα ἀπὸ τοῦ τὸ ὄρος ἀποδεδομένου αὐτῷ, ἐφ' ᾧ κατεσκεύασε τὴν πόλιν, Σεμάρου. ⟨313⟩ *διέφερε δ' οὐδενὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων ἢ τῷ χείρων αὐτῶν εἶναι· ἅπαντες γὰρ ἐξήτουν πῶς ἀποστήσωσιν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸν λαὸν τοῖς καθ' ἡμέραν ἀσεβήμασι, καὶ διὰ τοῦτο δι' ἀλλήλων αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐποίησεν ἐλθεῖν καὶ μηδένα τοῦ γένους ὑπολιπεῖν. ἐτελεύτησε δὲ καὶ οὗτος ἐν Σαμαρείᾳ· διαδέχεται δ' αὐτὸν ὁ παῖς Ἄχαβος.*

6 ⟨314⟩ *μαθεῖν δ' ἔστιν ἐκ τούτων ὅσην τὸ θεῖον ἐπιστροφὴν ἔχει τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ πῶς μὲν ἀγαπᾷ τοὺς ἀγαθούς, μισεῖ δὲ τοὺς μοχθηροὺς καὶ προρρίζους ἀπόλλυσιν. οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖς ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ διὰ τὰς παρανομίας καὶ τὰς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλοὶ κακῶς διαφθαρέντες ᾑρέθησαν, καὶ τὸ γένος αὐτῶν· ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν δύο φυλῶν βασιλεὺς Ἄσανος δι' εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην εἰς μακρὸν καὶ εὔδαιμον ὑπὸ τοῦ θεοῦ προήχθη γῆρας, καὶ τετταράκοντα καὶ ἓν ἄρξας ἔτος εὐμοίρως ἀπέθανε.* ⟨315⟩ *τελευτήσαντος δ' αὐτοῦ διεδέξατο τὴν ἡγεμονίαν ὁ υἱὸς Ἰωσαφάτης, ἐκ γυναικὸς Ἀβίδας τοὔνομα γεγενημένος. τοῦτον μιμητὴν Δαυίδου τοῦ προπάππου κατά τ' ἀνδρείαν καὶ εὐσέβειαν ἅπαντες ἐν τοῖς ἔργοις ὑπέλαβον.*

ἀλλὰ τὰ περὶ μὲν τούτου τοῦ βασιλέως οὐ νῦν
13 *κατεπείγει λέγειν·* ⟨316⟩ *ὁ δ' Ἄχαβος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς κατῴκει μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, τὴν δ' ἀρχὴν*

§ 313 = 3 Reg. XVI 26. § 314 = 2 Paral. XVI 13.

κατέσχεν ἕως ἐτῶν εἴκοσι καὶ δύο, μηδὲν καινίσας τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων εἰ μὴ ὅσα γε πρὸς τὸ χεῖρον καθ' ὑπερβολὴν πονηρίας ἐπενόησεν, ἅπαντα δ' αὐτῶν τὰ κακουργήματα καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον ὕβριν ἐκμιμησάμενος, καὶ μάλιστα τὴν Ἱεροβοάμου ζηλώσας παρανομίαν. ⟨317⟩ καὶ γὰρ οὗτος τὰς δαμάλεις τὰς ὑπ' ἐκείνου κατασκευασθείσας προσεκύνησε, καὶ τούτοις ἄλλα παράδοξα προσεμηχανήσατο. ἔγημε δὲ καὶ γυναῖκα, θυγατέρα μὲν Ἰθωβάλου τοῦ Τυρίων καὶ Σιδωνίων βασιλέως, ᾗ Ἰεζαβέλη ἦν ὄνομα, ἀφ' ἧς τοὺς ἰδίους αὐτῆς θεοὺς προσκυνεῖν ἔμαθεν. ⟨318⟩ ἦν δὲ τὸ γύναιον δραστήριόν τε καὶ τολμηρόν, εἰς τοσαύτην δ' ἀσέλγειαν καὶ μανίαν προύπεσεν ὥστε καὶ ναὸν τῷ Τυρίων θεῷ, ὃν Βῆλον προσαγορεύουσιν, ᾠκοδόμησε καὶ ἄλσος παντοίων δένδρων κατεφύτευσε. κατέστησε δὲ καὶ ἱερεῖς καὶ ψευδοπροφήτας τούτῳ τῷ θεῷ. καὶ αὐτὸς δ' ὁ βασιλεὺς πολλοὺς τοιούτους περὶ αὐτὸν εἶχεν, ἀνοίᾳ καὶ πονηρίᾳ πάντας ὑπερβεβληκὼς τοὺς πρὸ αὐτοῦ.

⟨319⟩ προφήτης δέ τις τοῦ μεγίστου θεοῦ, ἐκ πό- 2
λεως Θεσβώνης τῆς Γαλααδίτιδος χώρας, προσελθὼν Ἀχάβῳ προλέγειν αὐτῷ τὸν θεὸν ἔφασκε μήθ' ὕσειν αὐτὸν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἔτεσι μήτε δρόσον καταπέμψειν εἰς τὴν χώραν, εἰ μὴ φανέντος αὐτοῦ. καὶ τούτοις ἐπομόσας ἀνεχώρησεν εἰς τὰ πρὸς νότον μέρη, ποιούμενος παρὰ χειμάρρῳ τινὶ τὴν διατριβήν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ποτὸν εἶχε· τὴν γὰρ τροφὴν αὐτῷ καθ' ἡμέραν κόρακες προσέφερον. ⟨320⟩ ἀναξηρανθέντος δὲ τοῦ ποταμοῦ δι' ἀνομβρίαν, εἰς Σαρεφθὰ πόλιν οὐκ ἄπωθεν τῆς Σιδῶνος καὶ Τύρου (μεταξὺ γὰρ κεῖται) παραγίνεται,

§ 316 = 3 Reg. XVI 30.

τοῦ θεοῦ κελεύσαντος· εὑρήσειν γὰρ ἐκεῖ γυναῖκα χήραν, ἥτις αὐτῷ παρέξει τροφάς. ⟨321⟩ ὢν δ' οὐ πόρρω τῆς πύλης ὁρᾷ γυναῖκα χερνῆτιν ξυλιζομένην. τοῦ δὲ θεοῦ δηλώσαντος ταύτην εἶναι τὴν μέλλουσαν αὐτὸν διατρέφειν, προσελθὼν ἠσπάσατο καὶ κομίσαι ὕδωρ παρεκάλεσεν, ὅπως πίῃ, καὶ πορευομένης μετακαλεσάμενος καὶ ἄρτον ἐνεγκεῖν ἐκέλευσε. ⟨322⟩ τῆς δ' ὀμοσάσης μηδὲν ἔχειν ἔνδον ἢ μίαν ἀλεύρου δράκα καὶ ὀλίγον ἔλαιον, πορεύεσθαι δὲ συνειλοχυῖαν τὰ ξύλα ἵνα φυράσασα ποιήσῃ αὐτῇ καὶ τῷ τέκνῳ ἄρτον, μεθ' ὃν ἀπολεῖσθαι λιμῷ δαπανηθέντα μηκέτι μηδενὸς ὄντος ἔλεγεν, 'ἀλλὰ θαρροῦσα' εἶπεν 'ἄπιθι, καὶ τὰ κρείττω προσδοκῶσα, καὶ ποιήσασα πρῶτον ἐμοὶ βραχὺ κόμισον. προλέγω γάρ σοι μηδέποτ' ἐπιλείψειν ἀλεύρων ἐκεῖνο τὸ ἄγγος, μηδ' ἐλαίου τὸ κεράμιον, μέχρι ἂν ὕσῃ ὁ θεός.' ⟨323⟩ ταῦτ' εἰπόντος τοῦ προφήτου, παραγενομένη πρὸς αὐτὴν ἐποίησε τὰ εἰρημένα, καὶ αὐτή τ' ἔσχε καὶ τῷ τέκνῳ ἐχορήγει τὴν διατροφὴν καὶ τῷ προφήτῃ. ἐπέλιπε δ' οὐδὲν αὐτοὺς τούτων ἄχρι καὶ ὁ αὐχμὸς ἐπαύσατο. ⟨324⟩ μέμνηται δὲ τῆς ἀνομβρίας ταύτης καὶ Μένανδρος ἐν ταῖς Ἰθωβάλου τοῦ Τυρίων βασιλέως πράξεσι, λέγων οὕτως 'ἀβροχία τ' ἐπ' αὐτοῦ ἐγένετο, ἀπὸ τοῦ Ὑπερβερεταίου μηνὸς ἕως τοῦ ἐχομένου ἔτους τοῦ Ὑπερβερεταίου. ἱκετείαν δ' αὐτοῦ ποιησαμένου, κεραυνοὺς ἱκανοὺς βεβληκέναι. οὗτος πόλιν Βότρυν ἔκτισε τὴν ἐπὶ Φοινίκῃ καὶ Αὔζαν τὴν ἐν Λιβύῃ.'

καὶ ταῦτα μὲν δηλῶν τὴν ἐπ' Ἀχάβου γενομένην ἀνομβρίαν (κατὰ γὰρ τοῦτον καὶ Ἰθώβαλος ἐβασίλευσε
3 Τυρίων) ὁ Μένανδρος ἀναγέγραφεν· ⟨325⟩ ἡ δὲ γυνὴ περὶ ἧς πρὸ τούτων εἴπομεν, ἡ τὸν προφήτην διατρέ-

§ 321 = 3 Reg. XVII 10.

φουσα, τοῦ παιδὸς αὐτῇ καταπεσόντος εἰς νόσον ὡς καὶ τὴν ψυχὴν ἀφεῖναι καὶ δόξαι νεκρόν, ἀνακλαιομένη καὶ ταῖς χερσὶν αὑτὴν αἰκιζομένη, καὶ φωνὰς οἵας ὑπηγόρευε τὸ πάθος ἀφιεῖσα, κατητιᾶτο τῆς παρ' αὐτῇ παρουσίας τὸν προφήτην ὡς ἐλέγξαντα τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ παιδὸς τετελευτηκότος. ⟨326⟩ ὃ δὲ παρεκελεύετο θαρρεῖν καὶ παραδοῦναι τὸν υἱὸν αὐτῷ· ζῶντα γὰρ αὐτὸν ἀποδώσειν. παραδούσης οὖν βαστάσας εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ διέτριβεν αὐτός, καὶ καταθεὶς ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀνεβόησε πρὸς τὸν θεὸν οὐ καλῶς ἀμείψεσθαι τὴν ὑποδεξαμένην καὶ θρέψασαν, τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀφαιρησόμενον, ἐδεῖτό τε τὴν ψυχὴν εἰσπέμψαι πάλιν τῷ παιδὶ καὶ παρασχεῖν αὐτῷ τὸν βίον. ⟨327⟩ τοῦ δὲ θεοῦ κατοικτείραντος μὲν τὴν μητέρα, βουληθέντος δὲ καὶ τῷ προφήτῃ χαρίσασθαι τὸ μὴ δόξαι πρὸς αὐτὴν ἐπὶ κακῷ παρεῖναι, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἀνεβίωσεν. ἣ δ' εὐχαρίστει τῷ προφήτῃ, καὶ τότε σαφῶς ἔλεγε μεμαθηκέναι ὅτι τὸ θεῖον αὐτῷ διαλέγεται.

⟨328⟩ χρόνου δ' ὀλίγου διελθόντος παραγίνεται 4
πρὸς Ἄχαβον τὸν βασιλέα κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ, δηλώσων αὐτῷ τὸν γενησόμενον ὑετόν. λιμὸς δὲ τότε κατεῖχε τὴν χώραν ἅπασαν καὶ πολλὴ τῶν ἀναγκαίων ἀπορία, ὡς μὴ μόνον ἀνθρώπους ἄρτων σπανίζειν, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν μηδ' ὅσα τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς ἄλλοις κτήνεσι πρὸς νομήν ἐστι χρήσιμα διὰ τὴν ἀνομβρίαν ἀναδιδόναι. ⟨329⟩ τὸν οὖν ἐπιμελόμενον αὐτοῦ τῶν κτημάτων ὁ βασιλεὺς καλέσας Ὠβεδίαν, ἀπιέναι βούλεσθαι πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων καὶ τοὺς χειμάρρους, ἵν' εἴ που παρ' αὐτοῖς εὑρεθείη

§ 325 = 3 Reg. XVII 17.

πόα, ταύτην εἰς τροφὴν ἀμησάμενοι τοῖς κτήνεσιν ἔχωσι, καὶ περιπέμψαντα κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τοὺς ζητήσοντας τὸν προφήτην Ἠλίαν οὐχ ηὑρηκέναι. ⟨330⟩ συνέπεσθαι δὴ ἐκέλευσε κἀκεῖνον αὐτῷ. δόξαν οὖν ἐξορμᾶν αὐτοῖς, μερισάμενοι τὰς ὁδοὺς ὅ τε Ὠβεδίας καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπῆσαν ἕτερος ἑτέραν τῶν ὁδῶν. συνεβεβήκει δέ, καθ' ὃν Ἰεζαβέλη ἡ βασίλισσα καιρὸν τοὺς προφήτας ἀπέκτεινε, τοῦτον ἑκατὸν ἐν τοῖς ὑπογείοις σπηλαίοις κρύψαι προφήτας, καὶ τρέφειν αὐτοὺς ἄρτον χορηγοῦντα μόνον καὶ ὕδωρ. ⟨331⟩ μονωθέντι δ' αὖ ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ὠβεδίᾳ συνήντησεν ὁ προφήτης Ἠλίας· καὶ πυθόμενος παρ' αὐτοῦ τίς εἴη καὶ μαθὼν προσεκύνησεν αὐτόν. ὁ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα βαδίζειν ἐκέλευσε καὶ λέγειν ὅτι παρείη πρὸς αὐτόν. ⟨332⟩ ὁ δέ, τί κακὸν ὑπ' αὐτοῦ πεπονθότα πρὸς τὸν ἀποκτεῖναι ζητοῦντα καὶ πᾶσαν ἐρευνήσαντα γῆν πέμπειν αὐτὸν ἔλεγεν, ἢ τοῦτ' ἀγνοεῖν αὐτὸν ὅτι μηδένα τόπον κατέλιπεν εἰς ὃν οὐκ ἀπέστειλε τοὺς ἀνάξοντας, εἰ λάβοιεν, ἐπὶ θανάτῳ; ⟨333⟩ καὶ γὰρ εὐλαβεῖσθαι πρὸς αὐτὸν ἔφασκε, μὴ τοῦ θεοῦ φανέντος αὐτῷ πάλιν εἰς ἄλλον ἀπέλθῃ τόπον, εἶτα διαμαρτὼν αὐτοῦ πέμψαντος τοῦ βασιλέως μὴ δυνάμενος εὑρεῖν ὅπου ποτ' εἴη γῆς, ἀποθάνῃ. ⟨334⟩ προνοεῖν οὖν αὐτοῦ τῆς σωτηρίας παρεκάλει, τὴν περὶ τοὺς ὁμοτέχνους αὐτοῦ σπουδὴν λέγων, ὅτι σώσειεν ἑκατὸν προφήτας, Ἰεζαβέλης πάντας τοὺς ἄλλους ἀνῃρηκυίας, καὶ ἔχοι κεκρυμμένους αὐτοὺς καὶ τρεφομένους ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ μηδὲν δεδιότα βαδίζειν ἐκέλευε πρὸς τὸν βασιλέα, δοὺς αὐτῷ πίστεις ἐνόρκους ὅτι πάντως κατ' ἐκείνην Ἀχάβῳ φανήσεται τὴν ἡμέραν. ⟨335⟩ μηνύσαντος δὲ τῷ βασιλεῖ τοῦ Ὠβεδίου τὸν

§ 330 = 3 Reg. XVIII 6.

Ἠλίαν, ὑπήντησεν ὁ Ἄχαβος, καὶ ἤρετο μετ' ὀργῆς εἰ αὐτὸς εἴη ὁ τὸν Ἑβραίων λαὸν κακώσας καὶ τῆς ἀκαρπίας αἴτιος τῇ γῇ γενόμενος. ὃ δ' οὐδὲν ὑποθωπεύσας αὐτὸν εἶπεν ἅπαντα τὰ δεινὰ πεποιηκέναι καὶ τὸ γένος αὐτοῦ, ξενικοὺς ἐπεισενηνοχότας τῇ χώρᾳ θεοὺς καὶ τούτους σέβοντας, τὸν δ' ἴδιον αὐτῶν, ὃς μόνος ἐστὶ θεός, ἀπολελοιπότας, καὶ μηδεμίαν ἔτι πρόνοιαν αὐτοῦ ποιουμένους. ⟨336⟩ νῦν μέντοι γ' ἀνελθόντα ἐκέλευε πάντα τὸν λαὸν εἰς τὸ Καρμήλιον ὄρος ἀθροῖσαι πρὸς αὐτόν, καὶ τοὺς προφήτας αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικός, εἰπὼν ὅσοι τὸν ἀριθμὸν εἴησαν, καὶ τοὺς τῶν ἄλσεων προφήτας, ὡς τετρακοσίους τὸ πλῆθος ὄντας. ⟨337⟩ ὡς δὲ συνέδραμον πάντες εἰς τὸ προειρημένον ὄρος Ἀχάβου διαπέμψαντος, σταθεὶς αὐτῶν ὁ προφήτης Ἠλίας μεταξύ, μέχρι πότε διῃρημένους αὐτοὺς τῇ διανοίᾳ καὶ ταῖς δόξαις οὕτω βιώσειν ἔφασκε. νομίσαντας μὲν γὰρ τὸν ἐγχώριον θεὸν ἀληθῆ καὶ μόνον ἕπεσθαι τούτῳ καὶ ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ παρῄνει, μηδὲν δὲ τοῦτον ἡγουμένους, ἀλλὰ περὶ τῶν ξενικῶν ὑπειληφότας ὡς ἐκείνους δεῖ θρησκεύειν, αὐτοῖς συνεβούλευε κατακολουθεῖν. ⟨338⟩ τοῦ δὲ πλήθους μηδὲν πρὸς ταῦτ' ἀποκριναμένου, ἠξίωσεν Ἠλίας, πρὸς διάπειραν τῆς τε τῶν ξενικῶν θεῶν ἰσχύος καὶ τῆς τοῦ ἰδίου, μόνος ὢν αὐτοῦ προφήτης, ἐκείνων δὲ τετρακοσίους ἐχόντων, λαβεῖν αὐτός τε βοῦν καὶ ταύτην θύσας ἐπιθεῖναι τοῖς ξύλοις, πυρὸς οὐχ ὑφαφθέντος, κἀκείνους ταὐτὸ ποιήσαντας ἐπικαλέσασθαι τοὺς ἰδίους θεοὺς ἀνακαῦσαι τὰ ξύλα· γενομένου γὰρ τούτου μαθήσεσθαι τότε τὴν ἀληθῆ φύσιν τοῦ θεοῦ. ⟨339⟩ ἀρεσάσης δὲ τῆς γνώμης ἐκέλευσεν Ἠλίας τοὺς προφήτας ἐκλεξαμένους βοῦν

§ 335 = 3 Reg. XVIII 17.

πρώτους τε θῦσαι καὶ τοὺς αὐτῶν ἐπικαλέσασθαι θεούς. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἀπήντα παρὰ τῆς εὐχῆς αὐτοῖς καὶ τῆς ἐπικλήσεως θύσασι τοῖς προφήταις, σκώπτων ὁ Ἠλίας μεγάλῃ βοῇ καλεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε τοὺς θεούς· ἢ γὰρ ἀποδημεῖν αὐτοὺς ἢ καθεύδειν. ⟨340⟩ τῶν δ' ἀπ' ὄρθρου τοῦτο ποιούντων μέχρι μέσης ἡμέρας, καὶ τεμνόντων αὑτοὺς μαχαίραις καὶ σειρομάσταις κατὰ τὸ πάτριον ἔθος, μέλλων αὐτὸς ἐπιτελεῖν τὴν θυσίαν, ἐκέλευσε τοὺς μὲν ἀναχωρῆσαι, τοὺς δ' ἐγγὺς προσελθόντας τηρεῖν αὐτόν, μὴ πῦρ λάθρᾳ τοῖς ξύλοις ἐμβάλῃ. ⟨341⟩ τοῦ δ' ὄχλου προσελθόντος, λαβὼν δώδεκα λίθους κατὰ φυλὴν τοῦ λαοῦ τῶν Ἑβραίων ἀνέστησεν ἐξ αὐτῶν θυσιαστήριον, καὶ περὶ αὐτὸ δεξαμενὴν ὤρυξε βαθυτάτην. καὶ συνθεὶς τὰς σχίζας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ καὶ κατ' αὐτῶν ἐπιθεὶς τὰ ἱερεῖα, τέτταρας ἀπὸ τῆς κρήνης ὑδρίας προσέταξε πληρωθείσας ὕδατος κατασκεδάσαι τοῦ θυσιαστηρίου, ὡς ὑπερβαλεῖν αὐτὸ καὶ τὴν δεξαμενὴν ἅπασαν ὕδατος γεμισθῆναι πηγῆς ἀναδοθείσης. ⟨342⟩ ταῦτα δὲ ποιήσας ἤρξατο εὔχεσθαι τῷ θεῷ καὶ καλεῖν αὐτὸν καὶ ποιεῖν τῷ πεπλανημένῳ πολὺν ἤδη χρόνον λαῷ φανερὰν τὴν αὐτοῦ δύναμιν. καὶ ταῦτα λέγοντος ἄφνω πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, τοῦ πλήθους ὁρῶντος, ἐπὶ τὸν βωμὸν ἔπεσε καὶ τὴν θυσίαν ἐδαπάνησεν, ὡς ἀνακαῆναι καὶ τὸ ὕδωρ καὶ ψαφαρὸν γενέσθαι τὸν τόπον.

6 ⟨343⟩ οἱ δ' Ἰσραηλῖται τοῦτ' ἰδόντες ἔπεσον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσεκύνουν ἕνα θεὸν καὶ μέγιστον καὶ ἀληθῆ μόνον ἀποκαλοῦντες, τοὺς δ' ἄλλους ὀνόματα ὑπὸ φαύλης καὶ ἀνοήτου δόξης πεποιημένα. συλλαβόντες δ' αὐτῶν καὶ τοὺς προφήτας ἀπέκτειναν, Ἠλία

§ 340 = 3 Reg. XVIII 28.

τοῦτο παραινέσαντος. ἔφη δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ πορεύεσθαι πρὸς ἄριστον μηδὲν ἔτι φροντίσαντα· μετ' ὀλίγον γὰρ ὄψεσθαι τὸν θεὸν ὕοντα. ⟨344⟩ καὶ ὁ μὲν Ἄχαβος ἀπηλλάγη, Ἠλίας δ' ἐπὶ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Καρμηλίου ἀναβὰς ὄρους καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς γῆς προσηρείσατο τοῖς γόνασι τὴν κεφαλήν, τὸν δὲ θεράποντα ἐκέλευσεν ἀνελθόντα ἐπί τινα σκοπὴν εἰς τὴν θάλατταν ἀποβλέπειν, κἂν ἴδῃ νεφέλην ἐγειρομένην ποθέν, φράζειν αὐτῷ· μέχρι γὰρ τότε καθαρῷ εἶναι συνέβαινε τῷ ἀέρι. ⟨345⟩ τοῦ δ' ἀναβάντος καὶ πολλάκις μηδὲν ὁρᾶν φράσαντος, ἕβδομον ἤδη βαδίσας ἑορακέναι μελαινόμενον εἶπέ τι τοῦ ἀέρος, οὐ πλέον ἴχνους ἀνθρωπίνου. ὁ δ' Ἠλίας ταῦτ' ἀκούσας πέμπει πρὸς τὸν Ἄχαβον, κελεύων αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ἀπέρχεσθαι πρὶν ἢ καταρραγῆναι τὸν ὄμβρον. ⟨346⟩ καὶ ὃ μὲν εἰς Ἰεσράηλαν πόλιν παραγίνεται, μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ ἀέρος ἀχλύσαντος καὶ νέφεσι καλυφθέντος πνεῦμά τε λάβρον ἐπιγίνεται καὶ πολὺς ὄμβρος. ὁ δὲ προφήτης ἔνθους γενόμενος τῷ τοῦ βασιλέως ἅρματι μέχρι τῆς Ἰεσραήλας Ἰζάρου πόλεως συνέδραμε.

⟨347⟩ μαθοῦσα δ' ἡ τοῦ Ἀχάβου γυνὴ Ἰεζαβέλη 7
τά τε σημεῖα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἠλίου γενόμενα καὶ ὅτι τοὺς προφήτας αὐτῆς ἀπέκτεινεν, ὀργισθεῖσα πέμπει πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους, ἀπειλοῦσα δι' αὐτῶν ἀποκτενεῖν αὐτόν, ὡς κἀκεῖνος τοὺς προφήτας αὐτῆς ἀπολέσειε. ⟨348⟩ φοβηθεὶς δ' ὁ Ἠλίας φεύγει εἰς πόλιν Βηρσουβεὲ λεγομένην (ἐπ' ἐσχάτης δ' ἔστιν αὕτη τῆς χώρας τῶν τὴν Ἰούδα φυλὴν ἐχόντων κατὰ τὴν Ἰδουμαίων γῆν), καταλιπὼν δ' ἐκεῖ τὸν θεράποντα εἰς τὴν ἔρημον ἀνεχώρησεν. εὐξάμενος δ' ἀποθανεῖν (οὐ γὰρ δὴ κρείτ-

§ 344 = 3 Reg. XVIII 42.

των εἶναι τῶν πατέρων, ἵν' ἐκείνων ἀπολωλότων αὐτὸς ζῆν γλίχηται) κατεκοιμήθη πρός τινι δένδρῳ. ⟨349⟩ διεγείραντος δ' αὐτόν τινος ἀναστὰς εὑρίσκει παρακειμένην αὐτῷ τροφήν. φαγὼν δὲ καὶ συλλεξάμενος ἐκ τῆς τροφῆς ἐκείνης τὴν δύναμιν, εἰς τὸ Σιναῖον καλούμενον ὄρος παραγίνεται, οὗ Μωυσῆς τοὺς νόμους παρὰ τοῦ θεοῦ λέγεται λαβεῖν. ⟨350⟩ εὑρὼν δ' ἐν αὐτῷ σπήλαιόν τι κοῖλον εἴσεισι, καὶ διετέλει ποιούμενος ἐν αὐτῷ τὴν μονήν. ἐρομένης δέ τινος αὐτὸν φωνῆς ἐξ ἀδήλου τί παρείη καταλελοιπὼς τὴν πόλιν ἐκεῖσε, διὰ τὸ κτεῖναι μὲν τοὺς προφήτας τῶν ξενικῶν θεῶν, πεῖσαι δὲ τὸν λαὸν ὅτι μόνος εἴη θεὸς ὁ ὢν ὃν ἐξ ἀρχῆς ἐθρήσκευσαν, ἔφησε· ζητεῖσθαι γὰρ ἐπὶ τούτῳ πρὸς τιμωρίαν ὑπὸ τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως. ⟨351⟩ πάλιν δ' ἀκούσας προελθεῖν εἰς τὸ ὕπαιθρον τῇ ἐπιούσῃ (γνώσεσθαι γὰρ οὕτω τί δεῖ ποιεῖν), προῆλθεν ἐκ τοῦ σπηλαίου μεθ' ἡμέραν, καὶ σεισμοῦ τ' ἐπακούει καὶ λαμπρὰν πυρὸς αὐγὴν ὁρᾷ. ⟨352⟩ καὶ γενομένης ἡσυχίας φωνὴ θεία μὴ ταράττεσθαι τοῖς γινομένοις αὐτὸν παρακελεύεται (κρατήσειν γὰρ οὐδένα τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ), προσέταξέ θ' ὑποστρέψαντα εἰς τὴν οἰκείαν ἀποδεῖξαι τοῦ πλήθους βασιλέα Ἰηοῦν τὸν Νεμεσσαίου παῖδα, ἐκ Δαμασκοῦ δὲ τῶν Σύρων Ἀζάηλον, ἀντ' αὐτοῦ δὲ προφήτην Ἐλισσαῖον ὑπ' αὐτοῦ γενήσεσθαι ἐκ πόλεως Ἀβελᾶς· διαφθερεῖ δὲ τοῦ ἀσεβοῦς ὄχλου τοὺς μὲν Ἀζάηλος τοὺς δὲ Ἰηοῦς. ⟨353⟩ ὁ δ' Ἠλίας ὑποστρέφει ταῦτ' ἀκούσας εἰς τὴν Ἑβραίων χώραν, καὶ τὸν Σαφάτου παῖδα Ἐλισσαῖον καταλαβὼν ἀροῦντα καὶ μετ' αὐτοῦ τινὰς ἄλλους ἐλαύνοντας ζεύγη δώδεκα, προσελθὼν ἐπέρριψεν αὐτῷ τὸ ἴδιον ἱμάτιον.

§ 349 = 3 Reg. XIX 5.

⟨354⟩ ὁ δ' Ἐλισσαῖος εὐθέως προφητεύειν ἤρξατο, καὶ καταλιπὼν τοὺς βοῦς ἠκολούθησεν Ἠλίᾳ. δεηθεὶς δὲ συγχωρῆσαι αὐτῷ τοὺς γονεῖς ἀσπάσασθαι, κελεύοντος τοῦτο ποιεῖν, ἀποταξάμενος αὐτοῖς εἵπετο, καὶ ἦν Ἠλίου τὸν ἅπαντα χρόνον τοῦ ζῆν καὶ μαθητὴς καὶ διάκονος.

8 ⟨355⟩ καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ προφήτου τούτου τοιαῦτα ἦν, Νάβουθος δέ τις ἦν ἐκ πόλεως Ἰζάρου ἀγρογείτων ὢν τοῦ βασιλέως. παρακαλοῦντος δ' αὐτὸν ἀποδόσθαι τιμῆς ὅσης βούλεται τὸν πλησίον αὐτοῦ τῶν ἰδίων ἀγρόν, ἵνα συνάψας ἓν αὐτὸ ποιήσῃ κτῆμα, εἰ δὲ μὴ βούλοιτο χρήματα λαβεῖν, ἐπιτρέποντος ἐκλέξασθαι τῶν ἀγρῶν τινὰ τῶν ἐκείνου, τοῦτο μὲν οὔ φησι ποιήσειν, αὐτὸς δὲ τὴν ἰδίαν καρπώσεσθαι γῆν ἣν ἐκληρονόμησε τοῦ πατρός. ⟨356⟩ λυπηθεὶς δ' ὡς ἐφ' ὕβρει τῷ μὴ τἀλλότρια λαβεῖν ὁ βασιλεὺς οὔτε λουτρὸν προσηνέγκατο οὔτε τροφήν. τῆς δ' Ἰεζαβέλης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πυνθανομένης ὅ τι λυπεῖται καὶ μήτε λούεται μήτ' ἄριστον αὐτῷ παρατίθεται μήτε δεῖπνον, διηγήσατο αὐτῇ τὴν Ναβούθου σκαιότητα, καὶ ὡς χρησάμενος ἐπιεικέσι πρὸς αὐτὸν λόγοις καὶ βασιλικῆς ἐξουσίας ὑποδεεστέροις ὑβρισθείη, μὴ τυχὼν ὧν ἠξίου. ⟨357⟩ ἡ δὲ μὴ μικροψυχεῖν ἐπὶ τούτοις παρεκάλει, παυσάμενον δὲ τῆς λύπης ἐπὶ τὴν συνήθη τραπέσθαι τοῦ σώματος πρόνοιαν· μελήσειν γὰρ αὐτῇ περὶ τῆς Ναβούθου τιμωρίας. ⟨358⟩ καὶ παραχρῆμα πέμπει γράμματα πρὸς τοὺς ὑπερέχοντας τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τοῦ Ἀχάβου ὀνόματος, νηστεῦσαί τε κελεύουσα καὶ ποιησαμένους ἐκκλησίαν προκαθίσαι μὲν αὐτῶν Νάβουθον (εἶναι γὰρ αὐτὸν γένους ἐπιφανοῦς), παρα-

§ 354 = 3 Reg. XIX 20.

σκευασαμένους δὲ τρεῖς τινὰς τολμηροὺς τοὺς καταμαρτυρήσοντας αὐτοῦ ὡς τὸν θεόν τ' εἴη βλασφημήσας καὶ τὸν βασιλέα, καταλεῦσαι καὶ τούτῳ διαχρήσασθαι τῷ τρόπῳ. <359> *καὶ Νάβουθος μέν, ὡς ἔγραψεν ἡ βασίλισσα, οὕτω καταμαρτυρηθεὶς βλασφημῆσαι τὸν θεόν τε καὶ Ἄχαβον, βαλλόμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀπέθανεν· ἀκούσασα δὲ ταῦτα ἡ Ἰεζαβέλη εἴσεισι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ κληρονομεῖν τὸν Ναβούθου ἀμπελῶνα προῖκα ἐκέλευσεν.* <360> *ὁ δ' Ἄχαβος ἥσθη τοῖς γεγενημένοις, καὶ ἀναπηδήσας ἀπὸ τῆς κλίνης ὀψόμενος ἧκε τὸν ἀμπελῶνα τὸν Ναβούθου. ἀγανακτήσας δ' ὁ θεὸς πέμπει τὸν προφήτην Ἠλίαν εἰς τὸ Ναβούθου χωρίον, Ἀχάβῳ συμβαλοῦντα καὶ περὶ τῶν πεπραγμένων ἐρησόμενον ὅ τι κτείνας τὸν ἀληθῆ δεσπότην τοῦ χωρίου κληρονομήσειεν αὐτὸς ἀδίκως.* <361> *ὡς δ' ἧκε πρὸς αὐτόν, εἰπόντος τοῦ βασιλέως ὅ τι βούλεται χρήσασθαι αὐτῷ (αἰσχρὸν γὰρ εἶναι ἐφ' ἁμαρτήματι ληφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ), κατ' ἐκεῖνον ἔφη τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸν Ναβούθου νεκρὸν ὑπὸ κυνῶν δαπανηθῆναι συνέβη, τό τ' αὐτοῦ αἷμα καὶ τὸ τῆς γυναικὸς χυθήσεσθαι, καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ γένος ἀπολεῖσθαι, τοιαῦτα ἀσεβῆσαι τετολμηκότος καὶ παρὰ τοὺς πατρίους νόμους πολίτην ἀδίκως ἀνῃρηκότος.* <362> *Ἀχάβῳ δὲ λύπη τῶν πεπραγμένων εἰσῆλθε καὶ μετάμελος, καὶ σακκίον ἐνδυσάμενος γυμνοῖς τοῖς ποσὶ διῆγεν, οὐχ ἁπτόμενος τροφῆς, ἀνθομολογούμενός τε τὰ ἡμαρτημένα ὡς τὸν θεὸν οὕτως ἐξευμενίζων. ὁ δὲ ζῶντος μὲν αὐτοῦ πρὸς τὸν προφήτην εἶπεν ὑπερβαλεῖσθαι τὴν τοῦ γένους τιμωρίαν, ἐπεὶ τοῖς τετολμημένοις μετανοεῖ, τελέσειν δὲ τὴν ἀπειλὴν ἐπὶ τῷ υἱῷ τοῦ Ἀχάβου.*

§ 359 = 3 Reg. XXI 13.

καὶ ὁ μὲν προφήτης ταῦτ' ἐδήλωσε τῷ βασιλεῖ· 14

⟨363⟩ τῶν δὲ περὶ τὸν Ἄχαβον ὄντων τοιούτων, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ τοῦ Ἀδάδου υἱὸς βασιλεύων τῶν Σύρων καὶ Δαμασκοῦ, δύναμιν ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας συναγαγὼν καὶ συμμάχους τοὺς πέραν Εὐφράτου βασιλέας ποιησάμενος τριάκοντα καὶ δύο, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Ἄχαβον. ⟨364⟩ ὁ δ' οὐκ ὢν ὅμοιος αὐτῷ τῇ στρατιᾷ πρὸς μάχην μὲν οὐ παρετάξατο, πάντα δ' εἰς τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐγκλείσας τὰ ἐν τῇ χώρᾳ, αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐν Σαμαρείᾳ (τείχη γὰρ αὐτῇ λίαν ἰσχυρὰ περιεβέβλητο, καὶ τἆλλα δυσάλωτος ἐδόκει), ὁ δὲ Σύρος ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἧκεν ἐπὶ τὴν Σαμάρειαν, καὶ περικαθίσας αὐτῇ τὸν στρατὸν ἐπολιόρκει· ⟨365⟩ πέμψας δὲ κήρυκα πρὸς Ἄχαβον ἠξίου πρεσβευτὰς δέξασθαι παρ' αὐτοῦ, δι' ὧν αὐτῷ δηλώσει τί βούλεται. τοῦ δ' Ἰσραηλιτῶν βασιλέως πέμπειν ἐπιτρέψαντος, ἐλθόντες οἱ πρέσβεις ἔλεγον κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως τὸν Ἀχάβου πλοῦτον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ τὰς γυναῖκας Ἀδάδου τυγχάνειν· ἂν δ' ὁμολογήσῃ καὶ λαβεῖν αὐτὸν τούτων ὅσα βούλεται συγχωρήσῃ, τὴν στρατιὰν ἀπάξει καὶ παύσεται πολιορκῶν αὐτόν. ⟨366⟩ ὁ δ' Ἄχαβος τοῖς πρέσβεσιν ἐκέλευσε πορευθεῖσι λέγειν αὐτῶν τῷ βασιλεῖ ὅτι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἐκείνου πάντες κτήματ' εἰσὶν αὐτοῦ. ⟨367⟩ ταῦτα δ' ἀπαγγειλάντων, πέμπει πάλιν πρὸς αὐτὸν ἀξιῶν, ἀνωμολογηκότα εἶναι τὰ πάντα ἐκείνου, δέξασθαι τοὺς πεμφθησομένους εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ὑπ' αὐτοῦ δούλους· οἷς ἐρευνήσασι τά τε βασίλεια καὶ τοὺς τῶν φίλων καὶ συγγενῶν οἴκους ἐκέλευσε διδόναι πᾶν ὅ τι ἂν ἐν αὐτοῖς εὕρωσι κάλλιστον, τὰ δ' ἀπαρέσαντα σοὶ καταλείψουσιν. ⟨368⟩ Ἄχαβος δ'

§ 363 = 3 Reg. XX 1.

ἀγασθεὶς ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ τοῦ τῶν Σύρων βασιλέως, συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν τὸ πλῆθος ἔλεγεν ὡς αὐτὸς μὲν ἑτοίμως εἶχεν ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν καὶ εἰρήνης καὶ γυναῖκας τὰς ἰδίας προέσθαι τῷ πολεμίῳ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάσης παραχωρῆσαι κτήσεως· ταῦτα γὰρ ἐπιζητῶν ἐπρεσβεύσατο πρῶτον ὁ Σύρος· ⟨369⟩ ‘νῦν δ’ ἠξίωκε δούλους πέμψαι τάς τε πάντων οἰκίας ἐρευνῆσαι καὶ μηδὲν ἐν αὐταῖς καταλιπεῖν τῶν καλλίστων κτημάτων, πρόφασιν βουλόμενος πολέμου λαβεῖν, εἰδὼς ὅτι τῶν μὲν ἐμαυτοῦ δι’ ὑμᾶς οὐκ ἂν φεισαίμην, ἀφορμὴν δ’ ἐκ τοῦ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀηδοῦς πραγματευόμενος εἰς τὸ πολεμεῖν. ποιήσω γε μὴν τὰ ὑμῖν δοκοῦντα.’ ⟨370⟩ τὸ δὲ πλῆθος μὴ δεῖν ἀκούειν τῶν κατ’ αὐτὸν ἔλεγεν, ἀλλὰ καταφρονεῖν καὶ πρὸς τὸ πολεμεῖν ἑτοίμως ἔχειν. τοῖς οὖν πρεσβευταῖς ἀποκρινάμενος λέγειν ἀπελθοῦσιν ὅτι τοῖς τὸ πρῶτον ἀξιωθεῖσιν ὑπ’ αὐτοῦ καὶ νῦν ἐμμένει τῆς τῶν πολιτῶν ἀσφαλείας ἕνεκα, πρὸς δὲ τὴν δευτέραν ἀξίωσιν οὐχ ὑπακούει, ἀπέλυσεν αὐτούς.

2 ⟨371⟩ ὁ δ’ Ἄδαδος ἀκούσας ταῦτα καὶ δυσχεράνας τρίτον ἔπεμψε πρὸς Ἄχαβον τοὺς πρέσβεις, ἀπειλῶν ὑψηλότερον τῶν τειχῶν, οἷς καταφρονεῖ, χῶμα τούτοις ἐπεγείρειν αὐτοῦ τὴν στρατιὰν κατὰ δράκα γῆς λαμβάνουσαν, ἐμφανίζων αὐτῷ τῆς δυνάμεως τὸ πλῆθος καὶ καταπληττόμενος. ⟨372⟩ τοῦ δ’ Ἀχάβου μὴ καυχᾶσθαι δεῖν ἀποκριναμένου καθωπλισμένον, ἀλλὰ τῇ μάχῃ κρείττω γενόμενον, ἐλθόντες οἱ πρέσβεις καὶ δειπνοῦντα καταλαβόντες τὸν βασιλέα μετὰ τριάκοντα καὶ δύο βασιλέων συμμάχων ἐδήλωσαν αὐτῷ τὴν ἀπόκρισιν. ὃ δ’ εὐθέως τοῦτο προσέταξε,* καὶ περιχαρακοῦν τὴν πόλιν καὶ χώματα βάλλεσθαι καὶ μηδένα τρόπον ἀπολιπεῖν

§ 368 = 3 Reg. XX 7.

πολιορκίας. ⟨373⟩ ἦν δ' Ἄχαβος τούτων πραττομένων ἐν ἀγωνίᾳ δεινῇ σὺν παντὶ τῷ λαῷ. θαρρεῖ δὲ καὶ τῶν φόβων ἀπολύεται προφήτου τινὸς αὐτῷ προσελθόντος καὶ φήσαντος αὐτῷ τὸν θεὸν ὑπισχνεῖσθαι ποιήσειν τὰς τοσαύτας τῶν πολεμίων μυριάδας ὑποχειρίους. ⟨374⟩ πυθομένῳ δὲ διὰ τίνων ἂν ἡ νίκη γένοιτο, διὰ τῶν παίδων εἶπε τῶν ἡγεμόνων, ἡγουμένου σοῦ διὰ τὴν ἀπειρίαν τὴν ἐκείνων. καλέσας δὲ τοὺς τῶν ἡγεμόνων υἱούς (ηὑρέθησαν δ' ὡς διακόσιοι καὶ τριάκοντα δύο), μαθὼν τὸν Σύρον πρὸς εὐωχίαν καὶ ἄνεσιν τετραμμένον, ἀνοίξας τὰς πύλας ἐξέπεμψε τοὺς παῖδας. ⟨375⟩ τῶν δὲ σκοπῶν δηλωσάντων τοῦτο τῷ Ἀδάδῳ, πέμπει τινὰς ὑπαντησομένους, ἐντειλάμενος, ἂν μὲν εἰς μάχην ὦσι προεληλυθότες, ἵνα δήσαντες ἀγάγωσι πρὸς αὐτόν, ἂν δ' εἰρηνικῶς, ὅπως ταὐτὸ ποιῶσιν. εἶχε δ' ἑτοίμην Ἄχαβος καὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐντὸς τῶν τειχῶν. οἱ δὲ παῖδες τῶν ἀρχόντων συμβαλόντες τοῖς φύλαξι πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνουσι καὶ τοὺς ἄλλους ἄχρι τοῦ στρατοπέδου διώκουσιν. ἰδὼν δὲ τούτους νικῶντας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς ἐξαφίησι καὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν ἅπασαν. ⟨376⟩ ἡ δ' αἰφνιδίως ἐπιπεσοῦσα τοῖς Σύροις ἐκράτησεν αὐτῶν· οὐ γὰρ προσεδόκων αὐτοὺς ἐπεξελεύσεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο γυμνοῖς καὶ μεθύουσι προσέβαλλον, ὥστε τὰς πανοπλίας ἐκ τῶν στρατοπέδων φεύγοντας καταλιπεῖν, καὶ τὸν βασιλέα διασωθῆναι μόλις ἐφ' ἵππου ποιησάμενον τὴν φυγήν. ⟨377⟩ Ἄχαβος δὲ πολλὴν ὁδὸν διώκων τοὺς Σύρους ἤνυσεν, ἀναιρῶν αὐτούς. διαρπάσας δὲ τὰ ἐν τῇ παρεμβολῇ (πλοῦτος δ' ἦν οὐκ ὀλίγος, ἀλλὰ καὶ χρυσοῦ πλῆθος καὶ ἀργύρου), τά θ' ἅρματα

§ 373 = 3 Reg. XX 13.

τοῦ Ἀδάδου καὶ τοὺς ἵππους λαβὼν ἀνέστρεψεν εἰς τὴν πόλιν.

〈378〉 τοῦ δὲ προφήτου παρασκευάζεσθαι φήσαντος
καὶ τὴν δύναμιν ἑτοίμην ἔχειν ὡς τῷ ἐπιόντι πάλιν ἔτει
στρατεύσοντος ἐπ' αὐτὸν τοῦ Σύρου, ὁ μὲν Ἄχαβος
3 πρὸς τούτοις ἦν· 〈379〉 ὁ δ' Ἄδαδος διασωθεὶς ἐκ τῆς
μάχης μεθ' ὅσης ἐδυνήθη στρατιᾶς, συνεβουλεύσατο
τοῖς αὐτοῦ φίλοις πῶς ἐπιστρατεύσηται τοῖς Ἰσραηλίταις. οἳ δ' ἐν μὲν τοῖς ὄρεσιν οὐκ ἐδίδοσαν γνώμην συμβαλεῖν αὐτοῖς· τὸν γὰρ θεὸν αὐτῶν ἐν τοῖς τοιούτοις δύνασθαι τόποις, καὶ διὰ τοῦτο νῦν ὑπ' αὐτῶν νενικῆσθαι· κρατήσειν δ' ἔλεγον ἐν πεδίῳ ποιησαμένους τὴν μάχην. 〈380〉 συνεβούλευον δὲ πρὸς τούτῳ τοὺς μὲν βασιλέας, οὓς ἐπηγάγετο συμμάχους, ἀπολῦσαι εἰς τὰ οἰκεῖα, τὴν δὲ στρατιὰν αὐτῶν κατασχεῖν, ἀντ' ἐκείνων σατράπας καταστήσαντα, εἰς δὲ τὴν τῶν ἀπολωλότων τάξιν στρατολογῆσαι δύναμιν ἐκ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν καὶ ἵππους καὶ ἅρματα. δοκιμάσας οὖν ταῦτα εἰρῆσθαι καλῶς οὕτω διεκόσμησε τὴν δύναμιν.

4 〈381〉 ἀρξαμένου δὲ τοῦ ἔαρος ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν ἦγεν ἐπὶ τοὺς Ἑβραίους, καὶ γενόμενος πρὸς πόλει τινί (Ἀφεκὰ δ' αὐτὴν καλοῦσιν) ἐν μεγάλῳ στρατοπεδεύεται πεδίῳ. Ἄχαβος δ' ἀπαντήσας αὐτῷ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀντεστρατοπεδεύσατο· σφόδρα δ' ἦν ὀλίγον αὐτοῦ τὸ στράτευμα πρὸς τοὺς πολεμίους ἀντιπαραβαλλόμενον. 〈382〉 τοῦ δὲ προφήτου προσελθόντος αὐτῷ πάλιν καὶ νίκην τὸν θεὸν αὐτῷ διδόναι φήσαντος, ἵνα τὴν ἰδίαν ἰσχὺν ἐπιδείξηται μὴ μόνον ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀλλὰ κἀν τοῖς πεδίοις ὑπάρχουσαν, ὅπερ οὐκ εἶναι δοκεῖ τοῖς Σύροις, ἑπτὰ μὲν ἡμέρας ἀντεστρατο-

§ 378 = 3 Reg. XX 22.

πεδευκότες ἡσύχαζον, τῇ δ' ὑστάτῃ τούτων ὑπὸ τὸν ὄρθρον προελθόντων ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν πολεμίων καὶ παραταξαμένων εἰς μάχην ἀντεπεξῆγε καὶ Ἄχαβος τὴν οἰκείαν δύναμιν. ⟨383⟩ καὶ συμβαλών, καρτερᾶς τῆς μάχης γενομένης, τρέπεται τοὺς πολεμίους εἰς φυγὴν καὶ διώκων ἐνέκειτο κτείνων. οἳ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἁρμάτων καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλοντο, ἴσχυσαν δ' ὀλίγοι διαφυγεῖν εἰς τὴν Ἀφεκὰν πόλιν αὐτῶν. ⟨384⟩ ἀπέθανον δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν τειχῶν αὐτοῖς ἐπιπεσόντων, ὄντες δισμύριοι ἑπτακισχίλιοι. διεφθάρησαν δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ ἄλλαι μυριάδες δέκα. ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Σύρων Ἄδαδος φεύγων μετά τινων πιστοτάτων οἰκετῶν εἰς ὑπόγειον οἶκον ἐκρύβη. ⟨385⟩ τούτων δὲ φιλανθρώπους καὶ ἐλεήμονας εἶναι φησάντων τοὺς τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέας, καὶ δυνήσεσθαι τῷ συνήθει τρόπῳ τῆς ἱκετείας χρησαμένους τὴν σωτηρίαν αὐτῷ παρ' Ἀχάβου λαβεῖν, εἰ συγχωρήσειεν αὐτοῖς πρὸς αὐτὸν ἀπελθεῖν, ἀφῆκεν. οἳ δὲ σάκκους ἐνδυσάμενοι καὶ σχοινία ταῖς κεφαλαῖς περιθέμενοι (οὕτω γὰρ τὸ παλαιὸν ἱκέτευον οἱ Σύροι) πρὸς Ἄχαβον παρεγένοντο, καὶ δεῖσθαι τὸν Ἄδαδον σῴζειν αὐτὸν ἔλεγον, εἰς ἀεὶ δοῦλον αὐτοῦ τῆς χάριτος γενησόμενον. ⟨386⟩ ὃ δὲ συνήδεσθαι φήσας αὐτῷ περιόντι καὶ μηδὲν ἐν τῇ μάχῃ πεπονθότι, τιμὴν καὶ εὔνοιαν ἣν ἄν τις ἀδελφῷ παράσχοι κατεπηγγείλατο. λαβόντες δ' ὅρκους παρ' αὐτοῦ μηδὲν ἀδικήσειν φανέντα, προάγουσι πορευθέντες ἐκ τοῦ οἴκου ἐν ᾧ ἐκέκρυπτο, καὶ προσάγουσι τῷ Ἀχάβῳ ἐφ' ἅρματος καθεζομένῳ. ὃ δὲ προσεκύνησεν αὐτόν. ⟨387⟩ Ἄχαβος δὲ διδοὺς αὐτῷ τὴν δεξιὰν ἀνεβίβασεν ἐπὶ τὸ ἅρμα, καὶ καταφιλήσας

§ 383 = 3 Reg. XX 29.

θαρρεῖν ἐκέλευσε καὶ μηδὲν τῶν ἀτόπων προσδοκᾶν. Ἄδαδος δ' ηὐχαρίστει καὶ παρ' ὅλον τὸν τοῦ ζῆν χρόνον ἀπομνημονεύσειν τῆς εὐεργεσίας ὡμολόγει· καὶ τὰς πόλεις τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἃς ἀπήνεγκαν οἱ πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς, ἀποδώσειν ἐπηγγείλατο, καὶ Δαμασκόν, ὥστε ἐξελαύνειν εἰς αὐτὴν καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτοῦ εἰς Σαμάρειαν εἶχον τοῦτο ποιεῖν, ἀνήσειν. ⟨388⟩ γενομένων δ' αὐτοῖς ὅρκων καὶ συνθηκῶν, πολλὰ δωρησάμενος αὐτῷ Ἄχαβος ἀπέπεμψεν εἰς τὴν ἰδίαν βασιλείαν.

καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς Ἀδάδου τοῦ Σύρων βασιλέως στρατείας ἐπὶ Ἄχαβον καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, ⟨389⟩ προφήτης δέ τις, Μιχαίας τοὔνομα, προσελθών τινι τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν πλῆξαι· τοῦτο γὰρ ποιήσειν κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ. τοῦ δὲ μὴ πεισθέντος, προεῖπεν αὐτῷ παρακούσαντι τῶν τοῦ θεοῦ προσταγμάτων, λέοντι περιτυχόντα διαφθαρήσεσθαι. συμβάντος δὲ τούτου τἀνθρώπῳ, πρόσεισιν ἑτέρῳ πάλιν ὁ προφήτης, ταὐτὸ προστάττων. ⟨390⟩ πλήξαντος δ' ἐκείνου καὶ θραύσαντος αὐτοῦ τὸ κρανίον, καταδησάμενος τὴν κεφαλὴν προσῆλθε τῷ βασιλεῖ λέγων αὐτῷ συνεστρατεῦσθαι, καὶ παραλαβεῖν ἐπὶ φυλακῇ τινα τῶν αἰχμαλώτων παρὰ τοῦ ταξιάρχου, φυγόντος δ' αὐτοῦ κινδυνεύειν ὑπὸ τοῦ παραδεδωκότος ἀποθανεῖν· ἀπειλῆσαι γὰρ αὐτόν, εἰ διαφύγοι ὁ αἰχμάλωτος, ἀποκτείνειν. ⟨391⟩ δίκαιον δὲ φήσαντος Ἀχάβου τὸν θάνατον εἶναι, λύσας τὴν κεφαλὴν ἐπιγινώσκεται ὑπ' αὐτοῦ Μιχαίας ὁ προφήτης ὤν. ἐκέχρητο δὲ σοφίσματι πρὸς αὐτὸν τῷ γενομένῳ πρὸς τοὺς μέλλοντας λόγους· ⟨392⟩ εἶπε γὰρ ὡς ὁ θεὸς ἀφέντ' αὐτὸν διαδρᾶναι τὴν τιμωρίαν

§ 387 = 3 Reg. XX 34.

Ἄδαδον τὸν βλασφημήσαντα εἰς αὐτὸν μετελεύσεται, καὶ ποιήσει σὲ μὲν ἀποθανεῖν ὑπ' ἐκείνου, τὸν δὲ λαὸν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ. παροξυνθεὶς δ' Ἄχαβος πρὸς τὸν προφήτην, τὸν μὲν ἐγκλεισθέντα φυλάττεσθαι ἐκέλευσεν, συγκεχυμένος δ' αὐτὸς ἐπὶ τοῖς Μιχαίου λόγοις ἀνεχώρησεν εἰς τὴν οἰκείαν.

⟨393⟩ καὶ Ἄχαβος μὲν ἐν τούτοις ἦν, ἐπάνειμι δ' 15
ἐπὶ τὸν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰωσάφατον, ὃς αὐξήσας τὴν βασιλείαν καὶ δυνάμεις ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ἐν τῇ τῶν ὑπηκόων χώρᾳ καταστήσας, οὐδὲν ἧττον ταῖς ἐπὶ Ἀβία τοῦ πάππου καταληφθείσαις τῆς Ἐφραΐμου κληρουχίας, Ἱεροβοάμου βασιλεύοντος τῶν δέκα φυλῶν, φρουρὰς ἐγκαθίδρυσεν. ⟨394⟩ ἀλλ' εἶχεν εὐμενές τε καὶ συνεργὸν τὸ θεῖον, δίκαιος ὢν καὶ εὐσεβὴς καὶ τί καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἡδὺ ποιήσει καὶ προσηνὲς τῷ θεῷ ζητῶν. ἐτίμων δ' αὐτὸν οἱ πέριξ βασιλεῖς δωρεαῖς, ὡς πλοῦτόν τε ποιῆσαι βαθύτατον καὶ δόξαν ἄρασθαι μεγίστην.

⟨395⟩ τρίτῳ δὲ τῆς βασιλείας ἔτει συγκαλέσας τοὺς 2
ἡγεμόνας τῆς χώρας καὶ τοὺς ἱερεῖς ἐκέλευε τὴν γῆν περιελθόντας ἅπαντα τὸν λαὸν τὸν ὑπ' αὐτὸν διδάξαι κατὰ πόλεις τοὺς Μωυσέος νόμους, καὶ φυλάττειν τούτους καὶ σπουδάζειν περὶ τὴν θρησκείαν τοῦ θεοῦ. καὶ ἥσθη πᾶν τὸ πλῆθος οὕτως ὡς μηδὲν ἄλλο φιλοτιμεῖσθαι μηδ' ἀγαπᾶν ὡς τὸ τηρεῖν τὰ νόμιμα. ⟨396⟩ οἵ τε πρόσχωροι διετέλουν στέργοντες τὸν Ἰωσάφατον καὶ πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἄγοντες. οἱ δὲ Παλαιστινοὶ τακτοὺς ἐτέλουν αὐτῷ φόρους, καὶ Ἄραβες ἐχορήγουν κατ' ἔτος ἄρνας ἑξήκοντα καὶ τριακοσίους καὶ ἐρίφους τοσούτους. πόλεις τε μεγάλας ὠχύρωσεν ἄλλας τε καὶ βάρεις, καὶ δύναμιν στρατιωτικὴν καὶ ὅπλα πρὸς τοὺς πολεμίους ηὐτρέ-

§ 393 = 2 Paral. XVII 1.

πιστο. ⟨397⟩ ἦν δ' ἐκ μὲν τῆς Ἰούδα φυλῆς στρατὸς ὁπλιτῶν μυριάδες τριάκοντα, ὧν Ἐδναῖος τὴν ἡγεμονίαν εἶχεν, Ἰωαννῆς δὲ μυριάδων εἴκοσι. ὁ δ' αὐτὸς οὗτος ἡγεμὼν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς εἶχε τοξοτῶν πεζῶν μυριάδας εἴκοσι. ἄλλος δ' ἡγεμών, Ὀχόβατος ὄνομα, μυριάδας ὁπλιτῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ πλῆθος τῷ βασιλεῖ προσένειμε, πάρεξ ὧν εἰς τὰς ὀχυρωτάτας διέπεμψε πόλεις.

3 ⟨398⟩ ἠγάγετο δὲ τῷ παιδὶ Ἰωράμῳ τὴν Ἀχάβου θυγατέρα, τοῦ τῶν δέκα φυλῶν βασιλέως, Γοθολίαν ὄνομα. πορευθέντα δ' αὐτὸν μετὰ χρόνον τινὰ εἰς Σαμάρειαν φιλοφρόνως Ἄχαβος ὑπεδέξατο, καὶ τὸν ἀκολουθήσαντα στρατὸν ἐξένισε λαμπρῶς σίτου τε καὶ οἴνου καὶ θυμάτων ἀφθονίᾳ, παρεκάλεσέ τε συμμαχῆσαι κατὰ τοῦ Σύρων βασιλέως, ἵνα τὴν ἐν τῇ Γαλαδηνῇ πόλιν Ἀραμαθὰν ἀφέληται· ⟨399⟩ τοῦ γὰρ πατρὸς αὐτὴν τοῦ αὐτοῦ πρῶτον τυγχάνουσαν ἀφῃρῆσθαι τὸν ἐκείνου πατέρα. τοῦ δὲ Ἰωσαφάτου τὴν βοήθειαν ἐπαγγειλαμένου (καὶ γὰρ εἶναι δύναμιν αὐτῷ μὴ ἐλάττω τῆς ἐκείνου) καὶ μεταπεμψαμένου τὴν δύναμιν ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Σαμάρειαν, προεξελθόντες ἔξω τῆς πόλεως οἱ δύο βασιλεῖς, καὶ καθίσαντες ἐπὶ τοῦ ἰδίου θρόνου ἑκάτερος, τοῖς οἰκείοις στρατιώταις τὸ στρατιωτικὸν διένεμον. ⟨400⟩ Ἰωσαφάτης δ' ἐκέλευσεν, εἴ τινές εἰσι προφῆται, καλέσαντ' αὐτοὺς ἀνακρῖναι περὶ τῆς ἐπὶ τὸν Σύρον ἐξόδου, εἰ συμβουλεύουσι κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπ' αὐτὸν ποιήσασθαι τὴν στρατείαν· καὶ γὰρ εἰρήνη καὶ φιλία τότε τῷ Ἀχάβῳ πρὸς τὸν Σύρον ὑπῆρχεν, ἐπὶ τρί' ἔτη διαμείνασα ἀφ' οὗ λαβὼν αὐτὸν αἰχμάλωτον
4 ἀπέλυσεν ἄχρι ἐκείνης τῆς ἡμέρας. ⟨401⟩ καλέσας δ'

§ 397 = 2 Paral. XVII 14. § 398 = 3 Reg. XXII 2; 2 Paral. XVIII 1.

Ἄχαβος τοὺς αὐτοῦ προφήτας, ὡσεὶ τετρακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντας, ἐκέλευσεν ἐρέσθαι τὸν θεὸν εἰ δίδωσιν αὐτῷ στρατευσαμένῳ ἐπὶ Ἄδαδον νίκην καὶ καθαίρεσιν τῆς πόλεως, δι' ἣν ἐκφέρειν μέλλει τὸν πόλεμον. ⟨402⟩ τῶν δὲ προφητῶν συμβουλευσάντων ἐκστρατεῦσαι (κρατήσειν γὰρ τοῦ Σύρου καὶ λήψεσθαι αὐτὸν ὑποχείριον ὡς καὶ τὸ πρῶτον) συνεὶς ἐκ τῶν λόγων Ἰωσάφατος ὅτι ψευδοπροφῆται τυγχάνουσιν, ἐπύθετο τοῦ Ἀχάβου εἰ καὶ ἕτερός τις ἔστι προφήτης τοῦ θεοῦ, ἵν' ἀκριβέστερον μάθωμεν περὶ τῶν μελλόντων. ⟨403⟩ ὁ δ' Ἄχαβος εἶναι μὲν ἔφη, μισεῖν δ' αὐτὸν κακὰ προφητεύσαντα, καὶ προειπόντα ὅτι τεθνήξεται νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σύρων βασιλέως· καὶ διὰ τοῦτ' ἐν φυλακῇ νῦν αὐτὸν ἔχειν, καλεῖσθαι δὲ Μιχαίαν, υἱὸν Ἰεμβλαίου. τοῦ δ' Ἰωσαφάτου κελεύσαντος αὐτὸν προαχθῆναι, πέμψας εὐνοῦχον ἄγει τὸν Μιχαίαν. ⟨404⟩ κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ὁ εὐνοῦχος ἐδήλωσεν αὐτῷ πάντας τοὺς ἄλλους προφήτας νίκην τῷ βασιλεῖ προειρηκέναι. ὃ δ' οὐκ ἐξὸν αὐτῷ καταψεύδεσθαι τοῦ θεοῦ φήσας, ἀλλ' ἐρεῖν ὅ τι ἂν αὐτῷ περὶ τοῦ βασιλέως αὐτὸς εἴπῃ, ὡς ἧκε πρὸς τὸν Ἄχαβον καὶ λέγειν αὐτῷ τἀληθὲς οὗτος ἐνωρκίσατο, δεῖξαι τὸν θεὸν αὐτῷ τοὺς Ἰσραηλίτας φεύγοντας ἔφη καὶ διωκομένους ὑπὸ τῶν Σύρων καὶ διασκορπιζομένους ὑπ' αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη καθάπερ ποιμένων ἠρημωμένα ποίμνια. ⟨405⟩ ἔλεγέ τε σημαίνειν τοὺς μὲν μετ' εἰρήνης ἀναστρέψειν εἰς τὰ ἴδια, πεσεῖσθαι δ' αὐτὸν μόνον ἐν τῇ μάχῃ. ταῦτα φήσαντος τοῦ Μιχαία, πρὸς Ἰωσάφατον ὁ Ἄχαβος 'ἀλλ' ἔγωγε μικρὸν ἔμπροσθεν ἐδήλωσά σοι τὴν τἀνθρώπου' φησί 'πρός με διάθεσιν, καὶ ὅτι μοι τὰ χείρω προυφήτευσε.' ⟨406⟩ τοῦ δὲ Μιχαία

§ 402 = 3 Reg. XXII 6; 2 Paral. XVIII 5.

εἰπόντος ὡς προσῆκεν αὐτῷ πάντων ἀκροᾶσθαι τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ προλεγομένων, καὶ ὡς παρορμήσειαν αὐτὸν οἱ ψευδοπροφῆται ποιήσασθαι τὸν πόλεμον ἐλπίδι νίκης, καὶ ὅτι δεῖ πεσεῖν αὐτὸν μαχόμενον, αὐτὸς μὲν ἦν ἐπ' ἐννοίᾳ, Σεδεκίας δέ τις τῶν ψευδοπροφητῶν προσελθὼν τῷ μὲν Μιχαίᾳ μὴ προσέχειν παρῄνει· ⟨407⟩ λέγειν γὰρ αὐτὸν οὐδὲν ἀληθές. τεκμηρίῳ δ' ἐχρήσατο οἷς Ἠλίας προυφήτευσεν ὁ τούτου κρείττων τὰ μέλλοντα συνιδεῖν. καὶ γὰρ τοῦτον ἔλεγε προφητεύσαντα ἐν Ἰζάρᾳ πόλει, ἐν τῷ Ναβούθου ἀγρῷ, τὸ αἷμα αὐτοῦ κύνας ἀναλιχμήσεσθαι προειπεῖν καθὼς καὶ Ναβούθου τοῦ δι' αὐτὸν καταλευσθέντος ὑπὸ τοῦ ὄχλου. ⟨408⟩ 'δῆλον οὖν ὡς οὗτος ψεύδεται, τῷ κρείττονι προφήτῃ τἀναντία λέγων, ἀφ' ἡμερῶν τριῶν φάσκων τεθνήξεσθαι. γνώσεσθε δ' εἴπερ ἐστὶν ἀληθὴς καὶ τοῦ θείου πνεύματος τὴν δύναμιν ἔχει. εὐθὺς γὰρ ῥαπισθεὶς ὑπ' ἐμοῦ βλαψάτω μου τὴν χεῖρα, ὥσπερ Ἰαδὼν τὴν Ἱεροβοάμου τοῦ βασιλέως συλλαβεῖν θελήσαντος ἀπεξήρανε δεξιάν· ἀκήκοας γάρ, οἶμαι, πάντως τοῦτο γενόμενον.' ⟨409⟩ ὡς οὖν πλήξαντος αὐτοῦ τὸν Μιχαίαν μηδὲν συνέβη παθεῖν, Ἄχαβος θαρρήσας ἄγειν τὴν στρατιὰν πρόθυμος ἦν ἐπὶ τὸν Σύρον· ἐνίκα γάρ, οἶμαι, τὸ χρεών, καὶ πιθανωτέρους ἐποίει τἀληθοῦς τοὺς ψευδοπροφήτας, ἵνα λάβῃ τὴν ἀφορμὴν τοῦ τέλους. Σεδεκίας δὲ σιδηρᾶ ποιήσας κέρατα λέγει πρὸς Ἄχαβον ὡς θεὸς αὐτῷ σημαίνει τούτοις πᾶσαν καταστρέψεσθαι τὴν Συρίαν. ⟨410⟩ Μιχαίαν δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας εἰπόντα τὸν Σεδεκίαν ταμιεῖον ἐκ ταμιείου κρυβησόμενον ἀμείψειν, ζητοῦντα φυγεῖν τῆς ψευδολογίας τὴν δίκην, ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς ἀπαχθέντα φυλάττεσθαι πρὸς

§ 406 = 3 Reg. XXII 19; 2 Paral. XVIII 18.

Ἀχάμωνα τὸν τῆς πόλεως ἄρχοντα, καὶ χορηγεῖσθαι μηδὲν ἄρτου καὶ ὕδατος αὐτῷ περιττότερον.

⟨411⟩ καὶ Ἄχαβος μὲν καὶ Ἰωσάφατος ὁ τῶν Ἱερο- 5
σολύμων βασιλεὺς ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις ἤλασαν εἰς Ἀραμαθὰν πόλιν τῆς Γαλααδίτιδος· ὁ δὲ τῶν Σύρων βασιλεὺς ἀκούσας αὐτῶν τὴν στρατείαν ἀντεπήγαγεν αὐτοῖς τὴν αὑτοῦ στρατιάν, καὶ οὐκ ἄπωθεν τῆς Ἀραμαθῆς στρατοπεδεύεται. ⟨412⟩ συνέθεντο δὲ ὅ τε Ἄχαβος καὶ Ἰωσάφατος ἀποθέσθαι μὲν τὸν Ἄχαβον τὸ βασιλικὸν σχῆμα, τὸν δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλέα τὴν αὐτοῦ στολὴν ἔχοντα στῆναι ἐν τῇ παρατάξει, κατασοφιζόμενοι τὰ ὑπὸ τοῦ Μιχαίου προειρημένα. ηὗρε δ' αὐτὸν τὸ χρεὼν καὶ δίχα τοῦ σχήματος. ⟨413⟩ ὁ μὲν γὰρ Ἄδαδος ὁ τῶν Σύρων βασιλεὺς παρήγγειλε τῇ στρατιᾷ διὰ τῶν ἡγεμόνων μηδένα τῶν ἄλλων ἀναιρεῖν, μόνον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰσραηλιτῶν· οἱ δὲ Σύροι τῆς συμβολῆς γενομένης ἰδόντες τὸν Ἰωσάφατον ἑστῶτα πρὸ τῆς τάξεως, καὶ τοῦτον εἰκάσαντες εἶναι τὸν Ἄχαβον, ὥρμησαν ἐπ' αὐτόν, καὶ περικυκλωσάμενοι, ⟨414⟩ ὡς ἐγγὺς ὄντες ἔγνωσαν οὐκ ὄντα τοῦτον, ἀνεχώρησαν ὀπίσω πάντες. ἀπ' ἀρχομένης δ' ἠοῦς ἄχρι δείλης ὀψίας μαχόμενοι καὶ νικῶντες ἀπέκτειναν οὐδένα κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἐντολήν, ζητοῦντες τὸν Ἄχαβον ἀνελεῖν μόνον καὶ εὑρεῖν οὐ δυνάμενοι. παῖς δέ τις βασιλικὸς τοῦ Ἀδάδου, Ἄμανος ὄνομα, τοξεύσας εἰς τοὺς πολεμίους τιτρώσκει τὸν βασιλέα διὰ τοῦ θώρακος κατὰ τοῦ πνεύμονος. ⟨415⟩ Ἄχαβος δὲ τὸ μὲν συμβεβηκὸς οὐκ ἔγνω ποιῆσαι τῷ στρατεύματι φανερόν, μὴ τραπείησαν, τὸν δ' ἡνίοχον ἐκέλευσεν ἐκστρέψαντα τὸ ἅρμα ἐξαγαγεῖν τῆς μάχης· χαλεπῶς γὰρ βεβλῆσθαι καὶ καιρίως.

§ 411 = 3 Reg. XXII 29; 2 Paral. XVIII 28.

ὀδυνώμενος δ' ἔστη ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἄχρι δύνοντος ἡλίου, καὶ λιφαιμήσας ἀπέθανε.

6 ⟨416⟩ καὶ τὸ μὲν τῶν Σύρων στράτευμα νυκτὸς ἤδη γενομένης ἀνεχώρησεν εἰς τὴν παρεμβολήν, δηλώσαντος δὲ τοῦ στρατοκήρυκος ὅτι τέθνηκεν Ἄχαβος, ἀνέζευξαν εἰς τὰ ἴδια. κομίσαντες δὲ τὸν Ἀχάβου νεκρὸν εἰς Σαμάρειαν ἐκεῖ θάπτουσι, ⟨417⟩ καὶ τὸ ἅρμα ἀποπλύναντες ἐν τῇ Ἰζάρᾳ κρήνῃ (ἦν δὲ καθῃμαγμένον τῷ τοῦ βασιλέως φόνῳ) ἀληθῆ τὴν Ἠλία προφητείαν ἐπέγνωσαν· οἱ μὲν γὰρ κύνες ἀνελιχμήσαντο αὐτοῦ τὸ αἷμα, αἱ δ' ἑταιριζόμεναι ἐν τῇ κρήνῃ τὸ λοιπὸν λουόμεναι τούτῳ διετέλουν. ἀπέθανε δ' ἐν Ῥαμαθῶνι, Μιχαία τοῦτο προειρηκότος. ⟨418⟩ συμβάντων οὖν Ἀχάβῳ τῶν ὑπὸ τῶν δύο προφητῶν εἰρημένων, μέγα δεῖ τὸ θεῖον ἡγεῖσθαι καὶ τιμᾶν αὐτὸ πανταχοῦ καὶ σέβειν, καὶ τῆς ἀληθείας μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν καὶ βούλησιν πιθανώτερα δοκεῖν, ὑπολαμβάνειν δ' ὅτι προφητείας καὶ τῆς διὰ τῶν τοιούτων προγνώσεως οὐδέν ἐστι συμφορώτερον, παρέχοντος οὕτω τοῦ θεοῦ τί δεῖ φυλάξασθαι. ⟨419⟩ λογίζεσθαί τε πάλιν ἐκ τῶν περὶ τὸν βασιλέα γεγενημένων στοχαζομένους προσῆκε τὴν τοῦ χρεὼν ἰσχύν, ὅτι μηδὲ προγινωσκόμενον αὐτὸ διαφυγεῖν ἔστιν, ἀλλ' ὑπέρχεται τὰς ἀνθρωπίνας ψυχὰς ἐλπίσι κολακεῦον χρησταῖς, αἷς εἰς τὸ πόθεν αὐτῶν κρατήσει περιάγει. ⟨420⟩ φαίνεται οὖν καὶ Ἄχαβος ὑπὸ τούτου τὴν διάνοιαν ἀπατηθείς, ὥστ' ἀπιστῆσαι μὲν τοῖς προλέγουσι τὴν ἧτταν, τοῖς δὲ τὰ πρὸς χάριν προφητεύσασι πεισθεὶς ἀποθανεῖν. τοῦτον μὲν οὖν ὁ παῖς Ὀχοζίας διεδέξατο.

§ 416 = 3 Reg. XXII 36.

ΒΙΒΛΟΣ ΕΝΑΤΗ.

⟨1⟩ Ἰωσαφάτῳ δὲ τῷ βασιλεῖ παραγενομένῳ εἰς 1
Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῆς πρὸς Ἄχαβον τὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα, ἣν Ἀδάδῳ τῷ Σύρων βασιλεῖ πολεμοῦντι παρασχὼν ἦν, ὡς προειρήκαμεν, Ἰηοῦς ὁ προφήτης συντυχὼν ᾐτιᾶτο τῆς πρὸς Ἄχαβον συμμαχίας, ἄνθρωπον ἀσεβῆ καὶ πονηρόν· τὸν γὰρ θεὸν ἀηδῶς μὲν ἐπὶ τούτῳ διατεθῆναι, ῥύσασθαι μέντοι καίπερ ἡμαρτηκότα, διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φύσιν οὖσαν ἀγαθήν, ἔλεγεν ἐκ τῶν πολεμίων. ⟨2⟩ καὶ τότε μὲν ἐπ' εὐχαριστίας καὶ θυσίας ὁ βασιλεὺς τρέπεται τοῦ θεοῦ, μετὰ ταῦτα δὲ περιερχόμενος τὴν χώραν ὥρμησεν ἐν κύκλῳ πᾶσαν, ὅσης αὐτὸς ἐπῆρχε, τὸν λαὸν ἐκδιδάσκειν τά τε νόμιμα τὰ διὰ Μωυσέος ὑπὸ τοῦ θεοῦ δοθέντα καὶ τὴν εὐσέβειαν τὴν πρὸς αὐτόν. ⟨3⟩ καὶ δικαστὰς ἀποδείξας ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν βασιλευομένων ὑπ' αὐτοῦ, παρεκελεύσατο μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου προνοουμένους κρίνειν τοῖς ὄχλοις, μήτε δώρων μήτ' ἀξιώματος τῶν ἐν ὑπεροχῇ διὰ πλοῦτον ἢ διὰ γένος εἶναι δοκούντων, βραβεύειν δ' ἅπασι τὸ ἴσον, ἐπισταμένους ὅτι καὶ τῶν κρύφα πραττομένων ἕκαστον ὁ θεὸς βλέπει. ⟨4⟩ ταῦτα διδάξας κατὰ πόλιν ἑκάστην τῶν δύο φυλῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. κατέστησε δὲ καὶ ἐν τούτοις κριτὰς ἐκ τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν

§ 1 = 2 Paral. XIX 1.

καὶ τῶν τὰ πρῶτα τοῦ πλήθους φερομένων, παραινέσας ἐπιμελεῖς καὶ δικαίας ποιεῖσθαι πάσας τὰς κρίσεις· ⟨5⟩ ἂν δὲ περὶ μειζόνων διαφορὰν ἔχοντες τῶν ὁμοφύλων τινὲς ἐκ τῶν ἄλλων πέμψωσι πρὸς αὐτοὺς πόλεων, τούτοις δὴ μετὰ πλείονος σπουδῆς ἀποφαίνεσθαι δικαίως περὶ τῶν πραγμάτων· μάλιστα γὰρ τὰς ἐν ταύτῃ τῇ πόλει κρίσεις, ἐν ᾗ τόν τε ναὸν εἶναι τοῦ θεοῦ συμβέβηκε καὶ δίαιταν ὁ βασιλεὺς ἔχει, προσήκειν σπουδαίας εἶναι καὶ δικαιοτάτας. ⟨6⟩ ἄρχοντας δ' αὐτῶν ἀποδείκνυσιν Ἀμασίαν τὸν ἱερέα καὶ Ζαβαδίαν, ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς ἑκατέρους.

καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς τοῦτον τὸν τρόπον διέταττε τὰ
2 πράγματα, ⟨7⟩ κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐστράτευον ἐπ' αὐτὸν Μωαβῖται καὶ Ἀμμανῖται, συμπαραλαβόντες καὶ Ἀράβων μεγάλην μοῖραν, καὶ καταστρατοπεδεύονται πρὸς Ἐγγαδδὶ πόλει, κειμένῃ πρὸς τῇ Ἀσφαλτίτιδι λίμνῃ, τριακοσίους ἀπεχούσῃ σταδίους τῶν Ἱεροσολύμων. γεννᾶται δ' ἐν αὐτῇ φοίνιξ ὁ κάλλιστος καὶ ὀποβάλσαμον. ⟨8⟩ ἀκούσας δ' Ἰωσάφατος ὅτι τὴν λίμνην διαβάντες οἱ πολέμιοι ἐμβεβλήκασιν ἤδη εἰς τὴν βασιλευομένην ὑπ' αὐτοῦ χώραν, δείσας εἰς ἐκκλησίαν συνάγει τὸν δῆμον τῶν Ἱεροσολυμιτῶν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ στὰς κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ ηὔχετο καὶ ἐπεκαλεῖτο τὸν θεὸν παρασχεῖν αὐτῷ δύναμιν καὶ ἰσχύν, ὥστε τιμωρήσασθαι τοὺς ἐπιστρατεύσαντας· ⟨9⟩ καὶ γὰρ τοῦτο δεηθῆναι τοὺς τὸ ἱερὸν κατασκευασαμένους αὐτοῦ, ὅπως ὑπερμάχηται τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τοὺς ἐπ' αὐτὸ τολμήσαντας ἐλθεῖν ἀμύνηται, οἳ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δοθεῖσαν γῆν εἰς κατάσχεσιν ἀφελέσθαι πάρεισιν αὐτούς. ταῦτ' εὐχόμενος ἐδάκρυε, καὶ σύμπαν δὲ τὸ

§ 5 = 2 Paral. XIX 8.

πλῆθος γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις ἱκέτευεν. ⟨10⟩ Ἰαζίηλος δέ τις προφήτης παρελθὼν εἰς μέσην τὴν ἐκκλησίαν ἀνεβόησε, τῷ τε πλήθει λέγων καὶ τῷ βασιλεῖ, τὸν θεὸν ἐπακοῦσαι τῶν εὐχῶν, καὶ πολεμήσειν αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς ἐπαγγείλασθαι. προσέταξε δὲ τῇ ἐπιούσῃ τὴν στρατιὰν ἐξελάσαντα τοῖς πολεμίοις ὑπαντᾶν· ⟨11⟩ εὑρήσειν γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τῆς μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἐγγάδδης ἀναβάσεως, λεγομένης δ' Ἐξοχῆς, καὶ μὴ συμβαλεῖν μὲν αὐτοῖς, στάντας δὲ μόνον ὁρᾶν πῶς αὐτοῖς μάχεται τὸ θεῖον. τοῦ δὲ προφήτου ταῦτ' εἰπόντος ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος, πεσόντες ἐπὶ πρόσωπον, ηὐχαρίστουν τε τῷ θεῷ καὶ προσεκύνουν, οἱ δὲ Λευῖται τοῖς ὀργάνοις διετέλουν ὑμνοῦντες.

⟨12⟩ ἅμα δ' ἡμέρᾳ προελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν 3
ἔρημον τὴν ὑποκάτω Θεκώας πόλεως, ἔλεγε πρὸς τὸ πλῆθος ὡς δεῖ πιστεύειν τοῖς ὑπὸ τοῦ προφήτου εἰρημένοις, καὶ μὴ παρατάττεσθαι μὲν αὐτοὺς εἰς μάχην, προστησαμένους δὲ τοὺς ἱερεῖς μετὰ τῶν σαλπίγγων καὶ Λευίτας μετὰ τῶν ὑμνούντων εὐχαριστεῖν ὡς ἤδη ῥυσαμένῳ τὴν χώραν ἡμῶν παρὰ τῶν πολεμίων. ⟨13⟩ ἤρεσε δ' ἡ τοῦ βασιλέως γνώμη, καὶ ἅπερ συνεβούλευσε, ταῦτ' ἔπραττον. ὁ δὲ θεὸς εἰς φόβον ἐνέβαλε καὶ ταραχὴν τοὺς Ἀμμανίτας. οἱ δὲ δόξαντες ἀλλήλους πολεμίους ἀπέκτεινον, ὡς ἐκ τῆς τοσαύτης στρατιᾶς ἀνασωθῆναι μηδένα. ⟨14⟩ Ἰωσάφατος δ' ἀποβλέψας εἰς τὴν φάραγγα ἐν ᾗ συνέβαινεν ἐστρατοπεδευκέναι τοὺς πολεμίους, καὶ πλήρη νεκρῶν ἰδών, ἥσθη μὲν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας, ὅτι μηδὲ πονήσασιν αὐτοῖς αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τὴν νίκην ἔδωκεν, ἐπέτρεψε δὲ τῇ στρατιᾷ διαρπάσαι τὴν παρεμβολὴν τῶν

§ 10 = 2 Paral. XX 14.

καὶ τῶν τὰ πρῶτα τοῦ πλήθους φερομένων, παραινέσας ἐπιμελεῖς καὶ δικαίας ποιεῖσθαι πάσας τὰς κρίσεις· ⟨5⟩ ἂν δὲ περὶ μειζόνων διαφορὰν ἔχοντες τῶν ὁμοφύλων τινὲς ἐκ τῶν ἄλλων πέμψωσι πρὸς αὐτοὺς πόλεων, τούτοις δὴ μετὰ πλείονος σπουδῆς ἀποφαίνεσθαι δικαίως περὶ τῶν πραγμάτων· μάλιστα γὰρ τὰς ἐν ταύτῃ τῇ πόλει κρίσεις, ἐν ᾗ τόν τε ναὸν εἶναι τοῦ θεοῦ συμβέβηκε καὶ δίαιταν ὁ βασιλεὺς ἔχει, προσήκειν σπουδαίας εἶναι καὶ δικαιοτάτας. ⟨6⟩ ἄρχοντας δ' αὐτῶν ἀποδείκνυσιν Ἀμασίαν τὸν ἱερέα καὶ Ζαβαδίαν, ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς ἑκατέρους.

καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς τοῦτον τὸν τρόπον διέταττε τὰ
2 πράγματα, ⟨7⟩ κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐστράτευον
ἐπ' αὐτὸν Μωαβῖται καὶ Ἀμμανῖται, συμπαραλαβόντες καὶ Ἀράβων μεγάλην μοῖραν, καὶ καταστρατοπεδεύονται πρὸς Ἐγγαδδὶ πόλει, κειμένῃ πρὸς τῇ Ἀσφαλτίτιδι λίμνῃ, τριακοσίους ἀπεχούσῃ σταδίους τῶν Ἱεροσολύμων. γεννᾶται δ' ἐν αὐτῇ φοίνιξ ὁ κάλλιστος καὶ ὀποβάλσαμον. ⟨8⟩ ἀκούσας δ' Ἰωσάφατος ὅτι τὴν λίμνην διαβάντες οἱ πολέμιοι ἐμβεβλήκασιν ἤδη εἰς τὴν βασιλευομένην ὑπ' αὐτοῦ χώραν, δείσας εἰς ἐκκλησίαν συνάγει τὸν δῆμον τῶν Ἱεροσολυμιτῶν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ στὰς κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ ηὔχετο καὶ ἐπεκαλεῖτο τὸν θεὸν παρασχεῖν αὐτῷ δύναμιν καὶ ἰσχύν, ὥστε τιμωρήσασθαι τοὺς ἐπιστρατεύσαντας· ⟨9⟩ καὶ γὰρ τοῦτο δεηθῆναι τοὺς τὸ ἱερὸν κατασκευασαμένους αὐτοῦ, ὅπως ὑπερμάχηται τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τοὺς ἐπ' αὐτὸ τολμήσαντας ἐλθεῖν ἀμύνηται, οἳ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δοθεῖσαν γῆν εἰς κατάσχεσιν ἀφελέσθαι πάρεισιν αὐτούς. ταῦτ' εὐχόμενος ἐδάκρυε, καὶ σύμπαν δὲ τὸ

§ 5 — 2 Paral. XIX 8.

πλῆθος γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις ἱκέτευεν. ⟨10⟩ Ἰαζίηλος δέ τις προφήτης παρελθὼν εἰς μέσην τὴν ἐκκλησίαν ἀνεβόησε, τῷ τε πλήθει λέγων καὶ τῷ βασιλεῖ, τὸν θεὸν ἐπακοῦσαι τῶν εὐχῶν, καὶ πολεμήσειν αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς ἐπαγγείλασθαι. προσέταξε δὲ τῇ ἐπιούσῃ τὴν στρατιὰν ἐξελάσαντα τοῖς πολεμίοις ὑπαντᾶν· ⟨11⟩ εὑρήσειν γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τῆς μεταξὺ Ἱεροσολύμων καὶ Ἐγγάδδης ἀναβάσεως, λεγομένης δ' Ἐξοχῆς, καὶ μὴ συμβαλεῖν μὲν αὐτοῖς, στάντας δὲ μόνον ὁρᾶν πῶς αὐτοῖς μάχεται τὸ θεῖον. τοῦ δὲ προφήτου ταῦτ' εἰπόντος ὁ μὲν βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος, πεσόντες ἐπὶ πρόσωπον, ηὐχαρίστουν τε τῷ θεῷ καὶ προσεκύνουν, οἱ δὲ Λευῖται τοῖς ὀργάνοις διετέλουν ὑμνοῦντες.

⟨12⟩ ἅμα δ' ἡμέρᾳ προελθὼν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν 3
ἔρημον τὴν ὑποκάτω Θεκώας πόλεως, ἔλεγε πρὸς τὸ πλῆθος ὡς δεῖ πιστεύειν τοῖς ὑπὸ τοῦ προφήτου εἰρημένοις, καὶ μὴ παρατάττεσθαι μὲν αὐτοὺς εἰς μάχην, προστησαμένους δὲ τοὺς ἱερεῖς μετὰ τῶν σαλπίγγων καὶ Λευίτας μετὰ τῶν ὑμνούντων εὐχαριστεῖν ὡς ἤδη ῥυσαμένῳ τὴν χώραν ἡμῶν παρὰ τῶν πολεμίων. ⟨13⟩ ἤρεσε δ' ἡ τοῦ βασιλέως γνώμη, καὶ ἅπερ συνεβούλευσε, ταῦτ' ἔπραττον. ὁ δὲ θεὸς εἰς φόβον ἐνέβαλε καὶ ταραχὴν τοὺς Ἀμμανίτας. οἳ δὲ δόξαντες ἀλλήλους πολεμίους ἀπέκτεινον, ὡς ἐκ τῆς τοσαύτης στρατιᾶς ἀνασωθῆναι μηδένα. ⟨14⟩ Ἰωσάφατος δ' ἀποβλέψας εἰς τὴν φάραγγα ἐν ᾗ συνέβαινεν ἐστρατοπεδευκέναι τοὺς πολεμίους, καὶ πλήρη νεκρῶν ἰδών, ἥσθη μὲν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς τοῦ θεοῦ βοηθείας, ὅτι μηδὲ πονήσασιν αὐτοῖς αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τὴν νίκην ἔδωκεν, ἐπέτρεψε δὲ τῇ στρατιᾷ διαρπάσαι τὴν παρεμβολὴν τῶν

§ 10 = 2 Paral. XX 14.

ἐχθρῶν καὶ σκυλεύσει τοὺς νεκρούς. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας σκυλεύοντες ἔκαμον (τοσοῦτον ἦν τὸ τῶν ἐσφαγμένων πλῆθος)· ⟨15⟩ τῇ τετάρτῃ δὲ συναθροισθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἴς τινα κοῖλον καὶ φαραγγώδη τόπον τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν καὶ τὴν συμμαχίαν εὐλόγησαν, ἀφ' οὗ καὶ προσηγορίαν ἔσχεν ὁ τόπος, κοιλὰς εὐλογίας.

4 ⟨16⟩ ἐκεῖθεν δ' ἀναγαγὼν τὴν στρατιὰν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἱεροσόλυμα τρέπεται πρὸς εὐωχίας καὶ θυσίας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. μετὰ μέντοι γε τὴν τῶν πολεμίων αὐτοῦ διαφθορὰν ἀκουσθεῖσαν τοῖς ἀλλοφύλοις ἔθνεσι, πάντες οὗτοι κατεπλάγησαν αὐτόν, ὡς φανερῶς αὐτῷ τοῦ θεοῦ τὸ λοιπὸν συμμαχοῦντος. καὶ Ἰωσάφατος μὲν ἔκτοτε μετὰ λαμπρᾶς δόξης ἐπί τε δικαιοσύνῃ καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ διῆγεν, ⟨17⟩ ἦν δὲ φίλος καὶ τῷ τοῦ Ἀχάβου παιδὶ βασιλεύοντι τῶν Ἰσραηλιτῶν, πρὸς ὃν κοινωνήσας ἐπὶ κατασκευῇ νεῶν εἴς τε Πόντον πλεουσῶν καὶ τἀπὶ Θρᾴκης ἐμπόρια διήμαρτε τοῦ κτήματος· ὑπὸ γὰρ μεγέθους ἀπώλετο τὰ σκάφη, καὶ διὰ τοῦτ' οὐκέτι περὶ ναῦς ἐφιλοτιμήσατο.

τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰωσά-
2 φατον οὕτως εἶχεν· ⟨18⟩ ὁ δ' Ἀχάβου παῖς Ὀχοζίας ἐβασίλευε τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν Σαμαρείᾳ ποιούμενος τὴν δίαιταν, πονηρὸς ὢν καὶ πάντα ὅμοιος τοῖς γονεῦσιν ἀμφοτέροις καὶ Ἱεροβοάμῳ τῷ πρώτῳ παρανομήσαντι καὶ τὸν λαὸν ἀπατᾶν ἀρξαμένῳ. ⟨19⟩ τὴν δὲ βασιλείαν ἔτος ἤδη δεύτερον ἔχοντος ὁ τῶν Μωαβιτῶν ἀφίσταται βασιλεὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς φόρους, οὓς ἔμπροσθεν ἐτέλει τῷ πατρὶ αὐτοῦ Ἀχάβῳ, χορηγῶν ἐπαύσατο. συνέβη δὲ τὸν Ὀχοζίαν καταβαίνοντα ἀπὸ τοῦ

§ 16 = 2 Paral. XX 26. § 18 = 3 Reg. XXII 52.
§ 19 = 4 Reg. I 1.

τέγους τῆς οἰκίας κατενεχθῆναι, καὶ νοσήσαντα πέμψαι πρὸς τὸν Ἀκκάρων θεὸν Μυῖαν (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ θεῷ) πυνθάνεσθαι περὶ τῆς σωτηρίας. ⟨20⟩ φανεὶς δ' ὁ τῶν Ἑβραίων θεὸς Ἠλίᾳ τῷ προφήτῃ προσέταξεν αὐτῷ τοῖς πεμφθεῖσιν ἀγγέλοις ὑπαντήσαντα πυνθάνεσθαι αὐτῶν εἰ θεὸν ὁ Ἰσραηλιτῶν λαὸς ἴδιον οὐκ ἔχει, ὅτι πέμπει πρὸς τὸν ἀλλότριον ὁ βασιλεὺς αὐτῶν περὶ τῆς σωτηρίας ἐρησομένους, κελεῦσαί τ' αὐτοὺς ὑποστρέψαι καὶ φράσαι τῷ βασιλεῖ ὅτι μὴ διαφεύξεται τὴν νόσον. ⟨21⟩ τοῦ δ' Ἠλία ποιήσαντος ἃ προσέταξεν ὁ θεός, ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι τὰ παρ' αὐτοῦ παραχρῆμ' ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν βασιλέα. θαυμάζοντος δὲ τὸ τάχος τῆς ἐπανόδου καὶ τὴν αἰτίαν ἐπερωτήσαντος, ἔφασαν ἀπαντῆσαί τιν' αὐτοῖς ἄνθρωπον καὶ κωλῦσαι μὲν προσωτέρω χωρεῖν, ἀναστρέψαντας δὲ σοὶ λέγειν ἐξ ἐντολῆς τοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν θεοῦ ὅτι κάκιον ἕξει ἡ νόσος. ⟨22⟩ τοῦ δὲ βασιλέως σημαίνειν αὐτῷ τὸν ταῦτ' εἰρηκότα κελεύσαντος, ἄνθρωπον ἔλεγον δασὺν καὶ ζώνην περιειλημένον δερματίνην. συνεὶς δ' ἐκ τούτων Ἠλίαν εἶναι τὸν σημαινόμενον ὑπὸ τῶν ἀγγέλων, πέμψας ἐπ' αὐτὸν ταξίαρχον καὶ πεντήκοντα ὁπλίτας, ἀχθῆναι πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν. ⟨23⟩ εὑρὼν δὲ τὸν Ἠλίαν ὁ πεμφθεὶς ταξίαρχος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους καθεζόμενον, καταβάντα ἥκειν ἐκέλευε πρὸς τὸν βασιλέα· κελεύειν γὰρ τοῦτ' ἐκεῖνον· εἰ δὲ μὴ θελήσειεν, ἄκοντα βιάσεσθαι. ὁ δ' εἰπὼν πρὸς αὐτόν, ἐπὶ πείρᾳ τοῦ προφήτης ἀληθὴς ὑπάρχειν, εὔξεσθαι πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ πεσὸν ἀπολέσαι τούς τε στρατιώτας καὶ αὐτόν, εὔχεται, καὶ πρηστὴρ κατενεχθεὶς διαφθείρει τόν τε ταξίαρχον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ⟨24⟩ τῆς δ'

§ 20 = 4 Reg. I 3.

ἀπωλείας τῆς τούτων δηλωθείσης τῷ βασιλεῖ, παροξυνθεὶς ἄλλον πέμπει ταξίαρχον ἐπὶ τὸν Ἠλίαν σὺν ὁπλίταις τοσούτοις ὅσοις καὶ τὸν πρότερον συναπέστειλεν. ἀπειλήσαντος δὲ καὶ τούτου τῷ προφήτῃ βίᾳ λαβόντα ἄξειν αὐτόν, εἰ μὴ κατέλθοι βουλόμενος, εὐξαμένου καὶ τοῦτον πῦρ διεχρήσατο καθὼς καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ ταξίαρχον. ⟨25⟩ πυνθανόμενος δὲ καὶ τὰ περὶ τοῦτον ὁ βασιλεὺς τρίτον ἐξέπεμψεν. ὃ δὲ φρόνιμος ὢν καὶ λίαν ἐπιεικὴς τὸ ἦθος, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τόπον οὗ συνέβαινεν εἶναι τὸν Ἠλίαν, φιλοφρόνως προσεῖπεν αὐτόν, γινώσκειν δ' ἔλεγεν ὅτι μὴ βουλόμενος, βασιλέως διακονῶν προστάγματι, παρείη πρὸς αὐτόν, καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ πεμφθέντες οὐχ ἑκόντες ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἦλθον. ἐλεῆσαι τοιγαροῦν αὐτὸν ἠξίου τούς τε σὺν αὐτῷ παρόντας ὁπλίτας, καὶ καταβάντα ἕπεσθαι πρὸς τὸν βασιλέα. ⟨26⟩ ἀποδεξάμενος δὲ τὴν δεξιότητα τῶν λόγων καὶ τὸ ἀστεῖον τοῦ ἤθους ὁ Ἠλίας καταβὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. παραγενόμενος δὲ πρὸς τὸν βασιλέα προυφήτευσεν αὐτῷ, καὶ τὸν θεὸν ἐδήλου λέγειν 'ἐπειδὴ κατέγνως αὐτοῦ μὲν ὡς οὐκ ὄντος θεοῦ καὶ περὶ τῆς νόσου οὐ τἀληθὲς προειπεῖν δυναμένου, πρὸς δὲ τὸν Ἀκκαρωνιτῶν ἔπεμπες, παρ' αὐτοῦ πυνθανόμενος ποταπὸν ἔσται σοι τὸ τέλος τῆς νόσου, γίνωσκε ὅτι τεθνήξει.'

2 ⟨27⟩ *καὶ ὃ μὲν ὀλίγου σφόδρα χρόνου διελθόντος, καθὼς προεῖπεν Ἠλίας, ἀπέθανε, διαδέχεται δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἀδελφὸς Ἰώραμος· ἄπαις γὰρ κατέστρεψε τὸν βίον. ὁ δ' Ἰώραμος οὗτος τῷ πατρὶ τὴν πονηρίαν Ἀχάβῳ παραπλήσιος γενόμενος ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα, πάσῃ παρανομίᾳ χρησάμενος καὶ ἀσεβείᾳ πρὸς τὸν θεόν· παρεὶς γὰρ τοῦτον θρησκεύειν τοὺς ξενικοὺς*

§ 24 — 4 Reg. I 11.

ἐσέβετο. ἦν δὲ τἆλλα δραστήριος. ⟨28⟩ κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν Ἠλίας ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, καὶ οὐδεὶς ἔγνω μέχρι τῆς σήμερον αὐτοῦ τὴν τελευτήν. μαθητὴν δ' Ἐλισσαῖον κατέλιπεν, ὡς καὶ πρότερον ἐδηλώσαμεν. περὶ μέντοι γ' Ἠλία καὶ Ἐνώχου τοῦ γενομένου πρὸ τῆς ἐπομβρίας ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγέγραπται βίβλοις ὅτι γεγόνασιν ἀφανεῖς, θάνατον δ' αὐτῶν οὐδεὶς οἶδεν.

⟨29⟩ παραλαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν Ἰώραμος ἐπὶ τὸν 3
Μωαβιτῶν ἔγνω στρατεύειν βασιλέα, Μισᾶν ὄνομα· τοῦ γὰρ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καθὼς προείπομεν, ἔτυχεν ἀποστάς, φόρους τελῶν Ἀχάβῳ τῷ πατρὶ αὐτοῦ μυριάδας εἴκοσι προβάτων σὺν τοῖς πόκοις. ⟨30⟩ συναθροίσας οὖν τὴν οἰκείαν δύναμιν ἔπεμψε καὶ πρὸς Ἰωσάφατον, παρακαλῶν αὐτόν, ἐπεὶ φίλος ἀπ' ἀρχῆς ὑπῆρχεν αὐτοῦ τῷ πατρί, συμμαχῆσαι πόλεμον ἐπὶ τοὺς Μωαβίτας ἐκφέρειν μέλλοντι, ἀποστάντας αὐτοῦ τῆς βασιλείας. ὃ δ' οὐ μόνον αὐτὸς βοηθήσειν ὑπέσχετο, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰδουμαίων βασιλέα συναναγκάσειν, ὄντα ὑφ' ἑαυτόν, συστρατεύσασθαι. ⟨31⟩ Ἰώραμος δέ, τοιούτων (ὄντων) αὐτῷ τῶν παρ' Ἰωσαφάτου περὶ τῆς συμμαχίας κομισθέντων, ἀναλαβὼν τὴν αὐτοῦ στρατιὰν ἧκεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ξενισθεὶς λαμπρῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, δόξαν αὐτοῖς διὰ τῆς ἐρήμου τῆς Ἰδουμαίας ποιήσασθαι τὴν ὁδοιπορίαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους (οὐ γὰρ προσδοκήσειν αὐτοὺς ταύτῃ ποιήσεσθαι τὴν ἔφοδον) ὥρμησαν οἱ τρεῖς βασιλεῖς ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων, ὅ τε τούτων αὐτῶν καὶ ὁ τῆς Σαμαρείας καὶ ὁ τῆς Ἰδουμαίας. ⟨32⟩ καὶ κυκλώσαντες ἑπτὰ ἡμερῶν ὁδὸν εἰς ἀπορίαν ὕδατος τοῖς τε κτήνεσι καὶ τῇ στρατιᾷ περιέστησαν, πλανηθέντων τὰς ὁδοὺς

§ 28 = 4 Reg. II 11. § 29 = 4 Reg. III 4.

αὐτοῖς τῶν ἡγουμένων, ὡς ἀγωνιᾶν μὲν ἅπαντας, μάλιστα δὲ τὸν Ἰώραμον, καὶ ὑπὸ λύπης ἐκβοῆσαι πρὸς τὸν θεόν, τί κακὸν αἰτιασάμενος ἀγάγοι τοὺς τρεῖς βασιλέας ἀμαχητὶ παραδώσων αὐτοὺς τῷ τῶν Μωαβιτῶν βασιλεῖ. ⟨33⟩ *παρεθάρρυνε δ' αὐτὸν ὁ Ἰωσαφάτης δίκαιος ὤν, καὶ πέμψαντ' εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευσε γνῶναι εἴ τις αὐτοῖς τοῦ θεοῦ προφήτης συνελήλυθεν, ἵνα δι' αὐτοῦ μάθωμεν παρὰ τοῦ θεοῦ τί ποιητέον ἡμῖν ἐστίν. οἰκέτου δέ τινος τῶν Ἰωράμου φήσαντος ἰδεῖν αὐτόθι τὸν Ἠλία μαθητὴν Ἐλισσαῖον Σαφάτου παῖδα, πρὸς αὐτὸν ἀπίασιν οἱ τρεῖς βασιλεῖς Ἰωσαφάτου παραινέσαντος.* ⟨34⟩ *ἐλθόντες δ' ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ προφήτου (ἔτυχε δ' ἔξω τῆς παρεμβολῆς κατεσκηνωκώς) ἐπηρώτων τὸ μέλλον ἐπὶ τῆς στρατιᾶς, μάλιστα δ' ὁ Ἰώραμος. τοῦ δὲ μὴ διοχλεῖν αὐτῷ φράσαντος, ἀλλὰ πρὸς τοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τῆς μητρὸς βαδίζειν προφήτας (εἶναι γὰρ ἐκείνους ἀληθεῖς), ἐδεῖτο προφητεύειν καὶ σώζειν αὐτούς.* ⟨35⟩ *ὃ δ' ὀμόσας τὸν θεὸν οὐκ ἂν ἀποκριθῆναι αὐτῷ εἰ μὴ δι' Ἰωσάφατον ὅσιον ὄντα καὶ δίκαιον, ἀχθέντος ἀνθρώπου τινὸς ψάλλειν εἰδότος (ἐπεζήτησε γὰρ αὐτός) πρὸς τὸν ψάλλοντα ἔνθους γενόμενος προσέταξε τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τῷ χειμάρρῳ πολλοὺς ὀρύξαι βόθρους.* ⟨36⟩ *οὔτε γὰρ νέφους οὔτε πνεύματος γενομένου οὔθ' ὑετοῦ καταρραγέντος ὄψεσθαι πλήρη τὸν ποταμὸν ὕδατος, ὡς ἂν καὶ τὸν στρατὸν καὶ τὰ ὑποζύγια διασωθῆναι ὑμῖν ἀπὸ τοῦ ποτοῦ. ‛ἔσται δ' ὑμῖν οὐ τοῦτο μόνον παρὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ κρατήσετε τῶν ἐχθρῶν καὶ καλλίστας καὶ ὀχυρωτάτας πόλεις λήψεσθε τῶν Μωαβιτῶν, καὶ δένδρα μὲν αὐτῶν ἥμερα κόψετε,*

§ 33 = 4 Reg. III 11.

τὴν δὲ χώραν δῃώσετε, πηγὰς δὲ καὶ ποταμοὺς ἐμφράξετε.'

⟨37⟩ ταῦτ' εἰπόντος τοῦ προφήτου, τῇ ἐπιούσῃ, 2
πρὶν ἥλιον ἀνασχεῖν, ὁ χειμάρρους πολὺς ἐρρύη (σφοδρῶς γὰρ ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν ὁδοῦ ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ τὸν θεὸν ὗσαι συνέπεσεν), ὥσθ' εὑρεῖν τὴν στρατιὰν καὶ τὰ ὑποζύγια ποτὸν ἄφθονον. ⟨38⟩ ὡς δ' ἤκουσαν οἱ Μωαβῖται τοὺς τρεῖς βασιλέας ἐπ' αὐτοὺς βαδίζοντας καὶ διὰ τῆς ἐρήμου ποιουμένους τὴν ἔφοδον, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν εὐθὺς συλλέξας στρατιὰν ἐκέλευσεν ἐπὶ τῶν ὅρων βάλλεσθαι τὸ στρατόπεδον, ἵν' αὐτοὺς μὴ λάθωσιν εἰς τὴν χώραν ἐμβαλόντες οἱ πολέμιοι. ⟨39⟩ θεασάμενοι δ' ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τὸ ἐν τῷ χειμάρρῳ ὕδωρ (καὶ γὰρ οὐδὲ μακρὰν ἦν τῆς Μωαβίτιδος) αἵματι τὴν χροὰν ὅμοιον (τότε γὰρ μάλιστα πρὸς τὴν αὐγὴν τὸ ὕδωρ ἐρυθραίνεται), ψευδῆ δόξαν περὶ τῶν πολεμίων ἐλάμβανον ὡς ἀπεκτονότων ἑαυτοὺς διὰ δίψος καὶ τοῦ ποταμοῦ αἷμα αὐτοῖς ῥέοντος. ⟨40⟩ τοῦτο τοίνυν οὕτως ἔχειν ὑπολαβόντες ἠξίωσαν αὐτοὺς ἐπὶ διαρπαγὴν τῶν πολεμίων ἐκπέμψαι τὸν βασιλέα, καὶ πάντες ἐξορμήσαντες ὡς ἐφ' ἑτοίμην ὠφέλειαν ἦλθον εἰς τὸ τῶν ἐχθρῶν στρατόπεδον ὡς ἀπολωλότων. καὶ διαψεύδεται μὲν αὐτοῖς ἡ ἐλπὶς αὕτη, περιστάντων δὲ τῶν πολεμίων οἳ μὲν αὐτῶν κατεκόπησαν, οἳ δὲ διεσπάρησαν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν φεύγοντες. ⟨41⟩ ἐμβαλόντες δ' εἰς τὴν τῶν Μωαβιτῶν οἱ βασιλεῖς τάς τε πόλεις κατεστρέψαντο τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν διήρπασαν καὶ ἠφάνισαν πληροῦντες τῶν ἐκ τῶν χειμάρρων λίθων, καὶ τὰ κάλλιστα τῶν δένδρων ἐξέκοψαν, καὶ τὰς πηγὰς ἐνέφραξαν τῶν ὑδάτων, καὶ τὰ

§ 37 = 4 Reg. III 20.

τείχη καθεῖλον ἕως ἐδάφους. ⟨42⟩ ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν Μωαβιτῶν συνδιωκόμενος τῇ πολιορκίᾳ, καὶ τὴν πόλιν ὁρῶν κινδυνεύουσαν αἱρεθῆναι κατὰ κράτος, ὥρμησε μεθ᾽ ἑπτακοσίων ἐξελθὼν διὰ τοῦ τῶν πολεμίων ἐξιππάσασθαι στρατοπέδου, καθ᾽ ὃ μέρος αὐτοῖς ἐνόμιζε τὰς φυλακὰς ἀνεῖσθαι. καὶ πειραθεὶς οὐκ ἠδυνήθη φυγεῖν· ἐπιτυγχάνει γὰρ ἐπιμελῶς φρουρουμένῳ τῷ τόπῳ. ⟨43⟩ ὑποστρέψας δ᾽ εἰς τὴν πόλιν ἔργον ἀπογνώσεως καὶ δεινῆς ἀνάγκης διεπράξατο. τῶν υἱῶν τὸν πρεσβύτατον, ὃς μετ᾽ αὐτὸν βασιλεύειν ἤμελλεν, ἀναγαγὼν ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥστε πᾶσι φανερὸν γενέσθαι τοῖς πολεμίοις, ἱερούργησεν εἰς ὁλοκαύτωσιν τῷ θεῷ. θεασάμενοι δ᾽ αὐτὸν οἱ βασιλεῖς κατῴκτειραν τῆς ἀνάγκης, καὶ παθόντες ἀνθρώπινόν τι καὶ ἐλεεινὸν διέλυσαν τὴν πολιορκίαν, καὶ ἕκαστος εἰς τὴν οἰκείαν ἀνέστρεψεν.

⟨44⟩ Ἰωσάφατος δὲ παραγενόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ μετ᾽ εἰρήνης διαγαγών, ὀλίγον ἐπιβιώσας χρόνον μετὰ τὴν στρατείαν ἐκείνην ἀπέθανε, ζήσας μὲν ἀριθμὸν ἐτῶν ἑξήκοντα, βασιλεύσας δ᾽ ἐξ αὐτῶν πέντε καὶ εἴκοσι. ταφῆς δ᾽ ἔτυχε μεγαλοπρεποῦς ἐν Ἱεροσολύμοις·
4 καὶ γὰρ ἦν μιμητὴς τῶν Δαυίδου ἔργων. ⟨45⟩ κατέλιπε δὲ καὶ παῖδας ἱκανούς, διάδοχον δ᾽ ἀπέδειξε τὸν πρεσβύτατον Ἰώραμον· ταὐτὸ γὰρ εἶχεν ὄνομα τῷ τῆς γυναικὸς ἀδελφῷ, βασιλεύοντι δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν, Ἀχάβου παιδί.

⟨46⟩ παραγενόμενος δ᾽ ἐκ τῆς Μωαβίτιδος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς εἰς Σαμάρειαν εἶχε σὺν αὐτῷ Ἐλισσαῖον τὸν προφήτην, οὗ τὰς πράξεις βούλομαι διελθεῖν (λαμπραὶ γάρ εἰσι καὶ ἱστορίας ἄξιαι) καθὼς ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐπεγνώκαμεν.

§ 42 = 4 Reg. III 26. § 44 = 3 Reg. XXII 51; 2 Paral. XXI 1.

⟨47⟩ προσελθοῦσαν γὰρ αὐτῷ φασὶ τὴν Ὠβεδίου 2
τοῦ Ἀχάβου οἰκονόμου γυναῖκα εἰπεῖν ὡς οὐκ ἀγνοεῖ πῶς ἀνὴρ αὐτῆς τοὺς προφήτας περιέσωσεν, ὑπὸ τῆς Ἀχάβου γυναικὸς Ἰεζαβέλης ἀναιρουμένους· ἑκατὸν γὰρ ἔλεγεν ὑπ' αὐτοῦ δανεισαμένου τραφῆναι κεκρυμμένους, καὶ μετὰ τὴν τἀνδρὸς τελευτὴν ἄγεσθαι νῦν ὑπὸ τῶν δανειστῶν αὐτή τε καὶ τὰ τέκνα πρὸς δουλείαν. παρεκάλει τε διὰ ταύτην τὴν εὐεργεσίαν τἀνδρὸς ἐλεῆσαί τε καὶ παρασχεῖν τινὰ βοήθειαν. ⟨48⟩ πυθομένῳ δ' αὐτῷ τί ἔχοι ἐπὶ τῆς οἰκίας, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔφη, ἔλαιον δὲ βραχὺ λίαν ἐν κεραμίῳ. ὁ δὲ προφήτης ἀπελθοῦσαν ἐκέλευσεν ἀγγεῖα χρήσασθαι πολλὰ παρὰ τῶν γειτόνων κενά, καὶ τὰς θύρας ἀποκλείσασαν τοῦ δωματίου μεταχεῖν εἰς ἅπαντα τοὔλαιον· τὸν γὰρ θεὸν πληρώσειν ταῦτα. ⟨49⟩ τῆς δὲ γυναικὸς τὰ κελευσθέντα ποιησάσης καὶ τοῖς τέκνοις προσφέρειν ἕκαστον τῶν ἀγγείων προσταττούσης, ἐπεὶ πάντα ἐπληρώθη καὶ οὐδὲν ἦν κενόν, ἐλθοῦσα πρὸς τὸν προφήτην τοῦτ' ἀπήγγειλεν. ⟨50⟩ ὁ δὲ συμβουλεύει τοὔλαιον ἀπελθοῦσαν ἀποδόσθαι καὶ τοῖς δανεισταῖς ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα· γενήσεσθαι δέ τι καὶ περιττὸν ἐκ τῆς τιμῆς τοὐλαίου, ᾧ πρὸς διατροφὴν τὴν τῶν τέκνων καταχρήσεται. καὶ Ἐλισσαῖος μὲν οὕτως ἀπήλλαξε τῶν χρεῶν τὴν γυναῖκα, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν δανειστῶν ὕβρεως ἠλευθέρωσεν.

... ⟨51⟩ Ἐλισσαῖος δὲ ταχέως πρὸς Ἰώραμον ἐξαπ- 3
έστειλε, φυλάττεσθαι τὸν τόπον ἐκεῖνον αὐτῷ παραινῶν· εἶναι γὰρ ἐν αὐτῷ Σύρους τινὰς τοὺς ἐκεῖ λοχῶντας αὐτὸν ἀνελεῖν. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὐκέτ' ἐπὶ τὴν θήραν ἐξώρμησε τῷ προφήτῃ πειθόμενος, ⟨52⟩ Ἄδαδος δὲ τῆς ἐπιβουλῆς διαμαρτών, ὡς τῶν ἰδίων αὐτοῦ

§ 47 = 4 Reg. IV 1. § 51 = 4 Reg. VI 9.

καταμηνυσάντων τὴν ἐνέδραν πρὸς Ἰώραμον, ὠργίζετό τε καὶ μεταπεμψάμενος αὐτοὺς προδότας ἔλεγε τῶν ἀπορρήτων αὐτοῦ καὶ θάνατον ἠπείλει, φανερᾶς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἣν μόνοις ἐκείνοις ἐπίστευσε, τῷ πολεμίῳ γεγενημένης. ⟨53⟩ φήσαντος δέ τινος τῶν παρόντων ψευδοδοξεῖν αὐτὸν μηδ' ὑπονοεῖν ὡς πρὸς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ κατειρηκότας τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἀναιρησόντων αὐτόν, ἀλλὰ γινώσκειν ὅτι Ἐλισσαῖός ἐστιν ὁ προφήτης ὁ πάντα μηνύων αὐτῷ καὶ φανερὰ ποιῶν τὰ ὑπ' αὐτοῦ βουλευόμενα, προσέταξε πέμψας μαθεῖν ἐν τίνι πόλει τυγχάνει διατρίβων ὁ Ἐλισσαῖος. ⟨54⟩ οἱ δὲ πεμφθέντες ἧκον ἀγγέλλοντες αὐτὸν ἐν Δωθαΐμ ὑπάρχοντα. πέμπει τοιγαροῦν Ἄδαδος ἐπὶ τὴν πόλιν δύναμιν πολλὴν ἱππέων καὶ ἁρμάτων, ὅπως τὸν Ἐλισσαῖον λάβωσιν. οἳ δὲ νυκτὸς πᾶσαν ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν περιλαβόντες εἶχον ἐν φρουρᾷ. ἅμα δ' ἕῳ τοῦτο μαθὼν ὁ τοῦ προφήτου διάκονος, καὶ ὅτι ζητοῦσιν οἱ πολέμιοι λαβεῖν Ἐλισσαῖον, ἐδήλωσεν αὐτῷ μετὰ βοῆς καὶ ταραχῆς εἰσδραμὼν πρὸς αὐτόν. ⟨55⟩ ὃ δὲ τὸν θεράποντα μὴ δεδιέναι παρεθάρρυνε, καὶ τὸν θεόν, ᾧ συμμάχῳ καταφρονῶν ἀδεὴς ἦν, παρεκάλει τῷ διακόνῳ, πρὸς τὸ λαβεῖν αὐτὸν εὔελπι θάρρος, ἐμφανίσαι τὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν ὡς δυνατόν. ὁ δὲ θεὸς ἐπήκοος τῶν εὐχῶν τοῦ προφήτου γενόμενος πλῆθος ἁρμάτων καὶ ἵππων τῷ θεράποντι περὶ τὸν Ἐλισσαῖον κεκυκλωμένον θεάσασθαι παρέσχεν, ὡς αὐτὸν ἀφιέναι μὲν τὸ δέος, ἀναθαρρῆσαι δὲ πρὸς τὴν ὄψιν τῆς νομιζομένης συμμαχίας. ⟨56⟩ Ἐλισσαῖος δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τὰς τῶν πολεμίων ὄψεις ἀμαυρῶσαι τὸν θεὸν παρεκάλει, ἀχλὺν αὐταῖς ἐπιβαλόντα ἀφ' ἧς ἀγνοήσειν

§ 53 = 4 Re

αὐτὸν ἔμελλον. γενομένου δὲ καὶ τούτου, παρελθὼν εἰς μέσους τοὺς ἐχθροὺς ἐπηρώτησε τίν' ἐπιζητοῦντες ἦλθον. τῶν δὲ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον εἰπόντων, παραδώσειν ὑπέσχετο, εἰ πρὸς τὴν πόλιν, ἐν ᾗ τυγχάνει ὤν, ἀκολουθήσειαν αὐτῷ. ⟨57⟩ καὶ οἳ μὲν ἡγουμένῳ τῷ προφήτῃ, τὰς ὄψεις ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν διάνοιαν ἐπεσκοτισμένοι, σπουδάζοντες εἵποντο· ἀγαγὼν δ' αὐτοὺς Ἐλισσαῖος εἰς Σαμάρειαν Ἰωράμῳ μὲν τῷ βασιλεῖ προσέταξε κλεῖσαι τὰς πύλας καὶ περιστῆσαι τοῖς Σύροις τὴν αὐτοῦ δύναμιν, τῷ θεῷ δ' ηὔξατο καθῆραι τὰς ὄψεις τῶν πολεμίων καὶ τὴν ἀχλὺν αὐτῶν ἀνελεῖν. οἳ δ' ἐκ τῆς ἀμαυρώσεως ἐκείνης ἀφεθέντες ἑώρων αὐτοὺς ἐν μέσοις τοῖς ἐχθροῖς ὑπάρχοντας. ⟨58⟩ ἐν ἐκπλήξει δὲ δεινῇ καὶ ἀμηχανίᾳ τῶν Σύρων, οἷον εἰκός, ἐφ' οὕτω θείῳ καὶ παραδόξῳ πράγματι κειμένων, καὶ τοῦ βασιλέως Ἰωράμου πυθομένου τὸν προφήτην εἰ κελεύσειεν αὐτοὺς κατακοντισθῆναι, τοῦτο μὲν ἐκώλυσε ποιεῖν Ἐλισσαῖος (τοὺς γὰρ νόμῳ ληφθέντας πολέμου ἀποκτείνειν ἔλεγεν εἶναι δίκαιον, τούτους δὲ μηδὲν κακὸν ἐργάσασθαι τὴν ἐκείνου χώραν, θείᾳ δὲ δυνάμει πρὸς αὐτοὺς οὐκ εἰδότας ἐλθεῖν), ⟨59⟩ συνεβούλευσε δὲ ξενίων αὐτοῖς μεταδόντα καὶ τραπέζης ἀπολύειν ἀβλαβεῖς.

Ἰώραμος μὲν οὖν τῷ προφήτῃ πειθόμενος, ἑστιάσας λαμπρῶς καὶ πάνυ φιλοτίμως τοὺς Σύρους ἀπέλυσε πρὸς Ἄδαδον τὸν αὐτῶν βασιλέα· ⟨60⟩ τῶν δ' ἀφικο- 4
μένων καὶ δηλωσάντων αὐτῷ τὰ συμβεβηκότα, θαυμάσας ὁ Ἄδαδος τὸ παράδοξον καὶ τὴν τοῦ θεοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιφάνειαν καὶ δύναμιν, καὶ τὸν προφήτην ᾧ τὸ θεῖον οὕτως ἐναργῶς παρῆν, κρύφα μὲν οὐκέτι

§ 57 = 4 Reg. VI 20.

διέγνω τῷ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιχειρεῖν βασιλεῖ, τὸν Ἐλισσαῖον δεδοικώς, φανερῶς δὲ πολεμεῖν ἔκρινε, τῷ πλήθει τῆς στρατιᾶς καὶ τῇ δυνάμει νομίζων περιέσεσθαι τῶν πολεμίων. ⟨61⟩ καὶ στρατεύει μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἐπὶ τὸν Ἰώραμον, ὃς οὐχ ἡγούμενος αὑτὸν ἀξιόμαχον εἶναι τοῖς Σύροις ἐνέκλεισεν αὑτὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν, θαρρῶν τῇ τῶν τειχῶν ὀχυρότητι. Ἄδαδος δὲ λογισάμενος αἱρήσειν τὴν πόλιν, εἰ καὶ μὴ τοῖς μηχανήμασι, λιμῷ μέντοι καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδείων παραστήσεσθαι τοὺς Σαμαρεῖς, προσβαλὼν ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. ⟨62⟩ οὕτω δ' ἐπέλιπε τὸν Ἰώραμον ἡ τῶν ἀναγκαίων εὐπορία ὡς διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐνδείας ἐν τῇ Σαμαρείᾳ πραθῆναι ὀγδοήκοντα μὲν ἀργυρῶν νομίσματος κεφαλὴν ὄνου, πέντε δ' ἀργυρῶν νομίσματος ξέστην κόπρου περιστερῶν ἀντὶ ἁλῶν ὠνεῖσθαι τοὺς Ἑβραίους. ⟨63⟩ ἦν δ' ἐν φόβῳ μὴ διὰ τὸν λιμὸν προδῷ τις τοῖς ἐχθροῖς τὴν πόλιν ὁ Ἰώραμος, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκπεριήρχετο τὰ τείχη καὶ τοὺς φύλακας, μή τις ἔνδον εἴη παρ' αὐτῶν σκεπτόμενος, καὶ τῷ βλέπεσθαι καὶ φροντίζειν ἀφαιρούμενος καὶ τὸ βούλεσθαί τι τοιοῦτο καὶ τοὔργον, εἰ ταύτην τις τὴν γνώμην ἤδη λαμβάνειν ἔφθασεν. ⟨64⟩ ἀνακραγούσης δέ τινος γυναικός 'δέσποτα ἐλέησον,' νομίσας αἰτεῖν τι μέλλειν αὐτὴν τῶν πρὸς τροφήν, ὀργισθεὶς ἐπηράσατο αὐτῇ τὸν θεόν, καὶ μήτε ἅλως αὐτῷ μήτε ληνοὺς ὑπάρχειν ἔλεγεν, ὅθεν τι καὶ παράσχοι αὐτῇ δεομένῃ. ⟨65⟩ τῆς δ' οὐδενὸς μὲν χρῄζειν εἰπούσης τούτων, οὐδ' ἐνοχλεῖν τροφῆς ἕνεκα, κριθῆναι δ' ἀξιούσης πρὸς ἄλλην γυναῖκα, κελεύσαντος λέγειν καὶ διδάσκειν περὶ ὧν ἐπιζητεῖ, συνθήκας ἔφη ποιήσασθαι μετὰ τῆς ἑτέρας

§ 61 = 4 Reg. VI 24.

γυναικός, γειτνιώσης αὐτῇ καὶ φίλης τυγχανούσης, ὅπως, ἐπεὶ τὰ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἐνδείας ἦν ἀμήχανα, διαχρησάμεναι τὰ τέκνα (ἦν δ' ἄρρεν ἑκατέρᾳ παιδίον) ἀνὰ μίαν ἡμέραν θρέψωμεν ἀλλήλας. ⟨66⟩ 'κἀγὼ μέν' φησί 'πρώτη τοὐμὸν κατέσφαξα, καὶ τὴν παρελθοῦσαν ἡμέραν τοὐμὸν ἐτράφημεν ἀμφότεραι· ἡ δ' οὐ βούλεται ταὐτὸ ποιεῖν, ἀλλὰ παραβαίνει τὴν συνθήκην καὶ τὸν υἱὸν ἀφανῆ πεποίηκε.' ⟨67⟩ τοῦτ' ἐλύπησε σφοδρῶς Ἰώραμον ἀκούσαντα, καὶ περιρρηξάμενος τὴν ἐσθῆτα καὶ δεινὸν ἐκβοήσας, ἔπειτα ὀργῆς ἐπὶ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον πληρωθείς, ἀνελεῖν αὐτὸν ὥρμησεν, ὅτι μὴ δεῖται τοῦ θεοῦ πόρον τ' αὐτοῖς καὶ διαφυγὴν τῶν περιεχόντων κακῶν δοῦναι· τόν τ' ἀποτεμοῦντα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν εὐθὺς ἐξέπεμψε. ⟨68⟩ καὶ ὃ μὲν ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν ἠπείγετο τοῦ προφήτου, τὸν δ' Ἐλισσαῖον οὐκ ἔλαθεν ἡ τοῦ βασιλέως ὀργή, καθεζόμενος δ' οἴκαδε παρ' ἑαυτῷ σὺν τοῖς μαθηταῖς ἐμήνυσεν αὐτοῖς ὅτι Ἰώραμος ὁ τοῦ φονέως υἱὸς πέμψειε τὸν ἀφαιρήσοντα αὐτοῦ τὴν κεφαλήν. ⟨69⟩ 'ἀλλ' ὑμεῖς' φησίν, 'ὅταν ὁ τοῦτο προσταχθεὶς ἀφίκηται, παραφυλάξαντες εἰσιέναι μέλλοντα προσαποθλίψατε τῇ θύρᾳ καὶ κατάσχετε· ἀκολουθήσει γὰρ αὐτῷ πρὸς ἐμὲ παραγινόμενος ὁ βασιλεὺς μεταβεβουλευμένος.' καὶ οἱ μὲν τὸ κελευσθέν, ὡς ἧκεν ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν τὴν Ἐλισσαίου, ἐποίησαν· ⟨70⟩ Ἰώραμος δὲ καταγνοὺς τῆς ἐπὶ τὸν προφήτην ὀργῆς καὶ δείσας μὴ φθάσῃ κτείνας αὐτὸν ὁ τοῦτο προσταχθείς, ἔσπευσε κωλῦσαι γενέσθαι τὸν φόνον καὶ διασῶσαι τὸν προφήτην. ἀφικόμενος δὲ πρὸς αὐτὸν ᾐτιᾶτο ὅτι μὴ παρὰ τοῦ θεοῦ λύσιν αὐτοῖς τῶν παρόντων κακῶν αἰτεῖται, ἀλλ' οὕτως ὑπ' αὐτῶν

§ 66 = 4 Reg. VI 29.

φθειρομένους ὑπερορᾷ. ⟨71⟩ Ἐλισσαῖος δ' εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐπηγγέλλετο, κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς ἀφῖκτο πρὸς αὐτόν, ἔσεσθαι πολλὴν εὐπορίαν τροφῆς, καὶ πραθήσεσθαι μὲν ἐν τἀγορᾷ σίκλου δύο κριθῆς σάτα, ὠνήσεσθαι δὲ σεμιδάλεως σάτον σίκλου. ⟨72⟩ ταῦτα τόν τ' Ἰώραμον καὶ τοὺς παρόντας εἰς χαρὰν περιέτρεψε· πιστεύειν γὰρ τῷ προφήτῃ διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς προπεπειραμένοις ἀλήθειαν οὐκ ὤκνουν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπ' ἐκείνης ἐνδεὲς τῆς ἡμέρας καὶ ταλαίπωρον ἡ προσδοκωμένη κοῦφον αὐτοῖς ἐποίει. ⟨73⟩ ὁ δὲ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμὼν τῷ βασιλεῖ φίλος ὢν καὶ τότε φέρων αὐτὸν ἐπερηρεισμένον, 'ἄπιστα' εἶπε 'λέγεις, ὦ προφῆτα· καὶ ὥσπερ ἀδύνατον ἐκχέαι τὸν θεὸν ἐξ οὐρανοῦ καταρράκτας κριθῆς ἢ σεμιδάλεως, οὕτως ἀμήχανον καὶ τὰ ὑπὸ σοῦ νῦν εἰρημένα γενέσθαι.' καὶ ὁ προφήτης πρὸς αὐτόν 'ταῦτα μέν' εἶπεν 'ὄψει τοῦτο λαμβάνοντα τὸ τέλος, οὐ μεταλήψει δ' οὐδενὸς τῶν ὑπαρξόντων.'

5 *⟨74⟩ ἐξέβη τοίνυν τοῦτον τὸν τρόπον τὰ ὑπ' Ἐλισσαίου προειρημένα. νόμος ἦν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ τοὺς λέπραν ἔχοντας καὶ μὴ καθαροὺς ἀπὸ τῶν τοιούτων τὰ σώματα μένειν ἔξω τῆς πόλεως. ⟨75⟩ ἄνδρες οὖν τὸν ἀριθμὸν τέτταρες διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πρὸ τῶν πυλῶν μένοντες, μηκέτι μηδενὸς αὐτοῖς διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ λιμοῦ τροφὴν ἐκφέροντος, εἰσελθεῖν μὲν εἰς τὴν πόλιν κεκωλυμένοι διὰ τὸν νόμον, κἂν ἐπιτραπῇ δ' αὐτοῖς, διαφθαρήσεσθαι κακῶς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ λογισάμενοι, ταὐτὸ δὲ πείσεσθαι, κἂν αὐτόθι μείνωσιν, ἀπορίᾳ τροφῆς, παραδοῦναι τοῖς πολεμίοις αὐτοὺς ἔκριναν, ὡς εἰ μὲν φείσαιντο αὐτῶν, ζησόμενοι, εἰ δ' ἀναιρε-*

§ 71 = 4 Reg. VII 1.

θεῖεν, εὐθανατήσοντες. ⟨76⟩ ταύτην κυρώσαντες τὴν βουλὴν νυκτὸς ἧκον εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν πολεμίων. ἤρχετο δ' ἤδη τοὺς Σύρους ἐκφοβεῖν καὶ ταράττειν ὁ θεός, καὶ κτύπον ἁρμάτων καὶ ἵππων ὡς ἐπερχομένης στρατιᾶς ταῖς ἀκοαῖς αὐτῶν ἐνηχεῖν, καὶ ταύτην ἐγγυτέρω προσφέρειν αὐτοῖς τὴν ὑπόνοιαν. ⟨77⟩ ἀμέλει τοῦτον τὸν τρόπον ὑπ' αὐτῆς διετέθησαν ὥστε τὰς σκηνὰς ἐκλιπόντες συνέδραμον πρὸς τὸν Ἄδαδον, λέγοντες ὡς Ἰώραμος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς μισθωσάμενος συμμάχους τόν τε τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα καὶ τὸν τῶν νήσων ἐπ' αὐτοὺς ἄγει· προσιόντων γὰρ αὐτῶν ἐπακούειν τοῦ κτύπου. ⟨78⟩ ταῦτα λέγουσιν ὁ Ἄδαδος (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς περιεψοφεῖτο ἤδη τὰς ἀκοὰς ὁμοίως τῷ πλήθει) προσέσχε, καὶ μετὰ πολλῆς ἀταξίας καὶ θορύβου, καταλιπόντες ἐν τῇ παρεμβολῇ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια καὶ πλοῦτον ἄφθονον, εἰς φυγὴν ἐχώρησαν. ⟨79⟩ οἱ δὲ λεπροὶ οἱ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀναχωρήσαντες εἰς τὸ τῶν Σύρων στρατόπεδον, ὧν μικρὸν ἔμπροσθεν ἐπεμνήσθημεν, ὡς γενόμενοι πρὸς τῇ παρεμβολῇ πολλὴν ἡσυχίαν καὶ ἀφωνίαν ἔβλεπον οὖσαν, καὶ παρελθόντες δ' εἴσω καὶ ὁρμήσαντες εἰς μίαν σκηνὴν οὐδέν' ἑώρων ἐν μέσῳ, φαγόντες καὶ πιόντες ἐβάστασαν ἐσθῆτα καὶ πολὺν χρυσόν, καὶ κομίσαντες ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἔκρυψαν· ⟨80⟩ ἔπειτ' εἰς ἑτέραν σκηνὴν παρελθόντες ὁμοίως τὰ ἐν αὐτῇ πάλιν ἐξεκόμισαν. καὶ τοῦτ' ἐποίησαν τετράκις, μηδενὸς αὐτοῖς ὅλως ἐντυγχάνοντος· ὅθεν εἰκάσαντες ἀνακεχωρηκέναι τοὺς πολεμίους κατεγίνωσκον ἑαυτῶν μὴ ταῦτα δηλούντων τῷ Ἰωράμῳ καὶ τοῖς πολίταις. ⟨81⟩ καὶ οἱ μὲν ἐλθόντες πρὸς τὸ τῆς Σαμαρείας

§ 76 = 4 Reg. VII 4.

τεῖχος καὶ ἀναβοήσαντες πρὸς τοὺς φύλακας ἐμήνυον αὐτοῖς τὰ περὶ τοὺς πολεμίους, ἐκεῖνοι δὲ ταῦτ' ἀπήγγειλαν τοῖς τοῦ βασιλέως φύλαξι· παρ' ὧν μαθὼν Ἰώραμος μεταπέμπεται τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ⟨82⟩ πρὸς οὓς ἐλθόντας ἐνέδραν καὶ τέχνην ὑπονοεῖν ἔλεγε τὴν ἀναχώρησιν τοῦ τῶν Σύρων βασιλέως, 'ἀπογνόντος ἡμᾶς τῷ λιμῷ διαφθαρήσεσθαι, ἵν' ὡς πεφευγότων ἐπὶ διαρπαγὴν ἐξελθόντων τῆς παρεμβολῆς αἰφνιδίως ἐπιπέσῃ καὶ κτείνῃ μὲν αὐτούς, ἀμαχητὶ δ' ἕλῃ τὴν πόλιν. ὅθεν ὑμῖν παραινῶ διὰ φυλακῆς ἔχειν αὐτήν, καὶ μηδαμῶς προϊέναι καταφρονήσαντας τῷ τοὺς πολεμίους ἀνακεχωρηκέναι.' ⟨83⟩ φήσαντος δέ τινος ὡς ἄριστα μὲν καὶ συνετώτατα ὑπονοήσειε, πέμψαι γε μὴν συμβουλεύσαντος δύο τῶν ἱππέων τοὺς τὴν ἄχρι Ἰορδάνου πᾶσαν ἐξερευνήσοντας, ἵν', εἰ ληφθέντες ὑπὸ λοχώντων τῶν πολεμίων διαφθαρεῖεν, φυλακὴ τῇ στρατιᾷ γένωνται τοῦ μηδὲν ὅμοιον παθεῖν αὐτὴν ἀνυπόπτως προελθοῦσαν· 'προσαριθμήσεις δέ' φησί 'τοῖς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τεθνηκόσι τοὺς ἱππεῖς, κἂν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ληφθέντες ἀπόλωνται·' ⟨84⟩ ἀρεσθεὶς δὲ τῇ γνώμῃ τότε τοὺς κατοψομένους ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ κενὴν μὲν τὴν ὁδὸν πολεμίων ἤνυσαν, μεστὴν δὲ σιτίων καὶ ὅπλων ηὗρον, ἃ διὰ τὸ κοῦφοι πρὸς τὸ φεύγειν εἶναι ῥιπτοῦντες κατέλιπον. ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ διαρπαγὴν τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὸ πλῆθος ἐξαφῆκεν. ⟨85⟩ εὐτελὲς δ' οὐδὲν οὐδ' ὀλίγον ὠφελοῦντο, ἀλλὰ πολὺν μὲν χρυσὸν πολὺν δ' ἄργυρον, ἀγέλας δὲ παντοδαπῶν κτηνῶν ἐλάμβανον· ἔτι γε μὴν σίτου μυριάσι καὶ κριθῆς, αἷς οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν, ἐπιτυχόντες, τῶν μὲν προτέρων κακῶν ἀπηλλάγησαν, ἀφθονίαν δ' εἶχον,

§ 81 = 4 Reg. VII 10.

ὡς ὠνεῖσθαι δύο μὲν σάτα κριθῆς σίκλου, σεμιδάλεως δὲ σάτον σίκλου κατὰ τὴν Ἐλισσαίου προφητείαν. ἰσχύει δὲ τὸ σάτον μόδιον καὶ ἥμισυ Ἰταλικόν. ⟨86⟩ μόνος δὲ τούτων οὐκ ὤνατο τῶν ἀγαθῶν ὁ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμών· κατασταθεὶς γὰρ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῆς πύλης, ἵνα τὸ πλῆθος ἐπέχῃ τῆς πολλῆς ὁρμῆς καὶ μὴ κινδυνεύσωσιν ὑπ' ἀλλήλων ὠθούμενοι συμπατηθέντες ἀπολέσθαι, τοῦτ' αὐτὸς ἔπαθε καὶ τοῦτον ἀποθνήσκει τὸν τρόπον, τὴν τελευτὴν αὐτῷ προφητεύσαντος Ἐλισσαίου, ὅτε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐσομένης εὐπορίας τῶν ἐπιτηδείων λεγομένοις μόνος ἐξ ἁπάντων οὐκ ἐπίστευσεν.

⟨87⟩ ὁ δὲ τῶν Σύρων βασιλεὺς Ἄδαδος διασωθεὶς 6 εἰς Δαμασκόν, καὶ μαθὼν ὅτι τὸ θεῖον αὐτόν τε καὶ τὴν στρατιὰν αὐτοῦ πᾶσαν εἰς τὸ δέος καὶ τὴν ταραχὴν ἐκείνην ἐνέβαλεν, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἐφόδου πολεμίων ἐγένετο, σφόδρα τῷ δυσμενῆ τὸν θεὸν ἔχειν ἀθυμήσας εἰς νόσον κατέπεσεν. ⟨88⟩ ἐκδημήσαντος δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εἰς Δαμασκὸν Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου, γνοὺς ὁ Ἄδαδος τὸν πιστότατον τῶν οἰκετῶν Ἀζάηλον ἔπεμψεν ὑπαντησόμενον αὐτῷ καὶ δῶρα κομίζοντα, κελεύσας ἐρέσθαι περὶ τῆς νόσου καὶ εἰ διαφεύξεται τὸν ἐξ αὐτῆς κίνδυνον. ⟨89⟩ Ἀζάηλος δὲ μετὰ καμήλων τετταράκοντα τὸν ἀριθμόν, αἳ τὰ κάλλιστα καὶ τιμιώτατα τῶν ἐν Δαμασκῷ γινομένων καὶ ὄντων ἐν τῷ βασιλείῳ ἔφερον δῶρα, συμβαλὼν τῷ Ἐλισσαίῳ καὶ προσαγορεύσας αὐτὸν φιλοφρόνως, ἔλεγεν ὑπ' Ἀδάδου τοῦ βασιλέως πεμφθῆναι πρὸς αὐτὸν δῶρά τε κομίσαι καὶ πυθέσθαι περὶ τῆς νόσου εἰ ῥᾴων ἀπ' αὐτῆς ἔσοιτο. ⟨90⟩ ὁ δὲ προφήτης τὸν μὲν Ἀζάηλον ἐκέλευσε

§ 86 = 4 Reg. VII 17.

μηδὲν ἀπαγγέλλειν τῷ βασιλεῖ κακόν, ἔλεγε δ' ὅτι τεθνήξεται. καὶ ὁ μὲν οἰκέτης τοῦ βασιλέως ἐλυπεῖτο ταῦτ' ἀκούσας, ὁ δ' Ἐλισσαῖος ἔκλαιε καὶ πολλοῖς ἐρρεῖτο δακρύοις, προορώμενος ἃ πάσχειν ὁ λαὸς ἔμελλε κακὰ μετὰ τὴν Ἀδάδου τελευτήν. ⟨91⟩ *ἀνακρίναντος δ' αὐτὸν Ἀζαήλου τὴν αἰτίαν τῆς συγχύσεως, 'κλαίω' φησί 'τὸ πλῆθος τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐλεῶν ὧν ἐκ σοῦ πείσεται δεινῶν. ἀποκτενεῖς γὰρ αὐτῶν τοὺς ἀρίστους καὶ τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ἐμπρήσεις, καὶ παιδία μὲν ἀπολεῖς προσρηγνὺς πέτραις, τὰς δ' ἐγκύους ἀναρρήξεις γυναῖκας.'* ⟨92⟩ *τοῦ δ' Ἀζαήλου λέγοντος 'τίνα γὰρ ἰσχὺν ἐν ἐμοὶ τηλικαύτην εἶναι συμβέβηκεν ὥστε ταῦτα ποιῆσαι;' τὸν θεὸν ἔφησεν αὐτῷ δεδηλωκέναι τοῦθ' ὅτι τῆς Συρίας μέλλοι βασιλεύειν. Ἀζάηλος μὲν οὖν παραγενόμενος πρὸς τὸν Ἄδαδον τῷ μὲν τὰ βελτίω περὶ τῆς νόσου κατήγγειλε, τῇ δ' ἐπιούσῃ δίκτυον ἐπιβαλὼν αὐτῷ διάβροχον τὸν μὲν στραγγάλῃ διέφθειρε,* ⟨93⟩ *τὴν δ' ἀρχὴν αὐτὸς παρέλαβε, δραστήριός τ' ὢν ἀνὴρ καὶ πολλὴν ἔχων παρὰ τῶν Σύρων εὔνοιαν καὶ τοῦ δήμου τῶν Δαμασκηνῶν, ὑφ' οὗ μέχρι νῦν αὐτός θ' ὁ Ἄδαδος καὶ Ἀζάηλος ὁ μετ' αὐτὸν ἄρξας ὡς θεοὶ τιμῶνται διὰ τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰς τῶν ναῶν οἰκοδομίας, οἷς ἐκόσμησαν τὴν τῶν Δαμασκηνῶν πόλιν.* ⟨94⟩ *πομπεύουσι δ' οὗτοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπὶ τῇ τιμῇ τῶν βασιλέων, καὶ σεμνύνονται τὴν τούτων ἀρχαιότητα, οὐκ εἰδότες ὅτι νεώτεροί εἰσι καὶ οὐκ ἔχοντες οὗτοι οἱ βασιλεῖς ἔτη χίλια καὶ ἑκατόν. ὁ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Ἰώραμος ἀκούσας τὴν Ἀδάδου τελευτὴν ἀνέπνευσεν ἐκ τῶν φόβων καὶ τοῦ δέους, ὃ δι' αὐτὸν εἶχεν, ἀσμένως εἰρήνης λαμβανόμενος.*

§ 91 = 4 Reg. VIII 12.

⟨95⟩ Ἰώραμος δ' ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεύς (καὶ 5
τούτῳ γὰρ ἦν ταὐτό, καθὼς προειρήκαμεν ἔμπροσθεν, ὄνομα) παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ἐπὶ σφαγὴν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ τῶν πατρῴων φίλων, οἳ καὶ ἡγεμόνες ἦσαν, ἐχώρησεν, τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐπίδειξιν τῆς πονηρίας ἐντεῦθεν ποιησάμενος, καὶ μηδὲν διενεγκὼν τῶν τοῦ Ἰσραὴλ βασιλέων, οἳ πρῶτοι παρενόμησαν εἰς τὰ πάτρια τῶν Ἑβραίων ἔθη καὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν. ⟨96⟩ ἐδίδαξε δ' αὐτὸν τά τ' ἄλλα εἶναι κακὸν καὶ δὴ καὶ ξενικοὺς θεοὺς προσκυνεῖν Γοθολία, θυγάτηρ μὲν Ἀχάβου, συνοικοῦσα δ' αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν θεὸς διὰ τὴν πρὸς Δαυίδην ὁμολογίαν οὐκ ἐβούλετο τούτου τὸ γένος ἐξαφανίσαι, Ἰώραμος δ' οὐ διέλιπεν ἑκάστης ἡμέρας καινουργῶν ἐπ' ἀσεβείᾳ καὶ λύμῃ τῶν ἐπιχωρίων ἐθισμῶν. ⟨97⟩ ἀποστάντων δ' αὐτοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τῶν Ἰδουμαίων, καὶ τὸν μὲν πρότερον ἀποκτεινάντων βασιλέα, ὃς ὑπήκουεν αὐτοῦ τῷ πατρί, ὃν δ' ἐβούλοντο αὐτοὶ καταστησάντων, Ἰώραμος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων καὶ τῶν ἁρμάτων νυκτὸς εἰς τὴν Ἰδουμαίαν ἐνέβαλε, καὶ τοὺς μὲν πέριξ τῆς αὐτοῦ βασιλείας διέφθειρε, πορρωτέρω δ' οὐ προῆλθεν. ⟨98⟩ ὤνησε μέντοι τοῦτο ποιήσας οὐδέν· πάντες γὰρ ἀπέστησαν αὐτοῦ, καὶ οἱ τὴν χώραν τὴν καλουμένην Λάβαιναν νεμόμενοι. ἦν δ' οὕτως ἐμμανὴς ὥστε τὸν λαὸν ἠνάγκαζεν ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῶν ὀρῶν ἀναβαίνοντα προσκυνεῖν τοὺς ἀλλοτρίους θεούς.

⟨99⟩ ταῦτα δ' αὐτῷ πράττοντι καὶ τελέως ἐκβεβλη- 2
κότι τῆς διανοίας τὰ πάτρια νόμιμα κομίζεται παρ' Ἠλίου τοῦ προφήτου (ἔτι γὰρ ἐπὶ γῆς ἦν) ἐπιστολή, ἣ τὸν θεὸν ἐδήλου μεγάλην παρ' αὐτοῦ ληψόμενον

§ 95 = 4 Reg. VIII 16; 2 Paral. XXI 1.

δίκην, ὅτι τῶν μὲν ἰδίων πατέρων μιμητὴς οὐκ ἐγένετο, τοῖς δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέων κατηκολούθησεν ἀσεβήμασι, καὶ συνηνάγκασε τὴν τοῦ Ἰούδα φυλὴν καὶ τοὺς πολίτας Ἱεροσολύμων ἀφέντας τὴν ὁσίαν τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ θρησκείαν σέβειν τὰ εἴδωλα, καθὼς καὶ Ἄχαβος τοὺς Ἰσραηλίτας ἐβιάσατο, ⟨100⟩ *ὅτι τε τοὺς ἀδελφοὺς διεχρήσατο καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας καὶ δικαίους ἀπέκτεινε· τήν τε τιμωρίαν, ἣν ἀντὶ τούτων ὑφέξειν ἔμελλεν, ἐσήμαινεν ἐν τοῖς γράμμασιν ὁ προφήτης, ὄλεθρον τοῦ λαοῦ καὶ φθορὰν γυναικῶν αὐτοῦ καὶ τέκνων,* ⟨101⟩ *καὶ ὅτι τεθνήξεται νόσῳ τῆς νηδύος ἐπὶ πολὺ βασανισθείς, καὶ τῶν ἐντέρων αὐτῷ δι᾽ ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἐντὸς διαφθορᾶς ἐκρυέντων, ὥστ᾽ αὐτὸν ἐπιδόντα τὴν αὑτοῦ συμφορὰν καὶ μηδὲν βοηθῆσαι δυνάμενον ἔπειθ᾽ οὕτως ἀποθανεῖν. ταῦτα μὲν ἐδήλου*
3 *διὰ τῆς ἐπιστολῆς ὁ Ἠλίας·* ⟨102⟩ *μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ στρατὸς Ἀράβων τῶν ἔγγιστα τῆς Αἰθιοπίας κατοικούντων καὶ τῶν ἀλλοφύλων εἰς τὴν Ἰωράμου βασιλείαν ἐνέβαλε, καὶ τήν τε χώραν διήρπασαν καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, ἔτι δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ κατέσφαξαν καὶ τὰς γυναῖκας. εἷς δὲ αὐτῷ περιλείπεται τῶν παίδων, διαφυγὼν τοὺς πολεμίους, Ὀχοζίας ὄνομα.* ⟨103⟩ *μετὰ δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν αὐτὸς τὴν προειρημένην ὑπὸ τοῦ προφήτου νόσον ἐπὶ πλεῖστον νοσήσας χρόνον (ἐπέσκηψε γὰρ εἰς τὴν γαστέρα τὸ θεῖον αὐτοῦ τὴν ὀργήν) ἐλεεινῶς ἀπέθανεν, ἐπιδὼν αὐτοῦ τὰ ἐντὸς ἐκρυέντα. περιύβρισε δ᾽ αὐτοῦ καὶ τὸν νεκρὸν ὁ λαός·* ⟨104⟩ *λογισάμενοι γάρ, οἶμαι, τὸν οὕτως ἀποθανόντα κατὰ μῆνιν θεοῦ μηδὲ κηδείας τῆς βασιλεῦσι πρεπούσης ἄξιον εἶναι τυχεῖν, οὔτε ταῖς πατρῴαις ἐνεκήδευσαν*

§ 100 = 2 Paral. XXI 13.

αὐτὸν θήκαις οὔτ' ἄλλης τιμῆς ἠξίωσαν, ἀλλ' ὡς ἰδιώτην ἔθαψαν, βιώσαντα μὲν ἔτη τετταράκοντα, βασιλεύσαντα δ' ὀκτώ. παραδίδωσι δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν τῷ παιδὶ αὐτοῦ Ὀχοζίᾳ.

⟨105⟩ Ἰώραμος δ' ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεύς, 6
μετὰ τὴν Ἀδάδου τελευτὴν ἐλπίσας Ἀραμάθην πόλιν τῆς Γαλααδίτιδος ἀφαιρήσεσθαι τοὺς Σύρους, στρατεύει μὲν ἐπ' αὐτὴν μετὰ μεγάλης παρασκευῆς, ἐν δὲ τῇ πολιορκίᾳ τοξευθεὶς ὑπό τινος τῶν Σύρων οὐ καιρίως ἀνεχώρησεν εἰς Ἰεσράελαν πόλιν, ἰαθησόμενος ἐν αὐτῇ τὸ τραῦμα, καταλιπὼν ἐν τῇ Ἀραμάθῃ τὴν στρατιὰν ἅπασαν καὶ ἡγεμόνα τὸν Νεμεσσὶ παῖδα Ἰηοῦν· ⟨106⟩ ἤδη γὰρ αὐτὴν ᾑρήκει κατὰ κράτος. προύκειτο δ' αὐτῷ μετὰ τὴν θεραπείαν πολεμεῖν τοῖς Σύροις. Ἐλισσαῖος δ' ὁ προφήτης ἕνα τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, δοὺς αὐτῷ τὸ ἅγιον ἔλαιον, ἔπεμψεν εἰς Ἀραμάθην χρίσοντα τὸν Ἰηοῦν καὶ φράσοντα ὅτι τὸ θεῖον αὐτὸν ᾕρηται βασιλέα, ἄλλα τε πρὸς τούτοις εἰπεῖν ἐπιστείλας ἐκέλευσε τρόπῳ φυγῆς ποιήσασθαι τὴν πορείαν, ὅπως λάθῃ πάντας ἐκεῖθεν ἀπιών. ⟨107⟩ ὃ δὲ γενόμενος ἐν τῇ πόλει τὸν μὲν Ἰηοῦν εὑρίσκει καθεζόμενον μετὰ τῶν τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνων μέσον αὐτῶν, καθὼς Ἐλισσαῖος αὐτῷ προεῖπε, προσελθὼν δ' ἔφη βούλεσθαι περί τινων αὐτῷ διαλεχθῆναι. ⟨108⟩ τοῦ δ' ἀναστάντος καὶ ἀκολουθήσαντος εἰς τὸ ταμιεῖον, λαβὼν ὁ νεανίας τὸ ἅγιον ἔλαιον κατέχεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸν θεὸν ἔφη βασιλέα χειροτονεῖν αὐτὸν ἐπ' ὀλέθρῳ τοῦ γένους τοῦ Ἀχάβου, καὶ ὅπως ἐκδικήσει τὸ αἷμα τῶν προφητῶν τῶν ὑπ' Ἰεζαβέλης παρανόμως ἀποθανόντων, ⟨109⟩ ἵν' ὁ τούτων οἶκος, τὸν αὐτὸν τρόπον

§ 105 = 4 Reg. VIII 28.

ὅνπερ οἱ Ἱεροβοάμου τοῦ Ναβαταίου παιδὸς καὶ Βαασά,
πρόρριζος διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν ἀφανισθῇ καὶ μηδὲν
ὑπολειφθῇ σπέρμα τῆς Ἀχάβου γενεᾶς. καὶ ὃ μὲν ταῦτ'
εἰπὼν ἐξεπήδησεν ἐκ τοῦ ταμιείου, σπουδάζων μη-
2 δενὶ τῶν ἐκ τῆς στρατιᾶς δραθῆναι, ⟨110⟩ ὁ δ' Ἰηοῦς
προελθὼν ἧκεν ἐπὶ τὸν τόπον ἔνθα μετὰ τῶν ἡγεμό-
νων ἐκαθέζετο. πυνθανομένων δὲ καὶ φράζειν αὐτοῖς
παρακαλούντων τί πρὸς αὐτὸν ὁ νεανίας ἀφίκοιτο, καὶ
προσέτι μαίνεσθαι λεγόντων αὐτόν, 'ἀλλ' ὀρθῶς γ' εἰ-
κάσατε' εἶπε· 'καὶ γὰρ τοὺς λόγους μεμηνότος ἐποιή-
σατο.' ⟨111⟩ σπουδαζόντων δ' ἀκοῦσαι καὶ δεομένων,
ἔφη τὸν θεὸν αὐτὸν ᾑρῆσθαι βασιλέα τοῦ πλήθους
εἰρηκέναι. ταῦτ' εἰπόντος ἕκαστος περιδύων αὐτὸν
ὑπεστρώννυεν αὐτῷ τὸ ἱμάτιον, καὶ σαλπίζοντες τοῖς
κέρασιν ἐσήμαινον Ἰηοῦν εἶναι βασιλέα. ⟨112⟩ ὃ δ'
ἀθροίσας τὴν στρατιὰν ἔμελλεν ἐξορμᾶν ἐπ' Ἰώραμον
εἰς Ἰεσράελαν πόλιν, ἐν ᾗ, καθὼς προείπομεν, ἐθερα-
πεύετο τὴν πληγὴν ἣν ἔλαβε πρὸς τῇ Ἀραμάθης πο-
λιορκίᾳ. ἔτυχε δὲ καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς
Ὀχοζίας ἀφιγμένος πρὸς τὸν Ἰώραμον· υἱὸς γὰρ ἦν
αὐτοῦ τῆς ἀδελφῆς, ὡς καὶ προειρήκαμεν· ἐπισκέψα-
σθαι δὲ πῶς ἐκ τοῦ τραύματος ἔχοι διὰ τὴν συγγένειαν
ἐληλύθει. ⟨113⟩ Ἰηοῦς δὲ βουλόμενος αἰφνιδίως τοῖς
περὶ τὸν Ἰώραμον προσπεσεῖν, ἠξίου μηδένα τῶν στρα-
τιωτῶν ἀποδράντα μηνῦσαι ταῦτα τῷ Ἰωράμῳ· τοῦτο
γὰρ ἔσεσθαι λαμπρὰν ἐπίδειξιν αὐτῷ τῆς εὐνοίας καὶ
3 τοῦ διακειμένους οὕτως ἀποδεῖξαι αὐτὸν βασιλέα. ⟨114⟩
οἳ δὲ τοῖς εἰρημένοις πεισθέντες ἐφύλαττον τὰς ὁδούς,
μή τις εἰς Ἰεσράελαν διαλαθὼν μηνύσῃ αὐτὸν τοῖς ἐκεῖ.
καὶ ὁ μὲν Ἰηοῦς τῶν ἱππέων τοὺς ἐπιλέκτους παραλαβὼν

§ 110 = 4 Reg. IX 11.

καὶ καθίσας ἐφ' ἅρματος εἰς τὴν Ἰεσράελαν ἐπορεύετο· γενομένου δ' ἐγγὺς ὁ σκοπός, ὃν ὁ βασιλεὺς Ἰώραμος καθεστάκει τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν πόλιν ἀφορᾶν, ἰδὼν μετὰ πλήθους προσελαύνοντα τὸν Ἰηοῦν, ἀπήγγειλεν Ἰωράμῳ προσελαύνουσαν ἱππέων ἴλην. ⟨115⟩ ὃ δ' εὐθὺς ἐκέλευσεν ἐκπεμφθῆναί τινα τῶν ἱππέων ὑπαντησόμενον καὶ τίς ἐστιν ὁ προσιὼν γνωσόμενον. ἐλθὼν οὖν πρὸς τὸν Ἰηοῦν ὁ ἱππεὺς ἐπηρώτα περὶ τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ· πυνθάνεσθαι γὰρ ταῦτα τὸν βασιλέα. ὃ δὲ μηδὲν μὲν περὶ τούτων πολυπραγμονεῖν ἐκέλευσεν, ἕπεσθαι δ' αὐτῷ. ⟨116⟩ ταῦθ' ὁ σκοπὸς ὁρῶν ἀπήγγειλεν Ἰωράμῳ τὸν ἱππέα, συγκαταμιγέντα τῷ πλήθει τῶν προσιόντων, σὺν ἐκείνοις παραγίνεσθαι. πέμψαντος δὲ καὶ δεύτερον τοῦ βασιλέως, ταὐτὸ ποιεῖν προσέταξεν Ἰηοῦς. ⟨117⟩ ὡς δὲ καὶ τοῦτ' ἐδήλωσεν ὁ σκοπὸς Ἰωράμῳ, τελευταῖον αὐτὸς ἐπιβὰς ἅρματος σὺν Ὀχοζίᾳ τῷ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεῖ (παρῆν γὰρ αὐτός, ὡς ἔφαμεν ἔμπροσθεν, ὀψόμενος αὐτὸν πῶς ἐκ τοῦ τραύματος ἔχοι, διὰ συγγένειαν) ἐξῆλθεν ὑπαντησόμενος. σχολαίτερον δὲ καὶ μετ' εὐταξίας ὥδευεν Ἰηοῦς. ⟨118⟩ καταλαβὼν δ' ἐν ἀγρῷ (τῷ) Ναβούθου τοῦτον Ἰώραμος ἐπυνθάνετο εἰ πάντ' ἔχοι καλῶς τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον. βλασφημήσαντος δὲ πικρῶς αὐτὸν Ἰηοῦ ὡς καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ φαρμακὸν καὶ πόρνην ἀποκαλέσαι, δείσας ὁ βασιλεὺς τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ μηδὲν ὑγιὲς φρονεῖν αὐτὸν ὑπονοήσας, στρέψας ὡς εἶχε τὸ ἅρμα ἔφυγε, φήσας πρὸς Ὀχοζίαν ἐνέδρᾳ καὶ δόλῳ κατεστρατηγῆσθαι. Ἰηοῦς δὲ τοξεύσας αὐτὸν καταβάλλει, τοῦ βέλους διὰ τῆς καρδίας ἐνεχθέντος. ⟨119⟩ καὶ Ἰώραμος μὲν εὐθὺς πεσὼν ἐπὶ γόνυ τὴν ψυχὴν

§ 115 = 4 Reg. IX 17.

ἀφῆκεν, Ἰηοῦς δὲ προσέταξε Βαδάκρῳ τῷ τῆς τρίτης μοίρας ἡγεμόνι ῥῖψαι τὸν Ἰωράμου νεκρὸν εἰς τὸν ἀγρὸν τὸν Ναβούθου, ἀναμνήσας αὐτὸν τῆς Ἠλία προφητείας, ἣν Ἀχάβῳ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸν Νάβουθον ἀποκτείναντι προυφήτευσεν, ὡς ἀπολεῖται αὐτός τε καὶ τὸ γένος αὐτοῦ ἐν τῷ ἐκείνου χωρίῳ· ⟨120⟩ ταῦτα γὰρ καθεζόμενος ὄπισθεν τοῦ ἅρματος τοῦ Ἀχάβου λέγοντος ἀκοῦσαι τοῦ προφήτου. καὶ δὴ τοῦτο συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν πρόρρησιν τὴν ἐκείνου. πεσόντος δ' Ἰωράμου, δείσας περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας Ὀχοζίας τὸ ἅρμα εἰς ἑτέραν ὁδὸν ἐξένευσε, λήσεσθαι τὸν Ἰηοῦν ὑπολαβών. ⟨121⟩ ὃ δ' ἐπιδιώξας καὶ καταλαβὼν ἔν τινι προσβάσει τοξεύσας ἔτρωσε. καταλιπὼν δὲ τὸ ἅρμα καὶ ἐπιβὰς ἵππῳ φεύγει τὸν Ἰηοῦν εἰς Μαγεδδώ, κἀκεῖ θεραπευόμενος μετ' ὀλίγον ἐκ τῆς πληγῆς τελευτᾷ. κομισθεὶς δ' εἰς Ἱεροσόλυμα τῆς ἐκεῖ ταφῆς τυγχάνει, βασιλεύσας μὲν ἐνιαυτὸν ἕνα, πονηρὸς δὲ καὶ χείρων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γενόμενος.

4 ⟨122⟩ τοῦ δ' Ἰηοῦ εἰσελθόντος εἰς Ἰεσράελαν, κοσμησαμένη ἡ Ἰεζαβέλα καὶ στᾶσα ἐπὶ τοῦ πύργου ‘καλός’ εἶπε ‘δοῦλος ὁ ἀποκτείνας τὸν δεσπότην.’ ὃ δ' ἀναβλέψας πρὸς αὐτὴν ἐπυνθάνετό τε τίς εἴη, καὶ καταβᾶσαν ἥκειν πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσε, καὶ τέλος τοῖς εὐνούχοις προσέταξεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πύργου βαλεῖν. ⟨123⟩ καταφερομένη δ' ἤδη τό τε τεῖχος περιέρρανε τῷ αἵματι, καὶ συμπατηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἵππων οὕτως ἀπέθανε. τούτων δὴ γενομένων παρελθὼν Ἰηοῦς εἰς τὰ βασίλεια σὺν τοῖς φίλοις ἑαυτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνεκτᾶτο τοῖς τ' ἄλλοις καὶ τραπέζῃ. προσέταξε δὲ τοῖς οἰκέταις ἀνελομένοις τὴν Ἰεζαβέλαν θάψαι διὰ τὸ γένος·

§ 119 = [illegible] 25.

ἦν γὰρ ἐκ βασιλέων. ⟨124⟩ηὗρον δ' οὐδὲν τοῦ σώματος αὐτῆς οἱ προσταχθέντες τὴν κηδείαν ἢ μόνα τὰ ἀκρωτήρια, τὸ δ' ἄλλο πᾶν ὑπὸ κυνῶν ἦν δεδαπανημένον. ταῦτ' ἀκούσας ὁ Ἰηοῦς ἐθαύμαζε τὴν Ἠλίου προφητείαν· οὗτος γὰρ αὐτὴν εἰς Ἰεσράελαν προεῖπε τοῦτον ἀπολεῖσθαι τὸν τρόπον.

⟨125⟩ ὄντων δ' Ἀχάβῳ παίδων ἑβδομήκοντα, τρεφομένων δ' ἐν Σαμαρείᾳ, πέμπει δύο ἐπιστολὰς Ἰηοῦς, τὴν μὲν τοῖς παιδαγωγοῖς τὴν δ' ἑτέραν τοῖς ἄρχουσι τῶν Σαμαρέων, λέγων τὸν ἀνδρειότατον τῶν Ἀχάβου παίδων ἀποδεῖξαι βασιλέα (καὶ γὰρ ἁρμάτων αὐτοῖς εἶναι πλῆθος καὶ ἵππων καὶ ὅπλων καὶ στρατιᾶς, καὶ πόλεις ὀχυρὰς ἔχειν), καὶ τοῦτο ποιήσαντας εἰσπράττεσθαι δίκην ὑπὲρ τοῦ δεσπότου. ⟨126⟩ ταῦτα δὲ γράφει διάπειραν βουλόμενος λαβεῖν τῆς τῶν Σαμαρέων διανοίας. ἀναγνόντες δὲ τὰ γράμματα οἵ τ' ἄρχοντες καὶ οἱ παιδαγωγοὶ κατέδεισαν, καὶ λογισάμενοι μηδὲν δύνασθαι ποιεῖν πρὸς τοῦτον ὃς δύο μεγίστων ἐκράτησε βασιλέων, ἀντέγραψαν ὁμολογοῦντες αὐτὸν ἔχειν δεσπότην καὶ ποιήσειν ὃ ἂν κελεύῃ. ⟨127⟩ ὃ δὲ πρὸς ταῦτ' ἀντέγραψεν, αὐτῷ θ' ὑπακούειν κελεύων καὶ τῶν Ἀχάβου παίδων τὰς κεφαλὰς ἀποτεμόντας πέμψαι πρὸς αὐτόν. οἱ δ' ἄρχοντες μεταπεμψάμενοι τοὺς τροφεῖς τῶν παίδων προσέταξεν ἀποκτείνασιν αὐτοὺς τὰς κεφαλὰς ἀποτεμεῖν καὶ πέμψαι πρὸς Ἰηοῦν. οἳ δ' οὐδὲν ὅλως φεισάμενοι τοῦτ' ἔπραξαν, καὶ συνθέντες εἴς τινα πλεκτὰ ἀγγεῖα τὰς κεφαλὰς ἀπέπεμψαν εἰς Ἰεσράελαν. ⟨128⟩ κομισθεισῶν δὲ τούτων, ἀγγέλλεται δειπνοῦντι μετὰ τῶν φίλων τῷ Ἰηοῦ ὅτι κομισθεῖεν αἱ τῶν Ἀχάβου παίδων κεφαλαί. ὃ δὲ πρὸ τῆς πύλης ἐξ ἑκατέρου

§ 124 = 4 Reg. IX 35.

μέρους ἐκέλευσεν ἐξ αὐτῶν ἀναστῆσαι βουνούς. ⟨129⟩ γενομένου δὲ τούτου ἅμ' ἡμέρᾳ πρόεισιν ὀψόμενος, καὶ θεασάμενος ἤρξατο πρὸς τὸν παρόντα λαὸν λέγειν ὡς αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὸν δεσπότην τὸν αὐτοῦ στρατεύσαιτο κἀκεῖνον ἀποκτείνειε, τούτους δ' οὐκ αὐτὸς ἀνέλοι. γιγνώσκειν δ' αὐτοὺς ἠξίου περὶ τῆς Ἀχάβου γενεᾶς ὅτι πάντα κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ προφητείαν γέγονε, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, καθὼς Ἠλίας προεῖπεν, ἀπόλωλε. ⟨130⟩ προσδιαφθείρας δὲ καὶ τοὺς παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις εὑρεθέντας ἐκ τῆς Ἀχάβου συγγενείας ἱππεῖς εἰς Σαμάρειαν ἐπορεύετο. κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν τοῖς Ὀχοζία συμβαλὼν οἰκείοις, τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολύμων, ἀνέκρινεν αὐτοὺς τί δή ποτε παρεγένοντο. ⟨131⟩ οἳ δ' ἀσπασόμενοί τ' Ἰώραμον καὶ τὸν αὐτῶν βασιλέα Ὀχοζίαν ἥκειν ἔφασκον· οὐ γὰρ ᾔδεσαν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένους. Ἰηοῦς δὲ καὶ τούτους συλληφθέντας ἀναιρεθῆναι προσέταξεν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν τετταράκοντα δύο.

6 ⟨132⟩ συναντᾷ δ' αὐτῷ μετὰ τούτους ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, Ἰωνάδαβος ὄνομα, φίλος αὐτῷ πάλαι γεγονώς, ὃς ἀσπασάμενος αὐτὸν ἐπαινεῖν ἤρξατο τῷ πάντα πεποιηκέναι κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ, τὴν οἰκίαν ἐξαφανίσαντα τὴν Ἀχάβου. ⟨133⟩ Ἰηοῦς δ' ἀναβάντα ἐπὶ τὸ ἅρμα συνεισελθεῖν αὐτὸν εἰς Σαμάρειαν παρεκάλει, λέγων ἐπιδείξειν πῶς οὐδενὸς φείσεται πονηροῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ τοὺς ψευδιερεῖς καὶ τοὺς ἐξαπατήσαντας τὸ πλῆθος, ὡς τὴν μὲν τοῦ μεγίστου θεοῦ θρησκείαν ἐγκαταλείπειν τοὺς δὲ ξενικοὺς προσκυνεῖν, τιμωρήσεται· κάλλιστον δ' εἶναι θεαμάτων καὶ ἥδιστον ἀνδρὶ χρηστῷ καὶ δικαίῳ κολαζομένους πονη-

§ 129 = 4 Reg. X 9.

ρούς ἰδεῖν. ⟨134⟩ τούτοις πεισθεὶς ὁ Ἰωνάδαβος ἀναβὰς εἰς τὸ ἅρμα εἰς Σαμάρειαν παραγίνεται. ἀναζητήσας δὲ πάντας τοὺς Ἀχάβου συγγενεῖς Ἰηοῦς ἀποκτείνει. βουλόμενος δὲ μηδένα τῶν ψευδοπροφητῶν μηδ' ἱερέων τῶν Ἀχάβου θεῶν τὴν τιμωρίαν διαφυγεῖν, ἀπάτῃ καὶ δόλῳ πάντας αὐτοὺς συνέλαβεν. ⟨135⟩ ἀθροίσας γὰρ τὸν λαὸν ἔφη βούλεσθαι διπλασίονας ὧν Ἄχαβος θεῶν εἰσηγήσατο προσκυνεῖν, καὶ τοὺς ἐκείνων ἱερεῖς καὶ προφήτας ἠξίου καὶ δούλους αὐτῶν παρεῖναι· θυσίας γὰρ πολυτελεῖς καὶ μεγάλας ἐπιτελεῖν μέλλειν τοῖς Ἀχάβου θεοῖς, τὸν δ' ἀπολειφθέντα τῶν ἱερέων θανάτῳ ζημιώσειν. ὁ δὲ θεὸς Ἀχάβου Βαὰλ ἐκαλεῖτο. ⟨136⟩ τάξας δ' ἡμέραν καθ' ἣν ἔμελλε ποιήσειν τὰς θυσίας, διέπεμψεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν τοὺς ἄξοντας πρὸς αὐτὸν τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βαάλ. ἐκέλευσε δ' Ἰηοῦς τοῖς ἱερεῦσι δοῦναι πᾶσιν ἐνδύματα. λαβόντων δὲ παρελθὼν εἰς τὸν οἶκον μετὰ τοῦ φίλου Ἰωναδάβου, μή τις ἐν αὐτοῖς ἀλλόφυλος εἴη καὶ ξένος ἐρευνῆσαι προσέταξεν· οὐ βούλεσθαι γὰρ τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν ἀλλότριον παρατυγχάνειν. ⟨137⟩ τῶν δ' εἰπόντων μὲν οὐδένα παρεῖναι ξένον, καταρξαμένων δὲ τῶν θυσιῶν, περιέστησεν ἔξωθεν ὀγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρας, οὓς ᾔδει πιστοτάτους τῶν ὁπλιτῶν, κελεύσας αὐτοῖς ἀποκτεῖναι τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ νῦν τοῖς πατρίοις ἔθεσι τιμωρεῖν πολὺν ἤδη χρόνον ὠλιγωρημένοις, ἀπειλήσας ὑπὲρ τῶν διαφυγόντων τὰς ἐκείνων ἐφαιρήσεσθαι ψυχάς. ⟨138⟩ οἱ δὲ τούς τ' ἄνδρας ἅπαντας κατέσφαξαν καὶ τὸν οἶκον τοῦ Βαὰλ ἐμπρήσαντες ἐκάθηραν οὕτως ἀπὸ τῶν ξενικῶν ἐθισμῶν τὴν Σαμάρειαν. οὗτος ὁ Βαὰλ Τυρίων ἦν θεός· Ἄχαβος

§ 134 = 4 Reg. X 17.

δὲ τῷ πενθερῷ βουλόμενος χαρίσασθαι Ἰθωβάλῳ, Τυρίων ὄντι βασιλεῖ καὶ Σιδωνίων, ναόν τ᾽ αὐτῷ κατεσκεύασεν ἐν Σαμαρείᾳ καὶ προφήτας ἀπέδειξε καὶ πάσης θρησκείας ἠξίου. ⟨139⟩ ἀφανισθέντος δὲ τούτου τοῦ θεοῦ τὰς χρυσᾶς δαμάλεις προσκυνεῖν τοῖς Ἰσραηλίταις Ἰηοῦς ἐπέτρεψε. ταῦτα δὲ διαπραξαμένῳ καὶ προνοήσαντι τῆς κολάσεως τῶν ἀσεβῶν ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου προεῖπεν ἐπὶ τέτταρας γενεὰς τοὺς παῖδας αὐτοῦ βασιλεύσειν τῶν Ἰσραηλιτῶν.

7 καὶ τὰ μὲν περὶ Ἰηοῦν ἐν τούτοις ὑπῆρχε· ⟨140⟩ Γοθολία δ᾽ ἡ Ἀχάβου θυγάτηρ ἀκούσασα τήν τ᾽ Ἰωράμου τἀδελφοῦ τελευτὴν καὶ τὴν Ὀχοζία τοῦ παιδὸς καὶ τοῦ γένους τῶν βασιλέων τὴν ἀπώλειαν, ἐσπούδαζε μηδένα τῶν ἐκ τοῦ Δαυίδου καταλιπεῖν οἴκου, πᾶν δ᾽ ἐξαφανίσαι τὸ γένος, ὡς ἂν μηδ᾽ εἷς ἐξ αὐτοῦ βασιλεὺς ἔτι γένοιτο. ⟨141⟩ καὶ τοῦθ᾽ ὡς μὲν ᾤετο διεπράξατο, διεσώθη δ᾽ εἷς υἱὸς Ὀχοζία. τρόπῳ δὲ τοιούτῳ τὴν τελευτὴν διέφυγεν. ἦν Ὀχοζίᾳ ὁμοπάτριος ἀδελφή, Ἰωσαβεθὴ ὄνομα· ταύτῃ συνῆν ὁ ἀρχιερεὺς Ἰώαδος. ⟨142⟩ εἰσελθοῦσα δ᾽ εἰς τὸ βασίλειον, κἂν τοῖς ἀπεσφαγμένοις τὸν Ἰώασον (τοῦτο γὰρ προσηγορεύετο τὸ παιδίον) ἐνιαύσιον ἐγκεκρυμμένον εὑροῦσα μετὰ τῆς τρεφούσης, βαστάσασα μετ᾽ αὐτῆς εἰς τὸ ταμιεῖον τῶν κλινῶν ἀπέκλεισε, καὶ λανθάνοντες ἀνέθρεψαν αὐτή τε καὶ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰώδαος ἐν τῷ ἱερῷ ἔτεσιν ἕξ, οἷς ἐβασίλευσε Γοθολία τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῶν δύο φυλῶν.

2 ⟨143⟩ τῷ δ᾽ ἑβδόμῳ κοινολογησάμενός τισιν Ἰώδαος πέντε τὸν ἀριθμὸν ἑκατοντάρχοις, καὶ πείσας αὐτοὺς συνεπιθέσθαι μὲν τοῖς κατὰ τῆς Γοθολίας ἐγχειρουμένοις τὴν δὲ βασιλείαν τῷ παιδὶ περιποιῆσαι, λαβὼν

§ 139 = 4 Reg. X 28. § 140 = 4 Reg. XI 1; 2 Paral. XXII 10.

ὅρκους οἷς τὸ ἀδεὲς παρὰ τῶν συνεργούντων βεβαιοῦται, τὸ λοιπὸν ἐθάρρει ταῖς κατὰ τῆς Γοθολίας ἐλπίσιν. ⟨144⟩ οἱ δ' ἄνδρες οὓς ὁ ἱερεὺς Ἰώδαος κοινωνοὺς τῆς πράξεως παρειλήφει, περιπορευθέντες ἅπασαν τὴν χώραν, τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας ἐξ αὐτῆς ἀθροίσαντες καὶ τοὺς τῶν φυλῶν προεστηκότας ἧκον ἄγοντες εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν ἀρχιερέα. ⟨145⟩ ὁ δὲ πίστιν ᾔτησεν αὐτοὺς ἔνορκον, ἦ μὴν φυλάξειν ὅπερ ἂν μάθωσιν ἀπόρρητον παρ' αὐτοῦ, σιωπῆς ἅμα καὶ συμπράξεως δεόμενον. ὡς δ' ἀσφαλὲς αὐτῷ λέγειν ὀμωμοκότων ἐγένετο, παραγαγὼν ὃν ἐκ τοῦ Δαυίδου γένους ἔτρεφεν, 'οὗτος ὑμῖν' εἶπε 'βασιλεὺς ἐξ ἐκείνης τῆς οἰκίας ἣν ἴστε τὸν θεὸν ὑμῖν προφητεύσαντα βασιλεύσειν ἄχρι τοῦ παντὸς χρόνου. ⟨146⟩ παραινῶ δὲ τὴν τρίτην ὑμῶν μοῖραν φυλάττειν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, τὴν δὲ τετάρτην ταῖς πύλαις ἐφεστάναι τοῦ τεμένους ἁπάσαις, ἡ δὲ μετὰ ταύτην ἐχέτω τὴν τῆς ἀνοιγομένης καὶ φερούσης εἰς τὸ βασίλειον πύλης φυλακήν, τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἄοπλον ἐν τῷ ἱερῷ τυγχανέτω· μηδένα δ' ὁπλίτην εἰσελθεῖν ἐάσητε ἢ μόνον ἱερέα.' ⟨147⟩ προσδιέταξε δὲ τούτοις μέρος τι τῶν ἱερέων καὶ Λευίτας περὶ αὐτὸν εἶναι τὸν βασιλέα ταῖς μαχαίραις αὐτὸν ἐσπασμέναις δορυφοροῦντας, τὸν δὲ τολμήσαντα παρελθεῖν εἰς τὸ ἱερὸν ὡπλισμένον ἀναιρεῖσθαι παραυτίκα, δείσαντας δὲ μηδὲν παραμεῖναι τῇ φυλακῇ τοῦ βασιλέως. ⟨148⟩ καὶ οἱ μὲν οἷς ὁ ἀρχιερεὺς συνεβούλευσε, τούτοις πεισθέντες ἔργῳ τὴν προαίρεσιν ἐδήλουν· ἀνοίξας δ' Ἰώδαος τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ὁπλοθήκην, ἣν Δαυίδης κατεσκεύασε, διεμέρισε τοῖς ἑκατοντάρχοις ἅμα καὶ ἱερεῦσι καὶ Λευίταις ἅπανθ' ὅσ' ηὗρεν ἐν αὐτῇ δόρατά

§ 144 = 4 Reg. XI 4; 2 Paral. XXIII 2.

τε καὶ φαρέτρας, καὶ εἴ τι ἕτερον εἶδος ὅπλου κατέλαβε, καὶ καθωπλισμένους ἔστησεν ἐν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν συναψομένους τὴν χεῖρα καὶ τὴν εἴσοδον τοῖς οὐ προσήκουσιν οὕτως ἀποτειχίσοντας. ⟨149⟩ *συναγαγόντες δὲ τὸν παῖδα εἰς τὸ μέσον ἐπέθεσαν αὐτῷ τὸν στέφανον τὸν βασιλικόν, καὶ τῷ ἐλαίῳ χρίσας Ἰώδαος ἀπέδειξε βασιλέα. τὸ δὲ πλῆθος χαῖρον καὶ κροταλίζον ἐβόα σώζεσθαι τὸν βασιλέα.*

3 ⟨150⟩ *τοῦ δὲ θορύβου καὶ τῶν ἐπαίνων Γοθολία παρ' ἐλπίδας ἀκούσασα, τεταραγμένη σφόδρα τῇ διανοίᾳ μετὰ τῆς ἰδίας ἐξεπήδησε στρατιᾶς ἐκ τοῦ βασιλείου. καὶ παραγενομένην εἰς τὸ ἱερὸν αὐτὴν οἱ μὲν ἱερεῖς εἰσδέχονται, τοὺς δ' ἑπομένους ὁπλίτας εἶρξαν εἰσελθεῖν οἱ περιεστῶτες ἐν κύκλῳ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως τοῦτο προστεταγμένων.* ⟨151⟩ *ἰδοῦσα δὲ Γοθολία τὸν παῖδα ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἑστῶτα καὶ τὸν βασιλικὸν περικείμενον στέφανον, περιρρηξαμένη καὶ δεινὸν ἀνακραγοῦσα φονεύειν ἐκέλευε τὸν ἐπιβουλεύσαντα αὐτῇ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφελέσθαι σπουδάσαντα. Ἰώδαος δὲ καλέσας τοὺς ἑκατοντάρχους ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀγαγόντας τὴν Γοθολίαν εἰς τὴν φάραγγα τὴν Κεδρῶνος ἀνελεῖν αὐτὴν ἐκεῖ· μὴ γὰρ βούλεσθαι μιᾶναι τὸ ἱερὸν αὐτόθι τὴν ἀλιτήριον τιμωρησάμενον.* ⟨152⟩ *προσέταξε δέ, κἂν βοηθῶν τις προσέλθῃ, κἀκεῖνον ἀνελεῖν. ἐλλαβόμενοι τοίνυν τῆς Γοθολίας οἱ προστεταγμένοι τὴν ἀναίρεσιν αὐτῆς, ἐπὶ τὴν πύλην τῶν ἡμιόνων τοῦ βασιλέως ἤγαγον, κἀκεῖ διεχρήσαντο.*

4 ⟨153⟩ *ὡς δὲ τὰ περὶ τὴν Γοθολίαν τοῦτον ἐστρατηγήθη τὸν τρόπον, συγκαλέσας τόν τε δῆμον καὶ τοὺς ὁπλίτας Ἰώδαος εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώρκωσεν εὐνοεῖν τῷ*

§ 149 = 4 Reg. XI 12; 2 Paral. XXIII 11.

βασιλεῖ καὶ προνοεῖν αὐτοῦ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἐπὶ πλεῖον ἀρχῆς. ἔπειτ' αὐτὸν τὸν βασιλέα τιμήσειν τὸν θεὸν καὶ μὴ παραβῆναι τοὺς Μωυσέος νόμους δοῦναι πίστιν ἠνάγκασε. ⟨154⟩ καὶ μετὰ ταῦτ' εἰσδραμόντες τὸν τοῦ Βαὰλ οἶκον, ὃν Γοθολία καὶ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰώραμος κατεσκεύασεν ἐφ' ὕβρει μὲν τοῦ πατρίου θεοῦ τιμῇ δὲ τοῦ Ἀχάβου, κατέσκαψαν, καὶ τὸν ἔχοντα τὴν ἱερωσύνην αὐτοῦ Μααθὰν ἀπέκτειναν. ⟨155⟩ τὴν δ' ἐπιμέλειαν καὶ φυλακὴν τοῦ ἱεροῦ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευίταις ἐπέτρεψεν Ἰώδαος κατὰ τὴν Δαυίδου τοῦ βασιλέως διάταξιν, κελεύσας αὐτοὺς δὶς τῆς ἡμέρας ἐπιφέρειν τὰς νενομισμένας τῶν ὁλοκαυτώσεων θυσίας καὶ θυμιᾶν ἀκολούθως τῷ νόμῳ. ἀπέδειξε δὲ τῶν Λευιτῶν τινὰς καὶ πυλωροὺς ἐπὶ φυλακῇ τοῦ τεμένους, ὡς μηδένα μεμιασμένον παριέναι λανθάνοντα.

⟨156⟩ τούτων δ' ἕκαστα διατάξας, μετὰ τῶν ἑκατοντάρχων καὶ ἡγεμόνων καὶ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐκ τοῦ ἱεροῦ παραλαβὼν ἄγει τὸν Ἰώασον εἰς τὸ βασίλειον, καὶ καθίσαντος εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον ἐπηυφήμησέ τε τὸ πλῆθος, καὶ πρὸς εὐωχίαν τραπέντες ἐπὶ πολλὰς ἑώρτασαν ἡμέρας· ἡ μέντοι γε πόλις ἐπὶ τῷ τὴν Γοθολίαν ἀποθανεῖν ἡσυχίαν ἤγαγεν. ⟨157⟩ ἦν δ' Ἰώασος, ὅτε τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, ἐτῶν ἑπτά, μήτηρ δ' ἦν αὐτῷ τὸ μὲν ὄνομα Σαβία, πατρίδος δὲ Βηρσαβεέ. πολλὴν δ' ἐποιήσατο τῶν νομίμων φυλακὴν καὶ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν φιλοτιμίαν παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὃν ὁ Ἰώδαος ἐβιώσεν. ⟨158⟩ ἔγημε δὲ καὶ γυναῖκας δύο παρελθὼν εἰς ἡλικίαν, δόντος τοῦ ἀρχιερέως, ἐξ ὧν καὶ ἄρρενες αὐτῷ καὶ θήλειαι παῖδες ἐγένοντο.

§ 154 = 4 Reg. XI 18; 2 Paral. XXIII 17. § 157 = 2 Paral. XXIV 1.

τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάσου, ὡς τὴν τῆς Γοθολίας ἐπιβουλὴν διέφυγε καὶ τὴν βασιλείαν παρ-
3 *έλαβεν, ἐν τούτοις δεδηλώκαμεν· ⟨159⟩ Ἀζάηλος δ' ὁ τῶν Σύρων βασιλεὺς πολεμῶν τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν Ἰηοῦ, διέφθειρε τῆς πέραν Ἰορδάνου χώρας τὰ πρὸς τὴν ἀνατολὴν τῶν Ῥουβηνιτῶν καὶ Γαδιτῶν καὶ Μανασσιτῶν, ἔτι δὲ καὶ τὴν Γαλααδῖτιν καὶ Βαταναίαν, πυρπολῶν πάντα καὶ διαρπάζων καὶ τοῖς εἰς χεῖρας ἀπαντῶσι βίαν προσφέρων. ⟨160⟩ οὐ γὰρ ἔφθη αὐτὸν Ἰηοῦς ἀμύνασθαι κακοῦντα τὴν χώραν, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς τὸ θεῖον ὑπερόπτης γενόμενος καὶ καταφρονήσας τῆς ὁσίας καὶ τῶν νόμων ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη τῶν Ἰσραηλιτῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. ἐτάφη δ' ἐν Σαμαρείᾳ, τῆς ἀρχῆς διάδοχον Ἰώαζον τὸν υἱὸν καταλιπών.*

2 *⟨161⟩ τὸν δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλέα Ἰώασον ὁρμή τις ἔλαβε τὸν ναὸν ἀνακαινίσαι τοῦ θεοῦ, καὶ τὸν ἀρχιερέα καλέσας Ἰώδαον εἰς ἅπασαν ἐκέλευσε πέμψαι τὴν χώραν τοὺς Λευίτας καὶ ἱερέας αἰτήσοντας ὑπὲρ ἑκάστης κεφαλῆς ἡμίσικλον ἀργύρου εἰς ἐπισκευὴν καὶ ἀνανέωσιν τοῦ ναοῦ, καταλυθέντος ὑπὸ Ἰωράμου καὶ Γοθολίας καὶ τῶν παίδων αὐτῆς. ⟨162⟩ ὁ δ' ἀρχιερεὺς τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, συνεὶς ὡς οὐδεὶς εὐγνωμόνως προήσεται τἀργύριον· τρίτῳ δὲ καὶ εἰκοστῷ τῆς βασιλείας ἔτει μεταπεμψαμένου τοῦ βασιλέως αὐτόν τε καὶ Λευίτας, καὶ ὡς παρακούσαντας ὧν προσέταξεν αἰτιωμένου, καὶ κελεύσαντος εἰς τὸ μέλλον προνοεῖσθαι τῆς ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ, στρατηγήματι χρῆται πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν χρημάτων ὁ ἀρχιερεύς, ᾧ τὸ πλῆθος ἡδέως ἔσχε, τοιούτῳ. ⟨163⟩ ξύλινον*

§ 159 = 4 Reg. X 32. § 161 = 2 Paral. XXIV 4; 4 Reg. XII 4.

κατασκευάσας θησαυρὸν καὶ κλείσας πανταχόθεν, ὀπὴν ἐν αὐτῷ μίαν ἀνέῳξεν· ἔπειτα θεὶς εἰς τὸ ἱερὸν παρὰ τὸν βωμὸν ἐκέλευσεν ἕκαστον ὅσον βούλεται βαλεῖν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ὀπῆς εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ. πρὸς τοῦτο πᾶς ὁ λαὸς εὖ διετέθη, καὶ πολὺν ἄργυρον καὶ χρυσὸν φιλοτιμούμενοι καὶ συνεισφέροντες ἤθροισαν. ⟨164⟩ *κενοῦντες δὲ τὸν θησαυρὸν καὶ παρόντος τοῦ βασιλέως ἀριθμοῦντες τὸ συνειλεγμένον ὅ τε γραμματεὺς καὶ ὁ ἱερεὺς τῶν γαζοφυλακίων, ἔπειτ' εἰς τὸν αὐτὸν ἐτίθεσαν τόπον. καὶ τοῦτ' ἐποίουν ἑκάστης ἡμέρας. ὡς δ' ἀποχρώντως τὸ πλῆθος ἐδόκει βαλεῖν τῶν χρημάτων, ἔπεμψαν μισθούμενοι λατόμους καὶ οἰκοδόμους ὁ ἀρχιερεὺς Ἰώδαος καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰώασος, καὶ ἐπὶ ξύλα μεγάλα καὶ τῆς καλλίστης ὕλης.* ⟨165⟩ *ἐπισκευασθέντος δὲ τοῦ ναοῦ, τὸν ὑπολειφθέντα χρυσὸν καὶ ἄργυρον (οὐκ ὀλίγος δ' ἦν) εἴς τε κρατῆρας καὶ οἰνοχόας καὶ ἐκπώματα καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη κατεχρήσαντο, θυσίαις τε πολυτελέσιν ὁσημέραι τὸν βωμὸν πιαίνοντες διετέλουν.*

καὶ ταῦτα μέν, ἐφ' ὅσον Ἰώδαος χρόνον ἔζη, τῆς
προσηκούσης ἐτύγχανε σπουδῆς· ⟨166⟩ *ὡς δ' ἐτελεύ-* 3
τησεν οὗτος ἔτη μὲν βιώσας ἑκατὸν καὶ τριάκοντα, δίκαιος δὲ καὶ πάντα χρηστὸς γενόμενος, ἐτάφη δ' ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅτι τῷ Δαυίδου γένει τὴν βασιλείαν ἀνεκτήσατο, προύδωκεν ὁ βασιλεὺς Ἰώασος τὴν ἐπιμέλειαν τὴν πρὸς τὸν θεόν. ⟨167⟩ *συνδιεφθάρησαν δ' αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ πλήθους πρωτεύοντες, ὥστε πλημμελεῖν εἰς τὰ δίκαια καὶ νενομισμένα παρ' αὐτοῖς ἄριστα εἶναι. δυσχεράνας δ' ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ*

§ 163 = 2 Paral. XXIV 8; 4 Reg. XII 9. § 166 = 2 Paral. XXIV 17.

μεταβολῇ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων, πέμπει τοὺς προφήτας διαμαρτυρησομένους τε τὰ πραττόμενα καὶ παύσοντας τῆς πονηρίας αὐτούς. ⟨168⟩ οἳ δ' ἰσχυρὸν ἔρωτα καὶ δεινὴν ἐπιθυμίαν ἄρα ταύτης εἶχον, ὡς μήθ' οἷς οἱ πρὸ αὐτῶν ἐξυβρίσαντες εἰς τὰ νόμιμα πανοικὶ κολασθέντες ἔπαθον μήθ' οἷς οἱ προφῆται προύλεγον πεισθέντες μετανοῆσαι καὶ μετελθεῖν ἐξ ὧν εἰς ἐκεῖνα παρανομήσαντες ἐτράπησαν· ἀλλὰ καὶ Ζαχαρίαν υἱὸν τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδάου λίθοις ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε βληθέντα ἀποθανεῖν ἐν τῷ ἱερῷ, τῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εὐεργεσιῶν λαθόμενος, ⟨169⟩ ὅτι τοῦ θεοῦ προφητεύειν αὐτὸν ἀποδείξαντος στὰς ἐν μέσῳ τῷ πλήθει συνεβούλευεν αὐτῷ τε καὶ τῷ βασιλεῖ τὰ δίκαια πράττειν, καὶ ὅτι τιμωρίαν μεγάλην ὑφέξουσι μὴ πειθόμενοι προύλεγε. τελευτῶν μέντοι Ζαχαρίας μάρτυρα καὶ δικαστὴν ὧν ἔπασχε τὸν θεὸν ἐποιεῖτο, ἀντὶ χρηστῆς συμβουλίας, καὶ ὧν ὁ πατὴρ αὐτοῦ παρέσχεν Ἰωάσῳ, πικρῶς καὶ βιαίως ἀπολλύμενος.

4 ⟨170⟩ ἔδωκε μέντοι γ' οὐκ εἰς μακρὰν ὁ βασιλεὺς δίκην ὧν παρενόμησεν. ἐμβαλόντος γὰρ Ἀζαήλου τοῦ Σύρων βασιλέως εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ καὶ τήν τε Γίτταν καταστρεψαμένου καὶ λεηλατήσαντος (καὶ μέλλοντος) ἐπ' αὐτὸν στρατεύειν εἰς Ἱεροσόλυμα, φοβηθεὶς ὁ Ἰώασος, πάντας ἐκκενώσας τοὺς τοῦ θεοῦ θησαυροὺς καὶ τοὺς τῶν βασιλείων, καὶ τἀναθήματα καθελών, ἔπεμψε τῷ Σύρῳ, τούτοις ὠνούμενος τὸ μὴ πολιορκηθῆναι μηδὲ κινδυνεύειν περὶ τῶν ὅλων. ⟨171⟩ ὁ δὲ πεισθεὶς τῇ τῶν χρημάτων ὑπερβολῇ τὴν στρατιὰν οὐκ ἐπήγαγεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα. νόσῳ μέντοι χαλεπῇ

§ 168 = 2 Paral. XXIV 19. § 170 = 4 Reg. XII 17; 2 Paral. XXIV 23.

περιπεσὼν Ἰώασος, ἐπιθεμένων αὐτῷ τῶν φίλων τῶν Ζαχαρίου, οἳ τὸν θάνατον ἐκδικοῦντες τοῦ Ἰωδάου παιδὸς ἐπεβούλευσαν τῷ βασιλεῖ, διεφθάρη πρὸς αὐτῶν. ⟨172⟩ καὶ θάπτεται μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις, οὐκ ἐν ταῖς θήκαις δὲ τῶν προγόνων, ἀσεβὴς γενόμενος. ἐβίωσε δ' ἔτη ἑπτὰ καὶ τετταράκοντα, τὴν δὲ βασιλείαν αὐτοῦ διαδέχεται Ἀμασίας ὁ παῖς.

⟨173⟩ εἰκοστῷ δὲ καὶ πρώτῳ ἔτει τῆς Ἰωάσου βα- 5
σιλείας παρέλαβε τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἡγεμονίαν Ἰώαζος ὁ τοῦ Ἰηοῦ υἱὸς ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ κατέσχεν αὐτὴν ἔτεσι δέκα καὶ ἑπτά, τοῦ μὲν πατρὸς οὐδ' αὐτὸς μιμητὴς γενόμενος, ἀσεβήσας δ' ὅσα καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ θεοῦ καταφρονήσαντες. ⟨174⟩ ἐταπείνωσε δ' αὐτὸν καὶ συνέστειλεν ἐκ τῆς τοσαύτης δυνάμεως ὁ τῶν Σύρων βασιλεὺς εἰς ὁπλίτας μυρίους καὶ πεντήκοντα ἱππεῖς, στρατεύσας ἐπ' αὐτόν, καὶ πόλεις τε μεγάλας καὶ πολλὰς αὐτὸν ἀφελόμενος καὶ τὴν στρατιὰν αὐτοῦ διαφθείρας. ⟨175⟩ ταῦτα δ' ἔπαθεν ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν λαὸς κατὰ τὴν Ἐλισσαίου προφητείαν, ὅτ' Ἀζάηλον βασιλεύσειν προεῖπε τῶν Σύρων καὶ Δαμασκηνῶν ἀποκτείναντα τὸν δεσπότην. ὢν δ' ἐν ἀπόροις οὕτω κακοῖς Ἰώαζος ἐπὶ δέησιν καὶ ἱκετείαν τοῦ θεοῦ κατέφυγε, ῥύσασθαι τῶν Ἀζαήλου χειρῶν αὐτὸν παρακαλῶν καὶ μὴ περιιδεῖν ὑπ' ἐκείνῳ γενόμενον. ⟨176⟩ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὴν μετάνοιαν ὡς ἀρετὴν ἀποδεχόμενος, καὶ νουθετῶν μᾶλλον τοὺς δυναμένους, τελέως μὴ ἀπολλύναι δοκοῦν αὐτῷ, δίδωσιν αὐτῷ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου καὶ τῶν κινδύνων ἄδειαν. εἰρήνης δ' ἡ χώρα λαβομένη ἀνέδραμέ τε πάλιν εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν καὶ ηὐθήνησε.

§ 172 = 2 Paral. XXIV 25. § 173 = 4 Reg. XIII 1.

6 ⟨177⟩ μετὰ δὲ τὴν Ἰωάζου τελευτὴν ἐκδέχεται τὴν ἀρχὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰώασος. ἕβδομον ἤδη καὶ τριακοστὸν ἔτος βασιλεύοντος Ἰωάσου τῆς Ἰούδα φυλῆς, παρέλαβε τὴν ἀρχὴν οὗτος ὁ Ἰώασος ἐν Σαμαρείᾳ τῶν Ἰσραηλιτῶν (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν εἶχε προσηγορίαν τῷ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλεῖ), καὶ κατέσχεν αὐτὴν ἔτεσιν ἑκκαίδεκα. ⟨178⟩ ἀγαθὸς δ' ἦν καὶ οὐδὲν ὅμοιος τῷ πατρὶ τὴν φύσιν. κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου γηραιοῦ μὲν ἤδη τυγχάνοντος, εἰς δὲ νόσον ἐμπεπτωκότος, ἧκεν ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἐπισκεψόμενος. ⟨179⟩ καταλαβὼν δ' αὐτὸν ἐν ἐσχάτοις ὄντα κλαίειν ἤρξατο, [βλέποντος αὐτοῦ,] καὶ ποτνιᾶσθαι καὶ πατέρα τ' ἀποκαλεῖν καὶ ὅπλον. δι' αὐτὸν γὰρ μηδέποτε χρήσασθαι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ὅπλοις, ἀλλὰ ταῖς ἐκείνου προφητείαις ἀμαχητὶ κρατεῖν τῶν πολεμίων· νῦν δ' ἀπιέναι μὲν αὐτὸν ἐκ τοῦ ζῆν, καταλείπειν δ' ἐξωπλισμένοις [τοῖς Σύροις] τοῖς αὐτῶν πολεμίοις. ⟨180⟩ οὐδ' αὐτῷ τοίνυν ζῆν ἔτ' ἀσφαλὲς ἔλεγεν, ἀλλὰ καλῶς ἔχειν συνεξορμᾶν αὐτῷ καὶ συναπαίρειν τοῦ βίου. ταῦτ' ὀδυρόμενον Ἐλισσαῖος παρεμυθεῖτο τὸν βασιλέα, καὶ τόξον ἐκέλευσεν αὐτῷ κομισθὲν ἐντεῖναι τοῦτο. ποιήσαντος οὖν εὐτρεπὲς τοῦ βασιλέως τὸ τόξον, ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ τῶν χειρῶν ἐκέλευσε τοξεύειν. τρία δὲ βέλη αὐτοῦ προεμένου, εἶτα δ' ἀναπαυσαμένου, ⟨181⟩ 'πλείω μέν' εἶπεν 'ἀφεὶς ἐκ ῥιζῶν ἂν τὴν τῶν Σύρων βασιλείαν ἐξεῖλες· ἐπεὶ δὲ τρισὶν ἠρκέσθης μόνοις, τοσαύταις καὶ μάχαις κρατήσεις συμβαλὼν τοῖς Σύροις, ἵνα τὴν χώραν ἣν ἀπέτεμον τοῦ σοῦ πατρὸς ἀνακτήσῃ.' καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ταῦτ' ἀκούσας ἀπηλλάγη, ⟨182⟩ μετ' οὐ

§ 177 = 4 Reg. XIII 10

πολὺ δὲ καὶ ὁ προφήτης ἀπέθανεν, ἀνὴρ ἐπὶ δικαιοσύνῃ διαβόητος καὶ φανερῶς σπουδασθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ· θαυμαστὰ γὰρ καὶ παράδοξα διὰ τῆς προφητείας ἐπεδείξατο ἔργα, καὶ μνήμης λαμπρᾶς παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἀξιωθέντα. ἔτυχε δὲ καὶ ταφῆς μεγαλοπρεποῦς, καὶ οἵας εἰκὸς ἦν τὸν οὕτω θεοφιλῆ μεταλαβεῖν. ⟨183⟩ συνέβη δὲ καί ποτε, λῃστῶν τινῶν ῥιψάντων εἰς τὸν Ἐλισσαίου τάφον ὃν ἦσαν ἀνῃρηκότες, τὸν νεκρὸν τῷ σώματι αὐτοῦ προσκολληθέντα ἀναζωπυρῆσαι.

καὶ τὰ μὲν περὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου, ζῶν θ' ὅσα προεῖπε καὶ ὡς μετὰ τὴν τελευτὴν ἔτι δύναμιν εἶχε θείαν, ἤδη δεδηλώκαμεν· ⟨184⟩ τελευτήσαντος δὲ 7
τοῦ Σύρων βασιλέως Ἀζαήλου, εἰς Ἄδαδον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡ βασιλεία παραγίνεται, πρὸς ὃν συνάπτει πόλεμον Ἰώασος ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεύς, καὶ τρισὶ μάχαις νικήσας αὐτὸν ἀφείλετο τὴν χώραν ἅπασαν, καὶ ὅσας ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀζάηλος πόλεις καὶ κώμας τῆς Ἰσραηλιτῶν βασιλείας παρέλαβε. τοῦτο μέντοι κατὰ τὴν Ἐλισσαίου προφητείαν ἐγένετο. ⟨185⟩ ἐπεὶ δὲ συνέβη καὶ Ἰώασον ἀποθανεῖν, ὃ μὲν ἐν Σαμαρείᾳ κηδεύεται, καθῆκε δ' εἰς Ἱεροβόαμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡ ἀρχή.

⟨186⟩ δευτέρῳ δ' ἔτει τῆς Ἰωάσου βασιλείας τῶν 9
Ἰσραηλιτῶν, ἐβασίλευσεν Ἀμασίας τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, μητρὸς ὢν Ἰωαδῆς τοὔνομα, πολίτιδος δὲ τὸ γένος. θαυμαστῶς δὲ τοῦ δικαίου προυνόει, καὶ ταῦτα νέος ὤν. παρελθὼν δ' ἐπὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀρχὴν ἔγνω δεῖν πρῶτον Ἰωάσῳ τιμωρῆσαι τῷ πατρὶ καὶ τοὺς ἐπιθεμένους αὐτῷ φίλους κολάσαι. ⟨187⟩ καὶ τούτους μὲν συλλαβὼν ἅπαντας ἐφόνευσε,

§ 182 = 4 Reg. XIII 20. § 186 = 4 Reg. XIV 1; 2 Paral. XXV 1.

τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν οὐδὲν εἰργάσατο δεινόν, ἀκόλουθα ποιῶν τοῖς Μωυσέος νόμοις, ὃς οὐκ ἐδικαίωσε διὰ πατέρων ἁμαρτίας τέκνα κολάζειν. ⟨188⟩ ἔπειτα στρατιὰν ἐπιλέξας ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος τῶν ἐν ἀκμῇ καὶ ὑπὲρ εἴκοσιν ἔτη γεγονότων, καὶ συναθροίσας ὡς τριάκοντα μυριάδας, τούτων μὲν ἑκατοντάρχους κατέστησε, πέμψας δὲ καὶ πρὸς τὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα μισθοῦται δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ταλάντων ἑκατὸν ἀργυρίου· διεγνώκει γὰρ τοῖς Ἀμαληκιτῶν ἔθνεσι καὶ Ἰδουμαίων καὶ Γαβαλιτῶν ἐπιστρατεύσασθαι. ⟨189⟩ παρασκευασαμένου δὲ πρὸς τὴν στρατείαν καὶ μέλλοντος ἐξορμᾶν, ὁ προφήτης τὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν στρατὸν ἀπολῦσαι συνεβούλευσεν· εἶναι γὰρ ἀσεβῆ, καὶ τὸν θεὸν ἥτταν αὐτῷ προλέγειν χρησαμένῳ τούτοις συμμάχοις, περιέσεσθαι δὲ τῶν πολεμίων καὶ μετ' ὀλίγων αὐτοῖς ἀγωνιζόμενον βουλομένου τοῦ θεοῦ. ⟨190⟩ δυσφοροῦντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῷ φθῆναι τὸν μισθὸν δεδωκέναι τοῖς Ἰσραηλίταις, παρῄνει ποιεῖν ὁ προφήτης ὅ τι τῷ θεῷ δοκεῖ· χρήματα δ' αὐτῷ πολλὰ παρ' αὐτοῦ γενήσεσθαι. καὶ τοὺς μὲν ἀπολύει, χαρίζεσθαι τὸν μισθὸν εἰπών, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως ἐπὶ τὰ προειρημένα τῶν ἐθνῶν ἐστράτευσε. καὶ κρατήσας αὐτῶν τῇ μάχῃ μυρίους μὲν ἀπέκτεινε, ⟨191⟩ τοσούτους δὲ ζῶντας ἔλαβεν, οὓς ἐπὶ τὴν μεγάλην ἀγαγὼν πέτραν, ἥπερ ἐστὶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν, ἀπ' αὐτῆς κατεκρήμνισεν· ἀπήγαγέ τε λείαν πολλὴν καὶ πλοῦτον ἄφθονον ἐκ τῶν ἐθνῶν. ⟨192⟩ Ἀμασίου δ' ἐν τούτοις ὑπάρχοντος, οἱ τῶν Ἰσραηλιτῶν οὓς ἀπέλυσε μισθωσάμενος, ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τούτῳ καὶ νομίσαντες ὕβριν εἶναι τὴν ἀπόλυσιν

§ 188 = 2 Paral. XXV 5. § 190 = 4 Reg. XIV 7.

(οὐ γὰρ ἂν τοῦτο παθεῖν μὴ κατεγνωσμένους), ἐπῆλθον αὐτοῦ τῇ βασιλείᾳ, καὶ μέχρι Βηθσεμήρων προελθόντες διήρπασαν τὴν χώραν, καὶ πολλὰ μὲν ἔλαβον ὑποζύγια, τρισχιλίους δ' ἀνθρώπους ἀπέκτειναν.

⟨193⟩ Ἀμασίας δὲ τῇ νίκῃ καὶ τοῖς κατορθώμασιν 2
ἐπαρθεὶς τὸν μὲν τούτων αἴτιον αὐτῷ θεὸν γενόμενον ὑπερορᾶν ἤρξατο, οὓς δ' ἐκ τῆς Ἀμαληκιτῶν χώρας ἐκόμισε, τούτους σεβόμενος διετέλει. προσελθὼν δ' ὁ προφήτης αὐτῷ θαυμάζειν ἔλεγεν, ⟨194⟩ εἰ τούτους ἡγεῖται θεοὺς οἳ τοὺς ἰδίους, παρ' οἷς ἐτιμῶντο, μηδὲν ὤνησαν, μηδ' ἐκ χειρῶν ἐρρύσαντο τῶν ἐκείνου, ἀλλ' ὑπερεῖδον πολλούς τ' αὐτῶν ἀπολλυμένους καὶ αὐτοὺς αἰχμαλωτισθέντας· κεκομίσθαι γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα τούτῳ τῷ τρόπῳ, καθὼς ἄν τις τῶν πολεμίων τινὰς ζωγρήσας ἤγαγε. ⟨195⟩ τῷ δὲ βασιλεῖ ταῦτ' ὀργὴν ἐκίνησε, καὶ προσέταξεν ἡσυχίαν ἄγειν τὸν προφήτην, ἀπειλήσας αὐτὸν κολάσειν ἂν πολυπραγμονῇ. καὶ ὃ μὲν ἡσυχάζειν εἶπεν, οὐκ ἀμελήσειν δ' ὧν ἐπικεχείρηκε νεωτερίζειν τὸν θεὸν προύλεγεν. ⟨196⟩ Ἀμασίας δὲ κατέχειν αὐτὸν ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις οὐ δυνάμενος, ἃς παρὰ τοῦ θεοῦ λαβὼν εἰς αὐτὸν ἐξύβριζεν, ἀλλὰ φρονηματισθεὶς ἔγραψεν Ἰωάσῳ τῷ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ, κελεύων ὑπακούειν αὐτῷ σὺν παντὶ τῷ λαῷ, ὡς καὶ πρότερον ὑπήκουε τοῖς προγόνοις αὐτοῦ, Δαυίδῃ καὶ Σολομῶνι· ἢ μὴ βουλόμενον εὐγνωμονεῖν, εἰδέναι πολέμῳ περὶ τῆς ἀρχῆς διακριθησόμενον. ⟨197⟩ ἀντέγραψεν δ' ὁ Ἰώασος τάδε. 'βασιλεὺς Ἰώασος βασιλεῖ Ἀμασίᾳ. ἦν ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει κυπάριττος παμμεγέθης καὶ ἄκανος. αὕτη πρὸς τὴν κυπάριττον ἔπεμψε μνηστευομένη τὴν

§ 192 = 2 Paral. XXV 13. § 196 = 2 Paral. XXV 17; 4 Reg. XIV 8.

θυγατέρα αὐτῆς πρὸς γάμον τῷ παιδί· μεταξὺ δὲ ταῦτα λέγουσαν θηρίον τι παρερχόμενον κατεπάτησε τὴν ἄκανον. ⟨198⟩ τοῦτ' οὖν ἔσται σοι παράδειγμα τοῦ μὴ μειζόνων ἐφίεσθαι, μηδ' ὅτι τὴν πρὸς Ἀμαληκίτας μάχην ηὐτύχησας, ἐπὶ ταύτῃ γαυρούμενος σαυτῷ καὶ τῇ βασιλείᾳ σου κινδύνους ἐπισπῶ.'

3 ⟨199⟩ ταῦτα δ' ἀναγνοὺς Ἀμασίας ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τὴν στρατείαν παρωξύνθη, τοῦ θεοῦ παρορμῶντος αὐτόν, οἶμαι, πρὸς αὐτήν, ἵνα τῶν παρανομηθέντων εἰς αὐτὸν δίκην ἀπολάβῃ. ὡς δ' ἐξήγαγε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ τὸν Ἰώασον καὶ συνάπτειν μάχην ἔμελλον, τὸ Ἀμασίου στράτευμα φόβος αἰφνίδιος καὶ κατάπληξις, οἷαν θεὸς οὐκ εὐμενὴς ὢν ἐντίθησιν, εἰς φυγὴν ἔτρεψε, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν. ⟨200⟩ διασπαρέντων δὴ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτῶν, μονωθέντα τὸν Ἀμασίαν ληφθῆναι συνέβη πρὸς τῶν πολεμίων αἰχμάλωτον· ἠπείλησε δ' αὐτῷ θάνατον Ἰώασος, εἰ μὴ πείσειε τοὺς Ἱεροσολυμίτας ἀνοίξαντας αὐτῷ τὰς πύλας δέξασθαι μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς τὴν πόλιν. ⟨201⟩ καὶ Ἀμασίας μὲν ὑπ' ἀνάγκης καὶ τοῦ περὶ τὸ ζῆν δέους ἐποίησεν εἰσδεχθῆναι τὸν πολέμιον· ὃ δὲ διακόψας τι τοῦ τείχους ὡς τετρακοσίων πήχεων, ἐφ' ἅρματος εἰσήλασε διὰ τῆς διακοπῆς εἰς Ἱεροσόλυμα, τὸν Ἀμασίαν ἄγων αἰχμάλωτον. ⟨202⟩ κύριός τε τούτῳ τῷ τρόπῳ γενόμενος τῶν Ἱεροσολύμων τούς τε τοῦ θεοῦ θησαυροὺς ἀνείλετο, καὶ ὅσος ἦν τῷ Ἀμασίᾳ χρυσὸς καὶ ἄργυρος ἐν τοῖς βασιλείοις ἐξεφόρησε, καὶ οὕτως αὐτὸν ἀπολύσας τῆς αἰχμαλωσίας ἀνέζευξεν εἰς Σαμάρειαν. ⟨203⟩ ταῦτα δ' ἐγένετο περὶ τοὺς Ἱεροσολυμίτας ἔτει τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ τῆς Ἀμασίου βασιλείας, ὃς μετὰ ταῦτα

§ 198 = 4 Reg XIV ...

ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων φεύγει μὲν εἰς Λάχεισαν πόλιν, ἀναιρεῖται δ' ὑπὸ τῶν ἐπιβούλων πεμψάντων ἐκεῖ τοὺς ἀποκτενοῦντας αὐτόν. καὶ τὸ μὲν σῶμα κομίσαντες εἰς Ἱεροσόλυμα βασιλικῶς ἐκήδευσαν, ⟨204⟩ κατέστρεψε δ' οὕτως Ἀμασίας τὸν βίον διὰ τὸν νεωτερισμὸν καὶ τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὀλιγωρίαν, βιώσας μὲν ἔτη τέτταρα καὶ πεντήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐννέα καὶ εἴκοσι· διαδέχεται δ' αὐτὸν ὁ παῖς Ὀζίας τοὔνομα.

⟨205⟩ πεντεκαιδεκάτῳ δ' ἔτει τῆς Ἀμασίου βασι- 10
λείας ἐβασίλευσε τῶν Ἰσραηλιτῶν Ἰωάσου υἱὸς Ἱεροβόαμος ἐν Σαμαρείᾳ ἔτη τετταράκοντα. οὗτος ὁ βασιλεὺς τὰ μὲν εἰς τὸν θεὸν ὑβριστὴς καὶ παράνομος δεινῶς ἐγένετο, εἴδωλά τε σεβόμενος καὶ πολλοῖς ἀτόποις καὶ ξένοις ἐγχειρῶν ἔργοις, τῷ δὲ λαῷ τῶν Ἰσραηλιτῶν μυρίων κακῶν αἴτιος ὑπῆρξε. ⟨206⟩ τούτῳ προυφήτευσέ τις Ἰωνᾶς ὡς δεῖ πολεμήσαντα τοῖς Σύροις αὐτὸν κρατῆσαι τῆς ἐκείνων δυνάμεως καὶ πλατῦναι τὴν αὐτοῦ βασιλείαν, τοῖς μὲν κατὰ τὴν ἄρκτον μέρεσιν ἕως Ἀμάθου πόλεως, τοῖς δὲ κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἕως τῆς Ἀσφαλτίτιδος λίμνης· ⟨207⟩ τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ ὅροι τῆς Χαναναίας ἦσαν οὗτοι, καθὼς ὁ στρατηγὸς Ἰησοῦς περιώρισε. στρατεύσας οὖν ἐπὶ τοὺς Σύρους ὁ Ἱεροβόαμος καταστρέφεται πᾶσαν αὐτῶν τὴν χώραν, ὡς προυφήτευσεν Ἰωνᾶς.

⟨208⟩ ἀναγκαῖον δ' ἡγησάμην, τὴν ἀκρίβειαν τῶν 2
πραγμάτων παραδώσειν ὑπεσχημένος, ὅσα καὶ περὶ τούτου τοῦ προφήτου ηὗρον ἐν ταῖς Ἑβραϊκαῖς βίβλοις ἀναγεγραμμένα διεξελθεῖν. κελευσθεὶς γὰρ οὗτος ὑπὸ τοῦ θεοῦ πορευθῆναι μὲν εἰς τὴν Νίνου βασιλείαν, κηρῦξαι δ' ἐκεῖ γενόμενον ἐν τῇ πόλει ὅτι τὴν ἀρχὴν

§ 203 = 4 Reg. XIV 19; 2 Paral. XXV 25. § 208 = Ion. I 1.

ἀπολέσει, δείσας οὐκ ἀπῆλθεν, ἀλλ' ἀποδιδράσκει τὸν θεὸν εἰς Ἰόπην πόλιν, καὶ πλοῖον εὑρὼν ἐμβὰς εἰς Ταρσὸν ἔπλει τῆς Κιλικίας. ⟨209⟩ ἐπιγενομένου δὲ χειμῶνος σφοδροτάτου καὶ κινδυνεύοντος καταδῦναι τοῦ σκάφους, οἱ μὲν ναῦται καὶ ὁ κυβερνήτης καὶ αὐτὸς ὁ ναύκληρος εὐχὰς ἐποιοῦντο χαριστηρίους εἰ διαφύγοιεν τὴν θάλατταν, ὁ δ' Ἰωνᾶς ἐγκαλύψας αὐτὸν ἐβέβλητο, μηδὲν ὧν τοὺς ἄλλους ἑώρα ποιοῦντας μιμούμενος. ⟨210⟩ αὔξοντος δ' ἔτι μᾶλλον τοῦ κλύδωνος καὶ βιαιοτέρας γενομένης ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς θαλάττης, ὑπονοήσαντες, ὡς ἐνδέχεταί τινα τῶν ἐμπλεόντων αἴτιον αὐτοῖς εἶναι τοῦ χειμῶνος, συνέθεντο κλήρῳ τοῦτον ὅστις ποτ' ἦν μαθεῖν. ⟨211⟩ κληρωσαμένων οὖν ὁ προφήτης λαγχάνει. πυνθανομένων δὲ πόθεν τ' εἴη καὶ τί μετέρχεται, τὸ μὲν γένος ἔλεγεν Ἑβραῖος εἶναι, προφήτης δὲ τοῦ μεγίστου θεοῦ. συνεβούλευσεν οὖν αὐτοῖς, εἰ θέλουσιν ἀποδρᾶναι τὸν παρόντα κίνδυνον, ἐκβαλεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πέλαγος· αἴτιον γὰρ αὐτοῖς εἶναι τοῦ χειμῶνος. ⟨212⟩ οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἐτόλμων, κρίνοντες ἀσέβημα εἶναι ξένον ἄνθρωπον καὶ πεπιστευκότα αὐτοῖς τὸ ζῆν εἰς φανερὰν οὕτως ἀπώλειαν ἐκρῖψαι· τελευταῖον δ' ὑπερβιαζομένου τοῦ κακοῦ καὶ ὅσον οὔπω μέλλοντος βαπτίζεσθαι τοῦ σκάφους, ὑπό τε τοῦ προφήτου παρορμηθέντες αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ δέους τοῦ περὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας ῥίπτουσιν αὐτὸν εἰς τὴν θάλατταν. ⟨213⟩ καὶ ὁ μὲν χειμὼν ἐστάλη, τὸν δὲ λόγος ὑπὸ τοῦ κήτους καταποθέντα τρεῖς ἡμέρας καὶ τοσαύτας νύκτας εἰς τὸν Εὔξεινον ἐκβρασθῆναι πόντον, ζῶντα καὶ μηδὲν τοῦ σώματος λελωβημένον. ⟨214⟩ ἔνθα τοῦ θεοῦ δεηθεὶς

§ 209 = Ion. I 4.

συγγνώμην αὐτῷ παρασχεῖν τῶν ἡμαρτημένων, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Νίνου πόλιν, καὶ σταθεὶς εἰς ἐπήκοον ἐκήρυττεν ὡς μετ' ὀλίγον πάνυ χρόνον ἀποβαλοῦσι τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας. καὶ ταῦτα δηλώσας ὑπέστρεψε. διεξῆλθον δὲ τὴν περὶ αὐτοῦ διήγησιν ὡς ηὗρον ἀναγεγραμμένην.

⟨215⟩ Ἱεροβόαμος δ' ὁ βασιλεὺς μετὰ πάσης εὐδαι- 3
μονίας τὸν βίον διαγαγὼν καὶ ἄρξας ἔτη τετταράκοντα ἐτελεύτησε. καὶ θάπτεται μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, διαδέχεται δ' αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς Ζαχαρίας. ⟨216⟩ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Ὀζίας ὁ τοῦ Ἀμασίου υἱός, ἔτος ἤδη τέταρτον πρὸς τοῖς δέκα βασιλεύοντος Ἱεροβοάμου, τῶν δύο φυλῶν ἐβασίλευσεν ἐν Ἱεροσολύμοις, μητρὸς ὢν Ἀχιάλας μὲν τοὔνομα ἀστῆς δὲ τὸ γένος. ἀγαθὸς δ' ἦν καὶ δίκαιος τὴν φύσιν καὶ μεγαλόφρων καὶ προνοῆσαι τῶν πραγμάτων φιλοπονώτατος· ⟨217⟩ στρατευσάμενος δὲ καὶ ἐπὶ Παλαιστινοὺς καὶ νικήσας μάχῃ πόλεις αὐτῶν ἔλαβε κατὰ κράτος Γίτταν καὶ Ἰάμνειαν, καὶ κατέσκαψεν αὐτῶν τὰ τείχη. μετὰ δὲ ταύτην τὴν στρατείαν ἐπῆλθε τοῖς τῇ Αἰγύπτῳ γειτνιῶσιν Ἄραψι, καὶ πόλιν κτίσας ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἐγκατέστησεν αὐτῇ φρουράν. ⟨218⟩ ἔπειτα τοὺς Ἀμμανίτας καταστρεψάμενος καὶ φόρους αὐτοῖς ὁρίσας τελεῖν, καὶ πάντα τὰ μέχρι τῶν Αἰγυπτίων ὅρων χειρωσάμενος, τῶν Ἱεροσολύμων ἤρχετο ποιεῖσθαι τὸ λοιπὸν τὴν ἐπιμέλειαν. ὅσα γὰρ τῶν τειχῶν ἢ ὑπὸ τοῦ χρόνου κατεβέβλητο ἢ ὑπὸ τῆς ὀλιγωρίας τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων, ταῦτά τ' ἀνῳκοδόμει καὶ κατεσκεύαζεν, ὅσα τ' ἦν κατεσκαμμένα ὑπὸ τοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέως, ὅτε τὸν πατέρα αὐτοῦ λαβὼν αἰχμάλωτον τὸν Ἀμασίαν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. ⟨219⟩ προσῳκοδόμησε δὲ καὶ

§ 215 = 4 Reg. XIV 29; 2 Paral. XXVI 1.

πύργους πολλοὺς πεντήκοντα πήχεων καὶ ἑκατόν. καὶ φρουροὺς δ' ἐνετείχισε τοῖς ἐρήμοις χωρίοις, καὶ πολλοὺς ὀχετοὺς ὤρυξεν ὑδάτων. ἦν δ' αὐτῷ καὶ ὑποζυγίων καὶ τῶν ἄλλων θρεμμάτων ἄπειρόν τι πλῆθος· ⟨220⟩ εὐφυὴς γὰρ ἦν ἡ χώρα πρὸς νομάς. γεωργικὸς δ' ὢν σφόδρα τῆς γῆς ἐπεμελεῖτο, φυτοῖς αὐτὴν καὶ παντοδαποῖς τιθηνῶν σπέρμασι. στρατιᾶς δ' εἶχεν ἐπιλέκτου περὶ αὐτὸν μυριάδας ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ἧς ἡγεμόνες ἦσαν καὶ ταξίαρχοι καὶ χιλίαρχοι γενναῖοι καὶ τὴν ἀλκὴν ἀνυπόστατοι, τὸν ἀριθμὸν δισχίλιοι. ⟨221⟩ διέταξε δ' εἰς φάλαγγας τὴν ὅλην στρατιάν, καὶ ὥπλισε ῥομφαίαν δοὺς ἑκάστῳ καὶ θυρεοὺς καὶ θώρακας χαλκοῦς καὶ τόξα καὶ σφενδόνας. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τούτοις μηχανήματα πολλὰ πρὸς πολιορκίας κατεσκεύασε, πετροβόλα τε καὶ δορυβόλα [καὶ ἀρτῆρας] καὶ ἅρπαγας καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια.

4 ⟨222⟩ γενόμενος δ' ἐν τοιαύτῃ συντάξει καὶ παρασκευῇ διεφθάρη τὴν διάνοιαν ὑπὸ τύφου, καὶ χαυνωθεὶς θνητῇ περιουσίᾳ τῆς ἀθανάτου καὶ πρὸς ἅπαντα διαρκοῦς τὸν χρόνον ἰσχύος ὠλιγώρησεν (αὕτη δ' ἦν ἡ πρὸς τὸν θεὸν εὐσέβεια καὶ τὸ τηρεῖν τὰ νόμιμα), ⟨223⟩ ὤλισθε δ' ὑπ' εὐπραγίας καὶ κατηνέχθη πρὸς τὰ τοῦ πατρὸς ἁμαρτήματα, πρὸς ἃ κἀκεῖνον ἡ τῶν ἀγαθῶν λαμπρότης καὶ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, οὐ δυνηθέντα προστῆναι καλῶς αὐτῶν, ἤγαγεν. ἐνστάσης δ' ἡμέρας ἐπισήμου καὶ πάνδημον ἑορτὴν ἐχούσης, ἐνδὺς ἱερατικὴν στολὴν εἰσῆλθεν εἰς τὸ τέμενος, ἐπιθυμιάσων ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ βωμοῦ τῷ θεῷ. ⟨224⟩ τοῦ δ' ἀρχιερέως Ἀζαρίου, ὄντων σὺν αὐτῷ ἱερέων ὀγδοήκοντα, κωλύοντος αὐτόν (ἐξὸν ἐπιθύειν

§ 219 = 2 Paral. XXVI

εἶπον, μόνοις δ' ἐφεῖσθαι τοῦτο ποιεῖν τοῖς ἐκ τοῦ Ἀαρῶνος γένους), καταβοώντων δ' ἐξιέναι καὶ μὴ παρανομεῖν εἰς τὸν θεόν, ὀργισθεὶς ἠπείλησεν αὐτοῖς θάνατον, εἰ μὴ τὴν ἡσυχίαν ἄξουσι. ⟨225⟩ μεταξὺ δὲ σεισμὸς ἐκλόνησε τὴν γῆν μέγας, καὶ διαστάντος τοῦ ναοῦ φέγγος ἡλίου λαμπρὸν ἐξέλαμψε καὶ τῇ τοῦ βασιλέως ὄψει προσέπεσεν, ὡς τῷ μὲν εὐθέως λέπραν ἐπιδραμεῖν, πρὸ δὲ τῆς πόλεως, πρὸς τῇ καλουμένῃ Ἐρωγῇ, τοῦ ὄρους ἀπορραγῆναι τὸ ἥμισυ τοῦ κατὰ τὴν δύσιν, καὶ κυλισθὲν τέτταρας σταδίους ἐπὶ τὸ ἀνατολικὸν ὄρος στῆναι, ὡς τάς τε παρόδους ἐμφραγῆναι καὶ τοὺς παραδείσους τοὺς βασιλικούς. ⟨226⟩ ἐπεὶ δὲ κατειλημμένην τὴν ὄψιν τοῦ βασιλέως ὑπὸ τῆς λέπρας εἶδον οἱ ἱερεῖς, ἔφραζόν τ' αὐτῷ τὴν συμφορὰν καὶ ἐκέλευον ἐξιέναι τῆς πόλεως ὡς ἐναγῆ. ὃ δ' ὑπ' αἰσχύνης τε τοῦ συμβεβηκότος δεινοῦ καὶ τοῦ μηκέτ' αὐτῷ παρρησίαν εἶναι τὸ κελευόμενον ἐποίει, τῆς ὑπὲρ ἄνθρωπον διανοίας καὶ τῶν διὰ τοῦτ' εἰς τὸν θεὸν ἀσεβημάτων ταλαίπωρον οὕτω καὶ οἰκτρὰν ὑπομείνας δίκην. ⟨227⟩ καὶ χρόνον μέν τινα διῆγεν ἔξω τῆς πόλεως, ἰδιώτην ἀποζῶν βίον, τοῦ παιδὸς αὐτῷ Ἰωθάμου τὴν ἀρχὴν παραλαβόντος· ἔπειτ' ὑπὸ λύπης καὶ ἀθυμίας τῆς ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀπέθανεν, ἔτη μὲν βιώσας ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα, τούτων δὲ βασιλεύσας πεντήκοντα δύο. ἐκηδεύθη δὲ μόνος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ κήποις.

⟨228⟩ ὁ δὲ τοῦ Ἱεροβοάμου παῖς Ζαχαρίας ἓξ μησὶ 11
βασιλεύσας τῶν Ἰσραηλιτῶν, δολοφονηθεὶς ἀπέθανεν ὑπὸ φίλου τινός, Σελλούμου μὲν τοὔνομα Ἰαβήσου δ' υἱοῦ, ὃς καὶ τὴν βασιλείαν μετ' αὐτὸν παραλαβὼν οὐ

§ 225 = Zach. XIV 4. § 226 = 2 Paral. XXVI 20.
§ 228 = 4 Reg. XV 8.

πλείονα χρόνον ἡμερῶν αὐτὴν κατέσχε τριάκοντα. ⟨229⟩ ὁ γὰρ στρατηγὸς Μανάημος κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὢν ἐν Θαρσῇ πόλει, καὶ τὰ περὶ τὸν Ζαχαρίαν ἀκούσας, ἄρας μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἧκεν εἰς Σαμάρειαν, καὶ συμβαλὼν εἰς μάχην ἀναιρεῖ τὸν Σέλλουμον, καὶ βασιλέα καταστήσας ἑαυτὸν ἐκεῖθεν εἰς Θαψὰν παραγίνεται πόλιν. ⟨230⟩ οἱ δ' ἐν αὐτῇ τὰς πύλας μοχλῷ κλείσαντες οὐκ εἰσεδέξαντο τὸν βασιλέα· ὃ δ' ἀμυνόμενος αὐτοὺς τὴν πέριξ ἐδῄου χώραν, καὶ τὴν πόλιν κατὰ κράτος λαμβάνει πολιορκίᾳ, ⟨231⟩ φέρων τε χαλεπῶς ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τῶν Θαψιατῶν πραχθεῖσι πάντας αὐτοὺς διεχρήσατο, μηδὲ νηπίων φειδόμενος, ὠμότητος ὑπερβολὴν οὐ καταλιπὼν οὐδ' ἀγριότητος· ἃ γὰρ οὐδὲ τῶν ἀλλοφύλων τινὰς συγγνωστὸν διαθεῖναι γενομένους ὑποχειρίους, ταῦτα τοὺς ὁμοφύλους οὗτος εἰργάσατο. ⟨232⟩ βασιλεύσας οὖν τῷ τρόπῳ τούτῳ ὁ Μανάημος ἐπ' ἔτη μὲν δέκα σκαιὸς καὶ πάντων ὠμότατος διέμεινεν ὤν, στρατεύσαντος δ' ἐπ' αὐτὸν Φούλλου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως εἰς μὲν ἀγῶνα καὶ μάχην οὐκ ἀπαντᾷ τοῖς Ἀσσυρίοις, πείσας δὲ χίλια τάλαντα ἀργυρίου λαβόντ' ἀναχωρῆσαι διαλύεται τὸν πόλεμον. ⟨233⟩ τὸ δὲ κεφάλαιον τοῦτο συνήνεγκε τὸ πλῆθος Μαναήμῳ, πραχθὲν κατὰ κεφαλὴν δραχμὰς πεντήκοντα. τελευτήσας δὲ μετὰ ταῦτα κηδεύεται μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, καταλείπει δὲ τῆς βασιλείας τὸν υἱὸν Φακέαν διάδοχον, ὃς τῇ τοῦ πατρὸς κατακολουθήσας ὠμότητι δυσὶν ἔτεσι μόνοις ἦρξεν. ⟨234⟩ ἔπειτα δολοφονηθεὶς ἐν συμποσίῳ μετὰ φίλων ἀπέθανε, Φακέου τινός, ὃς ἦν χιλίαρχος, ἐπιβουλεύσαντος αὐτῷ, παιδὸς δὲ Ῥομελίου. κατασχὼν δὲ καὶ οὗτος ὁ Φακέας τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν εἴκοσιν ἀσεβὴς

§ 229 = 4 Γ

τ' ἦν καὶ παράνομος. ⟨235⟩ ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων
βασιλεὺς Θεγλαφαλάσσαρ τοὔνομα, ἐπιστρατευσάμενος
τοῖς Ἰσραηλίταις, καὶ τήν τε Γαλαδηνὴν ἅπασαν κατα-
στρεψάμενος καὶ τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου χώραν καὶ
τὴν πρὸς αὐτῇ γῆν Γαλιλαίαν καλουμένην καὶ Κύδισαν
καὶ Ἄσωρα, τοὺς οἰκήτορας αἰχμαλωτίσας μετέστησεν
εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν.

καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως ἐν τού-
τοις ἡμῖν δεδηλώσθω· ⟨236⟩ Ἰώθαμος δ' Ὀζία παῖς 2
ἐβασίλευσε τῆς Ἰούδα φυλῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐκ μη-
τρὸς μὲν ἀστῆς γεγονώς, καλουμένης δ' Ἱεράσης. οὗτος
ὁ βασιλεὺς οὐδεμιᾶς ἀρετῆς ἀπελείπετο, ἀλλ' εὐσεβὴς
μὲν τὰ πρὸς τὸν θεὸν δίκαιος δὲ τὰ πρὸς τοὺς ἀν-
θρώπους ὑπῆρξεν, ἐπιμελὴς δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν.
⟨237⟩ ὅσα γὰρ ἐπισκευῆς ἐδεῖτο καὶ κόσμου, ταῦτα
φιλοτίμως ἐξειργάσατο, στοὰς μὲν τὰς ἐν τῷ ναῷ ἱδρύ-
σας καὶ προπύλαια, τὰ δὲ καταπεπτωκότα τῶν τειχῶν
ἀνέστησε, πύργους παμμεγέθεις καὶ δυσαλώτους οἰκο-
δομήσας, καὶ τῶν ἄλλων, εἴ τι κατὰ τὴν βασιλείαν
ἠμέλητο, πολλὴν ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτο. ⟨238⟩ στρατευ-
σάμενος δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς Ἀμμανίτας καὶ κρατήσας αὐ-
τῶν τῇ μάχῃ, προσέταξεν αὐτοῖς φόρους κατὰ πᾶν ἔτος
αὐτῷ τελεῖν ἑκατὸν τάλαντα καὶ σίτου κόρους μυρίους,
τοσούτους δὲ καὶ κριθῆς. ηὔξησε δ' οὕτω τὴν βασι-
λείαν ὥστ' ἀκαταφρόνητον μὲν αὐτὴν ἐκ τῶν πολεμίων
εἶναι, τοῖς δ' οἰκείοις εὐδαίμονα.

⟨239⟩ ἦν δέ τις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν προφήτης 3
Νάουμος τοὔνομα, ὃς περὶ τῆς Ἀσσυρίων καταστροφῆς
καὶ τῆς Νίνου προφητεύων ἔλεγεν οὕτως. 'ἔσται Νι-

§ 235 = 4 Reg. XV 29. § 236 = 2 Paral. XXVII 1.
§ 239 = Nahum. II 8.

νευὴ κολυμβήθρα ὕδατος κινουμένη. οὕτω καὶ ὁ δῆμος ἅπας ταραττόμενος καὶ κλυδωνιζόμενος οἰχήσεται φεύγων, λεγόντων πρὸς ἀλλήλους ʽστῆτε καὶ μείνατε, καὶ χρυσὸν αὐτοῖς καὶ ἄργυρον ἁρπάσατε.ʼ ⟨240⟩ *ἔσται δʼ οὐδεὶς βουλησόμενος· σώζειν γὰρ αὐτῶν ἐθελήσουσι τὰς ψυχὰς μᾶλλον ἢ τὰ κτήματα· δεινὴ γὰρ αὐτοὺς ἐν ἀλλήλοις ἔρις ἕξει καὶ θρῆνος, πάρεσίς τε τῶν μελῶν, αἵ τʼ ὄψεις ὑπὸ τοῦ φόβου μέλαιναι τελέως αὐτοῖς γενήσονται.* ⟨241⟩ *ποῦ δὲ ἔσται τὸ κατοικητήριον τῶν λεόντων καὶ ἡ μήτηρ σκύμνων; λέγει δέ σοι ὁ θεός, Νινευή, ὅτι ἀφανιῶ σε, καὶ οὐκέτι λέοντες ἐκ σοῦ πορευόμενοι ἐπιτάξουσι τῷ κόσμῳ.ʼ* ⟨242⟩ *καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ πρὸς τούτοις προυφήτευσεν οὗτος ὁ προφήτης περὶ Νινευῆς, ἅπερ λέγειν οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην, ἵνα δὲ μὴ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὀχληρὸς δοκῶ, παρέλιπον. συνέβη δὲ πάντα τὰ προειρημένα περὶ Νινευῆς μετʼ ἔτη ἑκατὸν καὶ πεντεκαίδεκα.*

περὶ μὲν οὖν τούτων ἀποχρώντως ἡμῖν δεδήλωται·
12 ⟨243⟩ *ὁ δʼ Ἰώθαμος μετήλλαξεν ἔτη βιώσας ἓν καὶ τετταράκοντα, βασιλεύσας δʼ ἐξ αὐτῶν ἑκκαίδεκα, θάπτεται δʼ ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις. ἔρχεται δʼ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀχάζην ἡ βασιλεία, ὃς ἀσεβέστατος εἰς τὸν θεὸν γενόμενος καὶ τοὺς πατρίους παραβὰς νόμους τοὺς Ἰσραηλιτῶν βασιλέας ἐμιμήσατο, βωμοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀναστήσας καὶ θύων ἐπʼ αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις, οἷς καὶ ἴδιον ὡλοκαύτωσε παῖδα κατὰ τὰ Χαναναίων ἔθη, καὶ τούτοις ἄλλα παραπλήσια διεπράττετο.* ⟨244⟩ *ἔχοντος δʼ οὕτω καὶ μεμηνότος, ἐστράτευσεν ἐπʼ αὐτὸν ὁ τῶν Σύρων καὶ Δαμασκηνῶν βασιλεὺς Ἀράσης καὶ*

§ 240 = Nahum. II 8—13. § 243 = 4 Reg. XVI 1; 2 Paral. XXVIII 1.

Φακέας ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν (φίλοι γὰρ ἦσαν), καὶ συνελάσαντες αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπὶ πολὺν ἐπολιόρκουν χρόνον, διὰ τὴν τῶν τειχῶν ὀχυρότητα μηδὲν ἀνύοντες. ⟨245⟩ *ὁ δὲ τῶν Σύρων βασιλεὺς λαβὼν τὴν πρὸς τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάττῃ πόλιν Αἰλάθ, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀποκτείνας, ἐγκατῴκισεν αὐτῇ Σύρους· τοὺς δ' ἐν τοῖς φρουρίοις ὁμοίως καὶ τοὺς πέριξ Ἰουδαίους διαφθείρας καὶ λείαν πολλὴν ἀπελάσας εἰς Δαμασκὸν μετὰ τῆς στρατιᾶς ἀνέζευξεν.* ⟨246⟩ *ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς γνοὺς τοὺς Σύρους ἐπ' οἴκου κεχωρηκότας, καὶ νομίσας ἀξιόμαχος εἶναι τῷ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ, τὴν δύναμιν ἐπ' αὐτὸν ἐξήγαγε, καὶ συμβαλὼν ἐνικήθη κατὰ μῆνιν τοῦ θεοῦ, ἣν ἐπὶ τοῖς ἀσεβήμασιν αὐτοῦ πολλοῖς ἅμα καὶ μεγάλοις εἶχε.* ⟨247⟩ *δώδεκα γὰρ αὐτοῦ μυριάδες κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀνῃρέθησαν, ὧν ὁ στρατηγὸς Ζάχαρις τὸν υἱὸν ἀπέκτεινεν ἐν τῇ συμβολῇ τοῦ βασιλέως Ἀχάζου, Ἀμασίαν ὄνομα, καὶ τὸν ἐπίτροπον τῆς βασιλείας ἁπάσης Ἐρικάν, καὶ τὸν τῆς Ἰούδα φυλῆς στρατηγὸν Ἐλκὰν αἰχμάλωτον ἔλαβε. καὶ ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος φυλῆς γυναῖκας καὶ παῖδας ἀπήγαγον, καὶ πολλὴν λείαν διαρπάσαντες ἀνεχώρουν εἰς Σαμάρειαν.*

⟨248⟩ *Ὠδηδὰς δέ τις, ὃς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ προ-* 2
φήτης ὑπῆρχεν ἐν Σαμαρείᾳ, τῷ στρατῷ πρὸ τῶν τειχῶν ἀπαντήσας μεγάλῃ βοῇ τὴν νίκην αὐτοῖς οὐ διὰ τὴν οἰκείαν αὐτῶν ἰσχὺν ἐδήλου γενέσθαι, διὰ δὲ τὸν τοῦ θεοῦ χόλον, ὃν εἶχεν ἐπ' Ἀχάζην τὸν βασιλέα. ⟨249⟩ *καὶ κατεμέμφετο τῇ μὲν εὐπραγίᾳ τῇ κατ' αὐτοῦ μὴ ἀρκεσθέντας, ἀλλὰ τολμήσαντας τοὺς ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ τῆς Βενιαμίτιδος συγγενεῖς ὄντας αἰχμαλω-*

§ 245 = 4 Reg. XVI 6. § 246 = 2 Paral. XXVIII 6.

τίσαι, συνεβούλευέ τ' αὐτοῖς ἀπολῦσαι τούτους εἰς τὴν οἰκείαν ἀπαθεῖς· ἀπειθήσαντας γὰρ τῷ θεῷ δίκην ὑφέξειν. ⟨250⟩ ὁ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν λαὸς εἰς ἐκκλησίαν συνελθὼν ἐπεσκέπτετο περὶ τούτων. ἀναστὰς δέ τις Βαραχίας ὀνόματι τῶν εὐδοκιμούντων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ τρεῖς, ἔλεγον οὐκ ἐπιτρέψειν τοῖς ὁπλίταις εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν, 'ἵνα μὴ πάντες ἀπολώμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ· μόνον γὰρ ἀπόχρη τὸ πρὸς αὐτὸν ἡμᾶς ἐξαμαρτεῖν ὡς οἱ προφῆται λέγουσιν, ἀλλὰ μὴ καινότερα τούτων ἀσεβήματα δρᾶν.' ⟨251⟩ ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται συνεχώρησαν ἐκείνοις ποιεῖν ὃ ἐδόκει συμφέρειν. παραλαβόντες οὖν οἱ προειρημένοι ἄνδρες τοὺς αἰχμαλώτους ἔλυσάν τε καὶ ἐπιμελείας ἠξίωσαν, καὶ δόντες ἐφόδια εἰς τὴν οἰκείαν ἀπέλυσαν ἀβλαβεῖς. οὐδὲν δ' ἧττον καὶ τέτταρες αὐτοῖς συνῆλθον, καὶ μέχρι Ἱεριχοῦντος προπέμψαντες οὐκ ἄπωθεν τῶν Ἱεροσολύμων ἀνέστρεψαν εἰς τὴν Σαμαρείας χώραν.

3 ⟨252⟩ Ἀχάζης δ' ὁ βασιλεὺς ταῦτα παθὼν ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν, πέμψας πρὸς τὸν τῶν Ἀσσυρίων βασιλέα Θεγλαφαλασσάρην συμμαχίαν αὐτῷ παρασχεῖν παρεκάλει πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ Σύρους καὶ Δαμασκηνούς, χρήματα πολλὰ δώσειν ὑπισχνούμενος· ἔπεμψε δ' αὐτῷ καὶ λαμπρὰς δωρεάς. ⟨253⟩ ὃ δέ, τῶν πρέσβεων ἀφικομένων ὡς αὐτόν, ἧκε σύμμαχος Ἀχάζῃ, καὶ στρατεύσας ἐπὶ τοὺς Σύρους τήν τε χώραν αὐτῶν ἐπόρθησε καὶ τὴν Δαμασκὸν κατὰ κράτος εἷλε καὶ τὸν βασιλέα Ἀράσην ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ Δαμασκηνοὺς ἀπῴκισεν εἰς τὴν ἄνω Μηδίαν, καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν Ἀσσυρίων μεταστήσας τινὰς εἰς τὴν

§ 250 = 2 Paral XXVIII 12. § 252 = 4 Reg. XVI 7.

Δαμασκὸν κατῴκισε. ⟨254⟩ *τὴν δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν γῆν κακώσας πολλοὺς ἐξ αὐτῆς αἰχμαλώτους συνέλαβε. ταῦτ᾽ αὐτοῦ διαπραξαμένου τοὺς Σύρους, ὁ βασιλεὺς Ἀχάζης ἄρας τὸν χρυσὸν ὅσος ἦν ἐν τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς, καὶ τὸν ἄργυρον τὸν ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ, καὶ εἴ τι κάλλιστον ἀνάθημα, τοῦτο βαστάσας ἧκεν ἔχων εἰς Δαμασκὸν καὶ ἔδωκε τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖ κατὰ τὰς ὁμολογίας, καὶ πάντων αὐτῷ χάριν ἔχειν ὁμολογήσας ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.* ⟨255⟩ *ἦν δ᾽ οὕτως ἀνόητος καὶ τοῦ συμφέροντος ἀσυλλόγιστος οὗτος ὁ βασιλεὺς ὥστ᾽ οὐδὲ πολεμούμενος ὑπὸ τῶν Σύρων ἐπαύσατο τοὺς θεοὺς αὐτῶν προσκυνῶν, ἀλλὰ διετέλει τούτους σεβόμενος ὡς παρεξομένους αὐτῷ τὴν νίκην.* ⟨256⟩ *ἡττηθεὶς δὲ πάλιν τοὺς Ἀσσυρίων ἤρξατο τιμᾶν θεούς, καὶ πάντας ἐῴκει μᾶλλον τιμήσων ἢ τὸν πάτριον καὶ ἀληθῶς θεόν, ὃς αὐτῷ καὶ τῆς ἥττης ὀργιζόμενος ἦν αἴτιος.* ⟨257⟩ *ἐπὶ τοσοῦτον δ᾽ ὀλιγωρίας καὶ καταφρονήσεως ἦλθεν ὡς καὶ τέλεον ἀποκλεῖσαι τὸν ναόν, καὶ τὰς νενομισμένας ἀπαγορεῦσαι θυσίας ἐπιφέρειν, καὶ περιδῦσαι τῶν ἀναθημάτων αὐτόν. ταῦθ᾽ ὑβρίσας εἰς τὸν θεὸν ἐτελεύτησεν ἔτη μὲν βιώσας ἓξ καὶ τριάκοντα, βασιλεύσας δ᾽ ἐξ αὐτῶν ἑκκαίδεκα, τὸν δ᾽ υἱὸν Ἐζεκίαν διάδοχον καταλιπών.*

⟨258⟩ *ἀπέθανε δ᾽ ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ὁ τῶν* 13
Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Φακέας, ἐπιβουλεύσαντος αὐτῷ φίλου τινὸς Ὠσήου τοὔνομα, ὃς κατασχὼν τὴν βασιλείαν ἐπ᾽ ἔτη ἐννέα πονηρός τ᾽ ἦν καὶ τῶν πρὸς τὸν θεὸν ὀλίγωρος. ⟨259⟩ *στρατεύει δ᾽ ἐπ᾽ αὐτὸν ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Σαλμανασάρης, καὶ κρατήσας αὐτοῦ (τὸν θεὸν γὰρ οὐκ εἶχεν Ὠσήης εὐμενῆ καὶ σύμμαχον)*

§ 254 = 2 Paral. XXVIII 21; 4 Reg. XVI 10.

ὑπήκοον ἐποιήσατο, καὶ φόρους ἐπέταξεν αὐτῷ τελεῖν ὡρισμένους. ⟨260⟩ ἔτει δὲ τετάρτῳ τῆς βασιλείας Ὠσήου ἐβασίλευσεν Ἐξεκίας ἐν Ἱεροσολύμοις, Ἀχάζου υἱὸς καὶ Ἀβίας ἀστῆς τὸ γένος. φύσις δ' ἦν αὐτῷ χρηστὴ καὶ δικαία καὶ θεοσεβής· οὐδὲν γὰρ ἄλλο πρῶτον εἰς τὴν βασιλείαν παρελθὼν οὔτ' ἀναγκαιότερον οὔτε συμφορώτερον αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἀρχομένοις ὑπέλαβε τοῦ θρησκεύειν τὸν θεόν, ἀλλὰ συγκαλέσας τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας ἐδημηγόρησεν ἐν αὐτοῖς λέγων ⟨261⟩ 'οὐκ ἀγνοεῖτε μὲν ὡς διὰ τὰς τοῦ πατρὸς ἁμαρτίας τοὐμοῦ, παραβάντος τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁσίαν [τιμήν], πολλῶν ἐπειράθητε καὶ μεγάλων κακῶν, διαφθαρέντες ὑπ' αὐτοῦ τὴν διάνοιαν, καὶ ἀναπεισθέντες, οὓς αὐτὸς ἐδοκίμαζεν εἶναι θεούς, τούτοις προσκυνεῖν. ⟨262⟩ παραινῶ δ' ὑμῖν, ἔργῳ μεμαθηκόσιν ὡς ἔστι δεινὸν τὸ ἀσεβεῖν, τούτου μὲν ἤδη λήθην ποιήσασθαι, καθῆραι δ' αὐτοὺς ἐκ τῶν προτέρων μιασμάτων, τούς θ' ἱερεῖς καὶ Λευίτας συνελθόντας οὕτως ἀνοῖξαί τε τὸ ἱερὸν καὶ καθήραντας αὐτὸ ταῖς ἐξ ἔθους θυσίαις εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ πάτριον ἀνακαλέσασθαι τιμήν· οὕτω γὰρ ἂν τὸν θεὸν εὐμενῆ ποιήσαιμεν, ἀφέντα τὴν ὀργήν.'

2 ⟨263⟩ ταῦτ' εἰπόντος τοῦ βασιλέως οἱ ἱερεῖς ἀνοίγουσί τε τὸ ἱερόν, καὶ ἀνοίξαντες τὰ σκεύη τοῦ θεοῦ ηὐτρέπισαν, καὶ τὰ μιάσματα ἐκβαλόντες τὰς ἐξ ἔθους τῷ βωμῷ θυσίας ἐπέφερον. διαπέμψας δ' ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ὑπ' αὐτὸν χώραν, ἀνεκάλει τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἄξοντα· πολὺν γὰρ ἐκλελοίπει χρόνον διὰ τὰς τῶν προειρημένων βασιλέων παρανομίας. ⟨264⟩ ἐξεπέ[illegible] δὲ καὶ πρὸς τοὺς

§ 260 = 4 Re[illegible] 1.

Ἰσραηλίτας, προτρεπόμενος αὐτοὺς ἀφέντας τὸν ἄρτι βίον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανελθεῖν συνήθειαν καὶ σέβειν τὸν θεόν· καὶ γὰρ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς παραγενομένοις εἰς Ἱεροσόλυμα τὴν τῶν ἀζύμων ἄγειν ἑορτὴν καὶ συμπανηγυρίζειν αὐτοῖς. ταῦτα δ' ἔλεγε παραινεῖν οὐχ ὅπως ὑπακούωσιν αὐτῷ, εἰ μὴ θέλουσι, τοῦ δ' ἐκείνων συμφέροντος ἕνεκα· μακαρίους γὰρ ἔσεσθαι. ⟨265⟩ οἱ δ' Ἰσραηλῖται, παραγενομένων τῶν πρέσβεων καὶ δηλωσάντων αὐτοῖς τὰ παρὰ τοῦ ἰδίου βασιλέως, οὐ μόνον οὐκ ἐπείσθησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρέσβεις ὡς ἀνοήτους διεχλεύασαν, καὶ τοὺς προφήτας δ' ὁμοίως ταῦτα παραινοῦντας, καὶ προλέγοντας ἃ πείσονται μὴ μετατιθέμενοι πρὸς τὴν εὐσέβειαν τοῦ θεοῦ διέπτυον, καὶ τελευταῖον συλλαβόντες αὐτοὺς ἀπέκτειναν. ⟨266⟩ καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων αὐτοῖς ἤρκεσε παρανομοῦσιν, ἀλλὰ καὶ χείρω τῶν προειρημένων ἐπενοοῦντο, καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο πρὶν ἢ τοῖς πολεμίοις αὐτοὺς ἀμυνόμενος τῆς ἀσεβείας ὁ θεὸς ἐποίησεν ὑποχειρίους. καὶ περὶ μὲν τούτων αὖθις δηλώσομεν, ⟨267⟩ πολλοὶ μέντοι τῆς Μανασσήτιδος φυλῆς καὶ Ζαβουλῶνος καὶ Ἰσαχάρου, πεισθέντες οἷς οἱ προφῆται παρῄνεσαν, εἰς εὐσέβειαν μετεβάλοντο. καὶ οὗτοι πάντες εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς Ἐζεκίαν συνέδραμον, ὅπως τῷ θεῷ προσκυνήσωσιν.

⟨268⟩ ἀφικομένων δὲ τούτων ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας, 3
ἀναβὰς εἰς τὸ ἱερὸν μετὰ τῶν ἡγεμόνων καὶ τοῦ λαοῦ παντός, ἔθυσεν ὑπὲρ αὐτοῦ ταύρους ἑπτὰ καὶ κριοὺς τοσούτους καὶ ἄρνας ἑπτὰ καὶ ἐρίφους τοσούτους. ἐπιθέντες δὲ τὰς χεῖρας ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἱερείων αὐτός θ' ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἡγεμόνες τοῖς ἱερεῦσι καλλιερεῖν ἐφῆκαν. ⟨269⟩ καὶ οἱ μὲν ἔθυόν τε καὶ ὡλοκαύτουν,

§ 265 = 2 Paral. XXX 6.

οἱ δὲ Λευῖται περιεστῶτες ἐν κύκλῳ μετὰ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ᾖδον ὕμνους εἰς τὸν θεὸν καὶ ἔψαλλον ὡς ἐδιδάχθησαν ὑπὸ Δαυίδου, οἱ δὲ λοιποὶ ἱερεῖς βυκάνας ἔχοντες ἐπεσάλπιζον τοῖς ὑμνῳδοῦσιν. τούτων δὲ γενομένων ἐπὶ πρόσωπον ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὅ τε βασιλεὺς καὶ τὸ πλῆθος προσεκύνουν τὸν θεόν. ⟨270⟩ ἔπειτα θύει μὲν βοῦς ἑβδομήκοντα, κριοὺς ἑκατόν, ἄρνας διακοσίους, τῷ πλήθει δὲ πρὸς εὐωχίαν ἐχαρίσατο βοῦς μὲν ἑξακοσίους τὰ δὲ λοιπὰ θρέμματα τρισχίλια. καὶ πάντα μὲν οἱ ἱερεῖς ἀκολούθως ἐποίησαν τῷ νόμῳ, τούτοις δ' ὁ βασιλεὺς ἡδόμενος εὐωχεῖτο μετὰ τοῦ λαοῦ, τῷ θεῷ χάριν ἔχειν ὁμολογῶν. ⟨271⟩ ἐνστάσης δὲ τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς θύσαντες τὴν λεγομένην πάσχα, τὰς ἄλλας τὸ λοιπὸν θυσίας ἐπετέλουν ἐφ' ἡμέρας ἑπτά. τῷ δὲ πλήθει, πάρεξ ὧν ἐκαλλιέρησαν αὐτοί, ταύρους μὲν δισχιλίους θρέμματα δ' ἑπτακισχίλια ὁ βασιλεὺς ἐχαρίσατο. τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ ἡγεμόνες ἐποίησαν· χιλίους μὲν γὰρ ταύρους ἔδοσαν αὐτοῖς, θρέμματα δὲ χίλια καὶ τετταράκοντα. ⟨272⟩ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπὸ Σολομῶνος τοῦ βασιλέως οὐκ ἀχθεῖσα ἡ ἑορτὴ τότε πρῶτον λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως ἐπετελέσθη. ὡς δὲ τὰ περὶ τὴν ἑορτὴν αὐτοῖς πέρας εἶχεν, ἐξελθόντες εἰς τὴν χώραν ἥγνισαν αὐτήν· ⟨273⟩ καὶ τὴν πόλιν δὲ παντὸς ἐκάθηραν μιάσματος εἰδώλων, τάς τε καθημερινὰς θυσίας ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιτελεῖσθαι διέταξε κατὰ τὸν νόμον, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευίταις τὰς δεκάτας ὥρισε παρὰ τοῦ πλήθους δίδοσθαι καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν, ἵν' ἀεὶ τῇ θρησκείᾳ παραμένωσι καὶ τῆς θεραπείας ὦσιν ἀχώριστοι τοῦ θεοῦ. ⟨27 … λῆθος συνεισέφερε

§ 270 = 2]

παντοδαπὸν καρπὸν τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευίταις, ἀποθήκας δὲ καὶ ταμιεῖα τούτων ὁ βασιλεὺς κατασκευάσας ἑκάστῳ διένειμε τῶν ἱερέων καὶ Λευιτῶν καὶ παισὶν αὐτῶν καὶ γυναιξί· καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν ἐπανῆλθον. ⟨275⟩ ταῦτα δὲ τὸν προειρημένον τρόπον ὁ βασιλεὺς καταστησάμενος πόλεμον ἐξήνεγκε πρὸς τοὺς Παλαιστινούς, καὶ νικήσας κατέσχεν ἁπάσας τὰς ἀπὸ Γάζης μέχρι Γίττης πόλεις τῶν πολεμίων. ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς πέμψας ἠπείλει πᾶσαν αὐτοῦ καταστρέψεσθαι τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ τοὺς φόρους, οὓς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐτέλει, τούτους ἀποδώσει. ⟨276⟩ Ἐξεκίας δ' ὁ βασιλεὺς τῶν μὲν ἀπειλῶν οὐκ ἐφρόντισεν, ἐθάρρει δ' ἐπὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ καὶ τῷ προφήτῃ Ἡσαΐᾳ, παρ' οὗ πάντ' ἀκριβῶς τὰ μέλλοντ' ἐπυνθάνετο.

καὶ ὧδε μὲν ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐχέτω τὰ περὶ τούτου τοῦ βασιλέως· ⟨277⟩ Σαλμανασάρης δ' ὁ τῶν 14
Ἀσσυρίων βασιλεύς, ἐπεὶ ἠγγέλθη αὐτῷ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Ὠσήης πέμψας κρύφα πρὸς Σώαν τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, παρακαλῶν αὐτὸν ἐπὶ συμμαχίαν τὴν κατὰ τούτου, παροξυνθεὶς ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Σαμάρειαν ἔτει ἑβδόμῳ τῆς Ὠσήου βασιλείας, ⟨278⟩ οὐ δεξαμένου δ' αὐτὸν τοῦ βασιλέως ἔτεσι πολιορκήσας τρισὶν εἷλε κατὰ κράτος τὴν Σαμάρειαν, ἔνατον μὲν ἔτος Ὠσήου βασιλεύοντος ἕβδομον δ' Ἐξεκίου τοῦ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν βασιλέως, καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν ἡγεμονίαν ἄρδην ἠφάνισε, καὶ πάντα τὸν λαὸν μετῴκισεν εἰς τὴν Μηδίαν καὶ Περσίδα· ἐν οἷς καὶ τὸν βασιλέα Ὠσήην ζῶντα ἔλαβε. ⟨279⟩ καὶ μεταστήσας ἐκ ταύτης ἄλλ' ἔθνη ἀπὸ Χούθου τόπου τινός (ἔστι γὰρ ἐν τῇ

§ 275 = 4 Reg. XVIII 8. § 277 = 4 Reg. XVII 4.

Περσίδι ποταμὸς τοῦτ' ἔχων τοὔνομα) κατῴκισεν εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν. ⟨280⟩ *μετῴκησαν οὖν αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς Ἰουδαίας μετ' ἐτῶν ἀριθμὸν ἐνακοσίων τετταράκοντα ἑπτά, ἀφ' οὗ χρόνου τὴν Αἴγυπτον ἐξελθόντες αὐτῶν οἱ πρόγονοι τήνδε κατέσχον τὴν χώραν στρατηγοῦντος Ἰησοῦ [ἐτῶν ὀκτακοσίων]· ἀφ' οὗ δ' ἀποστάντες ἀπὸ Ῥοβοάμου τοῦ Δαυίδου υἱωνοῦ τὴν βασιλείαν Ἱεροβοάμῳ παρέδοσαν, ὥς μοι καὶ πρότερον δεδήλωται, ἔτη ἐστὶ διακόσια τετταράκοντα, μῆνες ἑπτά, ἡμέραι ἑπτά.* ⟨281⟩ *καὶ τέλος μὲν τοὺς Ἰσραηλίτας τοιοῦτο κατέλαβε παραβάντας τοὺς νόμους καὶ παρακούσαντας τῶν προφητῶν, οἳ προύλεγον ταύτην αὐτοῖς τὴν συμφορὰν μὴ παυσαμένοις τῶν ἀσεβημάτων.* ⟨282⟩ *ἦρξε δ' αὐτοῖς τῶν κακῶν ἡ στάσις ἣν ἐστασίασαν πρὸς Ῥοβόαμον τὸν Δαυίδου υἱωνόν, Ἱεροβόαμον τὸν τούτου δοῦλον ἑαυτῶν ἀποδείξαντες βασιλέα, ὃς εἰς τὸ θεῖον ἐξαμαρτὼν ἐχθρὸν αὐτοῖς τοῦτ' ἐποίησε μιμησαμένοις τὴν ἐκείνου παρανομίαν.*

ἀλλ' ὁ μὲν ἧς ἦν ἄξιος δίκης, ταύτην ὑπέσχεν·
2 ⟨283⟩ *ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε πολεμῶν τήν τε Συρίαν πᾶσαν καὶ Φοινίκην, τό τ' ὄνομα τούτου τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις ἀναγέγραπται· ἐστράτευσε γὰρ ἐπὶ Τύρον βασιλεύοντος αὐτοῖς Ἐλουλαίου. μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Μένανδρος ὁ τῶν χρονικῶν ποιησάμενος τὴν ἀναγραφὴν καὶ τὰ τῶν Τυρίων ἀρχεῖα μεταφράσας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶτταν, ὃς οὕτως ἐδήλωσε.* ⟨284⟩ *'καὶ Ἐλουλαῖος, θεμένων αὐτῷ Πύας ὄνομα, ἐβασίλευσεν ἔτη τριάκοντα ἕξ. οὗτος ἀποστάντων Κιτταίων ἀναπλεύσας προσηγάγετο*

§ 282 = 4 Reg. XVII 21.

αὐτοὺς πάλιν. ἐπὶ τούτου πέμψας ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς ἐπῆλθε Φοινίκην πολεμῶν ἅπασαν, ὅστις σπεισάμενος εἰρήνην μετὰ πάντων ἀνεχώρησεν ὀπίσω. <285> ἀπέστη τε Τυρίων Σιδὼν καὶ Ἄρκη καὶ ἡ πάλαι Τύρος καὶ πολλαὶ ἄλλαι πόλεις, αἳ τῷ τῶν Ἀσσυρίων ἑαυτὰς βασιλεῖ παρέδοσαν. διὸ Τυρίων οὐχ ὑποταγέντων πάλιν ὁ βασιλεὺς ἐπ' αὐτοὺς ὑπέστρεψε, Φοινίκων συμπληρωσάντων αὐτῷ ναῦς ἑξήκοντα καὶ ἐπικώπους ὀκτακοσίους· <286> αἷς ἐπιπλεύσαντες οἱ Τύριοι ναυσὶ δώδεκα, τῶν νεῶν τῶν ἀντιπάλων διασπαρεισῶν, λαμβάνουσιν αἰχμαλώτους ἄνδρας εἰς πεντακοσίους. ἐπετάθη δὴ πάντων ἐν Τύρῳ ἡ τιμὴ διὰ ταῦτα. <287> ἀναζεύξας δ' ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς κατέστησε φύλακας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ὑδραγωγείων, οἳ διακωλύσουσι Τυρίους ἀρύεσθαι· καὶ τοῦτο ἔτεσι πέντε γενόμενον ἐκαρτέρησαν πίνοντες ἐκ φρεάτων ὀρυκτῶν.'

καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς Τυρίων ἀρχείοις γεγραμμένα κατὰ Σαλμανασάρου τοῦ Ἀσσυρίων βασιλέως ταῦτ' ἐστίν· <288> οἱ δὲ μετοικισθέντες εἰς τὴν Σαμάρειαν 3
Χουθαῖοι (ταύτῃ γὰρ ἐχρῶντο μέχρι δεῦρο τῇ προσηγορίᾳ διὰ τὸ ἐκ τῆς Χουθᾶς καλουμένης χώρας μεταχθῆναι, αὕτη δ' ἐστὶν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ποταμὸς τοῦτ' ἔχων ὄνομα), ἕκαστοι κατ' ἔθνος ἴδιον θεὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν κομίσαντες (πέντε δ' ἦσαν), καὶ τούτους καθὼς ἦν πάτριον αὐτοῖς σεβόμενοι, παροξύνουσι τὸν μέγιστον θεὸν εἰς ὀργὴν καὶ χόλον. <289> λοιμὸν γὰρ αὐτοῖς ἐνέσκηψεν, ὑφ' οὗ φθειρόμενοι καὶ μηδεμίαν τῶν κακῶν θεραπείαν ἐπινοοῦντες, χρησμῷ θρησκεύειν τὸν μέγιστον θεόν, ὡς τοῦτο σωτήριον αὐτοῖς ὄν, ἔμαθον. πέμψαντες οὖν πρὸς τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα

§ 288 = 4 Reg. XVII 24.

πρέσβεις ἐδέοντο ἱερεῖς αὐτοῖς, ὧν ἔλαβεν αἰχμαλώτων τοὺς Ἰσραηλίτας πολεμήσας, ἀποστεῖλαι. ⟨290⟩ *πέμψαντος δέ, τά τε νόμιμα καὶ τὴν περὶ τὸν θεὸν τοῦτον ὁσίαν διδαχθέντες ἐθρήσκευον αὐτὸν φιλοτίμως, καὶ τοῦ λοιμοῦ παραχρῆμ' ἐπαύσαντο. χρώμενοί τε τοῖς αὐτοῖς ἔτι καὶ νῦν ἔθεσι διατελοῦσιν οἱ κατὰ μὲν τὴν Ἑβραίων γλῶτταν Χουθαῖοι κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων Σαμαρεῖται,* ⟨291⟩ *οἳ πρὸς μεταβολήν, ὅταν μὲν εὖ πράττοντας βλέπωσι, τοὺς Ἰουδαίους συγγενεῖς ἀποκαλοῦσιν ὡς ἐξ Ἰωσήπου φύντες καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκεῖθεν τῆς πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες οἰκειότητος, ὅταν δὲ πταίοντας ἴδωσιν, οὐδαμόθεν αὐτοῖς προσήκειν λέγουσιν οὐδ' εἶναι δίκαιον οὐδὲν αὐτοῖς εὐνοίας ἢ γένους, ἀλλὰ μετοίκους ἀλλοεθνεῖς ἀποφαίνουσιν ἑαυτούς. περὶ μὲν οὖν τούτων ἕξομεν εὐκαιρότερον εἰπεῖν.*

ΒΙΒΛΟΣ ΔΕΚΑΤΗ.

1 ⟨1⟩ Ἐζεκίου δὲ τοῦ τῶν δύο φυλῶν βασιλέως τέταρτον ἤδη καὶ δέκατον ἔτος τῆς ἡγεμονίας ἔχοντος ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεύς, Σεναχήριβος ὄνομα, στρατεύει μετὰ πολλῆς παρασκευῆς ἐπ' αὐτόν, κατὰ κράτος τε πάσας αἱρεῖ τὰς πόλεις τὰς τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ (τῆς) Βενιαμίτιδος. ⟨2⟩ μέλλοντος δ' ἄγειν τὴν δύναμιν καὶ ἐφ' Ἱεροσόλυμα, φθάνει πρεσβευσάμενος πρὸς αὐτὸν καὶ ὑπακούσεσθαί τε καὶ φόρον ὃν ἂν τάξῃ τελέσειν ὑπισχνούμενος. Σεναχήριβος δὲ μαθὼν τὰ παρὰ τῶν πρέσβεων ἔγνω μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ τὴν ἀξίωσιν προσδέχεται, καὶ ἀργυρίου μὲν τάλαντα τριακόσια χρυσίου δὲ τριάκοντα λαβὼν φίλος ἀναχωρήσειν ὡμολόγει, πίστεις δοὺς τοῖς πρεσβευταῖς ἐνόρκους, ἦ μὴν ἀδικήσας μηδὲν αὐτὸν οὕτως ἀναστρέψειν. ⟨3⟩ ὁ δ' Ἐζεκίας πεισθεὶς καὶ κενώσας τοὺς θησαυροὺς πέμπει τὰ χρήματα, νομίζων ἀπαλλαγήσεσθαι τοῦ πολέμου καὶ τοῦ περὶ τῆς βασιλείας ἀγῶνος. ⟨4⟩ ὁ δ' Ἀσσύριος λαβὼν ταῦτα τῶν μὲν ὡμολογημένων οὐδὲν ἐφρόντισεν, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐστράτευσεν ἐπ' Αἰγυπτίους καὶ Αἰθίοπας, τὸν δὲ στρατηγὸν Ῥαψάκην μετὰ πολλῆς ἰσχύος σὺν καὶ δυσὶν ἄλλοις τῶν ἐν τέλει κατέλιπε πορθήσοντας τὰ Ἱεροσόλυμα. τούτων δὲ τὰ ὀνόματα Θαρατὰ καὶ Ἀνάχαρις ἦν.

2 ⟨5⟩ ὡς δ' ἐλθόντες πρὸ τῶν τειχῶν ἐστρατοπεδεύ-

§ 1 = 4 Reg. XVIII 13. § 4 = Ies. XXXVI 2.

σαντο, πέμψαντες πρὸς τὸν Ἐζεκίαν ἠξίουν αὐτὸν ἐλθεῖν εἰς λόγους. ὁ δ' αὐτὸς μὲν ὑπὸ δειλίας οὐ πρόεισι, τρεῖς δὲ τοὺς ἀναγκαιοτάτους φίλους αὐτῷ ἐξέπεμψε, τὸν τῆς βασιλείας ἐπίτροπον Ἐλιάκιμον ὄνομα καὶ Σοβναῖον καὶ Ἰώαχον τὸν ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων. ⟨6⟩ οὗτοι μὲν οὖν προελθόντες ἄντικρυς τῶν ἡγεμόνων τῆς στρατιᾶς τῶν Ἀσσυρίων ἔστησαν. θεασάμενος δ' αὐτοὺς ὁ στρατηγὸς Ῥαψάκης ἐκέλευσεν ἀπελθόντας Ἐζεκίᾳ λέγειν ὅτι βασιλεὺς μέγας Σεναχήριβος πυνθάνεται αὐτοῦ τίνι θαρρῶν καὶ πεποιθὼς φεύγει δεσπότην αὐτοῦ καὶ ἀκροάσασθαι μὴ θέλει καὶ τὴν στρατιὰν οὐ δέχεται τῇ πόλει; ἢ διὰ τοὺς Αἰγυπτίους, τὴν ἑαυτοῦ στρατιὰν ἐλπίζων ὑπ' ἐκείνων αὐτῶν καταγωνίσασθαι; ⟨7⟩ εἰ δὲ τοῦτο προσδοκᾷ, δηλοῦτ' αὐτῷ ὅτι ἀνόητός ἐστι, καὶ ὅμοιος ἀνθρώπῳ ὃς καλάμῳ ἐπερειδόμενος τεθλασμένῳ πρὸς τῷ καταπεσεῖν ἔτι καὶ τὴν χεῖρα διαπαρεὶς ᾔσθετο τῆς βλάβης. εἰδέναι δ' ὅτι καὶ βουλήσει θεοῦ τὴν ἐπ' αὐτὸν στρατείαν πεποίηται, ὃς αὐτῷ καταστρέψασθαι καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλείαν δέδωκεν, ἵνα τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς ἀρχομένους ὑπ' αὐτοῦ διαφθείρῃ. ⟨8⟩ ταῦτα δὲ τὸν Ῥαψάκην ἑβραϊστὶ λέγοντα (τῆς γὰρ γλώττης εἶχεν ἐμπείρως) ὁ Ἐλιάκιμος, φοβούμενος μὴ τὸ πλῆθος ἐπακοῦσαν εἰς ταραχὴν ἐμπέσῃ, συριστὶ φράζειν ἠξίου. συνεὶς δ' ὁ στρατηγὸς τὴν ὑπόνοιαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ δέος, μείζονι καὶ διατόρῳ τῇ φωνῇ χρώμενος ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἑβραϊστὶ λέγειν, 'ὅπως ἀκούσαντες τὰ τοῦ βασιλέως προστάγματα πάντες τὸ συμφέρον ἕλωνται, παραδόντες αὐτοὺς ἡμῖν. ⟨9⟩ δῆλον γὰρ ὡς τὸν λαὸν ὑμεῖς τε καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλπίσι παρακρουόμενοι ματαίαις

§ 5 = 4 Reg. XVIII 18; Ies. XXXVI 3.

ἀντέχειν πείθετε. εἰ δὲ θαρρεῖτε καὶ τὴν δύναμιν ἡμῶν ἀπώσεσθαι νομίζετε, δισχιλίους ἐκ τῆς ἐμοὶ παρούσης ἵππου ἕτοιμός εἰμι ὑμῖν παρέχειν, οἷς ἰσαρίθμους ἐπιβάτας δόντες ἐμφανίσατε τὴν αὐτῶν δύναμιν. ἀλλ' οὐκ ἂν οὓς γε μὴ ἔχετε, τούτους δοίητε. ⟨10⟩ τί τοιγαροῦν βραδύνετε παραδιδόναι σφᾶς αὐτοὺς τοῖς κρείττοσι καὶ ληψομένοις ὑμᾶς καὶ μὴ θέλοντας; καίτοι τὸ μὲν ἑκούσιον τῆς παραδόσεως ἀσφαλὲς ὑμῖν, τὸ δ' ἀκούσιον πολεμουμένοις ἐπικίνδυνον καὶ συμφορῶν αἴτιον φανεῖται.'

⟨11⟩ ταῦτ' ἀκούσαντες ὅ τε δῆμος καὶ οἱ πρέσβεις 3
τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀσσυρίων λέγοντος ἀπήγγειλαν Ἐζεκίᾳ. ὃ δὲ πρὸς ταῦτα τὴν βασιλικὴν ἀποδὺς ἐσθῆτα, ἀμφιασάμενος δὲ σάκκους καὶ σχῆμα ταπεινὸν ἀναλαβών, τῷ πατρίῳ νόμῳ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον τὸν θεὸν ἱκέτευε, καὶ βοηθῆσαι τῷ μηδεμίαν ἄλλην ἐλπίδα ἔχοντι σωτηρίας ἠντιβόλει. ⟨12⟩ πέμψας δὲ καὶ τῶν φίλων τινὰς καὶ τῶν ἱερέων πρὸς Ἠσαΐαν τὸν προφήτην ἠξίου δεηθῆναι τοῦ θεοῦ, καὶ ποιησάμενον θυσίας ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας παρακαλεῖν αὐτὸν νεμεσῆσαι μὲν ταῖς τῶν πολεμίων ἐλπίσιν, ἐλεῆσαι δὲ τὸν αὐτοῦ λαόν. ⟨13⟩ ὁ δὲ προφήτης ταῦτα ποιήσας, χρηματίσαντος αὐτῷ τοῦ θεοῦ, παρεθάρρυνεν αὐτόν τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν φίλους, προλέγων ἀμαχητὶ τοὺς πολεμίους ἡττηθέντας ἀναχωρήσειν αἰσχρῶς καὶ οὐχὶ μεθ' οἵου νῦν εἰσὶ θράσους· ⟨14⟩ τὸν γὰρ θεὸν προνοεῖν ὅπως διαφθαρῶσι. καὶ αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα τὸν τῶν Ἀσσυρίων Σεναχήριβον διαμαρτόντα τῶν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον πραγμάτων καὶ ἐπανερχόμενον εἰς τὴν οἰκείαν ἀπολεῖσθαι σιδήρῳ προύλεγεν.

§ 9 = 4 Reg. XVIII 23; Ies. XXXVI 8. § 11 = 4 Reg. XIX 1; Ies. XXXVII 1.

4 ⟨15⟩ *ἔτυχε δ' ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ γεγραφὼς τῷ Ἐζεκίᾳ ὁ Ἀσσύριος ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἀνόητον μὲν αὐτὸν ἔλεγεν ὑπολαμβάνοντα τὴν ὑπ' αὐτῷ διαφεύξεσθαι δουλείαν, ἔθνη πολλὰ καὶ μεγάλα κεχειρωμένῳ, ἠπείλει δὲ πανωλεθρίᾳ διαφθερεῖν αὐτὸν παραλαβών, εἰ μὴ τὰς πύλας ἀνοίξας ἑκὼν αὐτοῦ δέξεται τὴν στρατιὰν εἰς Ἱεροσόλυμα.* ⟨16⟩ *ταῦτ' ἀναγνοὺς καταφρονεῖ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ πεποίθησιν, τὰς δ' ἐπιστολὰς πτύξας εἰς τὸν ναὸν ἔσω κατέθετο. πάλιν δὲ τῷ θεῷ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ποιησαμένου περὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἁπάντων σωτηρίας, Ἠσαΐας ὁ προφήτης ἐπήκοον αὐτὸν ἔφασκε γεγονέναι, καὶ κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν μὴ πολιορκηθήσεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀσσυρίου, τῷ δὲ μέλλοντι πάντων ἀδεεῖς τοὺς ὑπ' αὐτῷ γενομένους γεωργήσειν τε μετ' εἰρήνης καὶ τῶν ἰδίων ἐπιμελήσεσθαι κτημάτων οὐδὲν φοβουμένους.* ⟨17⟩ *ὀλίγου δὲ χρόνου διελθόντος καὶ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεύς, διαμαρτὼν τῆς ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἐπιβολῆς, ἄπρακτος ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου δι' αἰτίαν τοιαύτην. πολὺς αὐτῷ χρόνος διετρίβετο πρὸς τὴν τοῦ Πηλουσίου πολιορκίαν, καὶ τῶν χωμάτων ἤδη μετεώρων ὄντων, ἃ πρὸς τοῖς τείχεσιν ἤγειρε, καὶ ὅσον οὔπω μέλλοντος προσβαλεῖν αὐτοῖς, ἀκούει τὸν τῶν Αἰθιόπων βασιλέα Θαρσίκην πολλὴν ἄγοντα δύναμιν ἐπὶ συμμαχίαν τοῖς Αἰγυπτίοις ἥκειν, διεγνωκότα ποιήσασθαι τὴν πορείαν διὰ τῆς ἐρήμου καὶ ἐξαίφνης εἰς τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἐμβαλεῖν.* ⟨18⟩ *ταραχθεὶς οὖν ὑπὸ τούτων ὁ βασιλεὺς Σεναχήριβος ἄπρακτος, ὡς ἔφην, ἀνεχώρησε, καταλιπὼν τὸ Πηλούσιον.*

περὶ τούτου τοῦ Σεναχηρίβου καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῇ

§ 15 = 4 Reg. XIX 10: Ιαι

δευτέρᾳ τῶν ἱστοριῶν αὐτοῦ φησὶν ὡς οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα, ἱερέα ὄντα τοῦ Ἡφαίστου, ἔλθοι, πολιορκῶν δὲ τὸ Πηλούσιον ἔλυσε τὴν πολιορκίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ηὔξατο ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων τῷ θεῷ, ᾧ γενόμενος ἐπήκοος ὁ θεὸς πληγὴν ἐνσκήπτει τῷ Ἄραβι ⟨19⟩ *(πλανᾶται γὰρ κἀν τούτῳ Ἡρόδοτος, οὐκ Ἀσσυρίων λέγων τὸν βασιλέα ἀλλ' Ἀράβων)· μυῶν γὰρ πλῆθός φησι μιᾷ νυκτὶ καὶ τὰ τόξα καὶ τὰ λοιπὰ ὅπλα διαφαγεῖν τῶν Ἀσσυρίων, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἔχοντα τόξα τὸν βασιλέα τὴν στρατιὰν ἀπαγαγεῖν ἀπὸ τοῦ Πηλουσίου.* ⟨20⟩ *καὶ Ἡρόδοτος μὲν οὕτω μαρτυρεῖ ἱστορῶν· ἀλλὰ καὶ Βηρωσσὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενος μνημονεύει τοῦ βασιλέως τοῦ Σεναχηρίβου, καὶ ὅτι τῶν Ἀσσυρίων ἦρχε καὶ ὅτι πάσῃ ἐπεστρατεύσατο τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Αἰγύπτῳ.*

⟨21⟩ *ὑποστρέψας δ' ὁ Σεναχήριβος ἀπὸ τοῦ τῶν Αἰγυπτίων πολέμου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, κατέλαβεν ἐκεῖ τὴν ὑπὸ τῷ στρατηγῷ Ῥαψάκῃ δύναμιν (διὰ λοιμοῦ κινδυνεύουσαν)· τοῦ (γὰρ) θεοῦ λοιμικὴν ἐνσκήψαντος αὐτοῦ τῷ στρατῷ νόσον, κατὰ τὴν πρώτην τῆς πολιορκίας νύκτα διαφθείρονται μυριάδες ὀκτωκαίδεκα καὶ πεντακισχίλιοι σὺν ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις.* ⟨22⟩ *ὑπὸ ταύτης δὲ τῆς συμφορᾶς εἰς φόβον καὶ δεινὴν ἀγωνίαν καταστάς, καὶ δείσας περὶ τῷ στρατῷ παντί, φεύγει μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν εἰς τὴν Νίνου προσαγορευθεῖσαν (πόλιν).* ⟨23⟩ *καὶ διατρίψας ἐν αὐτῇ ὀλίγον χρόνον, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων παίδων Ἀδραμελέχου καὶ Σαρασάρου τελευτᾷ τὸν βίον, καὶ ἀνετέθη ἐν τῷ ἰδίῳ ναῷ Ἀράσκῃ λεγομένῳ. καὶ οἱ μὲν φυγαδευθέντες ἐπὶ τῷ φόνῳ*

§ 18 cf. Herodt. II 141. § 21 = 4 Reg. XIX 35; Ies. XXXVII 36.

τοῦ πατρὸς ὑπὸ τῶν πολιτῶν εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἀπῆραν, διαδέχεται δὲ τὴν βασιλείαν τῶν μετ' αὐτοὺς καταφρονῶν τοῦ Σεναχηρίβου Ἀσσαραχόδδας.

καὶ τὸ μὲν τῆς Ἀσσυρίων στρατείας τῆς ἐπὶ τοὺς
2 Ἱεροσολυμίτας τέλος τοιοῦτο συνέβη γενέσθαι· ⟨24⟩ Ἐζεκίας δ' ὁ βασιλεὺς παραδόξως ἀπαλλαγεὶς τῶν φόβων χαριστηρίους σὺν παντὶ τῷ λαῷ θυσίας ἐπετέλεσε τῷ θεῷ, μηδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας τῶν πολεμίων τοὺς μὲν διαφθειράσης τοὺς δὲ φόβῳ τῆς ὁμοίας τελευτῆς ἀπαλλαξάσης ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων ἢ τῆς συμμαχίας τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ. ⟨25⟩ πάσῃ δὲ χρησάμενος σπουδῇ καὶ φιλοτιμίᾳ περὶ τὸν θεόν, μετ' οὐ πολὺ νόσῳ χαλεπῇ περιπεσὼν ἀπέγνωστο μὲν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, χρηστὸν δὲ περὶ αὐτοῦ οὐδὲν προσεδόκων οὐδ' οἱ φίλοι. τῇ δὲ νόσῳ προσετίθετο καὶ ἀθυμία δεινὴ ὑπὸ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, τὴν ἀπαιδίαν λογιζομένου, καὶ ὅτι μέλλοι τελευτᾶν ἔρημον καταλιπὼν τὸν οἶκον καὶ τὴν ἀρχὴν γνησίας διαδοχῆς. ⟨26⟩ κάμνων οὖν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐννοίας μάλιστα καὶ ὀδυρόμενος, ἱκετεύει τὸν θεὸν αὐτῷ ζωῆς ὀλίγον χρόνον προσεπιδοῦναι μέχρι τέκνων γονῆς, καὶ μὴ πρότερον ἢ πατὴρ γένηται τὴν ψυχὴν αὐτὸν ἐᾶσαι καταλιπεῖν. ⟨27⟩ ἐλεήσας δ' αὐτὸν ὁ θεός, καὶ τῆς αἰτήσεως ἀποδεξάμενος ὅτι μὴ διὰ τὸ μέλλειν στέρεσθαι τῶν ἐκ τῆς βασιλείας ἀγαθῶν ὠδύρετο τὴν ὑπονοηθεῖσαν τελευτὴν ἔτι τε χρόνον ζωῆς αὐτῷ δεηθείη παρασχεῖν, ἀλλὰ τοῦ παῖδας αὐτῷ γενέσθαι τοὺς ὑποδεξομένους τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνου, πέμψας Ἡσαΐαν τὸν προφήτην ἐκέλευσε δηλοῦν αὐτῷ ὅτι καὶ διαφεύξεται τὴν νόσον μετὰ τρίτην ἡμέραν καὶ

§ 24 = 2 Paral. XXXII 23. § 25 = 4 Reg. XX 1; Ies. XXXVIII 1.

βιώσεται μετὰ ταύτην ἔτη πεντεκαίδεκα καὶ παῖδες αὐτῷ γενήσονται. ⟨28⟩ ταῦτα τοῦ προφήτου φήσαντος κατ' ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς νόσου καὶ τὸ παράδοξον τῶν ἐπηγγελμένων ἀπιστῶν σημεῖόν τι καὶ τεράστιον ἠξίου ποιῆσαι τὸν Ἠσαΐαν, ἵν' αὐτῷ πιστεύσῃ λέγοντι ταῦτα ἥκοντι παρὰ τοῦ θεοῦ· τὰ γὰρ παράλογα καὶ μείζω τῆς ἐλπίδος τοῖς ὁμοίοις πιστοῦται πράγμασιν. ⟨29⟩ ἐρωτήσαντος δ' αὐτὸν εἰπεῖν τί βούλεται σημεῖον γενέσθαι, τὸν ἥλιον ἠξίωσεν, ἐπειδὴ σκιὰν ἐπὶ δέκα βαθμοὺς ἀποκλίνας ἤδη πεποίηκεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀναστρέψαι τόπον ποιήσας αὐτὴν πάλιν παρασχεῖν. τοῦ δὲ προφήτου τὸν θεὸν παρακαλέσαντος ὥστε τὸ σημεῖον τοῦτ' ἐπιδεῖξαι τῷ βασιλεῖ, ἰδὼν ὅπερ ἤθελεν, εὐθὺς λυθείσης τῆς νόσου ἄνεισιν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ τῷ θεῷ προσκυνήσας εὐχὰς ἐποιήσατο.

2 ⟨30⟩ ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ συνέβη τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν ὑπὸ Μήδων καταλυθῆναι· δηλώσω δὲ περὶ τούτων ἐν ἑτέροις. ὁ δὲ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεύς, Βαλάδας ὄνομα, πέμψας πρὸς τὸν Ἐζεκίαν πρέσβεις δῶρα κομίζοντας, σύμμαχόν τ' αὐτὸν εἶναι παρεκάλει καὶ φίλον. ⟨31⟩ ὃ δὲ τοὺς πρεσβευτὰς ἡδέως ἀποδεξάμενος καὶ ἑστιασάμενος, καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐπιδείξας αὐτοῖς καὶ τὴν τῶν ὅπλων παρασκευὴν καὶ τὴν ἄλλην πολυτέλειαν ὅσην ἐν λίθοις εἶχε καὶ χρυσῷ, δῶρά τε δοὺς κομίζειν τῷ Βαλάδᾳ, πρὸς αὐτὸν ἀπέλυσεν. ⟨32⟩ Ἠσαΐου δὲ τοῦ προφήτου πρὸς αὐτὸν ἀφικομένου καὶ πυνθανομένου πόθεν εἶεν οἱ παρελθόντες, ἐκ Βαβυλῶνος ἔλεγε παρὰ τοῦ κυρίου αὐτῶν ἐλθεῖν αὐτούς, ἐπιδεῖξαι δὲ πάντ' αὐτοῖς, ὅπως ἰδόντες τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δύναμιν ἐκ τούτου στοχαζόμενοι ση-

§ 28 = 4 Reg. XX 8; Ies. XXXIX 22.

μαίνειν ἔχωσι τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ προφήτης ὑποτυχὼν ⟨33⟩ 'ἴσθι' φησίν 'ὡς μετ' ὀλίγον χρόνον εἰς Βαβυλῶνά σου τοῦτον μετατεθησόμενον τὸν πλοῦτον, καὶ τοὺς ἐκγόνους εὐνουχισθησομένους καὶ ἀπολέσοντας τὸ ἄνδρας εἶναι τῷ Βαβυλωνίῳ δουλεύοντας βασιλεῖ·' ταῦτα γὰρ προλέγειν τὸν θεόν· ⟨34⟩ ὁ δ' Ἐζεκίας λυπηθεὶς ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις ἔφη μὲν οὐκ ἂν βούλεσθαι τοιαύταις συμφοραῖς τὸ ἔθνος αὐτοῦ περιπεσεῖν, ἐπεὶ δ' οὐκ εἶναι δυνατὸν τὰ τῷ θεῷ δεδογμένα μεταβαλεῖν, ηὔχετο μέχρι τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς εἰρήνην ὑπάρξαι. μνημονεύει δὲ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως Βαλάδα Βηρωσσός. ⟨35⟩ ὧν δ' οὗτος ὁ προφήτης ὁμολογουμένως θεῖος καὶ θαυμάσιος τὴν ἀλήθειαν, πεποιθὼς τῷ μηδὲν ὅλως ψευδὲς εἰπεῖν, ἅπανθ' ὅσα προυφήτευσεν ἐγγράψας βίβλοις κατέλιπεν, ἐκ τοῦ τέλους γνωρισθησόμενα τοῖς αὖθις ἀνθρώποις. καὶ οὐχ οὗτος μόνος ὁ προφήτης, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι δώδεκα τὸν ἀριθμὸν ταὐτὸ ἐποίησαν· καὶ πᾶν, εἴτ' ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον γίνεται παρ' ἡμῖν, κατὰ τὴν ἐκείνων ἀποβαίνει προφητείαν.

3 ἀλλὰ τούτων μὲν αὖθις ἐξαγγελοῦμεν ἕκαστον· ⟨36⟩ ἐπιβιοὺς δ' ὃν προειρήκαμεν χρόνον ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας, καὶ πάντα τοῦτον ἐν εἰρήνῃ διαγαγών, τελευτᾷ πεντηκοστὸν μὲν καὶ τέταρτον ἔτος τῆς ζωῆς διανύσας, εἴκοσι δὲ βασιλεύσας καὶ ἐννέα. ⟨37⟩ διαδεξάμενος δὲ τὴν βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ Μανασσῆς, ἐκ μητρὸς Ἀχιβᾶς τοὔνομα πολίτιδος γεγονώς, ἀπέρρηξε μὲν αὐτὸν τῶν τοῦ πατρὸς ἐπιτηδευμάτων καὶ τὴν ἐναντίαν ἐτράπετο, πᾶν εἶδος πονηρίας ἐπιδειξάμενος ἐν τῷ τρόπῳ καὶ μηδὲν ἀσεβὲς παραλιπών, ἀλλὰ μιμούμενος τὰς τῶν Ἰσραηλιτῶν παρανομίας, αἷς εἰς τὸν θεὸν

§ 33 = 4 Reg. XX 17; 2 Paral. XXXII 26.

ἐξαμαρτάνοντες ἀπώλοντο, μιᾶναι δὲ καὶ τὸν ναὸν ἐτόλμησε τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἅπασαν. ⟨38⟩ ἀπὸ γὰρ τῆς εἰς τὸν θεὸν καταφρονήσεως ὁρμώμενος πάντας ὠμῶς τοὺς δικαίους τοὺς ἐν τοῖς Ἑβραίοις ἀπέκτεινεν. ἀλλ' οὐδὲ τῶν προφητῶν ἔσχε φειδώ, καὶ τούτων δέ τινας καθ' ἡμέραν ἀπέσφαξεν, ὥστε αἵματι ῥεῖσθαι τὰ Ἱεροσόλυμα. ⟨39⟩ λαβὼν οὖν ὀργὴν ἐπὶ τούτοις ὁ θεὸς πέμπει προφήτας πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τὸ πλῆθος, δι' ὧν αὐτοῖς ἠπείλησε τὰς αὐτὰς συμφορὰς αἷς συνέβη περιπεσεῖν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν Ἰσραηλίτας εἰς αὐτὸν ἐξυβρίσαντας. οἳ δὲ τοῖς μὲν λόγοις οὐκ ἐπίστευον, παρ' ὧν ἠδύναντο κερδῆσαι τὸ μηδενὸς πειραθῆναι κακοῦ, τοῖς δ' ἔργοις ἔμαθον ἀληθῆ τὰ παρὰ τῶν προφητῶν.

⟨40⟩ ὡς γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἐπέμενον, πόλεμον ἐπ' 2
αὐτοὺς ἐκίνει παρά τε τοῦ τῶν Βαβυλωνίων καὶ Χαλδαίων βασιλέως, ὃς στρατιὰν πέμψας εἰς τὴν Ἰουδαίαν τήν τε χώραν ἐλεηλάτησε, καὶ τὸν βασιλέα Μανασσῆν δόλῳ ληφθέντα καὶ πρὸς αὐτὸν ἀχθέντα, πρὸς ἣν ἐβούλετο τιμωρίαν εἶχεν ὑποχείριον. ⟨41⟩ ὁ δὲ Μανασσῆς τότε συνεὶς ἐν οἵοις κακοῖς ἐστί, καὶ πάντων αἴτιον ἑαυτὸν νομίζων, ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ παρασχεῖν αὐτῷ φιλάνθρωπον καὶ ἐλεήμονα τὸν πολέμιον. χαρίζεται δὲ τοῦτο τῆς ἱκεσίας ἐπακούσας ὁ θεὸς αὐτῷ, καὶ πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ὁ Μανασσῆς ἀπολυθεὶς ὑπὸ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως ἀνασώζεται. ⟨42⟩ γενόμενος δ' εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τῶν μὲν πρότερων ἁμαρτημάτων περὶ τὸν θεὸν καὶ τὴν μνήμην ἐσπούδαζεν, εἰ δυνατὸν αὐτῷ γένοιτο, τῆς ψυχῆς ἐκβαλεῖν, ὧν ἐπιβουλεύειν ὥρμησε καὶ πάσῃ χρῆσθαι περὶ αὐτὸν δεισιδαιμονίᾳ.

§ 38 = 4 Reg. XXI 16. § 40 = 2 Paral. XXXIII 11.

καὶ τὸν ναὸν ἥγνισε καὶ τὴν πόλιν ἐκάθηρε, καὶ πρὸς μόνῳ τὸ λοιπὸν ἦν τῷ χάριν τε τῆς σωτηρίας ἐκτίνειν τῷ θεῷ καὶ διατηρεῖν αὐτὸν εὐμενῆ παρ' ὅλον τὸν βίον. ⟨43⟩ τὰ δ' αὐτὰ πράττειν καὶ τὸ πλῆθος ἐδίδασκε, μεμαθηκὼς οἵᾳ παρὰ μικρὸν ἐχρήσατο συμφορᾷ διὰ τὴν ἐναντίαν πολιτείαν. ἐπισκευάσας δὲ καὶ τὸν βωμὸν τὰς νομίμους θυσίας ἐπετέλει καθὼς διέταξε Μωυσῆς. ⟨44⟩ διοικησάμενος δὲ τὰ περὶ τὴν θρησκείαν ὃν δεῖ τρόπον, καὶ τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἀσφαλείας προυνόησεν, ὥστε τὰ παλαιὰ τείχη μετὰ πολλῆς ἐπισκευάσαι σπουδῆς καὶ ἕτερον αὐτοῖς ἐπιβαλεῖν, ἀναστῆσαι δὲ καὶ πύργους ὑψηλοτάτους, τά τε πρὸ τῆς πόλεως φρούρια τοῖς τ' ἄλλοις καὶ δὴ καὶ σιτίων πάντων τῶν εἰς αὐτὰ χρησίμων ⟨εἰσκομιδῇ⟩ ὀχυρώτερα ποιῆσαι. ⟨45⟩ ἀμέλει δὲ τῇ πρὸς ταῦτα μεταβολῇ χρησάμενος, οὕτω τὸν μεταξὺ διῆγε βίον ὡς μακαριστὸς εἶναι καὶ ζηλωτὸς ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου λογιζόμενος, ἀφ' οὗ τὸν θεὸν εὐσεβεῖν ἤρξατο. ⟨46⟩ ζήσας οὖν ἔτη ἑξήκοντα καὶ ἑπτὰ κατέστρεψε τὸν βίον, βασιλεύσας ἔτη πέντε καὶ πεντήκοντα. καὶ θάπτεται μὲν αὐτὸς ἐν τοῖς αὐτοῦ παραδείσοις, ἡ βασιλεία δ' εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ περιγίνεται Ἄμωσον, μητρὸς Ἐμαλσέμης μὲν ὄνομα τετυχηκότα, ἐκ δὲ πόλεως Ἰαβάτης ὑπαρχούσης.

4 ⟨47⟩ οὗτος μιμησάμενος τὰ τοῦ πατρὸς ἔργα ἃ νέος ὢν ἐκεῖνος ἐτόλμησεν, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν ἰδίων οἰκετῶν ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς οἰκίας τῆς αὐτοῦ, βιώσας ἔτη τέτταρα καὶ εἴκοσι, βασιλεύσας δ' ἐξ αὐτῶν δύο. ⟨48⟩ μετῆλθε δ' αὐτοῦ τὸ πλῆθος τοὺς φονεῖς, καὶ τῷ πατρὶ συνθάπτουσι τὸν Ἄμωσον, τὴν δὲ βασιλείαν τῷ παιδὶ αὐτοῦ Ἰωσίᾳ παραδιδόασι, ὀκτέτει τὴν ἡλικίαν

§ 43 = 2 Paral. XXXIII 16.

ὄντι, ᾧ μήτηρ ἐκ πόλεως μὲν ἦν Βοσκεθί, Ἰεδὶς δὲ τοὔνομα. ⟨49⟩ τὴν δὲ φύσιν οὗτος ἄριστος ὑπῆρχε καὶ πρὸς ἀρετὴν εὖ γεγονώς, τῶν Δαυίδου τοῦ βασιλέως ζηλωτὴς ἐπιτηδευμάτων, καὶ σκοπῷ καὶ κανόνι τῆς ὅλης περὶ τὸν βίον ἐπιτηδεύσεως ἐκείνῳ κεχρημένος. ⟨50⟩ γενόμενος δ' ἐτῶν δώδεκα τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐπεδείξατο· τὸν γὰρ λαὸν ἐσωφρόνιζε, καὶ παρῄνει τῆς περὶ τῶν εἰδώλων δόξης ὡς οὐχὶ θεῶν ὄντων ἀποστάντας σέβειν τὸν πάτριον θεόν, τά τε τῶν προγόνων ἐπισκοπῶν ἔργα τὰ μὲν ἁμαρτηθέντα διώρθου συνετῶς ὡς ἂν πρεσβύτατος καὶ νοῆσαι τὸ δέον ἱκανώτατος, ὅσα δ' ηὕρισκεν εὖ γεγονότα καὶ κατὰ χώραν, ἐφύλαττέ τε καὶ ἐμιμεῖτο. ⟨51⟩ ταῦτα δ' ἔπραττε σοφίᾳ καὶ ἐπινοίᾳ τῆς φύσεως χρώμενος, καὶ τῇ τῶν πρεσβυτέρων πειθόμενος συμβουλίᾳ καὶ παραδόσει. τοῖς γὰρ νόμοις κατακολουθῶν, οὕτω περὶ τὴν τάξιν τῆς πολιτείας καὶ τῆς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας εὐοδεῖν τε συνέβαινε, διὰ τὸ τὴν τούτων παρανομίαν μὴ τυγχάνειν ἀλλ' ἐξηφανίσθαι. ⟨52⟩ περιιὼν γὰρ ὁ βασιλεὺς καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἅπασαν, τά τ' ἄλση τὰ τοῖς ξενικοῖς ἀνειμένα θεοῖς ἐξέκοψε καὶ τοὺς βωμοὺς αὐτῶν κατέσκαψεν, εἴ τι δ' ἀνάθημα τούτοις ὑπὸ τῶν προγόνων ἀνέκειτο, περιυβρίζων κατέσπα. ⟨53⟩ καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς περὶ αὐτοὺς δόξης εἰς τὴν τοῦ θεοῦ θρησκείαν ἐπέστρεψε, καὶ τὰς συνήθεις ἐπέφερον θυσίας καὶ τὰς ὁλοκαυτώσεις αὐτοῦ τῷ βωμῷ. ἀπέδειξε δέ τινας κριτὰς καὶ ἐπισκόπους, ὡς ἂν διοικοῖεν τὰ παρ' ἑκάστοις πράγματα, περὶ παντὸς τὸ δίκαιον ποιούμενοι καὶ τῆς ψυχῆς οὐκ ἔλαττον αὐτὸ περιέποντες. ⟨54⟩ διαπεμψάμενος δὲ κατὰ

§ 49 = 4 Reg. XXII 2; 2 Paral. XXXIV 2.

πᾶσαν τὴν χώραν, χρυσὸν καὶ ἄργυρον τοὺς βουλομένους ἐκέλευσε κομίζειν εἰς ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ, ὅσον τις ἢ προαιρέσεως ἢ δυνάμεως ἔχοι. ⟨55⟩ κομισθέντων δὲ τῶν χρημάτων, τῆς ἐπιμελείας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς εἰς τοῦτο δαπάνης προύστησε τόν τ' ἐπὶ τῆς πόλεως Ἀμασίαν καὶ τὸν γραμματέα Σαφὰν καὶ τὸν γραφέα τῶν ὑπομνημάτων Ἰωάτην καὶ τὸν ἀρχιερέα Ἐλιακίαν· ⟨56⟩ οἳ μηδὲν ὑπερθέσει μηδ' ἀναβολῇ δόντες, ἀρχιτέκτονας καὶ πάνθ' ὅσα πρὸς τὴν ἐπισκευὴν χρήσιμα παρασκευάσαντες, εἴχοντο τῶν ἔργων. καὶ ὁ μὲν ναὸς οὕτως ἐπισκευασθεὶς τὴν τοῦ βασιλέως εὐσέβειαν φανερὰν
2 ἐποίησεν· ⟨57⟩ ὄγδοον δ' ἤδη καὶ δέκατον τῆς βασιλείας ἔτος ἔχων πέμπει πρὸς Ἐλιακίαν τὸν ἀρχιερέα, κελεύων τὸ περιττὸν τῶν χρημάτων χωνεύσαντα ποιῆσαι κρατῆρας καὶ σπονδεῖα καὶ φιάλας εἰς τὴν διακονίαν, ἔτι δὲ καὶ ὅσος ἂν ᾖ χρυσὸς ἐν τοῖς θησαυροῖς ἢ ἄργυρος, καὶ τοῦτον προκομίσαντα εἰς τοὺς κρατῆρας ὁμοίως καὶ τὰ τοιαῦτα σκεύη δαπανῆσαι. ⟨58⟩ προκομίζων δὲ τὸν χρυσὸν ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλιακίας ἐντυγχάνει ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ταῖς Μωυσέος ἐν τῷ ναῷ κειμέναις, καὶ προκομίσας δίδωσι τῷ γραμματεῖ Σαφάν. ὃ δ' ἀναγνοὺς παραγίνεται πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ πάνθ' ὅσα κελεύσειε γενέσθαι τέλος ἔχοντα ἐδήλου, παρανέγνω δ' αὐτῷ καὶ τὰς βίβλους. ⟨59⟩ ἀκούσας δὲ καὶ περιρρηξάμενος τὴν ἐσθῆτα, τὸν ἀρχιερέα καλέσας Ἐλιακίαν καὶ αὐτὸν τὸν γραμματέα καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων φίλων τινὰς ἔπεμψε πρὸς τὴν προφῆτιν Ὀλδάν, γυναῖκα δὲ Σαλλούμου, τῶν ἐν δόξῃ τινὸς καὶ δι' εὐγένειαν ἐπιφανοῦς, καὶ προσελθόντας ἐκέλευε [λέγειν] ἱλάσκεσθαι τὸν θεὸν καὶ πειρᾶσθαι ποιεῖν εὐμενῆ· δέος γὰρ εἶναι

§ 55 = 4 Reg. XXII 3; 2 Paral. XXXIV 8.

μὴ παραβάντων τοὺς Μωυσέος νόμους τῶν προγόνων αὐτοὶ κινδυνεύσωσιν ἀνάστατοι γενέσθαι, καὶ τῆς οἰκείας ἐκπεσόντες ἐπ' ἀλλοτρίας ἔρημοι πάντων καταστρέψωσιν οἰκτρῶς τὸν βίον. ⟨60⟩ ἀκούσασα δ' ἡ προφῆτις παρὰ τῶν πεμφθέντων ταῦτα δι' αὐτῶν ὧν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀπελθόντας πρὸς τὸν βασιλέα λέγειν ὅτι τὸ μὲν θεῖον ἤδη κατ' αὐτῶν ψῆφον ἤνεγκεν, ἣν οὐχ ἱκεσίαις ἄν τις ἄκυρον ποιήσειεν, ἀπολέσαι τὸν λαὸν καὶ τῆς χώρας ἐκβαλεῖν καὶ πάντων ἀφελέσθαι τῶν νῦν παρόντων ἀγαθῶν, παραβάντας τοὺς νόμους καὶ τοσούτῳ μεταξὺ χρόνῳ μὴ μετανοήσαντας, τῶν γε προφητῶν τοῦτο παραινούντων σωφρονεῖν καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀσεβήμασι τιμωρίαν προλεγόντων, ⟨61⟩ ἥν, ἵνα πεισθῶσιν ὅτι θεός ἐστι καὶ οὐδὲν ἐψεύδετο τούτων ὧν αὐτοῖς διὰ τῶν προφητῶν κατήγγειλε, πάντως αὐτοῖς ἐποίσειν· δι' αὐτὸν μέντοι δίκαιον γενόμενον ἐφέξειν ἔτι τὰς συμφοράς, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν τὰ κατεψηφισμένα παθήματα τοῖς ὄχλοις ἐπιπέμψειν.

⟨62⟩ οἱ μὲν οὖν τῆς γυναικὸς προφητευσάσης ἐλ- 3
θόντες ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ περιπέμψας πανταχοῦ τὸν λαὸν ἐκέλευσε συνελθεῖν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τούς θ' ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας, πᾶσαν ἡλικίαν προστάξας παρεῖναι. ⟨63⟩ ἀθροισθέντων δ' αὐτῶν πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἀνέγνω τὰς ἱερὰς βίβλους, ἔπειτα στὰς ἐπὶ τοῦ βήματος ἐν μέσῳ τῷ πλήθει ὅρκους ποιήσασθαι καὶ πίστεις ἠνάγκασεν, ἦ μὴν θρησκεύσειν τὸν θεὸν καὶ φυλάξειν τοὺς Μωυσέος νόμους. ⟨64⟩ οἱ δὲ προθύμως τ' ἐπήνεσαν καὶ τὰ παραινεθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ποιήσειν ὑπέστησαν, θύοντές τε παραχρῆμα καὶ

§ 60 = 4 Reg. XXII 15; 2 Paral. XXXIV 23.

καλλιεροῦντες ἤδη τὸν θεὸν ἱκέτευον εὐμενῆ καὶ ἵλεων αὐτοῖς ὑπάρχειν. ⟨65⟩ τὸν δ' ἀρχιερέα προσέταξεν, εἴ τι περιττὸν ὑπὸ τῶν προγόνων σκεῦος τοῖς εἰδώλοις καὶ ξενικοῖς θεοῖς κατασταθὲν ἦν ἐν τῷ ναῷ, τοῦτο ἐκβαλεῖν. συναθροισθέντων δὲ πολλῶν, καταπρήσας αὐτὰ τὴν σποδὸν αὐτῶν διέσπειρε, καὶ τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων, οὐκ ὄντας ἐκ τοῦ Ἀαρῶνος γένους, ἀπέκτεινε.

4 *⟨66⟩ ταῦτα δ' ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις διαπραξάμενος ἧκεν εἰς τὴν χώραν, καὶ τὰ κατασκευασθέντα ἐν αὐτῇ ὑπὸ Ἱεροβοάμου τοῦ βασιλέως εἰς τιμὴν τῶν ξενικῶν θεῶν ἠφάνισε, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ψευδοπροφητῶν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ὃν κατεσκεύασε πρῶτος Ἱεροβόαμος, κατέκαυσε. ⟨67⟩ ταῦτα δὲ προφήτην κατελθόντα πρὸς Ἱεροβόαμον, θυσιάζοντος αὐτοῦ καὶ παντὸς ἀκούοντος τοῦ λαοῦ, προκαταγγεῖλαι γενησόμενα, ὅτι τις ἐκ τοῦ Δαυίδου γένους Ἰωσίας τοὔνομα ποιήσει τὰ προειρημένα ... συνέβη δὲ ταῦτα λαβεῖν τέλος μετ' ἔτη τριακόσια καὶ ἑξηκονταέν.*

5 *⟨68⟩ μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς Ἰωσίας πορευθεὶς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὅσοι τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὴν δουλείαν τὴν ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων διέφυγον, ἀφεῖναι μὲν τὰς ἀσεβεῖς πράξεις καὶ τὰς τιμὰς τὰς πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους θεοὺς ἐγκαταλιπεῖν ἔπεισε, τὸν δὲ πάτριον καὶ μέγιστον θεὸν εὐσεβεῖν καὶ τούτῳ προσανέχειν· ⟨69⟩ τὰς οἰκίας τε καὶ τὰς κώμας ἠρεύνησε καὶ τὰς πόλεις, μή τις ἔνδον ἔχοι τι τῶν εἰδώλων ὑπονοῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ τοῖς βασιλευομένοις ἐφεστῶτα ἅρματα, ἃ κατεσκεύασαν οἱ πρόγονοι, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον ἦν ᾧ προσεκύνουν ὡς θεῷ, ἐβάστασε. ⟨70⟩ καὶ καθαρίσας οὕτω τὴν χώραν ἅπασαν, εἰς*

§ 66 = 4 Reg. XXIII 15

Ἱεροσόλυμα τὸν λαὸν συνεκάλεσε, κἀκεῖ τὴν ἀζύμων ἑορτὴν τὴν καὶ πάσχα λεγομένην ἤγαγεν, ἐδωρήσατό τε τῷ λαῷ [τὸ πάσχα] νεογνοὺς ἐρίφους καὶ ἄρνας τρισμυρίους, βοῦς δ' εἰς ὁλοκαύτωσιν τρισχιλίους. ⟨71⟩ παρεῖχον δὲ καὶ τῶν Ἑβραίων οἱ πρῶτοι διὰ τὸ πάσχα τοῖς ἱερεῦσιν ἄρνας δισχιλίους ἑξακοσίους, καὶ τοῖς Λευίταις πεντακισχιλίους ἄρνας ἔδοσαν οἱ προεστῶτες αὐτῶν, βοῦς δὲ πεντακοσίους. ⟨72⟩ καὶ γενομένης οὕτως ἀφθόνου τῆς τῶν ἱερείων εὐπορίας, τὰς θυσίας ἐπετέλουν τοῖς Μωυσέος νόμοις, ἑκάστῳ τῶν ἱερέων ἐξηγουμένων καὶ διακονουμένων τοῖς ὄχλοις. καὶ τοῦ μηδεμίαν ἄλλην οὕτως ἀχθῆναι τοῖς Ἑβραίοις ἑορτὴν ἀπὸ τῶν Σαμουήλου τοῦ προφήτου χρόνων αἴτιον ἦν τὸ πάντα κατὰ νόμους καὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν παρατήρησιν τῆς πατρίου συνηθείας ἐπιτελεσθῆναι. ⟨73⟩ ζήσας δ' ἐν εἰρήνῃ μετὰ ταῦτα Ἰωσίας, ἔτι δὲ καὶ πλούτῳ καὶ τῇ παρὰ πᾶσιν εὐδοξίᾳ, κατέστρεψε τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν βίον.

⟨74⟩ Νεχαὼ ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἀγείρας 5
στρατιὰν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἤλασε ποταμόν, Μήδους πολεμήσων καὶ τοὺς Βαβυλωνίους, οἳ τὴν Ἀσσυρίων κατέλυσαν ἀρχήν· τῆς γὰρ Ἀσίας βασιλεῦσαι πόθον εἶχεν. ⟨75⟩ γενομένου δ' αὐτοῦ κατὰ Μένδην πόλιν (ἦν δ' αὕτη τῆς Ἰωσίου βασιλείας) μετὰ δυνάμεως εἶργεν αὐτὸν διὰ τῆς ἰδίας ποιεῖσθαι χώρας τὴν ἐπὶ τοὺς Μήδους ἔλασιν. πέμψας δὲ κήρυκα πρὸς αὐτὸν ὁ Νεχαὼ οὐκ ἐπ' αὐτὸν στρατεύειν ἔλεγεν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ὡρμηκέναι· μὴ παροξύνειν δ' αὐτὸν ἐκέλευσεν, ὥστε πολεμεῖν αὐτῷ κωλύοντι βαδίζειν ἐφ' οὓς διεγνώκειν. ⟨76⟩ Ἰωσίας δ' οὐ προσίετο τὰ παρὰ τοῦ Νεχαῶνος, ἀλλ' οὕτως εἶχεν ὡς μὴ συγχωρεῖν αὐτῷ

§ 71 = 2 Paral. XXXV 8.

τὴν οἰκείαν διέρχεσθαι, τῆς πεπρωμένης, οἶμαι, εἰς τοῦτ' αὐτὸν παρορμησάσης, ἵνα λάβῃ πρόφασιν κατ' αὐτοῦ. ⟨77⟩ *διατάττοντος γὰρ αὐτοῦ τὴν δύναμιν καὶ ἐφ' ἅρματος ἀπὸ κέρως ἐπὶ κέρας ὀχουμένου, τοξεύσας τις αὐτὸν τῶν Αἰγυπτίων ἔπαυσε τῆς πρὸς τὴν μάχην σπουδῆς· τῷ τραύματι γὰρ περιαλγὴς ὢν ἐκέλευσεν ἀνακληθῆναι τὸ στράτευμα, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. τελευτᾷ δ' ἐκ τῆς πληγῆς ἐκείνης τὸν βίον, καὶ κηδεύεται ἐν ταῖς πατρῴαις θήκαις μεγαλοπρεπῶς, βιώσας μὲν ἔτη τριάκοντα ἐννέα, βασιλεύσας δὲ τούτων ἓν καὶ τριάκοντα.* ⟨78⟩ *πένθος δ' ἐπ' αὐτῷ μέγα τοῦ λαοῦ παντὸς ἤχθη, πολλαῖς ἡμέραις ὀδυρομένου καὶ κατηφοῦντος. Ἱερεμίας δ' ὁ προφήτης ἐπικήδειον αὐτοῦ συνέταξε μέλος [θρηνητικόν], ὃ καὶ μέχρι νῦν διαμένει.* ⟨79⟩ *οὗτος ὁ προφήτης καὶ τὰ μέλλοντα τῇ πόλει δεινὰ προυκήρυξεν, ἐν γράμμασι καταλιπὼν καὶ τὴν νῦν ἐφ' ἡμῶν γενομένην ἅλωσιν τήν τε Βαβυλῶνος αἵρεσιν. οὐ μόνον δ' οὗτος προυθέσπισε ταῦτα τοῖς ὄχλοις, ἀλλὰ καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκίηλος ὃς πρῶτος περὶ τούτων δύο βιβλία γράψας κατέλιπεν.* ⟨80⟩ *ἦσαν δ' οἱ δύο τῷ γένει ἱερεῖς, ἀλλ' ὁ μὲν Ἱερεμίας ἐν Ἱεροσολύμοις διῆγεν, ἀπὸ τρισκαιδεκάτου ἔτους τῆς Ἰωσίου βασιλείας ἕως κατεσκάφη ἡ πόλις καὶ ὁ ναός. τὰ μέντοι γε συμβάντα περὶ τοῦτον τὸν προφήτην κατὰ χώραν δηλώσομεν.*

2 ⟨81⟩ *τελευτήσαντος δ' Ἰωσίου καθὼς προειρήκαμεν, τὴν βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ διαδέχεται Ἰώαχαζος τοὔνομα, περὶ τρίτον καὶ εἰκοστὸν ἤδη ἔτος γεγονώς. καὶ οὗτος μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐβασίλευσε, μητρὸς Ἀμιτάλης ἐκ πόλεως Λοβάνης, ἀσεβὴς δὲ καὶ μιαρὸς τὸν*

§ 77 = 4 Reg. XXIII 29. § 79 = Ierem. I 1; Ezech. I 2.
§ 81 = 4 Reg. XXIII 30; 2 Paral

τρόπον· <82> ὁ δὲ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ὑποστρέψας ἀπὸ τῆς μάχης μεταπέμπεται τὸν Ἰωάχαζον πρὸς αὐτὸν εἰς Ἀμαθὰ καλουμένην πόλιν, ἥτις ἐστὶ τῆς Συρίας, καὶ τὸν μὲν ἐλθόντα ἔδησε, τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ αὐτοῦ ἀδελφῷ, ὁμοπατρίῳ ὄντι, Ἐλιακίμῳ τοὔνομα, τὴν βασιλείαν παραδίδωσι, μετονομάσας αὐτὸν Ἰωάκιμον. τῇ δὲ χώρᾳ ἐπέταξεν ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα, ἓν δὲ χρυσίου. <83> καὶ τοῦτο μὲν ἐτέλει ὁ Ἰωάκιμος τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων, τὸν δ' Ἰωάχαζον ἀπήγαγεν εἰς Αἴγυπτον, ὃς καὶ ἐτελεύτησεν ἐν αὐτῇ, βασιλεύσας μῆνας τρεῖς ἡμέρας δέκα. ἡ δὲ τοῦ Ἰωακίμου μήτηρ ἐκαλεῖτο Ζαβούδα, ἐκ πόλεως δ' ἦν Ἀβούμας. ἐτύγχανε δ' ὢν τὴν φύσιν ἄδικος καὶ κακοῦργος, καὶ μήτε πρὸς θεὸν ὅσιος μήτε πρὸς ἀνθρώπους ἐπιεικής.

<84> ἔτος δ' αὐτοῦ τῆς βασιλείας τέταρτον ἤδη 6
ἔχοντος, τὴν Βαβυλωνίων ἀρχὴν παραλαμβάνει τις Ναβουχοδονόσορος ὄνομα, ὃς ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν μετὰ μεγάλης παρασκευῆς ἐπὶ Καρχαμισσὰν ἀναβαίνει πόλιν (ἔστι δ' αὕτη πρὸς τῷ Εὐφράτῃ), πολεμεῖν διεγνωκὼς τῷ τῶν Αἰγυπτίων Νεχαῶνι· ὑπὸ τούτῳ γὰρ ἦν ἅπασα ἡ Συρία. <85> μαθὼν δὲ τὴν τοῦ Βαβυλωνίου προαίρεσιν καὶ τὴν ἐπ' αὐτὸν στρατείαν ὁ Νεχαὼ οὐδ' αὐτὸς ὠλιγώρησεν, ἀλλὰ σὺν πολλῇ χειρὶ τὸν Ναβουχοδονόσορον ἀμυνούμενος ἐξώρμησεν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην. <86> συμβολῆς δὲ γενομένης ἡττήθη, καὶ πολλὰς ἀπέβαλε μυριάδας ἐν τῇ μάχῃ. διαβὰς δὲ τὸν Εὐφράτην ὁ Βαβυλώνιος τὴν ἄχρι Πηλουσίου παραλαμβάνει Συρίαν πάρεξ τῆς Ἰουδαίας. <87> τέτταρα δ' ἔτη βασιλεύοντος ἤδη τοῦ Ναβουχοδονοσόρου ὄγδοον ἦν τῷ

§ 82 = 4 Reg. XXIII 33; 2 Paral. XXXVI 3. § 84 = Ierem. XLVI 2.

Ἰωακίμῳ τῷ τῶν Ἑβραίων ἔχοντι τὴν ἀρχήν, καὶ στρατεύει μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους ὁ Βαβυλώνιος, φόρους αἰτῶν τὸν Ἰωάκιμον, ἢ πολεμήσειν ἀπειλῶν. ὁ δὲ δείσας τὴν ἀπειλήν, καὶ τὴν εἰρήνην ἀντικαταλλαξάμενος τῶν χρημάτων, ἤνεγκεν αὐτῷ φόρους οὓς ἔταξεν ἐπ' ἔτη τρία.

2 ⟨88⟩ τῷ δὲ τρίτῳ στρατεύειν τοὺς Αἰγυπτίους ἀκούσας ἐπὶ τὸν Βαβυλώνιον καὶ τοὺς φόρους αὐτῷ μὴ δούς, διεψεύσθη τῆς ἐλπίδος· οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι ποιήσασθαι τὴν στρατείαν οὐκ ἐθάρρησαν. ⟨89⟩ ταῦτα δ' ὁ προφήτης Ἱερεμίας κατὰ πᾶσαν ἡμέραν προύλεγεν, ὡς μάτην ταῖς παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἐλπίσι προσανέχουσι, καὶ ὡς πέπρωται τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίου ἀνάστατον γενέσθαι καὶ Ἰωάκιμον τὸν βασιλέα χειρωθῆναι πρὸς αὐτοῦ. ⟨90⟩ ἀλλὰ ταῦτ' εἰς οὐδὲν χρήσιμον, οὐκ ὄντων τῶν σωθησομένων, ἐλέγετο· καὶ γὰρ τὸ πλῆθος καὶ οἱ ἄρχοντες ἀκούσαντες παρημέλουν, καὶ πρὸς ὀργὴν λαμβάνοντες τὰ λεγόμενα, ὡς οἰωνιζομένου κατὰ τοῦ βασιλέως τοῦ προφήτου, τὸν Ἱερεμίαν ᾐτιῶντο, καὶ ὑπάγοντες δίκῃ καταψηφισθῆναι πρὸς τιμωρίαν ἠξίουν. ⟨91⟩ καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἤνεγκαν τὰς ψήφους κατ' αὐτοῦ, οἱ δ' ἀπέγνωσαν τῶν πρεσβυτέρων, οἳ καὶ σοφῆς ὄντες διανοίας ἀπέλυσαν τὸν προφήτην ἀπὸ τῆς αὐλῆς καὶ τοῖς ἄλλοις συνεβούλευσαν μηδὲν διαθεῖναι κακὸν τὸν Ἱερεμίαν· ⟨92⟩ ἔλεγον γὰρ οὐ μόνον τοῦτον προλέγειν τῇ πόλει τὰ μέλλοντα, ἀλλὰ καὶ Μιχαίαν πρὸ αὐτοῦ ταῦτα κατηγγελκέναι καὶ πολλοὺς ἄλλους, ὧν οὐδεὶς ὑπὸ τῶν τότε βασιλέων οὐδὲν ἔπαθεν, ἀλλ' ὡς προφήτης τοῦ θεοῦ τιμῆς ἔτυχε. ⟨93⟩ τούτοις καταπραΰναντες τὸ πλῆθος τοῖς λόγοις, ἐρρύσαντο τῆς

§ 87 — 4 Reg. XXIV 1. § 89 — Ierem. XXVI 1.

κατεψηφισμένης αὐτοῦ κολάσεως τὸν Ἱερεμίαν, ὃς ἁπάσας τὰς αὐτοῦ προφητείας συγγραψάμενος, νηστεύοντος τοῦ δήμου καὶ ἐκκλησιάζοντος ἐν τῷ ἱερῷ μηνὶ ἐνάτῳ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς Ἰωακίμου βασιλείας, ἀνέγνω τὴν βίβλον ἣν περὶ τῶν μελλόντων συμβήσεσθαι τῇ πόλει καὶ τῷ ναῷ καὶ τοῖς ὄχλοις ἦν συντεταχώς. ⟨94⟩ ἀκούσαντες δ' οἱ ἡγεμόνες λαμβάνουσι παρ' αὐτοῦ τὸ βιβλίον, καὶ κελεύουσιν αὐτόν τε καὶ τὸν γραμματέα Βάρουχον ἐκποδὼν ἑαυτοὺς ποιῆσαι, μή τισι δῆλοι γένωνται· τὸ δὲ βιβλίον αὐτοὶ φέροντες τῷ βασιλεῖ διδόασιν. ὃ δὲ παρόντων αὐτῷ τῶν φίλων ἐκέλευσε τὸν ἑαυτοῦ γραμματέα λαβόντα ἀναγνῶναι. ⟨95⟩ ἀκούσας δὲ τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ καὶ ὀργισθεὶς ὁ βασιλεὺς διέρρηξέ τε καὶ βαλὼν εἰς πῦρ ἠφάνισε, ζητηθέντας δὲ τόν θ' Ἱερεμίαν καὶ τὸν γραμματέα Βάρουχον ἐκέλευσεν ἀχθῆναι πρὸς αὐτὸν κολασθησομένους. ⟨96⟩ οὗτοι μὲν οὖν διαφεύγουσιν αὐτοῦ τὴν ὀργήν,
μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον στρατευσάμενον ἐπ' αὐτὸν 3
τὸν τῶν Βαβυλωνίων βασιλέα δέχεται, κατὰ τὸ δέος τὸ παρὰ τῶν προειρημένων ὑπὸ τοῦ προφήτου τούτου, οὐδὲν νομίζων πείσεσθαι δεινὸν μήτ' ἀποκλείσας μήτε πολεμήσας. ⟨97⟩ εἰσελθὼν δ' εἰς αὐτὴν οὐκ ἐφύλαξε τὰς πίστεις, ἀλλὰ τοὺς ἀκμαιοτάτους καὶ κάλλει διαφέροντας τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἀπέκτεινε μετὰ τοῦ βασιλέως Ἰωακίμου, ὃν ἄταφον ἐκέλευσε ῥιφῆναι πρὸ τῶν τειχῶν, τὸν δ' υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάχιμον κατέστησε βασιλέα τῆς χώρας καὶ τῆς πόλεως. ⟨98⟩ τοὺς δ' ἐν ἀξιώματι, τρισχιλίους ὄντας τὸν ἀριθμόν, αὐτοὺς αἰχμαλώτους λαβὼν ἀπήγαγεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα· ἐν δὲ τούτοις ἦν

§ 93 = Ierem. XLIII 1. § 96 = 4 Reg. XXIV 2.
§ 97 = Ierem. XXII 18.

καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκίηλος παῖς ὤν. καὶ τέλος μὲν τοιοῦτον Ἰωάκιμον τὸν βασιλέα κατέσχε, βιώσαντα μὲν ἔτη ἓξ καὶ τριάκοντα, βασιλεύσαντα δὲ τούτων ἕνδεκα· ὁ δὲ διαδεξάμενος αὐτοῦ τὴν βασιλείαν Ἰωάχιμος, ἐκ μητρὸς μὲν Νοστῆς ὄνομα πολίτιδος δέ, ἐβασίλευσεν μῆνας τρεῖς ἡμέρας δέκα.

7 ⟨99⟩ *τὸν δὲ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέα, δόντα τὴν βασιλείαν Ἰωαχίμῳ, παραχρῆμα ἔλαβε δέος· ἔδεισε γὰρ μὴ μνησικακήσας αὐτῷ τῆς τοῦ πατρὸς ἀναιρέσεως ἀποστήσῃ τὴν χώραν αὐτοῦ. πέμψας τοιγαροῦν δύναμιν ἐπολιόρκει τὸν Ἰωάχιμον ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις.* ⟨100⟩ *ὁ δὲ φύσει χρηστὸς ὢν καὶ δίκαιος οὐκ ἠξίου τὴν πόλιν κινδυνεύουσαν δι' αὐτὸν περιορᾶν, ἀλλ' ἀπάρας τὴν μητέρα καὶ τοὺς συγγενεῖς παραδίδωσι τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίου στρατηγοῖς, ὅρκους παρ' αὐτῶν λαβὼν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν μήτ' αὐτοὺς παθεῖν μήτε τὴν πόλιν.* ⟨101⟩ *οἷς οὐδ' ἐνιαυτὸν ἡ πίστις ἔμεινεν· οὐ γὰρ ἐφύλαξεν αὐτὴν ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεύς, ἀλλὰ τοῖς στρατηγοῖς ἐπέστειλεν ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ πόλει λαβόντας αἰχμαλώτους νέους τὴν ἡλικίαν καὶ τεχνίτας, δεδεμένους ἄγειν πρὸς αὐτόν (ἦσαν δ' οὗτοι πάντες εἰς μυρίους ὀκτακοσίους τριάκοντα δύο), καὶ τὸν Ἰωάχιμον μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν φίλων.* ⟨102⟩ *τούτους δὴ κομισθέντας πρὸς αὐτὸν εἶχεν ἐν φυλακῇ, τὸν δὲ θεῖον τοῦ Ἰωαχίμου Σεδεκίαν ἀπέδειξε βασιλέα, ὅρκους παρ' αὐτοῦ λαβών, ἦ μὴν φυλάξειν αὐτῷ τὴν χώραν καὶ μηδὲν νεωτερίσειν μηδὲ τοῖς Αἰγυπτίοις εὐνοήσειν.*

2 ⟨103⟩ *Σεδεκίας δ' ἦν μὲν ἐτῶν εἴκοσι καὶ ἑνός, ὅτε τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν, ὁμομήτριος μὲν Ἰωακίμου τἀδελφοῦ αὐτοῦ, τῶν δὲ δικαίων καὶ τοῦ δέοντος*

§ 99 = 4 Reg. XXIV 6; 2 Paral. XXXVI 10.

ὑπερόπτης. καὶ γὰρ οἱ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἦσαν ἀσεβεῖς περὶ αὐτόν, καὶ ὁ πᾶς ὄχλος ἐπ' ἐξουσίας ὕβριζεν ἃ ἤθελε· ⟨104⟩ διὸ καὶ ὁ προφήτης Ἱερεμίας πρὸς αὐτὸν ἐλθὼν πολλάκις ἐμαρτύρατο, κελεύων τὰς μὲν ἄλλας ἀσεβείας καὶ παρανομίας καταλιπεῖν, προνοεῖν δὲ τοῦ δικαίου, καὶ μήτε τοῖς ἡγεμόσιν (εἶναι γὰρ ἐν αὐτοῖς πονηρούς) προσανέχειν, μήτε τοῖς ψευδοπροφήταις ἀπατῶσιν αὐτὸν πεπιστευκέναι ὡς οὐκέτι πολεμήσει τὴν πόλιν ὁ Βαβυλώνιος καὶ ὡς Αἰγύπτιοι στρατεύσουσιν ἐπ' αὐτὸν καὶ νικήσουσι· ⟨105⟩ ταῦτα γὰρ οὐκ ἀληθῆ λέγειν οὐδ' οὕτως ὀφείλοντα γενέσθαι. ὁ δὲ Σεδεκίας ἐφ' ὅσον μὲν ἤκουε τοῦ προφήτου ταῦτα λέγοντος, ἐπείθετο αὐτῷ καὶ συνήνει πᾶσιν ὡς ἀληθεύουσι καὶ συμφέρον αὐτῷ πεπιστευκέναι· διέφθειραν δὲ πάλιν αὐτὸν οἱ φίλοι, καὶ διῆγον ἀπὸ τῶν τοῦ προφήτου πρὸς ἅπερ ἤθελον. ⟨106⟩ προυφήτευσε δὲ καὶ Ἰεζεκίηλος ἐν Βαβυλῶνι τὰς μελλούσας τῷ λαῷ συμφοράς, καὶ γράψας ταῦτ' ἔπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ταῖς δὲ προφητείαις αὐτῶν Σεδεκίας ἠπίστησεν ἐκ τοιαύτης αἰτίας. τὰ μὲν ἄλλα πάντα συμφωνοῦντας τοὺς προφήτας ἀλλήλοις εἰπεῖν συνέβη, ὥς τε ἡ πόλις ἁλώσεται καὶ Σεδεκίας αὐτὸς αἰχμάλωτος ἔσται, διεφώνησε δ' Ἰεζεκίηλος εἰπὼν οὐκ ὄψεσθαι Βαβυλῶνα τὸν Σεδεκίαν, τοῦ Ιερεμίου φάσκοντος αὐτῷ ὅτι δεδεμένον αὐτὸν ὁ Βαβυλώνιος ἄξει βασιλεύς. ⟨107⟩ καὶ διὰ τὸ μὴ ταὐτὸν αὐτοὺς ἑκατέρους λέγειν, καὶ περὶ ὧν συμφωνεῖν ἐδόκουν, ὡς οὐδ' ἐκεῖν' ἀληθῆ λέγουσι καταγνοὺς ἠπίστησε. καίτοι πάντ' αὐτῷ κατὰ τὰς προφητείας ἀπήντησεν, ἅπερ εὐκαιρότερον δηλώσομεν.

§ 103 = 2 Paral. XXXVI 11; Ierem. XXII 1. § 106 = Ezech. XII 13; Ierem. XLI 3.

3 ⟨108⟩ *τὴν συμμαχίαν δὲ τὴν πρὸς τοὺς Βαβυλωνίους ἐπ' ἔτη ὀκτὼ κατασχών, διέλυσε τὰς πρὸς αὐτοὺς πίστεις, καὶ τοῖς Αἰγυπτίοις προστίθεται, καταλύσειν τοὺς Βαβυλωνίους ἐλπίσας, εἰ μετ' ἐκείνων γένοιτο.* ⟨109⟩ *μαθὼν δὲ τοῦθ' ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτόν, καὶ τὴν χώραν κακώσας αὐτοῦ καὶ τὰ φρούρια λαβὼν ἐπ' αὐτὴν ἧκε τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν πολιορκήσων αὐτήν.* ⟨110⟩ *ὁ δ' Αἰγύπτιος ἀκούσας ἐν οἷς ἐστιν ὁ σύμμαχος αὐτοῦ Σεδεκίας, ἀναλαβὼν πολλὴν δύναμιν ἧκεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὡς λύσων τὴν πολιορκίαν. ὁ δὲ Βαβυλώνιος ἀφίσταται τῶν Ἱεροσολύμων, ἀπαντήσας δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς τῇ μάχῃ νικᾷ, καὶ τρεψάμενος αὐτοὺς εἰς φυγὴν ἐξ ὅλης διώκει τῆς Συρίας.* ⟨111⟩ *ὡς δ' ἀνεχώρησεν ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων, ἐξηπάτησαν οἱ ψευδοπροφῆται τὸν Σεδεκίαν, λέγοντες οὔτε τὸν Βαβυλώνιον ἔτ' αὐτῷ πολεμήσειν καὶ τοὺς ὁμοφύλους οὓς ἀναστήσειεν ἐκ τῆς οἰκείας εἰς τὴν Βαβυλῶνα, μετὰ πάντων ἥξειν τῶν τοῦ ναοῦ σκευῶν ὧν ἐσύλησεν ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ νεώ.* ⟨112⟩ *τἀναντία δὲ τούτων καὶ ἀληθῆ παρελθὼν Ἱερεμίας προυφήτευσεν ὡς ποιοῦσι μὲν κακῶς καὶ ἐξαπατῶσι τὸν βασιλέα, παρὰ δὲ τῶν Αἰγυπτίων οὐδέν ἐστιν αὐτοῖς ὄφελος, ἀλλὰ νικήσας αὐτοὺς ὁ Βαβυλώνιος ἐπιστρατεύσειν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα μέλλει, καὶ πολιορκήσει τε καὶ τῷ λιμῷ διαφθερεῖ τὸν δῆμον, καὶ τοὺς περιλειφθέντας αἰχμαλώτους ἄξει, καὶ τὰς οὐσίας διαρπάσει, καὶ τὸν ἐν τῷ ναῷ πλοῦτον ἐκφορήσας ἔτι καὶ αὐτὸν ἐμπρήσει καὶ κατασκάψει τὴν πόλιν, 'καὶ δουλεύσομεν αὐτῷ καὶ τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ ἐπ' ἔτη ἑβδομήκοντα,*

§ 108 = 4 Reg. XXV 1. § 109 = Ierem. XLIV 5.

⟨113⟩ παύσουσι δ' ἡμᾶς τότε τῆς ὑπ' αὐτοῖς δουλείας Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι, καταλύσαντες Βαβυλωνίους, ἀφ' ὧν εἰς τήνδε ἀπολυθέντες οἰκοδομήσομεν τὸν ναὸν πάλιν καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα καταστήσομεν.' ⟨114⟩ ταῦτα λέγων ὁ Ἱερεμίας ὑπὸ μὲν τῶν πλειόνων ἐπιστεύετο, οἱ δ' ἡγεμόνες καὶ οἱ ἀσεβεῖς ὡς ἐξεστηκότα τῶν φρενῶν αὐτὸν ἐξεφαύλιζον. δόξαν δ' αὐτῷ που εἰς τὴν πατρίδα παραγενέσθαι, λεγομένην Ἀναθώθ, σταδίους δ' ἀπέχουσαν Ἱεροσολύμων εἴκοσι, συντυχὼν κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀρχόντων τις συλλαβὼν κατέσχε, συκοφαντῶν ὡς πρὸς τοὺς Βαβυλωνίους αὐτομολοῦντα. ⟨115⟩ ὃ δὲ ψευδῆ μὲν ἐκεῖνον ἔλεγεν αἰτίαν ἐπιφέρειν αὐτῷ, βαδίζειν δ' αὐτὸν ἔφασκεν εἰς τὴν πατρίδα. ὃ δ' οὐ πεισθεὶς ἀλλὰ συλλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν εἰς δίκην πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὑφ' ὧν πᾶσαν αἰκίαν καὶ βασάνους ὑπομείνας ἐφυλάττετο πρὸς τιμωρίαν. καὶ χρόνον μέν τινα διῆγεν οὕτως, ἀδίκως πάσχων τὰ προειρημένα.
⟨116⟩ ἔτει δ' ἐνάτῳ τῆς Σεδεκίου βασιλείας καὶ ἡμέρᾳ 4
δεκάτῃ τοῦ δεκάτου μηνὸς στρατεύει τὸ δεύτερον ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ προσκαθίσας αὐτῇ μῆνας ὀκτωκαίδεκα μετὰ πάσης ἐπολιόρκει φιλοτιμίας. συνεπέθετο δ' εἰς ταὐτὸ πολιορκουμένοις τοῖς Ἱεροσολύμοις δύο τὰ μέγιστα τῶν παθῶν, λιμὸς καὶ φθορὰ λοιμική, ἐνσκήψαντα σφοδρῶς. ⟨117⟩ ἐν δὲ τῇ εἱρκτῇ τυγχάνων ὁ προφήτης Ἱερεμίας οὐχ ἡσύχαζεν, ἀλλ' ἐκεκράγει καὶ ἐκήρυττε παραινῶν τῷ πλήθει δέξασθαι τὸν Βαβυλώνιον ἀνοίξαντας τὰς πύλας· σωθήσεσθαι γὰρ αὐτοὺς πανοικὶ τοῦτο πράξαντας, εἰ δὲ μή, διαφθαρήσεσθαι. ⟨118⟩ προύλεγε δ' ὡς εἰ

§ 114 = Ierem. XLIV 11. § 116 = 4 Reg. XXV 1. § 117 = Ierem. XLV 1.

μὲν ἐπιμένοι τις ἐν τῇ πόλει, πάντως ἀπολεῖται θατέρῳ, ἢ λιμῷ δαπανηθεὶς ἢ σιδήρῳ τῷ τῶν πολεμίων· εἰ δὲ φύγοι πρὸς τοὺς πολεμίους, διαδράσεται τὸν θάνατον. ⟨119⟩ καὶ οἳ μὲν οὐδ' ἐν αὐτοῖς ὄντες τοῖς δεινοῖς ἐπίστευον, οἱ ταῦτ' ἀκούοντες τῶν ἡγεμόνων, ἀλλὰ μετ' ὀργῆς ἀπήγγελλον ἐλθόντες πρὸς τὸν βασιλέα καὶ κατηγοροῦντες κατῃτιῶντο κτεῖναι τὸν προφήτην ὡς μεμηνότα καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν προκατακλῶντα καὶ ταῖς τῶν χειρόνων καταγγελίαις τὸ πρόθυμον ἐκλύοντα τοῦ πλήθους· ἕτοιμον γὰρ εἶναι αὐτὸ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῆς πατρίδος κινδυνεῦσαι, ὃ δὲ παρῄνει πρὸς τοὺς πολεμίους φεύγειν, ἁλώσεσθαι λέγων τὴν πόλιν καὶ πάντας ἀπολεῖσθαι. ⟨120⟩ ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτὸς μὲν ὑπὸ χρηστότητος καὶ δικαιοσύνης οὐδὲν ἰδίᾳ παρωξύνθη, ἵνα δὲ μὴ τοῖς ἡγεμόσιν ἀπεχθάνηται παρὰ τοιοῦτον καιρὸν ἀντιπράττων αὐτῶν τῇ προαιρέσει, τὸν προφήτην ἐφῆκεν αὐτοῖς ποιεῖν ὅ τι ἂν θέλωσιν. ⟨121⟩ οἳ δέ, τοῦτ' ἐφέντος αὐτοῖς τοῦ βασιλέως, εὐθὺς εἰς τὴν εἱρκτὴν εἰσελθόντες καὶ παραλαβόντες αὐτὸν εἴς τινα λάκκον βορβόρου πλήρη καθίμησαν, ὅπως ἰδίῳ θανάτῳ πνιγεὶς ἀποθάνῃ. ὃ δὲ πρὸ τοῦ αὐχένος ὑπὸ τοῦ πηλοῦ περισχεθεὶς ἐν τούτοις ἦν. ⟨122⟩ τῶν δ' οἰκετῶν τις τοῦ βασιλέως ἐν τιμῇ τυγχάνων, Αἰθίοψ τὸ γένος, τὸ περὶ τὸν προφήτην πάθος ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ, φάσκων οὐκ ὀρθῶς ταῦτα τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτοῦ πεποιηκέναι, καταποντίσαντας εἰς βόρβορον τὸν προφήτην καὶ τοῦ διὰ τῶν δεσμῶν θάνατον πικρότερον οὕτως ἐσόμενον ἐπινοήσαντας κατ' αὐτοῦ. ⟨123⟩ ταῦτ' ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ μετανοήσας ἐπὶ τῷ παραδοῦναι τὸν προφήτην τοῖς ἡγεμόσιν,

§ 118 = Ierem. XLV 2.

ἐκέλευσε τὸν Αἰθίοπα τριάκοντα τῶν βασιλικῶν παραλαβόντα καὶ σχοινία καὶ πᾶν ὃ πρὸς τὴν τοῦ προφήτου σωτηρίαν ἐπινοεῖν χρήσιμον, μετὰ σπουδῆς ἀνελκύσαι τὸν Ἱερεμίαν. ὁ δ' Αἰθίοψ παραλαβὼν οὓς ἐπετάγη, ἀνέσπασεν ἐκ τοῦ βορβόρου τὸν προφήτην καὶ διαφῆκεν ἀφύλακτον.

⟨124⟩ μεταπεμψαμένου δ' αὐτὸν κρύφα τοῦ βασι- 6
λέως καὶ τί δύναται φράζειν αὐτῷ παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πρὸς τὰ παρόντα σημαίνειν ἐρομένου, ἔχειν μὲν ἔλεγεν, οὐ πιστευθήσεσθαι δ' εἰπὼν οὐδὲ παραινέσας ἀκουσθήσεσθαι. 'ἀλλὰ τί δή με κακὸν εἰργασμένον ἀπολέσαι διέγνωσαν οἱ σοὶ φίλοι;' φησί. 'καὶ ποῦ νῦν εἰσὶν οἱ τὸν Βαβυλώνιον οὐκέθ' ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν φάσκοντες καὶ ἀπατῶντες ὑμᾶς; εὐλαβοῦμαι δὲ νῦν τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, μή με κατακρίνῃς θανάτῳ.' ⟨125⟩ τοῦ δὲ βασιλέως ὅρκους αὐτῷ δόντος ὡς οὔτ' αὐτὸς αὐτὸν ἀναιρήσει οὔτε τοῖς ἡγεμόσιν ἐκδώσει, θαρρήσας τῇ δεδομένῃ πίστει συνεβούλευσεν αὐτῷ παραδοῦναι τὴν πόλιν τοῖς Βαβυλωνίοις. ⟨126⟩ ταῦτα δ' αὐτῷ τὸν θεὸν δι' αὐτοῦ προφητεύειν ἔλεγεν, εἴ γε βούλεται σώζεσθαι καὶ τὸν ἐφεστῶτα κίνδυνον διαφυγεῖν καὶ μήτε τὴν πόλιν εἰς ἔδαφος πεσεῖν μήτε τὸν ναόν· μὴ πεισθέντα γὰρ αὐτὸν τούτων παραίτιον ἔσεσθαι τῶν κακῶν τοῖς πολίταις καὶ αὐτῷ πανοικὶ τῆς συμφορᾶς. ⟨127⟩ ὁ δὲ ταῦτ' ἀκούσας βούλεσθαι μὲν αὐτὸς ἔφη ποιεῖν ἃ παραινεῖ καὶ λέγει συνοίσειν αὐτῷ γινόμενα, δεδιέναι δὲ τοὺς αὐτομολήσαντας τῶν ὁμοφύλων πρὸς τοὺς Βαβυλωνίους, μὴ διαβληθεὶς ὑπ' αὐτῶν τῷ βασιλεῖ κολασθῇ. ⟨128⟩ παρεθάρρυνε δ' αὐτὸν ὁ προφήτης, καὶ μάτην ὑπονοεῖν τὴν τιμωρίαν ἔλεγεν· οὐ-

§ 123 = Ierem. XLV 10; cf. Ierem. XLIV 19.

δενὸς γὰρ κακοῦ πειραθήσεσθαι παραδόντα τοῖς Βαβυλωνίοις οὔτ' αὐτὸν οὔτε τὰ τέκνα οὔτε τὰς γυναῖκας, μενεῖν δὲ καὶ τὸν ναὸν ἀπαθῆ. ⟨129⟩ καὶ τὸν μὲν Ἱερεμίαν ταῦτ' εἰπόντα ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε, προστάξας αὐτῷ πρὸς μηδένα τῶν πολιτῶν ἐξενεγκεῖν τὰ δόξαντ' αὐτοῖς, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς ἡγεμόσιν, εἰ μαθόντες αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ μετάπεμπτον γεγονέναι πυνθάνονται τί κληθεὶς εἴποι πρὸς αὐτόν, φράζειν τι τούτων, ἀλλὰ σκήπτεσθαι πρὸς αὐτοὺς ὅτι δεηθείη μὴ ἐν δεσμῷ τυγχάνειν καὶ φυλακῇ. ⟨130⟩ καὶ δὴ τοῦτο πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν· ἐπυνθάνοντο γὰρ ἐλθόντες πρὸς τὸν προφήτην τί περὶ αὐτῶν ἀφίκοιτο πρὸς τὸν βασιλέα σκήπτεσθαι.

8 καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐλέχθη, ⟨131⟩ τῆς δὲ πολιορκίας τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Βαβυλώνιος ἐντεταμένως σφόδρα καὶ προθύμως εἴχετο· πύργους τε γὰρ μεγάλων οἰκοδομήσας χωμάτων, ἀπ' αὐτῶν ἀνεῖργε τοὺς τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶτας, καὶ πολλὰ περὶ τὸν κύκλον ὅλον ἤγειρε χώματα, τοῖς τείχεσι τὸ ὕψος ἴσα. ⟨132⟩ καρτερῶς δὲ καὶ προθύμως ἔφερον οἱ ἐντὸς τὴν πολιορκίαν· ἔκαμνον γὰρ οὔτε πρὸς τὸν λιμὸν οὔτε πρὸς τὴν νόσον τὴν λοιμικήν, ἀλλὰ καίπερ ἔνδον ὑπὸ τούτων ἐλαυνόμενοι τῶν παθῶν, τὰς ψυχὰς ἔρρωντο πρὸς τὸν πόλεμον, μηδὲ πρὸς τὰς ἐπινοίας τῶν ἐχθρῶν καὶ τὰ μηχανήματα καταπληττόμενοι, ἀλλ' ἀντιμηχανήματα πρὸς πάντα τὰ παρ' ἐκείνων ἀντεπινοοῦντες, ⟨133⟩ ὡς εἶναι τὸν ὅλον ἀγῶνα καὶ τοῖς Βαβυλωνίοις καὶ τοῖς Ἱεροσολυμίταις ὀξύτητος καὶ συνέσεως, τῶν μὲν τὸ πλέον ἐν ταύτῃ δυνηθῆναι τὴν αἵρεσιν οἰομένων εἶναι τῆς πόλεως, τῶν δὲ τὴν σωτηρίαν οὐκ ἐν ἄλλῳ τινὶ τιθεμένων ἢ ἐν τῷ μὴ καμεῖν μηδ' ἀπειπεῖν ἀντεξευ-

§ 129 = Ierem. XLV 16. § 131 = [illegible] XXV 1; Ierem. LII 4.

ρίσκοντας οἷς μάταια τὰ τῶν ἐχθρῶν ἀπελεγχθήσεται μηχανήματα. ⟨134⟩ καὶ ταῦθ' ὑπέμειναν ἐπὶ μῆνας ὀκτωκαίδεκα, ἕως διεφθάρησαν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῶν βελῶν, ἅπερ ἀπὸ τῶν πύργων εἰς αὐτοὺς ἠκόντιζον οἱ πολέμιοι.

⟨135⟩ ἡρέθη δ' ἡ πόλις ἐνδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδε- 2
κίου βασιλείας τοῦ τετάρτου μηνὸς τῇ ἐνάτῃ ἡμέρᾳ. εἷλον γοῦν οἱ ἡγεμόνες τῶν Βαβυλωνίων, οἷς ἐπίστευσε τὴν πολιορκίαν ὁ Ναβουχοδονόσορος· αὐτὸς γὰρ ἐν Ῥεβλαθᾷ διέτριβε πόλει. τὰ δὲ τῶν ἡγεμόνων ὀνόματα, εἴ τις ἐπιζητήσει γνῶναι, οἵτινες τὰ Ἱεροσόλυμα πορθήσαντες ὑπέταξαν, ταῦτ' ἦν, Νηργελέαρος Ἀρέμμαντος Σεμεγάρος Ναβώσαρις Ἐχαραμψαρίς. ⟨136⟩ ἁλούσης δὲ τῆς πόλεως περὶ μέσην νύκτα, καὶ τῶν ἡγεμόνων τῶν πολεμίων εἰσελθόντων εἰς τὸ ἱερόν, γνοὺς Σεδεκίας ὁ βασιλεύς, παραλαβὼν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς φίλους, φεύγει μετ' αὐτῶν ἐκ τῆς πόλεως διὰ τῆς καρτερᾶς φάραγγος καὶ διὰ τῆς ἐρήμου. ⟨137⟩ φρασάντων δὲ τοῦτο τινῶν αὐτομόλων τοῖς Βαβυλωνίοις, ὑπὸ τὸν ὄρθρον ὥρμησαν διώκειν αὐτόν· καταλαβόντες δ' οὐκ ἄπωθεν Ἱεριχοῦντος ἐκυκλώσαντο αὐτόν. οἱ δὲ φίλοι καὶ οἱ ἡγεμόνες οἱ συμφυγόντες τῷ Σεδεκίᾳ, ἐπεὶ τοὺς πολεμίους ἐγγὺς ὄντας εἶδον, καταλιπόντες αὐτὸν διεσπάρησαν ἄλλος ἀλλαχόσε, καὶ σώζειν ἑαυτὸν ἕκαστος ἔγνω. ⟨138⟩ περιλειφθέντα δ' αὐτὸν σὺν ὀλίγοις ζωγρήσαντες οἱ πολέμιοι μετὰ τῶν τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν ἤγαγον πρὸς τὸν βασιλέα. παραγενόμενον δ' αὐτὸν ὁ Ναβουχοδονόσορος ἀσεβῆ καὶ παράσπονδον ἀποκαλεῖν ἤρξατο, καὶ ἀμνήμονα τῶν πρὸ τοῦ λόγων οὓς ἐποιήσατο, σώζειν

§ 134 = 4 Reg. XXV 3; Ierem. XLVI 2.

[illegible] (139) [illegible] δὲ καὶ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (140) [illegible] δὲ τού-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (141) [illegible]
[illegible]
[illegible] ὅτι
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

3 (142) ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς ἐμφανίσαι δύναται
τὴν τοῦ θεοῦ φύσιν τοῖς ἀγνοοῦσιν ἀκριβῶς, ὅτι
ποικίλη τ' ἐστὶ καὶ πολύτροπος καὶ πάντα καθ' ὥραν
ἀπαντᾷ τεταγμένως, ἅ τε δεῖ γενέσθαι προλέγει, τήν
τε τῶν ἀνθρώπων ἄγνοιαν καὶ ἀπιστίαν, ὑφ' ἧς οὐδὲν
προϊδεῖν ἀφῃρέθησαν τῶν ἐσομένων, ἐφείλκοντο δὲ
ταῖς συμφοραῖς παρεδόθησαν, ὡς ἀμήχανον αὐτοῖς εἶναι
τὴν ἐξ αὐτῶν πεῖραν διαφυγεῖν.

4 (143) οἱ μὲν οὖν ἐκ τοῦ Δαυίδου γένους βασιλεύσαντες οὕτω κατέστρεψαν τὸν βίον, εἴκοσι μὲν καὶ εἷς γενόμενοι μέχρι τοῦ τελευταίου βασιλέως, ἔτη δὲ πάντες βασιλεύσαντες πεντακόσια καὶ δεκατέτταρα καὶ μῆνας ἓξ καὶ ἡμέρας δεκαέξ· ὧν εἰκ[illegible]χὴν κατέσχεν

§ 139 — Ierem. LII 9. [illegible] XII 13.

ὁ πρῶτος αὐτῶν βασιλεὺς Σάουλος, οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς φυλῆς ὑπάρχων. ⟨144⟩ ὁ δὲ Βαβυλώνιος πέμπει τὸν 5
αὐτοῦ στρατηγὸν Ναβουζαρδάνην εἰς Ἱεροσόλυμα συλήσοντα τὸν ναόν, προστάξας ἅμα καὶ καταπρῆσαι αὐτόν τε καὶ τὰ βασίλεια, τήν τε πόλιν εἰς ἔδαφος καθελεῖν καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν μεταστῆσαι. ⟨145⟩ ὃς γενόμενος ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίου βασιλείας συλᾷ τε τὸν ναὸν καὶ βαστάζει τὰ σκεύη τοῦ θεοῦ χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ, καὶ δὴ καὶ τὸν μέγαν λουτῆρα ὃν Σολομὼν ἀνέθηκεν, ἔτι γε μὴν τοὺς στύλους τοὺς χαλκοῦς καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, τάς τε χρυσᾶς τραπέζας καὶ τὰς λυχνίας. ⟨146⟩ βαστάσας δὴ ταῦτα ἀνῆψε τὸν ναὸν μηνὶ πέμπτῳ τῇ νουμηνίᾳ, ἑνδεκάτῳ ἔτει τῆς Σεδεκίου βασιλείας, ὀκτωκαιδεκάτῳ δὲ τῆς Ναβουχοδονοσόρου. ἐνέπρησε δὲ καὶ τὰ βασίλεια καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψεν. ⟨147⟩ ἐνεπρήσθη δὲ ὁ ναὸς μετὰ τετρακόσι' ἔτη καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μῆνας ἓξ καὶ δέκα ἡμέρας ἀφ' οὗ κατεσκευάσθη· τῇ δ' ἐξ Αἰγύπτου μεταναστάσει τοῦ λαοῦ τότ' ἦν ἔτη χίλια ἑξήκοντα δύο, μῆνες ἕξ, ἡμέραι δέκα. τῷ δὲ κατακλυσμῷ μέχρι τῆς τοῦ ναοῦ πορθήσεως χρόνος ἦν ὁ πᾶς ἐτῶν χιλίων ἐνακοσίων πεντήκοντα ἑπτά, μηνῶν ἕξ, ἡμερῶν δέκα· ⟨148⟩ ἐξ οὗ δ' ἐγεννήθη Ἄδαμος μέχρι τῶν περὶ τὸν ναὸν συμβάντων ἔτη ἐστὶ τετρακισχίλια πεντακόσια δεκατρία, μῆνες ἕξ, ἡμέραι δέκα. τοσοῦτον μὲν οὖν τὸ τούτων τῶν ἐτῶν πλῆθος· ὅσα δ' ἐπράχθη, καθ' ἕκαστον τῶν συμβεβηκότων δεδηλώκαμεν.

⟨149⟩ ὁ δὲ στρατηγὸς τοῦ Βαβυλωνίων βασιλέως κατασκάψας τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν λαὸν μεταναστήσας

§ 144 = 4 Reg. XXV 8; Ierem. LII 12.

ἔλαβεν αἰχμαλώτους τὸν ἀρχιερέα Σαρέαν καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ ἱερέα Σοφονίαν, καὶ τοὺς φυλάττοντας τὸ ἱερὸν ἡγεμόνας (τρεῖς δ' ἦσαν οὗτοι), καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ὁπλιτῶν εὐνοῦχον, καὶ τοὺς φίλους τοῦ Σεδεκίου ἑπτά, καὶ τὸν γραμματέα αὐτοῦ, καὶ ἄλλους ἡγεμόνας ἑξήκοντα· οὓς ἅπαντας μεθ' ὧν ἐσύλησε σκευῶν ἐκόμισε πρὸς τὸν βασιλέα εἰς Ῥεβλαθὰν πόλιν τῆς Συρίας. ⟨150⟩ *ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ μὲν ἀρχιερέως καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐκέλευσεν ἐκεῖ τὰς κεφαλὰς ἀποτεμεῖν, αὐτὸς δὲ πάντας τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὸν Σεδεκίαν ἤγαγεν εἰς Βαβυλῶνα. δέσμιον δ' ἐπήγετο καὶ Ἰωσάδωκον τὸν ἀρχιερέα, ὄντα υἱὸν Σαρέα τοῦ ἀρχιερέως, ὃν ἀπέκτεινεν ὁ Βαβυλώνιος ἐν Ῥεβλαθᾷ πόλει τῆς Συρίας, ὡς καὶ πρότερον ἡμῖν δεδήλωται.*

6 ⟨151⟩ *ἐπεὶ δὲ τὸ γένος διεξήλθομεν τὸ τῶν βασιλέων καὶ τίνες ἦσαν δεδηλώκαμεν καὶ τοὺς χρόνους αὐτῶν, ἀναγκαῖον ἡγησάμην καὶ τῶν ἀρχιερέων εἰπεῖν τὰ ὀνόματα, καὶ τίνες ἦσαν οἱ τὴν ἀρχιερωσύνην καταδείξαντες ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι.* ⟨152⟩ *πρῶτος μὲν οὖν Σάδωκος ἀρχιερεὺς ἐγένετο τοῦ ναοῦ ὃν Σολομὼν ᾠκοδόμησε. μετ' αὐτὸν δ' ὁ υἱὸς Ἀχιμᾶς διαδέχεται τὴν τιμήν, καὶ μετ' Ἀχιμᾶν Ἀζαρίας· τούτου δ' Ἰώραμος, τοῦ δ' Ἰωράμου Ἴσος, μετ' αὐτὸν δ' Ἀξιώραμος,* ⟨153⟩ *τοῦ δ' Ἀξιωράμου Φιδέας, τοῦ δὲ Φιδέα Σουδέας, τοῦ δὲ Σουδέα Ἰούηλος, τοῦ δ' Ἰουήλου Ἰώθαμος, Ἰωθάμου δ' Οὐρίας, Οὐρίου δὲ Νηρίας, τοῦ δὲ Νηρία Ὠδέας, τούτου δὲ Σαλλοῦμος, Σαλλούμου δ' Ἐλκίας, Ἐλκία δὲ Σαρέας, τοῦ δ' Ἰωσάδωκος ὁ αἰχμαλωτισθεὶς εἰς Βαβυλῶνα. οὗτοι πάντες παῖς παρὰ πατρὸς διεδέξαντο τὴν ἀρχιερωσύνην.*

§ 149 = 4 Reg. XXV 18; Ierem. LII 24. § 151 = 1 Paral. *VI 8—15.*

⟨154⟩ *παραγενόμενος δ' εἰς Βαβυλῶνα ὁ βασιλεὺς* 7
Σεδεκίαν μὲν εἶχεν, ἄχρι καὶ ἐτελεύτησεν, ἐν εἱρκτῇ·
θάψας δ' αὐτὸν βασιλικῶς, τὰ σκεύη τὰ ἐκ τοῦ Ἱερο-
σολύμων συληθέντα ναοῦ ἀνέθηκε τοῖς ἰδίοις θεοῖς,
τὸν δὲ λαὸν κατῴκισεν ἐν τῇ Βαβυλωνίδι χώρᾳ, τὸν
δ' ἀρχιερέα ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν.
⟨155⟩ *ὁ δὲ στρατηγὸς Ναβουζαρδάνης αἰχμαλωτίσας* 9
τὸν τῶν Ἑβραίων λαὸν τοὺς πένητας καὶ αὐτομόλους ἐκεῖ
κατέλιπεν, ἀποδείξας αὐτῶν ἡγεμόνα Γοδολίαν ὄνομα,
Ἀικάμου παῖδα τῶν εὖ γεγονότων, ἐπιεικῆ καὶ δίκαιον.
ἐπέταξε δ' αὐτοῖς τὴν χώραν ἐργαζομένοις τῷ βασιλεῖ
τελεῖν φόρον ὡρισμένον. ⟨156⟩ *Ἱερεμίαν δὲ τὸν προ-*
φήτην λαβὼν ἐκ τῆς εἱρκτῆς ἔπεισεν εἰς Βαβυλῶνα σὺν
αὐτῷ παραγενέσθαι (κεκελεῦσθαι γὰρ ὑπὸ τοῦ βασιλέως
πάντ' αὐτῷ χορηγεῖν), εἰ δὲ τοῦτο μὴ βούλεται, δηλοῦν
αὐτῷ ποῦ μένειν διέγνωκεν, ἵνα τοῦτο ἐπιστείλῃ τῷ βα-
σιλεῖ. ⟨157⟩ *ὁ δὲ προφήτης οὔθ' ἕπεσθαι ἤθελεν οὔτ'*
ἀλλαχόσε που μένειν, ἡδέως δ' εἶχεν ἐπὶ τοῖς ἐρειπίοις
τῆς πατρίδος καὶ τοῖς ταλαιπώροις αὐτῆς διαζῆσαι λει-
ψάνοις. γνοὺς δ' αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν ὁ στρατηγὸς τῷ
Γοδολίᾳ προστάξας, ὃν κατέλιπεν, αὐτίκα πᾶσαν αὐτοῦ
ποιεῖσθαι πρόνοιαν καὶ χορηγίαν ὅσων ἂν δέηται, δωρη-
σάμενός τ' αὐτὸς δωρεαῖς πολυτελέσιν, ἀπέλυσεν. ⟨158⟩
καὶ Ἱερεμίας μὲν κατέμεινεν ἐν πόλει τῆς χώρας Μα-
σφαθᾷ καλουμένῃ, παρακαλέσας τὸν Ναβουζαρδάνην
ἵν' αὐτῷ συναπολύσῃ τὸν μαθητὴν Βαροῦχον, Νήρου δὲ
παῖδα, ἐξ ἐπισήμου σφόδρα οἰκίας ὄντα καὶ τῇ πατρίῳ
γλώττῃ διαφερόντως πεπαιδευμένον· ⟨159⟩ *Ναβουζαρ-* 2
δάνης δὲ ταῦτα διαπραξάμενος ὥρμησεν εἰς Βαβυλῶνα.
οἱ δὲ πολιορκουμένων Ἱεροσολύμων φυγόντες, δια-

§ 154 = Ierem. XLI 5. § 155 = 4 Reg. XXV 22.

σκεδασθέντες κατὰ τὴν χώραν, ἐπειδὴ τοὺς Βαβυλωνίους ἤκουσαν ἀνακεχωρηκότας καὶ λείψανά τινα καταλελοιπότας ἐν τῇ τῶν Ἱεροσολύμων γῇ τοὺς ταύτην ἐργασομένους, συλλεχθέντες πανταχόθεν ἧκον πρὸς τὸν Γοδολίαν εἰς Μασφαθάν. ⟨160⟩ *ἡγεμόνες δ' ἦσαν ἐν αὐτοῖς Ἰωάννης υἱὸς Καρέου καὶ Ἰεζανίας καὶ Σαρέας καὶ ἕτεροι πρὸς τούτοις. ἐκ δὲ τοῦ βασιλικοῦ γένους ἦν τις Ἰσμαῆλος, πονηρὸς ἀνὴρ καὶ δολιώτατος, ὃς πολιορκουμένων τῶν Ἱεροσολύμων ἔφυγε πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα Βααλεὶμ καὶ συνδιῆγεν αὐτῷ τὸν χρόνον ἐκεῖνον.* ⟨161⟩ *τούτους τοίνυν γενομένους αὐτοῦ Γοδολίας ἔπεισε μένειν, αὐτίκα μηδὲν δεδιότας τοὺς Βαβυλωνίους· γεωργοῦντας γὰρ τὴν χώραν οὐδὲν πείσεσθαι δεινόν. ταῦτ' ὀμνὺς αὐτοῖς διεβεβαιοῦτο, καὶ προστάτην αὐτὸν ἔχειν λέγων, ὥστ', εἴ τις ἐνοχλοίη, τεύξεσθαι τῆς προθυμίας,* ⟨162⟩ *καὶ συνεβούλευε κατοικεῖν ἣν ἕκαστος βούλεται πόλιν, ἀποστελεῖν τε μετὰ τῶν ἰδίων ἀνακτίζειν τὰ ἐδάφη καὶ κατοικεῖν· προεῖπέ τε παρασκευάζεσθαι αὐτούς, ἕως ἔτι καιρός ἐστι, σῖτόν τε καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὅπως ἔχωσι διὰ τοῦ χειμῶνος τρέφεσθαι. ταῦτα διαλεχθεὶς πρὸς αὐτοὺς ἀπέλυσε τῆς χώρας εἰς ὃν ἕκαστος ἐβούλετο τόπον.*

3 ⟨163⟩ *διαδραμούσης δὲ φήμης εἰς τὰ περὶ τὴν Ἰουδαίαν ἔθνη, ὅτι τοὺς ἀπὸ τῆς φυγῆς παρ' αὐτὸν ἐλθόντας Γοδολίας ἐδέξατο φιλανθρώπως καὶ τὴν γῆν αὐτοῖς γεωργοῦσι κατοικεῖν ἐφῆκεν, ἐφ' ᾧ τελεῖν φόρον τῷ Βαβυλωνίῳ, συνέδραμον αὐτοὶ πρὸς τὸν Γοδολίαν καὶ τὴν χώραν κατῴκησαν.* ⟨164⟩ *κατανοήσαντες δὲ τὴν χώραν καὶ τὴν τοῦ Γοδολίου χρηστότητα καὶ φιλανθρωπίαν Ἰωάννης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἡγεμόνες ὑπερ-*

§ 159 = 4 Reg. XXV 23; Ierem. XLVII 7.

ηγάπησαν αὐτόν, καὶ Βάαλιμον τὸν τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλέα ἔλεγον πέμψαι Ἰσμαῆλον ἀποκτενοῦντα αὐτὸν δόλῳ καὶ κρυφίως, ὅπως αὐτὸς ἄρχῃ τῶν Ἰσραηλιτῶν· εἶναι γὰρ αὐτὸν ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλικοῦ. ⟨165⟩ ῥύσεσθαί γε μὴν ἔλεγον αὐτὸν τῆς ἐπιβουλῆς, ἂν αὐτοῖς ἐφῇ κτεῖναι τὸν Ἰσμαῆλον, ὡς οὐδενὸς γνωσομένου· δεδιέναι γὰρ ἔφασκον μὴ φονευθεὶς αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου παντελὴς ἀπώλεια γένηται τῶν ὑπολελειμμένων τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἰσχύος. ⟨166⟩ ὁ δ' ἀπιστεῖν αὐτοῖς ὡμολόγει κατ' ἀνδρὸς εὖ πεπονθότος ἐπιβουλὴν τοιαύτην ἐμφανίσασιν· οὐ γὰρ εἰκὸς εἶναι, παρὰ τηλικαύτην ἐρημίαν ὧν ἔχρῃζε μὴ διαμαρτόντα, οὕτω πονηρὸν εἰς τὸν εὐεργετήσαντα καὶ ἀνόσιον εὑρεθῆναι ὥσθ', ὃν ἦν ἀδίκημα τὸ μὴ ὑπ' ἄλλων ἐπιβουλευόμενον σῶσαι σπουδάζειν, αὐτὸν αὐτόχειρα ζητεῖν αὐτοῦ γενέσθαι. ⟨167⟩ οὐ μὴν ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἀληθῆ δεῖ δοκεῖν, ἄμεινον ἔφασκεν ἀποθανεῖν αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου μᾶλλον ἢ καταφυγόντα πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπον καὶ πιστεύσαντα τὴν ἰδίαν σωτηρίαν καὶ παρακαταθέμενον αὐτῷ διαφθεῖραι.

⟨168⟩ καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τῶν 4
ἡγεμόνων μὴ δυνηθέντες πεῖσαι τὸν Γοδολίαν ἀπῆλθον, χρόνου δὲ διελθόντος ἡμερῶν τριάκοντα παραγίνεται πρὸς Γοδολίαν εἰς Μασφαθὰν πόλιν Ἰσμαῆλος μετ' ἀνδρῶν δέκα, οὓς λαμπρᾷ τραπέζῃ καὶ ξενίοις ὑποδεξάμενος εἰς μέθην προήχθη, φιλοφρονούμενος τὸν Ἰσμαῆλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ⟨169⟩ θεασάμενος δ' οὕτως αὐτὸν ἔχοντα καὶ βεβαπτισμένον εἰς ἀναισθησίαν καὶ ὕπνον ὑπὸ τῆς μέθης, ὁ Ἰσμαῆλος ἀναπηδήσας μετὰ τῶν δέκα φίλων ἀποσφάττει τὸν Γοδολίαν

§ 164 = Ierem. XLVII 14.

σκεδασθέντες κατὰ τὴν χώραν, ἐπειδὴ τοὺς Βαβυλωνίους ἤκουσαν ἀνακεχωρηκότας καὶ λείψανά τινα καταλελοιπότας ἐν τῇ τῶν Ἱεροσολύμων γῇ τοὺς ταύτην ἐργασομένους, συλλεχθέντες πανταχόθεν ἧκον πρὸς τὸν Γοδολίαν εἰς Μασφαθάν. ⟨160⟩ *ἡγεμόνες δ' ἦσαν ἐν αὐτοῖς Ἰωάννης υἱὸς Καρέου καὶ Ἰεζανίας καὶ Σαρέας καὶ ἕτεροι πρὸς τούτοις. ἐκ δὲ τοῦ βασιλικοῦ γένους ἦν τις Ἰσμαῆλος, πονηρὸς ἀνὴρ καὶ δολιώτατος, ὃς πολιορκουμένων τῶν Ἱεροσολύμων ἔφυγε πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα Βααλεὶμ καὶ συνδιῆγεν αὐτῷ τὸν χρόνον ἐκεῖνον.* ⟨161⟩ *τούτους τοίνυν γενομένους αὐτοῦ Γοδολίας ἔπεισε μένειν, αὐτίκα μηδὲν δεδιότας τοὺς Βαβυλωνίους· γεωργοῦντας γὰρ τὴν χώραν οὐδὲν πείσεσθαι δεινόν. ταῦτ' ὀμνὺς αὐτοῖς διεβεβαιοῦτο, καὶ προστάτην αὐτὸν ἔχειν λέγων, ὥστ', εἴ τις ἐνοχλοίη, τεύξεσθαι τῆς προθυμίας,* ⟨162⟩ *καὶ συνεβούλευε κατοικεῖν ἣν ἕκαστος βούλεται πόλιν, ἀποστελεῖν τε μετὰ τῶν ἰδίων ἀνακτίζειν τὰ ἐδάφη καὶ κατοικεῖν· προεῖπέ τε παρασκευάζεσθαι αὐτούς, ἕως ἔτι καιρός ἐστι, σῖτόν τε καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὅπως ἔχωσι διὰ τοῦ χειμῶνος τρέφεσθαι. ταῦτα διαλεχθεὶς πρὸς αὐτοὺς ἀπέλυσε τῆς χώρας εἰς ὃν ἕκαστος ἐβούλετο τόπον.*

3 ⟨163⟩ *διαδραμούσης δὲ φήμης εἰς τὰ περὶ τὴν Ἰουδαίαν ἔθνη, ὅτι τοὺς ἀπὸ τῆς φυγῆς παρ' αὐτὸν ἐλθόντας Γοδολίας ἐδέξατο φιλανθρώπως καὶ τὴν γῆν αὐτοῖς γεωργοῦσι κατοικεῖν ἐφῆκεν, ἐφ' ᾧ τελεῖν φόρον τῷ Βαβυλωνίῳ, συνέδραμον αὐτοὶ πρὸς τὸν Γοδολίαν καὶ τὴν χώραν κατῴκησαν.* ⟨164⟩ *κατανοήσαντες δὲ τὴν χώραν καὶ τὴν τοῦ Γοδολίου χρηστότητα καὶ φιλανθρωπίαν Ἰωάννης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἡγεμόνες ὑπερ-*

§ 159 = 4 Reg. XXV 23; Ierem. XLVII 7.

ἠγάπησαν αὐτόν, καὶ Βάαλιμον τὸν τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλέα ἔλεγον πέμψαι Ἰσμαῆλον ἀποκτενοῦντα αὐτὸν δόλῳ καὶ κρυφίως, ὅπως αὐτὸς ἄρχῃ τῶν Ἰσραηλιτῶν· εἶναι γὰρ αὐτὸν ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλικοῦ. ⟨165⟩ *ῥύσεσθαί γε μὴν ἔλεγον αὐτὸν τῆς ἐπιβουλῆς, ἂν αὐτοῖς ἐφῇ κτεῖναι τὸν Ἰσμαῆλον, ὡς οὐδενὸς γνωσομένου· δεδιέναι γὰρ ἔφασκον μὴ φονευθεὶς αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου παντελὴς ἀπώλεια γένηται τῶν ὑπολελειμμένων τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἰσχύος.* ⟨166⟩ *ὁ δ' ἀπιστεῖν αὐτοῖς ὡμολόγει κατ' ἀνδρὸς εὖ πεπονθότος ἐπιβουλὴν τοιαύτην ἐμφανίσασιν· οὐ γὰρ εἰκὸς εἶναι, παρὰ τηλικαύτην ἐρημίαν ὧν ἔχρῃζε μὴ διαμαρτόντα, οὕτω πονηρὸν εἰς τὸν εὐεργετήσαντα καὶ ἀνόσιον εὑρεθῆναι ὥσθ', ὃν ἦν ἀδίκημα τὸ μὴ ὑπ' ἄλλων ἐπιβουλευόμενον σῶσαι σπουδάζειν, αὐτὸν αὐτόχειρα ζητεῖν αὐτοῦ γενέσθαι.* ⟨167⟩ *οὐ μὴν ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἀληθῆ δεῖ δοκεῖν, ἄμεινον ἔφασκεν ἀποθανεῖν αὐτὸν ὑπ' ἐκείνου μᾶλλον ἢ καταφυγόντα πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπον καὶ πιστεύσαντα τὴν ἰδίαν σωτηρίαν καὶ παρακαταθέμενον αὐτῷ διαφθεῖραι.*

⟨168⟩ *καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τῶν* 4
ἡγεμόνων μὴ δυνηθέντες πεῖσαι τὸν Γοδολίαν ἀπῆλθον, χρόνου δὲ διελθόντος ἡμερῶν τριάκοντα παραγίνεται πρὸς Γοδολίαν εἰς Μασφαθὰν πόλιν Ἰσμαῆλος μετ' ἀνδρῶν δέκα, οὓς λαμπρᾷ τραπέζῃ καὶ ξενίοις ὑποδεξάμενος εἰς μέθην προήχθη, φιλοφρονούμενος τὸν Ἰσμαῆλον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ⟨169⟩ *θεασάμενος δ' οὕτως αὐτὸν ἔχοντα καὶ βεβαπτισμένον εἰς ἀναισθησίαν καὶ ὕπνον ὑπὸ τῆς μέθης, ὁ Ἰσμαῆλος ἀναπηδήσας μετὰ τῶν δέκα φίλων ἀποσφάττει τὸν Γοδολίαν*

§ 164 = Ierem. XLVII 14.

καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κατακειμένους ἐν τῷ συμποσίῳ. καὶ μετὰ τὴν τούτων ἀναίρεσιν ἐξελθὼν νυκτὸς ἅπαντας φονεύει τοὺς ἐν τῇ πόλει Ἰουδαίους καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων καταλειφθέντας ἐν αὐτῇ τῶν στρατιωτῶν. ⟨170⟩ τῇ δ' ἐπιούσῃ μετὰ δώρων ἧκον πρὸς τὸν Γοδολίαν τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ὀγδοήκοντα, μηδενὸς τὰ περὶ αὐτὸν ἐγνωκότος. ἰδὼν δ' αὐτοὺς Ἰσμαῆλος εἴσω τε καλεῖ (ὡς) πρὸς Γοδολίαν, καὶ παρελθόντων ἀποκλείσας τὴν αὐλὴν ἐφόνευσε, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν εἰς λάκκον τινὰ βαθύν, ὡς ἂν ἀφανῆ γένοιτο, κατεπόντισε. ⟨171⟩ διεσώθησαν δὲ τῶν ὀγδοήκοντα τούτων ἀνδρῶν οἳ μὴ πρότερον ἀναιρεθῆναι παρεκάλεσαν πρὶν ἢ τὰ κεκρυμμένα ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτῷ παραδῶσιν, ἔπιπλά τε καὶ ἐσθῆτα καὶ σῖτον. ταῦτ' ἀκούσας ἐφείσατο τῶν ἀνδρῶν τούτων Ἰσμαῆλος, ⟨172⟩ τὸν δ' ἐν τῇ Μασφαθᾷ λαὸν σὺν γυναιξὶ καὶ νηπίοις ᾐχμαλώτισεν· ἐν οἷς καὶ τοῦ βασιλέως Σεδεκίου θυγατέρας, ἃς Ναβουζαρδάνης ὁ τῶν Βαβυλωνίων στρατηγὸς παρὰ Γοδολίᾳ καταλελοίπει. ταῦτα διαπραξάμενος ἀφικνεῖται πρὸς τὸν Ἀμμανιτῶν βασιλέα.

5 ⟨173⟩ ἀκούσας δ' Ἰωάννης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἡγεμόνες τὰ ἐν τῇ Μασφαθᾷ πεπραγμένα ὑπ' Ἰσμαήλου καὶ τὸν Γοδολίου θάνατον ἠγανάκτησαν, καὶ τοὺς ἰδίους ἕκαστος παραλαβὼν ὁπλίτας ὥρμησαν πολεμήσοντες τὸν Ἰσμαῆλον, καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὸν πρὸς τῇ πηγῇ ἐν Χεβρῶνι. ⟨174⟩ οἱ δ' αἰχμαλωτισθέντες ὑπ' Ἰσμαήλου τὸν Ἰωάννην ἰδόντες καὶ τοὺς ἡγεμόνας εὐθύμως διετέθησαν, βοήθειαν αὐτοῖς ἥκειν ὑπολαμβάνοντες, καὶ καταλιπόντες τὸν αἰχμαλωτίσαντα πρὸς τὸν Ἰωάννην ἀνεχώρησαν. Ἰσμαῆλος μὲν οὖν μετ' ἀνδρῶν ὀκτὼ

§ 169 = Ierem. XLVIII 1.

τὸν μέντοι γ' αὐτῶν παραβάντα ταύτην τὴν γνώμην εἰς τὸν τῶν λεόντων ἔκριναν ῥῖψαι λάκκον ἀπολού-
μενον. ⟨254⟩ ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ συνιδὼν τὴν κακουρ- 6
γίαν αὐτῶν, οὐδ' ἐπὶ τὸν Δανιῆλον ταῦτα κατεσκευασμένους ὑπονοήσας, ἀρέσκεσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἔφη δεδογμένοις, καὶ κυρώσειν τὴν προαίρεσιν αὐτῶν ἐπαγγελλόμενος προτίθησι πρόγραμμα δηλοῦν τῷ πλήθει τὰ δόξαντα τοῖς σατράπαις. ⟨255⟩ καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες φυλαττόμενοι τὰ προστεταγμένα μὴ παραβῆναι ἠρέμουν, Δανιήλῳ δὲ φροντὶς οὐδ' ἡτισοῦν τούτων ἦν, ἀλλ' ὡς εἶχεν ἔθος, ἱστάμενος ηὔχετο τῷ θεῷ πάντων ὁρώντων. ⟨256⟩ οἱ δὲ σατράπαι, τῆς ἀφορμῆς αὐτοῖς ἣν ἐσπούδαζον λαβεῖν ἐπὶ τὸν Δανιῆλον παραφανείσης, εὐθὺς ἧκον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατηγόρουν ὡς παραβαίνοντος μόνου τοῦ Δανιήλου τὰ προστεταγμένα (μηδενὸς γὰρ τῶν ἄλλων τολμῶντος προσεύχεσθαι τοῖς θεοῖς), καὶ τοῦτ' οὐ δι' εὐσέβειαν, ἀλλὰ διὰ φυλακὴν καὶ διατήρησιν ὑπὸ τοῦ φθόνου. ⟨257⟩ ἀπὸ γὰρ μείζονος ἧς προσεδόκων εὐνοίας τοῦτο ποιεῖν τὸν Δαρεῖον ὑπολαμβάνοντες, ὡς καὶ καταφρονήσαντι τῶν ἐκείνου προσταγμάτων συγγνώμην ἑτοίμως νέμειν, καὶ αὐτὸ τοῦτο βασκαίνοντες τῷ Δανιήλῳ, οὔτε μετεβάλλοντο πρὸς τὸ ἡμερώτερον, ῥίπτειν δ' αὐτὸν ἠξίουν κατὰ τὸν νόμον εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων. ⟨258⟩ ἐλπίσας δ' ὁ Δαρεῖος ὅτι ῥύσεται τὸ θεῖον αὐτὸν καὶ οὐδὲν μὴ πάθῃ δεινὸν ὑπὸ τῶν θηρίων, ἐκέλευσεν αὐτὸν εὐθύμως φέρειν τὰ συμβαίνοντα. καὶ βληθέντος εἰς τὸν λάκκον, σφραγίσας τὸν ἐπὶ τοῦ στομίου κείμενον ἀντὶ θύρας λίθον ἀνεχώρησεν, καὶ δι' ὅλης ἄσιτος τῆς νυκτὸς καὶ ἄυπνος διῆγεν, ἀγωνιῶν περὶ τοῦ

§ 254 = Dan. VI 10.

Δανιήλου. ⟨259⟩ μεθ' ἡμέραν δ' ἀναστὰς ἐπὶ τὸν λάκκον ἦλθε, καὶ σωζομένην τὴν σφραγῖδα εὑρὼν ᾗ σημηνάμενος τὸν λίθον κατελελοίπει, ἀνοίξας ἀνεβόησε, καλῶν τὸν Δανιῆλον καὶ πυνθανόμενος εἰ σώζεται. τοῦ δ' ὑπακούσαντος τῷ βασιλεῖ καὶ μηδὲν παθεῖν εἰπόντος, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀνελκυσθῆναι ἐκ τοῦ λάκκου τῶν θηρίων. ⟨260⟩ οἱ δ' ἐχθροὶ θεασάμενοι τὸν Δανιῆλον μηδὲν πεπονθότα δεινόν, διὰ μὲν τὸ θεῖον καὶ τὴν τούτου πρόνοιαν οὐκ ἠξίουν αὐτὸν σώζεσθαι, πεπληρωμένους δὲ τοὺς λέοντας τροφῆς μὴ ἅψασθαι μηδὲ προσελθεῖν τῷ Δανιήλῳ νομίζοντες, τοῦτ' ἔλεγον πρὸς τὸν βασιλέα. ⟨261⟩ ὁ δὲ μισήσας αὐτοὺς τῆς πονηρίας, παραβληθῆναι μὲν πολλὰ κελεύει τοῖς λέουσι κρέα, κορεσθέντων δ' αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Δανιήλου προσέταξεν εἰς τὸν λάκκον ἐμβληθῆναι, ὅπως εἰ διὰ κόρον αὐτοῖς οὐ προσέξουσιν οἱ λέοντες μάθοι. ⟨262⟩ σαφὲς δ' ἐγένετο Δαρείῳ, τῶν σατραπῶν παραβληθέντων τοῖς θηρίοις, ὅτι τὸ θεῖον ἔσωσε τὸν Δανιῆλον· οὐδενὸς γὰρ αὐτῶν ἐφείσαντο οἱ λέοντες, ἀλλὰ πάντας διεσπάραττον ὡσανεὶ σφόδρα λιμώττοντες καὶ τροφῆς ἐνδεεῖς. ἠρέθισε δ' αὐτοὺς οὐ τὸ πεινῆν, οἶμαι, μικρὸν ἔμπροσθεν ἀφθόνων κρεῶν ἐμπεπλησμένους, ἀλλ' ἡ τῶν ἀνθρώπων κακία· δήλη γὰρ κἂν τοῖς ἀλόγοις αὕτη ζῴοις πρὸς τιμωρίαν γένοιτο, τοῦ θεοῦ προαιρουμένου.

7 ⟨263⟩ διαφθαρέντων οὖν τῶν ἐπιβουλευσάντων Δανιήλῳ τοῦτον τὸν τρόπον, ὁ βασιλεὺς Δαρεῖος καθ' ὅλην ἔπεμψε τὴν χώραν ἐπαινῶν τὸν θεὸν ὃν Δανιῆλος προσκυνεῖ, καὶ μόνον αὐτὸν εἶναι λέγων ἀληθῆ καὶ τὸ πᾶν κράτος ἔχοντα. ἔσχε δὲ καὶ τὸν Δανιῆλον ἐν

§ 259 = Dan. VI 20.

ὑπερβαλλούσῃ τιμῇ, πρῶτον αὐτὸν ἀποδείξας τῶν φίλων. ⟨264⟩ ὢν δ' οὕτως ἐπίσημος καὶ λαμπρὸς ὑπὸ δόξης τοῦ θεοφιλὴς εἶναι Δανιῆλος, ᾠκοδόμησεν ἐν Ἐκβατάνοις τῆς Μηδικῆς βᾶριν, ἐκπρεπέστατόν τι κατασκεύασμα καὶ θαυμασίως πεποιημένον, ἣ μέχρι δεῦρο μὲν ἔστι καὶ σώζεται, τοῖς δ' ὁρῶσι δοκεῖ προσφάτως κατεσκευάσθαι καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐκείνης ἧς ἕκαστος αὐτὴν ἡμέρας ἱστορεῖ γεγονέναι· οὕτω νεαρὸν αὐτῆς καὶ ἀκμαῖον τὸ κάλλος, καὶ μηδαμοῦ γεγηρακὸς ὑπὸ τοσούτου χρόνου. ⟨265⟩ πάσχει γὰρ καὶ τὰ κατασκευάσματα ταὐτὸν ἀνθρώποις, καὶ πολιοῦται καὶ τὴν ἰσχὺν λυόμενα ὑπὸ τῶν ἐτῶν καὶ τὴν εὐπρέπειαν μαραινόμενα. θάπτουσι δ' ἐν τῇ βάρει τούς τε Μήδων βασιλεῖς καὶ Περσῶν καὶ Πάρθων ἄχρι τοῦ δεῦρο, καὶ ὁ ταύτην πεπιστευμένος Ἰουδαῖός ἐστιν ἱερεύς· καὶ τοῦτο γίνεται μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας. ⟨266⟩ ἄξιον δὲ τἀνδρὸς τούτου καὶ ὃ μάλιστα θαυμάσαι τις ἂν ἀκούσας διελθεῖν. ἅπαντα γὰρ αὐτῷ παραδόξως ὡς ἑνί τινι τῶν μεγίστων ηὐτυχήθη προφητῶν, καὶ παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον τιμή τε καὶ δόξα παρὰ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ πλήθους, καὶ τελευτήσας δὲ μνήμην αἰώνιον ἔχει. ⟨267⟩ τὰ γὰρ βιβλία, ὅσα δὴ συγγραψάμενος καταλέλοιπεν, ἀναγινώσκεται παρ' ἡμῖν ἔτι καὶ νῦν, καὶ πεπιστεύκαμεν ἐξ αὐτῶν ὅτι Δανιῆλος ὡμίλει τῷ θεῷ. οὐ γὰρ τὰ μέλλοντα μόνον προφητεύων διετέλει, καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι προφῆται, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ὥριζεν εἰς ὃν ταῦτ' ἀποβήσεται· ⟨268⟩ καὶ τῶν προφητῶν τὰ χείρω προλεγόντων, καὶ διὰ τοῦτο δυσχεραινομένων ὑπὸ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ πλήθους, Δανιῆλος ἀγαθῶν ἐγίνετο προφήτης αὐτοῖς, ὡς ἀπὸ μὲν τῆς εὐφημίας τῶν προλεγομένων εὔνοιαν ἐπισπᾶσθαι παρὰ πάντων.

ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους αὐτῶν ἀληθείας πίστιν καὶ δόξαν ὁμοῦ θειότητος παρὰ τοῖς ὄχλοις ἀποφέρεσθαι. ⟨269⟩ κατέλιπε δὲ γράψας, ὅθεν ἡμῖν τὸ τῆς προφητείας αὐτοῦ ἀκριβὲς καὶ ἀπαράλλακτον ἐποίησε δῆλον. φησὶ γὰρ αὐτοῦ γινομένου ἐν Σούσοις τῇ μητροπόλει τῆς Περσίδος, ὡς ἐξέλθοι μὲν εἰς τὸ πεδίον μεθ' ἑταίρων αὐτοῦ, σεισμοῦ δὲ καὶ κλόνου τῆς γῆς ἐξαίφνης γενομένου καταλειφθείη μόνος, φευγόντων τῶν φίλων, καὶ πέσοι μὲν ἐπὶ στόμα ταραχθεὶς ἐπὶ τὰς δύο χεῖρας, τινὸς δ' ἁψαμένου αὐτοῦ καὶ μεταξὺ κελεύοντος ἀναστῆναι καὶ τὰ μέλλοντα συμβήσεσθαι τοῖς πολίταις ἰδεῖν μετὰ πολλὰς γενεάς, ⟨270⟩ ἀναστάντι [δ'] αὐτῷ δειχθῆναι κριὸν μέγαν, πολλὰ μὲν ἐκπεφυκότα κέρατα, τὸ δὲ τελευταῖον αὐτῶν ὑψηλότερον ἔχοντα. ἔπειτ' ἀναβλέψαι μὲν εἰς τὴν δύσιν, θεάσασθαι δὲ τράγον ἀπ' αὐτῆς δι' ἀέρος φερόμενον, ⟨ὃν⟩ συρράξαντα τῷ κριῷ καὶ τοῖς κέρασι κυρίξαντα δὶς καταβαλεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ πατῆσαι. ⟨271⟩ εἶτα τὸν τράγον ἰδεῖν ἐκ τοῦ μετώπου μέγιστον ἀναφύσαντα κέρας, οὗ κλασθέντος ἄλλα ἀναβλαστῆσαι τέτταρα, καθ' ἕκαστον τῶν ἀνέμων τετραμμένα. ἐξ αὐτῶν δ' ἀνασχεῖν καὶ ἄλλο μικρότερον ἀνέγραψεν, ὃ αὐξῆσαν ἔλεγεν αὐτῷ ὁ ταῦτ' ἐπιδεικνὺς θεὸς πολεμήσειν αὐτοῦ τοὔθνος καὶ τὴν πόλιν αἱρήσειν κατὰ κράτος, καὶ συγχεῖν τὰ περὶ τὸν ναόν, καὶ τὰς θυσίας κωλύσειν γενέσθαι ἐφ' ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐνενήκοντα ἕξ. ⟨272⟩ ταῦτα μὲν ἰδεῖν ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ἐν Σούσοις ὁ Δανιῆλος ἔγραψε, κρῖναι δ' αὐτῷ τὴν ὄψιν τοῦ φαντάσματος ἐδήλου τὸν θεὸν οὕτως. τὸν μὲν κριὸν βασιλείας τὰς Περσῶν καὶ Μήδων σημαίνειν ἔφασκε, τὰ δὲ κέρατα τοὺς βασι-

§ 269 = Dan. VIII 2.

λεύειν μέλλοντας, τὸ δ' ἔσχατον κέρας σημαίνειν τὸν ἔσχατον βασιλέα, τοῦτον γὰρ διοίσειν ἁπάντων πλούτῳ τε καὶ δόξῃ. ⟨273⟩ τὸν δὲ τράγον δηλοῦν ὡς ἐξ Ἑλλήνων τις βασιλεύων ἔσται, ὃς τῷ Πέρσῃ συμβαλὼν δὶς κρατήσει τῇ μάχῃ καὶ παραλήψεται τὴν ἡγεμονίαν ἅπασαν. ⟨274⟩ δηλοῦσθαι δ' ὑπὸ τοῦ μεγάλου κέρατος τοῦ ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ τράγου τὸν πρῶτον βασιλέα, καὶ τὴν τῶν τεττάρων ἀναβλάστησιν ἐκπεσόντος ἐκείνου καὶ τὴν πρὸς τὰ τέτταρα κλίματα τῆς γῆς αὐτῶν ἀποστροφὴν ἑκάστου τοὺς διαδόχους μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου βασιλέως ἐμφανίζεσθαι, καὶ διαμερισμὸν εἰς αὐτοὺς τῆς βασιλείας, οὔτε δὲ παῖδας αὐτοῦ τούτους ὄντας οὔτε συγγενεῖς πολλοῖς ἔτεσιν ἄρξειν τῆς οἰκουμένης. ⟨275⟩ γενήσεσθαι δ' ἐκ τούτων τινὰ βασιλέα τὸν ἐκπολεμήσοντα τό τ' ἔθνος καὶ τοὺς νόμους αὐτῶν καὶ τὴν κατ' αὐτοὺς ἀφαιρησόμενον πολιτείαν, καὶ συλήσοντα τὸν ναόν, καὶ τὰς θυσίας ἐπ' ἔτη τρία κωλύσοντα ἐπιτελεσθῆναι. ⟨276⟩ καὶ δὴ ταῦθ' ἡμῶν συνέβη τῷ ἔθνει παθεῖν ὑπ' Ἀντιόχου τοῦ ἐπιφανοῦς, καθὼς εἶδεν ὁ Δανιῆλος καὶ πολλοῖς ἔτεσιν ἔμπροσθεν ἀνέγραψε τὰ γενησόμενα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον Δανιῆλος καὶ περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀνέγραψε, καὶ ὅτι ὑπ' αὐτῶν αἱρεθήσεται τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναὸς ἐρημωθήσεται. ⟨277⟩ ταῦτα πάντ' ἐκεῖνος, θεοῦ δείξαντος αὐτῷ, συγγράψας κατέλιπεν, ὥστε τοὺς ἀναγινώσκοντας καὶ τὰ συμβαίνοντα σκοποῦντας θαυμάζειν ἐπὶ τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ τιμῇ τὸν Δανιῆλον, καὶ τοὺς Ἐπικουρείους ἐκ τούτων εὑρίσκειν πεπλανημένους, ⟨278⟩ οἳ τήν τε πρόνοιαν ἐκβάλλουσι τοῦ βίου καὶ τὸν θεὸν οὐκ ἀξιοῦσιν ἐπιτροπεύειν τῶν πραγμάτων, οὐδ' ὑπὸ

§ 273 = Dan. VIII 21.

τῆς μακαρίας καὶ ἀφθάρτου πρὸς διαμονὴν τῶν ὅλων οὐσίας κυβερνᾶσθαι τὰ σύμπαντα, ἄμοιρον δ' ἡνιόχου καὶ φροντιστοῦ τὸν κόσμον αὐτομάτως φέρεσθαι λέγουσιν, ⟨279⟩ ὃς εἰ τοῦτον ἀπροστάτητος ἦν τὸν τρόπον, καθάπερ καὶ τὰς ναῦς ἐρήμους κυβερνητῶν καταδυομένας ὁρῶμεν ὑπὸ πνευμάτων, ἢ καὶ τὰ ἅρματα περιτρεπόμενα μὴ ἔχοντα τοὺς ἡνιοχοῦντας, συντριβεὶς ἂν ὑπὸ τῆς ἀπρονοήτου φορᾶς ἀπωλώλει καὶ διεφθείρετο. ⟨280⟩ τοῖς οὖν προειρημένοις ὑπὸ Δανιήλου δοκοῦσί μοι σφόδρα τῆς ἀληθοῦς δόξης διαμαρτάνειν οἱ τῷ θεῷ μηδεμίαν εἶναι περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀποφαινόμενοι πρόνοιαν· οὐ γὰρ ἂν κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν, εἰ συνέβαινεν αὐτοματισμῷ τινὶ τὸν κόσμον διάγειν, πάνθ' ἑωρῶμεν ἀποβαίνοντα.

⟨281⟩ ἐγὼ μὲν οὖν περὶ τούτων ὡς ηὗρον καὶ ἀνέγνων, οὕτως ἔγραψα· εἰ δέ τις ἄλλως δοξάζειν βουλήσεται περὶ αὐτῶν, ἀνέγκλητον ἐχέτω τὴν ἑτερογνωμοσύνην.

BIBLIOTHECA GRAECA

VIRORUM DOCTORUM OPERA

RECOGNITA ET COMMENTARIIS INSTRUCTA

CURANTIBUS

FR. JACOBS ET VAL. CHR. FR. ROST.

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

Bedeutend ermässigte Preise.

Erschienen sind bis jetzt:

	ℳ	₰
Aeschinis in Ctesiphontem oratio ed. *Weidner*	3.	60
Aeschyli Agamemno ed. *R. Enger*	3.	75
Aristophanis Nubes ed. *Teuffel.* Ed. II.	1.	20
Delectus epigramm. Graec. ed. *Jacobs.* [Vergriffen]	1.	80
Demosthenis concione ed. *H. Sauppe.* Sect. I. (cont. Philipp. I. et Olynthiacae I—III.) Ed. II.	1.	—
Euripidis tragoediae ed. *Pflugk* et *Klotz.* Vol. I, II et III. Sect. I—III.	15.	15
Einzeln:		
Vol. I. Sect. 1. Medea. Ed. III.	1.	50
„ I. „ 2. Hecuba. Ed. III. ed. *Wecklein*	1.	20
„ I. „ 3. Andromacha. Ed. II.	1.	20
„ I. „ 4. Heraclidae. Ed. II	1.	20
„ II. „ 1. Helena. Ed. II.	1.	20
„ II. „ 2. Alcestis. Ed. II.	1.	20
„ II. „ 3. Hercules furens Ed. II. cur. *Wecklein*	1.	80
„ II. „ 4. Phoenissae. Ed. II. cur. *Wecklein*	2.	25
„ III. „ 1. Orestes.	1.	20
„ III. „ 2. Iphigenia Taurica	1.	20
„ III. „ 3. Iphigenia quae est Aulide	1.	20
Hesiodi carmina ed. *Goettling* et *Flach.* Ed. III.	6.	60
Homeri Ilias ed. *Spitzner.* Sect. I—IV	4.	50
Einzeln:		
Sect. I. lib. 1—6. [Vergr.]	—	90
Sect. II. lib. 7—12	—	90
Sect. III. lib. 13—18	1.	35
Sect. IV. lib. 19—24	1.	35

	ℳ	₰
Lysiae et Aeschinis orationes selectae ed. *Bremi*	1.	50
Lysiae orationes selectae ed. *Bremi.* [Vergriffen.]	—	90
Pindari carmina cum deperditarum fragm., variet. lect. adi. et comment. illustr. *L. Dissen.* Ed. II. cur. *Schneidewin.* Vol. I. [Vergriffen]	3.	90
—— Vol. II. Sect. I. II. (Comment. in Olymp. et Pyth.) (à 1 ℳ 50 ₰.)	3.	—
Platonis opera omnia ed. *Stallbaum* X voll. (21 Sectiones.)		
Einzeln:		
Vol. I. Sect. 1. Apologia Socratis et Crito. Ed. *Wohlrab*	2.	40
Vol. I. Sect. 2. Phaedo. Ed. V. cur. *Wohlrab*	2.	70
Vol. I. Sect. 3. Symposium c. ind. Ed. III. [Vergriffen]	2.	25
Vol. II. Sect. 1. Gorgias. Ed. III	2.	40
Vol. II. Sect. 2. Protagoras c. ind Ed. IV. ed. *Kroschel*	2.	40
Vol. III. Politia sive de republica libri decem. 2 voll. Ed. II.		
Vol. III. Sect. 1. lib. I—V. [Vergr.]	4.	20
Vol. III. Sect. 2. lib. VI—X	3.	80
Vol. IV. Sect. 1. Phaedrus. Ed. II	2.	40
Vol. IV. Sect. 2. Menexenus, Lysis, Hippias uterque, Io. Ed. II	2.	70
Vol. V. Sect. 1. Laches, Charmides, Alcibiades I. II. Ed. II	2.	70
Vol. V. Sect. 2. Cratylus cum. ind.	2.	70
Vol. VI. Sect. 1. Euthydemus. [Vergriffen]	2.	10
Vol. VI. Sect. 2. Meno et Euthyphro itemque incerti scriptoris Theages, Erastae, Hypparchus. Ed. II ed. *Fritzsche*	6.	—

M. ₰

Platonis opera omnia ed. *Stallbaum*.

Einzelnen:

- Vol. VII. Timaeus et Critias [Vergriffen.] 5. 40
- Vol. VIII. Sect. 1. Theaetetus. Ed. II. rec. *Wohlrab*. [Vergr.] 3. —
- Vol. VIII. Sect. 2. Sophista. [Vergriffen.] 2. 70
- Vol. IX. Sect. 1. Politicus et incerti auctoris Minos 2. 70
- Vol. IX. Sect. 2. Philebus . . . 2. 70
- Vol. X. Sect. 1. Leges. Vol. I. lib. I—IV 3. 60
- Vol. X. Sect. 2. lib. V—VIII . . 3. 60
- Vol. X. Sect. 3. lib. IX—XII et Epinomis 3. 60

Sophoclis tragoediae ed. *Wunderus*. 2 voll. 10. 50

Einzeln:

- Vol. I. Sect. 1. Philoctetes. Ed. IV ed. *Wecklein* 1. 50
- Vol. I. Sect. 2. Oedipus Rex. Ed. V ed. *Wecklein* 1. 50
- Vol. I. Sect. 3. Oedipus Coloneus. Ed. IV 1. 80
- Vol. I. Sect. 4. Antigona. Ed. V ed. *Wecklein* 1. 50
- Vol. II. Sect. 1. Electra. Ed. IV 1. 80
- Vol. II. Sect. 2. Aiax. Ed. III . 1. 20
- Vol. II. Sect. 3. Trachiniae. Ed. II 1. 20

Thucydidis de bello Peloponnesiaco libri VIII ed. *Poppo* . . [illegible]

Einzeln:

- Vol. I. Sect. 1. Lib. I. Ed. III ed. *Stahl*. . . . . 4. [illegible]
- Vol. I. Sect. 2. Lib. II. Ed. II. [Vergriffen] . . . .
- Vol. II. Sect. 1. Lib. III. Ed. II ed. *J. M. Stahl* 2. 40
- Vol. II. Sect. 2. Lib. IV. Ed. II ed. *J. M. Stahl*. 2. 70
- Vol. III. Sect. 1. Lib. V. Ed. II ed. *J. M. Stahl* 2. 40
- Vol. III. Sect. 2. Lib. VI. Ed. II ed. *J. M. Stahl* 2. 40
- Vol. IV. Sect. 1. Lib. VII. Ed. II. ed. *J. M. Stahl*. 2. 70
- Vol. IV. Sect. 2. Lib. VIII. Ed. II ed. *Stahl*. 2. 70

Xenophontis Cyropaedia ed. *Bornemann*. [Vergriffen.] 1. 50

—— **Memorabilia** ed. *Kühner*. Ed. II. [Vergriffen] 2. 70

—— **Anabasis** ed. *Kühner* 3. 60
Einzeln à 1 M. 80 ₰.
Sect. I. lib. I—IV.
Sect. II. lib. V—VIII.

—— **Oeconomicus** ed. *Breitenbach* 1. 50

—— **Agesilaus** ed. *Breitenbach*. [Vergriffen] 1. 20

—— **Hiero** ed. *Breitenbach*. [Vergr.] — 75

—— **Hellenica**, Sect. I. (lib. I. II.) ed. *Breitenbach*. Ed. II 1. 80

—— —— Sect. II. (lib. III—VII.) d *Breitenbach*. Ed. II. . . . 4. 80

B. G. TEUBNER
IN LEIPZIG UND BERLIN.

Januar 1908.

Ausgaben griechischer und lateinischer Schriftsteller.

1a. Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. [8.]

Diese Sammlung hat die Aufgabe, die gesamten noch vorhandenen Erzeugnisse griechischen und römischen Literatur in neuen, wohlfeilen Ausgaben zu veröffentlen, soweit dies zugunsten der Wissenschaft oder der Schule wünschenswert ist. Texte der Ausgaben beruhen auf den jeweils neuesten Ergebnissen der kritischen rschung, über die die beigefügte adnotatio critica, die sich teils in der praefatio, s unter dem Text befindet, Auskunft gibt. Die Sammlung wird ununterbrochen tgesetzt werden und in den früher erschienenen Bänden durch neue, verbesserte Ausben stets mit den Fortschritten der Wissenschaft Schritt zu halten suchen.

Sammlung umfaßt zur Zeit gegen 550 Bände zum Preise von ca. 1600 Mark, bei einmaligem Bezuge zum Vorzugspreise von ca. 1200 Mark abgegeben werden.

Alle Ausgaben sind auch gleichmäßig geschmackvoll gebunden käuflich!

Textausgaben der griechischen und lateinischen Klassiker.

Die mit einem * bezeichneten Werke sind Neuerscheinungen der letzten Jahre.

a. Griechische Schriftsteller.

liani de nat. anim. ll. XVII, var. hist., epistt., fragmm. Rec. R. Hercher. Vol. I. ℳ 5.— **5.50.** Vol. II. ℳ 7.20 **7.70.**
— **varia historia.** Rec. R. Hercher. ℳ 1.50 **1.90.**
neae commentarius poliorceticus. Rec. A. Hug. ℳ 1.35 **1.75.**
schinis orationes. Ed. Fr. Blass. Ed. min. ℳ 2.40 **2.80.**
— — — Ed. maior (m. Index v. Preuss). ℳ 8.— **8.60.**
— — Iterum ed. Fr. Franke. ℳ —.90 **1.30.**
schyli tragoediae. Iter. ed. H. Weil. ℳ 2.40 **3.—**
Einzeln jede Tragödie (Agamemnon. Choëphorae. Eumenides. Persae. Prometheus. Septem c. Th. Supplices) ℳ —.40 **—.70.**
— **cantica.** Dig. O. Schroeder. ℳ 2.40 **2.80.**
—] **Scholia in Persas.** Rec. O. Dähnhardt. ℳ 3.60 **4.20.**
sopicae fabulae. Rec. C. Halm. ℳ —.90 **1.30.**
elphronus Rhetoris epistularum lib. IV. Ed. M. A. Schepers. ℳ 3.20 **3.60.**
exandri Lycopol. c. Manich. Ed. A. Brinkmann. ℳ 1.— **1.25.**

Alypius: s. Musici.
Anacreontis carmina. Ed. V. Rose. Ed. II. ℳ 1.— **1.40.**
Anaritius: s. Euclid. suppl.
***Andocidis orationes.** Ed. Fr. Blass. Ed. III. ℳ 1.40 **1.80.**
Annae Comnenae Alexias. Rec. A. Reifferscheid. 2 voll. ℳ 7.50 **8.60.**
Anonymus de incredibilibus: s. Mythographi.
Anthologia Graeca epigr. Palat. c. Plan. Ed. H. Stadtmueller.
Vol. I: Pal. l. I—VI (Plan. l. V—VII). ℳ 6.— **6.60.**
Vol. II. P. 1: Pal. l. VII (Plan. l. III). ℳ 8.— **8.60.**
*Vol. III. P. 1: Pal. l. IX. (Epp. 1—563. Plan. l. I) ℳ 8.— **8.60.**
— **lyrica** s. lyr. Graec. rell. Edd. Bergk-Hiller-Crusius. ℳ 3 — **3.60.**
Antiphontis orationes et fragmenta. Ed. Fr. Blaß. ℳ 2.10 **2.50.**
Antonini, M. Aurel., commentarr. ll. XII. Rec. I. Stich. Ed. II. ℳ 2.40 **2.80.**
Antoninus Liberalis: s. Mythographi.
Apocalypsis Anastasiae. Ed. R. Homburg ℳ 1.20 **1.60.**
Apollodori bibliotheca. Ed. R. Wagner. siehe Mythographi. Vol. I.

*Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.*

Apollonius Pergaeus. Ed. et Lat. interpr. est I. L. Heiberg. 2 voll. ℳ 9.— **10.—**

Apollonii Rhodii Argonautica. Rec. R. Merkel. ℳ 1.50 **1.90.**

***Appiani hist. Rom.** Ed. L. Mendelssohn. Vol. I. ℳ 4.50 **5.—** Vol. II. Ed. P. Viereck. ℳ 6.— **6.60.**

Archimedis opera omnia. Ed. I. L. Heiberg. 3 voll. ℳ 18.— **19.80.**

Aristeae ad Philocratem epistula c. cet. de vers. LXX interpr. testim. Ed. P. Wendland. ℳ 4.— **4.50.**

Aristophanis comoediae. Ed. Th. Bergk. 2 voll. Ed. II. je ℳ 2.— **2.50.**
Vol. I: Acharn., Equites, Nubes, Vespae, Pax.
— II: Aves, Lysistr., Thesmoph., Ranae, Eccles., Plutus.
Einzeln jedes Stück ℳ —.60 **—.90.**

*— **cantica.** Dig. O. Schroeder. [In Vorb.]

Aristoteles de partib. anim. ll. IV. Ed. B. Langkavel. ℳ 2.80 **3.20.**

*— **de animalium motu.** Ed. Fr. Littig. [In Vorb.]

*— **de animalibus historia.** Ed. L. Dittmeyer. ℳ 6.— **6.60.**

— **de arte poetica l.** Rec. W. Christ. ℳ —.60 **—.90.**

— **physica.** Rec. C. Prantl. ℳ 1.50 **1.90.**

— **ethica Nicomachea.** Rec. Fr. Susemihl. Ed. alteram cur. O. Apelt. ℳ 2.40 **2.80.**

— **de coelo et de generatione et corruptione.** Rec. C. Prantl. ℳ 1.80 **2.20.**

— **quae feruntur de coloribus, de audibilibus, physiognomonica.** Rec. C. Prantl. ℳ —.60 **—.90.**

— **politica.** Ed. Fr. Susemihl. Ed. III. ℳ 2.40 **2.80.**

— **magna moralia.** Rec. Fr. Susemihl. ℳ 1.20 **1.60.**

— **de anima ll. III.** Rec. Guil. Biehl. ℳ 1.20 **1.60.**

[— **ethica Eudemia.**] Eudemi Rhodii ethica. Adi. **de virtutibus et vitiis l.** rec. Fr. Susemihl. ℳ 1.80 **2.20.**

— **ars rhetorica.** Ed A. Roemer. Ed. II. ℳ 3.60 **4.—**

*— **metaphysica.** Rec. Guil. Christ. Ed. II ℳ 2.40 **2.80.**

— **qui fereb. libror. fragmenta.** Coll. V. Rose. ℳ 4.50 **5.—**

— **oeconomica.** Rec. Fr. Susemihl. ℳ 1.50 **1.90.**

— **quae feruntur de plantis, de mirab. auscultat., mechanica, de lineis insec., ventorum situs et nomina, de Melisso** ***Xenophane Gorgia.*** Ed. O. Apelt. ℳ *3.—* ***3.40.***

Aristoteles parva naturalia. Rec. G[…] Biehl. ℳ 1.80 **2.20.**

— *Πολιτεία Ἀθηναίων.* Ed. Fr. Bl[…] Ed. IV. ℳ 1.80 **2.20.**

— | s. a. Musici.

[— —] **Divisiones** quae vulgo dic[…] ***Aristoteleae.** Ed. H. Mutschm[…] ℳ 2.80 **3.20.**

Arriani Anabasis. Rec. Car. Abi[…] ℳ 1.50 **2.—**, mit Karte ℳ 1.80 **2.3**[…]

*— **quae exstant omnia.** Ed. A. G. R[…] I. Anabasis. Ed maior. Mit 1 T[…] ℳ 3.60 **4.20.**

*— **Anabasis.** Ed. A. G. Roos. Ed[…] ℳ 1.80 **2.20.**

— **scripta minora.** Edd. R. Her[…] et A. Eberhard. ℳ 1.80 **2.20.**

Athenaei dipnosophist. ll. XV. Re[…] Kaibel. 3 voll. ℳ 17.10 **18.90.**

Autolyci de sphaera quae movetur l[…] ortibus et occasibus ll. II. Ed[…] Hultsch. ℳ 3.60 **4.—**

Babrii fabulae Aesopeae. Rec. O. Cru[…] Acc. fabul. dactyl. et iamb. rell. **Igna**[…] al. testrast. iamb. rec. a C. Fr. Mue[…] Ed. maior. ℳ 8.40 **9.—** Rec. O. Cru[…] Ed. minor. ℳ 4.— **4.60.**

— — Ed. F. G. Schneide[…] ℳ —.60 **1.—**

Bacchius: s. Musici.

Bacchylidis carmina. Ed. III. Ed[…] Blaß. ℳ 2.40 **2.90.**

Batrachomyomachia: s. Hymni H[…]

Bio: s. Bucolici.

Blemyomachia: s. Eudocia Aug[…]

Bucolicorum Graecorum Theocriti, B[…] Moschi reliquiae. Rec. H. L. Ah[…] Ed. II. ℳ —.60 **1.—**

***Caecilii Calactini fragmenta.** Ed. R. C[…]loch. ℳ 6.— **6.60.**

Callinici de vita S. Hypatii l. Edd[…] Philol. Bonn. sodales. ℳ 3.— **3.4**[…]

Cassianus Bassus: s. Geoponica.

Cebetis tabula. Ed. C. Praecht[…] ℳ —.60 **—.90.**

Chronica minora. Ed. C. Frick. V[…] Acc. **Hippolyti Romani** praeter Ca[…] Paschalem fragmm. chronol. ℳ 6.80[…]

Claudiani carmina: s. Eudocia Aug[…]

Cleomedis de motu circulari corp[…] **caelestium ll. II.** Ed. H. Zi[…] ℳ 2.70 **3.20.**

Colluthus: s. Tryphiodorus.

Cornuti theologiae Graecae compen[…] Rec. C. Lang. ℳ 1.50 **2.—**

Corpusculum poesis epicae Graecae[…] **bundae.** Edd. P. Brandt et C. W[…]muth. 2 fascc. je ℳ 3.— **3.50.**

***Damascii vita Isidori.** Ed. J. H[…] [In Vorb.]

Demades: s. Dinarchus.

Demetrii Cydon. de contemn. mor[…] Ed. H. Deckelmann. ℳ 1.— **1**[…]

orationes. Recc. G. Dindorf-
. maior. [Mit adnot. crit.]
ℳ 2.80 3.20.] ℳ 7.20 9.—
[Ohne die adnot. crit.] 3 voll.
2.20.] ℳ 4 50 6.— [6 partes.
1.20.]

ars 1. Olynthiacae III. Phi-
I. De pace. Philippica II.
onneso. De Chersoneso. Phi-
III. IV. Adversus Philippi
m. Philippi epistola. De con-
ne. De symmoriis. De Rho-
libertate. De Megalopolitis.
ere Alexandri.

2. De corona. De falsa lega-

ars 1. Adversus Leptinem.
Midiam. Adversus Andro-
Adversus Aristocratem.

rs 2. Adversus Timocratem.
s Aristogitonem II. Adversus
m III. Adversus Onetorem II.
othemin. In Apaturium. In
mem. In Lacritum. Pro Phor-
In Pantaenetum. In Nausi-
. In Boeotum de nomine.
tum de dote.

ars 1. In Spudiam. In Phae-
In Macartatum. In Leocha-
Stephanum II. In Euergum.
npiodorum. In Timotheum.
lem. Pro corona trierarchica.
ippum. In Nicostratum. In
n. In Calliclem.

ars 2. In Dionysodorum. In
em. In Theocrinem. In
. Oratio funebris. Amatoria.
a. Epistolae. Index historicus.

Demosthene. Recc. Diels et
ℳ 1.20 **1.50.**

tiones adiectis **Demadis** qui
entis ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας.
s. Ed. II. ℳ 1.— **1.40.**

theca hist. Edd. Fr. Vogel
cher. 6 voll. Voll. I—III. je
0. Vol. IV. ℳ 6.80 **7.40.**
5.— **5.60.**

ndorf. 5 voll. Vol. I u. II.
ol. III u. IV. je ℳ 3.—
3.75.

oandensis fragmenta. Ord.
illiam. ℳ 2.40 **2.80.**

Cocceiani historia Romana.
er. 5 voll. Vol. I. ℳ 6.— **6.60.**
.80 **5.40.** [Ed. L. Dindorf.
je ℳ 2.70.]

ostomi orationes. Rec. L.
ol. I. [Vergr.] Vol. II. ℳ 2.70
bearbeitung von A. Sonny

Dionysi Halic. antiquitates Romanae. Ed. C. Jacoby. 4 voll. Voll. I—IV. je ℳ 4.— **4.60.**

— **opuscula.** Edd. H. Usener et L. Radermacher. Vol. I. ℳ 6.— **6.60.**

— — Vol. II. Fasc. I. ℳ 7.— **7.60.**

*— — Vol. II. Fasc. II. [In Vorb.]

Diophanti opera omnia c. Gr. commentt. Ed. P. Tannery. 2 voll. ℳ 10.— **11.—**

***Divisiones Aristoteleae,** s. Aristoteles.

Eclogae poetarum Graec. Ed. H. Stadtmueller. ℳ 2.70 **3.20.**

Epicorum Graec. fragmenta. Ed. G. Kinkel. Vol. I. ℳ 3.— **3.50.**

Epicteti dissertationes ab Arriano dig. Rec. H. Schenkl. Acc. fragmm., enchiridion, gnomolog. Epict., rell., indd. Ed. maior. ℳ 10.— **10.80.** Ed. minor. ℳ 6.— **6.60.**

***Epistulae privatae graecae** in pap. aet. Lagid. serv. Ed. St. Witkowski. ℳ 3.20 **3.60.**

Eratosthenis catasterismi: s. Mythographi III. 1.

***Erotici scriptores Graeci.** Ed. J. Mewaldt. [In Vorb.]

Euclidis opera omnia. Edd. I. L. Heiberg et H. Menge.
Voll. I-V. **Elementa.** Ed. et Lat. interpr. est Heiberg. ℳ 24.60 **27.60.**
— VI. **Data.** Ed. Menge. ℳ 5.— **5.60.**
— VII. **Optica, Opticor. rec. Theonis, Catoptrica,** c. scholl. ant. Ed. Heiberg. ℳ 5.— **5.60.**

— — — Supplem.: **Anaritii** comm. ex interpr. Gher. Crem. ed. M. Curtze. ℳ 6.— **6.60.**

—: s. a. Musici.

Eudociae Augustae, Procli Lycii, Claudiani carmm. Graec. rell. Acc. **Blemyomachiae** fragmm. Rec. A. Ludwich. ℳ 4.— **4.40.**

— **violarium.** Rec. I. Flach. ℳ 7.50 **8.10.**

Euripidis tragoediae. Rec. A. Nauck. Ed. III. 3 voll. ℳ 7.80 **9.30.**
Vol. I: Alcestis. Andromacha. Bacchae. Hecuba. Helena. Electra. Heraclidae. Hercules furens. Supplices. Hippolytus. ℳ 2.40 **2.90.**
— II: Iphigenia Aulidensis. Iphigenia Taurica. Ion. Cyclops. Medea. Orestes. Rhesus. Troades. Phoenissae. ℳ 2.40 **2.90.**
— III: Perditarum tragoediarum fragmenta. ℳ 3.— **3.50.**
Einzeln jede Tragödie ℳ —.40 **—.70.**

*— **cantica.** Dig. O. Schroeder. [In Vorb.]

Eusebii opera. Rec. G. Dindorf. 4 voll. ℳ 23.60 **25.80.**

Fabulae Aesopicae: s. Aesop. fab.

Fabulae Romanenses Graec. conser. Rec. A. Eberhard. Vol. I. ℳ 3.75 **4.25.**

n Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Favonii Eulogii disp. de somnio Scipionis. Ed. A. Holder. ℳ 1.40 **1.80.**

Florilegium Graecum in usum primi gymnasiorum ordinis collectum a philologis Afranis. kart. Fasc. 1—10 je ℳ —**.50;** Fasc. 11—15 je ℳ —**.60.**
Hierzu unentgeltlich: Index argumentorum et locorum.
Außer der Verwendung bei den Maturitätsprüfungen hat diese Sammlung den Zweck, dem Primaner das Beste und Schönste aus der griech. Literatur auf leichte Weise zugänglich zu machen und den Kreis der Altertumsstudien zu erweitern.

Galeni Pergameni scripta minora. Recc. I. Marquardt, I. Müller, G. Helmreich. 3 voll. ℳ 7.50 **9.—**

*— **de utilit. part. corporis humani ll. XVII.** Ed. G. Helmreich. Vol. I. ℳ 8.— **8.60.**

— **institutio logica.** Ed. C. Kalbfleisch. ℳ 1.20 **1.60.**

— **de victu attenuante l.** Ed. C. Kalbfleisch. ℳ 1.40 **1.80.**

— **de temperamentis.** Ed. G. Helmreich. ℳ 2.40 **2.80.**

Gaudentius: s. Musici.

Geoponica sive Cassiani Bassi Schol. de re rustica eclogae. Rec. H. Beckh. ℳ 10.— **10.80.**

Georgii Acropol. annales. Rec. A. Heisenberg. Vol. I. II. 11.60 **14.—**

Georgii Cypri descriptio orbis Romani. Acc. **Leonis imp. diatyposis genuina.** Ed. H. Gelzer. Adi. s. 4 tabb. geograph. ℳ 3.— **3.50.**

Georgii Monachi Chronicon. Ed. C. de Boor. Vol. I. II. ℳ 18.— **19.20.**

Heliodori Aethiopic. ll. X. Ed. I. Bekker. ℳ 2.40 **2.90.**

***Hephaestionis enchiridion.** c. comm. vet. ed. M. Consbruch. ℳ 8.— **8.60.**

Heraclitus: s. Mythographi.

Hermippus, anon. christ. de astrologia dialogus. Edd. C. Kroll et P. Viereck. ℳ 1.80 **2.20.**

Herodiani ab excessu divi Marci ll. VIII. Ed. I. Bekker. ℳ 1.20 **1.60.**

Herodoti historiarum ll. IX. Edd. Dietsch-Kallenberg. 2 voll. [je ℳ 1.35 **1.80**] ℳ 2.70 **3.60.**
Vol. I: Lib. 1—4. Fasc. I: Lib. 1. 2. ℳ —.80 **1.10.**
Fasc. II: Lib. 3. 4. ℳ —.80 **1.10.**
— II: Lib. 5—9. Fasc. I: Lib. 5. 6. ℳ —.60 **—.90.**
Fasc. II: Lib. 7. ℳ —.45 **—.75.**
Fasc. III: Lib. 8. 9. ℳ —.60 **—.90.**

***Herondae mimiambi.** Acc. **Phoenicis Coronistae, Mattii mimiamb. fragmm.** Ed. *O. Crusius.* Ed. IV minor. ℳ 2.40 **2.80.** *Ed. maior. [U. d. Pr.]*

Heronis Alexandrini opera. Vol. I. [...] werke u. Automatentheater, gr. u. d[...] W. Schmidt. Im Anh. Herons Fra[...] Wasseruhren, **Philons** Druckw., V[...] Pneumatik. ℳ 9.— **9.80.** Suppl.: D[...] d. Textüberliefrg. Gr. Wortregister[...] **2.40.**

— — Vol. II. Fasc. I. Mech[...] Katoptrik, hrsg. u. übers. von L. [...] W. Schmidt. Im Anh. Excerp[...] **Olympiodor, Vitruv, Plinius,** [...] **Pseudo-Euclid.** Mit 101 Fig. ℳ 8.-[...]

— — Vol. III. Vermessungsl[...] Dioptra, griech. u. deutsch hrsg. [...] Schöne. M. 116 Fig. ℳ 8.— 8.[...]

Hesiodi quae fer. carmina. Rec. A. [...] ℳ 1.50 **2.—**

Hesychii Milesii qui fertur de vir[...] Rec. I. Flach. ℳ —.80 **1.10.**

Hieroclis synecdemus. Acc. fragm[...] Constantinum Porphyrog. serv[...] nomina urbium mutata. Rec. A. [...]hardt. ℳ 1.20 **1.60.**

Hipparchi in Arati et Eudoxi Phae[...] comm. Rec. C. Manitius. ℳ 4.-[...]

Hippocratis opera. 7 voll. Recc. H. K[...]wein et I. Ilberg. Vol. I (c[...] phototyp.). ℳ 6.— **6.60.** [...] ℳ 5.— **5.50.**

Historici Graeci minores. Ed. [...]dorf. 2 voll. ℳ 8.25 **9.30.**

Homeri carmina. Ed. Guil. D[...] **Ilias.** Ed. Guil. Dindorf. E[...] C. Hentze. 2 partes. [je ℳ —.[...] ℳ 1.50 **2.—**
Pars I: Il. 1—12. Pars II: Il.[...]
Odyssea. Ed. Guil. Dindorf. E[...] C. Hentze. 2 partes. [je ℳ —.[...] ℳ 1.50 **2.—**
Pars I: Od. 1—12. Pars II: Od[...]

— — Rec. A. Ludwich. 2 v[...] min. [je ℳ —.75 **1.10.**] ℳ 1.[...]

[—] **Iliadis carmm. XVI.** Schol. ed. A. Koechly. ℳ 3.— **3.60.**

Hymni Homerici acc. **epigramm[...] Batrachomyomachia.** Rec. A[...]meister. ℳ —.75 **1.10.**

Hyperidis orationes. Ed. Fr. Bl[...] III. ℳ 2.10 **2.50.**

Iamblichi protrepticus. Ed. H. P[...] ℳ 1.80 **2.20.**

— **de communi math. scientia** [...] N. Festa. ℳ 1.80 **2.20.**

— **in Nicomachi arithm. introdu[...]** H. Pistelli. ℳ 2.40 **2.80.**

*— **vita Pythagorae.** Ed. L. D[...] [In Vorb.]

Ignatius Diaconus: s. Nicephor[...]

Inc. auct. Byzant. de re milit. [...] R. Vári. ℳ 2.40 **2.80.**

Die **fetten** *Ziffern* verstehen sich für **gebundene** Exem[...]

ones Graecae ad inlustrandas s selectae. Ed. F. Solmsen. ℳ 1.60 2.—

hiloponus: s. Philoponus.

era. Rec. S. Q. Naber. 6 voll. 20.—

Rec. I. Bekker. 6 voll. [Vol. I—V Vol. VI. ℳ 2.10.

iones. Ed. C. Scheibe. ℳ 1.20

h. Thalheim. ℳ 2.40 2.80.

orationes. Recc. Benseler- 2 voll. ℳ 4.— 4.80.

mp. quae supers. omnia. Rec. ertlein. 2 voll. ℳ 6.75 7.60. b. v. Fr. Cumont et J. Bidez]

imp. novellae. Ed. C. E. Zae a Lingenthal. 2 partes. 11.60.

—— Appendix (I). ℳ —.60 1.—

—— Appendix (II). **De dioecesi aca lex** ab imp. Iustiniano anno ℳ 1.20 1.60.

typosis: s. Georgius Cyprius.

pera. Ed. R. Foerster. Vol. I—III. 35.80. Vol. IV. [U. d. Pr.]

pera. Rec. C. Jacobitz. [6 part. 05 1.40.] 3 voll. je ℳ 2.10 2.60. N. Nilén. Vol. I. Fasc. I. IV. ℳ 2.80 3.20.

Prolegg. Fasc. I. ℳ 1.— 1.25

olia in Lucianum. Ed. H. Rabe. 6.60.

is Alexandra. Rec. G. Kinkel. 2.20.

r. in Leocratem. Ed. Fr. Blass. or. ℳ —.90 1.30. Ed. minor. —.90.

ostentis et Calendaria Graeca Ed. C. Wachsmuth. Ed. II. 6.60.

mensibus l. Ed. R. Wünsch. 5.80.

agistratibus l. Ed. R. Wünsch. 5.60.

ationes. Rec. Th. Thalheim. or. ℳ 3.— 3.60. Ed. minor. 1.60.

coni vita Porphyrii, episcopi s. Edd. soc. philol. Bonn. sodales. 2.80.

Ammonis carminum de actionum s rell. Acc. **anecdota astrologica.** Ludwich. ℳ 1.80 2.20.

riptores Graeci. Ed. R. West- Vol. I: Hephaestion. ℳ 2.70 3.20.

corum scriptorum reliquiae. Ed. tsch. Vol. I: Scriptores Graeci. 3.20. [Vol. II: Scriptores Latini. 2.80.] 2 voll. ℳ 5.10 6.—

s. *Bucolici.*

Musici scriptores Graeci. Aristoteles, Euclides, Nicomachus, Bacchius, Gaudentius, Alypius et melodiarum veterum quidquid exstat. Rec. C. Ianus. Ann. s. tabulae. ℳ 9.— 9.80.

—— —— —— Supplementum: Melodiarum reliquiae. ℳ 1.20 1.60.

***Musonii Rufi reliquiae.** Ed. O. Hense ℳ 3.20 3.80.

Mythographi Graeci. Vol. I: **Apollodori** bibliotheca, **Pediasimi** lib. de Herculis laboribus. Ed. R. Wagner. ℳ 3.60 4.20.

—— Vol. II. Fasc. I: **Parthenii** lib. περὶ ἐρωτικῶν παθημάτων, ed. P. Sakolowski. **Antonini Liberalis** μεταμορφώσεων συναγωγή, ed. E. Martini. ℳ 2.40 2.80. Suppl.: **Parthenius,** ed. E. Martini. ℳ 2.40 2.80.

—— Vol. III. Fasc. I: **Eratosthenis** catasterismi. Ed. Olivieri. ℳ 1.20 1.60.

—— Vol. III. Fasc. II: **Palaephati** περὶ ἀπίστων, **Heracliti** lib. περὶ ἀπίστων, **Excerpta Vaticana** (vulgo Anonymus de incredibilibus). Ed. N. Festa. ℳ 2.80 3.20.

Naturalium rerum scriptores Graeci minores. Vol. I: Paradoxographi, Antigonus, Apollonius, Phlegon, Anonymus Vaticanus. Rec. O. Keller. ℳ 2.70 3.10.

Nicephori archiepiscopi opuscc. hist. Ed. C. de Boor. Acc. **Ignatii Diaconi vita Nicephori.** ℳ 3.30 3.70.

Nicephori Blemmydae curr. vitae et carmina. Ed. A. Heisenberg. ℳ 4.— 4.40.

Nicomachi Geraseni introductionis arithm. ll. II. Rec. R. Hoche. ℳ 1.80 2.20.

——: s. a. Musici.

Nonni Dionysiacorum ll. XLVIII. Rec. A. Koechly. Voll. I u. II. je ℳ 6.— 6.50.

—— **paraphrasis s. evangelii Ioannei.** Ed. A. Scheindler. ℳ 4.50 5.—

***Olympiodori in Plat. Phaedon.** Ed. W. Norvin. [In Vorb.]

Onosandri de imperatoris off. l. Rec. A. Koechly. ℳ 1.20 1.60.

Palaephatus: s. Mythographi.

Parthenius: s. Mythographi.

Patrum Nicaenorum nomina graece, latine, syriace, coptice, arabice, armeniace. Edd. H. Gelzer, H. Hilgenfeld, O. Cuntz. ℳ 6.— 6.60.

Παυσανίου Ἑλλάδος περιήγησις. Pausaniae Graeciae descriptio. Rec. Fr. Spiro. Voll. I—III. ℳ 7.60 9.—

Pediasimus: s. Mythographi.

Philodemi volumina rhetorica. Ed. S. Sudhaus. 2 voll. u. Suppl. ℳ 11.— 12.60.

—— **de musica ll.** Ed. I. Kemke. ℳ 1.50 2.—

*—— π. οἰκονομίας lib. Ed. Chr. Jensen. ℳ 2.40 2.80.

…tten Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Philoponi de opificio mundi ll. Rec. W. Reichardt. 4.— **4.60.**

— **de aeternitate mundi c. Proclum.** Ed. H. Rabe. ℳ 10.— **10.80.**

Philostrati (mai.) opera. Ed. C. L. Kayser. 2 voll. ℳ 8.25 **9.25.**

— **imagines.** Recc. O. Benndorf et C. Schenkl. ℳ 2.80 **3.20.**

Philostrati (min.) imagines et Callistrati descriptiones. Recc. C. Schenkl et Aem. Reisch. ℳ 2.40 **2.80.**

Physiognomonici scriptores Graeci et Latini. Rec. R. Foerster. 2 voll. Vol. I. II. ℳ 14.— **15.20.**

Pindari carmina. Ed. W. Christ. Ed. II. ℳ 1.80 **2.20.**

[—] Scholia vetera in Pindari carmina. Vol. I. Scholia in Olympionicas. Rec. A. B. Drachmann. ℳ 8.— **8.60.**

Platonis dialogi secundum Thrasylli tetralogias dispositi. Ex recogn. C. F. Hermanni et M. Wohlrab. 6 voll. [Voll. I. III. IV. V. VI. je ℳ 2.40 **3.—** Vol. II. ℳ 2.— **2.50.**] ℳ 14.— **17.50.**

Auch in folgenden einzelnen Abteilungen:

Nr. 1. Euthyphro. Apologia Socratis. Crito. Phaedo. ℳ —.70 **1.—**
— 2. Cratylus. Theaetetus. ℳ 1.— **1.40.**
— 3. Sophista. Politicus. ℳ 1.— **1.40.**
— 4. Parmenides. Philebus. ℳ —.90 **1.30.**
— 5. Convivium. Phaedrus. ℳ —.70 **1.—**
— 6. Alcibiades I et II. Hipparchus. Erastae. Theages. ℳ —.70 **1.—**
— 7. Charmides. Laches. Lysis. ℳ —.70 **1.—**
— 8. Euthydemus. Protagoras. ℳ —.70 **1.—**
— 9. Gorgias. Meno. ℳ 1.— **1.40.**
— 10. Hippias I et II. Io. Menexenus. Clitophon. ℳ —.70 **1.—**
— 11. Rei publicae libri decem. ℳ 1.80 **2.20.**
— 12. Timaeus. Critias. Minos. ℳ 1.— **1.40.**
— 13. Legum libri XII. Epinomis. ℳ 2.40 **3.—**
— 14. Platonis quae feruntur epistolae XVIII. Acc. definitiones et septem dialogi spurii. ℳ 1.20 **1.60.**
— 15. Appendix Platonica continens isagogas vitasque antiquas, scholia Timaei, glossar., indices. ℳ 2.— **2.40.**

Inhalt von Nr. 1— 3 = Vol. I.
— 4— 6 = Vol. II.
— 7—10 = Vol. III.
— 11. 12 = Vol. IV.
— 13 = Vol. V.
— 14. 15 = Vol. VI.

Plotini Enneades praem. Porphyrii Plotini deque ordine librorum eius Ed. R. Volkmann. 2 voll. ℳ ? —

Plutarchi vitae parallelae. Rec. C. [...]nis. 5 voll. [Vol. I. ℳ 2.40 2.90. ℳ 3.— **3.50.** Voll. III—V. je ℳ 2.[...] ℳ 11.70 **14.20.**

Auch in folgenden einzelnen Abtei[lungen:]

Nr. 1. Theseus et Romulus, Lyc[...] Numa, Solon et Publicola. ℳ 1 [...]
— 2. Themistocles et Camillus, [...] et Fabius Maximus, Alcibi[...] Coriolanus. ℳ 1.— **1.40.**
— 3. Timoleon et Aem. Paulus [...]pidas et Marcellus. ℳ 1.— [...]
— 4. Aristides et Cato, Philo[...] et Flamininus, Pyrrhus et [...] ℳ 1.— **1.40.**
— 5. Lysander et Sulla, Cimon [...]cullus. ℳ 1.— **1.40.**
— 6. Nicias et Crassus, Serto[...] Eumenes. ℳ —.80 **1.15.**
— 7. Agesilaus et Pompeius. [...] **1.15.**
— 8. Alexander et Caesar. ℳ — [...]
— 9. Phocion et Cato minor. [...] **1.—**
— 10. Agis et Cleomenes, Ti[...] Gracchi. ℳ —.70 **1.—**
— 11. Demosthenes et Cicero. [...] **1.—**
— 12. Demetrius et Antonius. [...] **1.—**
— 13. Dio et Brutus. ℳ —.8[...]
— 14. Artaxerxes et Aratus, G[...] Otho. ℳ 1.— **1.40.**

Inhalt von Nr. 1. 2 = Vol. I
— 3— 5 = Vol. II
— 6— 8 = Vol. III
— 9—12 = Vol. IV
— 13. 14 = Vol. V

*— — Edd. Cl. Lindskog, J. M[...] et K. Ziegler. 3 Bde. [In Vor[bereitung.]]

— **moralia.** Rec. G. N. Bernar[dakis.] 7 voll. je ℳ 5.— **5.60.**

Polemonis declamationes duae. [...] Hinck. ℳ 1.— **1.40.**

Polyaeni strategematicon ll. VIII [...] Woelfflin-Melber. Ed. II. ℳ [...]

Polybii historiae. Rec. L. Dindorf[...] Ed. II cur. Th. Büttner-Wobst[...] II. III. je ℳ 4.40 **5.—** Vol. IV [...] **5.60.** Vol. V. ℳ 2.40 **3.—**

***Polystrati Epic.** π. ἀλόγου καταφρο[νήσεως] Ed. C. Wilke. ℳ 1.20 **1.60.**

Porphyrii opuscc. sel. Rec. A. Nauck. Ed. II. ℳ 3.— **3.50.**

— *Πορφυρίου ἀφορμαὶ πρὸς τὰ νοητά.* Ed. B. Mommert. ℳ 1.40 **1.80.**

Procli Lycii carmina: s. Eudocia Augusta.

Procli Diadochi in primum Euclidis elementorum librum commentarii. Rec. G. Friedlein. ℳ 6.75 **7.30.**

— **in Platonis rem publicam commentarii.** Ed. G. Kroll. Vol. I. ℳ 5.— **5.60.** Vol. II. ℳ 8.— **8.60.**

— **in Platonis Timaeum commentaria.** Ed. E. Diehl. Vol. I. ℳ 10.— **10.80.** Vol. II. ℳ 8.— **8.60.** Vol. III. ℳ 12.— **12.80.**

Procopii Caesariensis opera omnia. Rec. I. Haury. Voll. I. II. je ℳ 12.— **12.80.** Vol. III 1. ℳ 3.60 **4.—**

Prophetarum vitae fabulosae. Edd. H. Gelzer et Th. Schermann. ℳ 5.60 **6.—**

Ptolemaei opera. Vol. I. Syntaxis, ed. I. L. Heiberg. P. I. libri I—VI. ℳ 8.— **8.60.** P. II. libri VII—XIII. ℳ 12.— **12.60.**

*Vol. II. Op. astron. min. ℳ 9.— **9.60.**

Quinti Smyrnaei Posthomericorum ll. XIV. Rec. A. Zimmermann. ℳ 3.60 **4.20.**

Rhetores Graeci. Rec. L. Spengel. 3 voll. Vol. I. Ed. C. Hammer. ℳ 4.20 **4.80.** [Voll. II u. III vergr.]

Schöne, H., Repertorium griechisch. Wörterverzeichn. u. Speziallexika. ℳ —.80 **1.—**

Scriptores erotici s. Erotici scriptores.

— **metrici,** siehe: Metrici scriptores.

— **metrologici,** siehe: Metrologici scriptores.

*— **originum Constantinopolit.** Rec. Th. Preger. 2 Fascc. ℳ 10.— **11.20.**

— **physiognomonici,** siehe: Physiognomonici scriptores.

— **sacri et profani.**
Fasc. I: s. Philoponus.
Fasc. II: s. Patrum Nicaen. nomm.
Fasc. III: s. Zacharias Rhetor.
*Fasc. IV: s. Stephanus von Taron.
Fasc. V: E. Gerland, Quellen z. Gesch. d. Erzbist. Patras. ℳ 6.— **6.60.**

Sereni Antinoensis opuscula. Ed. I. L. Heiberg. ℳ 5.— **5.50.**

Simeonis Sethi syntagma. Ed. B. Langkavel. ℳ 1.80 **2.20.**

Sophoclis tragoediae. Rec. Guil. Dindorf. Ed. VI cur. S. Mekler. Ed. maior. ℳ 1.65 **2.20.** Ed. minor. ℳ 1.35 **1.80.** Einzeln jede Tragödie (Aiax. Antigone. Electra. *Oedipus Col. Oedipus Tyr. Philoctetes. Trachiniae*) ℳ —.30 **—.60.**

***Sophoclis cantica.** Dig. O. Schroeder. ℳ 1.40 **1.80.**

[—] **Scholia in S. tragoedias vetera.** Ed. P. N. Papageorgius. ℳ 4.80 **5.40.**

***Stephanus von Taron.** Edd. H. Gelzer et A. Burckhardt. ℳ 5.60 **6.—**

Stobaei florilegium. Rec. A. Meineke. 4 voll. [Vol. I—III vergr.] Vol. IV. ℳ 2.40.

— **eclogae.** Rec. A. Meineke. 2 voll. ℳ 6.— **7.—**

Strabonis geographica. Rec. A. Meineke. Vol. I—III. je ℳ 3.60 **4.20.**

***Synkellos.** Ed. W. Reichardt. [U. d. Pr.]

Syriani in Hermogenem comm. Ed. H. Rabe. 2 voll. ℳ 3.20 **4.10.**

Themistii paraphras. Aristotelis rell. Ed. L. Spengel. 2 voll. ℳ 9.— **10.20.**

Theocritus: s. Bucolici.

Theodoreti Graec. affect. curatio. Rec. H. Raeder. ℳ 6.— **6.60.**

Theodori Prodromi catomyomachia. Ed. R. Hercher. ℳ —.50 **—.75.**

Theonis Smyrnaei expositio rer. mathemat. ad leg. Platonem util. Rec. E. Hiller. ℳ 3.— **3.50.**

Theophrasti Eresii opera. Rec. F. Wimmer. 3 voll. [Vol. I. II vergr.] Vol. III. ℳ 2.40.

Theophylacti Simocattae historiae. Ed. K. de Boor. ℳ 6.— **6.60.**

Thucydidis de bello Peloponnesiaco ll. VIII. Rec. C. Hude. Ed. maior. 2 voll. [je ℳ 2.40 **3.—**] ℳ 4.80 **6.—** Ed. minor 2 voll. [je ℳ 1.20 **1.80**] ℳ 2.40 **3.60.**

Tryphiodori et Colluthi carmm. Ed. G. Weinberger. ℳ 1.40 **1.80.**

Xenophontis expeditio Cyri. Rec. W. Gemoll. Ed. mai. ℳ 1.20 **1.60.** Ed. min. ℳ —.80 **1.10.**

— **historia Graeca.** Rec. O. Keller. Ed. min. ℳ —.90 **1.30.**

— — Rec. L. Dindorf. ℳ —.90.

— **institutio Cyri.** Rec. A. Hug. Ed. mai. ℳ 1.50 **2.—** Ed. min. ℳ —.90 **1.30.**

— **commentarii.** Rec. W. Gilbert. Ed. mai. ℳ 1.— **1.40.** Ed. min. ℳ —.45 **—.75.**

— **scripta minora.** Rec. L. Dindorf. 2 fascc. ℳ 1.40 **2.10.**

Zacharias Rhetor, Kirchengeschichte. Deutsch hrsg. v. K. Ahrens u. G. Krüger. ℳ 10.— **10.80.**

Zonarae epitome historiarum. Ed. L. Dindorf. 6 voll. ℳ 27.20 **30.80.**

Novum Testamentum Graece ed. Ph. Buttmann. Ed. IV. ℳ 2.25 **2.75.**

Die ***fetten*** *Ziffern* verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

b. Lateinische Schriftsteller.

[Acro.] **Pseudacronis scholia in Horatium vetustiora.** Rec. O. Keller. Vol. I. ℳ 9.— **10.—** Vol. II. ℳ 12.— **13.—**

Ammiani Marcellini rer. gest. rell. Rec. V. Gardthausen. 2 voll. ℳ 7.20 **8.40.**

Ampelius, ed. Woelfflin, siehe: Florus.

Anthimi de observatione ciborum epistola. Ed. V. Rose. Ed. II. ℳ 1.— **1.25.**

Anthologia Latina sive poesis Latinae supplementum.
Pars I: Carmm. in codd. script. rec. A. Riese. 2 fascc. Ed. II. ℳ 8.80 **10.—**
— II: Carmm. epigraphica conl. Fr. Buecheler. 2 fascc. ℳ 9.20 **10.40.**
Suppl.: s. Damasus.

Anthologie a. röm. Dichtern v. O. Mann. ℳ —.60 **—.90.**

Apulei metamorph. ll. XI. Ed. J. v. d. Vlieth. ℳ 3.— **3.50.**
— **apologia et florida.** Ed. J. v. d. Vlieth. ℳ 4.— **4.50.**

*— **opera.** Vol. I. Metamorphoses. Ed. R. Helm. ℳ 3.— **3.40.** Vol. II. Fasc. I (Apologia.) Rec. R. Helm. ℳ 2.40 **2.80.** Vol. III. Scr. philos. Ed. P. Thomas. [U. d. Pr.]

Augustini de civ. dei ll. XXII. Rec. B. Dombart. Ed. II. 2 voll. ℳ 7.20 **8.40.**
— **confessionum ll. XIII.** Rec. P. Knöll. ℳ 2.70 **3.20.**

Aulularia sive Querolus comoedia. Ed. R. Peiper. ℳ 1.50 **2.—**

Ausonii opuscula. Rec. R. Peiper. Adi. est tabula. ℳ 8.— **8.60.**

Avieni Aratea. Ed. A. Breysig. ℳ 1.— **1.40.**

Benedicti regula monachorum. Rec. Ed. Woelfflin. ℳ 1.60 **2.—**

Boetii de instit. arithmetica ll. II, de instit. musica ll. V. Ed. G. Friedlein. ℳ 5.10 **5.60.**
— **commentarii in l. Aristotelis περὶ ἑρμηνείας.** Rec. C. Meiser. 2 partes. ℳ 8.70 **9.70.**

Caesaris commentarii cum A. Hirti aliorumque supplementis. Rec. B. Kübler. 3 voll.
Vol. I: **de bello Gallico.** Ed. min ℳ —.75 **1.10.** Ed. mai. ℳ 1.40 **1.80.**
— II: **de bello civili.** Ed. min. ℳ —.60 **—.90.** Ed. mai. ℳ 1.— **1.40.**
— III. P. I: **de b. Alex., de b. Afr.** Rec. E. Woelfflin. Ed. min. ℳ —.70 **1.—** Ed. mai. ℳ 1.10 **1.50.**
— III. P. II: **de b. Hispan., fragmenta, indices.** ℳ 1.50 **1.90.**
— — — Rec. B. Dinter. Ausg. in 1 Bd. (ohne d. krit. praefatio). ℳ 1.50 **2.10.**
— — **de bello Gallico.** Ed. minor. Ed. II. ℳ —.75 **1.10.**
— — *de bello civili.* Ed. minor. *Ed. II.* ℳ —.60 **—.90.**

Calpurni Flacci declamationes. G. Lehnert. ℳ 1.40 **1.80.**

Cassii Felicis de medicina l. Ed. V. ℳ 3.— **3.40.**

Catonis de agri cultura l. Rec. H. ℳ 1.— **1.40.**
—, **Tibulli, Propertii carmina.** L. Mueller. ℳ 2.70 **3.20.**

Catulli carmina. Recens. L. Mu ℳ —.45 **—.75.**

Celsi de medicina ll. Ed. C. Darem ℳ 3.— **3.50.**

Censorini de die natali l. Re Hultsch. ℳ 1.20 **1.60.**

Ciceronis scripta. Edd. F. W. Mül G. Friedrich. 5 partes. 11 vol
Pars I: **Opera rhetorica,** ed. F rich. 2 voll. [Vol. I. ℳ 1 Vol. II. ℳ 2.40 **2.80.**] ℳ 3.4
— II: **Orationes,** ed. Müller. [je ℳ 2.40 **2.80.**] ℳ 6.30 7.
— III: **Epistulae,** ed. Müller. [Vol. I. ℳ 3.60 **4.20.** V ℳ 4.20 **4.80.**] ℳ 7.80 **9.—**
— IV: **Scripta philosophic** Müller. 3 voll. [je ℳ 2.40 ℳ 6.30 **7.80.**
— V: **Indices.** [Vergr., Neubear in Vorb.]

Auch in folgenden einzelnen Abteil
Nr. 1. Rhetorica ad. Herenniu Friedrich. ℳ —.70 **1.10.**
— 2. De inventione, ed. Frie ℳ —.80 **1.10.**
— 3. De oratore, ed. Frie ℳ 1.10 **1.50.**
— 4. Brutus, ed. Friedrich. ℳ **1.—**
— 5. Orator, ed. Friedrich. ℳ **—.75.**
— 6. De optimo genere oratorum tiones et topica, ed. Frie ℳ —.50 **—.75.**
— 7. Orationes pro P. Quincti Sex. Roscio Amerino, pro Q. comoedo, ed Müller. ℳ —
— 8. Divinatio in Q. Caecilium in C. Verrem I, ed. Müller. ℳ **—.75.**
— 9a. Actionis in C. Verrem accusationis ll. I—III, ed. M ℳ 1.— **1.40.**
— 9b. — — ll. IV. V, ed. M ℳ —.50 **—.75.**
— 10. Orationes pro M. Tull M. Fonteio, pro A. Caecina, de Cn. Pompeii (pro lege Manil Müller. ℳ —.50 **—.75.**

Die **fetten Ziffern v**[…] **für gebundene** Exemp[…]

Ciceronis scripta. Edd. F. W. Müller et G. Friedrich.

Nr. 11. Orationes pro A. Cluentio Habito, de lege agr. tres, pro C. Rabirio perduellionis reo, ed. Müller. ℳ —.80 **1.10.**

— 12. Orationes in L. Catilinam, pro L. Murena, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

— 13. Orationes pro P. Sulla, pro Archia poeta, pro Flacco, ed. Müller. ℳ —.50 **—.75.**

— 14. Orationes post reditum in senatu et post reditum ad Quirites habitae, de domo sua, de haruspicum responso, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

— 15. Orationes pro P. Sestio, in P. Vatinium, pro M. Caelio, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

— 16. Orationes de provinciis consularibus, pro L. Cornelio Balbo, in L. Calpurnium Pisonem, pro Cn. Plancio, pro Rabirio Postumo, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

— 17. Orationes pro T. Annio Milone, pro M. Marcello, pro Q. Ligario, pro rege Deiotaro, ed. Müller. ℳ —.50 **—.75.**

— 18. Orationes in M. Antonium Philippicae XIV, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**

— 19. Epistt. ad fam. l. I—IV, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**

— 20. Epistt. ad fam. l. V—VIII, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**

— 21. Epistt. ad fam. l. IX—XII, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**

— 22. Epistt. ad fam. l. XIII—XVI, ed. Müller. ℳ —.90 **1.30.**

— 23. Epistulae ad Quintum fratrem, Q. Ciceronis de petitione ad M. fratrem epistula, eiusdem versus quidam de signis XII, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**

— 24. Epistt. ad Att. l. I—IV, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**

— 25. Epistt. ad Att. l. V—VIII, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**

— 26. Epistt. ad Att. l. IX—XII, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**

— 27. Epistt. ad Att. l. XIII—XVI, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**

— 28. Epistt. ad Brutum et epist. ad Octavium, ed. Müller. ℳ —.60 **—.90.**

— 29. Academica, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

— 30. De finibus, ed. Müller. ℳ 1.— **1.40.**

— 31. Tusculanae disputationes, ed. Müller. ℳ —.80 **1.10.**

— 32. De natura deorum, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

Ciceronis scripta. Edd. F. W. Müller et G. Friedrich.

Nr. 33. De divinatione, de fato, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

— 34. De re publica, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

— 35. De legibus, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

— 36. De officiis, ed. Müller. ℳ —.70 **1.—**

— 37. Cato Maior de senectute, Laelius de amicitia, Paradoxa, ed. Müller. ℳ —.50 **—.75.**

Inhalt von

Nr. 1. 2	= Pars I,	vol.	I.
— 3— 6	= Pars I,	vol.	II.
— 7— 9	= Pars II,	vol.	I.
— 10—14	= Pars II,	vol.	II.
— 15—18	= Pars II,	vol.	III.
— 19—23	= Pars III,	vol.	I.
— 24—28	= Pars III,	vol.	II.
— 29—31	= Pars IV,	vol.	I.
— 32—35	= Pars IV,	vol.	II.
— 36. 37	= Pars IV,	vol.	III.

—— **orationes selectae XXI.** Rec. C. F. W. Müller. 2 partes.

Pars I: Oratt. pro Roscio Amerino, in Verrem ll. IV et V, pro lege Manilia, in Catilinam, pro Murena. ℳ —.80 **1.10.**

— II: Oratt. pro Sulla, pro Archia, pro Sestio, pro Plancio, pro Milone, pro Marcello, pro Ligario, pro Deiotaro, Philippicae I. II. XIV. ℳ —.90 **1.20.**

—— **orationes selectae XIX.** Edd., indices adiecc. A. Eberhard et C. Hirschfelder. Ed. II. ℳ 2.— **2.50.**

Oratt. pro Roscio Amerino, in Verrem ll. IV. V, de imperio Pompei, in Catilinam IV, pro Murena, pro Ligario, pro rege Deiotaro, in Antonium Philippicae I. II, divinatio in Caecilium.

—— **epistolae.** Rec. A. S. Wesenberg. 2 voll. [Vol. I vergr.] Vol. II. ℳ 3.— **3.60.**

—— **epistolae selectae.** Ed. R. Dietsch. 2 partes. [P. I. ℳ 1.— **1.40.** P. II. ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 2.50 **3.40.**

*—— **de virtut. l. fr.** Ed. H. Knoellinger. [U. d. Pr.]

Claudiani carmina. Rec. J. Koch. ℳ 3.60 **4.20.**

Claudii Hermeri mulomedicina Chironis. Ed. E. Oder. ℳ 12.— **12.80.**

Commodiani carmina. Rec. E. Ludwig. 2 partt. ℳ 2.70 **3.50.**

[Constantinus.] Inc. auct. de C. Magno eiusque matre Helena libellus. Ed. E. Heydenreich. ℳ —.60 **—.90.**

Cornelius Nepos: s. Nepos.

Curtii Rufi hist. Alexandri Magni. Rec. Th. Vogel. ℳ 1.50 **1.90.**

*—— **Editio maior.** Ed. Hedicke. [U. d. Pr.]

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare

Damasi epigrammata. Acc. Pseudodamasiana. Rec. M. Ihm. Adi. est tabula. ℳ 2.40 **2.80.**

Daretis Phrygii de excidio Troiae hist. Rec. F. Meister. ℳ 1.20 **1.60.**

Dictys Cretensis ephem. belli Troiani ll. VI. Rec. F. Meister. ℳ 1.50 **2.—**

Donati comm. Terenti. Ed. P. Wessner. I. ℳ 10.— **10.80.** Vol. II. ℳ 12.— **12.80.**

*— **interpretat. Vergil.** Ed. H. Georgii. 2 voll. ℳ 24.— **28.—**

Dracontii carmm. min. Ed. Fr. de Duhn. ℳ 1.20 **1.60.**

Eclogae poetar. Latin. Ed. S. Brandt. Ed. II. ℳ 1.— **1.40.**

Eutropii breviarium hist. Rom. Rec. Fr. Ruehl. ℳ —.45 **—.75.**

Firmici Materni matheseos ll. VIII. Edd. W. Kroll et F. Skutsch. Fasc. I. ℳ 4.— **4.50.**

*— — **de errore profan. relig.** Ed. K. Ziegler. [U. d. Pr.]

Flori, L. Annaei, epitomae ll. II et P. Annii Flori fragmentum de Vergilio. Ed. O. Rossbach. ℳ 2.80 **3.20.**

Frontini strategematon ll. IV. Ed. G. Gundermann. ℳ 1.50 **1.90.**

Fulgentii, Fabii Planciadis, opera. Acc. Gordiani Fulgentii de aetatibus mundi et hominis et S. Fulgentii episcopi super Thebaiden. Rec. R. Helm. ℳ 4.— **4.50.**

Gai institutionum iuris civilis commentt. quattuor. Rec. Ph. Ed. Huschke. Ed. VI. Cur. E. Seckel et B. Kübler. ℳ 2.80 **3.20.**

Gellii noctium Attic. ll. XX. Rec. C. Hosius. 2 voll. ℳ 6.80 **8.—**

Gemini elementa astronomiae. Rec. C. Manitius. ℳ 8.— **8.60.**

Germanici Caesaris Aratea. Ed. A. Breysig. Ed. II. Acc. Epigrammata. ℳ 2.— **2.40.**

***Grammaticae Romanae fragm.** Coll. rec. H. Funaioli. Vol. I. ℳ 12.— **12.60.**

Grani Liciniani quae supersunt. Rec. M. Flemisch. ℳ 1.— **1.30.**

Hieronymi de vir. inlustr. l. Acc. Gennadi catalogus viror. inlustr. Rec. G. Herding. ℳ 2.40 **2.80.**

Hildegardis causae et curae. Ed. P. Kaiser. ℳ 4.40 **5.—**

Historia Apollonii, regis Tyri. Rec. A. Riese. Ed. II. ℳ 1.40 **1.80.**

Historicorum Roman. fragmenta. Ed. H. Peter. ℳ 4.50 **5.—**

Horatii Flacci opera. Rec. L. Mueller. Ed. mai. ℳ 1.— **1.40.** Ed. min. ℳ —.75 **1.10.**

*— — Rec. F. Vollmer. Ed. maior. ℳ 2.— **2.40.**

Hygini gramatici l. de munit. castr. Rec. G. Gemoll. ℳ —.75 **1.10.**

***Incerti* auctoris de Constantino Magno *eiusque matre Helena* libellus.** *Ed. E. Heydenreich.* ℳ —[illegible]

Iurisprudentiae anteiustinianae quae supersunt. In usum maxime academicum rec., adnot. Ph. Ed. Huschke. Ed. [illegible] ℳ 6.75 **7.40.** — Indices ed. Fabricius. [Vergriffen.]

— — Supplement: Bruchstücke a. Schriften röm. Juristen. Von E. Huschke. ℳ —.75 **1.—**

Iurisprudentiae antehadrianae quae supersunt. Ed. F. P. Bremer. Pars I. ℳ 5.— **5.60.** Pars II. Sectio I. [illegible] ℳ 16.— **17.40.**

Iustiniani institutiones. Ed. Ph. Ed. Huschke. ℳ 1.— **1.40.**

Iustini epitoma hist. Philipp. Pompei Trogi ex rec. Fr. Ruehl. Acc. prologi in Pompeium Trogum ab A. de Gutschmid rec. ℳ 1.60 **2.20.**

Iuvenalis satirarum ll. Rec. C. F. Hermann. ℳ —.45 **—.75.**

Iuvenci ll. evangelicorum IV. Rec. C. Marold. ℳ 1.80 **2.20.**

Lactantius Placidus: s. Statius. Vol. III.

Livi ab urbe condita libri. Rec. Weissenborn-Müller. 6 partes. ℳ 8.10 **11.10.** Pars I—III je ℳ 1.[illegible] **1.70.** Pars IV—VI je ℳ 1.50 **2.—**

Pars I—V auch in einzelnen Heften:

Pars I fasc. I: Lib. 1— 3. ℳ —.70 **1.10.**
— I fasc. II: Lib. 4— 6. ℳ —.70 **1.10.**
— II fasc. I: Lib. 7—10. ℳ —.70 **1.10.**
— II fasc. II: Lib. 21—23. ℳ —.70 **1.10.**
— III fasc. I: Lib. 24—26. ℳ —.70 **1.10.**
— III fasc. II: Lib. 27—30. ℳ —.70 **1.10.**
— IV fasc. I: Lib. 31—35. ℳ —.85 **1.25.**
— IV fasc. II: Lib. 36—38. ℳ —.85 **1.25.**
— V fasc. I: Lib. 39—40. ℳ —.85 **1.25.**
*— V fasc. II: Lib. 41—140. ℳ —.85 **1.25.**
— VI: Fragmenta et index.

Lucani de bello civ. ll. X. It. Ed. C. Hosius. ℳ 4.40 **5.—**

Lucreti Cari de rerum natura ll. VI. Ed. A. Brieger. ℳ 2.10 **2.50.** Appendix einzeln ℳ —.30.

Macrobius. Rec. F. Eyssenhardt. Ed. II. ℳ 8.— **8.60.**

Marcelli de medicamentis. Ed. G. Helmreich. ℳ 3.60 **4.20.**

Martialis epigrammaton ll. Rec. W. Gilbert. ℳ 2.70 **3.20.**

***Martianus Capella.** Ed. A. Dick. [In Vorb.]

Melae, Pomponii, de chorographia libri. Ed. C. Frick. ℳ 1.20 **1.60.**

Metrologicorum scriptorum reliquiae. Ed. F. Hultsch. Vol. II: Scriptores Latini. ℳ 2.40 **2.80.** [Vol. I: Scriptores Graeci. ℳ 2.70 **3.20.**] 2 voll. ℳ 5.10 **6.—**

Minucii Felicis Octavius. Rec. Herm. Boenig. ℳ 1.60 **2.—**

Mulomedicina Chironis. Siehe Claudii.

Nepotis vitae. Edd. Halm-Fleckeisen. ℳ —.30 **—.60.**

*— — m. Schulwörterbuch v. H. Haacke. [illegible] Auflage. ℳ 1.80.

Nonii Marcelli de conpendiosa doctrina libros XX. Ed. W. M. Lindsay. Vol. I—III: lib. I—XX et ind. M 17.20 **19.—**

Orosii hist. adv. paganos ll. VII. Rec. C. Zangemeister. M 4.— **4.50.**

Ovidius Naso. Rec. R. Merkel. 3 tomi. M 2.90 **4.10.**

Tom. I: Amores. Heroides. Epistulae. Medicamina faciei femineae. Ars amatoria. Remedia amoris. Ed. II cur. R. Ehwald. M 1.— **1.40.**

Tom. II: Metamorphoses. Ed. II. M —.90 **1.30.**

Tom. III: Tristia. Ibis. Ex Ponto libri Fasti. Halieutica. Ed. II. M 1.— **1.40.**

— **tristium ll. V.** M —.45 **—.75.**

— **fastorum ll. VI.** M —.60 **—.90.**

— **metamorphoseon delectus Siebelisianus.** Ed. Fr. Polle. Mit Index. M —.60 **—.90.**

Palladii opus agriculturae. Rec. J. C. Schmitt. M 5.20 **5.60.**

Panegyrici Latini XII. Rec. Aem. Baehrens. M 3.60 **4.20.**

Patrum Nicaenorum nomina graece, latine, syriace, coptice, arabice, armeniace. Edd. H. Gelzer, H. Hilgenfeld, O. Cuntz. M 6.— **6.60.**

Pelagonii ars veterinaria. Ed. M. Ihm. M 2.40 **2.80.**

Persii satirarum l. Rec. C. Hermann. M —.30 **—.60.**

Phaedri fabulae Aesopiae. Rec. L. Mueller. M —.30 **—.60.**

— — mit Schulwörterbuch von A. Schaubach. M —.90 **1.30.**

Physiognomonici scriptores Graeci et Latini. Rec. R. Foerster. 2 voll. [Vol. I. M 8.— **8.60.** Vol. II. M 6.— **6.60.**] M 14.— **15.20.**

Plauti comoediae. Recc. F. Goetz et Fr. Schoell. 7 fascc. M 10.— **13.30.**

Fasc. I. Amphitruo, Asinaria, Aulularia. Praec. de Plauti vita ac poesi testim. M 1.50 **2.—**

*— II. Bacchides, Captivi, Casina. Ed. II. M 1.50 **2.—**

— III. Cistellaria, Curculio, Epidicus. M 1.50 **2.—**

— IV. *Menaechmi, Mercator, *Miles glor. M 1.50 **2.—**

— V. *Mostellaria, Persa, *Poenulus. M 1.50 **2.—**

— VI. *Pseudolus, *Rudens, Stichus. M 1.50 **2.—**

— VII. *Trinummus, Truculentus, fragmenta. Acc. conspectus metrorum. M 1.50 **2.—**

Einzeln die mit * bezeichneten Stücke je M —.60 **—.90,** die übrigen je M —.45 **—.75.** Supplementum (De Plauti vita ac poesi testimonia. Conspectus metrorum) M —.45 **—.75.**

***Plini naturalis historia.** 6 voll. Ed. II. Rec. C. Mayhoff. Vol. I. M 8.— **8.60.** Vol. II. M 3.— **3.50.** Vol. III. M 4.— **4.50.** Voll. IV. V. je M 6.— **6.60.** Vol. VI. (Index.) Ed. Jan. M 3.— **3.50.**

— **ll. dubii sermonis VIII rell.** Coll. I. W. Beck. M 1.40 **1.80.**

— **(iun.) epistulae.** Rec. C. F. W. Müller. M 2.80 **3.40.**

Plinii Secundi quae fertur una cum Gargilii Martialis medicina. Ed. V. Rose. M 2.70 **3.10.**

Poetae Latini minores. Rec. Aem. Baehrens. 6 voll. [Vol. VI vergr.] M 20.10 **23.40.**

Pomponius Mela: s. Mela.

Porphyrionis commentarii in Horatium. Rec. G. Meyer. M 5.— **5.60.**

Prisciani euporiston ll. III. Ed. V. Rose. Acc. **Vindiciani Afri quae feruntur rell.** M 7.20 **7.80.**

Propertii elegiae. Rec. L. Mueller. M —.60 **—.90.**

*— — Ed. K. Hosius. [In Vorb.]

Pseudacronis scholia in Horatium. Ed. O. C. Keller. Vol. I. II. M 21.— **22.60.**

Quintiliani instit. orat. ll. XII. Rec. Ed. Bonnell. 2 voll. je M 1.80 **2.20.**

— — **liber decimus.** Rec. C. Halm. M —.30 **—.60.**

*— — Ed. L. Radermacher. P. I. M 3.— **3.50.**

— **declamationes.** Rec. C. Ritter. M 4.80 **5.40.**

*— **decl. XIX maiores.** Ed. G. Lehnert. M 12.— **12.60.**

Remigii Autissiodor. in art. Donati min. commentum. Ed. W. Fox. M 1.80 **2.20.**

Rutilii Namatiani de reditu suo ll. II. Rec. L. Mueller. M —.80 **1.10.**

Sallusti Catilina, Iugurtha, ex historiis orationes et epistulae. Ed. A. Eussner. M —.45 **—.75.**

Scaenicae Romanorum poesis fragmenta. Rec. O. Ribbeck. Ed. III. Vol. I. Tragicorum fragmm. M 4.— **4.60.** Vol. II. Comicorum fragmm. M 5.— **5.60.**

Scribonii Largi conpositiones. Ed. G. Helmreich. M 1.80 **2.20.**

Scriptores historiae Augustae. Iterum rec. H. Peter. 2 voll. M 7.50 **8.60.**

Senecae opera quae supersunt. Vol. I. Fasc. I. **Dialog. ll. XII.** Ed. E. Hermes. M 3.20 **3.80.** Vol. I. Fasc. II. **De beneficiis. De clementia.** Ed. C. Hosius. M 2.40 **2.80.** Vol. II. ***Naturalium quaest. ll. VIII.** Ed. A. Gercke. M 3.60 **4.20.** Vol. III. **Ad Lucil. epist. mor.** Ed. O. Hense. M 5.60 **6.20.** Vol. IV. ***Fragm., Ind.** Ed. E. Bickel. [In Vorb.]

— Suppl. Rec. Fr. Haase. M 1.80 **2.40.**

— **tragoediae.** Recc. R. Peiper et G. Richter. Ed. II. M 5.60 **6.20.**

Senecae (rhetoris) oratorum et rhetorum sententiae, divisiones, colores. Ed. A. Kiessling. ℳ 4.50 5.—
Sidonius Apollin. Rec. P. Mohr. ℳ5.80 **6.20.**
Silii Italici Punica. Ed. L. Bauer. 2 voll. ℳ 4.80 **5.60.**
Sorani gynaeciorum vetus translatio Latina cum add. Graeci textus rell. Ed. V. Rose. ℳ 4.80 **5.40.**
Statius. Edd. A. Klotz, al.
Vol. I: Silvae. Rec. A. Klotz. ℳ 2.— **2.50.**
— II. Fasc. I: Achilleis. Rec. A. Klotz. ℳ 1.20 **1.60.**
— II. Fasc. II: Thebais. Rec. Ph. Kohlmann. ℳ 4.80 **5.40.**
— III: Lactantii Placidi scholia in Achilleidem. Ed. R. Jahnke. ℳ 8.— **8.60.**
Suetoni rell. Fasc. I. Rec. M. Ihm. [U. d. Pr.]
—— Fasc. II. Rec. C. L. Roth. ℳ —.80 **1.20.**
Tacitus. Rec. C. Halm. Ed. IV. 2 tomi. ℳ 2.40 **3.20.**
Tomus I. Libb. ab excessu divi Augusti. ℳ 1.20 **1.60.** [Fasc. I: Lib. I—VI. ℳ —.75 **1.10.** Fasc. II: Lib. XI—XVI. ℳ —.75 **1.10.**]
— II. Historiae et libb. minores. ℳ 1.20 **1.60.** [Fasc. I: Historiae. ℳ —.90 **1.30.** Fasc. II: Germania. Agricola. Dialogus. ℳ —.45 **—.75.**]
Terenti comoediae. Rec. A. Fleckeisen. Ed. II. ℳ 2.10 **2.60.**
Jedes Stück (Hecyra, Phormio, Adelphoe, Andria, Hauton Timorumenos, Eunuchus) ℳ —.45 **—.75.**
[——] **Scholia Terentiana.** Ed. Fr. Schlee. ℳ 2.— **2.40.**

Tibulli ll. IV. Rec. L. Mueller. ℳ —.60 **—.60.**
Ulpiani fragmenta. Ed. E. Huschke. Ed. V. ℳ —.75 **1.10.**
Valeri Maximi factorum et dictorum memorab. ll. IX. Cum **Iulii Paridis** et **Ianuarii Nepotiani epitomis.** Rec. C. Kempf. Ed. II. ℳ 7.20 **7.80.**
Valeri Alexandri Polemi res gestae Alexandri Macedonis. Rec. B. Kuebler. ℳ 4.— **4.50.**
Valerii Flacci Argonautica. Rec. Aem. Baehrens. ℳ 1.50 **2.—**
Varronis rer. rustic. rell. Rec. H. Keil. ℳ 1.60 **2.—**
Vegeti Renati digestorum artis mulomedicinae libri. Ed. E. Lommatzsch. ℳ 6.— **6.60.**
—— —— **epitoma rei milit.** Rec. C. Lang. Ed. II. ℳ 3.90 **4.40.**
Vellei Paterculi hist. Roman. rell. Ed. C. Halm. ℳ 1.— **1.40.**
—— —— Rec. Fr. Haase. ℳ —.40 **—.80.**
Vergili Maronis opera. Rec. O. Ribbeck. Ed. II. ℳ 1.50 **2.—**
—— —— **Aeneis.** ℳ —.90 **1.30.**
—— —— **Bucolica et Georgica.** ℳ —.45 **—.75.**
—— **Bucolica, Georgica, Aeneis.** Rec. O. Güthling. 2 tomi. ℳ 1.35 **2.05.**
Tom. I: Bucolica. Georgica. ℳ —.45 **—.75.**
— II: Aeneis. ℳ —.90 **1.30.**
Virgilii Grammatici opera. Ed. J. Huemer. ℳ 2.40 **2.80.**
Vitruvii de architectura ll. X. Ed. V. Rose. Ed. II. ℳ 5.— **5.60.**

1b. Bibliotheca scriptorum medii aevi Teubneriana. [8.]

Alberti Stadensis Troilus. Ed. Th. Merzdorf. ℳ 3.— **3.40.**
Amarcii sermonum ll. IV. Ed. M. Manitius. ℳ 2.25 **2.60.**
Canabutzae in Dionysium Halic. comm. Ed. M. Lehnerdt. ℳ 1.80 **2.20.**
Christus patiens. Tragoedia Gregorio Nazianzeno falso attributa. Rec. I. G. Brambs. ℳ 2.40 **2.80**
Comoediae Horatianae tres. Ed. R. Jahnke. ℳ 1.20 **1.60.**
***Egidii Corboliensis viaticus** de signis et sympt. aegritud. ed V. Rose. ℳ 2.80 **3.20.**

Guilelmi Blesensis Aldae comoedia. Ed. C. Lohmeyer. ℳ —.80 **1.20.**
Hildegardis causae et curae. Ed. P. Kaiser. ℳ 4.40 **5.—**
***Horatii Romani porcaria.** Ed. M. Lehnerdt. ℳ 1.20 **1.60.**
***Hrotsvitae opera.** Ed. K. Strecker. ℳ 4.— **4.60.**
Odonis abbatis Cluniacensis occupatio. Ed. A. Swoboda. ℳ 4.— **4.60.**
Thiofridi Epternacensis vita Willibrordi metrica. Ed. K. Rossberg. ℳ 1.80 **2.20.**
Vitae sanctorum novem metricae. Ed. Guil. Harster. ℳ 3.— **3.50.**

1c. Bibliotheca scriptorum Latinorum recentioris aetatis. Edidit Iosephus Frey. [8.]

Epistolae sel. viror. clar. saec. XVI. XVII. Ed. E. Weber. ℳ 2.40 **2.80.**
Manutii, Pauli, epistulae sel. Ed. M. *Fickelscherer* ℳ 1.50 **2.—**

Mureti scripta sel. Ed. I. Frey. 2 voll. ℳ 2.40 **3.20.**
Ruhnkenii elogium Tib. Hemsterhusii. Ed. I. Frey. ℳ —.45 **—.70.**

Die ***fetten*** Ziffern v[illegible]rsteh[illegible] für **gebundene** Exemplare.

2. Sammlung wissenschaftlicher Kommentare zu griechischen und römischen Schriftstellern. [gr. 8.]

Mit der Sammlung wissenschaftlicher Kommentare zu griechischen und römischen Literaturwerken hofft die Verlagsbuchhandlung einem wirklichen Bedürfnis zu begegnen. Das Unternehmen soll zu einer umfassenderen und verständnisvolleren Beschäftigung mit den Hauptwerken der antiken Literatur als den vornehmsten Äußerungen des klassischen Altertums auffordern und anleiten.

Aetna. Von S. Sudhaus. ℳ 6.— **7.—**

Lucretius de rer. nat. Buch III. Von R. Heinze. ℳ 4.— **5.—**

Vergilius Aeneis Buch VI. Von E. Norden. ℳ 12.— **13.—**

Sophokles Elektra. Von G. Kaibel. ℳ 6.— **7.—**

***Zwei griechische Apologeten.** Von J. Geffcken. ℳ 10.— **11.—**

In Vorbereitung sind

***Catull.** Von G. Friedrich. [U. d. Pr.]

Clemens Alex. Paidagogos. Von Schwartz.

Lukian Philopseudes. Von R. Wünsch.

Ovid Heroiden. Von R. Ehwald.

Philostratus περὶ γυμναστικῆς. Von H. Jüthner.

Tacitus Germania. Von G. Wissowa.

Pindar Pythien. Von O. Schröder.

3. Einzeln erschienene Ausgaben.

[gr. 8, wenn nichts anderes bemerkt.]

Die meisten der nachstehend aufgeführten Ausgaben sind bestimmt, wissenschaftlichen Zwecken zu dienen. Sie enthalten daher mit wenigen Ausnahmen den vollständigen kritischen Apparat unter dem Texte; zum großen Teil sind sie — wie dies dann in der Titelangabe bemerkt ist — mit kritischem und exegetischem Kommentar versehen.

a. Griechische Schriftsteller.

Acta apostolorum: s. Lucas.

Aeschinis orationes. Ed., scholia adi. F. Schultz. ℳ 8.—

— **orat. in Ctesiphontem.** Rec., expl. A. Weidner. ℳ 3.60.

Aeschyli Agamemnon. Ed. R. H. Klausen. Ed. alt. cur. R. Enger. ℳ 3.75.

— **Agamemnon.** Griech. u. deutsch mit Komm. von K. H. Keck. ℳ 9.—

— **Orestie** mit erklärend. Anmerkungen von N. Wecklein. ℳ 6.—

Daraus einzeln je ℳ 2.—:
I. Agamemnon.
II. Die Choephoren.
III. Die Eumeniden.

— **fabulae et fragmm.** Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 4.—

— **Septem ad Thebas.** Rec. Fr. Ritschelius. Ed. II. ℳ 3.—

Alciphronis rhet. epistolae. Ed. A. Meineke. ℳ 4.—

Ἀλφάβητος τῆς ἀγάπης. Das ABC der Liebe. E. Sammlung rhod. Liebeslieder. Hrsg. v. W. Wagner. ℳ 2.40.

Anthologiae Planudeae appendix Barberino-Vaticana. Rec. L. Sternbach. ℳ 4.—

Apollonius' von Kitium illustr. Kommentar z. d. Hippokrat. Schrift π. ἄρθρων. Hrsg. v. H. Schöne. Mit 31 Tafeln in Lichtdr. 4. ℳ 10.—

Aristophanis fabulae et fragmm. Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 6.—

— **equites.** Rec. A. von Velsen. Ed. II cur. K. Zacher. ℳ 3.—

— **Plutus.** Rec. A. von Velsen. ℳ 2.—

— **ecclesiazusae.** Rec. A. von Velsen. ℳ 2.40.

— **thesmophoriazusae.** Rec. A. von Velsen. Ed. II. ℳ 2.—

*— **pax.** Rec. K. Zacher. [U. d. Pr.]

Aristotelis ars rhet. cum adnotatione L. Spengel. Acc. vet. translatio Latina. 2 voll. ℳ 16.—

— **politica** cum vet. translatione G. de Moerbeka. Rec. Fr. Susemihl. ℳ 18.—

— **ethica Nicomachea.** Ed. et comment. instr. G. Ramsauer. Adi. est Fr. Susemihlii epist. crit. ℳ 12.—

Artemidori onirocritica. Rec. R. Hercher. ℳ 8.—

Bionis epitaphius Adonidis. Ed. H. L. Ahrens. ℳ 1.50.

Bucolicorum Graec. Theocriti, Bionis et Moschi reliquiae. Ed. H. L. Ahrens. 2 tomi. ℳ 21.60.

Callimachea. Ed. O. Schneider. 2 voll. ℳ 33.—
Vol. I. Hymni cum scholiis vet. ℳ 11.—
— II. Fragmenta. Indices. ℳ 22.—

Carmina Graeca medii aevi. Ed. G. Wagner. ℳ 9.—

— **popularia Graeciae recentioris.** Ed. A. Passow. ℳ 14.—

Christianor. carmm. Anthologia Graeca. Edd. W. Christ et M. Paranikas. ℳ 10.—

Comicorum Atticorum fragmenta. Ed. Th. Kock. 2 voll. ℳ 48.—
Vol. I. Antiquae comoediae fragmenta. ℳ 18.—
— II. Novae comoediae fragmenta. Pars I. ℳ 14.—
— II. Novae comoediae fragmenta. P. II. Comic. inc. aet. fragm. Fragm. poet. Indices. Suppl. ℳ 16.—

Demetrii Phalerei de elocutione libellus. Ed. L. Radermacher. ℳ 5.—

Demosthenis oratt. de corona et de falsa legatione. Cum argumentis Graece et Latine ed. I. Th. Voemelius. ℳ 16.—

— **orat. adv. Leptinem.** Cum argumentis Graece et Latine ed. I. Th. Voemelius. ℳ 4.—

— **de corona oratio.** In usum schol. ed. I. H. Lipsius. Ed. II. ℳ 1.60.

Περὶ διαλέκτων excerptum ed. R. Schneider. ℳ —.60.

Didymi Chalcenteri fragmenta. Ed. M. Schmidt. ℳ 9.—

Dionysii Thracis ars grammatica. Ed. G. Uhlig. ℳ 8.—

Διονυσίου ἢ Λογγίνου περὶ ὕψους.* De sublimitate libellus. Ed. O. Iahn. Tert. ed. I. Vahlen. 1905. ℳ 2.80 **3.20.

Eratosthenis carminum reliquiae. Disp. et expl. Ed. E. Hiller. ℳ 3.—

— geographische Fragmente, hrsg. von Berger. ℳ 8.40.

Euripidis fabulae et fragmenta. Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 9.—

— — Edd. R. Prinz et N. Wecklein. ℳ 46.60.
Vol. I. Pars I. Medea. Ed. II. ℳ 2.40.
— I. — II. Alcestis. Ed. II. ℳ 1.80.
— I. — III. Hecuba. Ed. II. ℳ 2.40.
— I. — IV. Electra. ℳ 2.—
— I. — V. Ion. ℳ 2.80.
— I. — VI. Helena. ℳ 3.—
— I. — VII. Cyclops. ℳ 1.40.
— II. — I. Iphigenia Taurica. ℳ 2.40.
— II. — II. Supplices. ℳ 2.—
— II. — III. Bacchae. ℳ 2.—
— II. — IV. Heraclidae. ℳ 2.—
— II. — V. Hercules. ℳ 2.40.
— II. — VI. Iphigenia Aulidensis. ℳ 2.80.

Euripidis fabulae. Edd. R. Prinz et N. Wecklein. ℳ 46.60.
Vol. III. — I. Andromacha. ℳ 2.40.
— III. — II. Hippolytus. ℳ 2.80.
— III. — III. Orestes. ℳ 2.80.
— III. — IV. Phoenissae. ℳ 2.[illegible]
— III. — V. Troades. ℳ 2.80.
— III. — VI. Rhesus. ℳ 3.60.

— **tragoediae.** Edd. Pflugk-Klotz-Wecklein. (Mit latein. Kommentar.) Medea. Ed. III. ℳ 1.50. — Hecuba. Ed. III. ℳ 1.20. — Andromacha. Ed. II. ℳ 1.20. — Heraclidae. Ed. II. ℳ 1.20. — Helena. Ed. II. ℳ 1.20. — Alcestis. Ed. II. ℳ 1.20. — Hercules furens. Ed. II. ℳ 1.80. — Phoenissae. Ed. II. ℳ 2.25. — Orestes. ℳ 1.20. — Iphigenia Taurica. ℳ 1.20. — Iphigenia quae est Aulide. ℳ 1.20.

Eusebii canonum epitome ex Dionysii Telmaharensis chronico petita. Verterunt notisque illustrarunt C. Siegfried et H. Gelzer. 4. ℳ 6.—

Galeni de placitis Hippocratis et Platonis. Rec. I. Müller. Vol. I. Prolegg., text. Graec., adnot. crit., vers. Lat. ℳ 20.—

Gnomica I. Sexti Pythagorici, Clitarchi, Euagrii Pontici sententiae. Ed. A. Elter. gr. 4. ℳ 2.40.

— **II. Epicteti et Moschionis sententiae.** Ed. A. Elter. gr. 4. ℳ 1.60.

Grammatici Graeci recogniti et apparatu critico instructi. 8 partes. 15 voll. Lex.-8.
Pars I. Vol. I. Dionysii Thracis ars grammatica. Ed. G. Uhlig. ℳ 8.—
Pars I. Vol. III. Scholia in Dionysii Thracis artem grammaticam. Rec. A. Hilgard. ℳ 36.—
Pars II. Vol. I. Apollonii Dyscoli quae supersunt. Ed. R. Schneider und G. Uhlig. 2 Fasc. ℳ 26.—
*Pars II. Vol. II. Syntax des Apollonius. Ed. G. Uhlig. [U. d. Pr.]
Pars III. Vol. I. Herodiani technici reliquiae. Ed. A. Lentz. I. ℳ 20.—
Pars III. Vol. II. Herodiani technici reliquiae. 2 Fasc. ℳ 34.—
Pars IV. Vol. I. Theodosii canones et Choerobosci scholia in canones nominales. ℳ 14.—
Pars IV. Vol. II. Choerobosci scholia in canones verbales et Sophronii excerpta e Characis commentario. ℳ 22.—
[Fortsetzung in Vorb.]

Herodas' Mimiamben, hrsg. v. R. Meister. Lex.-8. [Vergr. Neue Aufl. in Vorb.]

Herodiani ab excessu d. Marci ll. VIII. Ed. L. Mendelssohn. ℳ 6.80.

Herodiani technici reli. Ed., expl. A. Lentz. 2 tomi. Lex.-8. ℳ 54.—

Herodots II. Buch m. sachl. Erläut. hrsg. v. A. Wiedemann. M. 12.—

Ἡσιόδου τὰ ἅπαντα ἐξ ἑρμηνείας Κ. Σίττλ. M. 10.—

Hesiodi quae fer. **carmina.** Rec. R. Rzach. Acc. Homeri et Hesiodi certamen. M. 18.—

—— —— Rec. A. Köchly, lect. var. subscr. G. Kinkel. Pars I. M. 5.— [Fortsetzung erscheint nicht.]

—— —— Rec. et ill. C. Goettling. Ed. III. cur. I. Flach. M. 6.60.

[——] **Glossen und Scholien** zur Hesiodischen Theogonie mit Prolegomena von J. Flach. M. 8.—

Hesychii Milesii onomatologi rell. Ed. I. Flach. Acc. appendix Pseudohesychiana, indd., spec. photolithogr. cod. A. M. 9.—

Hipparch, geograph. Fragmente, hrsg. von H. Berger. M. 2.40.

***Homeri carmina.** Rec. A. Ludwich. Pars I. Ilias. 2 voll. M. 36.— **41.—** Pars II. Odyssea. 2 voll. M. 16.— **20.—**

—— **Odyssea.** Ed. I. La Roche. 2 partt. M. 13.—

*—— **Ilias.** Ed. I. La Roche. 2 partt. M. 22.—

—— **Iliadis carmina** seiuncta, discreta, emendata, prolegg. et app. crit. instructa ed. G. Christ. 2 partt. M. 16.—

[——] **D. Homer. Hymnen** hrsg. u. erl. v. A. Gemoll. M. 6.80.

[——] **D. Homer. Batrachomachia** des Pigres nebst Scholien u. Paraphrase hrsg. u. erl. v. A. Ludwich. M. 20.—

Incerti auctoris epitome rerum gestarum Alexandri Magni. Ed. O. Wagner. M. 3.—

Inscriptiones Graecae metricae ex scriptoribus praeter Anthologiam collectae. Ed. Th. Preger. M. 8.—

Inventio sanctae crucis. Ed. A. Holder. M. 2.80.

[**Iohannes.**] **Evangelium sec. Iohannem.** Ed. F. Blass. M. 5.60.

Iuliani II. contra Christianos: s. Scriptorum Graecorum e. q. s.

—— —— deutsch v. J. Neumann. M. 1.—

Kyrillos, d. h. Theodosios: s. Theodosios.

***Leges Graecorum sacrae** e titulis coll. Edd. J. de Prott et L. Ziehen. 2 fascc. Fasc. I. Fasti sacri. Ed. J. de Prott. M. 2.80. Fasc. II. 1. Leges Graeciae et insularum. Ed. L. Ziehen. M. 12.—

***Lesbonactis Sophistae quae supersunt.** Ed. Fr. Kiehr. M. 2.—

Lexicographi Graeci recogniti et apparatu critico instructi. Etwa 10 Bände. gr. 8. [In Vorbereitung.]

I. Lexika zu den zehn Rednern (G. Wentzel).

II. Phrynichus, Aelius Dionysius, Pausanias und and. Atticisten (L. Cohn).

III. Homerlexika (A. Ludwich).

IV. Stephanus von Byzanz.

V. Cyrill, Bachmannsches Lexikon und Verwandtes, insbesond. Bibelglossare (G. Wentzel.)

VI. Photios.

VII. Suidas (G. Wentzel).

VIII. Hesych.

IX. Pollux. Ed. E. Bethe. Fasc. I. M. 14.—

X. Verschiedene Specialglossare, namentlich botanische, chemische, medicinische u. dergl.

[Näheres s. Teubners Mitteilungen 1897 No. 1 S. 2.]

[**Lucas.**] **Acta apostolorum.** Ed. F. Blaß. M. 2.—

[——] **Evangelium sec. Lucam.** Ed. F. Blaß. M. 4.—

Lykophron's Alexandra. Hrsg., übers. u. erklärt von C. v. Holzinger. M. 15.—

[**Lyrik.**] **Auswahl aus der griech. Lyrik** von A. Großmann. Zum Gebrauch bei der Erklärung Horaz. Oden. M. —.15.

[**Lysias.**] **Pseudol. oratio funebris.** Ed. M. Erdmann. M. —.80.

[**Matthaeus.**] **Evangelium sec. Matthaeum.** Ed. F. Blaß. M. 3.60.

Metrodori Epicurei fragmenta coll., **script. inc. Epicurei comment. moralem** subi. A. Koerte. M. 2.40.

Musäos, Hero u. Leander. Eingel. u. übers. v. H. Oelschläger. 16. M. 1.—

Nicandrea theriaca et alexipharmaca. Rec. O. Schneider. Acc. scholia. M. 9.—

Περὶ παθῶν excerpta ed. R. Schneider M. —.80.

Papyrus magica mus. Lugd. Bat. a C. Leemans ed. Denuo ed. A. Dieterich. M. 2.—

*[**Papyrusurkunden.**] **Mitteis, L.,** und **U. Wilcken,** Chrestomatie griechischer Papyrusurkunden. [U. d. Pr.]

Philodemi Epicurei de ira l. Ed. Th. Gomperz. Lex.-8. M. 10.80.

—— *περὶ ποιημάτων* l. II fragmm. Ed A. Hausrath. M. 2.—

***Phoinix von Kolophon.** Neue Papyrustexte hersg. von G. A. Gerhard. [U. d. Pr.]

*[**Photios.**] **Reitzenstein, R.,** der Anfang des Lexikons des Photios. M. 7.—

Die **fetten** *Ziffern* verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Pindari carmina rec. O. Schroeder. (Poet. lyr. Graec. coll. Th. Bergk. Ed. quinta. I, 1.) ℳ 14.—

—— **Siegeslieder,** erkl. v. Fr. Mezger. ℳ 8.—

—— **carmina** prolegomenis et commentariis instructa ed. W. Christ. ℳ 14.— **16.—**

—— **versezetei kritikai** és Magyarázó jegyzetekkel kiadta Hómann Ottó. I. Kötet. ℳ 4.— [Ohne Fortsetzung.]

Platonis opera omnia. Rec., prolegg. et commentt. instr. G. Stallbaum. 10 voll. (21 sectiones.) (Mit latein. Kommentar.)

Die nicht aufgeführten Schriften sind vergriffen.

Apologia Socratis et Crito. Ed. V cur. M. Wohlrab. ℳ 2.40. — Protagoras. Ed. IV cur. I. S. Kroschel. ℳ 2.40. — Phaedrus. Ed. II. ℳ 2.40. — Menexenus, Lysis, Hippias uterque, Io. Ed. II. ℳ 2.70. — Laches, Charmides, Alcibiades I. II. Ed. II. ℳ 2.70. — *Cratylus. ℳ 2.70. — Meno et Euthyphro itemque incerti scriptoris Theages, Erastae et Hipparchus. Ed. II. cur. A. R. Fritzsche. ℳ 6.— — Theaetetus. Ed. M. Wohlrab. Ed. II. ℳ 3.60. — Sophista. Ed. II cur. O. Apelt. ℳ 5.60. — Politicus et incerti auctoris Minos. ℳ 2.70. — Philebus. ℳ 2.70. — Leges. 3 voll. [je ℳ 3.60.] ℳ 10.80. [Vol. I. Lib. I—IV. Vol. II. Lib. V—VIII. Vol. III. Lib. IX—XII et Epinomis.]

—— **Timaeus** interprete Chalcidio cum eiusdem commentario. Ed. I. Wrobel. ℳ 11.20.

Plutarchi de musica. Ed. R. Volkmann. ℳ 3.60.

—— **de proverbiis Alexandrinorum.** Rec. O. Crusius. Fasc. I. 4. ℳ 2.80.

—— —— —— Fasc. II. Commentarius. 4. ℳ 3.—

—— **Themistokles.** Für quellenkritische Übungen comm. u. hrsg. v. A. Bauer. ℳ 2.—

—— *τὸ ἐν Δελφοῖς E.* Ed. G. N. Bernardakis. ℳ 1.50.

*—— **vitae parallelae Agesilai et Pompeii.** Rec. Cl. Lindskog. ℳ 3.60 **4.40.**

Poetae lyrici Graeci. Ed. V. 2 voll.

Vol. I. 1. Pindari carmina. Recens. O. Schröder. ℳ 14.—

— II. Poetae eleg. et iambogr. Rec. O. Crusius. [In Vorb.]

Poetarum scenicorum Graecorum Aeschyli, Sophoclis, Euripidis et Aristophanis fabulae et fragmenta. Rec. Guil. Dindorf. Ed. V. 4. ℳ 20.—

Pollucis onomasticon. Rec. E. Bethe. (*Lexicographi Graeci IX.*) Fasc. 1. ℳ 14.—

Porphyrii quaestt. Homer. ad Iliad. pertin. rell. Ed. H. Schrader. 2 fasc. gr. Lex.-8. ℳ 16.—

—— —— ad Odysseam pertin. rell. Ed. H. Schrader. gr. Lex.-8. ℳ 10.—

Ptolemaei *περὶ κριτηρίου καὶ ἡγεμονικοῦ* lib. Rec. Fr. Hanow. gr. 4. ℳ 1.—

[Scylax.] Anonymi vulgo Scylacis Caryandensis **periplus maris interni** cum appendice. Rec. B. Fabricius. Ed. II. ℳ 1.20

Scriptorum Graecorum qui christ. impugn. relig. quae supers. Fasc. III: **Iuliani imp.** contra Christianos quae supers. Ed. C. I. Neumann. Insunt **Cyrilli Alex.** fragmm. Syriaca ab E. Nestle edita. ℳ 6.—

Sophoclis tragoediae et fragmm. Rec. G. Dindorf. 4. ℳ 5.—

—— —— Recc. et explann. Wunder et Wecklein. 2 voll. ℳ 10.80.

Philoctetes. Ed. IV. ℳ 1.50. — Oedipus Rex. Ed. V. ℳ 1.50. — Oedipus Coloneus. Ed. V. ℳ 1.80. — Antigona. Ed. V. ℳ 1.50. — Electra. Ed. IV. ℳ 1.80. — Aiax. Ed. III. ℳ 1.20. — Trachiniae. Ed. III. ℳ 1.50.

—— **König Oidipus.** Griechisch u. deutsch m. Kommentar von F. Ritter. ℳ 5.—

—— **Antigone.** Griech. u. deutsch hrsg. v. A. Böckh. Nebst 2 Abhandl. üb. diese Tragödie. (Mit Porträt Aug. Böckh's.) 2. Aufl. ℳ 4.40.

Staatsverträge des Altertums. Hrsg. v. R. von Scala. I. Teil. ℳ 8.—

***Stoicorum veterum fragmenta.** Ed. J. v. Arnim. Vol. I. ℳ 8.— Vol. II. ℳ 14.— Vol. III. ℳ 12.— Vol. IV. Indices [In Vorb.]

***Terentii commoediae.** Hrsg. v. M. Warren, E. Hauler u. R. Kauer. [In Vorb.]

Theodoros, der h. Theodosios: s. Theodosios.

[Theodosios.] D. heil. Theodosios. Schriften d. Theodoros u. Kyrillus, hrsg. von H. Usener. ℳ 4.—

Theophanis chronographia. Rec. C. de Boor. 2 voll. ℳ 50.—

Theophrasts Charaktere. Hrsg. v. d. Philol. Gesellschaft zu Leipzig. ℳ 6.—

Thucydidis historiae. Recens. C. Hude. Tom. I: Libri I—IV. ℳ 10.—

— II: Libri V—VIII. Indices. ℳ 12.—

—— **de bello Peloponnesiaco ll. VIII.** Explann. E. F. Poppo et I. M. Stahl. 4 voll. [8 sectiones.] ℳ 22.80.

Lib. 1. Ed. III. ℳ 4.50. — Lib. 2. Ed. III. ℳ 3.—. — Lib. 3. Ed. II. ℳ 2.40. — Lib. 4. Ed. II. ℳ 2.70. — Lib. 5. Ed. II. ℳ 2.40. — Lib. 6. Ed. II. ℳ 2.40. — Lib. 7. Ed. II. ℳ 2.70. — Lib. 8. Ed. II. ℳ 2.70.

orum Graecorum fragmenta. Rec. auck. Ed. II. ℳ 26.—

iden, griechische, d. Papyrussamm- zu Leipzig. I. Band. Mit Beiträgen J. Wilcken herausg. von L. Mitteis. Tafeln in Lichtdruck. 4. 1906. ℳ 28.—

rates. Darstellg. d. Lehre u. Sammlg. ragmente. V. R. Heinze. ℳ 5.60.

hontis hist. Graeca. Rec. O. Keller. maior. ℳ 10.—

Xenophontis opera omnia, recensita et commentariis instructa.

De Cyri Minoris expeditione ll. VII (Anabasis), rec. R. Kühner. ℳ 3.60.

Oeconomicus, rec. L. Breitenbach. ℳ 1.50.

Hellenica, rec. L. Breitenbach. 2 partt. ℳ 6.60.

Pars I. Libri I et II. Ed. II. ℳ 1.80

— II. Libri III—VII. ℳ 4.80.

Zosimi historia nova. Ed. L. Mendelssohn. ℳ 10.—

b. Lateinische Schriftsteller.

ta Helvetica. Rec. H. Hagen 8. ℳ 19.—

imp. epistt.: s. Fronto, ed. Naber.

is paraphrasis in l. poeticae Aristo- . Ed. F. Heidenhain. Ed. II. ℳ 1.—

fabulae. Ed. G. Froehner. gr. 12. .20.

r.] Polionis de b. Africo comm.: lio.

Bassi, Atilii Fortunatiani de metris Rec. H. Keil. gr. 4. ℳ 1.60.

s praeter libr. de re rust. quae ex- . Rec. H. Jordan. ℳ 5.—

agri cult. l., Varronis rer. rust. II. Rec. H. Keil. 3 voll. ℳ 33.40.

I. Fasc. I. Cato. ℳ 2.40.

I. — II. Varro. ℳ 6.—

II. — I. Comm. in Cat. ℳ 6.—

II. — II. Comm. in Varr. ℳ 8.—

III. — I. Ind. in Cat. ℳ 3.—

III. — II. Ind. in Varr. ℳ 8.—

l. Recensuit et interpretatus est . Baehrens. 2 voll. ℳ 16.40.

I. Ed. II cur. K. P. Schulze. ℳ 4.—

II. Commentarius. 2 fascc. ℳ 12.40.

nis, M. Tullii, epistularum ll. XVI. L. Mendelssohn. Acc. tabulae nolog. ab Aem. Koernero et O. chmidtio confectae. ℳ 12.—

M. Brut. orator. Rec. F. Heer- n. ℳ 3.20.

— Paradoxa Stoicor., academic. um Lucullo, Timaeus, de nat. deor., ivinat., de fato. Rec. O. Plasberg. Pr.]

ad Herennium ll. VI: s. Cornifi- und [Herennius].

Tullii, rell. Rec. Fr. Buecheler. 60.

ani carmina. Rec. L. Jeep. 2 voll. .40.

ntarii notarum Tironianarum. Cum gg., adnott. crit. et exeget. notarumque e alphabet. Ed. Guil. Schmitz. autograph. Tafeln.] Folio. In Mappe .—

Cornifici rhetoricorum ad C. Herennium ll. VIII. Rec. et interpret. est C. L. Kayser. ℳ 8.—

Corpus glossarior. Latinor. a G. Loewe incohatum auspiciis Societatis litterarum regiae Saxonicae comp., rec., ed. G. Goetz. 8 voll. Lex.-8.

Vol. II. Glossae Latinograecae et Graecolatinae. Edd. G. Goetz et G. Gundermann. Acc. minora utriusque linguae glossaria. Adiectae sunt 3 tabb. phototyp. ℳ 20.—

— III. Hermeneumata Pseudodositheana. Ed. G. Goetz. Acc. hermeneumata medicobotanica vetustiora. ℳ 22.—

— IV. Glossae codicum Vaticani 3321, Sangallensis 912, Leidensis 67 F. Ed. G. Goetz. ℳ 20.—

— V. Placidi liber glossarum, glossaria reliqua. Ed. G. Goetz. ℳ 22.—

— VI. Thesaurus glossarum emendatarum. Conf. G. Goetz. 2 fascc. je ℳ 18.—

— VII. Thesaurus gloss. emendatarum. Conff. G. Goetz et G. Heraeus. Fasc. I. ℳ 24.— Fasc. II. ℳ 12.—

Dialectorum Italicarum aevi vetust. exempla sel. Ed. E. Schneider.

Vol. I. Dialecti Lat. prisc. et Falisc. exempla. Pars I. ℳ 3.60.

Didascaliae apostolorum fragmenta Veronensia Latina. Acc. canonum qui dic. apostolorum et Aegyptiorum reliquiae. Prim. ed. E. Hauler. Fasc. I. Praefatio, fragmenta. Mit 2 Tafeln. ℳ 4.—

*Ennianae poesis reliquiae. Rec. I. Vahlen. Ed. II. ℳ 16.—

Exuperantius, Epitome. Hrsg. v. G. Landgraf u. C. Weyman. ℳ —.60.

Fragmentum de iure fisci. Ed. P. Krueger. ℳ 1.60.

Frontonis et M. Aurelii imp. epistulae. Rec. S. A. Naber. ℳ 8.—

Gedichte, unedierte lateinische, hrsg. von E. Baehrens. ℳ 1.20.

lossae nominum. Ed. G. Loewe. Acc. eiusdem opuscula glossographica coll. a G. Goetz. ℳ 6 —

rammatici Latini ex rec. H. Keilii. 7 voll. Lex.-8. ℳ 139.20.

Vol. I. Fasc. 1. Charisii ars gramm. ex rec. H. Keilii. [Vergr.]

— I. Fasc. 2. Diomedis ars gramm. ex Charisii arte gramm. excerpta ex rec. H. Keilii. ℳ 10.—

— II. Fasc. 1 et 2. Prisciani institutiones gramm. ex rec. M. Hertzii. Vol. I. [Vergr.]

— III. Fasc. 1. Prisciani institutiones gramm. ex rec. M. Hertzii. Vol. II. ℳ 12.—

— III. Fasc. 2. Prisciani de figuris numerorum, de metris Terentii, de praeexercitamentis rhetoricis libri, institutio de nomine et pronomine et verbo, partitiones duodecim versuum Aeneidos principalium, accedit Prisciani qui dic. liber de accentibus ex rec. H. Keilii. ℳ 7.—

— IV. Fasc. 1. Probi catholica, instituta artium, de nomine excerpta, de ultimis syllabis liber ad Caelestinum ex rec. H. Keilii. — Notarum laterculi edente Th. Mommsen. ℳ 11.—

— IV. Fasc. 2. Donati ars grammatica, Marii Servii Honorati commentarius in artem Donati, de finalibus, de centum metris, de metris Horatii, Sergii de littera, de syllaba, de pedibus, de accentibus, de distinctione commentarius, explanationes artis Donati, de idiomatibus ex rec. H. Keilii. ℳ 8.—

— V. Fasc. 1. Cledonii ars gramm., Pompeii commentum artis Donati, excerpta ex commentariis in Donatum ex rec. H. Keilii. ℳ 9.—

— V. Fasc. 2. Consentius, Phocas, Eutyches, Augustinus, Palaemon, Asper, de nomine et pronomine, de dubiis nominibus, Macrobii excerpta ex rec. H. Keilii. ℳ 10.—

— VI. Fasc. 1. Marius Victorinus, Maximus Victorinus, Caesius Bassus, Atilius Fortunatianus ex rec. H. Keilii. ℳ 9.—

— VI. Fasc. 2. Terentianus Maurus, Marius Plotius Sacerdos, Rufinus, Mallius Theodorus, fragmenta et excerpta metrica ex rec. H. Keilii. ℳ 14.—

— VII. Fasc. 1. Scriptores de orthographia Terentius Scaurus, Velius *Longus, Caper, Agroecius,* Cassiodo*rius, Martyrius,* **Beda, Albinus.** ℳ 10.—

Grammatici Latini ex rec. H. Keilii.

Vol. VII. Fasc. 2. **Audacis de Scauri et Palladii libris excerpta, Dosithei ars gramm., Arusiani Messii exempla elocutionum, Cornelii Frontonis liber de differentiis, fragmenta gramm., index scriptorum. ℳ 11.20.**

Supplementum continens anecdota Helvetica ex rec. H. Hageni. Lex.-8. ℳ 19.—

[Herennius.] Incerti auctoris de ratione dicendi ad C. H. ll. IV. [M. Tulli Ciceronis ad Herennium libri VI.] Recens. F. Marx. ℳ 14.—

***Historicorum Romanorum reliquiae. Ed. H. Peter. Vol. I. ℳ 16.— Vol. II. ℳ 12.—**

Horatii opera. Recensuerunt O. Keller et A. Holder. 2 voll. gr. 8.

Vol. I. Carmina, epodi, carmen saec. Iterum rec. O. Keller. ℳ 12.—

— II. Sermones, epistulae, de arte poet. ℳ 10.—

—— —— —— Editio minor. ℳ 4.—

—— **carmina.** Rec. L. Mueller. 16. ℳ 2.40, eleg. geb. m. Goldschnitt ℳ 3.60.

—— **Satiren.** Kritisch hergestellt, metrisch übersetzt u. mit Kommentar versehen von C. Kirchner u. W. S. Teuffel. 2 voll. ℳ 16.40.

—— —— Lat. u. deutsch m. Erläuter. von L. Döderlein. ℳ 7.—

—— —— siehe auch: Satura, v. Blümner.

—— **Episteln.** Lat. u. deutsch m. Erläut. von L. Döderlein. [B. I vergr.] B. II. ℳ 3.—

—— **Briefe,** im Versmaß der Urschrift verdeutscht von A. Bacmeister u. O. Keller. 8. ℳ 2.40 **3.20.**

***Institutionum et regularum iuris Romani syntagana.** Ed. R. Gneist. Ed. II. ℳ 5.20.

[Iuris consulti.] Kalb, W., Roms Juristen nach ihrer Sprache. ℳ 4.—

Iuvenalis saturae. Erkl. v. A. Weidner. 2. Aufl. ℳ 4.40.

—— —— siehe auch: Satura, v. Blümner.

[Lucanus.] Scholia in L. bellum civile ed. H. Usener. Pars I. ℳ 8.— [Fortsetzung erscheint nicht.]

Lucilii carminum reliquiae. Rec. F. Marx. Vol. I.: Proleg., testim., fasti L., carm. rel., indices, tab. geogr. ℳ 8.— **10.60.**

—— —— Vol. II. (Komment.) ℳ 14.— **17.—**

Nepotis quae supersunt. Ed. C. Halm. ℳ 2.40.

Nonii Marcelli compendiosa doctrina. Emend. et adnot. L. Mueller. 2 partes. ℳ 32.—

Novatiani epist. de cibis Iudaicis. Hrsg. v. G. Landgraf u. C. Weyman. ℳ 1.20.

Optatiani Porfyrii carmina. Rec. L. Mueller. ℳ 3.60.

Orestis tragoedia. Ed. I. Maehly. 16. ℳ 1.20.
Ovidii ex Ponto ll. Ed. O. Korn. ℳ 5.—
— **Elegien der Liebe.** Deutsch von H. Oelschläger. 2. Aufl. Min.-Ausg. ℳ 2.40, eleg. geb. **3.20.**
Persius. siehe: Satura, v. Blümner.
Phaedri fabulae Aesopiae. Ed. L. Müller. ℳ 3.—
Placidi glossae. Rec. et illustr. A. Deuerling. ℳ 2.80.
Plauti comoediae. Recensuit, instrumento critico et prolegomenis auxit F. Ritschelius sociis operae adsumptis G. Loewe, G. Goetz, F. Schoell. 4 tomi. ℳ 92.20.
Tomi I fasc. I. Trinummus. Rec. F. Ritschl. Ed. III cur. F. Schoell. ℳ 5.60.
Tomi I fasc. II. Epidicus. Rec. G. Goetz. Ed. II. ℳ 4.—
— I fasc. III. Curculio. Rec. G. Goetz. ℳ 2.40.
— I fasc. IV. Asinaria. Recc. G. Goetz et G. Loewe. ℳ 3.60.
— I fasc. V. Truculentus. Rec. F. Schoell. ℳ 4.80.
— II fasc. I. Aulularia. Rec. G. Goetz. ℳ 2.40.
— II fasc. II. Amphitruo. Recc. G. Goetz et G. Loewe. ℳ 3.60.
— II fasc. III. Mercator. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 3.60.
— II fasc. IV. Stichus. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 3.60.
— II fasc. V. Poenulus. Recc. F. Ritschelii schedis adhibitis G. Goetz et G. Loewe. ℳ 5.—
— III fasc. I. Bacchides. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 4.—
— III fasc. II. Captivi. Rec. F. Schoell. ℳ 4.—
— III fasc. III. Rudens. Rec. F. Schoell. ℳ 5.60.
— III fasc. IV. Pseudolus. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 5.60.
— III fasc. V. Menaechmi. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. F. Schoell. ℳ 5.60.
— IV fasc. I. Casina. Rec. F. Schoell. ℳ 5.60.
— IV fasc. II. Miles gloriosus. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. G. Goetz. ℳ 6.—
— IV fasc. III. Persa. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. F. Schoell. ℳ 5.60.
— IV fasc. IV. Mostellaria. Rec. F. Ritschl. Ed. II cur. F. Schoell. ℳ 6.—
— IV fasc. V. Cistellaria. Rec. F. Schoell. Acc. deperditarum fabularum fragmenta a G. Goetz recensita. ℳ *5.60.*

Plauti comoediae. Ex rec. et cum app. crit. F. Ritschelii. [Vergriffen außer:]
Tomus I. Pars 3. Bacchides. ℳ 3.—
*— III. Pars 1. Persa. ℳ 3.—
— III. Pars 2. Mercator. ℳ 3.—
— — Scholarum in usum rec. F. Ritschelius. [Vergr. außer:]
Bacchides, Stichus, Pseudolus, Persa, Mercator. Einzeln je ℳ —.50.
— **miles gloriosus.** Ed. O. Ribbeck. ℳ 2.80.
Polemii Silvii laterculus. Ed. Th. Mommsen. Lex.-8. ℳ —.80.
Pollonis de bello Africo comm. Edd. E. Wölfflin et A. Miodoński. Adi. est tab. photolithograph. ℳ 6.80.
[**Probus.**] **Die Appendix Probi.** Hrsg. v. W. Heraeus. ℳ 1.20.
Propertii elegiae. Rec. A. Baehrens. ℳ 5.60.
Psalterium, das tironische, der Wolfenbütteler Bibliothek. Hrsg. v. Kgl. Stenograph. Institut zu Dresden. Mit Einleitung und Übertragung des tiron. Textes von O. Lehmann. ℳ 10.—
Quintiliani institutionis orator. ll. XII. Rec. C. Halm. 2 partes. [Pars I vergr.] Pars II: Libb. VII—XII. ℳ 9.—
Rhetores Latini minores. Ed. C. Halm. Lex.-8. ℳ 17.—
Saliarium carminum rell. Ed. B. Maurenbrecher. ℳ 1.—
Sallusti Crispi quae supersunt. Rec. Rud. Dietsch. 2 voll. [Vol. I vergr.] Vol. II: Historiarum rell. Index. ℳ 7.20.
— **historiarum fragmenta.** Ed. Fr. Kritzius. ℳ 9.—
— **historiarum rell.** Ed. B. Maurenbrecher.
Fasc. I. Prolegomena. ℳ 2.—
Fasc. II. Fragmenta argumentis, commentariis, apparatu crit. instructa. Acc. indices. ℳ 8.—
Satura. Ausgew. Satiren d. Horaz, Persius u. Juvenal in freier metr. Übertragung von H. Blümner. ℳ 5.— **5.80.**
Scaenicae Romanorum poesis fragmenta. Rec. O. Ribbeck. 2 voll. Ed. II. ℳ 23.—
Vol. I. Tragicorum fragmenta. ℳ 9.—
— II. Comicorum fragmenta. ℳ 14.—
Servii grammatici qui fer. in Vergilii carmina commentarii. Recc. G. Thilo et H. Hagen. 3 voll.
Vol. I fasc. I. In Aen. I—III comm. Rec. G. Thilo. ℳ 14.—
— I fasc. II. In Aen. IV—V comm. Rec. G. Thilo. ℳ 10.—
— II fasc. I. In Aen. VI—VIII comm. Rec. G. Thilo. ℳ 10.—
— II fasc. II. In Aen. IX—XII comm. Rec. G. Thilo. ℳ 10.—
— III fasc. I. In Buc. et Georg. comm. Rec. G. Thilo. ℳ 10.40.
— III fasc. II. App. Serviana. ℳ 28
[— III fasc. III (Indices) in Vorb.]

Die **fetten** *Ziffern* verstehen sich für **gebundene** Exemplar

Staatsverträge des Altertums. Hrsg. v. R. von Scala. I. Teil. *M.* 8.—

Statii silvae. Hrsg. von Fr. Vollmer. *M.* 16.—

— **Thebais et Achilleis** cum scholiis. Rec. O. Müller. Vol. I: Thebaidos ll. I—VI. *M.* 8.—

***Suetoni Tranquilli opera.** Rec. M. Ihm. 3 voll. Vol I: de vita Caesarum libri VIII. [Mit 3 Tafeln.] *M.* 12.— **15.**—

Symmachi relationes. Rec. Guil. Meyer. *M.* 1.60.

Syri sententiae. Rec. Guil. Meyer. *M.* 2.40.

— — Rec. E. Woelfflin. *M.* 3.60.

Taciti de origine et situ Germanorum l. Rec. A. Holder. *M.* 2.—

— **dialogus de oratoribus.** Rec. Aem. Baehrens. *M.* 2.—

[**Tiro.**] Comm. not. Tir. ed. Schmitz, siehe: Commentarii.

[—] Das tiron. Psalterium, siehe: Psalterium.

Varronis saturarum Menippearum rell. Rec. A. Riese. *M.* 6.—

— **rerum rusticarum ll. III,** rec. Keil, siehe: Cato.

— **antiquitatum rer. divin. ll. I. XIV. XV. XVI.** Praemissae sunt quaestt. Varr. Ed. R. Agahd. *M.* 9.20.

*— **de lingua latina.** Edd. G. Götz et Fr. Schöll. [In Vorb.]

Vergilii Maronis opera app. crit. in artius contracto iterum rec. O. Ribbeck. IV voll. *M.* 22.40.

Vol. I. Bucolica et Georgica. *M.* 5.—
— II. Aeneidos libri I—VI. *M.* 7.20.
— III. Aeneidos libri VII—XII. *M.* 7.20.
— IV. Appendix Vergiliana. *M.* 3.—

— — Ed. I. [Vergriffen außer:]
Vol. III. Aeneidos lib. VII—XII. *M.* 8.—
— IV. Appendix Vergiliana. *M.* 5.—

[—] **Scholia Bernensia** ad Vergilii Buc. et Georg. Ed. H. Hagen. *M.* 6.—

Volusii Maeciani distributio partium. Ed. Th. Mommsen. *M.* —.80.

---

4. Meisterwerke der Griechen und Römer in kommentierten Ausgaben. [gr. 8.]

Die Ausgaben beabsichtigen, nicht nur den Schülern der oberen Gymnasialklassen, sondern auch angehenden Philologen sowie Freunden des klassischen Altertums, zunächst zu Zwecken privater Lektüre, verläßliche und die neuesten Fortschritte der philologischen Forschung verwertende Texte und Kommentare griechischer und lateinischer, von der Gymnasiallektüre selten oder gar nicht berücksichtigter Meisterwerke darzubieten.

I. **Aischylos' Perser,** von H. Jurenka. 2 Hefte. *M.* 1.40.

II. **Isokrates' Panegyrikos,** von J. Mesk. 2 Hefte. *M.* 1.40.

III. **Auswahl a. d. röm. Lyrikern** (m. griech. Parallel.), v. H. Jurenka. 2 Hft. *M.* 1.60.

IV. **Lysias' Reden geg. Eratosthenes und üb. d. Ölbaum,** von E. Sewera. 2 Hefte. *M.* 1.20.

V. **Ausgewählte Briefe Ciceros,** von E. Gschwind. 2 Hefte. *M.* 1.80.

VI. **Amor und Psyche, ein Märchen des Apuleius,** von F. Norden. 2 Hefte. *M.* 1.40.

VII. **Euripides, Iphigenie in Aulis,** von K. Busche. 2 Hefte. *M.* 1.40.

VIII. **Euripides, Kyklops,** v. N. Wecklein. 2 Hefte. *M.* 1.—

IX. **Briefe des jüngeren Plinius,** von R. C. Kukula. 2 Hefte. *M.* 2.20.

X. **Lykurgos' Rede gegen Leokrates,** von E. Sofer. 2 Hefte. *M.* 1.80.

XI. **Plutarchs' Biographie des Aristeides.** 2 Hefte. *M.* 1.80.

XII. **Tacitus' Rednerdialog,** von Dienel. 2 Hefte. [U. d. Pr.]

5. B. G. Teubners Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker mit deutschen erklärenden Anmerkungen. [gr. 8.]

Bekanntlich zeichnen diese Ausgaben sich dadurch aus, daß sie das Bedürfnis der Schule ins Auge fassen, ohne dabei die Ansprüche der Wissenschaft unberücksichtigt zu lassen. Die Sammlung enthält fast alle in Schulen gelesenen Werke der klassischen Schriftsteller.

a. Griechische Schriftsteller.

Aeschylus' Agamemnon. Von R. Enger. 3. Aufl., von Th. Plüß. ℳ 2.25 **2.75.**

— **Perser.** Von W. S. Teuffel. 4. Aufl., von N. Wecklein. ℳ 1.50 **2.—**

— **Prometheus.** Von N. Wecklein. 3. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**

— — Von L. Schmidt. ℳ 1.20.

— **die Sieben geg. Theben.** Von N. Wecklein. ℳ 1.20 **1.50.**

— **die Schutzflehenden.** Von N. Wecklein. ℳ 1.60 **2.—**

— **Orestie.** Von N. Wecklein. ℳ 6.— Daraus einzeln: I. Agamemnon. II. Die Choephoren. III. Die Eumeniden. je ℳ 2.—

Aristophanes' Wolken. Von W. S. Teuffel. 2. Aufl., von O. Kaehler. ℳ 2.70 **3.20.**

*— **Wespen.** Von O. Kaehler. [In Vorber.]

Aristoteles, der Staat der Athener. Der historische Hauptteil (Kap. I—XLI). Von K. Hude. ℳ —.60 **—.85.**

Arrians Anabasis. Von K. Abicht. 2 Hefte. [I. Heft. M. Karte. ℳ 1.80 **2.30.** II. Heft. ℳ 2.25 **2.75.**] ℳ 4.05 **5.—**

Demosthenes' ausgewählte Reden. Von C. Rehdantz u. Fr. Blaß. 2 Teile. ℳ 6.60 **8.55.**

I. Teil. A. u. d. T.: IX Philipp. Reden 2 Hefte. ℳ 4.50 **5.95.**

Heft I: I—III. Olynthische Reden. IV. Erste Rede geg. Philippos. 8. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.20 **1.70.**

— II. Abt. 1: V. Rede über den Frieden. VI. Zweite Rede gegen Philippos. VII. Hegesippos' Rede über Halonnes. VIII. Rede über die Angelegenheiten im Cherrones. IX. Dritte Rede gegen Philippos. 6. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.50 **2.—**

— II. Abt. 2: Indices. 4. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.80 **2.25.**

II. Teil. Die Rede vom Kranze. Von *Fr. Blaß.* ℳ 2.10 **2.60.**

Euripides' ausgewählte Tragödien. Von N. Wecklein.

I. Bdch. Medea. 3. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**
II. Bdch. Iphigenia im Taurierland. 3. Aufl. ℳ 1.60 **2.10.**
III. Bdch. Die Bacchen. 2. Aufl. ℳ 1.60 **2.10.**
IV. Bdch. Hippolytos. ℳ 1.50 **2.—**
V. Bdch. Phönissen. ℳ 1.80 **2.25.**
*VI. Bdch. Electra. ℳ 1.40 **1.80.**
*VII. Bdch. Orestes. ℳ 1.60 **2.—**
*VIII. Bdch. Helena. ℳ 1.60 **2.—**

Herodotos. Von K. Abicht. 5 Bände. ℳ 12.30 **15.80.**

Band I. Heft 1. Buch I nebst Einleitung u. Übersicht über den Dialekt. 5. Aufl. ℳ 2.40 **2.90.**
Band I. Heft 2. B. II. 3. A. ℳ 1.50 **2.—**
— II. Heft 1. B. III. 3. A. ℳ 1.50 **2.—**
— II. Heft 2. B. IV. 3. A. ℳ 1.50 **2.—**
*— III. B. V u. VI. 4. A. ℳ 2.— **2.50**
— IV. B. VII. M. 2 K. 4. A. ℳ 1.80 **2.30**
— V. Buch VIII u. IX. Mit 2 Karten. 4. Aufl. ℳ 1.80 **2.30.**

Homers Ilias, erklärt von J. La Roche. 6 Teile.

Teil I. Ges. 1— 4. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— II. Ges. 5— 8. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— III. Ges. 9—12. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— IV. Ges. 13—16. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— V. Ges. 17—20. 2. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— VI. Ges. 21—24. 2. Aufl. [Vergr.]

— — Von K. Fr. Ameis u. C. Hentze. 2 Bände.

Band I. H. 1. Ges. 1— 3. 6. A. ℳ 1.20 **1.70**
— I. H. 2. Ges. 4— 6. 5. A. ℳ 1.20 **1.70**
— I. H. 1/2 zusammen in 1 Band ℳ **3.—**
— I. H. 3. Ges. 7— 9. 5. A. ℳ 1.60 **2.—**
*— I. H. 4. Ges. 10—12. 5. A. ℳ 1.20 **1.70**
— I. H. 3/4 zusammen in 1 Band ℳ **3.30**
*— II. H. 1. Ges. 13—15. 4. A. ℳ 1.20 **1.70**
— II. H. 2. Ges. 16—18. 3. A. ℳ 1.20 **1.70**
— II. H. 1/2 zusammen in 1 Band ℳ **3.70**
*— II. H. 3. Ges. 19—21. 4. A. ℳ 1.20 **1.—**
*— II. H. 4. Ges. 22—24. 4. A. ℳ 1.20 **2.—**
— II. H. 3/4 zusammen in 1 Band ℳ

*Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.*

Homers Ilias. Von K. Fr. Ameis und C. Hentze.

— — — Anhang:

Heft 1. Ges. 1— 3. 3. Aufl. ℳ 2.10 **2.60**
— 2. Ges. 4— 6. 2. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— 3. Ges. 7— 9. 2. Aufl. ℳ 1.80 **2.30**
— 4. Ges. 10—12. 2. Aufl. ℳ 1.20 **1.70**
— 5. Ges. 13—15. 2. Aufl. ℳ 1.80 **2.30**
— 6. Ges. 16—18. 2. Aufl. ℳ 2.10 **2.60**
— 7. Ges. 19—21. ℳ 1.50 **2.—**
— 8. Ges. 22—24. ℳ 1.80 **2.30**

— **Odyssee.** Von K. Fr. Ameis und C. Hentze. 2 Bände.

Band I. H. 1. Ges. 1—6. 11. A. ℳ 1.50 **2.—**
— I. H. 2. Ges. 7—12. 10. A. ℳ 1.35 **1.80**
— I. H. 1/2 zusammengeb. ℳ **3.45**
— II. H. 1. Ges. 13—18. 8. A. ℳ 1.35 **1.80**
— II. H. 2. Ges. 19—24. 9. A. ℳ 1.40 **1.80**
— II. H. 1/2 zusammengeb. ℳ **3.35**

— — — Anhang:

Heft 1. Ges. 1— 6. 4. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
— 2. Ges. 7—12. 3. Aufl. ℳ 1.20 **1.70**
— 3. Ges. 13—18. 3. Aufl. ℳ 1.20 **1.70**
— 4. Ges. 19—24. 3. Aufl. ℳ 2.10 **2.60**

Isokrates' ausgewählte Reden. Von O. Schneider. 2 Bändchen. ℳ 3.— **3.95.**

I. Bändchen. Demonicus, Euagoras, Areopagiticus. 3. Aufl., v. M. Schneider. ℳ 1.20 **1.70.**

II. Bändchen. Panegyricus u. Philippus. 3. Aufl. ℳ 1.80 **2.25.**

Lucians ausgewählte Schriften. Von C. Jacobitz. 3 Bändchen. ℳ 3.60.

I. Bändchen. Traum. Timon. Prometheus. Charon. 3. Aufl., von K. Bürger. ℳ 1.20 **1.70.**

Lykurgos' Rede gegen Leokrates. Von C. Rehdantz. ℳ 2.25 **2.75.**

[Lyriker.] Anthologie a. d. griech. Lyr. Von E. Buchholz. 2 Bdchn. ℳ 4.20 **5.20.**

I. Bändchen. Elegiker u. Iambographen. 5. Aufl., von R. Peppmüller. ℳ 2.10 **2.60.**

II. Bändchen. Die melischen und chorischen Dichter. 4. Aufl., von J. Sitzler. ℳ 2.10 **2.60.**

Lysias' ausgew. Reden. Von H. Frohberger. 2 Hefte. ℳ 3.60.

I. Heft. Prolegomena. — R. gegen Eratosthenes. — R. geg. Agoratos. — Verteidigung geg. die Anklage wegen Umsturzes der demokratischen Verfassung. — R. f. Mantitheos. — R. geg. Philon. 3. Aufl., v. Th. Thalheim. ℳ 1.80 **2.25.**

II. Heft. Reden gegen Alkibiades. — R. geg. Nikomachos. — R. üb. d. Vermögen d. Aristophanes. — R. üb. d. Ölbaum. — R. geg. die Kornhändler. — R. geg. Theomnestos. — R. f. d. *Gebrechlichen.* — R. geg. Diogeiton. *2. Auflage*, von Th. Thalheim. *ℳ 1.80* ***2.25.***

Lysias' ausgew. Reden. Von H. Frohberger. Größere Ausgabe. 3 Bände. [Bd. II u. III vergr.]

I. Bd. R. geg. Eratosthenes, Agoratos. Verteidigung geg. die Anklage wegen Umsturzes d. Verfassung. 2. Aufl., von G. Gebauer. ℳ 4.50.

Platons ausgew. Schriften. Von Chr. Cron, J. Deuschle u. a.

I. Teil. Die Verteidigungsrede d. Sokrates. Kriton. Von Chr. Cron. 11. Aufl., von H. Uhle. ℳ 1.— **1.40.**

II. Teil. Gorgias. Von J. Deuschle. 4. Aufl., von Chr. Cron. ℳ 2.10 **2.60.**

III. Teil. 1. Heft. Laches. Von Chr. Cron. 5. Aufl. ℳ —.75 **1.20.**

III. Teil. 2. Heft. Euthyphron. Von M. Wohlrab. 4. Aufl. ℳ —.60 **—.90.**

IV. Teil. Protagoras. Von Deuschle u. Cron. 5. Aufl., v. E. Bochmann. ℳ 1.20 **1.70.**

V. Teil. Symposion. Von A. Hug. 2. Aufl. ℳ 3.— **3.50.**

VI. Teil. Phaedon. Von M. Wohlrab. 3. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**

VII. Teil. Der Staat. I. Buch. Von M. Wohlrab. ℳ —.60 **—.90.**

VIII. Teil. Hippias maior. Ed. W. Zilles. [In Vorb.]

Plutarchs ausgew. Biographien. Von Otto Siefert und Fr. Blaß. 6 Bändchen. ℳ 6.90 **9.60.**

I. Bändchen. Philopoemen u. Flamininus. Von O. Siefert. 2. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ —.90 **1.30.**

II. Bändchen. Timoleon u. Pyrrhos. Von O. Siefert. 2. Aufl., von Fr. Blaß. ℳ 1.50 **2.—**

III. Bändchen. Themistokles u. Perikles. Von Fr. Blaß. 2. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**

IV. Bändchen. Aristides u. Cato. Von Fr. Blaß. 2. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**

V. Bändchen. Agis u. Kleomenes. Von Fr. Blaß. ℳ —.90 **1.30.**

VI. Bändchen. Tiberius und Gajus Gracchus. Von Fr. Blaß. ℳ —.90 **1.30.**

Quellenbuch, histor., zur alten Geschichte. I. Abt. Griechische Geschichte. Von W. Herbst und A. Baumeister. 1. Heft. [Vergr.] 2. Heft. ℳ 1.80 **2.30.**

Sophokles. Von Gust. Wolff und L. Bellermann.

I. Teil. Aias. 5. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
II. — Elektra. 4. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
III. — Antigone. 6. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
IV. — König Oidipus. 4. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
V. — Oidipus auf Kolonos. ℳ 1.50 **2.—**

Supplementum lect. Graecae. Von C. A. J. Hoffmann. ℳ 1.50 **2.—**

Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare.

Testamentum novum Graece. Das Neue Testament. Von Fr. Zelle.
I. Evangelium d. Matthäus. Von Fr. Zelle. 1.80 **2.25.**
IV. Evangelium d. Johannes. Von B. Wohlfahrt. M. 1.50 **2.—**
V. Apostelgeschichte. Von B. Wohlfahrt. M. 1.80 **2.25.**

Thukydides. Von G. Böhme u. S. Widmann. 9 Bändchen. [je M. 1.20 **1.70.**] M. 10.80 **15.30.**

1. Bändchen.	1. Buch.	6. Auflage.
2. —	2. —	6. —
3. —	3. —	5. —
4. —	4. —	5. —
5. —	5. —	5. —
6. —	6. —	6. —
7. —	7. —	5. —
8. —	8. —	5. —

9. Bdchn. Einleitung u. Register. 5. Aufl.

***Xenophons Anabasis.** Von F. Vollbrecht. 10. (bez. 9., 8., 7.) Aufl.
Ausgabe m. **Kommentar unter d. Text.**
I. Bdchn. B. I. II. M. 2 Figurentaf. u. 1 Karte. M. 1.40 **2.—**
*II. — B. III. IV. M. —.90 **1.20.**
*III. — B. V—VII. M. 1.60 **2.—**

***Xenophons Anabasis.** Von F. Vollbrecht B. I—IV. **Text u. Kommentar getrennt**
Text. M. e. Übersichtskarte. M. —.90 **1.20**
Kommentar. Mit Holzschnitten und Figurentafeln. M. 1.35 **1.80.**

— **Kyropädie.** Von L. Breitenbach 2 Hefte. [je M. 1.50 **2.—**] M. 3.— **4.—**
I. Heft. Buch I—IV. 4. Auflage, von B. Büchsenschütz.
II. — Buch V—VIII. 3. Aufl.

— **griech. Geschichte.** Von B. Büchsenschütz. 2 Hefte.
I. Heft. Buch I—IV. 6. Aufl. M. 1.50 **2.—**
*II. — Buch V—VII. 5. Aufl. M. 1.80 **2.20**

— **Memorabilien.** Von Raph. Kühner 6. Aufl., von Rud. Kühner. M. 1.60 **2.20**

— **Agesilaos.** Von O. Güthling. M. 1.50 **2.—**

— **Anabasis u. Hellenika** in Ausw. Mit Einleitung, Karten, Plänen u. Abbild. Text und Kommentar. Von G. Sorof. 2 Bdchn.
I. Bdchn. Anab. Buch 1—4.
Text. M. 1.20 **1.50.**
Kommentar. M. 1.20 **1.50**
II. — Anab. Buch 5—7 u. Hellenika
Text. M. 2.— **2.20.**
Kommentar. M. 1.40 **1.60**

b. Lateinische Schriftsteller.

Caesaris belli Gallici libri VII und Hirtii liber VIII. Von A. Doberenz. 9. Aufl., von B. Dinter. 3 Hefte. M. 2.55 **4.—**
I. Heft Buch I—III. M. Einleit. u. Karte v. Gallien. M. —.90 **1.40.**
II. — Buch IV—VI. M. —.75 **1.20.**
III. — Buch VII u. VIII u. Anhang. M. —.90 **1.40.**

— **commentarii de bello civili.** Von A. Doberenz. 5. Aufl., von B. Dinter. M. 2.40 **2.90.**

Cicero de oratore. Von K. W. Piderit. 6. Aufl., von O. Harnecker. 3 Hefte. M. 4.80 **6.25.**
I. Heft. Einleit. u. Buch I. M. 1.80 **2.25.**
II. — Buch II. M. 1.50 **2.—**
III. — Buch III. M. Indices u. Register z. d. Anmerkungen. M. 1.50 **2.—**
Aus Heft III besonders abgedruckt: Erklär. Indices u. Register d. Anmerkgn. M. —.45.

— — — 5. Aufl., von Fr. Th. Adler. In 1 Band. M. 4.50.

— **Brutus de claris oratoribus.** Von K. W. Piderit. 3. Aufl., von W. Friedrich. M. 2.25 **2.75.**

— **orator.** Von K. W. Piderit. 2. Aufl. M. 2.— **2.60.**

— **partitiones oratoriae.** Von K. W. Piderit. M. 1.— **1.40.**

*— **Rede f. S. Roscius.** Von Fr. Richter. *4. Aufl., v. A. Fleckeisen.* M. 1 — **1.40.**

Cicero div. in Caecilium. Von Fr. Richter 2. Aufl., von A. Eberhard. M. —.45 **—.80**

— **Reden gegen Verres.** IV. Buch. Von Fr. Richter. 3. Aufl., von A. Eberhard. M. 1.50 **2.—**

— — V. Buch. Von Fr. Richter 2. Aufl., von A. Eberhard. M. 1.20 **1.70**

— **Rede üb. d. Imperium d. Cn. Pompejus** Von Fr. Richter. 5. Aufl., von A. Eberhard. M. —.75 **1.20.**

— **Reden g. Catilina.** Von Fr. Richter 6. Aufl., von A. Eberhard. M. 1.— **1.40**

— **Rede f. Murena.** Von H. A. Koch 2. Aufl., von G. Landgraf. M. —.90 **1.30**

— **Rede f. Sulla.** Von Fr. Richter 2. Aufl., von G. Landgraf. M. —.75 **1.20**

— **Rede f. Sestius.** Von H. A. Koch 2. Aufl., von A. Eberhard. M. 1.— **1.40**

— **Rede f. Plancius.** Von E. Köpke 3. Aufl., von G. Landgraf. M. 1.20 **1.70**

— **Rede f. Milo.** Von Richter-Eberhard. 5. Aufl., von H. Nohl. M. 1.20 **1.60**

— **I. u. II. Philipp. Rede.** Von H. A. Koch 3. Aufl., v. A. Eberhard. M. 1.20 **1.70**

— **I., IV. u. XIV. Philipp. Rede.** Von E. R. Gast. M. —.60 **—.90.**

— **Reden f. Marcellus, f. Ligarius u. f. Deiotarus.** Von Fr. Richter. 4. Aufl. von A. Eberhard. M. 1.20 **1.70.**

— **Rede f. Archias.** Von Fr. Richter 5. Aufl., von H. Nohl. M. —.50 —

Die **fetten** *Ziffern* verstehen sich für **gebundene** Exemplare

Cicero, Rede f. Flaccus. Von A. du Mesnil. ℳ 3.60 **4.10.**

— **ausgew. Briefe.** Von J. Frey. 6. Aufl. ℳ 2.20 **3.—**

— **Tusculanae disputationes.** Von O. Heine. 2 Hefte. ℳ 2.85 **3.30.**
 I. Heft. Buch I. II. 4. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
 II. — Buch III—V. 4. Aufl. ℳ 1.65 **2.15.**

*— **Cato maior.** Von C. Meißner. 5. Aufl., von Landgraf. ℳ —.60 **1.—**

— **somnium Scipionis.** Von C. Meißner. 4. Aufl. ℳ —.45 **—.80.**

— **Laelius.** Von C. Meißner. 2. Aufl. ℳ —.75 **1.20.**

— **de finibus bon. et mal.** Von H. Holstein. ℳ 2.70 **3.20.**

— **de legibus.** Von A. du Mesnil. ℳ 3.90 **4.50.**

— **de natura deorum.** Von A. Goethe. ℳ 2.40 **2.90.**

[—] **Chrestomathia Ciceroniana.** Ein Lesebuch f. mittlere u. obere Gymnasialklassen. Von C. F. Lüders. 3. Aufl., bearb. v. O. Weißenfels. Mit Titelbild. ℳ **2.80.**

[—] **Briefe Ciceros u. s. Zeitgenossen.** Von O. E. Schmidt. I. Heft. ℳ 1.— **1.40.**

Cornelius Nepos, siehe: Nepos.

***Curtius Rufus.** Von Th. Vogel und A. Weinhold. 2 Bändchen. ℳ 4.65 **5.55.**
 I. Bd. B. III—V. 4. A. ℳ 2.40 **2.80.**
 *II. — B. VI—X. 3. A. ℳ 2.60 **3.20.**

[Elegiker.] Anthologie a. d. El. der Römer. Von C. Jacoby. 2. Aufl. 4 Hft. ℳ 3.50 **5.10.**
 1. Heft: Catull. ℳ —.90 **1.30.**
 2. Heft: Tibull. ℳ —.60 **1.—**
 3. Heft: Properz. ℳ 1.— **1.40.**
 4. Heft: Ovid. ℳ 1.— **1.40.**

Horaz, Oden u. Epoden. Von C. W. Nauck. 16. Aufl., v. O. Weißenfels. ℳ 2.25 **2.75.**

[—] Auswahl a. d. griech. Lyrik z. Gebrauch b. d. Erklärg. Horaz. Oden, von Großmann. ℳ —.15.

— **Satiren und Episteln.** Von G. T. A. Krüger. 2 Abt. [je ℳ 1.80 **2.30.**] ℳ 3.60 **4.60.**
 I. Abt. Satiren. 15. Aufl., v. G. Krüger.
 II. — Episteln. 14. Aufl., v. G. Krüger.

— **Sermonen.** Von A. Th. Fritzsche. 2 Bände. ℳ 4.40 **5.40.**
 I. Bd. Der Sermonen Buch I. ℳ 2.40 **2.90.**
 II. — Der Sermonen Buch II. ℳ 2.— **2.50.**

Livius, ab urbe condita libri.
 Lib. 1. Von M. Müller. 2. Aufl. ℳ 1.50 **2.—**
 Lib. 2. Von M. Müller. ℳ 1.50 **2.—**
 Lib. 3. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 4. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 5. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 6. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**

Livius, ab urbe condita libri.
 Lib. 7. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 8. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 9. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 10. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 21. Von E. Wölfflin. 5. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 22. Von E. Wölfflin. 4. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
 *Lib. 23. Von F. Luterbacher. 2. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 24. Von H. J. Müller. 2. Aufl. ℳ 1.35 **1.80.**
 Lib. 25. Von H. J. Müller. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 26. Von F. Friedersdorff. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 27. Von F. Friedersdorff. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 28. Von F. Friedersdorff. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 29. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**
 Lib. 30. Von F. Luterbacher. ℳ 1.20 **1.70.**

Nepos. Von Siebelis-Jancovius. 12. Aufl., von O. Stange. Mit 3 Karten. ℳ 1.20 **1.70.**

— Von H. Ebeling. ℳ —.75.

— Ad historiae fidem rec. et usui scholarum accomm. Ed E. Ortmann. Editio V. ℳ 1.— **1.40.**

Ovidii metamorphoses. Von J. Siebelis u. Fr. Polle. 2 Hefte. [je ℳ 1.50 **2.—**] ℳ 3.— **4.—**
 I. Heft. Buch I—IX. 17. Aufl.
 II. — Buch X—XV. 14. Aufl.

— **fastorum libri VI.** Von H. Peter. 2 Abteilungen. ℳ 3.60 **4.50.**
 I. Abt. Text u. Kommentar. 3. Aufl. ℳ 2.70 **3.20.**
 II. — Krit. u. exeget. Ausführungen. 3. Aufl. ℳ —.90 **1.30.**

— **ausgew. Gedichte** m. Erläut. für den Schulgebr. Von H. Günther. ℳ 1.50 **2.—**

Phaedri fabulae. Von J. Siebelis und F. A. Eckstein. 6. Aufl., v. Fr. Polle. ℳ —.75 **1.20.**

Plautus' ausgewählte Komödien. Von E. J. Brix. 4 Bdchn. ℳ 5 — **6.80.**
 I. Bdchn. Trinummus. 4. Aufl., von M. Niemeyer. ℳ 1.20 **1.70.**
 II. — Captivi. 5. Aufl. ℳ 1.— **1.40.**
 III. — Menaechmi. 4. Auflage, von M. Niemeyer. ℳ 1.— **1.40.**
 IV. — Miles gloriosus. 3. Auflage. ℳ 1.80 **2.30.**

Plinius' d. J. ausgewählte Briefe. Von A. Kreuser. ℳ 1.50 **2.—**

***Quellenbuch,** histor., zur alten Geschichte. II. Abt. Römische Geschichte. Von A. Weidner. 2. Aufl. 1. Heft. ℳ 1.80 **2.30.** 2. Heft ℳ 2.40 **3.—** 3. Heft ℳ 2.70 **3.30.**

Quintiliani institut. orat. liber X. Von G. T. A. Krüger. 3. Aufl., von G. Krüger. ℳ 1.— **1.40.**

Sallusti Crispi bell. Catil., bell. Iugurth., oratt. et epist. ex historiis excerptae. Von Th. Opitz. 3 Hefte. ℳ 2.05 **3.20.**
- I. Heft: **Bellum Catilinae.** ℳ —.60 **1.—**
- II. — **Bellum Iugurthinum.** ℳ 1.— **1.40.**
- III. — **Reden u. Briefe a. d. Historien.** ℳ —.45 **—.80.**

Tacitus' Historien. Von K. Heraeus. 2 Teile. ℳ 4.30 **5.40.**
- I. Teil. Buch I u. II. 5. Aufl. ℳ 2.20 **2.80.**
- II. — Buch III—V. 4. Auflage, von W. Heraeus. ℳ 2.10 **2.60.**

— **Annalen.** Von A. Draeger. 2 Bände. ℳ 5.70 **7.50.**
- *I. Band. 1. Heft. (Buch 1 u. 2.) 7. Aufl., von W. Heraeus. ℳ 1.50 **2.—**
- 2. Heft. [Buch 3—6.] 6. Aufl., von F. Becher. ℳ 1.50 **2.—**
- II. — 2 Hefte: Buch XI—XIII. Buch XIV—XVI. 4. Aufl., von F. Becher. je ℳ 1.35 **1.75.**

***Tacitus, Agricola.** Von A. Draeger 6. Aufl., von W. Heraeus. ℳ —.80 **1.20.**

— **dialogus de oratoribus.** Von G. Andresen. 3. Aufl. ℳ —.90 **1.30.**

*— **Germania.** Von E. Wolff. 2. Aufl. ℳ 1.40 **1.80.**

Terentius, ausgewählte Komödien. Von C. Dziatzko.
- I. Bändchen. Phormio. 3. Aufl., von E. Hauler. ℳ 2.40. **2.90.**
- II. — Adelphoe. 2. Aufl., von R. Kauer. ℳ 2.40 **2.90.**

Vergils Aeneide. Von K. Kappes. 4 Hefte
- I. Heft. Buch I—III. 6. Aufl. ℳ 1.40 **1.90.**
- II. — Buch IV, V, VI. 4. Aufl., von E. Wörner. 3 Abt. je ℳ —.50 **—.80.**
- II. — Buch IV—VI (4. Aufl.) in 1 Band ℳ 2.—
- III. — Buch VII—IX. 3. Aufl. ℳ 1.20 **1.70.**
- IV. — Buch X, XI, XII. 3. Aufl., von M. Fickelscherer. 3 Abt. je ℳ —.50 **—.80.**
- IV. — Buch X—XII (3. Aufl.) in 1 Band ℳ 2.—

6. Schultexte der „Bibliotheca Teubneriana". [gr. 8. geb.]

Die Schultexte der „Bibliotheca Teubneriana" bieten in denkbar bester Ausstattung zu wohlfeilem Preise den Zwecken der Schule besonders entsprechende, in keiner Weise aber der Tätigkeit des Lehrers vorgreifende, unverkürzte und zusatzlose Texte. Sie geben daher einen auf kritischer Grundlage ruhenden, aber aller kritischen Zeichen sich enthaltenden, in seiner inneren wie äußeren Gestaltung vielmehr inhaltliche Gesichtspunkte zum Ausdruck bringenden 'lesbaren' Text. Die Schultexte enthalten als Beigaben eine Einleitung, die in abrißartiger Form das Wichtigste über Leben und Werke des Schriftstellers, sowie über sachlich im Zusammenhange Wissenswertes bietet; ferner gegebenenfalls eine Inhaltsübersicht oder Zeittafel (jedoch keine Dispositionen) sowie ein Namenverzeichnis, das außer geographischen und Personennamen auch sachlich wichtige Ausdrücke enthält, bez. kurz erklärt.

Demosthenes' neun Philipp. Reden. Von Th. Thalheim. ℳ 1.—

***Herodot B. I—IV.** Von A. Fritsch. ℳ 2.40.

— **B. V—IX.** Von A. Fritsch. ℳ 2.—

Lysias' ausgew. Reden. Von Th. Thalheim. ℳ 1.—

Thukydides B. I—III. Von S. Widmann. ℳ 1.80.
- Einzeln: Buch I, Buch II. je ℳ 1.—

— **B. VI—VIII.** Von S. Widmann. ℳ 1.80.

***Xenophons Anabasis.** Von W. Gemoll. 3. Aufl. ℳ 1.60.

*— — Buch I—IV. 2. Aufl. ℳ 1.10.

— **Memorabilien.** Von W. Gilbert. ℳ 1.10.

Caesar de bello Gallico. Von J. H. Schmalz. ℳ 1.20.

Ciceros Catilinar. Reden. Von C. F. W. Müller. ℳ —.55.

— **Rede üb. d. Oberbefehl des Cn. Pompeius.** Von C. F. W. Müller. ℳ —.50.

Ciceros Rede f. Milo. Von C. F. W. Müller ℳ —.55.

— **Rede für Archias.** Von C. F. W. Müller ℳ —.40.

— **Rede für Roscius.** Von G. Landgraf. ℳ —.60.

— **Reden geg. Verres. IV. V.** Von C. F. W. Müller. ℳ 1.—

Horaz. Von G. Krüger. ℳ 1.80.

Livius Buch I u. II (u. Auswahl a. Buch III u. V). Von K. Heraeus. ℳ 2.—

— **Buch XXI—XXIII.** Von M. Müller ℳ 1.60.

Ovids Metamorphosen in Auswahl. Von O. Stange. ℳ 2.—

Sallusts Catilinar. Verschwörung. Von Th. Opitz. ℳ —.55.

— **Jugurthin. Krieg.** Von Th. Opitz ℳ —.80.
- Beides zusammengeb. ℳ 1.20.

Vergils Äneide. Von O. Güthling. ℳ 2

Die **fetten** *Ziffern* verstehen sich für **gebundene** Exemplar

Verschiedene Ausgaben für den Schulgebrauch.

Opitz, [illegible] **A. Weinhold.** Chrestomathie aus Schriftstellern der sogenannten silbernen [illegible] 3.10.

[illegible] Heft [illegible] — 80 1.20. II—V. Heft je *M.* —.60 1.—

[illegible] Florus. III. Heft Plinius d. Ä. und Vitruvius.

[illegible] Valerius IV. — Seneca und Celsus.

Maximus [illegible] V. — Quintilianus.

Tirocinium poeticum. [illegible] Lesebuch aus lateinischen Dichtern. Zusammengestellt [illegible] kurzen Erläuterungen versehen von Johannes Siebelis. 18. Auflage, [illegible] Stange [illegible] 1.20. Mit Wörterbuch von A. Schaubach. *M.* 1.60.

Ciceros philosophische Schriften. [illegible] 2.60.

— — [illegible]

[illegible] Heft: [illegible] Mit [illegible] kart. *M.* —.[illegible]

2. Heft: De [illegible] libri III. kart. [illegible]

[illegible] Heft: Cato Maior de senectute. kart. [illegible] —.80.

[illegible] Heft: Laelius de amicitia. kart. [illegible]

[illegible] Heft: Tusculanarum disputationum libri V. kart. [illegible] —.[illegible]

Ciceros philosophische Schriften.

6. Heft: De natura deorum libri III und de finibus bonorum et malorum I, 9—21. kart. *M.* —.30.

7. Heft: De re publica. kart. *M.* —.30.

—— **rhetorische Schriften.** Auswahl f. d. Schule nebst Einleitung u. Vorbemerkungen von Prof. Dr. L. Weißenfels. *M.* 1.80 2.40.

—— —— in einzelnen mit Vorbemerkungen usw. versehenen Heften:

1. Heft: Einleitung in die rhetorischen Schriften Ciceros nebst einem Abriß der Rhetorik. kart. *M.* 1.—

2. Heft: De oratore und Brutus. Ausgewählt, mit Vorbemerkungen und Analysen. kart. *M.* 1.—

3. Heft: Orator. Vollständiger Text nebst Analyse. kart. *M.* —.60.

7. B. G. Teubners Schülerausgaben griech. u. lat. Schriftsteller.

[gr. 8. geb.]

Jedes Bändchen zerfällt in 3 Hefte:

1. **Text** enthält diesen in übersichtlicher Gliederung, mit Inhaltsangaben über den Hauptabschnitten und am Rande, nebst den Karten und Plänen;
2. **Hilfsheft** enthält die Zusammenstellungen, die die Verwertung der Lektüre unterstützen sollen, nebst den erläuternden Skizzen und Abbildungen;
3. **Kommentar** enthält die fortlaufenden Erläuterungen, die die Vorbereitung erleichtern sollen.

2/3. als **Erklärungen** auch zusammengebunden erhältlich.

Die Sammlung soll wirkliche „Schülerausgaben" bringen, die den Bedürfnissen der Schule in dieser Richtung in der Einrichtung wie der Ausstattung entgegenkommen wollen, in der Gestaltung des „Textes", wie der Fassung der „Erklärungen", die sowohl Anmerkungen als Zusammenfassungen bieten, ferner durch das Verständnis fördernde Beigaben, wie Karten und Pläne, Abbildungen und Skizzen.

Das Charakteristische der Sammlung ist das zielbewußte Streben nach organischem Aufbau der Lektüre durch alle Klassen und nach Hebung und Verwertung der Lektüre nach der inhaltlichen und sprachlichen Seite hin, durch Einheit der Leitung, Einmütigkeit der Herausgeber im ganzen bei aller Selbständigkeit im einzelnen, wie sie deren Namen verbürgen, und ernstes Bemühen, wirklich Gutes zu bieten, seitens des Verlegers.

Ziel und Zweck der Ausgaben sind, sowohl den Fortschritt der Lektüre durch Wegräumung der zeitraubenden und nutzlosen Hindernisse zu erleichtern, als die Erreichung des Endzieles durch Einheitlichkeit der Methode und planmäßige Verwertung der Ergebnisse zu sichern.

Die **fetten** Ziffern verstehen si[illegible] Exemplare.

*Aristoteles (Auswahl), s.: Philosophen.

Demosthenes, ausgew. politische Reden. Von H. Reich.
- *1. **Text.** 2. Aufl. M. **1.20.**
- 2. **Hilfsheft.** M. **1.—**
- 3. **Kommentar.** I. II. steif geh. je M. —.80. Zus. in 1 Bd. geb. M. **1.40.**
- 2/3. **Erklärungen.** M. **2.20.**

*Epiktet, Epikur (Auswahl), siehe: Philosophen.

Herodot i. Ausw. Von K. Abicht.
- *1. **Text.** 3. Aufl. M. Karte u. 4 Plänen im Text. M. **1.80.**
- 2. **Hilfsh.** M. Abb. i. Text. M. **—.80.**
- 3. **Komment.** 2. Aufl. M. **1.80.**
- 2/3. **Erklärungen.** M. **2.40.**
- || ***Text B.** Mit Einleitung. 3. Aufl. M. **2.—** Dazu **Kommentar.** 2. Aufl. M. **1.80.**

Homer. I: Odyssee. Von O. Henke.
- *1. **Text.** 2 Bdchn: B. 1—12. 4. Aufl. B. 13—24. 4. Aufl. Mit 3 Karten. je M. **1.60.** — B. 1—24 in 1 Band M. **3.20.**
- 2. **Hilfsheft.** 3. Aufl. Mit zahlr. Abb. M. **2.—**
- *3. **Kommentar.** 4. Aufl. 2 Hefte. steif geh. je M. 1.20. Zus. in 1 Bd. geb. M. **2.—** Inhaltsübersicht (nur direkt) M. —.05.

—— **II: Ilias.** Von O. Henke.
- 1. **Text.** 2 Bdchn.: B. 1—13. 3. Aufl. — *B. 14—24. Mit 3 Karten. 2. Aufl. je M. **2.—** B. 1—24 in 1 Band M. **4.—**
- 2. **Hilfsheft.** 2. Aufl. Mit zahlr. Abb. M. **2.—**
- 3. **Kommentar.** 2. Aufl. 2 Hefte. steif geh. M. 1.60 u. M. 1.20. Zusammen in 1 Bd. geb. M. **2.40.**

*Lucian (Auswahl), siehe: Philosophen.

*Marcus Aurelius (Auswahl), siehe: Philosophen.

*[Philosophen.] Auswahl a. d. griech. Phil.
- I. Teil: Auswahl aus Plato. Von O. Weißenfels.
  - Ausgabe A. **Text.** M. **1.80.** **Kommentar.** M. **1.60.**
  - Ausgabe B (ohne Apologie, Kriton und Protagoras). **Text.** M. **1.40.** **Kommentar.** M. **1.40.**
- *II. Teil: Auswahl aus Aristoteles und den nachfolgenden Philosophen (Aristoteles, Epiktet, Marcus Aurelius, Epikur, Theophrast, Plutarch, Lucian). **Text.** M. **1.20.** **Kommentar.** M. **1.20.**

Platons Apologie u. Kriton nebst Abschn. a. d. Phaidon u. Symposion. Von F. Rösiger.
- 1. **Text.** steif geh. M. —.80.
- 2. **Hilfsheft.** M. **1.—**
- 3. **Kommentar.** steif geh. M. —.80.
- 2/3. **Erklärungen.** M. **1.60.**

*[——] Auswahl a. Pl., siehe: Philosophen.

*Plutarch (Auswahl), siehe: Philosophen.

Sophokles' Tragödien. Von C. Conradt.
- 1. **Text: I. Antigone.** 2. Auflage. Mit Titelbild. M. **—.70. II. König Ödipus.** M. **—.80. III. Aias.** M. **—.80.** Text I u. II zus.-geb. M. **1.10.**
- 2. **Hilfsheft.** M. **—.70.**
- 3. **Kommentar: I. Antigone.** M. **—.70.** ***II. König Ödipus.** 2. Aufl. M. **—.80. III. Aias.** M. **—.80.**
- 2/3. **Erklärungen** (Hilfsheft u. Kommentar I u. II zus.-geb.). M. **1.60.**

*Theophrast (Auswahl), s.: Philosophen.

Thukydides i. Ausw. Von E. Lange.
- 1. **Text.** 2. Aufl. Mit Titelbild u. 3 Karten. M. **2.40.**
- 2. **Hilfsh.** Mit Abb. i. Text. M. **—.70.**
- 3. **Komment.** M. **1.60.**
- 2/3. **Erklärungen.** M. **2.—**
- Ausgabe in 2 Teilen:
  - I. B. I—V. a. Text. M. **1.60.** b. Kommentar. M. **1.—**
  - II. B. VI—VIII. a. Text. M. **1.10.** b. Kommentar. M. **1.—**
  - III. Zeittafel, Namenverz. u. Karten, z. beid. Teil. 2. Aufl. M. **—.50.**
- || **Text B.** Mit Einleit. 2. Aufl. M. **2.80.** Dazu **Kommentar.** M. **1.60.**

Xenophons Anabasis i. Ausw. Von G. Sorof.
- 1. **Text.** 6. Aufl. Mit Karte u. Plänen im Text. M. **1.80.**
- 2. **Hilfsheft.** 2. Aufl. Mit Abb. im Text. M. **—.80.**
- 3. **Komment.** 4. Aufl. M. **1.40.**
- 2/3. **Erklärungen.** 2. Aufl. M. **1.80.**
- *|| **Text B.** Mit Einleit. 6. Aufl. M. **2.—** Dazu **Kommentar.** 4. Aufl. M. **1.40.**
- **Wörterbuch.** M. **1.20.**

—— **Hellenika in Auswahl.** Von G. Sorof.
- *1. **Text.** 3. Aufl. Mit Karte u. Plänen im Text. M. **1.80.**
- 2/3. **Kommentar.** Mit Einleitung. 2. Aufl. M. **1.—**

—— **Memorabilien in Auswahl.** Von F. Rösiger.
- 1. **Text.** M. **1.—**
- 3. **Kommentar.** steif geh. M. —.80.

Caesars Gallischer Krieg. Von F. Fügner.
- 1. **Text.** 6. Aufl. Mit 3 Karten, sowie 8 Plänen u. 3 Abb. im Text. M. **1.80.**
- *2. **Hilfsheft.** 5. Aufl. Mit Abb. im Text. M. **1.20.**
- 3. **Komment.** 6. Aufl. M. **1.60.**
- 2/3. **Erklärungen.** M. **2.40.**
- Auch in 2 Heften. 1. Heft (Buch 1—4) 2. Heft (Buch 5—7). je M. —.80.
- || **Text B.** M. Einleitg. 6. Aufl. M. **2.—** Dazu **Kommentar.** 5. Aufl. M. **1.60.**

—— **Bürgerkrieg.** Von F. Fügner.
- 1. **Text.** Mit 2 Karten. M. **1.60.**
- 2. **Hilfsheft:** siehe Gall. Krieg.
- 3. **Kommentar.** M. **1.20.**

*Die **fetten** Ziffern* verstehen sich für **gebundene** Exemplare

Ciceros Catilinar. Reden u. Rede de imperio. Von C. Stegmann.
- **1. Text.** 4. Auflage. Mit Titelbild u. 3 Karten. ℳ **1.10.**
- *__2. Hilfsheft.__ 3. Aufl. ℳ **1.20.**
- *__3. Kommentar.__ 4. Aufl. ℳ —**.80.**
- } **2/3. Erklärungen.** ℳ **1.60.**
- || **Text B.** M. Einleit. 4. Aufl. ℳ **1.35.**
- Dazu **Kommentar.** 3. Aufl. ℳ —**.80.**

— **Rede für S. Roscius und Rede für Archias.** Von H. Hänsel.
- ***1. Text.** 2. Aufl. ℳ —**.80.**
- ***2/3. Kommentar.** Mit Einleitung. ℳ —**.60.**

*— **Reden für Q. Ligarius und für den König Deiotarus.** Von C. Stegmann.
- **1. Text.** ℳ —**.60.**
- ***3. Kommentar.** Mit Einleitung. ℳ —.60.

— **Cato maior de senectute.** Von O. Weißenfels.
- **1. Text.** steif geh. ℳ —.50.
- **3. Kommentar.** steif geh. ℳ —.50.

— **Philosoph. Schriften in Auswahl.** Von O. Weißenfels.
- ***1. Text.** 2. Aufl. ℳ **1.60.**
- **2. Hilfsh.** ℳ —**.60.**
- **3. Komment.** ℳ **1.—**
- } **2/3. Erklärungen.** ℳ **1.60.**

— **Verrinen.** Buch IV u. V. Von C. Bardt.
- **1. Text.** ℳ **1.20.**
- **3. Kommentar.** ℳ **1.40.**

[—] **Ausgew. Briefe aus Ciceronischer Zeit.** Von C. Bardt.
- **1. Text.** 2. Aufl. Mit Karte. ℳ **1.80.**
- **2. Hilfsheft.** steif geh. ℳ —.60.
- **3. Kommentar** (verkürzte Ausgabe). ℳ 2.40.
- **Kommentar** (erweiterte Ausgabe). Mit Einleitung.
  - I. Heft: Brief 1—61. ℳ 1.80 **2.20.**
  - II. Heft: Brief 62—114. ℳ 1.60 **2.—**

Horatius, Gedichte. Von G. Schimmelpfeng.
- **1. Text.** 2. Aufl. Mit Karte u. Plan. ℳ **2.—**
- ***2. Hilfsheft.** [In Vorb.]
- ***3. Kommentar.** 2. Aufl. ℳ **1.80.**

Livius, Römische Geschichte im Auszuge. Von F. Fügner.

I. Der zweite punische Krieg.
- **1. Text.** 3. Aufl. Mit 4 Karten. ℳ **2.—**
- **2. Hilfsheft** (zu I u. II). ℳ **2.—**
- ***3. Kommentar.** 2 Hefte. je ℳ **1.20.**

II. Auswahl aus der 1. Dekade.
- ***1. Text.** 2. Aufl. ℳ **1.40.**
- **2. Hilfsheft** (zu I u. II). ℳ **2.—**
- **3. Kommentar.** Buch 1—10. ℳ **1.60.**

Verkürzte Auswahl aus der 1. u. 3. Dekade.
- **1. Text.** ℳ **2.—**
- ***2. Hilfsheft.** ℳ **2.—**
- *3. __Kommentar.__ I. Heft. Buch I—X. ℳ **1.40.***
- *II. Heft. Buch* XXI—XXX. ℳ **1.60.**

Nepos' Lebensbeschreibungen in Auswahl. Von F. Fügner.
- **1. Text.** 5. Aufl. M. 3 Karten. ℳ 1.—
- **2. Hilfsheft.** 5. Aufl. Mit Abbild. i. Text. ℳ **1.—**
- **3. Komment.** 4. Aufl. ℳ —**.90.**
- } **2/3. Erklärungen.** ℳ **1.40.**

Ovids Metamorphosen in Auswahl. Von M. Fickelscherer.
- ***1. Text.** 5. Auflage. ℳ **1.20.**
- ***2. Hilfsheft.** 3. Aufl. M. Abbild. im Text. ℳ **1.20.**
- **3. Komment.** 4. Aufl. ℳ **1.40.**
- } **2/3. Erklärungen.** ℳ **2.20.**
- **Wörterbuch.** 3. Aufl. steif geh. ℳ —.50
- *|| **Text B.** M. Einleitg. 5. Aufl. ℳ **1.35.**
- Dazu **Kommentar.** 4. Aufl. ℳ **1.40.**

Sallusts Catilinar. Verschwörung. Von C. Stegmann.
- **1. Text.** 2. Aufl. Mit Karte. ℳ —**.80.**
- **2/3. Erklärungen.** ℳ —**.60.**

*— **Jugurthin. Krieg.** Von C. Stegmann.
- ***Text.** Mit Karte. ℳ —**.80.**
- ***Kommentar.** ℳ **1.—**

Tacitus' Annalen i. Ausw. u. d. Bataveraufstand unt. Civilis. Von C. Stegmann.
- ***1. Text.** Mit 4 Karten u. 1 Stammtafel. 2. Aufl. ℳ **2.40.**
- **2. Hilfsheft.** ℳ **1.80.**
- **3. Komment.** ℳ **1.40.**
- } **2/3. Erklärungen.** ℳ **2.80.**
- Ausgabe in 2 Teilen:
  - *I. Ann. B. I—VI. a) Text. 2. Aufl. ℳ **1.20.** b) Kommentar. ℳ **1.—**
  - II. Ann. B. XI—XVI. Historien B. IV/V a. Text. ℳ —**.80.** b. Kommentar ℳ —**.80.**
  - III. Zeittafel, Namenverz. u. Kart., z. beid. Teilen. ℳ —**.80.**

— **Agricola.** Von O. Altenburg.
- **1. Text.** ℳ —**.60.**
- **2/3. Erklärungen.** steif geh. ℳ —.50

— **Germania.** Von O. Altenburg.
- **1. Text.** ℳ —**.60.**
- **2/3. Erklärungen.** steif geh. ℳ —.50

Vergils Aeneide i. Ausw. Von M. Fickelscherer.
- **1. Text mit Einleitung.** 3. Aufl. Mit Karte. ℳ **1.40.**
- ***3. Kommentar.** 3. Aufl. ℳ **1.80.**

Die **fetten** Ziffern verst[illegible] sich für **gebundene** Exemplare.

B. Zu den griechischen und lateinischen Schriftstellern.
Auswahl.

1. Zu den griechischen Schriftstellern.

Aeschylus.
Dindorf, Guil., lexicon Aeschyleum. Lex.-8. 1873. ℳ 16.—
Richter, P., zur Dramaturgie des Ä. gr. 8. 1892. ℳ 6.50.
Westphal, R., Proleg. z. Ä.' Tragödien. gr. 8. 1869. ℳ 5.—

Aristarchus.
Ludwich, A., Ar.'s Homer. Textkritik. 2 Teile. gr. 8. 1884/85. ℳ 28.—

Aristophanes.
Müller-Strübing, Ar. u. d. histor. Kritik. gr. 8. 1873. ℳ 16.—
Roemer, A., Studien z. Ar. u. den alten Erklärern dess. I. Teil. gr. 8. 1902. ℳ 8.—
Zacher, K., die Handschriften u. Klassen der Aristophanesscholien. gr. 8. 1889. ℳ 6.—

Aristoteles.
Heitz, E., die verlorenen Schriften des Ar. gr. 8. 1865. ℳ 6.—

Bucolici.
Hiller, E., Beiträge z. Textgesch. d. gr. Bukoliker. gr. 8. 1888. ℳ 3.20.

Demosthenes.
Fox, W., die Kranzrede d. D., m. Rücksicht a. d. Anklage d. Äschines analysiert u. gewürdigt. gr. 8. 1880. ℳ 5.60.
Preuß, S., index Demosthenicus. gr. 8. 1892. ℳ 10.—
Schaefer, A., D. und seine Zeit. 2. Ausg. 3 Bände. gr. 8. 1885—1887. ℳ 30.—

Etymologica.
Reitzenstein, R., Geschichte d. griech. E. gr. 8. 1896. ℳ 18.—

Herondas.
Crusius, O., Unters. z. d. Mimiamben d. H. gr. 8. 1892. ℳ 6.—

Hesiodus.
Dimitrijević, M. R., studia Hesiodea. gr. 8. 1900. ℳ 6.—
Steitz, Aug., die Werke und Tage d. H. nach ihrer Komposition. gr. 8. 1869. ℳ 4.—

Homerus.
Autenrieth, G., Wörterbuch zu den Homer. Gedichten. 10. Aufl., von Kaegi. gr. 8. 1904. ℳ **3.60.**
Frohwein, E., verbum Homericum. gr. 8. 1881. ℳ 3.60.
Gehring, A., index Hom. Lex.-8. 1891. ℳ 16.—

Homerus.
Gladstone's, W. E., Homerische Studien, frei bearbeitet von A. Schuster. gr. 8. 1863. ℳ 9.—
Kammer, E., die Einheit der Odyssee. gr. 8. 1873. ℳ 16.—
La Roche, J., die Homerische Textkritik im Altertum. gr. 8. 1866. ℳ 10.—
Lexicon Homericum, ed. H. Ebeling. 2 voll. Lex.-8. 1874/1885. Vol. I. ℳ 42.—, Vol. II. ℳ 18.—
Ludwich, A., die Homervulgata als voralexandrinisch erwiesen. gr. 8. 1898. ℳ 6.—
Noack, F., Homerische Paläste. gr. 8. 1903. ℳ 2.80 **3.80.**
Nutzhorn, F., die Entstehungsw. d. Hom. Gedichte. gr. 8. 1869. ℳ 5.—
Volkmann, R., die Wolfschen Prolegomena. gr. 8. 1874. ℳ 8.—

Isocrates.
Preuß, S., index Isocrateus. gr. 8. 1904. ℳ 8.—

Lucian.
Helm, R., L. und Menipp. gr. 8. 1906. ℳ 10.— **13.—**

Oratores.
Blaß, Fr., die attische Beredsamkeit. 3 Abt. 2. Aufl. gr. 8. I. 1887. ℳ 14.— **16.—** II. 1892. ℳ 14.— **16.—** III 1. 1893. ℳ 16.— **18.—** III 2. 1898. ℳ 12.— ℳ **14.—**

Pindarus.
Rumpel, J., lexicon Pindaricum. gr. 8. 1883. ℳ 12.—

Plato.
Immisch, O., philologische Studien zu Pl. I. Heft. Axiochus. gr. 8. 1896. ℳ 3.— II. Heft. De recens. Platon. praesidiis atque rationibus. gr. 8. 1903. ℳ 3.60.
*__Raeder,__ H., Pl.'s philosophische Entwickl. gr. 8. 1905. ℳ 8.— **10.—**
Ritter, C., Pl. Gesetze. Darstellung des Inhalts. 8. 1896. ℳ 3.20. Kommentar zum griech. Text. ℳ 10.—
Schmidt, H., kritischer Kommentar zu P. Theätet. gr. 8. 1877. ℳ 4.—
— exegetischer Komment. z. P. Theätet. gr. 8. 1880. ℳ 3.20.
Wohlrab, M., vier Vorträge über Pl. 1879. ℳ 1.60.

*Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare*

Poetae comici.
Zieliński, Th., Gliederung der altattisch. Komödie. gr. 8. 1885. ℳ 10.—

Sophocles.
Plüß, Th., S.' Elektra. Eine Auslegung. gr. 8. 1891. ℳ 3.—

Theocritus.
Rumpel, J., lexicon Theocriteum. gr. 8. 1879. ℳ 8.—

Thucydides.
Herbst, L., zu Th. Erklärungen und Wiederherstellungen. I. Reihe Buch I bis IV. gr. 8. 1892. ℳ 2.80. II. Reihe Buch V—VIII. gr. 8. 1893. ℳ 3.60.
Stahl, I. M., quaestiones grammaticae ad Th. pertinentes. Auctae et correctae iterum edidit St. gr. 8. 1886. ℳ 1.60.

2. Zu den lateinischen Schriftstellern.

Caesar, C. Iulius.
Ebeling, H., Schulwörterbuch zu Caesar. 6. Aufl. gr. 8. 1907. ℳ **1.80.**
Menge et Preuß, lexicon Caesarianum. Lex.-8. 1885/90. ℳ 18.—

Cicero, M. Tullius.
Schmidt, O. E., der Briefwechsel des C. gr. 8. 1893. ℳ 12.—
Zieliński, C. im Wandel der Jahrhunderte. 8. 2. Aufl. 1907. ℳ 2.40.

Horatius.
Friedrichs, J. G., Q. Horatius Flaccus. Phil. Unters. gr. 8. 1894. ℳ 6.—
Keller, O., Epilegomena zu H. 3 Teile. gr. 8. (je ℳ 8.—) ℳ 24.— I. Teil. 1879. II. u. III. Teil. 1880.
Müller, L., Q. Horatius Flaccus. 8. 1880. ℳ 2.40.
Plüß, Th., Horazstudien. Alte und neue Aufsätze über Horazische Lyrik. gr. 8. 1882. ℳ 6.—
***Stemplinger, Ed.**, das Fortleben der H.'schen Lyrik seit der Renaissance. gr. 8. 1906. ℳ 8.— **9.—**

Iuris consulti.
Kalb, W., Roms Juristen nach ihrer Sprache. gr. 8. 1890. ℳ 4.—

Lucilius.
Müller, L., Leben u. Werke des C. Lucilius. gr. 8. 1876. ℳ 1.20.

Ovidius.
Siebelis-Polle, Wörterbuch zu O. Metamorphosen. 5. Aufl. gr. 8. 1893. ℳ 4.— **4.80.**
Stange, O., kleines Wörterbuch zu O.'s Metamorphosen. gr. 8. 1890. ℳ **2.50.**
Tolkiehn, J., quaest. ad. Heroides O. spect. gr. 8. 1888. ℳ 2.80.

Plautus.
Ritschl, Fr., prolegomena de rationibus emendationis Plautinae. gr. 8. 1880. ℳ 4.—

Tacitus.
Draeger, A., über Syntax und Stil des T. 3. Aufl. gr. 8. 1882. ℳ 2.80.
Gerber et Greef, lexicon Taciteum. Lex.-8. 1877—1903. ℳ 64.—

Vergilius.
Comparetti, V. im Mittelalter. gr. 8. 1875. ℳ 6.—
Heinze, R., Vergils epische Technik. gr. 8. 1903. ℳ 12.— **14.—**
Plüß, V. und die epische Kunst. gr. 8. 1884. ℳ 8.—
***Skutsch, F.**, aus V.'s Frühzeit. gr. 8. 1901. ℳ 4.— **4.60.**
*—— Gallus u. V. (A. V.'s Frühzeit, II. Teil) gr. 8. 1906. ℳ 5.— **5.60.**
Sonntag, M., V. als bukolischer Dichter. gr. 8. 1891. ℳ 5.—
Weidner, A., Kommentar zu V.'s Aeneis B. I u. II. gr. 8. 1869. ℳ 8.—

C. Wichtige Handbücher und neuere Erscheinungen aus dem Gebiete der klassischen Philologie.

Die auf einzelne Schriftsteller (oder Literaturgattungen) bezüglichen Schriften s. o. S. 13 ff.

Archiv für lateinische Lexikographie und Grammatik mit Einschluß des älteren Mittellateins, herausg. v. Ed. v. Wölfflin. I.—XIV. Band. gr. 8. 1884—1906. Preis für den Band von 4 Heften ℳ 12 — XV. Band. gr. 8. 1906—07. 4 Hefte. ℳ 14.—
Band I vergriffen. Ermäß. Preis für Band II bis X zusammen ℳ 54.—
——— X. Band. Ergänzungsheft: Register zu Band I—X. ℳ 2.—

Archiv für Papyrusforschung und verwandte Gebiete, hrsg. von U. Wilcken. Jährlich 4 Hefte. ℳ 24 —

Archiv für Religionswissenschaft, hrsg. von A. Dieterich. Jährlich 4 Hefte. ℳ 16.— Mit der Zeitschriftenschau der Hessischen Blätter f. Volkskunde. ℳ 20.—

Neue Jahrbücher für das klassische Altertum, Geschichte und deutsche Literatur und für Pädagogik. Hrsg. von J. Ilberg und B. Gerth. Preis für den Jahrgang von 10 Heften ℳ 30.—

Byzantinische Zeitschrift. Unter Mitwirkung vieler Fachgenossen hrsg. von K. Krumbacher. Preis für den Band von jährlich 4 Heften ℳ 20.—

Die griechische und lateinische Literatur und Sprache. Bearbeitet von U. v. Wilamowitz-Moellendorff, K. Krumbacher, J. Wackernagel, Fr. Leo, E. Norden, Fr. Skutsch. 2. Auflage. (Die Kultur der Gegenwart. Ihre Entwicklung und ihre Ziele. Herausg. von Prof. Paul Hinneberg. Teil I, Abt. 8.) ℳ 10.—, geb. ℳ 12.—

Ausfeld, A. der griechische Alexanderroman. Nach des Verfassers Tode herausgegeben von W. Kroll. ℳ 8.— **10.—**

Bardt, C., zur Technik des Übersetzens lateinischer Prosa. ℳ —.60.

Baumgarten, F., **F. Poland** und **R. Wagner,** die hellenische Kultur. 2. Auflage. Mit 7 Tafeln u. 1 Karte in Mehrfarbendruck, 2 Doppeltafeln in Schwarzdruck, 2 Karten und gegen 400 Abbildungen im Text. ℳ 10 — **12.—**

Bender, H., Grundriß der römischen Literaturgeschichte für Gymnasien. III. Teil 2. Aufl. ℳ 1.—

Benseler, G. E., und K. **Schenkl,** griechisch-deutsches und deutsch-griechisches Schulwörterbuch. 2 Teile.
I. Teil. Griechisch-deutsches Schulwörterbuch. 12. Aufl., bearb. von A. Kaegi ℳ 6.75 **8.—** II. Teil. Deutsch-griechisches Schulwörterbuch. 5. Auflage, bearb. von K. Schenkl. ℳ 9.— **10.50.**

Birt, Th., die Buchrolle in der Kunst. Archäol.-antiquar. Untersuchungen zum antiken Buchwesen. Mit 190 Abbildungen ℳ 12.— **15.—**

Blaß, F., die attische Beredsamkeit. 3 Abt. 2. Aufl. ℳ 56.— **64.—**
I. Abteil. Von Gorgias bis zu Lysias ℳ 14.— **16.—** II. Abteil. Isokrates und Isäos. ℳ 14.— **16.—** III. Abteil. 1. Abschn. Demosthenes. ℳ 16.— **18.—** III. Abteil. 2. Abschn. Demosthenes' Genossen und Gegner. ℳ 12 — **14.—**

Blümner, H., Technologie und Terminologie der Gewerbe und Künste bei Griechen und Römern. 4 Bände. Mit zahlreichen Abbildungen. ℳ 50.40.

Bretzl, H., Botanische Forschungen des Alexanderzuges. Mit zahlreichen Abbild. und Kartenskizzen. ℳ 12.— **14.—**

Brunn, H., kleine Schriften. Herausg. von H. Brunn und H. Bulle. 3 Bände. I. Band. Mit zahlreichen Abbild. ℳ 10.— ℳ **13.—** II. Band. ℳ 20.— **23.—** III. Band. ℳ 14.— **17.—**

Cantor, M., Vorlesungen über Geschichte der Mathematik. I. Band. Von den ältesten Zeiten bis 1200 n. Chr. 3. Aufl. ℳ 24.—

Commentarii notarum Tironianarum ed. W. Schmitz. Mit 132 Taf. In Mappe ℳ 40.—

Crönert, Guil., Memoria Graeca Herculanensis, cum titulorum Aegypti papyrorum codicum denique testimoniis comparatam proposuit G. C. ℳ 12.—

Cumont, F., die Mysterien des Mithra. Ein Beitrag z. Religionsgeschichte der römischen Kaiserzeit. Autor. deutsche Ausgabe von G. Gehrich. Mit 9 Abbild. im Text und auf 2 Tafeln, sowie 1 Karte. ℳ 5.— 5

Die **fetten** *Ziffern* verstehen sich für **gebundene** Exemplare

Diels, H., Elementum. Eine Vorarbeit zum griech. u. latein. Thesaurus. *M.* 3.—

Dieterich, A., Nekyia. Beitr. zur Erklärung d. neuentdeckten Petrusapokalypse. *M.* 6.—
—— eine Mithrasliturgie. *M.* 6.— 7.—
—— Mutter Erde. Ein Versuch über Volksreligion. *M.* 3.20 **3.80.**

Dziatzko, K., Untersuchungen über ausgewählte Kapitel des antiken Buchwesens. *M.* 6.—

Finsler, H., Homer. Erläuterungen. (Aus deutsch. Lesebüchern VI, 2.) *M.* 6.— **7.40.**

Gardthausen, V., Augustus und seine Zeit. 2 Teile.
I. Teil. I. Band. *M.* 10.— II. Band. *M.* 12.— III. Band. *M.* 8.— Zusammengeb. *M.* 32.— II. Teil. (Anmerk.) I. Band. *M.* 6.— II. Band. *M.* 9.— III. Band. *M.* 7.— Zusammengeb. *M.* 24.—
—— Griechische Paläographie. Mit 12 Tafeln u. vielen Illustrationen im Text. *M.* 18.40.

Geffcken, J., das griechische Drama. Aischylos, Sophokles, Euripides. Mit einem Plane. *M.* 1.60 **2.20.**

Gelzer, H., ausgewählte kleine Schriften. Mit einem Porträt Gelzers. *M.* 5.— **6.—**

Gercke, A., u. Ed. **Norden**, Einleitung in die klassische Philologie u. Altertumswissenschaft. Unter Mitwirkung von E. Bethe, J. L. Heiberg, B. Keil, P. Kretzschmer, K. J. Neumann, E. Pernice, P. Wendland, S. Wide, Fr. Winter, herausg. von A. Gercke u. E. Norden. 2 Bände. geb. je ca. *M.* 10.— [U. d. Pr.]

Gilbert, G., Handbuch der griech. Staatsaltertümer. 2 Bände. *M.* 13.60.
I. Band. Der Staat der Lakedaimonier und der Athener. 2. Aufl. *M.* 8.— II. Band. *M.* 5.60.
—— O., Geschichte und Topographie der Stadt Rom im Altertum. 3 Abt. *M.* 24.— I. Abteil. *M.* 6.— II. Abteil. *M.* 8.— III. Abteil. *M.* 10.—
—— die meteorologischen Theorien des griechischen Altertums. Mit 12 Figuren im Text. *M.* 20.— **22.50.**

Grammatik, historische, der lateinischen Sprache. Unter Mitwirkung von H. Blase, A. Dittmar, J. Golling, G. Herbig, C. F. W. Müller, J. H. Schmalz, Fr. Stolz, J. Thüssing und A. Weinold, hrsg. von G. Landgraf. In mehreren Bänden. gr. 8.
I. Band. Von Fr. Stolz. I. Hälfte: Einleitung und Lautlehre. II. Hälfte: Stammbildungslehre. 1894. 1895. je *M.* 7.—
III. Band. Syntax des einfachen Satzes. I. Heft: Einleitung, Literatur, Tempora und Modi, Genera Verbi. 1903. *M.* 8.— [Fortsetzung u. d. Pr.]
Supplement: Müller, lateinische Kasuslehre, herausg. von F. Skutsch. [U. d. Pr.]

Gudeman, A., *Grundriß der Geschichte der klassischen Philologie.* *M.* 4.80 **5.20.**

Hagen, H., gradus ad criticen. Für logische Seminarien und zum gebrauch. *M.* 2.80.

Heinichen, Fr. A., lateinisch-deutsch deutsch-latein. Schulwörterbuch. I. Teil. Lateinisch-deutsches Schulwbuch. 7. Aufl., bearb. von C. Wag *M.* 6.30 **7.50.** II. Teil. Deutsch-sches Schulwörterbuch. 5. Aufl., bea C. Wagener. *M.* 5.25 **6.50.**

Helbig, W., Führer durch die öffen Sammlungen der klassischen Alt in Rom. 2 Bände. 2. Aufl. geb. [Die Bände sind nur zusamme käuflich.]
—— —— auf extradünnes Papier ge und mit Schreibpapier durchschoss Handgebrauch für Fachgelehrte *M.* 17.—

Herkenrath, E., der Enoplios. Ei trag zur griechisch. Metrik. *M.* 6.

Herzog, E., Geschichte und System d Staatsverfassung. 2 Bände. *M.* 3 I. Band. Königszeit u. Republik. II. Band. Die Kaiserzeit von der D Cäsars bis zum Regierungsantritt tians. I. Abt. Geschichtliche Üb *M.* 10.— II. Abt. System der Verf der Kaiserzeit. *M.* 8.—

Hoffmann, M., August Boeckh. beschreibung und Auswahl aus wissenschaftlichen Briefwechsel. Preis. *M.* 7.— **9.—**

Imhoof-Blumer, F., Porträtköpfe v. rö Münzen der Republik und der Kai Für den Schulgebrauch herausgeg 4 Lichtdrucktafeln. 2. Aufl. kart.
—— Porträtköpfe auf antiken Münze nischer und hellenisierter Völker Zeittafeln der Dynastien des Alt nach ihren Münzen. Mit 296 Bild in Lichtdruck. kart. *M.* 10.—
—— und O. **Keller**, Tier- und Pflanze auf antiken Münzen u. Gemmen. 26 drucktafeln mit 1352 Abbild. u. 178 erläuterndem Text. geb. *M.* 24.—

Immisch, O., die innere Entwicklun griechischen Epos. Ein Baustein z historischen Poetik. *M.* 1.—

Kaerst, J., Geschichte des hellenist Zeitalters. In 3 Bänden.
I. Band. Die Grundlegung des He mus. *M.* 12.— **14.—**
—— die antike Idee der Ökumene i politischen und kulturellen Bede *M.* 1.20.

Keller, O., lateinische Volksetymolog Verwandtes. *M.* 10.—

Klotz, Reinh., Handbuch der latein Stilistik. Nach des Verf. Tode hera von Rich. Klotz. *M.* 4.80.
—— Rich., Grundzüge altrömischer *M.* 12.—

*Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exempl*

Krumbacher, K., die Photographie i. Dienste der Geisteswissenschaften. Mit 15 Tafeln. M 3.60.

Lehmann, K., die Angriffe der drei Barkiden auf Italien. Drei quellenkritisch-kriegsgeschichtliche Untersuch. Mit 4 Karten, 5 Plänen und 6 Abbild. M 10.— **13.—**

Lehrs, K., populäre Aufsätze aus dem Altertum, vorzugsweise zur Ethik und Religion der Griechen. 2. Aufl. M 11.—

Leo, Fr., die griechisch-römische Biographie nach ihrer literarischen Form. M 7.—

Lexikon, ausführliches, der griechischen und römischen Mythologie. Im Verein mit vielen Gelehrten hrsg. von W. H. Roscher. Mit zahlreich. Abbild. 3 Bände. Lex.-8. I. Band. (A—H.) M 34.— II. Band. (I—M.) M 38.— III. Band. 37.—56. Lieferung. Jede Lieferung M 2.— Supplemente: I. Bruchmann, epitheta deorum quae apud poetas Graecos leguntur. M 10.— II. Carter, epitheta deorum. M 7.— III. Berger, mythische Kosmographie der Griechen. M 1.80.

Lübker's Reallexikon des klass. Altertums für Gymnasien. 7. verb. Auflage, herausgegeben von Erler. Mit zahlreichen Abbildungen. M 14.— **16.50.**

Ludwich, A., Aristarchs Homerische Textkritik nach den Fragmenten des Didymos dargestellt und beurteilt. Nebst Beilagen. 2 Teile. M 28.— [I. Teil. M 12.— II. Teil. M **16.—**]

Masqueray, F., Abriß der griechisch. Metrik. Aus dem Französischen übersetzt von Br. Preßler. M 4.40 **5.—**

Mayser, E., Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit. Mit Einschluß der gleichzeitigen Ostraka und der in Ägypten verfaßten Inschriften. Laut- und Wortlehre. M 14.— **17.—**

Misch, G., Geschichte der Autobiographien. I. Band: Das Altertum. M 8.— **10.—**

Mitteis, L., Reichsrecht und Volksrecht in den östlichen Provinzen des römischen Kaiserreichs. M 14.—

—— zur Geschichte der Erbpacht im Altertum. Lex.-8. *AG Wph.* XX. M 2.—

—— aus d. griech. Papyrusurkunden. M 1.20.

Mommsen, A., Feste der Stadt Athen im Altertum, geordnet nach attischem Kalender. Umarbeitung der 1864 erschienenen Heortologie. M 16.—

Nilsson, M. P., griechische Feste von religiöser Bedeutung mit Ausschluß der attischen. M 12.— **15.—**

Norden, Ed., die antike Kunstprosa vom VI. Jahrhundert v. Chr. bis in die Zeit der Renaissance. 2 Bände. (Einzeln jeder Band M 14.— **16.—**) M 28.— **32.—**

Otto, W., Priester und Tempel im hellenistischen Ägypten. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte des Hellenismus. Band I. M 14.— **17.—** Band II. [U. d. Pr.]

Peter, H., die geschichtliche Literatur über die römische Kaiserzeit bis Theodosius I. und ihre Quellen. 2 Bände. je M 12.—

—— der Brief in der römischen Literatur. Literaturgeschichtliche Untersuchungen u. Zusammenfassungen. M 6.—

Poland, F., Geschichte des griechischen Vereinswesens. *JG* XXXVIII. [U. d. Pr.]

Ribbeck, O., Friedrich Wilhelm Ritschl. Ein Beitrag zur Geschichte der Philologie. 2 Bände. M 19.20.

—— Reden und Vorträge. M 6.— **8.—**

Riese, A., das rheinische Germanien in der antiken Literatur. M 14.—

Roßbach, A., und R. **Westphal,** Theorie der musischen Künste der Hellenen. (Als 3. Auflage der Roßbach-Westphalschen Metrik. 3 Bände. M 36.— I. Band. Griechische Rhythmik von Westphal. M 7.20. II. Band. Griechische Harmonik und Melopöie von Westphal. M 6.80. III. Band. I. Abt. Allgemeine Theorie der griechisch. Metrik von Westphal und Gleditsch. M 8.— II. Abt. Griechische Metrik mit besonderer Rücksicht auf die Strophengattungen und die übrigen melischen Metra von Roßbach und Westphal. M 14.—

Schaefer, A., Demosthenes und seine Zeit. 2., rev. Ausgabe. 3 Bände. gr. 8. M 30.—

Schmarsow, A., Grundbegriffe der Kunstwissenschaft. M 9.— **10.—**

Schmidt, J. H. H., Synonymik der griechisch. Sprache. 4 Bände. M 54.—

—— Handbuch der lateinischen und griechischen Synonymik. M 12.—

Schneider, A., das alte Rom, Entwicklung seines Grundrisses und Geschichte seiner Bauten. Auf 12 Karten und 14 Tafeln dargestellt. Quer-Folio. geb. M 16.—

—— die 12 Pläne auf festem Papier apart. M 6.—

Schwartz, E., Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Fünf Vorträge: 1. Hesiod und Pindar, 2. Thukydides und Euripides, 3. Sokrates und Plato, 4. Polybios und Poseidonios, 5. Cicero. 2. Aufl. M 2.— **2.60.**

Sittl, K., die Gebärden der Griechen und Römer. Mit zahlreich. Abbild. M 10.—

Sitzler, J., Abriß der griechischen Literaturgeschichte. I. Band: Bis zum Tode Alexanders des Großen. M 4.—

Stemplinger, Ed., das Fortleben der horazischen Lyrik seit der Renaiss. M 8.— **9.—**

Stoll, H., die Sagen des klassischen Altertums. 6. Aufl. Neu bearb. von H. Lamer. 2 Bände. Mit 79 Abb. geb. à M 3.60, in 1 Band M **6.—**

—— die Götter des klassischen Altertums. 8 Aufl. Neu bearb. von H. Lamer. Mit 92 Abbildungen. M **4.50.**

Studniczka, F., die Siegesgöttin. Entwurf der Geschichte einer antiken Idealgestalt. Mit 12 Tafeln. M 2.—

*Die **fetten** Ziffern verstehen sich für **gebundene** Exemplare*

Susemihl, F., Geschichte der griechischen Literatur in der Alexandrinerzeit. 2 Bände. I. Band. ℳ 16.— 18.— II. Band. ℳ 14.— ℳ 16.—

Teuffel, W. S., Geschichte der römischen Literatur. 5. Aufl., von L. Schwabe. 2 Bände. [je ℳ 9.— 11.—] ℳ 18.— 22.—

—— Studien und Charakteristiken zur griechischen und römischen Literaturgeschichte. 2. Auflage. Mit einem Lebensabriß des Verfassers. ℳ 12.—

Thesaurus linguae Latinae editus auctoritate et consilio academiarum quinque Germanicarum Berolinensis, Gottingensis, Lipsiensis, Monacensis, Vindobonensis. Lex.-4. 1900—1907. Vol. I. ℳ 74.— 82.— Vol. II. ℳ 68.40 76.40. Vol. III, fasc. 1. ℳ 7.60. Vol. IV, fasc. 1—3. je ℳ 7.20.

Einbanddecke zu Band I u. II je ℳ 6.—, Sammelmappe ℳ 2.50.

—— —— Index librorum scriptorum inscriptionum ex quibus exempla adferuntur. ℳ 7.20.

Einbanddecke ℳ 5.—

Thiersch, H., Pharos, Antike und Islam. Mit zahlreichen Abbildungen. [U. d. Pr.]

Troels-Lund, Himmelsbild und Weltanschauung im Wandel der Zeiten. Deutsch von L. Bloch. 2. Auflage. geb. ℳ 5.—

Usener, H., Vorträge u. Aufsätze. ℳ 5.— 6.—

Vahlen, I., opuscula academica. 2 partes. Pars I. Prooemia indicibus lectionum praemissa I—XXXIII ab a. 1875 ad a. 1891 ℳ 12.— 14.50. Pars II. [U. d. Pr.]

Vaniček, Al., etymologisches Wörterbuch der lateinischen Sprache. 2. Aufl. ℳ 6.—

—— griechisch-lateinisches etymologisches Wörterbuch. 2 Bände. ℳ 24.— [I. Band. ℳ 10.— II. Band. ℳ 14.—]

Verhandlungen der 19.—49. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner. gr. 8. (Einzeln käuflich.)

Volkmann, R., Geschichte und Kritik der Wolfschen Prolegomena zu Homer. ℳ 8.—

—— die Rhetorik der Griechen und Römer in systemat. Übersicht dargestellt. 2., verbesserte Auflage. ℳ 12.—

Wachsmuth, C., die Stadt Athen im Altertum. I. Band. Mit 2 Karten. ℳ 20.— II. Band. 1. Abteil. ℳ 12.— [2. Abteil. in Vorber.]

Weicker, G., der Seelenvogel in der alten Literatur und Kunst. Eine mythologisch-archäologische Untersuchung. Mit 103 Abbildungen im Text. ℳ 28.—

Weise, O., Charakteristik der lateinischen Sprache. 3. Auflage. ℳ 2.80 3.40.

Wislicenus, W. F., astronom. Chronologie. Ein Hilfsbuch für Historiker, Archäologen und Astronomen. ℳ 5.—

Witte, C., Singular und Plural. Forschungen über Form und Geschichte der griechischen Poesie. ℳ 8.— 9.—

Neue Jahrbücher

für das klassische Altertum, Geschichte und deutsche Literatur und für Pädagogik.

Herausgegeben von **J. Ilberg** und **B. Gerth.**

10. Jahrgang 1907. Preis für den Jahrgang von 10 Heften ℳ 30.—

Die erste Abteilung der „Neuen Jahrbücher“ will für die drei ersten im Titel genannten Wissenschaftsgebiete, die durch zahllose Fäden miteinander verbunden die Grundlage unserer historischen Bildung im weiteren und tieferen Sinne ausmachen, einem bei der zunehmenden Ausdehnung aller Forschungszweige immer dringender werdenden Bedürfnis dienen. Dem einzelnen, der überhaupt nicht oder nur auf kleinem Gebiete selbstforschend tätig sein kann, wird die Möglichkeit geboten, den hauptsächlichsten Fortschritten der Wissenschaft auf den ihm durch den Beruf und eigene Studien naheliegenden Gebieten zu folgen.

Die zweite Abteilung will Fragen der theoretischen und *praktischen Pädagogik* an höheren Schulen erörtern und der Erforschung *ihrer Geschichte* dienen.

Prob[...]ft für [...] vom Verlag.

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig und Berlir

Das Erlebnis und die Dichtung. Lessing, Goethe Novalis, Hölderli
Vier Aufsätze von W. Dilthey. 2. Auflage. [VII u. 455 S.] gr.
1907. geh. ℳ 5.—, in Leinwand geb. ℳ 6.—

„... Mit dem gleichen Verständnis hat Dilthey diese vier Dichtererscheinung in der Wurzel ihres Wesens erfaßt und zugleich das Erdreich und das Klima untersuc worin sie wuchsen. Die zwei urgesunden Geister Lessings und Goethes erschließt u seine feine Analyse ebenso vollständig, wie die krankhafte Psyche eines Novalis u Hölderlin. Immer ist es eine in sich beruhende Welt, die er uns eröffnet, die, wie d Bilder Chodowieckis, Menzels oder Schwinds, stets die geistige Atmosphäre einer ganz Zeitperiode mit sich heraufbringen. Ebenso sehr wie durch den künstlerischen Charakt der Darstellung ist diese Wirkung durch den in die Tiefe und Weite dringenden Blic die umfassende Bildung des Berliner Gelehrten erreicht. Solche Essays belehren u mehr als die breiten Bettelsuppen der Literaturgeschichten, die in Deutschland ein großes Publikum haben, und die dickleibigen Monographien, womit unsere Zeit so fr gebig ist." (Frankfurter Zeitun

Psychologie und Volksdichtung. Von Dr. Otto Böckel. [VI u. 432 S
gr. 8. 1906. geh. ℳ 7.—, in Leinwand geb. ℳ 8.—

Das Buch führt uns in die Wunderwelt der Volksdichtung. Allen sein Regungen und Erscheinungsformen spürt es nach und schildert sie bei strenger Wisse schaftlichkeit in anmutiger, lebendiger Form.

Zuerst wird der Ursprung des Volksgesanges erläutert, dann das Wesen u Entstehen des Volksliedes, seine Sprache und Wirkung, Lebenszähigkeit, sein Wande und Verschwinden. Andere Abschnitte behandeln die Volkssänger, die Stätten d Volksgesangs, das Gefühlsleben und den Optimismus im Volksliede, die Totenklage, d Wechselbeziehung zwischen Natur und Mensch, zwischen Geschichte und Volksdichtun Ein besonderes Kapitel ist den Frauen und ihrem Anteil am Volksgesange eingeräun Schließlich werden die Spott-, Kriegs- und Hochzeitslieder behandelt.

Arbeit und Rhythmus. Von Professor Dr. Karl Bücher. 3. Aufl. M
einem Titelbild. [X u. 455 S.] gr. 8. 1902. geh. ℳ 7.—, in Lei
wand geb. ℳ 8.—

„... Die übrige Gemeinde allgemein Gebildeter, welche nicht nur diese oder je Einzelheit der in der Bücherschen Arbeit enthaltenen wissenschaftlichen Errungenschaft interessiert, sondern die sich für die Gesamtheit des selbständigen und weitgreifend Überblicks über den vielverschlungenen Zusammenhang von Arbeit und Rhythmus a richtig freuen darf, wird meines Erachtens dem bewährten Forscher auch dafür besond dankbar sein, daß er ihr einen wertvollen Beitrag zu einer Lehre geliefert hat, welc die edelsten Genüsse in unserm armen Menschenleben vermittelt, nämlich zur Leh von der denkenden Beobachtung, nicht nur welterschütternder Ereignisse, sondern au alltäglicher, auf Schritt und Tritt uns begegnender Geschehnisse."
(G. v. Mayr in der Beilage z. Allgem. Zt

Die Renaissance in Florenz und Rom. Acht Vorträge von Profess
Dr. K. Brandi. 2. Auflage. [X u. 265 S.] gr. 8. 1903. ge
ℳ 5.—, in Leinwand geb. ℳ 6.—

Das Buch bietet die erste zusammenfassende und entwickelnde Behandlung dies für die Geschichte des menschlichen Geistes so bedeutenden Zeit. Alle wichtigen E scheinungen des Lebens, Sozialgeschichte und Politik, Kunst und Wissenschaft, komm gleichmäßig zur Geltung. Die Ausstattung des Buches ist im Sinne der Drucke a der Renaissancezeit gehalten.

„Wir haben ein ganz vortreffliches Buch vor uns, das mit weiser Ökonomie d reichen Stoff beherrschend, weiteren Kreisen der Gebildeten, die das Bedürfnis empfind die unsterbliche Kunst der italienischen Renaissance im Zusammenhang mit der Ze geschichte, von der sie abhängig ist, zu begreifen, nur lebhaft empfohlen werden kan (Kölnische Zeit

„*Im engsten Raum* stellt sich die gewaltigste Zeit dar, mit einer Kraft u *drungenheit*, Schönheit und Kürze des Ausdrucks, die klassisch ist." (Die

logischen oder gelehrten historischen Entwicklungen, sondern eine lebend
und doch nicht oberflächliche, vielmehr in das Zentrum der Philosophie
trachtungsweise. . . . Es ist hocherfreulich, daß Alois Riehl, der außer
Werke über den philosophischen Kritizismus und seiner bekannten Nietzsche-
bisher nichts Zusammenfassendes veröffentlichte, uns diese seine „Einführ
hat. . . . Wir möchten somit das philosophische Interesse, das sich, wie
Anzeichen zu entnehmen, auch im höheren Lehrerstand gegenwärtig in er
zu regen scheint, mit Nachdruck auf Riehls Schrift hinweisen. Wir
F. A. Langes Geschichte des Materialismus — vor dem es die Kürze voraus
ein anderes Buch, das so geeignet ist, philosophieren zu lehren."

(Monatsschrift für höh

Einleitung in die Philosophie. Von Professor Dr. Hans C
[XIV u. 357 S.] gr. 8. 1903. geh. ℳ 4.80, in Leinwand ge

„Es ist aber ein Vorteil der „Einleitung", daß sie die oben ausgesproche
leicht nahelegt, die nichts anderes als Probleme der heutigen Wissensch
namentlich durch die fragliche Konsolidierung der heterogenen Entwicklu
Denkens ins Licht gesetzt werden. Diese Konsolidierung hat eben zur F
„Einleitung" keiner der von uns eingangs für eine solche hingestellten
sondern allen zugleich entspricht, und darum ist das Buch die vorzüglichst
in das philosophische Gewirr, aus welchem die erkenntnistheoretische Methode

(Zeitschrift für Philosophie und philosoph

Natursagen. Eine Sammlung naturdeutender Sagen, Märch
und Legenden. Von Oskar Dähnhardt. Mit Beiträgen von
M. Boehm, J. Bolte, K. Dieterich, H. F. Feilberg, O. Hackman, M. Hiecke,
B. Ilg, K. Krohn, A. von Löwis of Menar, O. Polívka, E. Rona-Sklarek,
und anderen. Band I: Sagen zum Alten Testament. [XIV u. 37
1907. geh. ℳ 8.—, in Leinwand geb. ℳ 10.50.

Die Mannigfaltigkeit der Natur hat den Menschen von jeher zum Nac
das Warum ihrer Erscheinungen angeregt, und so entstanden Sagen, in denen
oder die Eigenart von Naturtatsachen aus erdichteten Begebenheiten abgel
sind bei allen Völkern in erstaunlicher Menge vorhanden. Ihre Entw
geschichte bildet den Inhalt dieses Werkes, das einen bisher fast unbekan
Wissenschaft zugänglich macht. Um zu sicheren Schlußfolgerungen und k
nissen zu gelangen, dient dem Herausgeber die zwingende Kraft des Massen
er aus den Sagen aller Völker der Erde gewinnt. Der erste Band zeigt, daß
Naturerklärung auch auf dem Gebiete biblischer Volksüberlieferung sagenbil

thias. Das höhere Mädchenschulwesen: H. Gaudig. Das Fach- und Fortbildungsschulwesen: G. Kerschensteiner. Die geisteswissenschaftliche Hochschulausbildung: Fr. Paulsen. Die naturwissenschaftliche Hochschulausbildung: W. v. Dyck. B. Museen. Kunst- und Kunstgewerbe-Museen: L. Pallat. Naturwissenschaftlich-technische Museen: K. Kraepelin. C. Ausstellungen. Kunst- und Kunstgewerbe-Ausstellungen: J. Lessing. Naturwissenschaftlich-technische Ausstellungen: O. N. Witt. D. Die Musik: G. Göhler. E. Das Theater: P. Schlenther. F. Das Zeitungswesen: K. Bücher. G. Das Buch: R. Pietschmann. H. Die Bibliotheken: F. Milkau. — Die Organisation der Wissenschaft: H. Diels. [XV u. 671 S.] 1906. Preis geh. ℳ 16.—, in Leinwand geb. ℳ 18.—

Teil I, Abt. 3, 1: **Die orientalischen Religionen.** Inhalt: Die Anfänge der Religion und die R. der primitiven Völker: Ed. Lehmann. — Die ägyptische R.: A. Erman. — Die asiatischen R.: Die babylonisch-assyrische R.: C. Bezold. — Die indische R.: H. Oldenberg. — Die iranische R.: H. Oldenberg. — Die R. des Islams: J. Goldziher. — Der Lamaismus: A. Grünwedel. — Die R. der Chinesen: J. J. M. de Groot. — Die R. der Japaner: a) Der Shintoismus: K. Florenz, b) Der Buddhismus: H. Haas. [VII u. 267 S.] 1906. Preis geh. ℳ 7.—, in Leinwand geb. ℳ 9.—

Teil I, Abt. 4: **Die christliche Religion mit Einschluß der israelitisch-jüdischen Religion.** Inhalt: Die israelitisch-jüdische Religion: J. Wellhausen. — Die R. Jesu und die Anfänge des Christentums bis zum Nicaenum (325): A. Jülicher. — Kirche und Staat bis zur Gründung der Staatskirche: A. Harnack. — Griechisch-orthodoxes Chr. und Kirche in Mittelalter und Neuzeit: N. Bonwetsch. — Chr. und Kirche Westeuropas im Mittelalter: K. Müller. — Katholisches Chr. und Kirche in der Neuzeit: F. X. Funk. — Protestantisches Chr. und Kirche in der Neuzeit: E. Troeltsch. — Wesen der Religion und der Religionswissenschaft: E. Troeltsch. — Christl.-kathol. Dogmatik: J. Pohle. — Christl.-kathol. Ethik: J. Mausbach. — Christl.-kathol. prakt. Theologie: C. Krieg. — Christl.-protest. Dogmatik: W. Herrmann. — Christl.-protest. Ethik: R. Seeberg. — Christl.-protest. praktische Theologie: W. Faber. — Die Zukunftsaufgaben der Religion und der Religionswissenschaft: H. J. Holtzmann. [XI u. 752 S.] 1906. Preis geh. ℳ 16.—, in Leinwand geb. ℳ 18.— Auch in 2 Hälften: 1. Geschichte der christlichen Religion. geh. ℳ 9.60, geb. ℳ 11.— 2. Systemat.-christl. Theologie. geh. ℳ 6.60, geb. ℳ 8.—

Teil I, Abt. 6: **Systematische Philosophie.** Inhalt: Das Wesen der Philosophie: W. Dilthey. — Logik und Erkenntnistheorie: A. Riehl. — Metaphysik:

DIE K

Vo

Teil II, Abt. 8: **Systematische Rechtswissenschaf**
Rechtes und der Rechtswissenschaft: R. Stammler,
gebiete: Privatrecht. Bürgerliches Recht: R. Sohm. —
recht: K. Gareis. — Versicherungsrecht: V. Ehrenb
Privatrecht: L. v. Bar. — Zivilprozeßrecht: L. v. Seu
Strafprozeßrecht: F. v. Liszt. — Kirchenrecht: W.
P. Laband. — Verwaltungsrecht. Justiz und Verwalt
Polizei- und Kulturpflege: E. Bernatzik. — Völkerre
Die Zukunftsaufgaben des Rechtes und der Rechtswisse
[X, LX u. 526 S.] 1906. P

In 2

DI

BE
K. I

[VII

Inh
gric
dorf
bach
latei
Alte
vom
Spr

„In
linuic

